

Sangola Eenyakune

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

Sangola Eenyakune
Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lobala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
45dc5a8e-f513-5ba3-aad6-e48bd1d5b563

Contents

Matiye	1
Malako	43
Luka	70
Yoane	114
Bitoma	144
Baloma	184
1 Bakoliti	203
2 Bakoliti	221
Bagalatia	232
Baefese	238
Bafilipi	244
Bakolose	249
1 Batesaloniki	253
2 Batesaloniki	257
1 Timote	260
2 Timote	265
Tito	269
Filemō	272
Baebele	274
Zake	288
1 Petelo	293
2 Petelo	298
1 Yoane	302
2 Yoane	308
3 Yoane	309
Yuda	310
Iweninyama sa Maphōō	312

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Matiye

Maphoo ma etatele

O Simo Elaa ya Matiye tomozwa ndongo iinene ya Simo Elaa bo waeyimolaka Malako.

Kasi Simo Elaa ya Matiye embi kula kyese ne na bwikye na Simo eyaaka Malako.

O Simo ya Matiye tomozwa maphoo mama:

- Matiye 1-2: Bankoko ba Yesu na ibotama se
- Matiye 3.1-12: Mateya ma Yoane Mobatise
- Matiye 3.13-4.11: Ibatisama na imekama sa Yesu
- Matiye 4.12-18.35: Etoma ya Yesu o Galileya
- Matiye 19.1-20.34: Yesu amani o Galileya akye o Yelusaleme
- Matiye 21.1-27.66: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Matiye 28.1-20: Iakwa sa Yesu na iwenene se na baekosi

Simo Elaa ya Matiye, kyeweninya obokye Yesu ali Mokonzi ooyelese bato bee bokonzi pha Nwaphongo. Ambi kula baa na Moteye oobaphe mateya masengyesi na bee pho bahee manzoka oka bato baso.

Bankoko ba Yesu (Luka 3.23-38)

¹ Kyeka mankombo ma bankoko ba Yesu-Klisto: Yesu ali nkoko wa Davidi, na nkoko wa Abalayama.

- ²⁻¹¹ Abalayama aboti Izake,
Izake aboti Yakobo,
Yakobo aboti Yuda na banaa nyango,
Yuda aboti Pelesi na Zala nyango wa bee Tamala,
Pelesi aboti Esilone,
Esilone aboti Lama,
Lama aboti Aminadaba,
Aminadaba aboti Nasona,
Nasona aboti Salamani,
Salamani aboti Boaze (nyango yabaka Laaba),

Boaze aboti Obede (nyango yabaka Luta),
Obede aboti Yese,
Yese aboti mokonzi Davidi,
Davidi aboti Salomo (nyango yabaka njwasi owa zalaka phanza na Uliya),
Salomo aboti Loboama,
Loboama aboti Abiya,
Abiya aboti Asa,
Asa aboti Yozafa,
Yozafa aboti Yolama,
Yolama aboti Azaliya,
Azaliya aboti Yotama,
Yotama aboti Akaza,
Akaza aboti Ezekiya,
Ezekiya aboti Manase,
Manase aboti Amona,
Amona aboti Yosiya,
Yosiya aboti Yoyakime na banaa nyango imbele saakyeke bee na bato ba Isalayele o boombo pha Babilone.

¹²⁻¹⁶ O sima ya bokyeke na bato ba Isalayele o boombo o Babilone,
Yoyakime aboti Salitiyele,
Salitiyele aboti Zolobabele,
Zolobabele aboti Abiudi,
Abiudi aboti Eliyakime,
Eliyakime aboti Azolo,
Azolo aboti Sadoke,
Sadoke aboti Akimi,
Akimi aboti Eliudi,
Eliudi aboti Eleyaza,
Eleyaza aboti Matane,
Matane aboti Yakobo,
Yakobo aboti Zozefu,
Zozefu moloo wa Maliya nyango wa Yesu, okobangye bee Masiya.

¹⁷ Tata oka Abalayama nono oka Davidi wali ba yoo iko mbuka bane. Uta oka Davidi nono wakyende bee na bato ba Isalayele o boombo o Babilone, walekana ba yoo iko mbuka bane. Na o itata imbele sasina tee nono o ibotama sa Masiya, walekana ba yoo iko mbuka bane me.

Ibotama sa Yesu (Luka 2.1-7)

¹⁸ Ibotama sa Yesu Masiya sabaka bobo: Nyango Maliya abaka njwanjwasi owa lukaka Zozefu ilinga, kasi waaba bee naino sa bobutwakye o ingambi sonoso, Maliya aesi ya ekama na nwiya njwa

Bolobɔ Bosanto. ¹⁹ Moloo nye Zozefu abaka moto wa bosembo, taikaka zinga imosambola o miyo ma bato, amba ya kana imole obokye bato saeba. ²⁰ Wa baka yo kaumunya babona, anzelu monomɔ wa Nkolo amba motokolele o ndoto, amba ya wɔ ne obokye: «Zozefu, nkoko wa Davidi, saila ilonga Maliya, pho ibu siili ne, siuti na mwiya nwa Bolobɔ. ²¹ Amobota nwanwa wa lele, waa molaa nkombo Yesu. Eli yo moto owa mobikya bato bɛɛ na masumu ma bɛ.»

²² Maphɔɔ maso maamana makyelama pho ya ikokya yaawɔ Nkolo na munoko nwa moimosi we obokye: ²³ «Ngondo monomɔ amoekama, amobota nwanwa wa lele, baamolaa nkombo Emanuel.» Nkombo me kyelukye iwo obokye: «Nwaphongo ali na banga elele yonoyɔ.»

²⁴ Waa umwa Zozefu, ambakyla nde bo wamowolekye anzelu wa Nkolo, nono wa longa yo Maliya. ²⁵ Kasi taika angana ne nono waabota yo nwanwa we, emba Zozefu amba laa nwanwa me nkombo ya Yesu.

2

Bato ba malondo baesi ya kyeka Yesu

¹ Yesu abotamaka o Beteleme ya Yuda, imbele saa baka Elode mokonzi. Nkolo me, banganga baakyekye banyaseesi, bautaka biitokolo munyele. Bamba ya koma o Yelusaleme. ² Bamba ya tuna bɛɛ kye: «Nwana outi bɛɛ ibota, mokonzi nwa bayuda, ali bi? Townekyi nyaseesi we atokosi biiye munyele, emba toesi ya mokumbela.»

³ Waa oka mokonzi Elode simo mene, ndondo yamba baa ne, na bato baso ba Yelusaleme. ⁴ Amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, amba ya batuna elele'ye esengyesi Masiya ibotama. ⁵ Bamba mobuyisa bɛɛ kye: «O Beteleme ya Yuda. Pho moimosi wa Nwaphongo akoma bofo:

⁶ «Ka we, Beteleme, mokyisi nwa Yuda, toli nwanwa mokyisi pha o nkyisi ya Yuda. Pho mokonzi munene owa mokaamba bato banga Isalayele, amouta oka ya we.»»

⁷ Emba Elode amba ya banga bato ba malondo miibombo pho bamoimole imbele sa tokoloko nyaseesi me.

⁸ Sima amba ya batoma o Beteleme, amba ya wɔ na bɛɛ obokye: «Kyende okye mituna na moɔ na moɔ pho ya nwanwa, bo omoweni, oya nzimola pho na nga na kye mokumbela.» ⁹ Waa oka bɛɛ munoko nwa mokonzi, bamba ya kyende. Bamba ya wene nyaseesi owa wenekye bɛɛ phanza o mbale ekyetokolo munyele, kakye o boo pha bɛ. Waakoma nyaseesi me o ikolo sa ele eeli nwanwa, nyaseesi me amba kye teme. ¹⁰ Bamba tonda na nkyisa waa wene bɛɛ nyaseesi me atemi. ¹¹ Baesi ya nyolo o ingambi, baweni nwanwa na nyango Maliya. Bamba kusama pho ya imokumbela, bamba ya ingola bayombo ba bɛ, bamba mophe makabo mama: Wolo, mpaka na mauta ma mile.* ¹² Sima Nwaphongo amba ya bawole o ndoto obokye bɛɛ sakula butwa yaaka Elode. Emba bamba ya butwa o mokyisi nwa bɛɛ mi nzela esuu.

Zozefu, Maliya, na nwanwa Yesu baloti o Ezipito

¹³ Waabutwa baa malondo, o sima, anzelu wa Nkolo monomɔ amba yelela Zozefu o ndoto, amba ya wɔ ne yokye: «Langwa, kpa nwanwa na nyango, lota o Ezipito, ikala omɔ nono waamowo nga na we obokye oya butwa. Pho Elode amoluka nwanwa pho ya imoboma.»

¹⁴ Nde na muna mokolo, Zozefu aesi ya teme, akpe nwanwa na nyango, amba yakye miibomba o Ezipito. ¹⁵ Abaka omɔ nono waawa Elode. Maphɔɔ maamana makyelama pho ya ikokya maphɔɔ maawoko Nwaphongo o munoko nwa moimosi we obokye: «Nabangyi nwanwa wa nga obokye amane o Ezipito.»

Elode abomi bana baakyikyi

¹⁶ Waawene Elode obokye baamalondo bamokose, aokaka yoo ekusi. Amba ya toma batuluku o Beteleme na o nkyisi yaa mambale, babome bana ba bampele baso baali sakokya mbula ibale. Amekaka babona pho atangaka nkolo yaalekanaka

* **2:11** 2.11 Mauta me mali ndokolo ngola ekyeingye bɛɛ bolekyele.

tata waawenekye baamalondo nyaseesi. ¹⁷ Maphoo maso mamana makyelama bo wawoko moimosi Yilimiya obokye:

¹⁸ «Baokyi ilela siute o Lama, malelo na imiima sa ngongo.

Eli Layele kalele bana be, taazingye obokye bamobondo pho bana bee bawe.»

Zozefu, Maliya na nwana Yesu bamani o Ezipito

¹⁹ O sima ya iwaa sa Elode, anzulu wa Nkolo amba yeleda Zozefu o ndoto o Ezipito. ²⁰ Amba ya wo ne yokye: «Teme, kpa nwana na nyango, butwa o Isalayele, pho baalukaka iboma nwana bawe.»

²¹ Zozefu amba ya teme, aesi ya kpa nwana na nyango, amba ya butwa o Isalayele. ²² Kasi waaoka Zozefu obokye Arkelaus abuto mokonzi nwa Yuda o elele ya ango Elode, amba lota ibutwa omo. Nwaphongo amba kula moteya o ndoto ndengye ekoyi yo ikyela, amba ya kyende o mokyisi nwa Galileya. ²³ Amba ya kye zala o Nazaleta. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko baimosi ba Nwaphongo obokye: «Baamobanga moto wa Nazaleta.»

3

Mateya ma Yoane Mobatise

(Malako 1.1-8; Luka 3.1-18; Yoane 1.19-28)

¹ Sima ya mambula, Yoane Mobatise akyekye o bokye pha Yuda, akyekye miteya bobo: ² «Bongola mandondo, pho bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.»

³ Yoane, eli yo moto owa woko moimosi Isaya pho ye obokye: «Moto monomo kaanwane onte ya bokye yokye:

Nkolo kalukye iyaa: Omobongyisa nzela, tutola banaa manzela maakyiky yoo!»

⁴ Yoane abaka kalate etobu eya kyela bee na nkungye ya nyama na nkombo shamo, na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi, abaka kaze nde ntete na maboo. ⁵ Bato ba Yelusaleme na bato baso ba Yuda na baa mokyisi mooli phenephe na ebale ya Yaladene, babaka

bakye oka ye. ⁶ Baimolaka masumu ma bee o boo pha bato baso, Yoane abaka kababatisa o ebale ya Yaladene.

⁷ Waawene Yoane obokye Bafalisayi na Basadukayi baikye baye oka ye pho ababatisa, amba tata ibawole bobo: «Bee ibota sa nzoo, oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekye ye nza? ⁸ Weninya na bikyela obokye obongosi motema. ⁹ Le imiwole obokye: «Ekpele yonyo ete lokyele, pho Abalayama ali nkoko wa banga.»

Pho naewole ngakye, Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ¹⁰ Bambo bongye ikoko pho ya ikpete nkanga ya nzete; nwete munso mote mobote mbuma ndaa, baamokpete, bamba movaka o nweya. ¹¹ Nga, naebatisa na maa pho ya iweninya obokye obongosi motema, ka ookoye o sima ya nga, amoebatisa na Bolobo Bosanto na na nwenya. Yo andekyi na mwiya, sikyilongobana na pho ya imumanya bikoto. ¹² Aphisi enyengyele o maboko pho ya ikabola mbuma na nkata. Amobomba mbuma o bompente, kasi amotumba nkata o nwenya moote moozime.»

Ibatisama sa Yesu

(Malako 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Mokolo monomo Yesu autaka o Galileya aesi o Yaladene, amba ya koma ooli Yoane pho abatisame. ¹⁴ Kasi Yoane amba le, yokye: «Eli nde we moto okokakyi imbatisa, emba kombe kula yaa oka nga ndengye'ye?» ¹⁵ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Anola obokye wataa baa babona pho ya unwanwa eye. Pho tosengyesi ikokya maphoo maso mazingaka Nwaphongo.» Emba Yoane amba ya anola. ¹⁶ Waunva Yesu izwa batisimo, amba abwa o maa. Nde mina wamo, ikolo samba ingwa, amba wene Bolobo pha Nwaphongo bote ndokolo inkoto-nwenya siesi yauta mi yo. ¹⁷ Nwesi monomo nwamba uta o ikolo mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga wa lozingo; nasepesi ne na boiky.»

4

*Zabulu amekyi Yesu
(Malako 1.12-13; Luka 4.1-13)*

¹ Bobele Bolobo amba ya kamba Yesu o bokye pho Zabulu amumekye. ² Omoo, Yesu akyelaka nkolo mako mane mo-bimba sazaa, emba Yesu amba ya oka nzala. ³ Zabulu amba ya wali yo, amba ya wo ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wo na mabanga mama ma butwe mapa.» ⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Moto eta bikye nde na mapa, kasi na maphoo maso maa wo Nwaphongo.”» ⁵ Emba Zabulu amba kye ne nono o Yelusaleme, mokyisi mosantu, akye moteye o songye ya Tempelo, ⁶ amba ya wo ne yokye: «Bo oli nwana wa Nwaphongo, omikumbya o se; pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Nwaphongo amoetomela banze be, ba moetamba pho ekolo ya we yango sazuma mi ibanga.”» ⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Sameka Nwaphongo Nkolo ya we.”» ⁸ Zabulu amba kula kyende ne o ikolo sa ngomba aanda, amba moteya makonzi maso maa se na ngambo ya mango. ⁹ Amba ya wo ne yokye: «Namoephe iso miina bo onkusamesi pho ya inkumisa.» ¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Molemba, mana wawa! Pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Wamokumisa nde Nwaphongo Nkolo ya we, wamba na kyelela nde yo, moto mosuu phe.”» ¹¹ Bobele Zabulu amba ya mana wali Yesu. Emba banze bamba yaa waali Yesu, bamba tata imokyelela.

*Yesu atati etoma ye o Galileya
(Malako 1.14-15; Luka 4.14-15)*

¹² Waa oka Yesu obokye baakye Yoane o boloko, amba kye o Galileya. ¹³ Amani o Nazarete, kasi amba kye zala o Kapalanauma, mokyisi mooli o mokukulu nwa ebale ya Galileya, o manyete ma Zabuloni na Nefetali. ¹⁴ Wakyelama babona pho ya ikokya maphoo maawoko moimosi Isaya obokye: ¹⁵ «Manyete ma Zabuloni na ma Nefetali,

mopha nwa ebale eenene,
o mbale eyoko ya Yaladene.
Galileya mokyisi nwa bato bate bali
Bayuda!

¹⁶ Be, bato baabakyi o enzombi baweni munyele nwaa phele!
Baabakyi o enzombi ya mokyisi nwa bawe, munyele mobatokolesi!»
¹⁷ Uta imbela me, Yesu abuto iteya bobo: «Bongola motema, pho bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe!»

*Yesu abangyi baekosi bane
(Malako 1.16-20; Luka 5.1-11)*

¹⁸ Yesu abaka kakye mitambula o mokukulu nwa ebale ya Galileya, amba ya wene baso ba swe babale, bola na mosii, Simo okobangye bee Petelo, na Andele nwana wa nyango, babaka bavakye bondendi. ¹⁹ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Imbengye! Namoebuya balukyi ba bato.» ²⁰ Mbala yonyo, baiky mandendi ma be, babengyi Yesu. ²¹ Waamana Yesu wamo, akuli wene bato babale, bola na mosii, Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka o vato na ango wa bee Zebede babongya mandendi. Yesu amba ya babanga. ²² Mbala yonyo, baiky ika vato na ango wa be, babengyi Yesu.

Yesu kateya, kambe na bikya bato

²³ Yesu atambulaka o Galileya mo-bimba; kakye miteya o mangambi ma makyita, kakye miimola Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo na ikyemibikya bato na malosi ma bee maso, na bileme ba bee biso. ²⁴ Ngambo ye ya tambulaka o manyete ma Siri mo-bimba, bamba moyelela na bato baso baabaka na malosi ndengye na ndengye na ndengye; na baabaka na malobo mabe na baamaphukuluku na bituku. Yesu amba ya babikya. ²⁵ Bato baiky bamobengaka; bautaka o Galileya, o Dekapolis, o Yelusaleme, o Yuda na o mokyisi mooli o mopha moyoko nwa Yaladene.

5

Yesu kateya o ikolo sa ngomba

1 Waawene Yesu bato baikye wamo, aesi ya baa o ikolo sa ngomba, akye zala. Baekosi bée bamba ya susinya phenephe ne, 2 amba tata ibateya bobo:

*Yaakolo nkyisa
(Luka 6.20-23)*

3 «Nkyisa ili na baamiebe obokye bali bakayee o mandondo, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be!

4 Nkyisa ili na baalele, pho Nwaphongo aabaabondo.

5 Nkyisa ili na baate bali na toko, bée bamozwa mokyisi nwa lakyela Nwaphongo bato.

6 Nkyisa ili na baali na phowa ya ikyela bolaa, pho Nwaphongo amokokya phowa ya be.

7 Nkyisa ili na baaokye bato ngongo, pho Nwaphongo abaoka na bée ngongo.

8 Nkyisa ili na baali na mandondo maakunywa, pho bamowene Nwaphongo.

9 Nkyisa ili na baakyemiambya bose, pho Nwaphongo aabaabanga bana be.

10 Nkyisa ili na baanyokomo pho bakyele bolaa, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be.

11 Nkyisa ili na bée bo bato baetole, baenyokolo bambe na ewole maphoo maso maabe pho bée konzanole.

12 Kumba, ba na nkyisa, pho mbano enene kyeeziya o ikolo. Pho banyokoloko baimosi ba Nwaphongo baabaka phanza nde bomo.»

*Mokpa na Tala
(Malako 9.50; Luka 14.34-35)*

13 «Bée oli mokpa nwa mokyisi. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Temokuli ba na tina, baamovaka o nze, bato baamokyita. 14 Bée oli saa ya mokyisi, mokyisi nwaatongama o ikolo sa ngomba temokoyi ibombama. 15 Tebaalosa tala pho ya iekukya na katini, kasi baete ye o ikolo sa mesa pho eweninya bato baso baali o ingambi. 16 Yango mena, osengyesi ilola o boo pha bato ndokolo tala pho bawene bolaa bookyele bée,

emba baambe kumbela Ango wa bée ooli o ikolo.»

Mateya pho ya mibeko

17 «Saumunya obokye nga naya pho ya imanya mobeko nwa Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo. Siika yaa pho ya imanya kasi pho ya ikokya. 18 Eli phele, na wo na bée, tee nono wamumana ikolo na muse, ete bamanya lowoo lonolo o mibeko, ebe na nwana itanga o mokyikyiki owakoma bée omoo ete baamumanya. 19 Yango mena, na nza na nza okomanya nono nwana mobeko o mokyikyiki, kambe nateya bato basuu bakyele bomo, amoba moto wa mbomela o bokonzi pha ikolo. Ka iyo nzaa ookokumole mibeko kambe na teya bato basuu obokye bakyele bomo, amoba moto wa boo o bokonzi pha ikolo. 20 Na wo na bée, luka ikumola Nwaphongo ileka bookomokumole bateye ba mibeko na Bafalisayi, bo phe, otoonyolo o bokonzi pha ikolo.»

Mateya pho ya yoo

21 «Waunva oka ewole ya bankoko kyewo bobo: "Sa boma moto; moto oobomi moto, bateni ba malombe baamosambisa." 22 Kasi nga na wo na bée bobo: Moto munsu ookyesi nwebi yo, bateni ba malombe baamosambisa. Ka ootosi nwebi obokye: "Ebubusi!" ikyita siinene sa banganga ba Nwaphongo saamosambisa. Owa mowoo na nwebi ne yokye: "Alemana!" ebongyi obokye bamovakye o nwenya nwa lifelo. 23 Bokokye o mesa ma Nwaphongo pho ya ikye mophe ibonza, bo omokye umunya obokye oli na lowoo na nwebi na we, 24 langya ibonza sa we imbale ya mesa ma mafonza, kyende naino okye bongye na nwebi na we, emba ombe ya ambya ibonza sa we oka Nwaphongo. 25 Bo moto aephundi, bo bée ne kombe kyende oka ba zuzi, bongya ne wataaba bée o nzela. Bo phe, moto me amoeyambya oka ba zuzi, bamoetoma oka batuluku pho baenyosa o boloko. 26 Nde phele na wo na we: Ootokolo o boloko tee nono waamophuta we mbongo ya we eso.»

Mateya pho ya baphemba

²⁷ «Waunva oka bawo bobo: “Sakyela phemba na nwanwasi wa moto.” ²⁸ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Moto munso ookyeki nwanwasi wa nwebi pho ya imooka phowa, ambokyela ne phemba o ndondo ye. ²⁹ Bo ziyo sa we saa boloo si etome o ikyela bobo, osiphengolo, osivakye itakye. Elekyi bolaa pho ya we ibungya enango yonoyo ya nzoto ya we na obokye baevakye muwosi o lifelo. ³⁰ Bo eboko ya we eya boloo kyeetome o ikyela bobo, oetene, oevakye itakye. Elekyi bolaa pho ya we ibungya enango yonoyo ya nzoto ya we na obokye okye muwosi o lifelo.»

Mateya pho ya iboma bolonga

(Matiye 19.9; Malako 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «Bakulaka wo bobo: “Bo lele ale ntwasi we, asengyesi obokye amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.” ³² Kasi nga nawo na b̄e bobo: Moto munso ookole ntwasi we, boteebe pho ya mibeko misuu miikatele bolonga me obokye bowe phe, mena atomise nwanwasi me ikyela baphemba. Ka moto owamolonga nwanwasi wa ndenge mena, akyesi phemba.»

Mateya pho ya ikata seleka

³³ «Wakulaka oka obokye bawoko na bankoko ba banga bobo: “Sakata seleka ya bole. Kasi kyela mapho maso malakyi we bookatakyi we seleka o boo pha Nkolo.” ³⁴ Kasi nga nawo na b̄e bobo: Sakata seleka noko nwanwa bokyii bobo. Ebe na nkombo ya ikolo, pho ikolo eli eziye ya Nwaphongo. ³⁵ Naa na nkombo ya munse, pho muse eli elele ekye teye yo makolo me, naa na nkombo ya Yelusaleme, pho Yelusaleme eli mokyisi nwa Mokonzi munene. ³⁶ Sakata seleka na moto nwa we, pho tokokyi ibuya suwe ya we ntane naa nsindo. ³⁷ Bo ee, wo obokye: “Ee”. Bo phe, wo obokye: “Phe”. Mapho maso mabakya b̄e o maamana maute na Molemba.»

Mateya pho ya ibuya bobo
(Luka 6.29-30)

³⁸ «Waoka bawoko bobo: “Ziyo pho ya ziyo; zino pho ya zino.” ³⁹ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Bo moto akyesi bobo, samobuyisa bobo. Bo moto aewandi engyete o itama sa boloo, kula mophe saa bowee. ⁴⁰ Bo moto kalukye iyekamba o baloo pho ya iyebololo simisi, omolele na muna munkoto. ⁴¹ Bo moto aeyongyi na bokusi ikye moika o ebonga, kula lekana ne itakye na ebonga. ⁴² Bo moto aeyongyi ekpele, omophe; bo azingyi ifeka na we, omobekya.»

Izinga banguna

(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Waoka bawoko bobo: “Zinga nwebi na we, ina munguna nwa we.” ⁴⁴ Kasi nga na wo na b̄e bobo: Zinga banguna ba b̄e, b̄endele pho ya bato baenyokolo. ⁴⁵ Emba waamba baa bakolo bana ba Ango wa b̄e Ooli o ikolo. Pho katokolo moo nwe na pho ya bato baabe na pho ya bato baala. Kanoya mbula pho ya bato bakyele bolaa na pho ya bato bakyele bobo. ⁴⁶ Bo kozingye nde bato baezingye, mbano ye eyamozwa b̄e oka Nwaphongo? Na baphutise ba mputi bakyele bomo! ⁴⁷ Bo kobeya nde bana nyango na b̄e, mena o kyesi lowo lolekyi? Phe! Na bato bate baebe Nwaphongo bakyele nde bomo! ⁴⁸ B̄e ba bato baala boli Ango wa b̄e owa ikolo molaa.»

6

Mateya pho ya isunga babola

¹ «Kyeba na ndengye ekyekelele b̄e Nwaphongo. Samokyelela o miyo ma bato obokye baewenekye. Bo phe, otozwe mbano oka Ango wa b̄e oli o ikolo. ² Waa kabele we mobola ekpele, sakyela obokye bato baewene bokyele banyamabole o mangambi ma makyita na o nsongo pho bato babakumisa. Nde phele, nawo na b̄e ngakye: Baambozwa mbano ya be. ³ Kasi bo eboko ya we eya boloo kyekabele mobola, kyela obokye eboko ya we eya bowee saeba. ⁴ Pho ikabo sa we sifee miibombo; emba Jngo okowene mapho mabombama amoeyuma.»

Mateya pho ya ibondela
(Luka 11.2-4)

⁵ «Bo kobondela, sa baa ya bato ba boole; bazingye ikyemiteme o mangambi ma makyita na o nsongo pho ya ibondela pho bato baso babawene. Nde phele, nawo na bese; baambozwa mbano ya be.

⁶ Kasi iwe, bokolukye ibondela, nyolo o kolale we, ziba ekomba, bondela Jngo oli o elele me eya ibombo, yo okowene iso ikyikyele we miibombo amoephe mbano. ⁷ Wa bondela bese Nwaphongo, sa wo maphoo maikye ndokolo bato bate baebe Nwaphongo; baumunya obokye Nwaphongo aabaoka nde bo bawoo na boikye. ⁸ Sakyela ya be, pho Nwaphongo, ango wa bese, kaebe iwaa iisengyesi na bese, bese naino sataa iyonga.

⁹ Kyeka bosengyesi bese ibondela:

“Ango wa banga ooli o ikolo, nkombo ya we ebe esantu.

¹⁰ Bokonzi pha we boyee; mokano nwa we mokyelame wawa o se ndokolo bokokyelame wango o ikolo.

¹¹ Olophe lolu ntoma iikokyi.

¹² Ololimbisa boke bookyesi banga nde bokolimbisa banga bebi boke bolokyesi be.

¹³ Salokamba o bimekyi; kasi olobikya o nsee ya Molemba. [Pho bokonzi, mwiya na nkyemo ili ya we bobele na bobele. Ame.]”»

¹⁴ «Pho, bokolimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa bese ooli o ikolo amoelimbisa me. ¹⁵ Kasi bo olele ilimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa bese etaelimbisa boke bookyesi bese me.»

Mateya pho ya imiima ntoma

¹⁶ «Waamiime bese ntoma, samikyela ngongo bokokyele banyamabole, bakangye maboo ma bese pho bato baso bawene obokye bamiimi ntoma. Nde phele, na wo na bese, baambozwa mbano ya be. ¹⁷ Kasi we, bo omiimi ntoma, kunyola boo pha we, bongya suwe na bolaa. ¹⁸ Pho bato saeba obokye omiimi ntoma; moto owaaloeba nde Jngo ooli o elele ya ibombo. Emba Jngo ookowene

maphoo maali o mabombo, amoephe mbano.»

Ibomba ezwele o ikolo
(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Sa bomba ezwele o mokyisi mumu. O mokyisi mumu, munse na mabembe bamoeyoto, baibi bamobuka maphungola pho ya ieyiba. ²⁰ Kasi bomba ezwele nde o ikolo oka Nwaphongo. Pho omo tewali munse, mabembe ma iyoto mbolo temali, na baibi baibuka mangambi tebali. ²¹ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we elangyi nde omo.»

Tala ya nzoto
(Luka 11.34-36)

²² «Miyo mali tala ya nzoto; bo miyo ma we mali na bolaa, nzoto mobimba ya mowene saa, ²³ Kasi bo miyo ma we mali na bolosi, nzoto ya we mobimba yamobaa o enzombi, otoowene ekpele. Nde bomoo, bo tala eeli o ndondo ya we ebuto enzombi, enzombi me yamoba ekusi koleka.»

Nwaphongo naa baphalanga
(Luka 16.13)

²⁴ «Moto monomo takokyi ibaa moombo wa bankolo babale; naa amoina monomo, amba zinga oomoyoko, naa amotosa monomo amba tiyola oomoyoko. Tokokyi ibaa na mbala yonyo moombo wa Nwaphongo na moombo wa baphalanga.»

Samitungyisa pho ya maphoo masengyesi na bese

(Luka 12.22-31)

²⁵ «Yango mena na wo na bese ngakye: Samitungyisa pho ya iza na inywaa iisengyesi na bese pho ya ibika, naa pho ya bitobu biisengyesi na bese pho ya nzoto. Bomoo teboolekye ntoma? Nzoto te iilekye bitobu? ²⁶ Kyeka manyosi, tebaaphikye, tebaanoko mbuma pho ya ibomba o mampende kasi Ango wa bese ooli o ikolo kabazeya. Emba bese toolekye manyosi? ²⁷ Na bo omitungyise ndengye'ye, nzaa onte ya bese akokyi ibakya noko mokolo monomo o bomoo phe? ²⁸ Ka pho ya'ye komitungyisa pho ya bitobu? Kyeka ndengye ekyetokolo

ba phulele o manzabi; b̄e tēbaakyele na etoma, tēbaabambe na bitobu. ²⁹ Kasi na w̄o na b̄e, ebe na Salomo, na ezwele ye es̄o, taikaka lata na bitobu biila koleka phulele n̄o n̄o ȳo n̄o ȳo. ³⁰ Taaumunya nkata iili l̄o l̄o o inzabi, yana bakokyi iitumba o ηwenya. Emba bo Nwaphongo ailasee babona, takokyi ilasa na b̄e? Pho ya'ye ianola sa b̄e sili sikyikyiyi? ³¹ Sa mitungyisaka na iw̄o obokye: "Tomoza iye? Tomunya iye? Tomolata iye?" ³² Kyemitungyisa na iluka is̄o miina nde bato baate baebe Nwaphongo. Kasi Ango wa b̄e oli o ikolo kaebe obokye osengyesi na yango. ³³ Taaluka phanza Bokonzi pha Nwaphongo na ikyela maph̄o maazingye yo. Emba amba eph̄e is̄o iȳoko iisengyesi na b̄e. ³⁴ Sa mitungyisa pho ya yana, yana yango mampeza yaamitungyisa na maph̄o ma yango. Mok̄o na mok̄o moli na nkaka iikokyi na ηwango.»

7

Satenela nwebi bolombe (Luka 6.37-38, 41-42)

¹ «Satena bolombe mi mobesi ηwa moto, pho Nwaphongo nde aetenesi bolombe mi mobesi ηwa b̄e. ² Pho Nwaphongo amoekyeka bookokyekye b̄e b̄ebi, amoekyela fobe naa bolaa nde bookokyele b̄e b̄ebi. ³ Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we kasi toowene ibaya siili o ziyo sa w̄e? ⁴ Kow̄o na nwebi na we obokye: "Le naemanya mungalala mooli o ziyo sa w̄e." Okokyi iw̄o babona ndengye'ye pho o ziyo sa w̄e ibaya sili, kasi kosiwene nde pha. ⁵ Nyab̄oole, taamanya phanza ibaya siili o ziyo sa w̄e, waamba wene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na w̄e. ⁶ Saph̄e manva mbolo iisantu, pho makokyi iyekpana ietwa; savaka bayaka ba motuya o boo pha mangulu, pho nde babakyiti.»

Ionga, iluka na ikomola moziḃo (Luka 11.9-13)

⁷ «Onga bamoephe, luka wamozwa, komola moziḃo bamoezibola. ⁸ Pho moto muns̄o okoongye bamophe,

ookolukye kazwe na ookokomole moziḃo bamozibole. ⁹ Nzaa onte ya b̄e ookokyi iphe ηwana we ibanga bo amoongyi ipa? ¹⁰ Naa nz̄o bo amoongyi swe? ¹¹ Bo b̄e bato babe koebe iphe bana ba b̄e mbolo iindaa, emba na Ango wa b̄e oli o ikolo takokyi iephe mbolo iilekyi bolaa boomongyi yango? ¹² Iso ikyizingye b̄e obokye baekyelele yango, na b̄e oikyelele b̄ebi, kyeka iikyiloteya mibeko ma Mose na nkanda ya baimosi.»

Mozibo mookyikyiyi (Luka 13.23-24)

¹³ «Nȳo o moziḃo mookyikyiyi! Pho moziḃo ηwa inȳo o mokyisi ηwa bawee moli munene n̄a nzela ekyekyende om̄o teeli na nkamba. Yango mena bato baikye baebengye. ¹⁴ Kasi moziḃo ηwa inȳo o mokyisi ηwa bato bali na bom̄o, moli mokyikyiyi, n̄a nzela ekyekyende om̄o eli na mpika. Yango mena bato baezwe tebali baikye.»

Baimosi ba b̄ole (Luka 6.43-44)

¹⁵ «Nde kokyebe na baimosi ba b̄ole! Baye oka b̄e balati lopho la mpate nzuka o motema nde manḡo. ¹⁶ Waabaeba na mobesi ηwa b̄e. Tefaimbe mbuma ya vinȳo mi nkaa naa mbuma ya fige mi ηwete ηwa mil̄o. ¹⁷ ηwete mola mobote mbuma ndaa, ηwete moobe mobote mbuma mbe. ¹⁸ ηwete moola temokokyi ibota mbuma iimbe naa ηwete moobe temokokyi ibota mbuma iindaa. ¹⁹ ηwete muns̄o moote mobote mbuma ndaa, baamokpete, baamovaka o ηwenya. ²⁰ Yango mena, wamoeba baimosi ba b̄ole na mobesi ηwa b̄e.»

Biw̄ole na Bikyela (Luka 13.25-27)

²¹ «Teli baaw̄o na nga obokye: "Nkolo, Nkolo", baamunȳo o Bokonzi pha ikolo, kasi nde baakyele maph̄o maazingye Tata oli o ikolo. ²² Mok̄o ηwa moya sambisa nga mokyisi, bato baikye ba mow̄o na nga b̄ekye: "Nkolo, Nkolo, tobaka baimosi na nkombo ya w̄e. Totokoloko mal̄o mabe na nkombo ya w̄e; tokyela laka bilekyesako biikyē na nkombo ya

wε.” ²³ Kasi nga namba wɔ na bɛɛ ngakye: “Sieyefe, mana o boo pha nga bɛɛ bato babe!”»

Mangambi mabale
(Luka 6.47-49)

²⁴ «Yango mena, moto munsɔ ookyi mateya ma nga ambi na matosa, ali ndokolo moto wa malondo ootongyi ingambi sɛ o ikolo sa mabanga. ²⁵ Mbula enɔ, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye ingambi, tsiikiyi uuwa phɔ basitonga o ikolo sa mabanga. ²⁶ Kasi moto munsɔ okookye mateya ma nga taambe na matosa, ali ndokolo ebubusi ootongyi ingambi sɛ o ikolo sa musengye. ²⁷ Mbula enɔ, maa matondi, ewele ekusi enyingyinye sina ingambi, siuwo siso.»

Bokonzi pha Yesu
(Malako 1.22; Luka 4.32)

²⁸ Waunva Yesu mateya mamana, bato basɔ bakamwaka na moteyesi nwe. ²⁹ Phɔ taikaka baa kateya ya bateye ba mibeko, kasi kateya na bokonzi bosɔ.

8

Yesu abikye moto ooli na bolɔsi pha maba
(Malako 1.40-45; Luka 5.12-16)

¹ Waaba Yesu kaute o ngomba, bato baikye baamba ya mobenga. ² Emba moto mɔnɔmɔ oli na bolɔsi pha maba amba ya waali yo, aesi ya kusama o boo phe, amba wɔ ne yokye: «Nkolo, bo ozingyi okokyi iimbikya.» ³ Yesu amba ya elola ebɔkɔ, amokumi, amba ya wɔ yokye: «Nazingyi, bika!» Nde mina wamɔ, maba me mamani. ⁴ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Oka na bolaa! Saika loimola moto, kasi kyende kyemiteya oka nganga ya Nwaphongo, oambya na ikabo bo wa wɔ Mose; phɔ ya iweninya oka bato basɔ obokye obikiyi phele.»

Yesu abikye mosali nwa mokonzi nwa batuluku
(Luka 7.1-10; Yoane 4.43-54)

⁵ Waaba Yesu kanyɔlɔ o Kapalanauma, mokonzi nwa batuluku ba Loma amba yaa ooli yo, amba ya nyingonela ne bobo:

⁶ «Nkolo, moto wa etoma wa nga alangyi o ingambi, taakokye ikula tambula, ali na bolɔsi boikye.» ⁷ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nakyende, namokye mobikya.» ⁸ Mokonzi nwa batuluku amba mobuyisa yokye: «Nkolo, nga nali nza obokye onyɔlɔ o ingambi sa nga? Kasi wɔ nde lowɔ lonlɔ, moto wa etoma wa nga amobika. ⁹ Phɔ nga natosa bakonzi ba nga; nali na ná batuluku baantosa. Bo na wɔ na mɔnɔmɔ ngakye: “Kyende!” kakyende, bo na wɔ na oomoyɔkɔ ngakye: “Yaka!” kaye, na bo natomi moto wa etoma wa nga obokye: “Kyela bobo”, kakyele.» ¹⁰ Waaoka Yesu baabona, ambakamwa amba ya wɔ na bato baabaka bamobengye yokye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ, naino siweni moto wa ianola ndengye eye onte ya bato ba Isalayele. ¹¹ Na wɔ na bɛɛ ngakye: Bato baikye bamouta biitɔkɔlɔ munyele na biikye waa munyele, bamoyanyɔlɔ o bokonzi pha ikolo, bamozaa o eseleko elele yɔnɔyɔ na Abalayama, na Izake na ná Yakobo. ¹² Kasi bato baabakyi bato ba Bokonzi pha ikolo, baabavaka o ifanda, o enzɔmbi, omɔ bamobutwa ilela na itwa mino.» ¹³ Emba Yesu amba ya wɔ na mokonzi nwa batuluku yokye: «Butwa oka ya we, phɔ ya ianola sa we, Nwaphongo aephe iso imoongyi we.» Nde o sina imbele me, moto wa etoma wa mokonzi nwa batuluku abikaka.

Yesu abikye bato baikye baa malɔsi
(Malako 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ Yesu amba ya kyende o ingambi sa Petelo. Aesi ya kye zwa nyango wa njwasi wa Petelo alangyi ali na mowewe. ¹⁵ Amba mokuma na ebɔkɔ, mowewe moesi ya mana, amba ya injwa abuto imokyelela. ¹⁶ Waakoma nkɔnkɔlɔ, bamba yelela Yesu bato baikye baa malɔbɔ mabe. Yesu amba phaphala na mango, amba mitɔkɔlɔ, amba na bikya bato basɔ baabaka na malɔsi. ¹⁷ Akyelaka maphɔ masɔ babona phɔ ya ikokya malɔba ma moimosi Isaya waa wɔ yo obokye: «Akpe bileme ba banga,

* 8:17 8.17 Yisaya 53.4.

anyanye na malosi ma banga.»*

*Baazingye ibenga Yesu
(Luka 9.57-62)*

¹⁸ Waawene Yesu bato baikye bamolungye, amba ya wo na baekosi bée yokye toakale o ngambo eyoko ya ebale. ¹⁹ Nde o sina imbele me, moteye monomo wa mibeko amba yaa oli Yesu amba ya wo ne yokye: «Moteye, namoebenga mboka eso eya mokyende we.» ²⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi mali na moobo, kasi nga Nwana wa Moto sili na elele ya imilangya.» ²¹ Monomo na baekosi bée amba ya wo ne yokye: «Nkolo, inde naingyele taakye kunda tata.» ²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Imbengye, le bawee na bawee bakundane.»

*Yesu azibise Ewele na kanda
(Malako 4.35-41; Luka 8.22-25)*

²³ Bobele Yesu amba ya kpela o vato na baekosi bée baamba yakye ne molongo. ²⁴ Mbala yonyo Ewele ekusi eesi yakyela o ebale, emba maa matati inyolo o vato. Kasi Yesu abaka na ebuu. ²⁵ Baekosi bamba ya susinya waali yo, baesi ya moumola bekye: «Nkolo olobikya, tomowaa!» ²⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bée koile iye? Iyanola sa bée sili sikyiky!» Emba amba ya injwa, aesi ya phaphala na Ewele na maa nono waa ikala wango phio. ²⁷ Bée baso bakamwaka bekye: «Moto oyo ani baa nzaa obokye Ewele na kanda imotosa?»

*Yesu abikye bato baa malobo mabe
(Malako 5.1-20; Luka 8.26-39)*

²⁸ Waakoma Yesu o ngambo ya ebale, o mokyisi njwa Gadara, bato babale bautaka o malita, batokosi baesi ya vana ne. Bato me babaka na malobo mabe, babaka batombo na bokusi; yango mena bato tebakokaka ikula lekana mi nzela me. ²⁹ Bato me bamba butwa iyanwana bekye: «Inwana wa Nwaphongo, banga na we lowoye? Ombo ya lotungyisa wawa naino imbele me sataa koka?» ³⁰ Nwana itakye na waali be, bokanda pha mangulu phabaka bokyemizaa. ³¹ Milimo mibe mamba nyingonela na Yesu bobo: «Boozingyi

ilowiinya, olotome tokye nyolo o mangulu mamana.» ³² Yesu amba ya wo na bée yokye: «Kyende kye nyolo mi me.» Milimo mibe maamba tokolo oka bato baabana, makyekye nyolo o mangulu. Mbala yonyo, mangulu maso maesi ya uta o ngomba, makyé mivaka o ebale. ³³ Bato baabaka babanza mana mangulu baesi ya lota nono o lombu, bakye imola mapho maso maalekaa na bato baabaka na malobo mabe. ³⁴ Emba bato baso ba mokyisi me bamba tokolo pho ya ikye vana na Yesu; waamowene be, bamba moonga obokye amane o mokyisi njwa bée.

9

*Yesu abikye moto owa otono makolo
(Malako 2.1-12; Luka 5.17-26)*

¹ Yesu amba kpela o vato, amba kula katisa ebale, aesi ya kyende o mokyisi nwe. ² Bamba moyelela na moto monomo owa otono makolo alangyi o itoko. Waawene Yesu ianola sa be, amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Inwana wa nga ititala! Masumu ma we malimbisami!» ³ Emba bateye ba mibeko baamba ya butwa iwono onte ya bée bekye: «Moto oyo katole Nwaphongo!» ⁴ Yesu aebaka maumunya ma bée amba ya wo na bée yokye: «Oli na maumunya mabe o mandondo ma bée pho ya'ye?» ⁵ Eli pha iwo obokye: «Masumu ma we malimbisami», nde iwo obokye: «Injwa tambula?» ⁶ Kasi nazingyi oebe obokye, Nwana wa Moto ali na bokonzi o munse mumu pha ilimbisa masumu.» Emba amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Injwa, kpa itoko sa we, butwa o ingambi!» ⁷ Moto me amba ya injwa nono waabutwa yo o ingambi se. ⁸ Waawene bato babona, bailaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo pho apha bato bokonzi ndengye mena.

*Yesu abangyi Matiye
(Malako 2.13-17; Luka 5.27-32)*

⁹ Yesu aesi ya mana omo, waaba yo kalekane o nzela, aesi ya wene moto monomo nkombo ye Matiye azasi o elele ye ya etoma ekyekye bée phuta

mputi. Yesu amba ya wɔ nɛ yokye: «Imbengye!» Matiye amba ya teme amobengyi. ¹⁰ Waaba Yesu kaze o ingambi sa Matiye, baphutise ba mputi na bato ba masumu baikye babaka o mesa elele yɔnɔyɔ nɛ na baekosi bɛɛ. ¹¹ Waawene Bafalisayi babona, bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Moteye wa bɛɛ kaze elele yɔnɔyɔ na baphutise ba mputi na na bato ba masumu phɔ ya'ye?» ¹² Yesu abaokyi amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bato bali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, kasi esengyesi nɛ nde baali na malosi. ¹³ Kyende kye ekola ntina ya maloɓa makomama o buku pha Nwaphongo obokye: “Nazingye motema nwa iokyela bato ngongɔ, kasi mambeka ma manyama phe.” Phɔ siikiya ya banga bato baala kasi naesi ya banga nde bato ba masumu.»

*Yesu kawɔ phɔ ya imiima ntoma
(Malako 2.18-22; Luka 5.33-39)*

¹⁴ Baekosi ba Yoane Mobatise bamba yaa ooli Yesu, baesi ya motuna bekye: «Banga na Bafalisayi tomiime ntoma mbala na mbala. Baekosi ba we tebaakyele bomɔ phɔ ya'ye?» ¹⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato baabangyi bɛɛ o eseleko ya bolonga bakokyi iba na ngongɔ bo molongyi ali na bɛ? Teli bomɔ! Kasi imbele sɔnɔsɔ waamumanya bɛɛ molongyi onte ya bɛɛ, emba bamba tata imiima ntoma.»

¹⁶ «Moto na mɔnɔmɔ taapke etato ya etobu eenyakune phɔ aɛɓambe na etobu eya boka, phɔ etato mɛ ya mowawola etobu eya boka, iluu mɛ samobutwa sinene. ¹⁷ Tebaateye maleku maa swaswa o mambongo maaboka; phɔ boɓakyesi babona, mambongo mamoboya, maleku mamokyende o se. Kasi bateye maleku maa swaswa nde o mambongo maanyakune phɔ maso mabatelame na bolaa.»

*Yesu abikye nwanwa wa nwanwasi na
nwanwasi owa bolɔsi pha malongo
(Malako 5.21-43; Luka 8.40-56)*

¹⁸ Waaba Yesu kabawole babona, mokonzi mɔnɔmɔ nwa bayuda amba ya mokusamela aesi ya wɔ nɛ yokye:

«Nwanwa wa nga wa nwanwasi awe nde inwanwa eye, kasi yaka, omotandele eboko, amobika.» ¹⁹ Yesu amba ya teme, aesi ya mobenga yo na baekosi bɛɛ.

²⁰ Nwanwasi mɔnɔmɔ, abaka na bolɔsi pha itokolo malongo phaa koko mbula iko mbuka ibale, aesi o sima ya Yesu, aesi ya kuma nsongye ya etobu Ye. ²¹ Phɔ amiwolekye yokye: «Bo nakye kuma nɔnɔ nsongye ya etobu Ye, namobika.» ²² Yesu amba ya miekola, aesi ya mowene, amba ya wɔ nɛ yokye: «Ititala, nwanwa wa nga! Iyanola sa we siebikye.» Nde mina wamɔ nwanwasi mɛ abikiyi.

²³ Yesu amba ya koma o ingambi sa mokonzi mɛ. Waawene yo fatubi fatube meembo phɔ ya iluka ikye kunda ebembe, na bato baikye bambe kula lela na bokusi. ²⁴ Yesu amba ya wɔ yokye: «Tokolo, phɔ nwanwa taikiya waa, kasi alasi nde ebuu.» Kasi bamba tata imoekye. ²⁵ Waatokolo bɛɛ bato baso o nze, Yesu amba ya nyolo o ingambi saabaka mowee, amba mophila o eboko nɔnɔ wa inwa yo. ²⁶ Simo mɛ ya tambulaka mboka eso o mokyisi mɛ.

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁷ Imbele saa mana Yesu omɔ, waaba yo kalekane o nzela, bato babale baapholo miyo baesi ya mobenga, bakye mi anwana bekye: «Nkoko wa Davidi, olookye ngongɔ!» ²⁸ Waakoma Yesu o ingambi, bato baapholo miyo baabana bamba yaa wali yo. Yesu amba batuna yokye: «Oli na ianola obokye nakokyi ikyela bomɔ?» Bamba anola bekye: «Eɛ, Nkolo.» ²⁹ Emba Yesu aesi ya bakuma o miyo amba ya wɔ yokye: «Waekyelamele boanosi bɛɛ!» ³⁰ Miyo ma bɛɛ mabuto iwene, Yesu amba ya bakatela na bokusi yokye: «Oka na bolaa, moto mɔnɔmɔ saika eba lowo lolo.» ³¹ Kasi bɛɛ bakyekye butwa iimola nde ngambo ya Yesu mboka eso.

*Yesu abikye moto owa mbubu
(Luka 11.14-15)*

³² Waaluka bɛɛ ikyende, bamba yelela Yesu moto mɔnɔmɔ owa mbubu phɔ abaka na bolobo boɓe. ³³ Waatokolo Yesu bolobo boɓe mɛ, moto owa mbubu abuto iwɔ. Bato baso bakanwaka

bamba wɔ bɛkye: «Naino toloweni lowɔ la ndengye eye o Isalayele!»
 34 Kasi Bafalisayi bamba wɔ bɛkye: «Eli mokonzi n̄wa malɔɔ mabe moto okomophe bokonzi pha itɔkɔlɔ malɔɔ mabe.»

Yesu aokyi bato ngɔngɔ
(Malako 6.6b, 34; Luka 10.2)

35 Yesu atambulaka o nkyisi iso inene na iinkyiky; abaka kateya o mangambi ma makyita, Simo Elaa ya bokonzi na ibikya bato ba malɔsi ndengye na ndengye na ná bileme ba bɛ. 36 Aokaka ngɔngɔ iikye o ndondo ye phɔ ya boikye pha bato bawenekye yo, phɔ baphembekye, baengyebanaka ndokolo mampate mazangyi mobanze. 37 Emba amba ya wɔ na baekosi b̄ɛɛ yokye: «Mbuma ili nzikye o inzabi, kasi bato ba iinɔkɔ tɛfali baikye. 38 Onga na nkolo wa inzambi atome bato ba etoma baikye phɔ bamunɔkyele mbuma.»

10

Batoma iko mbuka babale
(Malako 3.13-19; Luka 6.12-16)

1 Yesu amba ya banga baekosi b̄ɛɛ iko mbuka babale, amba baphe mwiya n̄wa itɔkɔlɔ malɔɔ mabe na ibikya malɔsi ndengye na ndengye. 2 Kyeka mankombo ma bana batoma iko mbuka babale: Owa boo Simo okobangye b̄ɛɛ Petelo na n̄wana nyango Andele; Zake na n̄wana nyango Yoane, bana ba Zebede; 3 Filipe na Batelemi; Toma na Matiye mophutise wa mputi; Zake n̄wana wa Alafe, na Taade; 4 Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi n̄wa bɛ, na Yudas Mosikaliota owa ungyaka Yesu.

Etoma ya batoma iko mbuka babale
(Malako 6.7-13; Luka 9.1-6)

5 Yesu amba ya toma batoma iko mbuka babale baabana; amba ya baphe mitindo mimi: «Sakyende o nkyisi ya babutu; sanyɔlɔ o mokyisi mɔnɔmɔ n̄wa Samaliya. 6 Kasi kyende nde oka bato ba Isalayele phɔ babutwa ndokolo mampate mabungyi. 7 Waamoba b̄ɛɛ o nzela, kyemiimola obokye: “Bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.” 8 Bikyia bato ba

malɔsi, akola bawe, bikya bato ba maba, tɔkɔlɔ malɔɔ mabe. Ozwee pha, ambya pha. 9 Saphila wolo, na phalanga o makuba ma b̄ɛɛ. 10 Saphila ikuba phɔ ya imbanga, na basimisi babale, saphila na mapapa, na motuu. Phɔ, moto wa etoma abongyi na mbano. 11 Bo okomi o mokyisi mɔnɔmɔ munene naa mokyiky, luka moto owa ndondo elaa, zala oka ye tee nɔnɔ mokɔlɔ n̄wa mumana b̄ɛɛ o mokyisi mɛ. 12 Bo onyɔsi o ingambi sɔnɔsɔ, wɔ obokye: “Bose bobe na b̄ɛɛ.” 13 Bo bato ba ingambi mɛ baeyambi, bese pha b̄ɛɛ pha moba na bɛ; “Ka bo tebaeyambi, bese pha b̄ɛɛ pha moebutolela. 14 Bo o ingambi sɔnɔsɔ naa omokyisi mɔnɔmɔ, bale ieyamba na ieyoka, lekana ombe lasa mobulubutu n̄wa makolo ma b̄ɛɛ. 15 Nde phele na wɔ b̄ɛɛ ngakye: Mokɔlɔ n̄waa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi mamuna yamoleka eya Sɔdɔmɔ na Gomola.”»

Minyɔkɔ maa moyaa
(Malako 13.9-13; Luka 21.12-17)

16 «Okyemela! Naetome ndokolo mampate onte ya mangɔɔ. Yango mena obe na bokyengyi ndokolo manzɔɔ, na bonyile ndokolo mankoto-n̄wenya. 17 Kyeba, phɔ bato bamosongyela oka bazuzi, bamoebinda phimbo o mangambi ma makyita. 18 Phɔ ya nga, ba mokye na b̄ɛɛ o boo pha bato baatebaebe Nwaphongo baeyokye. 19 Waa mokye b̄ɛɛ o boo pha bazuzi, b̄ɛɛ saila phɔ ya maphɔɔ masengyesi b̄ɛɛ iwɔ, maphɔɔ maamowɔ b̄ɛɛ, wamazwa nde imbele mɛ. 20 Maphɔɔ mɛ ete maaute na b̄ɛɛ, kasi Bolɔɔ pha Ango wa b̄ɛɛ pha mowɔ onte ya b̄ɛɛ. 21 Onte ya ibota, baná bamoungya banaa nyango na b̄ɛɛ obokye bababome. Ba ango bamoungya bana ba bɛ, bana bamoekpenela baboti ba b̄ɛɛ phɔ bababome. 22 Bato basɔ bamoeyina phɔ ya nga. Kasi owa moitala tee nɔnɔ o suka amobika. 23 Waamoenyɔkɔlɔ b̄ɛɛ o mokyisi mɔnɔmɔ, lota o mokyisi mooyɔkɔ. Nde phele na wɔ na b̄ɛɛ ngakye: Oototaa unva itambula o nkyisi iso ya Isalayele mena N̄wana wa Moto sa

boyakakye. ²⁴ Moekosi taalekye moteye we, moto owa etoma taalekye mokonzi nwe. ²⁵ Wa bongyi nde obokye moekosi abutwe booli moteye nwe, na moto wa etoma booli mokonzi nwe. Bo babangye mokonzi nwa ibota Belezebula, ka baná baamba babanga ba nza?»

Moto ookokyi bée iila
(Malako 8.38; Luka 9.26; 12.2-7)

²⁶ «Yango mena saila moto. Mokolo mōnōmō moli, mowaa maphō maso maabombama mamotokolo o nze, maphō maazite bée mamoešana. ²⁷ Ikyiewole nga o enzombi, okule iwō waa moo, ka ikyikolo bée na bēe o itoo, o iwō o ikolo sa motōndō. ²⁸ Saila baabome nzoto kasi te bakokyi iboma molimo, ila nde Nwaphongo ookokyi iboma na nzoto na molimo o lifelo. ²⁹ Tebaungya manyosi mabale maakyiky na motuya mokyiky? Kasi yōnyō na mango teeka o se sa obokye Ōngō wa bēe, Nwaphongo saeba. ³⁰ Phō ya bēe, eli nde bōmō, na suwe ya bēe ango wa bēe Nwaphongo kaiyebe na motuya. ³¹ Yango mena bēe saila, phō oli na ntina koleka manyosi maikye maakyiky.»

Ianola ndee ilē Yesu
(Luka 12.8-9)

³² «Moto okonzanole o miyo ma bato, na nga naamoanola o boo pha Tata ooli o ikolo. ³³ Ka moto owamunzangana o boo pha bato, na nga naamoangana o boo pha Tata ooli o ikolo.»

Bose phe, kasi ebasi
(Luka 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Saumunya obokye naesi yaambya bōse o mokyisi. Siiky yaambya bōse, kasi ebasi. ³⁵ Naesi phō ya iyakabola nwana wa lele na ango, nwana wa nwanwasi na nyango, nwanwasi wa nwana na nyamolo nyē. ³⁶ Nde phele, banguna ba moto ya mōbaa nde bato ba ibota se.»

³⁷ «Moto ookozingye nyango naa ango indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. Moto ookozingye nwana we wa lele naa wa nwanwasi indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. ³⁸ Moto ootonyanya ekulusu ye phō ya imbenga, takokyi

ibaa moto wa nga. ³⁹ Moto ookozingye ibanza bōmō phe aabobungya, kasi ookobobungya phō ya nga amokula bōzwa.»

Moto oeyambi anzambi
(Malako 9.41)

⁴⁰ «Moto oeyambi, anzambi nga; ka moto oonzambi, ayambi yo owantoma. ⁴¹ Moto owamoyamba moimosi wa Nwaphongo phō ali moimosi, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moimosi. Ka moto owamoyamba moto owa ndondo elaa phō ali moto wa ndondo elaa, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moto wa ndondo elaa. ⁴² Nde phele na wō na bēe ngakye: Moto owa mophe nōnō kōphō ya maa ma mpiyō na mōnōmō wa baakyiky onte ya baekosi banga, phō ali moekosi wa nga, amozwa iphuti se.»

11

Batima ba Yoane Mobatise
(Luka 7.18-35)

¹ Waaunva Yesu iphe baekosi bēe iko mbuka babale mibeko maamina, amba ya mana omō phō ya ikyemiimola na ikyemiteya o nkyisi yaa mambale. ² Yoane Mobatise abaka o bōlōkō. Amba ya oka sango ya bitoma bikyele Klisto, emba amba ya toma baekosi bēe baayōkō, ³ phō bakyetuna Yesu obokye: «Eli we Masiya osengyesi iya ndee toziya mosuu?» ⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Kyendē kyē imola Yoane maphō maso maokyi bēe na maaweni bēe. ⁵ Bato baapholo miyo babuto iwene, baa otōnō makolo babuto itambula, bato ba maba babiky, baa loko babuto ioka, baawa baako, baa ngōngō baokyi Simo Elaa. ⁶ Nkyisa ili na moto owa mōba sa lēe ianola se oka nga!»

Yesu kawō phō ya Yoane Mobatise

⁷ Waabutwa baekosi ba Yoane, Yesu aesi ya tata ituna bato phō ya Yoane yokye: «O bokye, okyēky kyeka ye? Mumbunye monyingane na ewēle? Phe? ⁸ Ka okyēky kyeka ye? Moto alati bitobu bilaa? Ka balate bitobu bilaa bazale o mangambi ma bakonzi. ⁹ Ka okyēky kyeka nde iye? Moimosi wa Nwaphongo? Eē, nde phele na wō na

bèe, alekyi na moimosi wa Nwaphongo. ¹⁰ Pho Yoane ali owa wo bèe o buku pha Nwaphongo bofo: “Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.” ¹¹ Nde phele na wo na bèe ngakye: Onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, oolekyi Yoane Mobatise na ngambo talii. Kasi oolekyi bokyikyiki o Bokonzi pha ikolo, yo mona alekyi Yoane na ngambo. ¹² Tata imbele saaba Yoane kateya tee nono lolu eye, bali nde inwana na bokonzi pha ikolo; banguna balukye ibobololu. ¹³ Baimosi ba Nwaphongo baso, ebe na mibeko ma Mose, baimolaka maphoo mamana tee nono o imbele sa Yoane. ¹⁴ Ka bokolukye imoanola, Yoane ali Eliya owa imolaka bèe iya se. ¹⁵ Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

¹⁶ «Namoulinya bato ba lolu na nza? Baulane na bana baakyikyiki baazasi o munsongo bambe wo na bebi na bèe bekye: ¹⁷ “Toulesi iphengo, toikyiki bina! Totubi meembo ma elesi, kasi toikyiki lela!” ¹⁸ Pho Yoane aya, waaba yo saza, sanywa, bekye: “Ali na bolobo bofo!” ¹⁹ Kasi Nwana wa Moto aesi, kaze, kanywe, bekye: “Kyeka moto oyo kaumunya nde iza na inywa vinyo, ekamba ya baphutise bamputi na bato ba masumu!” Kasi zebi siwenene phele na bitoma ba sango.»

*Nkyisi iinene ilee ianola Yesu
(Luka 10.13-15)*

²⁰ Emba Yesu amba butwa ioya nkyisi iinene yaakyelelaka yo bilekyesako biikye, pho bato ba nkyisi me tebaika bongola ntema ya be. Amba wo yokye: ²¹ «Ngongo ya we mokyisi nwa Korazine! Ngongo ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako biakyelamaka oka bèe bo biakyelamaka nde o Tula na Sidona, kalakala bato ba bèe nde baunva lebe, nde baunva misweya mbutu, nde baunva bongola ntema ya be. ²² Yango mena nawo na bèe ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bèe ya moleka eyaaka Tula na Sidona. ²³ Na we Kapalanauma, koununya obokye wa mobaa nono o ikolo? Phe. Wamouta

nono o mokyisi nwa bawe! Pho bo bilekyesako biakyelamaka oka ya we bo biakyelamaka o Sodomo, mokyisi me nde motaaba nono lolu eye. ²⁴ Yango mena nawo na we ngakye: Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya we yamoleka eya Sodomo.»

*Yaka oka nga, wamoema
(Luka 10.21-22)*

²⁵ Imbele saasina Yesu amba ya wo yokye: «Ee Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi pho oziti maphoo mama na bato ba malondo na na bato baaekola, kasi omaimosi bato baatebali na ntina. ²⁶ Phele, Tata, wazingaka obokye wakyelame nde bomo. ²⁷ Tata apha maphoo maso o maboko ma nga. Moto monomo taaebe Nwana bo teebe Tata, na moto monomo taaebe Tata bo teebe Nwana, na bawaa baazinga Nwana ibateya Tata.»

Phila na nga mokaka

²⁸ «Yaka oka nga bèe baso baaphembi na iphila ephesi ezito na moeyeminya. ²⁹ Phila na nga mokaka, yaka ya zwe zebi oka nga, pho nali moto wa ngongo na wa bonyile; waamba ya zwa na boemakye. ³⁰ Mokaka moetomisa nga iphila nwa lawa, na ephesi ya nga teeli ezito.»

12

*Yesu ali Nkolo wa sabata
(Malako 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Imbele me, Yesu na baekosi bèe babaka balekane o manzabi ma ble, yabaka mokolo monomo nwa sabata. Baekosi bèe bawaka na nzala; baesi ya butwa ikyeminoko bikpoto ba ble bambe zaa ina mbuma. ² Waawene Bafalisayi baabona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Kyeka baekosi ba we bakyele ikykatele mobeko nwa banga ikyela mokolo nwa sabata!» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelelaka Davidi na bebi ne wawaka bèe na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo yo na bebi ne, bamba zaa mapa maaphekye bèe Nwaphongo. Tebakokaka na imaza; pho mobeko nwa banga mowo obokye kyemaze nde

banganga ba Nwaphongo. ⁵ Naino totangyi o Mibeko ma Mose, wako-mama obokye banganga ba Nwaphongo o Tempelo tebaakumole sabata, kasi nabo babona tebali na lowo? ⁶ Nawo na b̄e ngakye: Maphoo maawene b̄e wawa malekyi Tempelo. ⁷ Bo oebakyi ntina ya maloba maakoma b̄e o buku pha Nwaphongo maawo obokye: “Nazingye motema nwa iokyela bato ngongo, kasi mambeka ma manyama phe”, nde tobaoye. ⁸ Pho Nwana wa Moto ali Nkolo wa sabata.»

*Yesu abikye moto owa nyiba eboko
(Malako 3.1-6; Luka 6.6-11)*

⁹ Yesu amba ya mana o elele me, aesi yakyende o ingambi sa makyita. ¹⁰ Moto monomo owa nyiba eboko abaka om. Bafalisayi balukaka nzela ya imophunda, yango mena bamba ya motuna bekye: «Mobeke nwa banga moanole ibikya moto mokolo nwa sabata?» ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo monomo onte ya b̄e ali na mpate yonyo; bo embikye kaa o ibela siizindo mokolo nwa sabata, etaakye eyabola? ¹² Moto alekyi mpate! Kyelukye iwo obokye, mobeko nwa banga moanole ikyela moto bolaa mokolo nwa sabata.» ¹³ Emba Yesu amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola nono waabutwa yango elaa ndokolo eeyoko. ¹⁴ Bafalisayi bamba ya tokolo o ingambi sa makyita, bamba ya kye angana pho ya iwangya nwangyo nwa iboma Yesu.

*Yesu ali moto wa etoma owa olo
Nwaphongo*

¹⁵ Waaoka Yesu maphoo maamana, aesi ya mana o elele me, bato baikye bamba ya mobenga. Amba bikya bato ba malosi baso. ¹⁶ Kasi amba ya bakatela na bokusi obokye b̄e saimola bato elele eli yo. ¹⁷ Wakyelama babona pho ya ikokya maloba ma moimosi Isaya maa wo yo boho:

¹⁸ «Nwaphongo yokye:

Kyeka moto wa etoma wa nga owa olo nga.

Na mazingye,

nali na nkyisa pho ye.

Bolobo pha nga pha moba ne, pho aimole nkyisi iso maphoo maazingye nga.

¹⁹ Eta okye booka na moto,

eta tombe nyesi,

ete baamookye kakyemiwo o munsongo.

²⁰ Eta tene munkata nwaumbama;

eta zimya tala ekyelukye izima.

Amokyela baabona

tee nono wa molonga maphoo maso na bosembo.

²¹ Amoba molemo nwa nkyisi iso.»

*Yesu katokolo malobo mabe
(Malako 3.22-30; Luka 11.14-23)*

²² Bamba yelesa Yesu moto monomo abaka na bolobo bofe, apholo miyo, ambi kula ba na mbubu. Yesu amba ya mobikya, emba moto me amba butwa iwo na iwene. ²³ Bato baso bakamwaka baamba tunana bekye: «Eye teli nkoko wa Davidi?» ²⁴ Waaoka Bafalisayi bawo babona, bamba wo bekye: «Moto mona katokolo malobo mabe pho mokonzi nwa b̄e Belezebula amophe bokonzi me!»

²⁵ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya wo na b̄e yokye: «Bo bato ba bokonzi bonobo bakabwa onte ya be, bokonzi pha b̄e pha mowaa. Bo bato ba mokyisi monomo naa ba ibota sonoso bakabwa, mokyisi naa ibota me itesiikule ba. ²⁶ Ka bo Molembe awiinye moto we, kaoto nde bokonzi phe mampenza, emba bokonzi phe phaamba koko ndengye'ye?

²⁷ B̄e kowo obokye Belezebula moto owampe mwiya nwa itokolo malobo mabe. Ka bo eli phele, owaamba phe bato ba b̄e mwiya nwa itokolo malobo mabe nza? Bato ba b̄e mampenza ba enyete!

²⁸ Bo natokolo malobo mabe na Bolobo pha Nwaphongo, kyelukye iwo obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi nono oka b̄e.»

²⁹ «Moto takokyi inyolo o ingambi sa moto mokusi pho ya ibololo mbolo ye, bo naino tamokangyi maphanga; kasi bo amokangyi maphanga, akokyi imobololo mbolo iso ya ingambi.

³⁰ Moto ootoli na nga mbale, kanzine. Yo ootonsungye na ibokya bato, ka banyangole.

³¹ Yango mena na wo na b̄e ngakye: Bato baso baakyele

masumu na baatiyole Nwaphongo, baabalimbisa. Kasi moto owamowamba Bolobó Bosanto ete baamolimbisa. ³² Owa mowóle Nwana wa Moto lowó lobe, baamolimbisa, ka nde yo owa mowóle Bolobó Bosanto na bobé, ete baamolimbisa, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi njwaa moyaa.»

Nwete na mbuma ya njwango
(Matiye 7.16-17; Luka 6.44-45)

³³ «Bo ophikiyi njwete moola, wa mozwa mbuma iindaa; bo ophikiyi njwete mobe, wa mozwa nde mbuma iimbe. Pho baebe njwete nde na mbuma ya njwango. ³⁴ Bèe manzó! Oli bato babe, waamba wó maphó malaa ndengye'ye? Pho munóko katókoló nde maphó maute o ndondo. ³⁵ Moto molaa katókoló maphó malaa maute o ndondo ye, moto mobe katókoló maphó mabe maute o ndondo ye me. ³⁶ Na wó na bèe ngakye: Mokólo njwa mosambisa Nwaphongo bato, moto na moto amosamba na maphó masó maapha maatókoló o munóko nwe. ³⁷ Pho bamoelongya nde na bowókye pha we naa bamoenyete nde na bowókye pha we.»

Bafalisayi baongye elekyesako
(Matiye 16.1-4; Malako 8.11-12; Luka 11.16, 29-32)

³⁸ Emba bateye ba mibeko baayóko na Bafalisayi bamba ya wó na Yesu bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele elekyesako.» ³⁹ Yesu amba ya babuyisa bobó: «Nwaphongo amoteya nde elekyesako yónyó eyaka moimosi Yona. ⁴⁰ Pho bo wakyelaka Yona nkólo iyato o ibuu sa swe eenene, nde bomó Nwana wa Moto amokyela nkólo iyato o se ya manyete. ⁴¹ Mokólo njwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamoya ephunda bèe bato baa loló, phó bèe babongolaka ntema ya bèe waoka bèe yaawóko Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona. ⁴² Mokólo njwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi njwa njwanwasi wa mokyisi njwa Saba amoya ephunda phó yo autaka itakye phó ya iya oka maphó ma zebi sa Salomo. Kasi ooli wawa, alekyi Salomo!»

Waakule ya butwa bolobó bobé
(Luka 11.24-26)

⁴³ «Bo bolobó bobé botókósi onte ya moto, bokye miengyebana o bokye phó ya iluka elele ya ibaa. Bo te bozwe elele, ⁴⁴ bomiwóle obokye: «Nakule butolela moto owa baka nga phó yo ali ndokolo ingambi sa nga.» Kasi waa ya butwa phaango, boyazwa ingambi me pha, basi bongye na bolaa. ⁴⁵ Emba boombe kye kpa mbengo ya malobó masuu sambo maabolekye na bobé; mango masó maambe yaa molóngó iya zala o nzoto ya moto móna. Emba moto móna kambe otónó ileka bowabaka yo phanza. Ya moba nde bomó phó ya bèe bato baabe baaloló.»

Saakolo ibota sa Yesu
(Malako 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Waaba Yesu kataa wó na bato, nyango na bana nyango baamba ya. Baesi ya teme o nze, balukaka iwónó ne. ⁴⁷ Moto mónómó amba ya wó na Yesu yokye: «Kyeka, nyóngó na banaa nyóngó bali o nze, balukye iwónó na we.» ⁴⁸ Yesu amba ya buyisa moto me yokye: «Mama nza? Banaa mama banza?» ⁴⁹ Amba teya na ebóko bili baekosi bèe yokye: «Kyeka mama na banaa mama bèe baba. ⁵⁰ Pho moto okokyele maphó maazingye Tata owa ikolo ali njwana mama, nkanasa ya nga na mama.»

13

Ete ya mophikiyi
(Malako 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Mokólo mamuna, Yesu amba ya tokólo o ingambi, aesi ya kye zala o mokukulu njwa ebale phó ya iteya. ² Bato baikye bamba ya angana wali yo, yango mena Yesu amba ya baa o vato, akye zala. Bato basó batemekye o mokukulu. ³ Yesu amba ya baimola maphó maikye na bite. Awóko yokye: «Moto mónómó akyekye phika ndemo o inzambi se. ⁴ Wa ba yo kakyeminyaka ndemo, ndemo iiyóko ikaa o nzela, manyósi maesi ya ikomola. ⁵ Ndemo iiyóko ikye kaa o elele ya mabanga, wamó manyete maikye phe, yango mena ndemo itókósi sakóko.»

⁶ Waangala moo, inyiti pho nkanga te ya ikaka nyosa. ⁷ Ndemo iiyoko ikye kaa o nkata yaa milo, nkata me ikosi, ikyetitise ndemo iindaa. ⁸ Kasi ndemo iiyoko ikaa o manyete malaa, ifoti, ina mbuma munkama, iiyoko mbuma makoo motoba, iiyoko mbuma makoo maato.»
⁹ Yesu amba kula bakya yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

*Pho ya'ye Yesu kawo na bite
(Malako 4.10-12; Luka 8.9-10)*

¹⁰ Emba baekosi bamba ya susinya phenephe na Yesu, bamba ya motuna bekye: «Pho ya'ye kolowole na bite?»
¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Be okokyi eba sekyele ya Bokonzi pha ikolo, kasi bee tebakokyi ieyeba. ¹² Pho moto ooli na mbolo nzikye, bamokula mobakysisela, kasi ooli phaa, baamobololo na nwana ndambo oobakyi ne. ¹³ Yango mena nakpe bite pho ya ibawole, pho na bo bakyekye tebawene, na bo balaa mato, tebaokye, tebaa sosolo, tebaambe na eba. ¹⁴ Na babona maloba ma moimosi Isaya makokysisame waa wo yo obokye: "Na bo ookyi ndengye'ye, otoebe, na bo olembetesi ndenye'ye, otoowene. ¹⁵ Pho bato baba bali na ntema nkusi, bamiundi matoo, bazibi miyo pho bee sawene, bee saoka, bee saeba. Bo sa babona phe, nde babongolaka ntema ya bee pho nababikya, kye wo Nwaphongo.»

¹⁶ «Ka bee, ba na nkyisa pho miyo ma bee mawene, matoo ma bee maokye!
¹⁷ Nde phele na wo na bee ngakye: Baimosi baikye na bato ba bosembo baikye babaka na phowa ya ioka na ya iwene maphoo mawene bee mama, kasi tebaika mawene, babaka na phowa ya ioka maphoo maokye bee mama, kasi tebaika maoka.»

*Yesu alimbosi ete ya mophikyi
(Malako 4.13-20; Luka 8.11-15)*

¹⁸ «Okyemela ntina ya ete ya mophikyi.
¹⁹ Bato baaokye simo ya Bokonzi pha ikolo kasi tebaikyi esosolo, bali ndokolo ndemo ikaa o nzela, Munguna aesi ya imanya o mandondo ma be. ²⁰ Bato

baayoko bali ndokolo ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga, baokye iloba sa Nwaphongo, basianole na nkyisa izele. ²¹ Kasi iloba me tesii tokolo nkanga o mandondo ma be, basikyelele nde nwana bokyi bobo; emba wambe yaa mampasi na minyoko pho ya iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele. ²² Bato baayoko bali ndokolo ndemo ikaa onte ya nkata yaa milo, baokye iloba sa Nwaphongo, kasi pho ya phowa ya mokyisi na phowa ya ezwele ekye kosa bato, iloba me siotono, emba tesii bote na ekpele. ²³ Bato bayoko bali ndokolo ndemo iikaa o manyete maalaa, baokye iloba sa Nwaphongo, basisosolo, emba baambe bota mbuma: Bana munkama, baayoko makoo motoba, baayoko makoo maato.»

Ete ya munkata moobe

²⁴ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na moto monomo owa aphikaka mumboto molaa o inzabi se. ²⁵ Mokolo monomo, waa mokolo, waaba bato baso na ebuu, munguna nwa moto mona aesi ya kyende phika munkata moobe o nte ya ble nono wakyende yo. ²⁶ Waatokolo nkona, ble ekyesi ndomba, munkata moobe motokosi na njwango me. ²⁷ Baombo baesi yakye woo na mokolo inzambi bekye: "Nkolo, ka waphikaka mumboto moola o inzabi sa we, ka munkata moobe mouti bi?" ²⁸ Amba ya babuyisa yokye: "Eli munguna nwa nga moto okyesi baabona." Emba baombo baamba ya motuna bekye: "Ozingyi obokye tokye manya munkata moobe?" ²⁹ Amba babuyisa yokye: "Phe, pho waamumanya bee munkata moobe nde obisi na ble. ³⁰ Oile kyikole yango iso, waainoko, imbele me, na mowo na banokyi ngakye: Taabila munkata moobe phanza, omokangye mbombo mbombo pho ya imotumba, sima ombe angyisa ble oenyosa o bompene pha nga.»

*Ete ya mumbuma nwa mutarde
(Malako 4.30-32; Luka 13.18-19)*

³¹ Yesu ambakula bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana

na mumbuma n̄wa mutarde n̄waaphika moto m̄n̄m̄ o inzabi s̄e. ³² Eli mumbuma moolekyi bokyikyī onte ya mbuma iso, kasi bo motokosi, molekye ndemo iso iili onte ya inzabi na phanda. Mobutwe n̄wete na bitakyi, manyosi maya tonga moobo om̄o.»

*Ete ya mun̄o moulole mapa
(Luka 13.20-21)*

³³ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na mun̄o n̄wa mapa moangyinya n̄wan̄wasi na faline iikye, n̄n̄o waanyangwe n̄wango oena faline es̄o.»

*Ph̄o ya'ye Yesu abaka kaw̄o na bite
(Malako 4.33-34)*

³⁴ Yesu aw̄ole bato maph̄o maso maamana na bite, abaka kabaw̄ole nde na bite. ³⁵ Akyelaka babona ph̄o ya ikokya maph̄o maaw̄oko moimosi obokye: «Na mow̄o nde na bite. Namolimola maph̄o maabombama uta o etatele ya mokyisi.»

Yesu alimbosi ete ya munkata moobe

³⁶ Emba Yesu amba ya mana wali bato, amba ya butwa o ingambi. Baekosi b̄e bamba yakye wali yo, bamba ya motuna b̄ekye: «Ololimbolele ete ya munkata moobe o inzambi.» ³⁷ Yesu amba ya babuyisa bobo: «Moto ookophikye mumboto moola, eli Nwana wa Moto, ³⁸ inzambi eli mokyisi, mumboto moola eli baanole Bokonzi pha ikolo, munkata moobe eli bato baanole Munguna. ³⁹ Munguna okophikye munkata moobe, eli zabulu, mbuma ya in̄oko eli suka ya mokyisi, ban̄kyi eli banze. ⁴⁰ Bookomanya b̄e munkata moobe ph̄o ya imovaka o n̄wenya, yamoba nde bom̄o o suka ya mokyisi. ⁴¹ Nwana wa Moto amotoma banze b̄e, bamumanya o bokonzi phe bato baso bato ianola sa b̄ebi, na bato baakyele bob̄e, ⁴² baabavaka o itumbu sa n̄wenya, om̄o nde malelo na itwa mino. ⁴³ Kasi bato baa bosomebo bamungyengye ndokolo moo o bokonzi pha Ango wa b̄e. Oli na matoo ma ioka, aokye!»

Ete ya ezwele eya bombama

⁴⁴ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na ezwele eya kundama o inzabi. Moto m̄n̄m̄ akye ekundola ambikula ebomba. Na nkyisa iso, akye ungya mbolo ye iso ph̄o aombe sina inzabi.»

Ete ya bayaka

⁴⁵ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na muungye wa mbolo ookolukye bayaka baala. ⁴⁶ Bo azwe ȳn̄ȳo eya motuya mwikye, amokye ungya mbolo iso iili ne ph̄o akye omba bayaka m̄e.»

Ete ya bondendi

⁴⁷ «Bokonzi pha ikolo pha kula ulana na bondendi bovakiyī b̄e o ebale, bookye swe ndengye na ndengye. ⁴⁸ Botondi na swe, b̄asi babobendi o mokukulu, emba bambe zala ph̄o ya iolo swe, iindaa baikyele o bikokolo, iimbe baivakye. ⁴⁹ Ya moba nde bom̄o o suka ya mokyisi, banze bamoya kabola bato baabe na bato baala. ⁵⁰ Ph̄o ya ivaka bato baabe o itumbu sa n̄wenya, om̄o nyaa malelo na itwa mino.»

Bizwele biikasi na biinyakune

⁵¹ Yesu amba ya batuna yokye: «B̄e ookyi maph̄o maso mama na bolaa?» Bamba ya mobuyisa b̄ekye: «Ee, tookyi.» ⁵² Emba amba ya w̄o na b̄e yokye: «Yango mena, moteye wa mibeko mun̄o ookoekole maph̄o ma Bokonzi pha ikolo kaulane na moto wa ezwele ookotokolo ná mbolo iinkasi ná mbolo iinyakune.»

*Bato ba Nazalete bale ianola Yesu
(Malako 6.1-6; Luka 4.16-30)*

⁵³ Waaunva Yesu ikpa bite babina, amba ya mana om̄o, ⁵⁴ amba ya kyende o mokyisi n̄waakolaka yo. Aesi ya butwa iteya o Ingambi sa makyita. Emba bato baso baabaka wam̄o bakamwaka na boikye. Baw̄oko b̄ekye: «Azwe zebi sisi bi? Kakyele bilekyesako bibi ndengye'ye? ⁵⁵ Teli yo n̄wana wa mowasi n̄wa mabaya? Nyango teli Maliya? Banaa nyango teli Zake, Zozefu, Simo na Yuda? ⁵⁶ Mankanasa m̄e maso temali na banga wawa? Bona bokonzi bobo abozwe bii?» ⁵⁷ Yango mena tebaikaka moanolela. Emba Yesu amba ya w̄o na b̄e yokye: «Moimosi wa Nwaphongo

kazwe ngambo o nkyisi iso manya nde o mokyisi nwe na o ibota se.»⁵⁸ Yesu amba ya kyela omo nde banaa bilekyesako ndambo pho bee tebaikaka moanola.

14

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹ Imbele saasina, Elode, mokonzi nwa Galileya, aesi ya oka bawo pho ya Yesu.
² Amba ya wo na bato baetoma bee yokye: «Eli Yoane Mobatise, akundo! Yango mena azwe mwiya nwa ikyela bilikyesako bofo.»
³ Pho phanza, Elode atomaka baakya Yoane, bamokangye maphanga, bamovakye o boloko. Yabaka pho ya lowo la Elodiya, nwasi wa nwan nyango Filipe.
⁴ Pho Yoane awoko na Elode yokye: «Mibeko ma banga mikatele obokye tokokyi ibuya Elodiya nwasi wa we!»
⁵ Yango mena Elode alukaka iboma Yoane, kasi abaka kalote Bayuda, pho bato baso bakpaka Yoane ndokolo moimosi.
⁶ Nzuka mokolo nwaakyelaka Elode eseleko ya iyumunya mokolo nwaabotamaka yo, nwan wa Elodiya wa nwanwasi amba ya bina o boo pha bato baabangaka yo. Asepelisaka Elode na boikye.
⁷ Yango mena Elode amba kata seleka obokye aamophe ekpele eso eya moonga yo.
⁸ Uta na mateya ma nyango, nwan amba ya wo na Elode yokye: «Impe unwanwa'eye moto nwa Yoane Mobatise mi lako!»
⁹ Mokonzi Elode aesi ya oka ngongo boikye, kasi pho ya seleka ayakataka yo o boo pha bato baabangaka yo, amba ya toma obokye bamophe moto nwa Yoane.
¹⁰ Amba ya toma moto monomo ikye tena moto nwa Yoane o boloko.
¹¹ Baamba yaa na moto me mi lako, bamba ya mophe nwan wa nwanwasi me, yo amba yakye mophe nyango.
¹² Baekosi ba Yoane bamba yakye kpa ena ebembe bamba kye ekunda. Bamba kye imola Yesu maphoo maaleka.

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹³ Waaoka Yesu simo ya iwaa sa Yoane Mobatise, aesi ya mana omo yaa vato, amba ya kye yo mampenza o elele yonyo ya indende. Kasi bato

baesi ya eba, bamba tokolo o nkyisi ya phenephe, bamba ya mobenga na makolo yaa mokukulu.
¹⁴ Waafwa yo o vato, aesi ya wene bato baikye, amba baoka ngongo, amba butwa ibikya bato ba bee baamalosi.
¹⁵ Waakoma waa nkokolo, baekosi ba Yesu bamba ya susinya oli yo, bamba ya wo ne bee kye: «Bunya bokye, elele eye eli indende, buya bato pho bakyende o nkyisi bakye omba ntoma ya iza omo.»
¹⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Te wali ntina obokye bakyende, obaphe bee mampenza ntoma ya iza!»
¹⁷ Kasi bee bamba ya wo ne bekye: «Wawa, toli nde na mapa matano na swe ibale.»
¹⁸ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Inzelele na yango.»
¹⁹ Emba, amba ya wo na bato baso bazale o nkata, aesi yakpa mapa matano na swe ibale miina, amba ya tomba miyo o ikolo, aphe Nwaphongo melesi. Aesi ya kyese mapa amaphe baekosi. Emba baekosi bamba kyemikabela bato.
²⁰ Bato baso bazaka, baokaka. Baekosi bamba ya ongo banyanzima iko mbuka babale bofee ba bitee baikalaka.
²¹ Bato baazaka babaka bampele phenephe na nkoto itano sa tanga babasi na bana.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

²² Sakoko Yesu aesi ya toma baekosi bee ba baa o vato pho bakatisa o boo phe o mokukulu moyoko, wamoba yo kataa buya bato.
²³ Waunva yo ifabuya, aesi ya baa o bokosi pho ya ibondele. Waakoma nkokolo aikalaka wamo nde yo mampenza.
²⁴ Vato pha komaka o bodiko, kanda yabaka kye babuya na munsima pho eweele yabaka ekusi.
²⁵ Wakoma bunya phenephe na iye, Yesu amba ya benga baekosi bee yaa makolo, amba tambula o ikolo sa maa.
²⁶ Waamowene bee katambule o ikolo sa maa, bawenekye boobo, bamba wo bekye: «Eli mozisi!»
²⁷ Bamba butwa iyanwana na bona boobo.
²⁸ Kasi mbala yonyo Yesu amba ya wo na bee yokye: «Saila, eli nde nga, bee salota!»
²⁹ Emba Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Bo eli we phele, wo nanga na tambule o ikolo sa maa, nayee oli we.»
²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye:

«Yaka!» Petelo aesi ya tókolo o vato amba ya butwa itambula o ikolo sa maa, pho ya ikyende oli Yesu. ³⁰ Kasi waawene yo eweεε ekusi, amba ya wene inganga. Amba ya tata izinda nono wa anwana yo yokye: «Nkolo, imbikya!» ³¹ Mbala yonoyo, Yesu amba ya elola eboko, aesi ya mophila, amba ya wo ne yokye: «Moto wa ianola sikyiky! Pho ya'ye oikakya ziko?» ³² Emba bée baso babale bamba ya baa o vato, eweεε esi ya leε. ³³ Bobele baekosi babaka o vato bamba ya kusama na mafongo o boo pha Yesu, bamba ya wo bekye: «Oli Nwana wa Nwaphongo phele!»

Yesu abikye bato ba malosi o Genesalete

³⁴ Waaunva bée ikatisa ebale, baesi ya kye seme o manyete ma Genesalete. ³⁵ Bato ba mokyisi me baebaka Yesu phanza, emba waamowene be, bamba kyemiimola mboka eso obokye aesi. Bamba moyelela bato baso baa malosi. ³⁶ Bamba ya nyingonela ne obokye abale bakume nono songya ya munkoto nwe. Bato baso baamokumaka babikaka.

15

Yesu kateya pho ya mateya ma bankoko

¹ Mokolo monomo, Bafalisayi na Bateye ba mibeko bautaka o Yelusaleme, bamba ya angana oli Yesu, bamba ya motuna bekye: ² «Pho ya'ye, baekosi ba we tebaakumole mibeko ma bankoko? Pho tebaakunyole se o boo pha iza.» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ka bée, pho ya'ye tookumole mibeko ma Nwaphongo, Kokumole nde bonkoko pha bée? ⁴ Pho Nwaphongo awo bobo: «Kumola nyongo na ongo», kasi «owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.» ⁵ Kasi bée kowo obokye: «Moto akokya iwoo na nyango ebe na ango obokye mbolo iunvakyi esunga na nga, na ibombi pho ya Nwaphongo.» ⁶ Bo awo babona, takokya kula sunga na nyango na ango. Mena kabuya mibeko ma Nwaphongo ekpele phaa pho ya itosa bonkoko pha bée mampenza. ⁷ Banyamabole! Moimosi Isaya abaka

nde na elongyi waawo yo pho ya bée bobo: ⁸ «Bato baba bankumole nde na munoko. Kasi o mandondo bali itakye na nga. ⁹ Losambo la bée teloli na ntina. Pho mateya ma bée mali nde mibeko miute na bato.»

Maphoo maato ndondo ya moto

¹⁰ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso, amba ya wo na bée yokye: «Okyemela, ombe na kyitolela: ¹¹ Teli ekpele ekye nyolo o munoko nwa moto ekye mobuya moto wa sokoto. Kasi ekyetokolo o munoko nwe, kyeka yango ekye mobuya moto wa sokoto.»

¹² Emba baekosi bamba susana phenephe na Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Koebe obokye maphoo maawo we mamana, mape Bafalisayi ndondo bolosi?» ¹³ Yesu amba ya buya yokye: «Nwete munso nwaatenwaika phika Tata oli o ikolo, baamophikola. ¹⁴ Obale! Bali bato baapholo miyo bateya bato baapholo miyo nzela. Bo moto monomo owa pholo miyo kateya nwebi ne owa pholo miyo nzela, bée baso babale bamokaa o ibela.» ¹⁵ Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Ololimbolele ntina ya ete me.» ¹⁶ Yesu amba ya wo yokye: «Na bée naino tozwe malondo? ¹⁷ Bée toebe obokye ekpele eso ekye nyolo o munoko nwa moto, kyelekane o ibuu se, emba sima kyekye tokolo o ziky? ¹⁸ Kasi ikyi tokolo o munoko, kyiute o ndondo, yango ikokya ibuya moto, moto wa sokoto. ¹⁹ Pho maumunya maso ma ikyela bofe maute o ndondo ya moto, eli booli iboma bato, ikyela baphemba, ikyela bondumba, iiba, ikatela bato bole, na iyo bato. ²⁰ Mena eli maphoo maato moto. Kasi iza sataa kunyola se, tesiibuya moto, moto wa sokoto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²¹ Bobele Yesu aesi ya mana o elele me, akye o nkyisi ya Tula na Sidona. ²² Nwanwasi monomo wa Kanana abaka kazale o mokyisi me, amba yaa oli Yesu, amba ya anwana yokye: «Mot-eye, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo! Nwana wa nga wa nwanwasi ali na bolobo bofe, bomunyokolo na bokusi!»

²³ Kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. Baekosi bamba yaa oli Yesu. Bamba ya wo ne bekye: «Omowiinya, pho taale ikyemianwana o sima ya banga.» ²⁴ Yesu amba ya buya yokye: «Bantoma nde oka bato ba Isalayele baali ndokolo mampate maabunga.» ²⁵ Kasi nwanwasi me, amba ya kusama o boo pha Yesu, amba ya wo yokye: «Moteye, insungye!» ²⁶ Yesu amba ya wo yokye: «Teli bolaa o bokye okpe ntoma ya bana oivakyele manva.» ²⁷ Nwanwasi me amba ya wo yokye: «Nde phele Moteye, kasi manva mazee mpusu ikylale o se ya mesa ma bankolo ba me.» ²⁸ Emba Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Ee, nwanwasi oyo! Oli na ianola sinene. Waekyelamele boozingyi we.» Nde o sina imbele me, nwana we abikiyi.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bobele Yesu aesi ya mana wa mo, akye o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Aesi ya kye zala o ikolo sa ngomba. ³⁰ Bato baikye bamba ya kyende oli yo. Banyanye bato baatono makolo, bato baapholo miyo, bituku, mambubu, na bato baa malosi ndengye na ndengye. Bamba ya bazasa o se o boo pha Yesu, emba amba ya babikya. ³¹ Bato bakamwaka waaawene beeb mambubu mabuto iwoo, bituku bibikiyi, bato baa otono makolo batambusi, bato baapholo miyo, baweni. Emba bato baso bamba tata ikumbela Nwaphongo owa Isalayele.

Yesu azeye bampele nkoto ine

³² Yesu amba ya banga baekosi be, amba ya wo na bee yokye: «Naokyele bato baba ngongo, pho nkolo iyato bali na nga wawa, kasi tebali na ntoma ya iza. Sizingye ibabuya na nzala, pho imbele sisuu nde bakye kpa phikiyi o nzela.» ³³ Baekosi bamba ya motuna bekye: «Wawa toli o bokye, tomokye zwa ntoma bi, obokye bazee baokye?» ³⁴ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Bee, oli na mapa bo?» Bamba mobuyisa bekye: «Toli na mapa sambo na banaa swe inkiykiyi.» ³⁵ Emba Yesu amba ya wo na bato baso obokye bazale o se. ³⁶ Aesi ya kpa mapa sambo na ina swe, aphae Nwaphongo

melesi, aikyesi, aiphe baekosi bee obokye baikabe. Baekosi baikpe, baikabesi bato baso. ³⁷ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, ya tonzaka banyanzima sambo. ³⁸ Bato baazaka babaka bampele nkoto ine, sa tanga babasi na bana. ³⁹ Waaunva yo ibuya bato o nkyisi ya be, Yesu aesi ya baa o vato, aesi ya kyende o manyete ma Magadana.

16

Bafalisayi na Basadukayi baongye elekyesako

¹ Bafalisayi na Basadukayi bamba ya waali Yesu pho ya imumeka. Baesi ya motuna obokye akyele elekyesako pho ya iteya obokye maphoo maakyele yo maute oka Nwaphongo. ² Yesu amba ya babuyisa bobo: «Waakome nkokoole bee kowo obokye: “Mbula eteenoo, pho ikolo sili silaa.” ³ Ka waamunkunkutu bee kowo obokye: “Lolo mbula ya muno, pho ikolo sibelo.” Waakyeke bee ikolo, bee koebe naa mbula ya muno naa eteenoo. Kasi bileko biiteya maphoo ma nkolo ikyiye, toebe ibilimbola. ⁴ Banyamabole, bato ba lolo eye bali bato babe na bato ba bikobo, tebaakumole Nwaphongo, baongye elekyesako. Kasi etebawene na elekyesako na yonoyo, bo teebe nd'eyaaka Yona phe.» Emba, amba ika baika, aesi ya kyende.

Kyeba na mateya na Bafalisayi na Basadukayi

⁵ Waakatisaka baekosi o mbale eeyoko ya maa ma manene, babungaka iphila mapa. ⁶ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Kyeka! Nde kokyebe na muno nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!» ⁷ Baekosi bamba butwa iwono bee na be, bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye kowono bee na bee obokye, nde pho tololi na mapa? Bato ba ianola sikiykiyi. ⁹ Bee naino tosoosi? Umunya mapa matano maazeyaka nga bampele nkoto itano. Umunya na motuya nwa banyanzima baa ongoko be? ¹⁰ Umunya

na mapa sambo maazeyaka nga bampela nkoto ine, banyanzima bo baa onkoko bée? ¹¹ Pho ya'ye bée toosolo obokye siikaka wo na bée pho ya mapa, waawoko nga na bée obokye: «Kyeba na muno nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!» ¹² Emba baekosi bamba ya soso obokye Yesu taikaka wo na bée obokye bakyebe na muno moulole mapa, kasi bakyebe na mateya ma Bafalifayi na Basadukayi.

Petelo awoo yokye Yesu ali Masiya

¹³ Yesu amba ya kyende o nkyisi iili phenephe na manyete ma Sezare, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Amba ya tuna baekosi bée yokye: «Bato bawo bo pho ya Nwana wa Moto?» ¹⁴ Bamba ya mobuyisa bēkye: «Bakya bawo obokye oli Yoane Mobatise, bana bēkye oli Eliya. Baayoko bakule wo bēkye oli Jeremi na monomo na baimosi.» ¹⁵ Amba ya batuna yokye: «Ka bée, kowo obokye nga nali nza?» ¹⁶ Simo Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo wa bomoo.» ¹⁷ Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Oli na nkyisa boikye, Simo nwana wa Yoane pho teeli moto oeteye maphoo mama, kasi nde Tata ooli o ikolo.» ¹⁸ Emba nga na wo na we ngakye: Oli Petelo, o ikolo sa ibanga sisi namotonga ingomba sa nga, na iwaa etesiikokye isibukola.* ¹⁹ Namoephe maphungola ma Bokonzi pha ikolo, eya mokanga we wawa o se, Nwaphongo amoekanga o ikoli me, eya moingola we wawa o se, Nwaphongo ne amoeyingola o ikolo.» ²⁰ Emba Yesu amba ya katela baekosi bée na bokusi obokye bée saimola nono moto obokye iyo ali Masiya.

Yesu aimosi bo wamowaa yo na bo wamokundwa yo

²¹ Tata imbele me, Yesu atati iimola baekosi bée polele maphoo maalukye imoyelela, amba ya wo yokye: «Esen-gyesi obokye na kyende o Yelusaleme, omoo, bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, ebe na bateye ba

mibeko bomunveninya bolosi boikye. Bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato na mokundwa.» ²² Emba Petelo amba kye ne nwana imbale, amba butwa imooya yokye: «Ee Nkolo! Nwaphongo amoebanza, maphoo mana ete maakyelame!» ²³ Yesu aesi yaekpana, amba ya wo na Petelo yokye: «Mana itakye na nga, Satana! Oli ibaku pho ya nga! Pho toumunya bokoumunya Nwaphongo, kasi koumunya bokoumunya bato.» ²⁴ Emba Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Bo moto kalukye imbenga yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga.» ²⁵ Pho moto ookolukye ibikya bomoo phe, aabobungya, kasi owa mobungya bomoo phe pho ya nga, aabozwa. ²⁶ Na bo moto azwe ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bomoo phe, ambi zwa ekpele'ye? Ekpele'ye eekokyi yo iambya pho ya iikola bomoo phe? ²⁷ Pho Nwana wa Moto amoya o nkyemo ya Ango, yo na banze bée, emba amba phuta moto na moto ikokana na bitoma be. ²⁸ Nde phele na wo na bée ngakye: Onte ya bée baso baali wawa, bana ete baata waa phanza, saika wene na miyo bo wa moyaa Nwana wa Moto ndokolo mokonzi.»

17

Yesu awene o nkyemo ya Nwaphongo

¹ Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane, nwana nyango na Zake, akye na bée o ngomba yonyo eanda, itakye na bato, omoo babaka nde bée mampenza. ² Nzoto ya Yesu ya butwaka ndengye esuu o miyo ma be. Boo phe pha butwaka bongyengye ndokolo moo, bitobu bée ba butwaka bitane pee. ³ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Mose na Eliya bawono na Yesu. ⁴ Emba Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, eli bolaa obokye tobee wawa. Boozingyi, namotonga ndalaku iyato wawa, monomo pho ya we, muna pho ya Mose, mooyoko pho ya Eliya.»

* **16:18** 16.18 O munoko nwa Baela, nkombo ya petelo kyelukye iwoo obokye ibanga.

⁵ Waataba yo kawo, impata sonoso siitane siesi ya baziba, onte ya impata me, njwesi monomo moesi yaokana, mowo bobo: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye. Omookye!»
⁶ Waaoka baekosi njwesi me, bawenekye bobo boikye, nono waauya bee maboo nono o se. ⁷ Yesu amba ya kyende ooli be, aesi ya bakuma, amba ya wo na bee yokye: «Inwaa, bee saila!» ⁸ Bamba inola maboo, kasi tebaikyi wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza.

⁹ Waaba bee baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: «Bee saimola nono moto monomo maphoo maso maaweni bee, tee nono mokolo njwaamokundwa Nwana wa Moto onte ya bawee.»
¹⁰ Bobele baekosi bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya ye bateye ba Mibeko bawo obokye, esengyesi obokye Eliya aye phanza?» ¹¹ Iyo, amba ya babuyisa yokye: «Eli bomo, esengyesi obokye Eliya aye phanza pho ya iyabongya maphoo maso. ¹² Kasi nga na wo na bee ngakye: Eliya nga aunva yaa, kasi tebaika moeba. Bamokyelela maphoo maso mabe bo wazingaka ntema ya be. Yango mena, bamunyokolo Nwana wa Moto nde bomo.» ¹³ Emba, baekosi basokoloko obokye kaba wole pho ya Yoane Mobatise.

Yesu abikye njwana ooli na bolobo bobo

¹⁴ Waabutwa bee o elele eyikalaka bato, moto monomo amba yaa ooli Yesu, amba kusama na mabongo o boo phe. ¹⁵ Amba ya wo ne yokye: «Moteye, okyela njwana wa nga wa lele ngongo. Ali na iphukuluku, mbala esuu kakaa naa o njwenya naa o maa. ¹⁶ Nayakakyi ne oka baekosi ba we, kasi tebaikyi koka imobikya.»
¹⁷ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oo! Bee toli nde na ianola! Esengyesi obokye na kule ba na bee bileko bo? Inzelele na njwana me wawa!» ¹⁸ Yesu amba phaphala na bolobo bobo me, emba phamba tokolo o nzoto ya njwana, mina wamoo, njwana abikyi.

¹⁹ Baekosi bamba yaa bee na bee oli Yesu, bamba ya motuna bekye: «Banga toloikyi koka itokolo bolobo bobo me pho ya'ye?» ²⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye:

«Pho bee oli na ianola sikyikyi. Nde phele na wo na bee ngakye: Nabo oli na ianola sikyikyi booli mumbuma njwa mutarde, wamowo na ngomba eye obokye: Mana wawa kyende owo, ya mumana. Ekpele yonyo tekokyi iekatela. [²¹ Kasi bakokyi itokolo bolobo pha ndengye mena nde na ibondela na na imiima ntoma.]»

Yesu akuli imola bo wamowaa yo na bo wa mokundwa yo

²² Mokolo monomo baekosi bamba yaangana bee baso o Galileya. Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bamoamba Nwana wa Moto o maboko ma bato. ²³ Baamoboma, kasi o sima ya nkolo iyato amokundwa o nte ya bawe.» Emba baekosi baokaka ngongo boikye.

Iphuta mputi ya Tempelo

²⁴ Waakoma Yesu na baekosi bee o Kapalanauma, bato baaphutisa mputi ya Tempelo, bamba ya waali Petelo. Bamba motuna bekye: «Moteye wa bee kaphute mputi ya Tempelo?» ²⁵ Petelo amba ya buya yokye: «Ee, kaphute.» Waanyolo Petelo o ingambi, Yesu amba ya wo ne yokye: «Simo, koumunya bo? Ookokyi iphuta mputi ya mokonzi njwa mokyisi nza? Baalombo nde babutu?» ²⁶ Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Babutu.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo baabona, baamokyisi tebaaphute. ²⁷ Ka pho banga sabatungyisa, kyende lobo o maa maanene, swe eya motata we iimba, oetakole munoko, wa mowene phalanga eya ebuni, oekpe, ophute mputi pho ya banga na we.»

18

Olekyi na ngambo nza?

¹ Mokolo monomo baekosi bamba ya waali Yesu, bamba ya motuna bekye: «Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo nza?» ² Yesu amba ya banga njwana omokye, aesi ya moteye onte ya be. ³ Amba ya wo yokye: «Nde phele nawo na bee ngakye: Bo mobesi njwa bee temobuto ndokolo njwaka bana baakye phe, otonyolo o Bokonzi pha ikolo. ⁴ Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo, eli

moto ookomiuya na ookobutwe ndokolo njwana oyo. ⁵ Emba na moto nza, owa moyamba njwana omookyee pho ya nga, mena anzambi nde nga mampenza.»

Sakyela bobé

⁶ «Ka moto nzaa owamokosa baakyikyí baba baanzanole obokye bakyele bobé, elekakyi na bola obokye batingya moto me íbanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale. ⁷ Ngongó boikye na bato ba mokyisi, na ndengye ekyekyele bée obokye bebi bakyele masumu. Maphoo ma ndengye mena temakokyi izanga; kasi ngongó boikye eli na moto okokyele obokye bebi bakyele masumu. ⁸ Bo eboko ya we naa ekolo ya we kyeetome ikyela bobé, oetene, pho elekyi na bolaa inyolo o lola na eboko yonyo naa ekolo yonyo na ikyende na maboko mabale na ná makolo mabale o lifelo, o njwenya mote mozime. ⁹ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bobé, osiphengolo kosivakye itakye na we, pho elekyi bolaa pho ya we inyolo o lola na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o njwenya njwa lifelo.»

Ete ya mpate eebungyi ezwa

¹⁰ «Kyeba na iwene monomo na bana baba phaa; naewole pho banze ba bée baabatele bateme imbele siso o boo pha Tata oli o ikolo. [¹¹ Pho Nwana wa Moto aesi ya bikya baabunga.]»

¹² «Bée koununya bo? Bo moto monomo ali na mampate munkama, bo yonyo ebungyi, etaikye ika makoo ibuya mbuka ibuya o ikolo sa ngomba pho akye luka eebungyi? ¹³ Nde phele nawo na bée ngakye: Bo aezwe, amobaa na nkyisa pho ya mpate me ileka nkyisa iibakyi ne pho ya mampate mako ibuwa mbuka ibuwa matemaikakyi bunga. ¹⁴ Nde bomo, Ango wa bée ooli o ikolo taazingye obokye na monomo na bana baba abungye.»

Bo nwebi aekyesi bobé

¹⁵ «Bo nwebi aekyesi bobé, kyende oka ye, omoweninya bobé boekyesi yo bée babale. Bo aeyokyi, mena akuli butwa nwebi na we. ¹⁶ Kasi bo ale iyeyoka, kpa moto monomo naa babale, pho

«batene bolombe nde minoko ya manzoka mabale naa maato.» ¹⁷ Kasi bo ale íbaoka, oloimole o ingomba. Emba bo ambi le ioka ingomba, omowene ndokolo mopakano naa ndokolo mophutise wa mputi.»

¹⁸ «Nde phele nawo na bée ngakye: Maphoo maso maamoanola bée wawa o se, ne Nwaphongo aamaanola o ikolo; ka maphoo maso maamole bée wawa o se, Nwaphongo ne aamale o ikolo.

¹⁹ Nakule wo na bée ngakye: Bo o mokyisi mumu, bato babale onte ya be, baakaa ibondele pho ya inzonga ekpele, Tata owa ikolo aabaphe yango. ²⁰ Pho elele eso eangaa bato babale naa baato na nkombo ya nga, nali onte ya be.»

Ete ya moto wa etoma otookyele bebi ngongó

²¹ Emba Petelo amba yaa phenephe na Yesu, amba ya motuna yokye: «Nkolo, bo nwebi na nga ankyesi bobé esengyesi obokye na molimbisa mbala bo? Ekokyi íbaa mbala sambo?» ²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phe, siiwo na we obokye mbala sambo, kasi mbala mako sambo mbala sambo. ²³ Yango mena, Bokonzi pha ikolo pha ulana na mokonzi monomo owa bangaka bato bée baaetoma, pho akyekye maphoo ma mabongó ma be. ²⁴ Waatata yo ikyeka maphoo me, bamoyelesi na moto wa etoma monomo owa baka na mbongó enene. ²⁵ Moto me tabaka na baphalanga baiita mbongó me. Yango mena mokonzi nwe amba ya toma obokye, bamoungya ndokolo moombo na njwanjwasi na bana ba be, ebe na mbolo ye, pho ya iita ena mbongó. ²⁶ Moto wa etoma mona, amba ya kusama na mabongó; amba wo yokye: “Mokonzi inzuyisa mo, impe banaa nkolo, namwita mbongó ya we eso.” ²⁷ Mokonzi aesi ya mooka ngongó, amolimbise, nono waamole yo akye.

²⁸ Waatokolo moto wa etoma mona, akye vana na nwebi ne wa etoma owa baka na njwana mbongó ye ekyikyí ya baphalanga. Amoakye o njwesi, abuto imunyata na bokusi, amba ya wo yokye: “Iita mbongó ya nga!” ²⁹ Nwebi ne

amba ya kusama na mabōngō, amba ya nyingonela ne yokye: “Inzuyisa mōō, impē bana nkōlō, namwita mbōngō ya wē!”³⁰ Kasi yo taikaka anola, amba kye munyōsa o bōlōkō tee nōnō mokōlō nwa iita yo mbōngō ye.³¹ Waawene bato baetoma baayōkō baabona, bawenekye ngōngō boikye, bamba yakye imola mokonzi nwa bē.³² Mokonzi amba ya banga moto wa etoma mē, amba ya wō ne yokye: “Oli moto wa etoma mobe! Wabaka na mbōngō ya nga, na elimbisaka phō wanyingonelaka na nga.³³ Nawe nga osengyelakye iyokyela nwebi na wē ngōngō bō wa eyokyelaka nga ngōngō.”³⁴ Mokonzi aokaka yō, amba ya nyōsa moto wa etoma mē o bōlōkō, tee nōnō mokōlō nwa mwita yo mbōngō ye.»³⁵ Yesu amba ya wō yokye: «Tata ooli o ikolo amoekyela nde bōmō, bō mōnōmō onte ya bēē talimbise nwebi ne na ndondo yōnōyō.»

19

Mateya ma Yesu phō ya Lowō lookyeki iboma bolonga

¹ Waavunva Yesu iwō maphōō mamana, amani o Galileya, aesi ya kyende o manyete ma Yuda mali o mokukulu mooyōkō nwa ebale ya Yaladene.² Moluku nwa bato moikye nwanba ya mobenga o mō, amba ya babikya.

³ Bafalisayi baayōkō bayakaka oli Yesu phō ya imumeka, bamba ya motuna bēkye: «Mibeko ma banga mianole obokye lele akokye ile nwasi wē nde pha babona?»⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bēē naino totangyi buku pha Nwaphongo? “O etatele ya mokyisi, Nwaphongo akyelaka nwanwasi na lele.”⁵ Emba, amba ya wō yokye: Yango mena, lele amoika nyango na ango, amokye angana elele yōnōyō na nwanwasi wē, phō bēē basō babale babutwe moto mōnōmō.⁶ Nde bōmō, tebakuli ba bato babale, kasi babuto moto mōnōmō. Emba bō Nwaphongo ambo angyinya nwanwasi na lele, moto sa bakabinya.»⁷ Bafalisayi bamba ya motuna bēkye: «Ka phō ya ye Mose aphaekye nzela obokye bō lele

kale nwanwasi na bolonga, asengyesi imokomela mokanda moteya obokye bolonga bowe?»⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mose aphaekye nzela ya ile babasi phō ya nzoto bokusi ya bēē. Kasi uta o etatele teyaikaka baa babona.⁹ Kasi nga na wō bēē ngakye: Bō lele ale nwasi wē, bō te ebe nde phō ya bondumba phe, akyye longa mosuu, mena kakyele phemba.»

¹⁰ Baekosi bēē bamba ya wō ne bēkye: «Bō mobeko nwa bolonga mōbee babona, elekye na bolaa iba salonga.»¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Teli bato basō baakokye isōsōlō mateya mama, manya nde baaunva phe Nwaphongo bokusi pha imaanola.¹² Maphōō mali maikye, maakatele moto salonga. Bakye tebaalongwe phō banyiba bompele tata o ibotama, bana bababoma bompele, baayōkō te balongye phō bamiambya muwōsi phō ya Bokonzi pha ikolo. Moto oakokye ianola mateya mama, amaanole!»

Yesu atandesi bana bakye mabōkō

¹³ Mokōlō mōnōmō bato bayeesi Yesu bana ba bēē phō abatandele mabōkō ambe na bōndele phō ya bē, baekosi bamba bakatela.¹⁴ Kasi Yesu amba ya wō yokye: «Lē bana bakye baye oka nga, lē bakatela, phō Bokonzi pha ikolo boli phō ya bato bali ndokolo bana bakye.»¹⁵ Waabatandela yo mabōkō, amba ya mana wamō.

Moto wa ezwele

¹⁶ Moto mōnōmō amba yaa oli Yesu, amba ya motuna yokye: «Moteye, lowō'ye loolaa, losengyesi nga ikyela phō na zwe bōmōō pha bōbēle?»¹⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phō ya'ye kontune phō ya lowōō loolekyi bolaa? Ooli molaa nde Nwaphongo. Boozingyi inyōlō o mokyisi nwa bōmōō, kumola mibeko.»¹⁸ Moto mē amba ya motuna yokye: «Mibeko ye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Saboma moto, sakyela baphemba, saiba, sakatela moto bōōlē,¹⁹ kumola nyōngō na ōngō, zinga mobubaa na wē bō komizingye wē mampenza.»²⁰ Munzenga mē amba ya wō ne

yokye: «Nakumole mibeko miso maamina. Nakule kyela'ye?» ²¹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo ozingyi iba moto o molaa kyende kye ungya mbolo ya we iso, ombe kabela babola bana baphalanga. Emba waamba ba na ezwele o ikolo. Sima, yaka ya mbengye.» ²² Kasi waaoka munzenga mona baabona, aesi ya butwa na ngongo pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Emba Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Nde phele na wo na bée, wali nkamba pho ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha ikolo. ²⁴ Nakule wo na bée bobo: Wali nkamba pho ya nyama enene boli shamo iinyolo o iluu sa solu. Kasi nkamba kyikule lobo pho ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁵ Waaoka baekosi mapho me, bamba kamwa na boikye, bamba ya wo bekye: «Bo ebe babona, ombi koka ibika nza?» ²⁶ Yesu abakyekyi, amba ya wo na bée yokye: «Moto takoyi imibikya nde yo mapenza, kasi eli nde Nwaphongo ookoyi ikyela mapho maso.»

²⁷ Emba Petelo amba ya kpa maloba yokye: «Kyeka, banga baba toikyika iso yaabaka na banga, tobuto ikyemiebenga, ekpele'ye eya mozwa banga?» ²⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wo bée ngakye: Imbele saamozala Nwana wa Moto o eziye ye ya ngambo, o mokyisi nwaa sika, bée bambengakyi, wa mozala na bée o biziye iko mbuka bibale pho ya itenaka malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele. ²⁹ Ka moto munsu oikyika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, na manzabi me, pho ya nkombo ya nga, amozwa mbolo me mbala munkama, amba na zwa bomoo pha bobele. ³⁰ Bato baikye baali lolu eye o boo, bamobutwa o sima. Kasi baali lolu o sima bamobutwa o boo.»

20

Bato baetoma o inzabi sa vinyo

¹ «Okyemela yaamokyela Nwaphongo o bokonzi pha ikolo, ya moba ndokolo moto monomo ootokosi na mumbengu

pho ya ikye luka bato ba imokyelela etoma o inzabi se sa vinyo. ² Aesi ya okana na bée obokye: Bamozwa mbano ya ebende yonyo ya baphalanga boophute bée pho ya mokolo monomo nwa etoma, amba ya batoma o inzabi se sa vinyo. ³ O ngonga ya ibuwa ya mumbengu, akuli ya tokolo, akye zwa bato basuu bazasi o munsongo sa etoma ya ikyela, ⁴ amba ya wo na bée yokye: “Na bée kye kyela o inzabi sa nga. Namoe phe mbano eekoyi.” ⁵ Na bée bamba ya kyende. Wa koma bunya o moto, na wa ngonga eya iyato ya nkokolo, akulaka kyela nde bomu. ⁶ O ngonga ya itano eya nkokolo, akuli tokolo akye zwa bato basuu bazasi o munsongo. Amba ya batuna yokye: “Pho ya'ye ozasi wawa nzanga mobimba sakyela etoma?” ⁷ Bée bamba ya mobuyisa bekye: “Moto wa ilokpa o etoma tali.” Amba ya babuyisa yokye: “Be kye kyela o inzabi sa nga.”

⁸ «Waatata iyinda bunya, mokolo inzabi aesi ya wo na kapita yokye: “Banga bato baetoma basu, obaphute. Tata na baakpaki nga sima, oombe bomela na baakpaki nga o boo.” ⁹ Bato baatataka ikyela etoma o ngonga eya itano ya nkokolo, baesi ya zwa moto na moto ebende yonyo ya baphalanga eekoyi na iphuti sa mokolo mobimba. ¹⁰ Waakoma imbele sa batataka ikyela etoma, baumunyaka obokye bamozwa baphalanga ileka bebi. Kasi babaphekye nde ebende yonyo ya baphalanga ekoyi na mokolo mobimba. ¹¹ Waakpa bée baphalanga, babuto imiima na mokolo inzabi. ¹² Bamba ya wo ne bekye: “Bato baetoma baasukakyi we ipka bakyesi etoma nde ngonga yonyo, o baphuti na banga nde ndengye yonyo. Kasi banga tokyesi etoma mokolo mobimba, tophembi na ná moo mokusi!” ¹³ Kasi mokolo inzabi amba ya buyisa monomo na bée yokye: “Nwebi na nga, siikiy ekyela bobo, tolookanaki nga na we na ebende yonyo ya baphalanga pho ya mokolo mobimba? ¹⁴ Kpa baphalanga ba we, kyende. Na zingye iphuta okpaki nga sima boephuti nga. ¹⁵ Ya

bo'ye! Eli baphalanga ba nga, sikokyi ikyela na bée boozingyi nga? Oookyi zuwa pho nali moto molaa?”¹⁶ Yango mena, Yesu amba ya sukya bofo: Bato baali o sima bamobutwa o boo, kasi bali o boo bamobutwa o sima.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato bo wa mowaa yo na bo wa mokundwa yo

¹⁷ Waaba Yesu kakyende o Yelusalem, o nzela, amba ya wo na baekosi iko mbuka babale yokye: ¹⁸ «Okyemela, unwanwa eye, tokyende o Yelusalem, om, nga Nwana wa Moto, bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, bamuntenela bolombe pha iwaa. ¹⁹ Bamba na nzambya oka bato baatebali Bayuda, bamunzakya, bamumbinda phimbo, baamba na mbaka o ekulusu. Kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.»

Ionga sa nyango wa Zake na Yoane

²⁰ Bobele, nwanwasi wa Zebede aesi ooli Yesu na bana bée babale ba bampele, amba ya kusama o boo phe, pho ya imonga lowo lonolo. ²¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye'ye?» Nwanwasi wa Zebede amba mobuyisa yokye: «Indakyele obokye o bokonzi pha we, bana banga ba bampele baba bamozala monom o boloo pha we, omoyoko o bowee pha we.» ²² Yesu amba ya buya yokye: «Toebe lowo loongye bée. Bée okokyi inywa kopho ya bolosi eya munywa nga?» Bamba mobuyisa bēkye: «Tokokyi.» ²³ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Eli phele, kopho eyamunywa nga na bée wa moenywa me. Kasi iyolo moto owa mozala o boloo naa o bowee pha nga tekyekyi nga, pho Tata aunva bongya bilele baabina pho ya bato baolo yo.»

²⁴ Waoka baekosi iko bayoko lowo me, baokyelaka bola na mosi yoo. ²⁵ Emba Yesu amba ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Koebe obokye bakonzi ba nkyisi, bakonza bato ba be, na bato baanene baweninya bato ba bée mpasi. ²⁶ Nzuka onte ya bée, yango saba babona. Bo monom na bée kalukye imibuya moto munene, esengyesi obokye

abe moto wa etoma wa bée. ²⁷ Nde bom, bo monom na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo nwa bée. ²⁸ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa pho bato bankyelele, kasi na yaa nde obokye nabakyelele, nambe naambya bomoo pha nga pho yaiikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁹ Waatokolo bée o Yeliko, bato baikye bamba ya benga Yesu. ³⁰ Bato babale baapholo miyo bazalaka o mbale ya nzela, waoka bée obokye Yesu kalekane, bamba tata iyaanwana bēkye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo!» ³¹ Bato baikye baphaphalaka na be, bēkye: «Kanga munoko!» Kasi bée bakulaka anwana na bokusi bēkye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongo.» ³² Yesu amba ya teme, aesi ya babanga, amba ya wo na bée yokye: «Kozingye obokye nakyele'ye pho ya bée?» ³³ Bamba ya mobuyisa bēkye: «Nkolo, kyela obokye miyo ma banga maingwe.» ³⁴ Yesu amba baokyela ngongo, amba ya bakuma o miyo, nde mina wamo, bato babale me babuto iwene, bamba butwa ibenga Yesu.

21

Yesu anyosi o Yelusalem

¹ Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusalem. Waakoma bée o Betafaze o ngomba ya Baolive, Yesu amba ya toma baekosi babale o boo. ² Amba ya wo na bée yokye: «Kyende o mokyisi mooli o boo, bo okomi om, wamowene ebembe ya mpunda baetingye na nwana wa yango. Omaingole, oye na mango wawa. ³ Kasi bo moto aetuni, bée omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na mango.” Amokula ebuyisa mango izele.»

⁴ Maphoo maamana makyelamaka pho ya ikokya maphoo mawoko moimosi wa Nwaphongo obokye: ⁵ «Wo na nwana wa nwanwasi wa Siona obokye: Kyeka mokonzi nwa we kaye. Kaye na bonyile,

abaa o ikolo sa mpunda na sa njwana wa mpunda.»*

⁶ Baekosi bamba ya kyende, bakyekeyela nde bo wa woko Yesu na be. ⁷ Bamba yaa na mpunda na njwana wa yango, bawalaka bitobu ba bee o ikolo sa mango, Yesu amba ya zala ibe. ⁸ Moluku njwa bato mwikye babaka bawale bitobu ba bee o nzela, baayoko batenaka nkanga, bailangyaka o nzela. ⁹ Bato baatambulaka o boo pha Yesu na baamobengaka o sima, babaka baanjwane bekye: «Nkyemo na Nwana wa Davidi! Ookoye na nkombo ya Nkolo apambolame! Nkyemo o bilele biilekyi ikolo!»

¹⁰ Waanyolo Yesu o Yelusaleme, mokyisi munsu njwanyinganaka, bato bamba tunana bekye: «Moto oyo kane baa nza?»

¹¹ Bato baayakaka na Yesu bamba buya bekye: «Eli Yesu moimosi wa Nazarete o Galileya.»

Yesu anyosi o Tempelo

¹² Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baoombi ba mbolo omo, amba ya bumbya ba mesa ma baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baungya makoto-nwenya. ¹³ Amba ya wo na bee yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Bamobanga ingambi sa nga, ingambi sa losambo.” Amba kula bakya yokye: “Bee osibuye elele ya baibi.» ¹⁴ Bato baapholo miyo na baatono makolo bamba yaa oli Yesu, amba babikya. ¹⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baokaka yo, wawene bee bilekyesako biakyelaka Yesu na bana baabaka baanjwane o Tempelo obokye: «Nkyemo na Nwana wa Dawidi!» ¹⁶ Emba bamba ya wo na Yesu bekye: «Kookye maphoo maawo be?» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ee, naokye. Bee naino totangyi o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma bee bobo: “Oteye bana bakye na baanywangye ndengye eekoyi bee iekumbela?”» ¹⁷ Bobele, aikyi baika,

atokosi o Yelusaleme akye milangya o Betani.

Yesu awambi njwete njwa fige

¹⁸ Mokolo njwa sima, waaba Yesu kakule butwa o Yelusaleme, aesi ya oka nzala. ¹⁹ Amba ya wene njwete monomo njwa fige imbale ya nzela, amba susana phenephe na njwango, akye zwa nde maakyi na maakyi. Amba ya wo na njwete me yokye: «Otokule bota mbuma!» Nde o sina imbele me, njwete njwa fige moungyi. ²⁰ Waawene baekosi babona, bamba kamwa na boikye. Bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya'ye njwete mumu moungyi na mbala yonyo bobo?» ²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye: Booli phele na ianola, bo toikyi ziko, okokyi ikyela maphoo maakyesi nga na njwete njwa fige. Okokyi na iwo na ngomba eye obokye: Mana wawa, kyende kye mivaka o ebale enene! Wamokyelama. ²² Ekpele eso eya moonga bee na ibondele, bo oanosi obokye wa moezwa, waamba na ezwa.»

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²³ Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iteya bato. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba bato, bamba ya susana oli yo, bamba ya motuna bekye: «Kokyele maphoo mama na bokonzi'ye? Oephe bokonzi pha ikyela maphoo me nza?» ²⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga, naetune nde motuna monomo. Bo ombuyise eyano, emba na moeyimola na bokonzi ye bokyele na nga maphoo mamana. ²⁵ Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Ya motomaka Nwaphongo ndee bato?» Kasi bee babutwaka iwono bee na bee bekye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: Toikaka anola Yoane pho ya'ye? ²⁶ Bo toonimobuyisa obokye: Ya motomaka bato, toile toko na bato, pho bato baso baanolaka obokye Yoane ali nde owa kolo moimosi wa Nwaphongo.» ²⁷ Yango mena, bamba mobuyisela bekye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Na nga me esieyimole naa

* 21:5 21.5 Nwana wa njwasi wa Siyona kyelukye iwo obokye bato baa mokyisi njwa Siyona (Yelusaleme).

nakyele maphoɔ mama na bokonzi pha nza.»

Ete ya bana ba bampele babale

²⁸ Yesu amba kula ya wo yokye: «Bee koununya bo pho ya maphoɔ mama? Moto monomo abaka na bana ba bampele babale, aesi ya banga owa bola, amba ya wo ne yokye: “Nwana wa nga, lolu kyende kye kyela o inzabi sa vinyo.” ²⁹ Nwana amba ya buya yokye: “Nale, esi-kyende.” Kasi o sima aumunye, aesi ya kyende o inzabi sa vinyo. ³⁰ Akulaka wo na owa ibale nde bomu. Owa ibale amba buya yokye: “Ee Tata, na mokyende.” Kasi taika kyende. ³¹ Onte ya bana babale baabana, okyesi maphoɔ maazingye ango wa bee nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Iwana owa boo.» Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye: Baphutise ba mputi na mandumba, bamunyolo o bokonzi pha Nwaphongo o boo pha bee. ³² Pho, Yoane Mobatise ayakaka yaeteya nzela elaa, kasi bee toikaka moanola. Kasi baphutise ba mputi, ebe na mandumba ba moanoleleka, ka bee na bo wawenekye bee babona, toika bongola mandondo pho ya imoanola.»

Ete ya bato baetoma babe o inzabi sa vinyo

³³ «Okyemela ete esuu. Moto monomo abalaka inzabi sa vinyo, aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya tima ibela o mabanga pho ya ikyela isungu sa iyamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sonoso o ngomba pho ya moto okokyengyele sina inzabi. Sima, amba ika siikyela bato obokye basiphutele, yo akye o imbanga. ³⁴ Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma bato baetoma bee oka bato baaphutele inzabi obokye bakye mokpela iyalo saaka ye. ³⁵ Kasi baaphutele inzabi baakye basali me, bakutubi monomo, babomi oomoyoko, owa iyato bamobomi na mabanga. ³⁶ Emba mokolo inzabi amba kula toma bato basuu baikye ileka baaphanza, kasi baaphutele inzabi bakulaka bakyele nde bomu. ³⁷ O sima ya bee baso, amba ya batomela

nwana we monomo. Aumunyaka obokye: “Bamokumola nwana wa nga.”

³⁸ Kasi waamowene baaphutele inzabi, bawonoko onte ya bee bekye: “Kyeka somi ye, owa moikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzambi me samobutwa sa banga.” ³⁹ Baesi ya moakya, bamovakyi o selekye ya inzambi, bamobomi.»

⁴⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Emba waamoya mokolo nwa inzambi, amokyela ye pho ya basali babana?» ⁴¹ Bamba ya mobuyisa bekye: «Etabaokye ngongo. Aaba boma bee baso, aamba phe inzambi oka baphutesi basuu. Emba bato me bamobaka bamophe mbuma o imbele siikokyi.» ⁴² Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee toika tanga maphoɔ mama o Buku pha Nwaphongo? Bakoma bobo: “Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ibanga siiphisi ingambi siso. Mena etoma ya Nkolo.

O miyo ma banga eli lowo la ikamwa!”»

⁴³ Yesu amba kula ya bakya yokye: «Yango mena, na wo na bee ngakye: Bamobololo bokonzi pha Nwaphongo, baamba bophe bato basuu, bee baabokyelela etoma elaa. [⁴⁴ Owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokye mitenya binango, kasi bo ibanga me sikaa o ikolo sa moto monomo, saamowolingyinya.]» ⁴⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baaokyi bite bibale me, baebaka obokye, Yesu kawo pho ya be. ⁴⁶ Emba bamba tata iluka malondo ma imwakya, kasi ba ilaka bato, pho bato babaka bakpe Yesu ndokolo moimosi wa Nwaphongo.

22

Ete ya eseleko ya bolonga

¹ Yesu akulaka wole bato baamokye na bite bisuu yokye: ² «Kyeka bo wamolekana maphoɔ o Bokonzi pha ikolo. Ya moba ndokolo mokonzi monomo akyesi eseleko ya bolonga pha nwana we. ³ Atomu bato ba etoma bee obokye bakye oka bato baabangaka

yo, pho baye o eseleko, kasi bée baso bale iyaa. ⁴ Akulaka toma bato ba etoma basuu, amba ya wo na bée obokye bakylene wo na bato baabangaka yo bobo: “Naumbo bongya mbolo iso, nabomi ngombe ya nga, na manyama maaisa. Yaka o eseleko ya bolonga.”

⁵ Kasi bée baso baweni lowo me nde pha, monomo na monomo akye o etoma ye, omoyoko akye o manzabi, ona akye kyela mumbongu. ⁶ Baayoko baakye bato ba etoma babana, ba banyokosi, ba babomi. ⁷ Mokonzi aokyi yo, amba toma batuluku be, pho bakye boma babomi babana, batumbe na mokyisi nwa be.

⁸ Sima amba ya wo na bato ba etoma bée yokye: “Na bongyaki eseleko na bolaa, kasi bato baabangaki nga tebaikyi ya zaa. ⁹ Kyende o nsongo iso inene, obangye bato baamowene be, pho baye o eseleko.” ¹⁰ Bato ba etoma baesi ya kyende o nsongo bamba yaa na bato baso baakyeke zwa bée omo, ebe bato balaa, na bato baabe, nono watondaka ingambi sa eseleko.»

¹¹ «Wanyolo mokonzi ikye kyeka bato baabangaka yo, akye wene moto monomo taikaka lata etobu ya eseleko. ¹² Emba, amba ya motuna yokye: “Iwe onyosi wawa ndengye'ye? Toiki lata etobu ya eseleko.” Kasi moto me taikaka zwa lowo la ibuya. ¹³ Bobele mokonzi amba ya toma bato ba etoma bée yokye: “Omokangye maboko na makolo, omovakye o ibanda o enzombi amokye lela, amokye twa mino.” ¹⁴ Yesu amba ya sukya bobo: “Nde phele, bato baikye babangama, kasi baaolo bée bali ba itanga.”»

Mputi ya mokonzi nwa Loma

¹⁵ Bafalisayi bakyeke angana ikyita pho ya iluka malondo maiyakya Yesu na maloba me mampenza. ¹⁶ Batomaka baekosi ba bée basuu na bato ba Elode pho bakye tuna Yesu obokye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde phele, toile na moto, iwe tookyeke na ngambo ya moto, kasi koteya nde phele ikyiongye Nwaphongo. ¹⁷ Oloimole, kumunya bo, mobeko nwa banga nwambya nzela ya

iphuta mputi ya mokonzi nwa Loma nde phe?» ¹⁸ Kasi Yesu aebaka malondo ma bée maabe. Amba ya wo na bée yokye:

«Banyamabole. Pho ya'ye komekye?

¹⁹ Taateya baphalanga baphute na bée mputi.» Bamba moteya ebende ya baphalanga yonyo.

²⁰ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Boo bobo na nkombo eyakoma bée wawa ili ya nza?»

²¹ Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya mokonzi oo munene wa Loma.» Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Yaaka mokonzi nwa Loma, oiphe mokonzi nwa Loma, yaaka Nwaphongo, oiphe Nwaphongo.»

²² Waaoka bée babona, bakamwaka na boikye, baikyi mwika bakye.

Motuna pho ya ikundwa sa bawe

²³ Nde o muna mokolo me, Basadukayi baesi waali Yesu. Eli bée bato bawo obokye, bato baawaa ete baakundwe.

²⁴ Bamba motuna bekye: «Moteye, Mose awoko yokye: “Bo moto awe taiki bota bana, nwana nyango na mowe asengyesi ilonga bozengye me, pho abotele nwana nyango bana.” ²⁵ Oka banga, yabaka bampele sambo, bée baso nyango monomo, ango monomo. Nwana owa bola alongyi nwanwasi, awe taiki bota na nwanwasi bana, aiki bozengye me na nwana nyango. ²⁶ Wakyelamaka nde bomo na owa ibale na owa iyato, tee nono owa sambo. ²⁷ O sima ya bée baso, nwanwasi me aesi ya waa me. ²⁸ Emba mokolo nwa mokundwa bawe, nwanwasi me amoba wa nza? Pho bée baso bamolongaka.»

²⁹ Yesu amba ya ba buyisa yokye: «Be omikose, pho toebe na mapho maali o buku pha Nwaphongo, toebe na bokusi phe. ³⁰ Pho waamokundwa bawe, malonga ete makule baa, ba basi na bampele bamoba ndokolo baanzelu ba ikolo. ³¹ Kasi pho ya lowo lokyeke ikundwa sa bawe, toika tanga bo wawoko Nwaphongo na be? ³² Awo bobo: “Nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo.” Yo tali Nwaphongo wa bawe kasi ali Nwaphongo wa bato bali na bomo.» ³³ Bato baso baamokaka, bakamwaka na mateya me.

Mobeko molekyi miyoko

³⁴ Wa oka Bafalisayi obokye Yesu asukise Basadukayi, bamba ya angana waali yo. ³⁵ Mōnōmō onte ya bēe abaka moteye nwa mibeko, alukaka malondo ma imeka Yesu, amba ya motuna yokye: ³⁶ «Moteye, onte ya Mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko'ye molekyi miyoko?» ³⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nkolo Nwaphongo wa we na ndondo yōnōyo, na molimo nwa we muso na ná maumunya ma we maso. ³⁸ Mena eli mobeko nwa bōo, na moolekyi bonene. ³⁹ Mobeko nwa ibale mookokaa na nwa bōo, nwe mumu: Osengyesi izinga nwebi na we, booko mizingye we mampenza. ⁴⁰ Mibeko ma Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo mali nde onte ya mibeko mibale mamina.»

Masiya na Davidi

⁴¹ Bafalisayi baanganaka elele yōnōyo, Yesu amba ya batuna motuna mumu: ⁴² «Bēe kōumunya bo pho ya Masiya? Iyo ali nwana wa nza?» Bamba ya mobuyisa bēkye: «Ali nwana wa Davidi.» ⁴³ Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Ndengye'ye Davidi wakambemaka yo na Bolobō, amobangaka “Nkolo?” Waawō yo obokye: ⁴⁴ “Nkolo Nwaphongo awō na Nkolo wa nga yokye: Yaka ya zale o boloo pha nga tee nōnō waamouya nga banguna ba we o se ya makolo ma we.” ⁴⁵ Bo Davidi amobangaka “Nkolo”, ka ndengye'ye Masiya akokyi ikula baa nwana wa Davidi?»

⁴⁶ Mōnōmō na bēe takokaka na imobuyisa na lowō lōnōlo, tata mokolo me, moto takulaka meka na imotuna na mituna.

23

Bateye ba Mibeko na Bafalisayi banyamabole

¹ Emba, Yesu amba ya wō na bato baso na ná baekosi bēe yokye: ² «Bateye ba Mibeko na Bafalisayi, etoma ya bēe nde ilimbolela bato Mibeko ma Mose. ³ Bēe osengyesi ikumola na ikyela iso yaamowō bēe na bēe kasi bēe samekola mobesi nwa bē, pho tebaakyelele iikyiteya bē.

⁴ Bakangye biphesi bizito bili na nkamba pho ya ibinyanya, baambe biphisa bato o mabekye, kasi bēe mampenza tebaabikume nōnō na munse. ⁵ Bitoma biso biikyele bē, balukye nde obokye bato ba bawene. Bitee ba nkanda ya Nwaphongo bilate bato o imbele si sambele bē, bēe ba bibuya binene mpenza, bambe na bamba ma songya manene ma nkoto ya bē. ⁶ Bazingye bilele ba ngambo o biseleko, na biziye ba o bōo o mangambi ma makyita. ⁷ Bazingye bato bababeyakye o bilele biangane bato baikye, baambakye na babanga “bateye.” ⁸ Kasi bēe, sazingaka obokye baebangye “moteye”, pho bēe baso oli nde baekosi, oli nde na Moteye mōnōmō. ⁹ O munse mumu sa banga moto mōnōmō “tata”, pho oli nde na Ango wa bēe mōnōmō, oli o ikolo. ¹⁰ Sazingaka obokye bato baebangakye “mokonzi”, pho oli nde na Mokonzi mōnōmō yo Masiya. ¹¹ Moto oelekya bēe baso, amoba moto wa bēe wa etoma. ¹² Moto okomitombe, baamounya, kasi moto ookomiuya, baamotomba.»

Yesu aweninyee bōole pha bateye ba Mibeko na Bafalisayi

¹³ «Ngōngō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kozibele bato nzela eekokyi na bēe inyolo o bokonzi pha ikolo. Bēe mampenza toonyolo, kombe na katela bato baazingye inyolo.»

¹⁴ [«Ngōngō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Koiyele mazengye na mbolo ya bēe iso na malondo mabe pho ya ibomba bofe pha bēe, kombe buzinya na ma bōndesi maanda. Yango mena Nwaphongo amoephe etumbu eya moleka bonene!]

¹⁵ Ngōngō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kokye mikyende mabanga mboka eso, na yaa mokyisi na yaa ebale pho ya iluka moanosi mōnōmō, ka waamozwe bēe, kokule mobuya moto wa lifelo koleka bēe.

¹⁶ Ngōngō ya bēe, bato baapholo miyo baateya bato nzela. Pho ya bēe kowō obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya Tempelo, seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya wolo

ekyebombe yo o Tempelo, asengyesi iku-mola seleka me. ¹⁷ Bibubusi hibi, bato baapholo miyo! Elekyi na ntina eli'ye, itela ndee Tempelo? Itela kabutwe ekpele eya ekyila nde onte ya Tempelo. ¹⁸ Kowo na obokye: Bo moto akati seleka na nkombo ya etumbelo seleka me eli pha. Kasi bo akati seleka na nkombo ya ikabo sili o ikolo sa etumbelo, asengyesi iku-mola seleka me. ¹⁹ Bato baapholo miyo! Ikabo na etumbelo, elekyi iye? Ikabo sibutwe ekpele eya ekyila pho basikyesi o etumbelo. ²⁰ Moto ookokate seleka na nkombo ya etumbelo, aekati pho ya etumbelo na pho ya mbolo iso iili o ikolo sa etumbelo. ²¹ Okokate seleka na nkombo ya Tempelo, aekati na nkombo ya Tempelo na na nkombo ya Nwaphongo okozale omu. ²² Na okokate seleka na nkombo ya ikolo, aekati na nkombo ya eziye ya Nwaphongo, na ya Nwaphongo okozale miyango.

²³ Ngongo ya bée, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Komanyisa Nwaphongo iyalo sonoso onte ya malo iko ma maakyi maa solo elaa. Kasi kobungye mibeko miilekyi minene booli: Ikyela bato bolaa, iyokyela bato ngongo, na ibaa bato bawo phele. Mena eli maphoo masengyesi bée ikyela, kasi sa bunga maayoko. ²⁴ Bato baapholo miyo bateyee ba nzela! Kokonde maleku ma bée pho ya imanya esala omokyiky, kasi komine shamo oomunene!

²⁵ Ngongo ya bée, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kokunyole ba kopho na balako o ikolo kasi o motema itondi na mbolo ya iiba na maphowa mabe. ²⁶ Mofalisayi owa pholo miyo! Kunyola kopho o motema phanza emba o ibanda wamokunywa me.

²⁷ Ngongo ya bée, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Waulana na malita mainga bée mumpembe, mawenene malaa o ibanda, kasi o motema matonda na mpee ya bato bawaa na na sokoto ndengye na ndengye. ²⁸ Na bée o ibanda kowenene ndokolo bato balaa o boo pha Nwaphongo. Kasi o motema watonda na boole na na bofe.

²⁹ Ngongo ya bée, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamabole! Kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kobongya na malita ma bato ba bosembo. ³⁰ Kombe na wo obokye: “Bato baabaka o imbele sa bankoko ba banga, nde toloangana na bée pho ya iboma baimosi ba Nwaphongo.” ³¹ Baabona, bée mampenza koanole obokye oli bankoko ba bato babomaka baimosi ba Nwaphongo. ³² Unwanwa eye, emba unva etoma eya tataka bankoko ba bée ikyela! ³³ Bée manzoo, boso imele! Wa mokyela ndengye'ye pho olote etumbu eya lifelo? ³⁴ Yango mena, okyemela: Na moetomela baimosi ba Nwaphongo na bato baa malondo na bateye ba Mibeko baalaa. Kasi wa moboma bakyi na masengu na na mabanga, baayoko wa baboma o ikolo sa ekulusu, wa mobinda bayoko na phimbo o mangambi ma makyita ma bée, wa mokyee mi bawiinya o nkyisi iso iinene. ³⁵ Yango mena, konyanya ngambo ya malongo ma bato baso ba bosembo babomaka bée, tata oka Abele tee nono oka Zakaliya njwana wa Balasi, owa bomamaka onte ya Tempelo na o etumbelo. ³⁶ Nde phele na wo na bée ngakye: Bée wa mozwa etumbu pho ya maphoo maso mamana!»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³⁷ «Yelusaleme, Yelusaleme, iwe moto ookobome baumosi ba Nwaphongo, kobome na bato baa etomele Nwaphongo na mabanga! Kasi ingaa, mbala na mbala na mekakyi eyeyangyinya wali nga, bokoangyinya soo bana bée o se ya mapapusa me, kasi bée toika anola! ³⁸ Kyeka, ingambi sa we sa moikala nde phaa. ³⁹ Na wo na bée ngakye: Tata nde unwanwa ye, otokule nvene tee nono wa mo wo bée obokye: “Okoye na nkombo ya Nkolo apambolame.”»

24

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waaba Yesu katolo o Tempelo, baekosi bée bamba yaa wa li yo, bamba ya

wɔ bɛkye: «Taakyeka bowa tonga bɛe Tempelo eye!»² Emba Yesu amba ya babuyisa yokye: «Oeweni yango eso te? Nde phele na wɔ bɛe ngakye: Ibanga na sonoso etesiikale o ikolo sa siyoko, maso ma munyangwa.»

Malosi na minyoko maa moyaa

³ Bobele Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya Baolive. Baekosi bɛe bamba yaa bɛe mampenza waali yo, bamba ya motuna bɛkye: «Taloimola maphoo maawo we, mamokyela imbele ye? Tomba na eba na ye, obokye imbele sa iyaa sa we na saa suka ya mokyisi sikokyi?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde koebe, moto sa ekosa. ⁵ Pho bato baikye bamoyaa, na nkombo ya nga, bamowoo bɛkye: “Inga nali Masiya!” Bamokosa bato baikye. ⁶ Wamooka obokye mabita maeyelele na masimo ma mabita mali bisuu, bɛe sa ilaa. Esengyesi obokye maphoo me makyelame, kasi mena teetaa baa suka ya mokyisi. ⁷ Ekolo yoooyo ya munwana na ekolo eeyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi booyoko, zilo sikusi sa mobaa, na manyete mamuningana bilele biikye. ⁸ Maphoo maso mamana ma moba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

⁹ Emba, bato bamotata iyeyungya, pho ya iyeweninya bolosi na iyeboma. Mabota maso ma moeyina pho ya nkombo ya nga. ¹⁰ O nkolo me, bato baikye bamolee ianola sa be, bamungyana na iyinana bɛe na be. ¹¹ Baimosi babole baikye bamotokolo, bamokosa bato baikye. ¹² Pho bobo pha moleka o mokyisi, bato ete bakule zingana. ¹³ Kasi owa moititala nono o suka, amobika. ¹⁴ Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo yamoteyama o munse munsu munsu, pho nkyisi iso baeyokye. Emba suka yaamba yaa.»

Mooti owa inganga

¹⁵ «Wamowene ookobangye bɛe mooti owa inganga, bo wa wɔ moimosi Daniele. Amoteme o elele esantu. Motangyi wa maphoo mama amasoolo! ¹⁶ Baamobaa

o Yuda bɛe elotaka o mangomba. ¹⁷ Owamobaa o ibanda, yo sakula nyolo o ingambi ikye kpa mbolo ye. ¹⁸ Na owa moba o manzabi, yo sakula butwa o lombo pho ya ikye kpa etobu ye. ¹⁹ O nkolo me, ngongo ya mobaa na babasi baaekama na na malekyele! ²⁰ Bondele Nwaphongo, pho mokolo nwa molota bɛe, nwe sa baa imbele sa mambula naa mokolo nwa sabata! ²¹ Pho nkolo me, yamobaa ya malosi maikye, mali naino bato sa wene uta waetatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo tee nono lolu eye. Malosi mamoulana na mango ete makule na wene. ²² Kasi bo Nwaphongo tabukolaka nkolo ya malosi me phe, moto na monomo nde tabiky. Kasi Nwaphongo abukola nkolo me pho ya bato baunva yo olo.

²³ O imbele me, bo moto awo na bɛe yokye: “Kyeka, Masiya ali wawa!” Naa obokye: “Ali owo!” Bɛe samoanolela. ²⁴ Pho bamasiya baabole na baimosi baabole bamoya baikye, bamokyela bilekyesako binene na maphoo ma ikamwa pho ya ikosa bato baaunva olo Nwaphongo. ²⁵ Okyemela! Nambo ekyebisa na maphoo maso maamoya.

²⁶ Yango mena, bo bawo na bɛe bɛkye: “Kyeka ali o bokye!” Sakyende. Na bo bawo na bɛe bɛkye: “Kyeka, amibombi wawa!” Sabaanolela. ²⁷ Pho bookyele munkakasi o ikolo, uta biitokolo moo na biikye milangya njwango, Nwana wa Moto amoya nde bomu. ²⁸ Waabe ebembe, biwawanga biikye biangane nde wa mo.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁹ «Bo nkolo ya malosi me yumboo, malosi masuu maalekyi mamoya. Moo nwa mobutwa enzombi, bokombe etebokule ngala, banyaseesi bamobiya, iso iili o ikolo ya munyingana. ³⁰ Emba elembo ya Nwana wa Moto yamowenene o ikolo, o imbele me, bato ba nkyisi iso iili o munse, baamiima, waamowene bɛe Nwana wa Moto iyaa o mampata na mwiya na na nkyemo iikye. ³¹ Indule sinene samokaa, amotoma banze bɛe

mbombó iso ya munse, bamoangyinya bato basó baunva yo oló.»

Ete ya ηwete ηwa fige

³² «Sósolo na bolaa ete ya ηwete ηwa fige. Bo molebósi, bée koebe obokye imbele siikyete mbuma sikokyi. ³³ Nde bómó, waamowene bée maphóó masó maamana makyelame, wa moeba obokye iyaa sa Nwana wa Moto sikokyi. ³⁴ Nde phéle na wó na bée ngakye: Maphóó mama mamokyelama naino bato baayóko bali na banga loló sataa waa. ³⁵ Ikolo na munse ya molekana kasi malóba ma nga etemalekane.»

Mokólo ηwa suka ya mokyisi moebe nde Nwaphongo

³⁶ «Moto na mómómó taaebe na mokólo naa imbele saamokyelama maphóó ma-mana, ebe na banze o ikolo, ebe na ona Nwana taaebe. Kyeebe nde Tata yo mampenza. ³⁷ Mokólo ηwaamoyaa Nwana wa Moto, maphóó mamokyelama nde bo wakyelamaka wée o imbele saaka Nowa. ³⁸ O boó pha maa izinza mokyisi munso, bato babaka bazee, banywe, balonganaka tee nómó mokólo ηwaanyólo Nowa o masuwa. ³⁹ Tebabaka baumunya na ekpele yómóyó, tee nómó waa yaa zinza maa mokyisi munso. Imbele saamoya Nwana wa Moto ya móba nde bómó. ⁴⁰ Bampele babale bamóba o inzabi, bamokpa mómómó, bamoika mómómó. ⁴¹ Babasi babale bamóba batwakye o oomba yómóyó, bamokpa mómómó, bamoika mómómó. ⁴² Kyengye na bolaa, phó mokólo ηwaamoya Nkolo wa bée tomoebe. ⁴³ Umunya na bolaa lowó loló: Bo nkolo wa ingambi aebakyi imbele ye saamoya mwibi na mokólo, nde talasi, phó ya ikyengye obokye mwibi sanyólo o ingambi se. ⁴⁴ Yango mena, bée baka na bokyengyi imbele sisó. Phó Nwana wa Moto amoyaa o imbele site siebe bée.»

Moto wa etoma owa bosembo na ootoli na bosembo

⁴⁵ «Baka ndokolo moto wa etoma owa bosembo na ná malondo. Mokonzi nwe amoteyé kapita ya bebi ne, phó abaphékýe ntoma o imbele siikokyi.

⁴⁶ Nkyisa boikye na kapita mona, bo mokonzi nwe aesi ya motakana kakyele etoma me. ⁴⁷ Nde phéle na wó na bée ngakye: Mokonzi mona aamophe bokonzi pha mbolo yee iso. ⁴⁸ Kasi bo kapita me tali na bosembo, aambi miwóle yokye: “Mokonzi ηwa nga taaye zele”, ⁴⁹ ambi tata iwanda bebi ne, abuto izaa na inywa elele yómóyó na balangyi ba maleku. ⁵⁰ Emba, mokonzi nwe amoyaa mokólo ηwaamóba yo samoziya, naa o imbele siite siebe yo. ⁵¹ Aamowiinya, aamba mophe etumbu enene, aamunyósa oli banyamaóle, o elele ekyelele bée na ekye twe bée mino.»

25

Ete ya bangóndo iko

¹ «Bokonzi pha ikolo phamoulana na ete ya bangóndo iko baakpaka batala ba bée phó ya ikýe vana na moloo wa bolonga. ² Onte ya be, batano babaka bibubusi, batano bayóko babaka bamalondo. ³ Baa bibubusi baphilaka nde batala, kasi iphila mautaa maikye phe. ⁴ Kasi baamalondo baphilaka batala ba bée na ndangyi ya mauta. ⁵ Wabaa moloo wa bolonga saya izele, bée basó baokyi ebu balasi.

⁶ Waamolengyela, moto mómómó aesi ya anwana yokye: “Kyeka moloo wa bolonga, tókólo okye moyamba!” ⁷ Emba bangóndo babana baesi ya umwa, batati ibóngya batala ba be. ⁸ Bangóndo baa bibubusi bamba ya wó na bebi na bée baa malondo bekye: “Olophe ndambo ya mauta, batala ba banga bazime.” ⁹ Baa malondo bamba ya babuyisa bekye: “Phe, bo toephe, mauta ma banga ete maakokye. Kyende omba maé o zando.” ¹⁰ Waakye baa bibubusi ikýe omba mauta, nde o sina imbele me, moloo wa bolonga aesi o sima. Batano baa malondo baamilengyelekye, baesi ya nyólo na moloo wa bolonga o ingambi sa eseleko. Bamba kanga ekomba na iphungola. ¹¹ O sima, bangóndo batano baa bibubusi baesi ya koma, baanwanaka bekye: “Nkolo, Nkolo, olozibole!” ¹² Kasi moloo wa bolonga amba yaabuyisa

yokye: “Nde phele na wo na bée ngakye: Sieyebe.”»

¹³ Yesu amba sukya bobo: «Yango mena, nde kokyengye pho toebe na mokolo na ngonga.»

Ete ya bato baaetoma baato

¹⁴ «Ŋwaphongo amokyela ndokolo moto mōnōmō kalukye ikyende o imbanga, abangyi bato bée baetoma, aesi ya bakabela baphalanga bée pho ba bakolisa. ¹⁵ Aesi ya phe moto na moto bookokyi na malondo me. Owa ebandle amophe bibende ba baphalanga bitano, owa ibale bibende ba baphalanga bibale, emba owa iyato ebende ya phalanga yōnōyō. ¹⁶ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, akye bakyelela na mumbongu, amba kula zwa bibende bitano bisuu. ¹⁷ Owa zwaka bibende bibale, akye kyela nde bomo amba zwa bibende ba baphalanga bibale bisuu. ¹⁸ Kasi owa zwaka ebende yōnōyō, akye tima ibela o manyete, abombi baphalanga baamophekye nkolo we.»

¹⁹ «Nkolo nzikye ya lekanaka, nkolo wa bato ba etoma aesi ya butwa, amba ya banga bato bée ba etoma pho bamoteya bo wakyelelela bée baphalanga be. ²⁰ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, aesi ya moteya bitano bisuu yokye: “Nkolo, wampekye bibende ba baphalanga bitano, kyeka nakuli bakya bibende bitano bisuu o ikolo.” ²¹ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bola, moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Oli na bosembo o mbolo iinkyiky naamoephe bokonzi pha mbolo iinzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.”

²² Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bibale aesi ne ya moteya, amba ya wo yokye: “Nkolo, wampekye bibende ba baphalanga bibale, kyeka, nakuli bakya bibale bisuu o ikolo.”

²³ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bola, oli moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Obakyi na bosembo o mbolo iinkyiky, na moephe bokonzi o mbolo inzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.” ²⁴ O suka moto wa etoma owa phekye bée ebende ya baphalanga yōnōyō aesi ne, amba ya wo yokye:

“Nkolo, nga naebe obokye iwe oli moto mōnōmō wa nkamba, konoko mbuma o elele eteyaikaka phika we. ²⁵ Nailaka, namba kye bomba baphalanga ba we o se ya manyete, kyeka baphalanga ba we bée baba.” ²⁶ Nkolo we amba ya mobuyisa yokye: “Moto wa etoma mohe na wa bokoo! Waebaka obokye nga nanoko mbuma o elele ete yaikaka nga phika. ²⁷ Kasi iwe nga nde wa kyekye bomba baphalanga banga o banki, wa iyaa nga nde naesi ya bazwa na banaa matabisi. ²⁸ Omobololo ebende ya phalanga mena, oephe ooli na bibende ba baphalanga iko. ²⁹ Pho ooli ná banaa mbolo nzikye bamokula mobakysisela, kasi ooli pha, baamobololo na njwana ndambo oobakyi ne. ³⁰ Vaka moto wa etoma ootoli na ntina o ibanda, o enzombi, o elele ekyelele bée na ekye twe bée mino.”»

Mwambo njwaa suka

³¹ «Mokolo njwaamoya Nwana wa Moto na nkyemo ye, elele yōnōyō na banze baso, amozala o eziye ye eya bokonzi. ³² Bato baso baa munse, bamoyaangana o soo phe, aabakaba ndokolo waakabe mookosi mampate na mambosi. ³³ Amoteye mampate o boloo phe, mambosi o bowee phe. ³⁴ Emba mokonzi amba ya wo na bali o boloo phe yokye: “Bee yaka, bato bapambola Tata, ya nyolo o bokonzi phaa ebongyisela be, uta o etatele ya mokyisi. ³⁵ Pho nabaka na nzala, wampekye ntoma ya izaa, nabaka na phowa ya maa, wampekye maa mainywa, nabaka mobutu, wanzambaka o mangambi ma bée. ³⁶ Nabaka bolumbu, wamba ya mpe bitobu ba ilata, nabaka na bolosi, wansalisaka, nabaka o boloko, wayakaka ya nkyeka.” ³⁷ Bato babosembo bamba ya mobuyisa bekye: “Nkolo, imbele ye saaewenekye banga na nzala tomba ya ephe ntoma ya izaa, na ná phowa ya maa, tomba yaa ephe maa mainywa? ³⁸ Imbele ye saabaka we mobutu oka banga tomba eyamba o mangambi ma banga, na bolumbu tomba ephe bitobu ba ilata? ³⁹ Imbele ye saaewenekye banga naa bolosi naa o boloko, tomba

ya kye ekyeka?”⁴⁰ Mokonzi amba ya babuyisa yokye: “Nde phele nawo na b̄e ngakye: Mbala iso yaabaka b̄e kokyele na monom̄ na baakye onte ya banaa mama, mena wabaka kokyelele nde nga.”»

⁴¹ «O sima mokonzi amba ya wo na baali o bowee phe yokye: “Mana o miyo ma nga, b̄e bato baalaka b̄e na bobē! Kyende o ηwenya mote mozime, ηwa bongya b̄e pho ya Zabulu na bakonga b̄e! ⁴² Pho nabaka na nzala, toikaka ya mpe ntoma ya izaa, naokaka phowa ya maa, toikaka mpe maa mainywa. ⁴³ Nabaka mobutu toikaka nzamba, nabaka bolumbu, toikaka mpe etobu ya ilata, nabaka na bolosi na o boloko, toikaka nsunga.” ⁴⁴ Emba b̄e bamba ya motuna b̄ekye: “Nkolo, imbele ye saa ewenkye banga na nzala naa na phowa ya maa naa mobutu naa bolumbu naa na bolosi naa o boloko tomba le iesunga?” ⁴⁵ Mokonzi amba babuyisa yokye: “Nde phele nawo na b̄e ngakye: Mbala iso yaalekye b̄e ikyelela monom̄ na baakye onte ya banaa mama, mena walekye ikyelela nde nga.” ⁴⁶ Emba bato me baamba zwa etumbu eteyunve, kasi bato baabosembo bamozwa bomoo pha bobele.»

26

Bakonzi bawangyi iboma Yesu

¹ Waaunva Yesu iwo maphoo maso mamana, amba ya wo na baekosi b̄e yokye: ² «B̄e koebe obokye iikasi nkolo ibale pho ya eseleko ya Ilekana, bamoungya Nwana wa Moto pho bamobakye o ekulusu.»

³ Nde o sina imbele me, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda bakyeke angana o ingambi sa Kayafa, mokonzi ηwa banganga ba Nwaphongo. ⁴ Emba bamba wangya iyakya Yesu miibombo pho ya imoboma. ⁵ Bamba wo b̄ekye: «Tolokokyi imoakya mokolo ηwa eseleko pho bato nde batombi.»

Nwasi monom̄ asweyee malasi o moto ηwa Yesu

⁶ Mokolo monom̄ Yesu abaka o Betani o ingambi sa Simo, moto owabaka na bolosi pha mabaa. ⁷ Waaba yo kaze, ηwanwasi monom̄ aesi wali yo, na molangyi o maboko ηwa kyela b̄e na ná ibanga saa motuya motondi na malasi ma motuya mwikye. Amba ya masweya o moto ηwa Yesu. ⁸ Waawene baekosi babona, bawenekye bobē, bamba wo b̄ekye: «Ani oto malasi mamana pho ya'ye? ⁹ Nde bamaungyaki na motuya mwikye, bambe kpa bana baphalanga babakabele babola.» ¹⁰ Yesu aabaka maphoo maso maabaka b̄e bawo. Amba ya wo na b̄e yokye: «Pho ya'ye b̄e kotungyisa ηwanwasi oyo? Lowo lokyesi yo pho ya nga lolekyi bolaa. ¹¹ Babola bamoba na b̄e wawa imbele siso. Kasi nga esiibe na b̄e nkolo iso. ¹² Ambo nzololo malasi o nzoto, pho ya imbongya nono wa munkunda b̄e. ¹³ Nde phele nawo na b̄e ngakye: O nkyisi iso, na o bilele biso bamoumolaka b̄e Simo Elaa, bamobaka bawo lowoo lookyesi ηwanwasi oyo, baamba na moumunya.»

Yudasi kalukye ungya Yesu

¹⁴ Bobele, monom̄ na baekosi iko mbuka babale, ookobangye b̄e Yudasi Mosikaliyota, aesi ya kyende oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo. ¹⁵ Amba ya wo na b̄e yokye: «Wamump̄e'ye, bo naekabesi Yesu?» Emba b̄e bamba mophee bibende ba baphalanga makoo maato. ¹⁶ Uta mokolo maamuna, Yudasi abutwaka iluka malondo ma ibaungyisa Yesu.

Yesu katome baekosi b̄e ilengyele eseleko ya Ilekana

¹⁷ Ya baka mokolo mwa etatele ya eseleko ya mapa maatumbe b̄e sa muno moulole mapa, baekosi baesi ya kye tuna Yesu b̄ekye: «Kozingye obokye tokye elambela ntoma ya eseleko ya Ilekana bi?» ¹⁸ Yesu amba ya wo na b̄e yokye: «Kyende o munsongo ηwa mokyisi munene o ingambi sa songolo, owo ne bobo: “Moteye awo yokye: Imbele sanga sikokyi, nga na mozaa eseleko ya Ilekana o ingambi sa we nga na baekosi ba nga.”» ¹⁹ Baekosi baamba kyela bo

wa batomaka Yesu, balambi ntoma ya eseleko ya Ilekana.

²⁰ Waakoma nkokolo, Yesu amba ya kye zala elele yonoyo na baekosi bée iko mbuka babale. ²¹ Waabaka bée baze, Yesu amba ya wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Mwonon onte ya bée amunzungya.» ²² Baekosi bamba oka ngongo boikye, bamba tata imotuna mwonon na mwonon obokye: «Nkolo, eli nza?» ²³ Yesu amba buya yokye: «Owa munzungya eli nde mwonon na bée, maboko ma banga mamovana mbala yonoyo o lako. ²⁴ Nwana wa Moto amowa nde bowa komama wango pho ye o buku pha Nwaphongo. Eye ngongo pho ya moto owamoungya Nwana wa Moto. Ebakyi bolaa pho ya moto me bo tabotamaka.» ²⁵ Yudasu moto owaamoungya amba ya motuna yokye: «Moteye, eli nga?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowoo.»

Elambo ya Nkolo

²⁶ Waaba bée baze, Yesu akpe ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyese, amba kabela baekosi bée amba ya wo na bée yokye: «Imaa, zaa eye eli nzoto ya nga.» ²⁷ Amba kula ya kpa kopho ya vinyo, aphe Nwaphongo melesi aephe baekosi bée, amba ya wo yokye: «Oenywe bée baso. ²⁸ Pho eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola ya Nwaphongo na bato, masweye pho ya bato baikye, bazwe bolimbisi pha masumu. ²⁹ Nawo na bée ngakye tata lolu, esikule nywa vinyo eye tee nono mokolo nwa munywa nga na bée vinyo eenyakune o Bokonzi pha Tata.» ³⁰ Bobele, Yesu na baekosi bée, bamba ya tuba meembo ma eseleko. Waaunva bée ituba meembo, bamba ya kyende o ngomba ya Baolive.

Yesu aimosi obokye Petelo aamoan-gana

³¹ Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Nde na mokolo nwa lolu, bée baso wamundota. Pho yakomama o buku pha Nwaphongo bobo: “Namoboma mookosi wa mampate, mampate maso mamunyangwa.” ³² Yesu amba kula

bakya yokye: Kasi waamokundwa nga na mokye eziya o Galileya.» ³³ Petelo amba ya wo ne yokye: «Na bo bée baso baeloti, nga esielote.» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele nawo na we ngakye: Nde na mokolo nwa lolu, soo sa botongokye iwe wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.» ³⁵ Petelo amba ya kpete kapha yokye: «Na bo ebe obokye na wee na we elele yonoyo, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wo nde bomo.

Yesu kabondele Nwaphongo o Getesemani

³⁶ Emba Yesu amba ya koma na baekosi bée o etiye ekyebangye bée Getesemani. Amba ya wo na bée yokye: «Bée zala wawa, nga nakye bondele Nwaphongo.» ³⁷ Amba kye na Petelo na bana babale ba Zebede baa bampele, Zake na Yoane. Bobele atati ioka motema bolosi na inganga. ³⁸ Amba ya wo na bée yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongo ndokolo namowa. Ikala wawa, kengye na nga.» ³⁹ Amba yakye nwanu itakye, akye kusama boo o se, amba tata ibondele Nwaphongo yokye: «Tata, bo wakokyi ikyelama, manya kopho eya bolosi eye. Kasi sakyela boozingyi nga, kyela nde boozingyi we.»

⁴⁰ Yesu amba ya butwa oli baekosi bée baato, aesi ya kye batakana balasi ebuu. Amba ya wo na Petelo yokye: «Toikiyi koka ikyengye na nga na bo ngonga yonoyo? ⁴¹ Kyengye, bondele Nwaphongo pho bée sakaa o bimekyi ba Molemba! Moto o ndondo ye ali na phowa ya ikyela bolaa, kasi o nzoto ye tali na bokusi.»

⁴² Akulaka kyende mbala eya ifale, amba kye bondele Nwaphongo yokye: «Tata, bo kopho eye teekokyi imana, elaa na enywe, wakyelame nde bozingyi we.»

⁴³ Yesu amba kula ya butwa ooli baekosi bée, amba kula ya kye bazwa bakuli lala ebuu. Pho miyo ma bée mabutwaka mazito. ⁴⁴ Yesu amba kula baika, akye bondele mbala eya iyato, akulaka wo nde bomo. ⁴⁵ O sima aesi ya butwa ooli baekosi bée, amba ya wo na bée yokye: «Kokule lala, komieminya?

Kyeka, imbele sa iyambya Nwana wa Moto o maboko ma bato ba masumu sikokyi. ⁴⁶ Temε, tokyendε. Kyeka moto ookonzungya aesi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waaba Yesu kata wɔ, Yudasi mɔnɔmɔ na baekosi iko mbuka babale, aesi ya koma. Aesi na bato baikye, baphisi mphata na nkɔngu o maboko. Ya batomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda.

⁴⁸ Yudasi owa ungyaka Yesu, abateyaka iyaa samokyela yo, amba ya wɔ yokye: «Moto owa moyamba nga, yo mɔna, omoakya.» ⁴⁹ Waakoma Yudasi, amba susana oli Yesu amba ya wɔ nε yokye:

«Moteye, mbote!» Amba moyamba.

⁵⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nwebi na nga, yeesi wε ya kyela, oikyele mizele.» Emba baayoko bamba ya susana, baphisi Yesu, bamba moakya. ⁵¹ Mɔnɔmɔ na baabaka na Yesu, amba gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo.

⁵² Yesu amba ya wɔ nε yokye: «Buya mumphata nwa wε o ekokolo. Pho bato baso baanwane na mumphata, bawe nde na mumphata. ⁵³ Toebe obokye bo naongyi mbengo oka Tata, nde unwanwa eye amuntomela baanzelu baikye ileka batayo iko mbuka ibale ya batuluku.

⁵⁴ Kasi bonakyesi babona, maphoo makomama o buku pha Nwaphongo mamokokyisama ndengye'ye? Pho wako-mama obokye maphoo maso masengyesi ikyelama nde babona.»

⁵⁵ O sima Yesu amba ya wɔ na bato baso yokye: «Emba iya nzakya kombe yaa na mphata na ná nkɔngu o maboko ndokolo nga nali nde moiibi? Nkolo iso nabaka nazale o Tempelo pho ya iteya toikaka na nzakya. ⁵⁶ Kasi maso mama makyelame pho ya ikokya maloba ma baimosi ba Nwaphongo maakoma bεε o buku pha Nwaphongo.» Emba baekosi baso baikyi moika, baloti.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁵⁷ Bato baakyaka Yesu, bamba yakye nε oka Kayafa, mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, waanganaka baamibeko

na bankumu. ⁵⁸ Petelo abaka kabengye Yesu na itakye tee nɔnɔ wakye yo nyolo o lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omɔ, amba kye zala elele yɔnɔyɔ na basinzili, pho ya ikyeka ndengye eya mosuka lowoo mε.

⁵⁹ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bato baso ba ikyita siinene babaka balukye bato baakokyi ikatela Yesu maphoo pho bamoingya. ⁶⁰ Kasi na bo bato baikye bayakaka ya mokatela maphoo, tefaika zwa na lowo lonolo tee sima bato babale bamba yaa, ⁶¹ baesi ya wɔ bεkye: «Moto oyo awoko yokye: Nga na mouwola Tempelo ya Nwaphongo namba etonga sima ya nkolo iyato.»

⁶² Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo aesi ya temε, amba ya tuna Yesu yokye: «Toobuya na iikyeiphunde bato baba?» ⁶³ Kasi Yesu aikalaka nde bose. Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo akulaka wɔ nε yokye: «Kata seleka na nkombo ya Nwaphongo oli na bomoo! Oloimole bo oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo?»

⁶⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowoo. Kasi nawoo na bεε ngakye: Tata unwanwa, wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata!»

⁶⁵ Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, amba ya kakola bitobu bεε balataka yo, amba ya wɔ yokye: «Atosi Nwaphongo! Tolokuli sengyela na manzoka! Ookyi bootosi yo Nwaphongo.

⁶⁶ Bεε koununya bo?» Bamba mobuyisa bεkye: «Asengyesi iwaa!»

⁶⁷ O sima mε, bamba motowa matee o boo, bamba mowanda mankutu, baayoko bamba mowanda bingyete. ⁶⁸ Bamba wɔ bεkye: «Iwe Masiya, teya obokye oli moimosi! Ooewandi nza?»

Petelo aanga Yesu

⁶⁹ Petelo abaka azasi o ibanda o lophango. Nwanwasi mɔnɔmɔ wa etoma, amba ya wɔ nε yokye: «Na wε obakyi na Yesu, moto wa Galileya.» ⁷⁰ Kasi yo amba angana o miyo ma bato baso, amba wɔ yokye: «Maphoo manvole wε mamana, nga siimaebe.» ⁷¹ Sima Petelo

aesi ya kye teme o munoko nwa lophango. Moto wa etoma mosuu wa nwanwasi aesi ya mowene, amba ya wo na baabaka wamo yokye: «Moto oyo abakyi na Yesu owa Nazalete.» ⁷² Petelo akulaka angana, amba kata na seleka yokye: «Siebe moto mona.» ⁷³ Sakoko bato baabaka wamo baesi oli Petelo, bamba ya wo ne bekye: «Nde phele, oli monomo na be, pho ewosi ya we kyeephunde!» ⁷⁴ Emba Petelo amba ya anwana yokye: «Seleka Nzambi, siebe moto mona. Bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» Nde o sina imbele me, soo eesi ya tongo. ⁷⁵ Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye, wamunzangana mbala iyato obokye we toonzebe.» Bobele Petelo amba ya tokolo na ilela na ngongo boikye.

27

Yesu akye samba oka Pilata

¹ Waa moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baso naa bankumu ba Bayuda, baanga, bamba okana obokye babome Yesu. ² Bamba mokanga maphanga, bamba yakye ne oka Pilata moangyesi nwa Bayuda.

Iwaa sa Yudasi

³ Yudasi moto owa moungyaka, wa oka yo obokye batenesi Yesu bolombe pha iwaa, aokaka bolosi boikye o ndondo ye, amba ya kye buyisa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo na bankumu bibende ba baphalanga makoo maato, biamophekye be. ⁴ Amba ya wo na bee yokye: «Nakyesi bofe pho naungye moto ootoli na lowoo.» Kasi bee bamba ya mobuyisa bekye: «Mena nde lowoo la we! Lowoo lalona telokyekyi banga!» ⁵ Emba Yudasi amba vaka bana baphalanga o Tempelo, nono wakye yo miingya.

⁶ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baongoko baphalanga me, bamba ya wo bekye: «Mibeko ma banga temianole inyosa baphalanga baa ndengye eye o ebombelo ya Tempelo, pho eli baphalanga baatangya malongo ma moto.» ⁷ Waaunva bee iokana, bamba ya baomba na inzabi sa moto monomo owa

baka kakyele manoko pho bakundakye na babutu baawe omoo. ⁸ Yango mena, babangye inzabi me nono lolu eye: «Inzabi sa malongo.» ⁹ Wakyelamaka bowawoko moimosi Yilimiya yokye: «Bakpee bibende ba baphalanga mako maato, ye eli motuya nwaaphekye bato ba Isalayele pho ye, ¹⁰ bamba baomba na inzabi sa moto okokyele manoko bo wa nvolekye Nkolo.»

Pilata atuni Yesu

¹¹ Yesu akye samba o boo pha Pilata. Pilata amba ya motuna yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza o lowoo.» ¹² Kasi imbele saabaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu bamophunde, iyo taikaka buya na lowoo. ¹³ Emba Pilata amba kula motuna yokye: «Tookye maphoo maikye maephunde na be?» ¹⁴ Kasi Yesu taika na mobuyisa na lowoo lonolo. Yango mena Pilata akamwaka na boikye.

Pilata atenesi Yesu bolombe pha iwaa

¹⁵ O biseleko biso bya Ilekana, mwangyesi ameelekye ikandola moto wa boloko monomo oozingyi bato. ¹⁶ O imbele me, moto monomo abaka o boloko, aebanaka na boikye, nkombo ye Yesu Balaba. ¹⁷ Pilata amba ya tuna bato baanganaka yokye: «Bee kozingye obokye naekandolele nza? Yesu Balaba nde Yesu okobangye bee Klisto?» ¹⁸ Pilata aebaka na bolaa obokye, baphundaka Yesu oka ye nde pho ya zuwa.

¹⁹ Waaba Pilata azasi kasambisa Yesu, nwasi we amba motomela maloba yokye: «Sanyolo o lowoo la moto mona, tali na lowoo. Lolu na mokolo naweni bolosi boikye o ndoto pho ye.»

²⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, baphekye bato malondo pho baongye Pilata akandole Balaba, abome Yesu. ²¹ Pilata akulaka batuna yokye: «Onte ya bato babale baba kozingye obokye naekandolele nza?» Bamba mobuyisa bekye: «Balaba!» ²² Emba Pilata amba kula ya batuna yokye: «Ka nakyele bo na Yesu oko bangye bee Klisto?» Bamba ya buya

hekuye: «Omobakye o ekulusu!» ²³ Pilata amba ya wɔ na bée yokye: «Bobe ye bookyesi yo?» Kasi bée batataka iyanwana na bokusi mpenza hekuye: «Omobakye o ekulusu!» ²⁴ Waawene Pilata obokye takokyi ikyela na ekpele yɔnɔyɔ, bato balukye itombo, aesi ya kpa maa akunyosi see o miyo na bato basɔ amba ya wɔ yokye: «Iwaa sa moto oyo tesili o mabɔkɔ ma nga! Mena nde lowɔ la bée.» ²⁵ Bato basɔ bamba ya buya hekuye: «Lowɔ phe, malongo me mabee o ikolo sa banga na bana ba banga.» ²⁶ Emba Pilata amba ya bakandolela Balaba, atomi bawande Yesu phimbo, amba ba phe Yesu obokye bamobakye o ekulusu.

Batuluku bakye Yesu

²⁷ Batuluku ba Pilata baesi ya kye na Yesu o lophango la moangyesi. Emba batayo mobimba ya batuluku bamba ya molungya. ²⁸ Bamba mumanya bitobu, bamba molasa nde munkoto mɔnɔmɔ nwa mangola. ²⁹ Sima, baesi ya tonga eboko yɔnɔyɔ ya milɔ, bamba molasa yango o moto ndokolo mokonzi. Bamba mophisa nwana munkyeyeye o eboko eya boloo, bamba butwa imokusamela na imoekye, bambe wɔ hekuye: «Mbote, mokonzi nwa Bayuda!» ³⁰ Bamba motowa matee, baesi ya kpa muna munkyeyeye nwaamophisaka bée o eboko, babuto imobinda nwanogo o moto. ³¹ Waunva bée imoekye, baesi ya mumanya munkoto njwamolasaka be, bamba mobuyisa bitobu be. Emba bamba kye ne ikye mobaka o ekulusu.

Babakye Yesu o ekulusu

³² Waatokolo bée o mokyisi, bamba kye vana na moto mɔnɔmɔ wa Sirene, nkombo ye Simo, batuluku bamotomisaka na bokusi obokye anyanya ekulusu ya Yesu. ³³ Bamba ya koma o elele ekyebangye bée Gol-gota, kyelukye iwɔ obokye: «Elele eya engyengyeye.» ³⁴ Omɔ bamba phe Yesu maleku maangyinya bée na muno nwa bololo, waamameka yo amba lee imanywa.

³⁵ Waaunva bée imobakya o ekulusu, bamba ya maa mbese phɔ ya ikaba bitobu be. ³⁶ Sima, bamba ya zala wamɔ phɔ ya imokyengye. ³⁷ O ikolo sa moto nwe, bakomaka ntina ya iwaa se obokye: «Oyo Yesu, mokonzi nwa Bayuda». ³⁸ Babakaka na baibi babale o ekulusu, ona o boloo phe, oomoyɔkɔ o bowee phe.

³⁹ Baalekane bamotolaka, banyingye na nzoto, ⁴⁰ bamba ya wɔ ne hekuye: «Iwe owalukaka iyuwola Tempelo, ombe etonga na nkɔlɔ iyato, omibikya booli Nwana wa Nwaphongo, ombe na uta o ekulusu.» ⁴¹ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu bamoekyeyeye nde bomɔ, bamba ya wɔ hekuye: ⁴² «Abikyaka bato basuu, kasi takokyi imibikya yo mampenza! Ali mokonzi nwa Isalayele? Aute unwanwa o ekulusu, toomba moanola. ⁴³ Ambyaka motema nwe munso oka Nwaphongo, nde kawɔ yokye: “Nali Nwana wa Nwaphongo.” Ka bo Nwaphongo kamozingye amobikya unwanwa eye!» ⁴⁴ Ebe na baibi baabakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde bomɔ.

Iwaa sa Yesu

⁴⁵ Waakoma bunya i moto, enzombi yeesi ya ziba mokyisi munso, tee nɔnɔ o ngonga ya iyato eya nkɔkɔlɔ. ⁴⁶ Phenephe na ngonga eya iyato, Yesu amba ya anwana na bokusi yokye: «Eli, Eli, lema sabakatani?» Kyelukye iwɔ obokye: «Nwaphongo wa nga! Nwaphongo wa nga! Phɔ ya'ye onde?» ⁴⁷ Bato basuu baatemekye wamɔ, bamookyi, bamba ya wɔ hekuye: «Kabangye moimosi Eliya!» ⁴⁸ Mɔnɔmɔ na bée amba kyilingana izele, akye nyinya inyuka o maleku maangaa. Asitingye o songya ya mungbalango amba siphɛ Yesu obokye anywe. ⁴⁹ Kasi bayɔkɔ bamba wɔ hekuye: «Ka tokyekye bo Eliya amoya mobikya!» ⁵⁰ Emba Yesu ambakula anwana njwangye mokusi nɔnɔ waakata yo motema.

⁵¹ Nde o sina imbela me, etobu eya lengyeyeye bée o Tempelo, o boo pha elele elekya bosanto, yakakwaka na mibale uta

o ikolo nɔnɔ o se. Manyete manyin-ganaka, mabanga mawaye,* 52 malita maziboo, basantu ba Nwaphongo baikye baawaka bakundoo, 53 batokosi o malita, emba sima ya ikundwa sa Yesu bamba ya nyɔlɔ o Yelusaleme. Omɔ bato baikye babawenekye. 54 Batuluku baabaka bakyengyele Yesu ebe na mokonzi wa be, wawene bɛe manyete manyingaa na maphɔɔ masɔ maabaka malekane, bamba wene inganga siikye, bamba wɔ bekye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo!» 55 Babasi baikye baabaka bakyemikye ne uta o Galileya phɔ ya imosunga, batemekye na bɛe wamɔ, bakyekye na itakye. 56 Onte ya bɛe, yabaka Maliya owa Magadala na ndoo ye nyango wa Zake na Zozefu, ebe na nyango wa bana ba Zebede.

Ikundama sa Yesu

57 Wa nkɔkolɔ, moto mɔnɔmɔ wa ezwele amba yaa, nkombo ye Zozefu. Autaka o Alimataya, ne abaka moekosi wa Yesu. 58 Akyekye oka Pilata ikye moonga ebembe ya Yesu. Pilata amba wɔ obokye bamophe yango. 59 Emba Zozefu amba ekpa, aezingyi na etobu eenyakune. 60 Amba yakye enyɔsa o ilita saatimaka yo o mabanga phɔ ye mampenza. Bobele amba ya ukaa ibanga sinene phɔ ya iziba munɔko nwa ilita, nɔnɔ wa butwa yo. 61 Maliya owa Magadala na ndoo ye bazalaka o boo pha ilita.

Batuluku bakyengyele ilita sa Yesu

62 Sima ya mokɔlɔ mɔnɔmɔ, yabaka mokɔlɔ nwa sabata, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na Bafalisayi bamba ya kyende oka Pilata. 63 Bamba wɔ ne bekye: «Mokonzi, toumunya maphɔɔ maawɔko nyabɔɔle mɔna, wataka baa yo na bomɔɔ. Awɔko yokye: “Namokundwa sima ya nkɔlɔ iyato.” 64 Ebongyi obokye otome bato bakyengyele ilita nkɔlɔ iyato, bo phe, baekosi bɛe bamoyaa iba ebembe, emba sima bamba wɔɔ na bato obokye: “Akundo.” Bɔɔle babona phamoleka phaa phanza na boɔe.» 65 Pilata amba babuyisa yokye: «Kpa batuluku, kyende

kyengyele ilita boumunye bɛe.» 66 Emba bamba ya kye balimisa ibanga me na bokusi. Bamba ikaa batuluku phɔ basikyengyele.

28

Ikundwa sa Yesu

1 Mokɔlɔ nwa sabata molekaa, na munkukutu, Maliya owa Magadala na ndoo ye, nyango wa Zake na Zozefu, bakulaka kye kyeka ilita. 2 Na mbala yɔnɔyɔ, manyete matati inyingana na bokusi. Mwanze wa Nkolo auti o ikolo, aesi ya manya ibanga, amba zala o ikolo sa sango. 3 Boo phe phabaka bongyengye ndokolo munkakasi, bitobu bɛe babaka mpembe pee. 4 Batuluku bawenekye inganga, babuto itekyenele, babutwaka ndokolo bibembe. 5 Mwanze amba ya wɔ na babasi yokye: «Bɛe salota, naebe obokye kolukye Yesu owa bomaka bɛe o ekulusu. 6 Wawa tali! Ambo kundwa bo wawɔko yo. Yaka ya kye kyeka elele eebakyi nzoto ye. 7 Kyende kye imola baekosi bɛe izele obokye ambo kundwa, “akye unwanwa eye o boo pha bɛe o Galileya. Wamokye mowene omɔ.” Mena eli simo eyakakyi nga ya ieimola.»

8 Bamba mana o ilita izele, babaka na inganga siikye, kasi mandondo ma bɛe matondaka na nkyisa, bamba ya kye na mbangu iimola simo me oka baekosi ba Yesu. 9 Na mbala yɔnɔyɔ Yesu aesi ya tokolele basi me, amba ya wɔ na bɛe yokye: «Mbote ya bɛe!» Bɛe bamba susana phenephe, bamba kusama, bamophisi o makolo. 10 Yesu amba ya wɔ na bɛe yokye: «Bɛe saila, kyende kyemola bebi na nga, bakyende o Galileya, bamokye nvene omɔ.»

Batuluku bakyengyele imola simo oka bakonzi

11 Waaba babasi babutwe, batuluku baabaka bakyengyele ilita bamba ya butwa o lombo, phɔ ya ikyemola bakonzi ba banganga ba Nwaphongo maphɔɔ masɔ malekanaka. 12 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, bamba angana phɔ ya iyoka, emba

* 27:51 27.51 Lokala

ɓamba phe batuluku ɓaphalanga ɓaikye. ¹³ Bamba ya wɔ na ɓɛɛ obokye: «Owɔko ɓoɓo: Baekosi ɓɛɛ ɓaesi ya iɓaa ebembe ye na mokɔlo imbele siibee ɓanga na ebuu. ¹⁴ Bo Pilata aokyi lowɔ me, toomuya mɔɔ, ɓɛɛ salota etaekyele ekpele.» ¹⁵ Batuluku ɓaesi ya kpa ɓaphalanga, ɓakyesi nde ɓo wawɔko ɓɛɛ na ɓɛɛ. Yango mena isolo sisi sanyang-waka onte ya Bayuda tee nɔnɔ lolɔ eye.

Yesu atokɔlesi ɓaekosi ɓɛɛ

¹⁶ Baekosi iko na mɔnɔmɔ ɓaesi ya kyende o ngomba ya Galileya, eyawɔko Yesu obokye amokye vana na ɓɛɛ omɔ. ¹⁷ Waamowene ɓe, ɓamba mokusamela. Kasi ɓayɔko onte ya ɓɛɛ ɓataaka ɓaa na ziko. ¹⁸ Yesu amba susana phenephe na ɓe, amba ya wɔ na ɓɛɛ yokye: «Ŋwaphongo ampe ɓokonzi ɓoso pha ikolo na pha o se. ¹⁹ Yango mena, ɓɛɛ kyende oka ɓato ɓaa nkyisi iso ya mokyisi, obabuya ɓaekosi ɓanga, obabatisa na nkombo ya Tata, ya Nwana na ya Bolɔɓo. ²⁰ Obateya obokye ɓakumole mitindo mia ephɛkye nga. Oeɓe obokye nali na ɓɛɛ nkɔlo iso tee nɔnɔ o suka ya mokyisi.»

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Malako Maphoo ma etatele

O nte ya babuku ba Simo Elaa baso bane, phaaka Malako boli bokuwe bombe kula na wenene obokye boli bookasi. Nkombo ya Malako eyoko eli Yoane Malako. Toewene o Malako 14.51; Bitoma 12.12, 25; 13.5, 13; 15.37, 39; Bakolose 4.10; 2 Ti 4.11; Filemona 24; 1 Petelo 5.15.

O nkanda ya baanosi baakasi bakoma obokye Malako abaka «mpengyi» ya Petelo o mokyisi nwa Loma; yango mena iimola se sa Simo Elaa sibengye bowabaka Petelo kateya.

O Simo ya Malako tomozwa maphoo mama:

- Malako 1.1-13: Yoane Mobatise kabongyisele Yesu nzela; Yesu abatisami, aesi ya kyende o bokye; omoo Satana amumekyi
- Malako 1.14-10.52: Etoma ya Yesu o Galileya: Yesu amiteye obokye ali moto ooli na bokonzi; atati iimola baekosi bee bowamowa yo na bowamokundwa yo. Aesi ya mana o Galileya akye o Yelusaleme
- Malako 11.1-16.8: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme. Bato bayambaka Yesu na bolaa. Kasi maphoo maabaka yo kakyele na mateya me temaikaka baa masepelisa bakonzi. Waa nkolo ya ilengyele eyenga ya Ilekana, Yesu amba ya za na baekosi bee mozaa nwa suka, sima aesi ya kye bondele o inzabi sa ba olive; omoo baesi ya moakya, emba bamba ya kye moboma oekulusu. Kasi na munkukutu, o sima ya mokolo nwa Sabata, moanze monomo amba ya vana na basi bakyeke kyeka ilita sa Yesu, aesi ya baimola obokye Yesu akundoo
- Malako 16.9-20: Yesu atokolesi bato be, emba abaa o ikolo

Nwebi motangyi, bakoma mokanda nwa «Simo Elaa» mumu pho na banga toanole «sekyele» ya Yesu wa Nazarete,

bo wanola mokonzi nwa batuluku wa Loma obokye «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo» (15.39).

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ Eye etatele ya Simo Elaa ya Yesu Klisto, iyo Nwana wa ya Nwaphongo. ² Moimosi Isaya akoma o buku pha Nwaphongo bobo:

Nwaphongo yokye: «Kyeka! Namotoma tima ya nga o boo pha we.

Amoebongyisa nzela.

³ Moto monomo kaanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!

Omoteyisa nsonga!»

⁴ Yoane aesi ya tokolo o bokye. Ateyaka bato, yokye: «Bongya mandondo ma bee, obatisame. Emba Nwaphongo amoelim-bisa masumu ma bee.» ⁵ Bato baso ba ekolo ya Yuda na ba mokyisi nwa Yelusaleme bakyeke oka ye. Baimolaka bohe pha bee o miyo ma bato baso. Ndokolo Yoane kambe ya babatisa o maa ma ebale ya Yaladene.

⁶ Yoane alataka etobu eyatongamaka na nkungye ya nyama na nkombo «Shamo». Alataka na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi nwe. Azaka ntete, aletekye na maboo. ⁷ Aimolaka bato me bobo: «Moto owamoya o sima ya nga andekyi na mwiya. Nga sikokyi imiinya o boo phe obokye naingole nono simbi ya bikoto bee. ⁸ Nga, naebatisa na maa, ka iyo amoebatisa na Bolobo Bosanto.»

Yoane abatise Yesu

⁹ Emba mi nkolo me Yesu aesi yauta o mokyisi monomo o manyete ma Galileya, nkombo ya mokyisi me Nazarete. Aesi ya koma oka Yoane. Yoane aesi ya mobatisa o ebale ya Yaladene. ¹⁰ Sakoko, Yesu aesi ya londwa o maa. Okolondwe yo, aweni ikolo si ziboo. Akuli wene Bolobo bomoutesi ndokolo inkotonwinya. ¹¹ Aokyi njwesi moute o ikolo mowo bobo: «Iwe, Nwana wa nga owa lozingo, nali na we na nkyisa boikye.»

Molemba amekyi Yesu

¹² Sakoko, Bolobo aesi ya kamba Yesu o bokye. ¹³ Yesu abaka o bokye

nkolo makoo mane. Omō, Molemba amumekaka. Baanze bamosungaka.

Yesu abangyi baosi bane

¹⁴ Waanyōsa bēe Yoane o boloko, Yesu aesi yakye o manyete ma Galileya, abuto ikyemimola Simo Elaa ya Nwaphongo, ¹⁵ abaka kakyemiwo yokye: «Uḡwanḡwa eye imbele me simbi yakoka. Nwaphongo aweninye bokonzi phe. Bongola ntema ya bēe, anola Simo Elaa ya Nwaphongo!» ¹⁶ Mokolo monomo Yesu aesi ya banda o mokukulu ḡwa maa maanene ma Galileya. Okobande yo, aesi ya wene baosi ba swe babale, mankombo ma bēe Simo na ḡwana nyango Andele bavakye bondendi o maa. ¹⁷ Yesu amba ya wo na bēe yokye: «Yambengye. Otokule ba baosi ba swe, namoebuya baosi ba bato pho ya Nwaphongo.» ¹⁸ Sakoko, baikyi ika mandendi ma be, bamobengyi. ¹⁹ Yesu akuli susana na ḡwana o boo. Aesi ya wene Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka mi vato, babambe mandendi ma be. ²⁰ Sakoko Yesu aesi ya babanga. Baikyiika angō wa bēe Zebede o vato na bato bēe baetoma, babengyi Yesu.

Yesu abikye moto owa bolobo boobe

²¹ Yesu na baekosi bēe baesi ya kyende o mokyisi muunene ḡwa Kapitalanauma. O mokolo moeme Bayuda, Yesu aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita. Atati iteya. ²² Bato bakamwaka ioka iteya se, pho abateyaka na boekondo bosō. Taikaka bateya ndokolo bateye ba Mibeko. ²³ Imbele me moto monomo aesi ya nyolo o Ingambi sa makyita, abaka na bolobo boobe, atati ianjwana yokye: ²⁴ «Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe. Iwe moto Mosantu owa toma Nwaphongo.» ²⁵ Yesu aesi ya phaphala na bolobo me yokye: «Zala bose! Tokolo o nzoto ya moto oyo!» ²⁶ Bolobo boobe boesi ya nyinginya moto me na bokusi. Boesi ya anjana na bokusi, botokosi o nzoto ye. ²⁷ Bato baso baesi ya kamwa na boikye. Nde babona babuto imituna, bekye: «Eye lowo ye? Kateya maphoo manyakune na boekondo. Katome na malobo maabe,

mamookye.» ²⁸ Nwana bokyi bobo, sango ya Yesu yeesi ya nyangwa o nkyisi iso ya Galileya.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bobele, Yesu na Zake na Yoane baesi ya mana o Ingambi sa makyita. Baesi ya kye o ingambi sa Simo na Andele. ³⁰ Boo pha Simo owa ḡwanḡwasi amilangyaka pho abaka na mowewe. Okokome Yesu, baesi ya moimola bolosi pha ḡwanḡwasi me. ³¹ Yesu asusinye phenephe ne. Amophisi na eboko Amoteye. Mowewe moesi ya mana. Nwanḡwasi me atati ibakyelela.

³² Waankokolo, bato bamba ya ikyela Yesu bato baso baabaka na biswete na baa malobo mabe. ³³ Bato baso ba mokyisi ḡwa Kapitalanauma baesi yaan-gana o boo pha ingambi saabaka Yesu. ³⁴ Wamo, Yesu abikyaka bato baikye na biswete ndengye na ndengye. Atokoloko na malobo mabe maikye. Taikaka benela obokye malobo mabe mawo pho malobo maamana maabaka obokye ali Nwana wa Nwaphongo.

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokolo o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omō, atati ibondele. ³⁶ Simo na bebi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wo ne bekye: «Bato baso baelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyoko ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omō me. Naesi nde pho ya etoma me.» ³⁹ Nde babona Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya, ateyaka o Mangambi maso ma makyita, atokoloko na malobo mabe maabaka onte ya bato.

Yesu abikye moto owa bolosi pha maaba

⁴⁰ Bobele, moto monomo wa maaba aesi ya kye oka Yesu. Amba ya mokusamela. Amba ya mabondo, yokye: «Bo ozingyi, okokyi imbikya.» ⁴¹ Yesu amookyelaka ngongo, amba ya moelolela

eboko, amba ya mokuma, yokye: «Nazingyi, bika!»⁴² Sakoko maaba me maesi ya mana. Moto me aesi ya bika.⁴³⁻⁴⁴ Yesu amba yawo ne na bokusi yokye: «Inzokye na bolaa, Saimola lowo lolo nono moto monomo. Kyende nde oka nganga ya Nwaphongo. Omoteya nzoto ya we. Oambya makabo ma ibika sa we, bo wakoma bee o buku pha Mose. Kyela babona pho bato baebe obokye obikyiphela. Sima Yesu amba ya mobuya o ingambi se.»⁴⁵ Kasi nabo babona, moto mona abuto kakyemiimola mboka eso lowo lamokomelaka. Yango mena, Yesu takulaka miweninya na bato, aikalaka nde o elele eeteli bato. Emba bato baakye kyemiuta mboka eso, bakyeke oli yo.

2

Yesu abikye etuku eya nyiba makolo

¹ Sima ya banaa nkolo, Yesu akuli butwa o Kapalanauma. Bato baokye obokye ali o ingambi sabaka yo. ² Bato baikye bamba yaangana wamo. Malondo ma obokye banyolo bee baso o ingambi me temabaka. Na elele ya iteme o boo pha mozibo mwa ingambi teyabaka. Yesu abaka kabaimole Simo ya Nwaphongo. ³ Ikyeka bobo, bato bane baesi ya moyelela na etuku. Bamophisi miitoko. ⁴ Nzela ya obokye bamokomya oka Yesu teyabaka, pho bato baloboko. Bobele, bamba ya baa o ikolo sa motondo nwa ndaku me nwaa langyema. Baesi ya zibola muna motondo o elele eyabaka Yesu. Baesi ya uya moto me mi sina itoko. ⁵ Yesu aesi ya wene obokye bato me bali na ianola. Emba amba ya wo na etuku yokye: «Nwebi, masumu ma we malimbisami.» ⁶ Bateye ba Mibeko baayoko babaka wamo baesi ya bomba maumunya mama o mandondo ma be: ⁷ «Iyo nza obokye awo babona? Eye nga kawambe nde Nwaphongo. Kyelimbisa masumu nde Nwaphongo!» ⁸ Mina wamo Yesu aesi ya eba maumunya maabaka na be, amba wo yokye: «Pho ya ye otondi na maumunya mamana?» ⁹ Bo na wo na etuku obokye: «Masumu

ma we malimbisami», na obokye «Teme, kpa itoko sa we, kyende, lowo ye loolobi bokusi?»¹⁰ Kasi nazingye obokye oebe obokye nga Nwana wa Moto nali na bokonzi pha ilimbisa masumu o mokyisi mumu.» Bobele, Yesu amba ya wo na etuku yokye: ¹¹ «Nawo na we ngakye: Teme, kpa itoko sa we, obutwe oka bee.» ¹² Sakoko, moto me aesi ya teme, akpe itoko se, o miyo ma bato baso abuttoo. Bato baso bakamwaka, babutwaka ikumisa Nwaphongo, bekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye!»

Yesu abangyi Lewi

¹³ Yesu amba kula ya kyemitambula o mokukulu nwa maa manene ma Galileya. Bato baikye bayakaka ya mobenga, amba ya bateya. ¹⁴ Waalekana yo, amba ya wene moto monomo, nkombo ye Lewi, nwana wa Alafa, azasi o elele ekyphtutisa bee mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Lewi aesi ya teme, amobengyi. ¹⁵ Emba Yesu amba yakye zala o ingambi sa Lewi. Baesi ya zaa wamo, yo na baekosi bee na baphutise ba mputi na bato bayoko ba masumu, pho bato baamobengaka babaka baikye. ¹⁶ Bateye ba Mibeko baabaka o ingomba sa Bafalisayi baesi ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kaze na baphutise ba mputi nana bato ba masumu?» ¹⁷ Yesu aesi ya baoka bo kowo be. Ndokolo kambe ya wo na bee yokye: «Esengyesi na munganga nde bato ba malosi, kasi bato baa nzoto nkusi phe. Naesi ya banga nde bato ba masumu, siesi pho ya bato ba bosembo.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

¹⁸ Mokolo monomo, baekosi ba Yoane Mobatise na Bafalisayi bamiimaka ntoma. Bobele, bato basuu baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Louti bo obokye baekosi ba we tebaikyi miima ntoma?» Emiimi ntoma nde baekosi ba Yoane na Bafalisayi. ¹⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Okokyele bee eseleko ya bolonga, babutu babangye be, bamiime ntoma?» Bo molongyi ata baa na bee wamo, etebaamiime ntoma. Teli bomo! ²⁰ Kasi mokolo moli,

bamoya manya molongyi, nde mokolo me baamiima ntoma.

Yesu ateye mateya maanyakune

²¹ Moto tabambe munyengu munyakune mi etobu ekasi. Bo phe, munyengu munyakune njwamowawola etobu eekasi, iluu samokula ingwa sinene. ²² Na moto tateye maleku maa swaswa mi mbongo eekasi. Bo phe, bo maleku me maulubi mamobola mbongo me. Ebe maleku, ebe mbongo, iso yamokye phaa. Maleku maa swaswa makokyi na mbongo eenyakune.

Yesu ateye pho ya ikokyi bée ikyela mokolo njwa Sabata

²³ Mokolo monomo njwa Sabata, Yesu alekanaka yo na baekosi o manzabi ma ble. Baekosi bée batati ikye minoko ble nzela nzela. ²⁴ Bobele, Bafalisayi baesi ya wo na Yesu bekye: «Kyeka! Pho ya'ye baekosi ba we bakyele etoma mokolo njwa Sabata?» Mobeko njwa banga temobenele babona. ²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toika tanga o buku pha Nwaphongo lowo laakyelaka Davidi? Waabaka yo na nzala, iyo na bato baabaka ne. ²⁶ Aesi ya nyolo o Tempelo. Akye zaa mapa maambyaka bée oka Nwaphongo. O mobeko njwa banga, mapa me maaze nde banganga bée na be. Ka Davidi aesi ya kpa mapa mamana amaze. Aesi ya maphe na bato baabaka ne. Minkolo me Abiyatala abaka nganga eya o boo ya banganga ba Nwaphongo.» ²⁷ Bobele, Yesu akuli ya wo na bée yokye: «Nwaphongo akyela mokolo njwa Sabata pho ya bato, kasi taika kyela bato pho ya mokolo njwa Sabata. ²⁸ Yango mena, ingaa, Nwana wa Moto nali Nkolo ya Mokolo njwa Sabata.»

3

Yesu abikye moto owa ngbatatala eboko

¹ Bobele, Yesu akuli yakyende o Ingambi sa makyita. Moto monomo owa ngbatatala eboko abaka ne omo. ² Baphalisayi bayoko baabaka wamo

bakyeekaka Yesu na bibee bo amobikya moto me mokolo njwa Sabata. Balukaka obokye bamosongyele.* ³ Yesu amba ya wo na moto owangbatatala eboko yokye: «Inwa, okye teme o boo pha bato baso.» ⁴ Emba Yesu amba ya tuna bato babaka bamokyeekye, yokye: «Mobeko njwa banga mowo bo, pho ya mokolo njwa Sabata? Ikyela bolaa na ikyela bobo, elaa'ye? Ibikya moto na iboma moto, elaa'ye?» Bée baso tebazwaka na lowo la ibuya. ⁵ Na ena yoo me, Yesu aesi ya bakyeeka. Abaka na ná ngongo pho ya maumunya maabe ma be. Bobele, Yesu aesi ya wo na moto me yokye: «Elola eboko ya we!» Waelola yo eboko bobo, ikyeka, ebongyi. ⁶ Baphalisayi baesi ya tokolo o Ingambi sa makyita. Bakye angana ikolo na bato baaka Mokonzi Elode. Balukaka malondo ma iboma Yesu.

Bato baikye babengye Yesu

⁷ Lolo eye Yesu akuli kye na baekosi bée phenephe na maa manene ma Galileya. Bato baikye baesi ya mobenga. Bato me bautaka o manyete ma Galileya, o manyete ma Yuda na o Yelusaleme. ⁸ Baayoko bautaka o manyete ma Idume, o mokukulu njwa ebale ya Yaladene, o nkyisi ya phenephe na manyete ma Tula na ma Sidona. Bato me baikye baokaka yaakyelaka Yesu. Yango mene baesi yakye oka ye. ⁹ Bobele, Yesu aesi ya toma baekosi bée obokye bamolukyele vato pho bato bée sa mokatitisa. ¹⁰ Yesu awoko babona pho abikyaka bato baikye, bato baso baamalosi bawelanaka ikyemokuma. ¹¹ Waawene bato babaka na malobo mabe Yesu, bakyeekye mivaka o makolo me. Babutwaka baanwane beekye: «Iwe, oli Nwana wa Nwaphongo!» ¹² Kasi Yesu amba katela bato me, yokye: «Sanzebinya!»

Yesu aesi batoma iko mbuka babale

¹³ Bobele, Yesu amba yakye baa o ngomba, amba ya banga bato baazingaka yo. Bée baesi ya kye oka ye. ¹⁴ Aesi ya olo bato iko mbuka babale, baatangaka

* 3:2 3.2 Mokolo njwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

yo batoma. Yesu abaoloko obokye babee ne elele yonoyo, obokye abatome ikyemiteya, ¹⁵ na obokye abaakyisa mwiya nwa itokoloko malobo mabe. ¹⁶ Bato iko mbuka babale me, yabaka: Simo (Yesu amophekye nkombo ya Petelo), ¹⁷ Zake na Yoane wabe ango, Zebede (Yesu abaphekye nkombo ya Bonelgesi, kyelimbole obokye: Bana ba nkakye), ¹⁸ Andele, Philipe, Batelemi, Matiye, Toma, Zake (nwana wa Alafa), Taade, Simo owamiambyaka pho ya bosomi pha ekolo ye, ¹⁹ na Yuda Mokeliyota, owamungya Yesu.

Banaa nyango na Yesu baesi ya mokyeka

²⁰ Bobele, Yesu akuli butwa o ingambi. Bato baikye bakuli yaangana, malondo ma obokye Yesu na baekosi bee baze temali. ²¹ Banaa nyango na Yesu baesi yaoka simo me. Bamba ya kyende obokye bakye mokpa, pho bato bawoko bekye: «Abuto ndokolo el-emele!» ²² Unwanwa eye bateye ba Mibeko bautaka o Yelusaleme bawoko bekye: «Molembe amunyosi, katokolo malobo mabe o nzoto ya bato nde na mwiya nwa Belezebula, mokonzi nwa malobo mabe.» ²³ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso. Amba ya bawole na bite yokye: «Tebakoyi itokolo Molembe na mwiya nwa Molembe. ²⁴ Bo bato ba mokyisi monomo banwane bee na be, mokyisi me etemookoko. ²⁵ Bo bato ba ibota sonoso banwane bee na be, ibota me etesiikoko. ²⁶ Ka bo bokonzi pha Molembe bomikabinye, bokonzi me ete bookoko. ²⁷ Moto takoyi inyolo o ingambi sa moto oli na nkamba pho akye iba mbolo ye, bo naino moto me tebamobakyi maphanga. Elaa atamobaka maphanga phanza, amba iba mbolo ye iso.»

²⁸ «Nde phele na wo na bee ngakye: Nwaphongo amolimbisa masumu maso maakyele bato, na maphoo maso maatole bato nkombo ye. ²⁹ Kasi moto ookotole Bolobo Bosanto, kakyele isumu sitiilimbisa Nwaphongo. Isumu me samoikala nde bobele.» ³⁰ Yesu awoko na

bee bobo, pho bee babaka bawo bekye: «Bolobo boke bonyolesi Yesu.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu bamolukye

³¹ Bobele, nyango wa Yesu na bana bee ba bampele, baesi oka Yesu. Bamba ya teme o ibanda. Bamba ya toma moto obokye ababangyele Yesu. ³² Bato baso baazalaka ne wamo, bamolungyaka. Bamba ya wo ne bekye: «Kyeka! Nyongo na banaa nyongo batemi o ibanda baelukye.» ³³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama eli nza? Banaa mama eli banza?» ³⁴ Bobele, Yesu amba ya kyeka bato bazalaka ne amba ya wo yokye: «Kyeka mama na banaa mama, bee baba. ³⁵ Pho moto okokyele maphoo mazingye Nwaphongo, yo nwana mama owa lele, yo nkanasa ya nga, yo mama.»

4

Ete ya mophikiyi

¹ Yesu akuli butwa iteya bato o mokukulu nwa maa maanene na Galileya. Bato baikye baesi yaangana waali yo, emba Yesu amba ya kye zala o vato. Vato me phabaka o maa, emba bato babaka o mokukulu. ² Abaka kateya maphoo maikye na bite. Amba ya bateya yokye: ³ «Okyemela! Mokolo monomo, moto monomo akyekye o inzabi oikye minyaka ndemo obokye itokolo. ⁴ Waanyaka yo ndemo o inzabi, ndambo iesi yakaa o nzela, manyosi maesi ya kye iikomola. ⁵ Ndambo eyoko iesi yakaa o manyete maa mabanga, wamo manyete maikye phe. Sakoko ndemo miina iesi ya tokolo pho teyaika zwa manyete maikye wamo. ⁶ Waa manzanga, ndemo me iesi ya nyita, iungyi pho teyaikaka ba na ya kolo nkanga. ⁷ Ndambo esuu ya ndemo iesi yakaa o nte ya nkata ya milo. Nkata ya milo miina iesi ya kola, yubye ina ndemo emba teyaamba bota. ⁸ Kasi ndemo nsuu me iesi yakaa o manyete malaa, iesi ya tokolo, ikosi, iboti. Iiyoko iboti mbuma mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.» ⁹ Emba Yesu

amba kula wɔ na bɛɛ yokye: «Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

Phɔ ya'ye Yesu kateya na bite

¹⁰ Bobele, Yesu aesi ya ika bato baabana o mokukulu. Waabaika yo, baekosi iko mbuka babale na baayɔko baabaka phenephe ne baesi ya motuna bekye abaimole ntina ya bite me. ¹¹ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Nwaphongo aeteye, bɛɛ baba, sekyele ya Bokonzi phe. Bato basuu baokye nde na bite. ¹² Yango mena wakomama bobo: "Nabo bakyeke na bolaa, tebaawene na ekpele.

Nabo baokye na bolaa, kasi tebaasɔsɔlɔ, bo phe nde babongolakyi mandondo ma be, emba Nwaphongo nde abalimbisakyi!"»

Yesu kalimbole ntina ya ete ya mophikiyi

¹³ Bobele, Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bo bɛɛ toebe ntina ya ete mena? Emba waamba eba ntina ya bite bisuu ndengye'ye? ¹⁴ Mophikiyi ndemo ali ndokolo moto okoteya iloba sa Nwaphongo. ¹⁵ Bato bayɔko bali ndokolo nzela. Simo ya Nwaphongo yakyekye kaa wamɔ. Baokyi Simo me. Oeyokyi be, Molemba aesi ya emanya o mandondo ma be. ¹⁶ Bato bayɔko bakokaa na ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga: Wa okye bɛɛ iloba sa Nwaphongo, basanosi izele na nkyisa. ¹⁷ Kasi iloba me te saika nyɔse nkanga o mandondo ma be, baanole nde nwana imbele mokuwe. Kasi bo nkaka na minyɔko yeesi phɔ ya sina iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bɛɛ izele. ¹⁸ Bato bayɔko bali ndokolo ndemo iikaa o nkata yaa milɔ: Baokyi maloba ma Nwaphongo, ¹⁹ kasi maunya ma mokyisi mumu, phowa ya ezwele ekye kosa bato, na maunya masuu ndengye na ndenge maɔtɔ sina iloba, emba tesiibote. ²⁰ Kasi bato basuu bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maala: Baokyi maloba ma Nwaphongo, bamaanosi emba baboti mbuma iindaa, iiyɔko mako maato, iiyɔko mako motoba, iiyɔko munkama.»

Ete ya tala

²¹ Bobele Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bo moto aesi na tala, amoekukya na katini nde amoeteyɛ o se ya ntangye? Kasi amoeteya o ikolo sa mesa. Teli bomɔ? ²² Maphɔ masɔ maabombama mamotɔkɔlɔ, na maphɔ masɔ ma enzombi mamowenene saa. ²³ Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

²⁴ Yesu akuli wɔ na bɛɛ yokye: «Nde kokyebe na maphɔ maeyimole nga. Nde bokokyele bɛɛ bebi, Nwaphongo amoekyela nde bomɔ me. Amba kula ekyela na koleka. ²⁵ Moto ooli na mbolo nzikye bamokula mophe nsuu. Moto ooli pha, baamobɔlɔlɔ nɔnɔ nwana ndambo ooli ne.»

Yesu akpe ete ya ndemo

²⁶ Yesu akuli wɔ yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boli ndokolo moto monomɔ anyakaka ndemo o inzabi se. ²⁷ Na mokɔlɔ, wa lale yo na ná moo wakyemitambula yo, ndemo kytɔkɔlɔ, kyikole. Moto me taikaka eba bo wakolaka yango. ²⁸ Eli nde manyete maakosaka ndemo. Phanza kyetɔkɔlɔ ibongyi, sima kyembe ya tɔkɔlɔ munkoloko, o suka kyembe ya bota mabɔtu na bolaa. ²⁹ Ble eesi yaola. Waaola mbuma, moto me akye nɔko phɔ mbunu ya inɔko yakokaka.»

Yesu akpaka ete ya mumbuma nwa nwete na nkombo mutarde

³⁰ Yesu akuli ya wɔ yokye: «Ekpele'ye elongoba na Bokonzi pha Nwaphongo? Tomokpa ete'ye phɔ ya ilimbola Bokonzi pha Nwaphongo? ³¹ Bokonzi pha Nwaphongo pha ulana na mumbuma mwa mutarde. Bo bakye emophika, mumbuma maamuna, molekyi iso yaamokyisi na bokyikyiyi.* ³² Sima moesi ya kola, moombe ya leka ndemo iso na bonene. Moombe ya tɔkɔlɔ bitakyi binene. Manyɔsi mamotonga moobo ma bɛɛ o ɔomele ya nwete me.» ³³ Nde babona Yesu ateyaka bato Simo ya Nwaphongo na bite biikye bya ndengye eye. Abateyaka na ndengye eekokyi

* 4:31 4.31 Phɔ ya mutarde, kyeka o Luka 13.18.

na bée ioka. ³⁴ O mateya me taikaka lee ibakpela bite. Kasi waabaka yo kaikale na baekosi bée yo mampenza abalimbolelaka nde bite me biso.

Yesu azibise Ewēle

³⁵ Mokolo maamuna bunya boesi ya inda. Okoinda bunya, Yesu aesi ya wo na baekosi bée yokye: «Toakale o mokukulu nwa maa nwa bina.» ³⁶ Yesu azalaka o vato. Baekosi baesi ya kyende ne o vato babona. Mato masuu mabaka wamo me. Baikaka bato baso baabaka wamo. ³⁷ Bobele, ewele ekusi yamba ya kyela. Kanda yanyosaka maa o motema nwa vato. Vato babona phatataka itonda na maa. ³⁸ Yesu abaka o mbolo eya sima ya vato. Alangyaka moto nwe o ikolo sa mungbelengo, alasi ebuu. Baekosi bēe baamba ya moumola miebu mena, bekye: «Towee! Towee! Toli na maumunya pho ya banga?» ³⁹ Yesu amba ya umwa, amba ya wo na eweēle na ná maa na bokusi yokye: «Ikala bose!» Bobele, eweēle eesi yaunva. Emba maa mamba yaikala ena phioo! ⁴⁰ Akuli wo na baekosi yokye: «Be koile pho ya'ye? Bēe naino toanosi?» ⁴¹ Baekosi bawenekye inganga siikye, bawonoko bekye: «Moto oyo ali nde nza? Na maa na eweēle kyimotosa!»

5

Yesu abikye moto owabaka na malobo mabe

¹ Bobele, Yesu na Baekosi bēe baesi ya koma o mokukulu me o manyete ma Bagelaza. ² Yesu aesi ya aphwa. Okoaphwe yo, moto monomo atokosi o malita. Aesi ya vana ne. Bolobo bofe phanyoloko o nzoto ya moto me. ³ Abutwaka izala o malita. Bato tebakulaka koka imobaka maphanga, ebe na munyololo. ⁴ Sooso bamokangye maboko na makolo na munyololo. Nzuka moto me abaka kabile muna munyololo. Moto na monomo takokaka imozibisa. ⁵ Na moo na mokolo abaka katambule o malita na o ngomba. Mbala iso abaka kaanwane nzanga, abaka kamizokya na ná mabanga. ⁶ Mena Yesu ataa baa itakye, ambo mowene. Aesi ya kyilingana. Akye mokusamela na mafongo.

⁷ Amba yaanwana na bokusi yokye: «Yesu, Nwana wa Nwaphongo owa ikolo, kolukye inkyela bo? Naongyi na we o boo pha Nwaphongo, sa nveninya mpasi!» [⁸ Awoko bobo pho Yesu abaka kawo yokye: «Bolobo bofe, tokolo o nzoto ya moto oyo.»] ⁹ Yesu amba kula tuna moto me yokye: «Nkombo ya we nza?» Aesi ya mobuyisa yokye: «Nkombo ya nga, Ekonzo, pho banga toli baikye.» ¹⁰ Aongaka Yesu na bokusi obokye satoma malobo mabe mama o mokyisi mosuu.

¹¹ O ngomba me yabaka wamo, bokanda pha mangulu, phabaka bokyemiwaa. ¹² Malobo mamba bondele Yesu bobo: «Olotome onte ya mangulu mamana, tokye nyolo o nzoto ya mango.» ¹³ Yesu amba ya maphe nzela. Bobele, malobo mabe mamana maesi yatokolo oka moto me. Maesi ya kye nyolo o mangulu mamana. Bokanda bosso phabaka phenephe na mangulu nkoto ibale. Mangulu maesi ya uta ngomba, maesi ya kyilingana nono o maa. Mabutwaka ikyiba maa, mamba ya waa.

¹⁴ Babanze ba mangulu baabaka wamo, baesi ya lota, bakye imola o lombo nono o manganda. Bato baesi ya kye kyeka lowo me lalekanaka. ¹⁵ Baesi ya koma oka Yesu. Baweni moto me owabaka na malobo mabe azasi, alati bitobu, abongyi. Waamowene be, bato me bawenekye bobo. ¹⁶ Bato baawenekye maphoo me maso, baesi ya baimola maphoo ma moto owa malobo mabe na ma mangulu. ¹⁷ Bobele, bato baaokaka maphoo me baesi ya wo na Yesu obokye amane o manyete ma be. ¹⁸ Yesu akye kpela o vato. Okokpele yo, moto owabaka na malobo mabe aesi yaonga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, nakyende na we.» ¹⁹ Yesu ale, amba wo yokye: «Butwa oka be, o ibota sa we, okye baimola iso iyekyelesi Nkolo na ngongo ye.» ²⁰ Emba moto me amba yakye. Atati ikyemiimola o nkyisi yaabaka omo na nkombo Dekapolis. Aimolaka iso yaakyelaka Yesu pho ye. Bato baso, baamookaka, bakamwaka.

Yesu kakye oka Yailo

²¹ Yesu akuli akala na vato o mokukulu nwaabaka yo. Bato baikye baesi yaan-gana wali yo. Mena ataa ba o ibongu, baesi ya molungya. ²² Mɔnɔmɔ na Baangyesi ba Ingambi sa makyita aesi ya koma. Nkombo ye Yailo. Aesi ya wene Yesu. Amba ya mivaka o makolo me. ²³ Amba ya nyingonela ne yokye: «Ŋwana wa nga wa nwanwasi kawe. Tokye oka nga, okye kyela maboko o ikolo sa nzoto ye obokye yo sawaa, abikye.»

Yesu abikye nwanwasi owa bolosi pha malongo

²⁴ Βοβελε, Yesu aesi ya kye ne nzela yonoyo. Bato baikye bakyekeye ne ewawaka. Bamokatitisaka na mbale na mbale.

²⁵ Nwanwasi mɔnɔmɔ abaka na be. Abaka na bolosi pha malongo, pha koko ne mambula iko mbuka ibale.

²⁶ Akomaka o maboko ma bamiinganga baikye. Abungyaka baphalanga bee baso. Taikaka bika. Bolosi bokule ngala nde bongasi. ²⁷⁻²⁸ Aokaka simo ya Yesu. Aumunyaka o ndondo ye yokye: «Bo nakye kuma nɔnɔ bitobu bee, nde nabikyi.»

Aesi ya mɔbenga na ikymiphaka onte ya bato babana nɔnɔ wakoma yo o sima ye. Aesi ya kuma etobu ya Yesu. ²⁹ Mina wamo malongo maesi ya tenya. Aesi ya wene o nzoto ye obokye abikyi na bolosi me. ³⁰ Nde wamo, Yesu aesi ya mioka onte ye obokye ndambo ya mwiya nwe motokosi. Aesi ya miekpinya o ntante ya bato, yokye: «Oonkumi o bitobu ba nga nza?» ³¹ Baekosi bekye: «Aaa! Oweni obokye bato baekatitise na mbale na mbale, kokule tuna: “Onkumi nza?”» ³² Kasi Yesu aesi ya kyeka na mbale na mbale obokye aebe moto omokumi. ³³ Nwanwasi me abaka katekyenele na sina inganga, pho aebaka lowo lamokomelaka o nzoto ye. Aesi ya mokusamela. Βοβελε, aesi ya moimola phele phele mapho maso maabaka ne.

³⁴ Yesu amba ya wo ne yokye: «Mama, boanosi we, obikyi. Ebe nde bomo. Kyende na bolaa.»

Yesu aakosi nwana wa Yailo

³⁵ Waabaka Yesu kawo babona, bato bauti o ingambi sa Moangyesi me, Yailo. Baesi ya wo bekye: «Ŋwana wa we awe. Kokule nyokolo Moteye pho ya'ye?»

³⁶ Nzuka Yesu aokaka mapho mawoko be. Amba ya wo na Moangyesi wa Ingambi sa makyita me yokye: «Sakula ila! Anola ndee to!» ³⁷ Yesu taikaka benela bato basuu ikyende ne. Aanolaka nde Petelo, Zake na nwana nyango Yoane.

³⁸ Baesi ya koma o ingambi sa Moangyesi me. Yesu aweni obokye bakye mi mivaka, balele na ngongo, baanwane. ³⁹ Aesi ya nyolo o ingambi. Aesi ya wo na bee yokye: «Ikyemi mivaka na ilelo sisi sa lowo'ye? Nwana wa bee taikyi waa. Alasi nde ebuu.» ⁴⁰ Baalesi baesi ya moekye. Emba Yesu aesi ya batokolo bee baso o nzee. Akye na ango na nyango na baabaka ne. Bamba ya nyolo o motema nwa ingambi o elele eyalangyaka bee nwana. ⁴¹ Yesu amba ya phila nwana me mi eboko yokye: «Talita kumi!» kyeimole obokye: «Ŋwana ngondo, umwa!» ⁴² Mina wamo, nwana ngondo me — abaka na mambula iko mbuka ibale —, amba ya teme. Abuto itambula. Baabaka ne wamo, bakamwaka nde bokamo. ⁴³ Yesu awoko na bee na bokusi yokye: «Moto saimola moto lowo lalona, amba ya wo na bee yokye bamophe na ntoma azee.»

6

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

¹ Yesu na baekosi bee baesi ya mana o elele me, baesi ya kyende o Nazarete mokyisi nwa kolaka yo. ² O mokolo nwa Sabata, abaka kateya o Ingambi sa makyita. Bato baikye baamookaka, bakanwaka, bamitunaka bekye: «Pho iye aizwe bi? Malondo ma zwe yo mama mauti bi? Kakele na bilekyesako bibi ndenge'ye? ³ Eye ka mowasi wa mabaya, nwana wa Maliya, bola pha Zake na Zoze na Yudasi na Simo. Na basii bee baa babasi ka bali na banga wawa.» Yango mena balekye imoanolela. ⁴ Yesu amba yawo na bee yokye: «Moimosi wa Nwaphongo bamokumole nde o nkyisi nsuu, manya o mokyisi nwe mampenza,

na o ibota se na oka banaa nyango.»
⁵ Yesu taikaka koka ikyela nono elekye-sako yonoyo eenene omu, manya nde ndambo ya bato ba malosi baatandelaka yo maboko, baabikyaka yo. ⁶ Akamwaka na boikye pho ya bato ba Nazarete tebaikaka ba na ianola.

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale

Emba Yesu amba yakyemiteya o nkyisi yaa mambale. ⁷ Aesi ya banga baekosi iko mbuka babale, atati ibatoma ikyemiteya babale babale. Abaphe na bokonzi pha itokolo malobo mabe. ⁸ Abakatelaka yokye: «Bo wamokyende bée o imbanga bobo, bée saphila ekpele esuu, ebe ntoma, ebe ikuba, ebe na baphalanga, ophilaka nde ntuu. ⁹ Bée salata bitobu bibale, kolate nde etobu yonoyo na bikoto.» ¹⁰ Yesu ambakula ya wo na bée yokye: «Bo okomi o mokyisi monomo, obaka nde o ingambi sa moelasa bée nono mokolo nwa mokyende bée o mokyisi mosuu. ¹¹ Ka bo bato ba mokyisi monomo balee iekumbela, balee na iyeyoka, lekana mokyisi me, ololo ngonza pho ya ibateya bobo bookyesi be.» ¹² Bobele baekosi bamba yakyemiimola bato obokye babongole ntema ya be. ¹³ Batokoloko na malobo mabe miikye. Baingaka na bato baikye ba malosi mauta, bababikyaka.

Elode aokyi ngambo ya Yesu

¹⁴ Nkolo me, Mokonzi Elode amba yaoka Simo ya Yesu pho ngambo ye ya tambulaka nkyisi iso. Bana bekye: «Eye eli nde Yoane Mobatise akundo! Yango mena ali na phembo ya ikyela bilekesako babina.» ¹⁵ Kasi bayoko bawoko bekye: «Eli moimosi Eliya.» Basuu bayoko bekye: «Ali moimosi ndokolo baimosi baa phanza.» ¹⁶ Waaoka Elode ziko sa bato, amba ya wo yokye: «Eli Yoane Mobatise, owa tomaka nga obokye batene moto, akundoo!»

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹⁷ Pho Elode atomaka batuluku bée obokye baakya Yoane bamunyosa o boloko, pho ya Elodiya nwanwasi wa nwanwa nyango Philipo owa buyaka yo nwanwa we. ¹⁸ Pho Yoane awoko na Elode

yokye: «Tokokyi ilonga nwanwa wa nwanwa nyongo.» ¹⁹ Elodiya aphinywaka na Yoane. Alukaka malondo ma imoboma, kasi taikaka mozwa. ²⁰ Pho Elode ailaka Yoane, aebaka obokye Yoane ali moto wa bosembo, moto wa Nwaphongo. Yango mena, ambaka baa kamobanza. Elode abaka katungisame na boikye na mateya ma Yoane, ka na babona azingaka nde imooka. ²¹ Wakoma eseleko yaimunya mokolo nwa botama Elode, Elode abangaka bakumu, bakonzi ba batuluku, bato ba ngambo ba Galileya, obokye baya zaa oka ye. Mokolo me Elodiya awenekye obokye nkondo ye ya iboma Yoane imbiyakoka. ²² Waba bée bazee, nwanwa wa Elodiya wa nwanwasi amba yakye babinela. Elode na bato baabangaka yo basepelaka na mbina ye. Bobele mokonzi Elode amba ya wo na nwanwa ngondo me yokye: «Inzongye ekpele esoo ekyezingye we, namoephe yango.» ²³ Amba ya kata na seleka yokye: «Namoephe epkele esoo eyamunzonga we, ebe nabo etee ya mokyisi moangyele nga.» ²⁴ Nwanwa ngondo me atokosi, akye tuna nyango, yokye: «Naongye ekpele'ye?» Nyango yokye: «Koongye nde moto nwa Yoane Mobatise.» ²⁵ Sakoko, nwanwa ngondo mona akuli butwa izele oka mokonzi Elode akye wo ne yokye: «Nazingye obokye ompo nde inwanwa eye moto nwa Yoane Mobatise mi lako.» ²⁶ Waaoka mokonzi Elode babona, aokyi ngongo boikye. Ka naiumunya seleka eya kataka yo o miyo ma babutu babangaka yo o eseleko, takokyi na ile imophe ekpele esoo eya ongaka yo. ²⁷ Sakoko, mokonzi amba ya toma tuluku monomo o boloko obokye akye tena moto nwa Yoane amoyelele na nwanwa. Bobele, tuluku me amba yakye o boloko, akye tena moto nwa Yoane ²⁸ Aesi na nwanwa mi lako, amophe nwanwa ngondo me, akye mophe nyango. ²⁹ Waaoka baekosi ba Yoane maphoo maso maalekaa, baesi yakye kpa ebembe ye bakye ekunda.

Yesu azeye bampele nkoto itano

³⁰ Batoma waauta bée o imbanga, baesi yaangana wali Yesu, bamoimosi mapho maso makyelaka bée na ma teyaka be. ³¹ Pho bato baike babaka basekane oka Yesu, Yesu na baekosi bée tebaikaka zwa ngonga ya izaa, yango mena amba ya wo na bée yokye: «Yaka tomane wali bato, tokye luka elele eya bose pho tokute zaa tombe naema.» ³² Bobele bamba ya baa o vato bakye bée mampenza o elele eteeli bato ³³ Waaba bée bakye babona, bato babaweni, babasososi. Babaka baute o nkyisi iso na mambangu, bakye koma o boo o elele eyalukaka Yesu na baekosi bée ikyende. ³⁴ Waaseme be, Yesu amba ya aphwa o vato, aweni moluku nwa bato baikye. Abaokyelaka ngongo boikye pho babaka ndokolo mampate mazangyi mookosi, amba ya tata ibateya mapho maikye. ³⁵ Walekana bunya, baekosi bamba ya kyende oli Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Bunya bolekaa, elele eye eli itakye na lombo. ³⁶ Buya bato obokye bakylene o manzabi, na o nkyisi ya mambale, pho bakye miombela ntoma ya izaa.» ³⁷ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza obaphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Kozingye obokye banga toombe mapa ma badenali nkama ibale pho ya izeya moluku munsu mumu? Na bo toombi mapa ma badenale nkama ibale pho ya izeya moluku musu mumu ete maabakokye.» ³⁸ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo? Taa kye kyeka!» Waakye kyeka be, bamba ya moimola bekye: «Toli na mapa matano na swe ibale.» ³⁹ Ndokolo kambe ya toma baekosi bazasa bato baso o nkata, biboko biboko. ⁴⁰ Babazasaka na ndongo, muna nwa munkama, moyoko nwa mako matano. ⁴¹ Yesu aesi ya kpa mapa matano mamana na swe ibale, atombi miyo o ikolo, abondesi Nwaphongo. Waunva yo ibondela, akyesi mapa, amaphe baekosi obokye bakabele bato baso. Akuli kyela na swe nde bomo. ⁴² Bato baso bazaka, baokaka. ⁴³ Baekosi bamba ongo bikyesi ba mapa na ba swe ba otwaka be, batonzaka banyanzima iko mbuka babale. ⁴⁴ Motango nwa bato

baso baazaka mapa mamana, o itanga nde bampele, nwabaka nkoto itano.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

⁴⁵ Sakoko, Yesu aesi ya toma baekosi obokye babaa o vato, bakatisa, bakye moziya o boo o mokukulu moyoko o mokyisi nwa Betesaida. Mina wamo, aesi ya buya na moluku nwa bato babaka wamo o nkyisi ya be. ⁴⁶ Waunva yo ibabuya, aesi ya kye bondela o ikolo sa ngomba. ⁴⁷ Waainda bunya, baekosi bataka baa onte ya ebale sa bokomakye. Kasi Yesu abaka yo mampenza o mokukulu. ⁴⁸ Awenekye baekosi banwane na iluka pho ewele yabaka kyebabuya na munsima. Waa munkukutu, Yesu amba ya babenga na makolo o ikolo sa maa, aunvaka na balenaka. ⁴⁹ Waamowene bée katambule o ikolo sa maa na makolo, baumunyaka obokye eli mozisi. Bamba ya anwana, ⁵⁰ pho bée baso bamowenekye, batondaka na boba. Yesu amba ya wo na bée yokye: «Ititala, bée salota, eli nde nga!» ⁵¹ Amba ya baa o vato phaa baka be, ewele eesi ya ema. Baekosi bakamwaka na boikye, ⁵² pho na waakyelaka Yesu elekyesako ya izeya bampele mapa, tebaikaka sosolo, malondo ma bée mabaka makuwe.

Yesu abikye bato ba malosi o manyete ma Genesalete

⁵³ Waaunva bée ikatisa ebale, baesi ya kye seme o Genesalete. ⁵⁴ Waaphwa bée o vato, sakoko bato baesi ya eba obokye eli Yesu. ⁵⁵ Bobele bamba ya kyilingana o nkyisi ya bée iso, ikyemikpa bato baso baa malosi, babanyanye mi matoko bakyeke na bée o bilele biso baokoka bée obokye Yesu ali wamo. ⁵⁶ Bilele biso baabaka Yesu kakyemikyende, ebe o nkyisi iinene na iinkyiky na yaa mangonda, babaka bakye milangya bato baa malosi o munsongo. Banyingonelaka na Yesu bekye: «Obale bakume nono songye ya etobu ya we.» Emba, baso baamokumaka, babikaka.

7

Yesu Kateya pho ya mateya ma bankoko

¹ Mokolo monomo Bafalisayi na bateye ba Mibeko bayoko bautaka o Yelusaleme, baesi ya angana oli Yesu. ² Waawene bée obokye baekosi ba Yesu bayoko baze ntoma na sokoto sa kunyola se, bo kowo mateya ma bankoko, ³ pho Bafalisayi na Bayuda baso bakumolaka mibeko ma bankoko, o boo pha izaa ntoma, ela bakunyosi se bo wa teyaka bankoko. ⁴ Bo haute o zando, te bakokyi izaa bo tebamikunyosi bo kowo mibeko ma be. Bali na maphoo masuu maike ma bankoko makumole be, maphoo me mango mama: Ikunyola binywele, mam-bongo, manzongo maa bibende, na biziye. ⁵ Yango mena Bafalisayi na bateye ba Mibeko bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya ye baekosi ba we te baakumole mibeko ma bankoko, baze ntoma sa kunyola se?» ⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Moimosi Isaya alongaka nde phele waa wo yo pho ya Yesu obokye: “Bato baba bakumole nde na maloba, kasi o mandondo bali itakye na nga. ⁷ Losambo la bée loli nde pha, bateya nde mibeko miute na bato, bekye maphoo ma nga Nwaphongo.”» ⁸ Yesu akuli wo na bée yokye: Komanya mibeko ma Nwaphongo pho ya ikumola mibeko ma bato.

⁹ «Koebe na bola nde ile mibeko ma Nwaphongo pho ya ibanza mibeko ma bankoko. ¹⁰ Pho Mose awo yokye: “Kumola nyongo na ongo. Kasi owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.” ¹¹ Ka koteya bobo: “Moto takokyi iwo na nyango ebe na ango yokye: Mbolo iunvakyi nga iesunga na yango, nataa iphe Nwaphongo, kyelukye iwo obokye mbolo me ibuto kolobane.” ¹² Bo bakyesi babona, mena bamokatesi ikula sunga nyango na ango. ¹³ Na bomo, mena kooto Simo ya Nwaphongo na mateya ma bankoko maateya be. Kokyele maphoo masuu maikye nde bomo.»

Maphoo maabuya ndondo ya moto sokoto

¹⁴ Sima me Yesu akuli ya banga moluku nwa bato, amba ya wo na bée yokye: «Okyemela, bée baso ososolo na bolaa. ¹⁵ Ekple eso eekyenyolo onte ya moto,

tekokyi oto ndondo ye, kasi nde maphoo matokolo o ndondo ya moto, eli mee maamoto. [¹⁶ Ooli na matoo ma ioka, aokye!)] ¹⁷ Waaika Yesu moluku nwa bato baabaka ne, anyosi o ingambi, baekosi baesi ya motuna ntina ya ete me. ¹⁸ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na bée naino tosososi? Toebe obokye epkele eso ekye nyolo onte ya moto teekokyi ioto ndondo ye? ¹⁹ Pho ekpele me te nyolo o ndondo ye, kasi kye nyolo nde o ibu, sima kaeyete o zikyeni.» Na ete me, Yesu ateya obokye ntoma iso ili ndaa pho ya izaa. ²⁰ Akulaka wo yokye: «Kyeoto moto nde ekplele ekyetokolo o ndondo ye. ²¹ Pho maumunya maso maabe maute o ndondo ya moto, booli: Bondumba, iba, ifoma bato, ²² ikyela baphemba, imengyela, ikyela bato bofe, ikosa, ikyela mobulu nwa babasi na bampele, zuwa, ikata bole, lolendo, bobubusi. ²³ Maphoo maabe maso mama matokolo o ndondo ya moto, mee mambe mooto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²⁴ Yesu aesi ya mama o elele me, akye o nkyisi iili phenephe na mokyisi nwa Tula. Aesi ya nyolo o ingambi sonoso pho taikaka zinga obokye bato baefe wali yo. Kasi na bo babona, bato baebaka nde elele eli yo. ²⁵⁻²⁶ Nwanwasi monomo, otoikaka ba Moyuda, abotama o Fenisi. Nwanwasi me abaka na nwana we wa nwanwasi, abaka na bolobo bofe. Waoka yo simo ya Yesu, sakoko aesi yakye mivaka o makolo me, amba nyingonela na Yesu obokye atokolo bolobo bofe o nzoto ya nwana we.

²⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Tale naino bana bazee phanza baokye, pho teli bolaa obokye okpe mapa ma bana omavakyele bana ba manva.»

²⁸ Nwanwasi me amobuyisaka yokye: «Eli bomo, Nkolo, ka bana ba manva nga bakute zaa nono ina mpusu ikyilasa bana o se ya mesa.»

²⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Ee mama, pho ya mobuyisesi nwa we molaa maamuna, butwa o ingambi sa we, bolobo bofe botokosi o nzoto ya nwana wa we.»

³⁰ Wabutwa nwanwasi me o ingambi

se, akye takana njwana we amilangye o tangye, bolobo bofe botokolelekyi.

Yesu abikye moto owa looko na ikyekumisa

³¹ Yesu amba ya mana o nkyisi ili phenephe na mokyisi njwa Tula, alekaa ya mokyisi njwa Sidona, akatise Dekapole wakoma yo o maa manene ma Galileya.

³² Omw, baesi ya moyelela na moto owa loko, abaka na na ikyekumisa. Bato me babaka banyingonele ne obokye amotandele maboko pho ya imobikya.

³³ Yesu amba ya mopka, akye ne njwana imbale, itakye na moluku njwa bato. Amunyose nse o matoo, amitowi matte o nse, amotasee na mango o lolee.

³⁴ Bobele, Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, auye mw, amba ya wo na moto me yokye: «Ephata!» Kyelukye iw obokye «matoo zifwa!» ³⁵ Mina wamw, matoo ma moto me mazibo, lolee le loingoo, abuto iw na bolaa. ³⁶ Yesu akatelaka bato me baabaka wamw obokye bee saumola nono moto monomw. Na bo wabakatelaka yo babona, babaka bakye mimola nde iso ya kyelaka yo. ³⁷ Bato bakanwaka nde bokamo bekye: «Iso iikyikyele yo ili nde ndaa! Kaingole matoo ma bato baa loko, pho babutwe ioka, kawoya na bato baa mbubu!»

8

Yesu azeyee bato nkoto ine

¹ Nde mi nkolo me, bato baikye bakulaka yaangana wali Yesu. Kasi bo toikaka ba bee na ntoma ya iza, Yesu amba ya banga baekosi bee, amba ya wo na bee yokye: ² «Nali na ngongo pho ya bato baba, bambo kyela na nga wawa nkolo iyato, kasi unwanwa eye tebakuli ba na ekple ya iza. ³ Bo na babuye o mangambi ma bee na nzala, bamokye kpaa phiki o nzela, pho baayoko bauta itakye.» ⁴ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Wawa toli o bokye, tomozwa mapa ma ibaphe bi obokye bazee baokye?» ⁵ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo?» Baekosi bekye: «Toli na mapa sambo.» ⁶ Emba Yesu amba ya wo na bato baso obokye

bazale o se. Aesi yakpa mapa sambo maa-mana, aphe Nwaphongo melesi, amateni amaphe baekosi obokye bamakabele bato baso. Bakyelaka nde bomw. ⁷ Bakulaka ba na na banaa swe bakiyiki. Yesu akuli phe Nwaphongo melesi pho ya swe me, aiphe baekosi bee obokye bakule ikabela bato. ⁸ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, batonzaka banyanzima sambo. ⁹ Bato baso baazaka babaka phenephe nkoto ine! Bobele Yesu amba ya babuya o nkyisi ya be. ¹⁰ Waunva yo ibabuya, ndokolo kambe ya kpela o vato yo na baekosi bee, bamba yakye o manyete ma Dalamanutu.

Bafalisayi baongye elekyesako

¹¹ Mokolo monomw Bafalisayi baesi ya tokolo, batati iika ziko na Yesu. Pho ya imumeka, bamba ya motuna obokye akyele iyaa pho ya iteya obokye mapho maakyele yo maute oka Nwaphongo.

¹² Yesu aumesi, amba ya wo yokye: «Pho ya'ye bato ba lol eye batune ikyela iyaa? Na wo na bee nde phele, esikyele nono iyaa sonoso!» ¹³ Bobele, aikiyika, akuli kye kpela o vato, aesi ya katisa o mbale eya mokukulu mooyoko njwa maa.

Malondo makuwe ma baekosi

¹⁴ Baekosi babungaka iphila mapa, babaka nde na ipa sonoso bobele o vato. ¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oebaka! Kyeba na zwe siulole mapa sa Bafalisayi na bato ba Elode.» ¹⁶ Baekosi bee na bee baikaka ziko bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ¹⁷ Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye bee koikye ziko obokye toli na mapa? Bee naino tosososi? Naino tobanze? Malondo ma bee makuwe? ¹⁸ Oli na miyo, toowene? Oli na matoo, tookye? Obungyi elekyesako eyakyelaka nga? ¹⁹ Mokolo njwa zeyaka nga bampele nkoto itano mapa matano, wabutwaka na banyanzima boo baatonzaka bee na bitee bya otwaka be?» Baekosi bamobuyisaka bekye: «Tobutwaka na banyanzima iko mbuka babale.» ²⁰ Yesu akuli batuna yokye: «Mokolo njwaezeyaka nga bato nkoto ine mapa sambo, wabutwa na banyanzima boo

batonzaka b̄εε na bitee baotwaka b̄ε?» Baekosi bamobuyisaka b̄εkye: «Tobutwaka na banyanzima sambo.» ²¹ Bobele, Yesu amba ya w̄o na b̄εε yokye: «B̄εε naino tos̄os̄osi?»

Yesu abikyete moto owa ph̄olo miyo o Betesaida

²² Yesu na baekosi b̄εε baesi ya koma o mokyisi n̄wa Betesaida. Om̄o, bato bamba yelega Yesu moto owa ph̄olo miyo. Bamba ya nyingonela n̄ε obokye amotasa. ²³ Yesu amba ya kpa moto owa ph̄olo miyo mi eb̄oko, akye n̄ε o ebonga ya mokyisi. Aesi ya motowa mate o miyo, amba ya motanda mab̄oko, amba ya motuna yokye: «Kowene n̄wana ekpele?» ²⁴ Moto awa ph̄olo miyo amba ya zibola miyo, yokye: «Nawene bato. Nabawene ndokolo nzete, kasi batambule.» ²⁵ Bobele amba kula motasa o miyo, abuto iwene na bolaa, abikyete, abuto iwene mbolo iso na bolaa. ²⁶ Bobele, Yesu amba ya mobuya o ingambi se, yokye: «Sazwa yaa muns̄onḡo.»

Petelo yokye: Yesu ali Masiya

²⁷ Yesu na baekosi b̄εε baesi ya kyende o nkyisi iili phenephe na Sezare Filipe, mokyisi n̄wa mokonzi Filipe. Waaba b̄εε o nzela, Yesu aesi ya tuna baekosi bobo: «Bato baw̄o obokye nga nali nza?» ²⁸ Baesi ya mobuyisa b̄εkye: «Bakye baetangye Yoane Mobatise, bana baetangye moimosi Eliya, baayoko baw̄o b̄εkye oli m̄on̄om̄o na baimosi ba kalakala.» ²⁹ Yesu akuli batuna yokye: «Ka b̄εε, kow̄o obokye nga nali nza?» Petelo aesi ya mobuyisa yokye: «Oli Klisto.» ³⁰ Emba Yesu abakatelaka na bokusi obokye b̄εε saloimola n̄on̄o moto.

Yesu aimosi iwa se na ikundwa se

³¹ Bobele, Yesu aesi ya tata iteya baekosi yokye: «Esengyesi obokye nga, Nwana wa Moto nawene mal̄osi maikye. Bankumu ba ingomba, bakanzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko bamunde. Bamumboma, kasi o sima ya nk̄olo iyato namokundwa.» ³² Abaw̄olekye nde pwapwa. Petelo amba ya mokpa, akye n̄ε n̄wana imbale, atati iimooya yokye: «Sawoko babona.»

³³ Yesu amba ya ekpana, akyekye baekosi, amba ya phaphala na Petelo yokye: «Mana wawa, Molemba! Maumunya ma we temali maaka Nwaphongo, mali nde maaka bato ba mokyisi.»

Ph̄o ya ibenga Yesu

³⁴ Bobele, Yesu aesi ya banga bato na baekosi b̄ε, amba ya w̄o na b̄εε yokye: «Bo moto kalukye imbenga, yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga.» ³⁵ Ph̄o moto ookolukye ibikya bom̄o phe aabobungya. Ka owa mobungya bom̄o phe ph̄o ya nga, na ph̄o ya imola Simo Elaa, aabobikya. ³⁶ Na bo moto amizwesi ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bom̄o phe, ambi zwa ekpele'ye? ³⁷ Ekpele'ye eekokye yo ambya ph̄o ya iikola bom̄o phe? ³⁸ Bato ba lol̄o eye bakyele masumu tebaalote na Nwaphongo. Bo moto aokye sōo ya imbenga, aokye na sōo ya imola Simo ya nga oka bato baabana, inga Nwana wa Moto nde bom̄o me, naamooka sōo wa moyaa nga na Baanze basanto o nkyemo ya Tata.»

9

¹ Yesu akuli w̄o na b̄εε yokye: «Nde phele naw̄o na b̄εε ngakye: Bokonzi pha Nwaphongo pha moya na mwiya, naino bayoko bali na b̄εε wawa sataa waa.»

Petelo, Zake, na Yoane baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo

² Sima ya nk̄olo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane. Akye na b̄εε o ngomba ȳonȳo eanda, itakye na bato. Om̄o, babaka nde b̄εε mampenza. Nzoto ya Yesu iesi ya butwa ndengye esuu o miyo ma b̄ε. ³ Bitobu b̄εε babutwaka ingyengye na bokusi. Babutwaka bitane pe na ndengye ȳonȳo obokye moto m̄on̄om̄o o mokyisi takokye ikunyola bitobu pee pee babona. ⁴ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Eliya na Mose baw̄on̄o na Yesu. ⁵ Emba Petelo amba ya w̄o na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye tobee wawa! Totongye ndalaku iyato, m̄on̄om̄o ph̄o ya we, muna ph̄o ya Mose, mooyoko ph̄o ya Eliya!» ⁶ Petelo

ababanganaka saeba iiky wɔ yo, phɔ ebe yo ebe bɛbi ne bawenekye inganga siikye. ⁷ Emba impata sɔnɔsɔ siesi ya baziba. Onte ya impata mɛ, ηwesi mɔnɔmɔ moesi ya okana mowɔ bobo: «Oyo Nwana wa nga owa sɔmi, omookye!» ⁸ Mina wamɔ, baekosi bakyekeyi na mbale na mbale, tebakuli wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza. ⁹ Waaba bɛɛ baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: Saika imola na moto mɔnɔmɔ maphɔ maaweni bɛɛ mama, tee nɔnɔ mokolo ηwaamokundwa Nwana wa moto onte ya bawe. ¹⁰ Bazitaka maphɔ mɛ. Kasi babaka bamitune bɛkye: «“Ikundwa onte ya bawe kyeneluka iwɔ bo?”» ¹¹ Bobɛɛ, baesi ya tuna Yesu bɛkye: «Phɔ ya'ye bateye ba Mibeko bawɔ bɛkye: Esengyesi obokye Eliya atakula yaa phanza, Masiya amba yaa sima?» ¹² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Eli bomɔ! Esengyesi obokye Eliya aye phanza iya bɔngya maphɔ masɔ. Ka phɔ ya'ye yakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwana wa Moto amowene bolosi boikye, bamba na mosemola?» ¹³ Kasi nga nawɔ na bɛɛ ngakye: Eliya ka aunva yaa, bato bamokyelela maphɔ masɔ maabe bowa zingaka mandondo ma bɛ, nde bowakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo phɔ ye!»

Yesu abikye munzenga mɔnɔmɔ oli na bolɔbo bofe

¹⁴ Waakoma bɛɛ phenephe na baekosi bayɔko baikalaka, baweni bato baikye balungye baekosi mɛ, bateye ba Mibeko baikye na bɛɛ ziiko. ¹⁵ Waawene bato mɛ Yesu, bakamwaka na boikye, bakyinganaka ikye mobeya. ¹⁶ Yesu amba ya tuna baekosi bɛɛ yokye: «Lowɔ ye loikyele bɛɛ na bɛɛ ziko?» ¹⁷ Moto mɔnɔmɔ onte ya bato baabana amobuyisaka yokye: «Moteye, naeyelelaki na mwana wa nga o wa lele phɔ ali na bolɔbo bofe phamobuya mbubu. ¹⁸ Bilele biso bimoakya bolɔbo mɛ, bomovakye o se. Nwana kabutwe itɔkolo luulu o munɔko, kaze na mino, nzoto kyimbe na etetala ne. Naongakye na baekosi ba we obokye batɔkolo bolɔbo mɛ, kasi tebaiky koka.»

¹⁹ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Oo, bɛɛ toli nde na ianola! Esengyesi obokye nakule ba na bɛɛ bileko bo, obokye ombe anola? Nakule euyisa mɔɔ tee imbele ye? Inzelele na ηwana mɛ wawa.»

²⁰ Baamba ya moyelela na ηwana mɛ. Wa wene bolɔbo bofe mɛ Yesu, phamba ya nyingyinya ηwana na bokusi. Nwana mɛ aesi ya kaa o se. Abuto ikulubana, bibi luulu lomotokolo o munɔko. ²¹ Yesu amba ya tuna ango wa ηwana mɛ yokye: «Ambo kyela na bolosi mɛ mambula bo?» Ango wa ηwana yokye: «Phatata ne nɔnɔ waa bɔnwana. ²² Sooso bolɔbo mɛ bomovakye o ηwenya, ebe na o maa nde obokye bomobome. Kasi bowamokoka, olookyele ngɔngɔ, olosungye!» ²³ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Phɔ ya'ye owɔ wekye: Bo na mokoka? Oebe obokye: Maphɔ masɔ makokyi ikyelama phɔ ya moto okoanole Nwaphongo!»

²⁴ Sakoko ango wa ηwana atati ianwana yokye: «Naanosi, kasi insungye phɔ sili na ianola siikye!» ²⁵ Waawene Yesu bato baikye baye waali bɛɛ na mankyɛɛ, aesi ya phaphala na bolɔbo bofe mɛ yokye: «Iwe bolɔbo bofe phaabuya ηwana mbubu na loko, nawɔ na we ngakye: Tokolo o nzoto ya ηwana oyo, na mbala, sakula mobutolela.»

²⁶ Bolɔbo mɛ boesi ya lika ηwangye, boesi ya nyingyinya ηwana na bokusi, phaamba ya tokolo. Nwana aesi ya butwa ndokolo moto awee. Yango mena, bato baikye babaka wamɔ bɛkye: «Nwana mɛ awee!» ²⁷ Kasi Yesu amba ya mokpa mi eboko, amolangosi. Nwana mɛ amba ya teme.

²⁸ Sima mɛ Yesu aesi ya butwa o ingambi. Waaba yo na baekosi bɛɛ na bɛɛ, baekosi bamba ya motuna bɛkye: «Banga, toloiky koka itokolo bolɔbo mɛ phɔ ya ye?» ²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Malɔbo maabe ma ndengye mene makokyi itokolo nde na ibɔndeɛ.»

Yesu akuli imola iwaa se na ikundwa se

³⁰ Yesu na baekosi bɛɛ baesi ya mana o elele mɛ, baesi ya lekana o manyete ma Galileya. Yesu taikaka benela obokye bato baebe elele eli yo. ³¹ Phɔ abaka kateya baekosi bɛɛ bobo:

«Nga Nwana wa Moto bamunzambya o maboko ma bato, bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.» ³² Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya maphoo maawoko yo, bailaka na imotuna ntina me.

Olekyi na ngambo nza?

³³ Yesu na baekosi bée baesi ya koma o Kapalanauma. Waanyolo bée o ingambi, Yesu aesi ya batuna yokye: «Lowoo'ye lobakyi bée koikyele ziko o nzela?» ³⁴ Kasi baekosi baikalaka bose, pho babaka baikye ziko o nzela pho ya eba nza olekyi na ngambo onte ya be. ³⁵ Bobele, Yesu aesi ya zala, aesi ya banga baekosi bée baso iko mbuka babale, amba ya woo na bée yokye: «Bo moto kalukye ibaa owa o boo, esengyesi obokye abe o mbomela ya baso, ambe kula na baa owa etoma wa be.» ³⁶ Bobele Yesu aesi ya kpa nwana oo mokye, amoteyo o nte ya be, amobebi, amba ya wo na bée yokye: ³⁷ «Moto nza owamoyamba nwana o mokye boli oyo bobo pho ya nga, mene anzambi nde nga mampenza. Ka owamunzamba, taikyi yamba nde nga mame, kasi ayambi na Nwaphongo owa ntoma.»

Ootolotemele ali na banga mbale

³⁸ Yoane aesi ya wo na Yesu yokye: «Moteye, towenekiyo moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tomokatelaka pho taikaka baa monomo na banga.» ³⁹ Yesu amba buya yokye: «Bee samokatela! Pho moto takokyi ikyela elekyesako na nkombo ya nga sima ambe kula nvole na bofe. ⁴⁰ Pho moto ootolotemele ali na banga mbale. ⁴¹ Nde phele na wo na bée ngakye: Moto owamoephe nono kopho ya maa ma inywa pho bée oli bato banga, Klisto, nde phele amozwa mbano ye.»

Sakyela bofe

⁴² Yesu amba kula wo yokye: «Ka bo moto nza katomisa monomo na baali na ianola sikyikyika oka nga obokye bakyele bofe, esengyesi obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale. ⁴³ Bo eboko ya we kyeetome ikyela bofe, oetene! Pho elekyi bolaa

inyolo o lola na eboko yonyo, na ikyende na maboko maso mabale o lifelo, o nwenya motemozime. ⁴⁴ [Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”] ⁴⁵ Bo ekolo ya we kyeetome ikyela bofe, oetene! Pho elekyi bolaa inyolo o lola na ekolo yonyo, na ikyende na makolo maso mabale o lifelo, [o nwenya motemozime. ⁴⁶ Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”] ⁴⁷ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bofe, osiphengolo! Pho elekyi bolaa inyolo o bokonzi pha Nwaphongo na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o lifelo. ⁴⁸ [Omoo, “nkuu ikyitwe nzoto ya bato teiwe, na nwenya temozime.”] ⁴⁹ Bato baso bamolekana o nwenya obokye babongo, nde bokokyele bée mokpa o ntoma obokye ibongo. ⁵⁰ Mokpa eli ekpele elaa. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Baka ndokolo mokpa onte ya bée, oombakye baa na bose o nte ya bée.»

10

Mateya ma Yesu pho ya ile bolonga

¹ Bobele Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, akye o nkyisi ya manyete maa Yuda. Sima aesi yaakala o mokukulu moyoko nwa Yaladene. Omoo, bato baikye bakulaka yaangana wali yo, aesi ya tata ibateya bowamelekye yo. ² Bafalisayi bayoko bayakaka wali Yesu pho ya imumeka, baesi ya motuna bekye: «Lele akokyi ile njwasi we?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mobeke iye njwaaephekye Mose?» ⁴ Bafalisayi bekye: «Mose ambyaka nzela obokye o boo pha ile njwanjwasi o bolonga, esengyesi obokye lele amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.» ⁵ Kasi Yesu yokye: «Mose aekomela mobeke mamuna pho ya mandondo makusi ma bée. ⁶ Kasi uta oetatele ya mokyisi, Nwaphongo “akyelaka njwanjwasi na lele. ⁷ Yango mena, lele amoika ika nyango na ango, amokye angana elele yonyo na njwanjwasi we. ⁸ Bée baso bamobutwa moto monomo. Nde bomo,

tebakuli ba bato babale, kasi babuto nde moto monomɔ.”⁹ Emba bo Nwaphongo ambo angyinya nwanwasi na lele, moto sabakabinya.»¹⁰ Waɓa Yesu na baekosi bɛɛ o motema nwa ingambi, baekosi bakulaka motuna pho ya lowo la iboma bolonga.¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo lele ale nwanwasi we, akye longa mosuu, mena akyesi nwanwasi we o wa phanza boɓe pho akyesi phemba.¹² Ekuli ba nde bomɔ, bo nwanwasi ale lele we, akye zala na lele mosusu, mena akyesi phemba.»

Yesu apambosi bana bakyee

¹³ Mokolo monomɔ, bato basu bayakaka na bana ba bɛɛ ooli Yesu obokye abapamble, kasi baekosi babaka babakatele.¹⁴ Wawene Yesu obokye babakatele, aesi ya tembe na baekosi bɛɛ yokye: «Bee le ibakatela! Le bana bakyee baye oka nga, pho bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali ndokolo bana bakyee.¹⁵ Nde phele na wo na bɛɛ, ngakye: Bo moto taanosi bokonzi pha Nwaphongo ndokolo nwana mokyee, takoyi inyolo omɔ.»¹⁶ Bobele, Yesu aesi yaɓeɓe bana me, abatandesi maɓoko o nzoto, abapambosi.

Moto wa ezwele

¹⁷ Waɓa Yesu kalukye na ikyende o Yelusaleme, moto monomɔ aesi na mbangu oka ye. Akye mokusamela. Amba ya motuna yokye: «Moteye molaa, nakyele bo pho nazwe bomoo pha bobele na bobele?»¹⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo.»¹⁹ Koebe mibeko mimi: «“Saboma moto, sakyela baphemba, sa iba, satemele moto bonzoka boɓe, sakpa mbolo ya bato na malondo mabe, kumola nyongo na ongo.”»²⁰ Moto me amba ya wo ne yokye: «Moteye, nakumole mibeko miso mamina tata bonwana pha nga.»²¹ Yesu amba ya mokyeka na miyo maala yokye: «Oikasi na lowo lonolo, lee lolo: Kye ungya mbolo ya we iso, okpe baphalanga me obaphe babola. Mena wamozwa bomengoo o ikolo. Emba ombe ya mbenga.»²² Waaoka moto me

babona, yo munso anyibi, aesi ya butwa na ngongo, pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Bobele, Yesu aesi ya kyeka baekosi bɛɛ baso baamolungyaka, amba ya wo na bɛɛ yokye: «Eli nkamba pho ya bato ba ezwele inyolo o bokonzi pha Nwaphongo!»²⁴ Baekosi bakamwaka na maphoo me. Kasi Yesu akulaka wo na bɛɛ yokye: «Bana banga, wali nde nkamba o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo!»²⁵ Eli nkamba pho ya nyama enene boli Shamo o itubana o iluu sa solu. Kasi nkamba kyimbe kula lobo pho ya moto wa ezwele o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»

²⁶ Baekosi bakulaka kamwa na boikye, bawonoko onte ya be, bekye: «Ka bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»

²⁷ Yesu abakyekyi, amba ya wo na bɛɛ yokye: «Moto takoyi imibikya yo mampenza, kasi nde Nwaphongo moto ookoyi imobikya, pho Nwaphongo akoyi ikyela maphoo maso.»

²⁸ Emba Petelo amba ya wo ne yokye: «Kyeka! Banga baba toikiyi ika iso yaabaka na banga, tobuto ikye miebenga.»²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele, nawo na bɛɛ, ngakye: Bo moto aikiyi ika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, ebe na manzabi me, pho ya nga na pho ya Simo Elaa,³⁰ moto me amokula izwa mbala munkama o mokyisi mumu. Ebe mangambi, banaa nyango, banyango, bana, na manzabi. Aamba na nyokomoo pho ya nga. Kasi mi nkolo ya moya, amozwa bomoo pha bobele.»³¹ Bato baikye bali o boo lolo eye, bamobutwa baa o sima, emba baikye bali lolo eye o sima, bamobutwa baa o boo.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato iwa se na ikundwa se

³² Waɓa Yesu na baekosi bɛɛ bakyende o Yelusaleme, Yesu abaka katambule o boo pha be. Baekosi babaka na boilakye pho bakyende o Yelusaleme, bato baayoko babaka na bɛɛ babaka na bolotakye. Yesu amba ya angyinya baekosi bɛɛ iko na mbuka babale, atati iba imola maphoo maamoyelela.³³ Amba ya wo

na bée yokye: «Okyemela! Uŋwanjwa eye tokyende o Yelusaleme, omoo, nga Nwana wa Moto bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko. Bamuntenela bolombe pha iwaa, bamba na nzambya oka bato bate baefe Nwaphongo. ³⁴ Bamunzakya, bamuntowa matee, bamumbinda phimbo, bamba na mboma. Kasi sima ya nkolo iyato, namokundwa.»

Ionga sa bana ba Zebede

³⁵ Bobele, Zake na Yoane, bana ba bampele ba Zebede, baesi ya kye oka Yesu, bakye wo ne bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele maphoo mamoyonga banga.» ³⁶ Yesu amba ya batuna yokye: «Bee kozingye obokye naekyelele ye?» ³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Waamokoma we o bokonzi pha we phaa nkyemo, olozasaka phenephe na we, ona bi boloo pha we, oomoyoko bi bowee pha we.» ³⁸ Kasi Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bee toebe lowo loongye bée. Kopho ya bolosi eya munywa nga, bée wamoenywa? Na ibatisa sa minyoko saamozwa nga, bée waa sizwa me?» ³⁹ Bamobuyisaka bekye: «Tomokoka.» Yesu amba kula ya wo na bée yokye: «Nde phele, kopho ya bolosi eya munywa nga, na bée wamoenywa me. Ibatisa sa minyoko sa mozwa nga na bée wa sizwa me. ⁴⁰ Kasi lowoo la izasa bato, ona bii boloo, omoyoko bii bowee pha nga, telokyekyi nga. Biziye me bili pho ya bato baaunva bongya Nwaphongo.»

⁴¹ Wa oka baekosi iko bayoko lowo me, babuto iyokyela Zake na Yoane yoo. ⁴² Yesu aesi ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Bee koefe obokye bato bawene bée ndokolo bakonzi ba bapakano, bakonza bato ba be, bato baanene baweninya bato ba bée mpasi. ⁴³ Nzuka, onte ya bée baekosi tewali babona. Bo monomo na bée kalukye iba moto munene, le obokye abe moto wa etoma wa bée. ⁴⁴ Nde bomo, bo monomo na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo njwa bato baso. ⁴⁵ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa obokye bato bankyelele. Kasi

naya nde obokye nabakyelele, nambe na ambya bomoo pha nga pho ya iikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye Balatime, moto owa pholo miyo

⁴⁶ Bobele, Yesu na baekosi bée baesi ya koma o Yeliko. Waaba bée na moluku njwa bato batokolo o Yeliko, moto monomo owa pholo miyo abaka wamo. Nkombo ye Balatime, njwana wa Time, abaka kazale i mbale ya nzela pho ya iongaka. ⁴⁷ Waaoka yo obokye eli Yesu wa Nazarete moto okolekane, abuto ianjwana, yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzonkye ngongo.» ⁴⁸ Bato baikye baphaphalaka ne, bekye: «Kanga munoko!» Kasi yo akulaka anjana nde na bokusi, yokye: «Njana wa Davidi, inzokye ngongo.» ⁴⁹ Yesu aesi ya teme, amba ya wo yokye: «Omobangye!» Bamba ya mobanga, bekye: «Salota! Teme, kaebangye!» ⁵⁰ Bobele amba ya vaka munkoto nwe, angbengoo, akye oli Yesu. ⁵¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye obokye naekyele'ye?» Moto owa pholo miyo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, kyela obokye nakule wene.» ⁵² Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kyende! Ianola sa we siebikye!» Mina wamo, moto me owa pholoko miyo abuto iwene. Abuto ikyemikyende na Yesu.

11

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waata baa bée o Betani, phenephe na Betafaze, o ngomba ya nzete ya ikyibangye bée ba-Olive, Yesu aesi ya toma baekosi bée babale, ² yokye: «Kyende o mokyisi moli o boo. Bo okomi omoo, wamokye wene njwana wa mpunda bamotingye. Naino moto tabaa mi yango. Bée oeyingole, oye na yango wawa. ³ Ka bo moto aetuni obokye “koeyingole pho ya'ye?” Bée omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na yango, amokula ebuyisa yango wawa izele.”»

⁴ Bobele, baekosi me baesi ya kyende. Wakoma bée omō, bakye zwa ηwana wa mpunda o munsongo, atingyi o nzee o mozibo ηwa ingambi sōnōsō. Bamba ya eingola. ⁵ Bato baayoko babaka wamō bamba batuna bekye: «Bee mena kokyele'ye? Koingole ηwana wa mpunda mōnō phō ya'ye?» ⁶ Baekosi me bamba ya babuyisa bo wawoko Yesu na be. Emba bato me bamba ya bale bakye na yango.

⁷ Baekosi baesi ya kye na ηwana wa mpunda me ooli Yesu. Bawasi bitobu ba bée o ikolo sa ηwana wa mpunda me, Yesu amba ya zala o ikolo sa yango. ⁸ Bato baikye bawalaka bitobu ba bée o nzela. Baayoko bakyelaka nkanga yatenaka bée o manzabi o nzela. ⁹ Bato baabaka batambule o boo pha Yesu, na baabaka o sima ye, babaka baanwane bekye: «Ozana! Nwaphongo apambole oko ye na nkombo ya Nkolo!» ¹⁰ Nwaphongo apambole bokonzi booye, bokonzi pha mokonzi Davidi nkoko wa banga! Ozana oka Nwaphongo owa Ikolo!» ¹¹ Waakoma Yesu o Yelusaleme, aesi ya kye nyolo o Tempelo. Waaunva yo ikye miekyeka, amba ya butwa yo na baekosi bée iko mbuka babale o Betani pho bunya phalekanaka.

Yesu awambi ηwete ηwa Fige

¹² Mokolo ηwaa sima, Yesu na baekosi bée baesi ya mana o Betani. Waaba bée bamane o Betani, Yesu aesi ya oka nzala. ¹³ Aesi ya wene na itakye ηwete mōnōmō ηwa Fige ηwa lebolo, amba ya kye mokyeka naa amozwa mbuma omō. Waakoma yo phenephe na ηwete me, akye wene nde maakyi na maakyi, pho imbele sikute mbuma te sataaka koka. ¹⁴ Yesu amba ya wō na ηwete me yokye: «Moto nōnō mōnōmō etakule zaa mbuma ya we!» Na baekosi bée baokaka bo wa woko Yesu na ηwete me.

Yesu auwinye baungye o Tempelo

¹⁵ Yesu na baekosi bée bakuli koma o Yelusaleme. Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baombi ba mbolo o mopkengba ηwa Tempelo. Aesi ya bumbya ba mesa ba baendinye ba baphalanga. Akuli

na bumbya biziye ba bato baaungya mankotonwenya. ¹⁶ Akatelaka bato baso obokye: Moto salekana na ephesi o Tempelo. ¹⁷ Bobele, Yesu amba ya teya bato yokye: «Nwaphongo kawō o buku phe yokye, “bamobanga Ingambi sa nga Ingambi sa losambo pho ya mabota maso.” Amba kula bakya yokye: Ka bée osibuye ibombo sa baibi!» ¹⁸ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, baokyi lowo loleka o Tempelo. Baesi ya luka malondo ma iboma Yesu. Kasi bamoile pho bato baso babaka basambe mateya me. ¹⁹ Waakoma wa nkoko, Yesu na baekosi bée baesi ya mana o Yelusaleme.

Yesu kateya pho ya ianola Nwaphongo

²⁰ Na munkukutu, Yesu na baekosi bée bakuli ya lekana mi nzela me. Baesi ya wene ηwete ηwa Fige me muungyi nōnō o nkanga. ²¹ Petelo aesi ya umunya mapho mawolekye Yesu ηwete me, amba ya wō ne yokye: «Moteye, kyeka, ηwete ηwa Fige ηwawambaka we munsō muungyi.» ²² Yesu amba ya wō na baekosi bée yokye: «Bee, anola Nwaphongo. ²³ Nde phele nawo na bée, ngakye: Bo moto awo na ngomba eye yokye: “Mana wawana, kyende mivaka o ebale eenene!” Bo moto me tabe na ziko o ndondo ye, bo aanosi obokye loowo yo lamokyelama, Nwaphongo aamokyelela lango. ²⁴ Yango mena nawo na bée ngakye: Bo kobondele pho ya ionga ekpele oka Nwaphongo, anola obokye umbo ezwa, Nwaphongo amoephe yango. ²⁵ Waateme bée pho ya ibondele, booli na lowo na moto, omolimbisa. Na bomō, Ango wa bée ooli o Ikolo amoelimbisa na bée bofe pha bée». [²⁶ Ka bo bée toolimbisa bebi, Ango wa bée oli o Ikolo ne etaelimbisa bofe pha bée.]

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²⁷ Yesu na baekosi bée bakuli ya nyolo o Yelusaleme. Waaba Yesu kakyemitambula o Tempelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, na bankumu baesi wali yo. ²⁸ Bamba ya motuna bekye: «Kokyele

maphoo mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi pha ikyela maphoo mamana nza?»²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naetune nde motuna monomo, bo ombuyise, emba namba eimola na bokonzi iye bokyele na nga maphoo mama.³⁰ Owa tomaka Yoane ibatisha bato nza? Yamotomaka Nwaphongo nde bato? Inzimole.»³¹ Babutwaka iwooono bee na be, bekye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: “Toikaka anola Yoane pho ya'ye?”³² Botoombi kula mobuyisa obokye: “Yamotomaka bato...”» Ete wa bongo bailaka bato, pho bato baso baanolaka obokye Yoane ali nde owakolo moimosi wa Nwaphongo.³³ Yango mena bamba ya buyisela Yesu bekye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Na nga me esi eimole bo nakyele maphoo mama na bokonzi pha nza.»

12

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobe

¹ Uñwanwa eye Yesu atati ibakpela bite, yokye: «Moto monomo abalaka inzabi sa vinyo. Aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya ima ibela o mabanga pho ya ikyela isungu sa iamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sonoso sianda pho ya moto okokyengyele sina inzabi. Sima amba ika siikyela bato basiphutele, yo akye o imbanga.»

² «Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma moto wa etoma we oka bato baphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo sa mbuma saaka ye.³ Kasi bato baphutele inzabi baakye moto wa etoma me, bamokutubi, bambi na mobuya mafoko pha.⁴ Mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu, bamozokye o moto, bamba na mosambola.⁵ Emba mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu. Ka mono, bato baphutele inzabi bamobomi. Mokolo inzabi amba kula ya toma bato ba etoma basuu baikye. Kasi bakulaka bakyele nde bomo, bakutubaka bakyi, babomaka baayoko.⁶ Mokolo inzabi aesi

ya ikala nde na njwana we monomo owa loboko yo zinga. O mbomela eso amba ya toma njwana me oka be, o ndondo ye yokye: “Bamokumola njwana wa nga.”⁷ Kasi bato baaphutele inzabi bamba ya wono onte ya be, bekye: “Kyeka somi ye, owamoikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzabi me saamba butwa sa banga!”⁸ Baesi yaakya njwana me, bamobomi, bakye movaka o selekye ya inzabi». ⁹ «Mokolo wa inzabi aabakyela bo? Amoya boma bato baphutele inzabi baafana. Amba siphe bato basuu.¹⁰ Bee toika tanga maphoo mama o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma bee obokye: “Ifanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ifanga siiphisi ingambi sisu.¹¹ Mena etoma ya Nwaphongo. O miyo ma banga eli lowo la ikamwa”»¹² Bakonzi ba Bayuda balukaka malondo ma iyakya Yesu, pho baebaka obokye akpaka ete me nde pho ya ibalungola. Kasi bailaka bato baafaka wamo, bamba ya mole, nono owa kye be.

Lowo lokyekyi mputi ya Kaisala

¹³ Bakonzi ba Bayuda bamba ya toma ndambo ya Bafalisayi, na bato basuu bali mbale na Elode Antipasi oli Yesu. Baesi ya motuna mituna, pho ya imolongo obokye bamozwe na maloba me mampenza.¹⁴ Baesi ya motuna bekye: «Mot-eye, toebe obokye iwe kowo nde maphoo maa phele, tooile na moto. Tooile na boo pha moto, kasi koteya nde o phele maphoo ma Nwaphongo. Taa loimola, pho ya lowo lokyekyi mputi ya Kaisala, mibeko ma banga miwo bo? Tokokyi iphuta nde tolokoki iphuta?»¹⁵ Kasi Yesu aebaka obokye baziti maphoo masuu. Amba ya wo na bee yokye: «Koya mbekyisa izengye pho ya'ye? Inzelele na phalanga yonyo ya ebende, naekyekye.»¹⁶ Baesi ya moeyelela na yango. Yesu amba ya batuna yokye: «Mi ebende eye, boo pha eema bee bobo, na nkombo eya koma bee eye, ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.»¹⁷ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Phe Kaisala yaaka Kaisala, phe Nwaphongo

yaaka Nwaphongo.» Bakamwaka na boikye na eyano ya Yesu.

Lowo lookyeki ikundwa sa bawe

¹⁸ Basadukayi baayoko baesi oli Yesu. Oka bee Basadukayi bawo obokye bato baawa ete bakundwe. Bamba ya tuna Yesu bekye: ¹⁹ «Moteye, Mose alokomela o buku pha Mibeko bobo: “Bo bola awe aiki ika nwanwasi kasi taikiy bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho bola phe owa wa azwe bana.” ²⁰ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampela sambo, babaka bee baso nyango monomo ango monomo. Bola pha bee aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne. ²¹ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me. Akuli waa sa bota ne. Yakulaka ba nde bomo oka mosi nye owa iyato. ²² Bee baso sambo baazasaka bozengye me, bawa sa bota ne. O sima ya bee baso, bozengye me amba ya waa ne.» ²³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bee baso sambo, amoba nwanwasi wa nza? Pho bee baso bamozasaka. ²⁴ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komengye! Pho toebe mapho makoma bee o buku pha Nwaphongo, ebe na mwiya nwe. ²⁵ Pho mokolo nwa mokundwa bawe, malonga etemakule baa. Kasi babasi na bampela bamobutwa ndokolo baanzelu ba ikolo. ²⁶ Pho ya lowo lokyeki ikundwa sa bawe, naebe phele obokye bee waunva tanga simo ya nwete mookyiki nwalolaka sa zika. Omo Nwaphongo awoko na Mose yokye: “Nga nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake, na wa Yakobo.” ²⁷ Yo tali Nwaphongo wa bawe, kasi ali Nwaphongo wa bato baali na bomo. Oweni! Yango mena bee komikosa na boikye.»

Mobeko molekyi miyoko

²⁸ Moteye wa mibeko monomo abaka kaokye bo wabaka Yesu na Basadukayi baikane ziko. Aesi ya wene obokye Yesu abuyise Basadukayi na bolaa, amba ya susinya, akye motuna yokye: «Onte ya mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko ye molekyi miyoko?» ²⁹ Yesu amba

ya mobuyisa yokye: «Mobeko molekyi miyoko nwanjo mumu: “Isalayele, okyemela! Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomo, mosuu tali. ³⁰ Zinga Nwaphongo Nkolo wa we na ndondo ya we eso, na molimo nwa we munso, na maumunya ma we maso, na na bokusi pha we bosu.” ³¹ Mobeko nwa ibale nwanjo mumu: “Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.” Mobeko mosuu moolekye mibale maamina temoli.» ³² Bofele moteye wa mibeko amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli nde bomo! Iwo we ili nde phele: Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomo, mosuu tali. ³³ Esengyesi obokye tozingye Nwaphongo na ndondo ya banga eso, na maumunya ma banga maso, na na bokusi pha banga bosu, toombe kula na zinga bebi na banga bookomizengye banga mampenza. Elekyi bolaa ikyela babona, na obokye otumbele Nwaphongo mambeka ma manyama na imophe bilambo.» ³⁴ Yesu aesi ya wene obokye moteye wa mibeko amobuyise na zebi sisu, amba ya wo ne yokye: «Toli itakye na bokonzi pha Nwaphongo.» Banda wamo, na moto monomo takulaka meka imotuna mituna.

Masiya alekyi Davidi

³⁵ Waaba Yesu kateya o Tempelo, amba ya tuna motuna yokye: «Pho ya'ye bateye ba mibeko bawo bekye: “Masiya ali nde Nwana wa Davidi?” ³⁶ Davidi na bokambemakye pha Bolobo Bosanto, awoko yokye: Nwaphongo kawo na Nkolo yanga yokye: “Yaka ya zale o boloo pha nga tee nono waamouya nga banguna ba we.” ³⁷ Davidi yo mampenza kamobangye Nkolo, ka ndengye'ye Masiya ambi kula koka iba nwana nwe?»

Sakyela ya bateye ba Mibeko

Bato baikye babaka baokye Yesu na nkyisa. ³⁸ Abateyaka yokye: «Bee nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu biinene, bianda, bakule na zinga obokye ba babeyakye o bilele biangane bato baikye pho ya imiebinya obokye bali

baakolo bato. ³⁹ Baolo biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, ebe na biziye baa kaa o biseleko. ⁴⁰ Baiyele mazengye na mbolo ya bée iso na malondo mabe. Pho ya ibomba bofe pha be, bambe bunzinya na mabondesi maanda. Yango mena Nwaphongo aabaphe etumbu yonoyo yamoleka bonene.»

Ikabo sa bozengye saa lekaka maso

⁴¹ Yesu amba ya kye zala phenephe na ekokolo ekye kye ambya bée makabo o Tempelo. Abaka kakyeke bo koyaambya bato makabo. Baabizwele baambyaka baphalanga baikye. ⁴² Bozengye bonobo phabaka wamo, yo mobola. Ne aesi yaambya banaa baphalanga ba bibende babale baa motiya mokyiky. ⁴³ Emba Yesu amba ya banga baekosi bée, awo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Ikabo sa bozengye bobo, yo mobola, silekyi makabo maso maambye bée wawa. ⁴⁴ Pho baabizwele, baambye nde baphalanga bate baasengyelaka na be. Ka bozengye bobo, na bobola phe, ambye nde banaa baphalanga baso babaka ne, takuli ikala na ná ekpele yonoyo ya ibika.»

13

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waba Yesu katokolo o Tempelo, monomo na baekosi bée amba ya wo ne yokye: «Moteye, kyeka! Eye mabanga bolaa, eye mangambi manene!» ² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowene mangambi maanene mama te? Ete-waikalale na ibanga sonoso wawa, maso mamunyangwa.»

Malosi na Minyoko maamoya

³ Bobele, Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya ba Olive, ekyekyekane na Tempelo. Petelo, Zake, Yoane na Andele, babaka ne omu, bamba ya motuna bekye: ⁴ «Taa loimola, maphoo maawoo we mamokyelama imbele ye? Tomba na eba na ye obokye imbele me sikokyi?» ⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyeba, moto saekatela. ⁶ Bato

baikye bamoyaa na nkombo ya nga, bamowo bekye: “Masiya nga oyo!” Bamokatela bato baikye. ⁷ Wamooka bée obokye mabita maeyelele, na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ila! Esengyesi obokye maphoo mamana mayee, kasi mena etee taaba suka ya mokyisi. ⁸ Ekolo yonoyo yamunwana na ekolo eyoko, bokonzi bonobo phamunwana na bokonzi booyoko. Manyete mamunyingana o bilele biikye, zilo sikusi samoba. Maphoo maso mamana mamoba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

⁹ Kasi bée, baa na bokyebi, bato bamoesongyela oka bananga. Bamoebinda phimbo o mangambi ma losambo. Pho ya nga, bamokye na bée o boo pha baangyesi ba nkyisi na o boo pha bakonzi. Na bomu, wamoba manzoka manga o boo pha be. ¹⁰ Pho esengyesi obokye Simo Elaa eimolame naino oka bato baso, emba suka ya mokyisi eembe yaa. ¹¹ Ka waamokye bée na bée o boo pha bananga pho ya ikye samba, bée sataa miima phanza pho ya maphoo maamowo bée. Imbele me, wamowo nde maphoo maamoeteya Nwaphongo, pho etewo bée, kasi yaamowo bée yamouta nde na Bolobo Bosanto. ¹² Onte ya mabota, bana bamuungya bana nyango na bée obokye bababome. Baango ba bana bamokyela nde bomu na bana ba be. Bana bamobutwa banguna ba baboti ba be, babaungya oka bakonzi obokye bababome. ¹³ Bato baso bamoeyina pho ya nga. Kasi owamoititala nono o suka, yo mona Nwaphongo aamobikya.»

Bato bamowene malosi maikye

¹⁴ «Wamowene okobangye bée “mooti owa inganga”: Atemi o elele etekokyi yo iba. (Motangyi wa maphoo mama amasosolo). Imbele me, bamoba o manyete ma Yuda, bée elotaka bi mangomba. ¹⁵ Owamoba o ibanda yo sakula nyolo o ingambi pho ya ikye kpa mbolo ye. ¹⁶ Na owamoba o inzabi, yo sakula butwa o ingambi pho ya ikye kpa etobu ye. ¹⁷ O nkolo me, ngongo ya moba na babasi baekama, na ná malekyele. ¹⁸ Bondele Nwaphongo obokye imbele

me sango saba wa mambula. ¹⁹ Pho nkolo me ya moba yaa malosi maikye maali naino bato sawene uta o etatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo nongolo eye. Malosi maamoulana na mango etemaawenene. ²⁰ Bo Nwaphongo tabukolaka nkolo ya malosi me phe, moto nongolo mōnōmō nde tabikyī. Kasi aibukola pho ya bato baolo yo pho ye.

²¹ O imbele me, bo moto awo na bēe yokye: “Kyeka, Masiya ali wawa!” naa “ali wana!” bēe samoanolela. ²² Pho ba masiya baabole, na baimosi baabole bamoya baikye. Bamokyela bilekyesako na maphoo maikamwa pho bo walongoba bazwe nzela ya ikosa bato baaunva olo Nwaphongo. ²³ Yango mena, bēe oebaka! Naumbo ekyebisa na maphoo maso maamoya.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁴ «Kasi mi nkolo me, waamunva malosi maso mamana, moo nwamobutwa enzombi, bokombe etebokule ngala. ²⁵ Banyasēesi bamobiya, iso iili o ikolo yamuningana. ²⁶ Emba imbele me, bamunvene nga Nwana wa Moto naye onte ya mapata, na mwiya mwikye na ná nkyemo nzikye. ²⁷ Namba ya toma baanzelu banga obokye baangyinya bato baso baaunva nga olo. Bato me bamouta o bilele biso ba mokyisi.»

Yesu ateye ete ya nwete nwa fige

²⁸ «Sosolo na bolaa ete ya nwete nwa fige. Bo molebosi, mena bēe koebe obokye imbele sa ikyete sikokyi. ²⁹ Nde bomō, waamowene bēe maphoo maso maamana makyelame, oebe obokye wabuto phenephe. ³⁰ Nde phele nawo na bēe ngakye: Maphoo maso mama mamokyelama, naino bato baayoko bali na banga lolo eye sataa waa. ³¹ Ikolo na munse yamolekana, kasi maphoo ma nga etemaalekane.»

Suka ya mokyisi kyebe nde Nwaphongo

³² «Moto nongolo mōnōmō taebe na mokolo na imbele saamokyelama maphoo maamana. Ebe baanzelu o ikolo tebaebe, ebe na ona nga Nwana wa Nwaphongo

siebe; kyebe nde Tata Nwaphongo yo mampenza. ³³ Bēe oebaka! Sa lala ebuu pho toebe waamokoka sina imbele me. ³⁴ Yamoba ndokolo moto mōnōmō ookokye o imbanga. Okokye yo, aikyi ika bokonzi pha ingambi se oka bato bēe baetoma. Aikyi phe moto na moto ye etoma ya ikyela. Amba ya wo na sinzili yokye akyengyele ingambi na bolaa. ³⁵ Nde bomō, na bēe okyengyelekye pho toebe imbele sa moya nkolo ya ingambi, naa amoya wa nkokolo, naa wa molengyela, naa wa tongo masoo, naa wamumbengu. ³⁶ Boasi mbanyaka, yo sa yaetakana olasi ebuu. ³⁷ Maphoo maewole nga mama, namawole na bato baso obokye: Nde kokyengyele na bolaa.»

14

Banganga balukaka malondo ma iakya Yesu

¹ Unwanwa eye yaikalaka nde nkolo ibale obokye Bayuda baze eyenga ya bēe ya iumunya bo wabikyaka Nwaphongo bankoko ba bēe o Ezipito, na eyenga ekyeze bēe mapa maa te maaulwe. Banganga banene na bateye ba Mibeko balukaka malondo ma iyakya Yesu na ma imoboma obokye bato saeba. ² Bēe na bēe bekye: «Bo tomoakye o miyo ma bato baaze eyenga, bamotombo na banga.»

Nwanwasi mōnōmō asweyaka Yesu malasi o moto

³ Unwanwa eye Yesu aesi yakye o Betani. Aesi ya kye zala o ingambi sa Simo owabaka na bolosi pha maba. Waaba bēe baze o mesa, nwanwasi mōnōmō aesi ya nyolo o ingambi me. Abaka na molangyi nwa malasi. Bakyelaka malasi me na nwete mōnōmō na nkombo naladi. Amaomboka na motiya moikye. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye bēe alabata. Aesi ya bola munoko nwa molangyi me. Amba ya sweya mana malasi o moto nwa Yesu. ⁴ Bato baayoko babaka wamo bamookyelaka yoo. Bawonoko bekye: «Pho ya'ye aoti malasi mama bobo?» ⁵ Bo bamaungye, nde bazwe baphalanga ba bibende nkama iyato. Emba baphe

baɓola ɓana ɓaphalanga me. Babilelaka ɗwanɗwasi me mankyee.

⁶ Kasi Yesu yokye: «Bee omole bose. Pho ya'ye komunyokolo? Nwanwasi oyo ankyesi bolaa. ⁷ Babola bamoikalaka na bee bobele. Waabakyela bolaa nkolo iso boozingye bee. Ka nga, esikale na bee bobele. ⁸ Nwanwasi me akyesi ikokyi ne. Ambo nzololo malasi o nzoto pho ya obokye ibongo mokolo nwa munkunda be. ⁹ Nde phele nawo na bee ngakye: Bo bakye imola Simo Elaa, ebe mbale ewaa o nkyisi iso, bamoimolaka na maphoo maakyesi nwanwasi oyo obokye bato bamaumunya.»

Yudasi kalukye iyambya Yesu oka banganga baanene

¹⁰ Monomo onte ya baekosi iko mbuka babale, nkombo ye Yudasi Mokeliyota, abaka wamo. Amba yakye oka banganga baanene obokye ambya Yesu. ¹¹ Waaoka bee bobo, babaka na nkyisa. Bamolakyelaka imophe ɓaphalanga. Alukaka ndengye ewaa eyamoambya yo Yesu.

Yesu kaze eyenga yo na baekosi bee

¹² Mokolo nwa etatele nwa eyenga ekyeze bee mapa maate maulwe, mokolo mobome bee mampate pho ya iza eyenga ya Ilekana, baekosi ba Yesu bamba ya motuna bekye: «Ozingyi obokye tokye bongya elele eyamoza we eyenga ya Ilekana bi?» ¹³ Yesu amba ya toma baekosi babale yokye: «Kyende o mokyisi muunene. Lele monomo amovana na bee. Aphisi mbongo ya maa. Bee, omobengaka. ¹⁴ Elele eya moatola yo, na bee, waatola nde wamo. Wamoimola nkolo ya ingambi bobo: "Moteye awo, yokye: Oloteya elele eyamoza yo na baekosi bee eyenga ya Ilekana." ¹⁵ Emba amokye eteya elele eyambo o ingambi, eyatonga bee o ikolo sa eyoko. Mbolo iso isengyesi na banga ili wamo. Elele me nde yango mena, eya mobongya bee obokye toze eyenga.» ¹⁶ Baekosi me babale baesi ya kyende. Baesi ya koma o mokyisi muunene me. Bamba yazwa maphoo maso nde bomo, bo

wabawolekye Yesu. Bamba ya bongya mbolo iso ya eyenga.

¹⁷ Waainda bunya, Yesu aesi ya koma na baekosi bee iko mbuka babale. ¹⁸ Baesi yakye zaa o elele me. Waaba bee baze, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Nde phele na wo na bee, ngakye: Onte ya bee baaze na nga, monomo amunzambya.» ¹⁹ Waaoka baekosi baabona, bee baso baokaka ngongo. Baesi ya motuna, monomo na monomo bekye: «Eli nga nde'ye?» ²⁰ Yesu yokye: «Eli nde monomo na bee baekosi, baaze na nga baba. ²¹ Nwana wa Moto amowaa nde bo wakoma bee pho ye, kasi ngongo ya moto owamunzambya. Bolaa bo moto me taikaka botama.»

Nzoto na malongo ma Yesu

²² Waaba bee baze, Yesu aesi yakpa mapa, apha Nwaphongo melesi, amakyesi, amaphe baekosi bee yokye: «Kpa oze, eye eli nzoto ya nga.» ²³ Akuli ya kpa kopho, apha Nwaphongo melesi, aephe baekosi. Bee baso baesi ya enywa. ²⁴ Yesu yokye: «Eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola, maasweye pho ya bato baikye. ²⁵ Nde phele nawo na bee ngakye: Esiikule nywa maleku mama tee nono mokolo nwa mokula nga manywa o bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁶ Bobele Yesu na baekosi bee bamba ya tuba meembo ma Nwaphongo. Waunva bee ituba meembo, bamba ya kyende o Ngomba ya ba Olive.

Yesu aimosi obokye Petelo amoangana

²⁷ Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye: «Bee baso wamundota. Pho, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: "Namoboma mokosi wa mampate, emba mampate mamunyangwa." ²⁸ Kasi waamokundwa nga, namokye o Galileya o boo pha bee.» ²⁹ Petelo amba ya wo ne yokye: «Na bo bee baso baeloti, nga esielote.» ³⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we, nde o mokolo nwa lolo, mena soo sabotongokye mbala ibale, iwe wamunzangana mbala iyato obokye toonzebe.» ³¹ Kasi Petelo amba kpete kapha yokye: «Naboebe

obokye na wee na we elele yonoyo, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wo nde bomo.

Yesu kabondele o Getesemani

³² Yesu na baekosi bée bamba ya koma o elele yonoyo ekyebangye bée Getesemani. Yesu aesi ya wo na baekosi bée yokye: «Bée zala wawa nga nakye bondele Nwaphongo.» ³³ Amba yakye na Petelo, Zake na Yoane. Bobele atati iyoka ndondo bolosi na inganga. ³⁴ Amba ya wo na bée yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongo ndokolo namowa; ikala wawa, bée okyengyekye.» ³⁵ Amba yakye nwana itakye, akye kusama, atati ibondele pho bowakokyi ikyelama, imbele sa bolosi siimoziya simane itakye ne. ³⁶ Amba ya wo yokye: «Aba, Tata, iwe okokyi ikyela mapho maso. Manya kopho ya bolosi eye itakye na nga. Kasi sakyela iizingyi nga, kyela nde izingyi we.» ³⁷ Yesu amba ya butwa oli baekosi bée baato. Aesi yakye batakana balasi ebuu. Amba ya wo na Petelo yokye: «Simo, kolale? Toikiy koka iba salala nono ngonga yonoyo? ³⁸ Kyengye ombe na bondele Nwaphongo pho bée sakaa o bimekyi ba Molembe. Pho na bo molimo nwa moto moli na phowa iikye ya ikyela bolaa, kasi nzoto ye ili na bokoo.» ³⁹ Bobele Yesu akuli ya baika, akye bondele nde bowabondelekye yo phanza. ⁴⁰ Akuli ya butwa wali baekosi bée, akuli ya batakana balasi ebuu. Pho ya miyo bozito, tebakulaka eba na lowo la imobuyisa. ⁴¹ Waabutwa Yesu mbala eya iyato, amba ya wo na bée yokye: «Bée ominangye, olasi, waumbo! Imbele me sikokyi. Unwanwa eye, nga Nwana wa Moto bamunzungya o maboko ma bato ba masumu. ⁴² Teme tokyende! Kyeka moto ookonzungya aesi!»

Baakye Yesu

⁴³ Waaba Yesu kataa wo, sakoko Yudas, monomo na baekosi iko mbuka babale aesi yakoma. Aesi na bato baikye baphisi mphata na nkpongu o maboko. Yabatomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu. ⁴⁴ Yudas moto okobaungyisa Yesu abateyaka iyaa saamokyela yo.

Awoko na bée yokye: «Moto owamoy-amba nga, mena yo! Omoakya, kyende ne, omobanza na bolaa.» ⁴⁵ Waakoma be, Yudas amba ya susana phenephe na Yesu, amobangyi yokye: «Moteye!» Amba ya moyamba. ⁴⁶ Bato baabaka na Yudas, bamba yaakya Yesu, bamokangyi. ⁴⁷ Monomo na baabaka na Yesu, amba ya gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa nganga mokonzi wa Nwaphongo. ⁴⁸ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Imba ya nzakya kombe yaa na mphata na na nkpongu ndokolo nga nali nde mwibi! ⁴⁹ Nkolo iso nabe na bée o Tempelo, nateya, toika nzakya. Ka iso iye ikyelame pho ya ikokya mapho makomama o buku pha Nwaphongo.» ⁵⁰ Emba baekosi baso bamba molota.

⁵¹ Munzenga monomo mibabaka babengye Yesu, alataka imputa. Waaluka bée imoakya, ⁵² aikiy ika sina imputa amba lota bolumbu.

Bananga baanene basambisa Yesu

⁵³ Bamba yakye na Yesu oka mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omo, yaanganaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bankumu na bateye ba Mibeko. ⁵⁴ Petelo abaka kabengye Yesu na itakye nono waakye nyolo yo o lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omo, amba kye zala elele yonoyo na basinzili, abuto icto nwenya.

⁵⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bananga baso ba ikyita sinene balukaka eleko oka bato pho ya iingya Yesu, kasi tebaika ezwa. ⁵⁶ Pho bato babaka bamokatele mapho ma bole, kasi bina biwole ba bée tebaikaka kokana. ⁵⁷ Emba bato baayoko baesi ya teme, bamba mokatela bofo: ⁵⁸ «Tomookaka kawo yokye: “Nga namouwola Tempelo eyatongama na bato eye. O sima ya nkolo iyato, namotonga esuu eyamoba satongama na maboko ma bato.”» ⁵⁹ Kasi na bo na lowo lalona, biwole ba bée tebakulaka na kokana. ⁶⁰ Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba teme o boo pha bato baso, amba tuna Yesu yokye: «Iwe toobuya na iikiy ewole bato baba?» ⁶¹ Kasi Yesu aikalaka nde bose, sabuya. Mokonzi nwa banganga ba

Nwaphongo amba kula motuna yokye: «Iwe Masiya, Nwana wa Okokumole banga?» ⁶² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Eli nga. Bèe baso wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata.» ⁶³ Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba ya kakola bitobu bèe balataka yo, amba ya wo yokye: «Tolokuli sengyela na manzoka! ⁶⁴ Bèe baso omookyi bookotole yo Nwaphongo. Bèe kounyanya bo?» Bato baso bamba ya nyete Yesu bekye akokyi na iwaa. ⁶⁵ Bayoko onte ya bèe babuto imotowa matee, bamozibi boo, bamowande mankutu bamba wo ne bekye: «Imola, oewandi nza?» Bobele, basinzili bamba ya mokpa babuto imowanda bingyete.

Petelo aanga Yesu

⁶⁶ Waaba Petelo o ibanda sa lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, nwanwasi monom, monom na baa etoma bèe amba yaa wamo. ⁶⁷ Aesi ya wene Petelo kaoto nwenya, amba ya molembetela, amba ya wo ne yokye: «Na we wabaka na Yesu moto wa Nazarete!» ⁶⁸ Kasi Petelo aesi yaangana yokye: «Siebe ikyilukye we iwao! Siisoso ikyi wo we.» Bobele aesi ya mana wamo, aesi ya kye zala o nze o munoko nwa lophango. [Bobele soo eesi ya tongo.] ⁶⁹ Kasi nwanwasi me akuli yakye mowene, amba ya imola babaka wamo yokye: «Moto oyo ali monom na bato baabana!» ⁷⁰ Petelo akuli angana mbala esuu yokye: «Phe, teli bomo!» Nwana bonte, baabaka wa mo bakuli ya wo na Petelo bekye: «Nde phele, oli monom na be, pho na we oli moto wa Galileya.» ⁷¹ Emba Petelo amba butwa ikata se-leka yokye: «O nkombo ya Nwaphongo, siebe moto okowo bèe mona, bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» ⁷² Nde o sina imbela me, soo ekuli ya tongo mbala eya ibale. Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye mbala ibale, wamunzangana mbala iyato obokye iwe

tonzebe.» Emba Petelo amba ya tokolo abuto ikyemilela.

15

Bakye na Yesu oka Pilata

¹ Na moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baesi yaangana ikyita na bankumu na bateye ba Mibeko. Baesi ya kanga Yesu maphanga, bakye moika oka Pilata. ² Pilata amba ya tuna Yesu yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Mena ewo nde we.» ³ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bamba ya phunda Yesu na maphoo maikye. ⁴ Bobele Pilata amba kula motuna yokye: «Iwe toobuya? Ka kookye maphoo maikye maephunde na be!» ⁵ Kasi Yesu taika buya na lowoo. Yango mena Pilata amba kamwa na boikye.

Pilata anyeti Yesu obokye awee

⁶ O biseleko biso ba eyenga ya ilekana, Pilata kakandole moto wa boloko monom okoongye bato. ⁷ Nzuka o boloko, yabaka moto monom nkombo ye Balaba. Abaka o mo yo na bato basuu baabomaka moto waatombolelekye bèe Baloma. ⁸ Bato baikye bamba ya kyende oka Pilata, bakye moonga obokye abakyelele bo wamelele yo ibakyelele. ⁹ Pilata amba ya babuyisa yokye: «Ozingyi obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?» ¹⁰ Pho Pilata aebaka na bolaa obokye bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bayakaka yamophe Yesu nde pho ya zuwa. ¹¹ Kasi bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baindisaka bato obokye bawo nde obokye babakandolele nde Balaba. ¹² Pilata amba kula batuna yokye: «Ka nakyele bo na okobangye bèe mokonzi nwa Bayuda?» ¹³ Bèe bamba ya anwana bekye: «Omobakye o ekulusu!» ¹⁴ Pilata amba kula ya batuna yokye: «Akyesi lowoo lobe ye?» Kasi bamba kula nde anwana na bokusi bekye: «Omobakye o ekulusu!» ¹⁵ Pho ya isepelisa bato, Pilata amba ya bakandolele Balaba. Amba toma batuluku babinde Yesu phimbo.

Waa unva bée imobinda phimbo, amba mophe bée obokye bakye mobaka o ekulusu.

Batuluku baekye Yesu

¹⁶ Batuluku baesi yakyende na Yesu onte ya lophango la mokonzi Pilata, baesi ya bangana bée baso. ¹⁷ Pho ya imoekye, baesi ya molasa munkoto nwa mangola, baesi ya tonga na eboko ya milo, bamba ya molasa yango o moto. ¹⁸ Babuto imobeya bekye: «Ena we e mokonzi nwa Bayuda!» ¹⁹ Babuto imobinda na munziye o moto, bamotowi matee, bakusami na mabongo o boo phe ndokolo bamokumbele. ²⁰ Waaunva bée imoekye, bamba ya mumanya munkoto nwa mangola, bamba kula ya molasa bitobu be. Sima, bamba tokolo ne o ibanda pho ya ikye mobaka o ekulusu.

Babakyi Yesu o ekulusu

²¹ Moto monomo wa Sirene nkombo ye Simo, ango wa Alegizandele na Luphusu, autaka o manzabi, amba ya lekana wamo. Batuluku bamba ya moengyisa obokye anyanya ekulusu ya Yesu.

²² Baesi yakye na Yesu o elele ekyebangye bée Gologota, kyelukye iwō obokye «Elele ya Engyengyele.»

²³ Bamba ya mophe maleku ba maangyinya na muno mobangye bée mile; kasi Yesu taikaka manywa.

²⁴ Bobele batuluku bamba ya mobaka o ekulusu. Bamba ya maa mbese pho ya ikaba bitobu ba Yesu. ²⁵ Yabaka ngonga ya ibuwa eya mumbengu waamobaka bée o ekulusu. ²⁶ O nwana ibaya owackomaka bée ewelele ye, bakomaka obokye: «Mokonzi nwa Bayuda.»

²⁷ Batuluku baesi ya baka na baibi babale o ekulusu phenephe na Yesu: Ona o boloo, o moyoko o bowee phe. [²⁸ Yango mena wakokyisami bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Bamoangyinye o mobombo nwa baibi.»] ²⁹ Bato baabaka balekane wamo babuto imotola, banyingye nzoto bekye: «Ee! Iwe owa woko obokye wamobukola Tempelo, wamoetonga na nkolo iyato! ³⁰ Ka omibikya, uta o

ekulusu!» ³¹ Nde bomo na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baekyeye Yesu. Bawoonoko onte ya bée bekye: «Abikyaka bato basuu kasi yo mampenza taakokye imibikya! ³² Bo ali Masiya, Mokonzi nwa Isalayele, aute unwanwa eye o ekulusu pho towene, tombe anola!» Na baibi babale babakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde me.

Iwaa sa Yesu

³³ Waakoma bunya imoto, enzombi esi ya ziba mokyisi muso tee nono wa ngonga eya iyato eya nkokolo. ³⁴ Waakoma ngonga ya iyato, Yesu aesi ya anwana na bokusi yokye: «Eloi, Eloi lama sabakatani?» Kyelukye iwō obokye: «Nwaphongo wa nga, Nwaphongo wa nga pho ya'ye onde?» ³⁵ Bato basuu baabaka wamo bamookyi, bamba ya wo bekye: «Okyemela, kabangye moimosi Eliya!» ³⁶ Monomo na baabaka wamo amba ya kyilingana, akye nyinya inyuka o maleku ma ngaa, asikangyi o songye ya mungbalango, aesi ya phe Yesu pho anywe. Amba ya wo yokye: «Ziya tokyekye bo Eliya aesi ya mouya o ekulusu!» ³⁷ Kasi Yesu amba ya anwana nwanngye mokusi nono waakata yo motema.

³⁸ Etobu enene eyalengyeye bée o Tempelo yakakwaka na mibale, uta o ikolo nono o se. ³⁹ Mokonzi nwa batuluku owa temekye o boo pha Yesu awenekye boowe yo, yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo.»

⁴⁰ Babasi basuu baabaka na bée wamo, babaka bakyeke na itakye. Onte ya bée yabaka Maliya owa Magadala, na ndo ye Maliya, nyango wa Zake eya munzenga na Zoze na Salome. ⁴¹ Babasi baabana, babaka babengye Yesu, babaka bamokyelele waaba yo o manyete ma Galileya. Yabaka na babasi basuu baikye omo, baatambulaka na Yesu nzela yonoyo o Yelusaleme.

Ikundama sa Yesu

⁴² Waakomaka nkokolo, imbele siilengyele bée mokolo nwa Sabata. ⁴³ Zozefu wa Alimataya amba yaa. Abaka

moto wa ngambo onte ya bananga baanene ba Bayuda, ne abaka kaziya iyaa sa bokonzi pha Nwaphongo. Amba yakye na boitalakye bosɔ oka Pilata ikye onga ebembe ya Yesu. ⁴⁴ Pilata amba ya kamwa na iyoka obokye Yesu aambo waa. Aesi ya banga mokonzi nwa batuluku owa baka wamo pho ya imotuna bo Yesu ambo waa elinga. ⁴⁵ Waamoimola mokonzi nwa batuluku obokye Yesu ambo waa, Pilata amba ya phe Zozefu nzela ya ikye kpa ebembe ya Yesu. ⁴⁶ Zozefu aesi ya omba imputa siilaa, aesi ya uya ebembe ya Yesu o ekulusu, aezingyi na ena etobu, amba kye enyɔsa o ilita saa imaka bɛɛ o mabanga. Sima, amba uka ibanga siinene pho ya iziba munoko nwa mooto. ⁴⁷ Maliya ma Magadala na ndo ye Maliya, nyango wa Zoze, babaka bakyeke elele ekye kunde bɛɛ Yesu.

16

Yesu akundoo

¹ Uḡwanḡwa eye mokolo nwa Sabata moesi ya unva. Maliya ma Magadala, na ndo ye nyango wa Zake na Salome baesi yakye omba mauta ma solo elaa obokye bakye maololo ebembe ya Yesu. ² Waamumbengu nwa mokolo nwa sima ya Sabata, waatokolo munyeye, baesi yakye o mooto. ³ Bawonoko bekye: «Moto owalomanyisa ibanga o munoko nwa mooto nza?» ⁴ Waavaka bɛɛ miyo omɔ, baesi ya wene obokye bambo manya ibanga me imbale. Ibanga me sabaka sinene. ⁵ Bamba ya nyolo o mooto. Baesi ya wene munzenga monomo omɔ azasi bi boloo o mato, alati etobu eetane. Babasi me bawenekye inganga siikye. ⁶ Kasi aesi ya wo na bɛɛ yokye: «Bɛɛ sa ila. Naebe obokye bɛɛ kolukye Yesu wa Nazarete, owabakaka bɛɛ o ekulusu. Aambo kundwa. Wawa tali! Kyeka elele eya molangyaka be. ⁷ Emba bɛɛ baso kyende, kye longolo Petelo na baekosi baayoko obokye Yesu akye baziya o Galileya. Bɛɛ bamokye mowene omɔ, boo balongosi yo.» ⁸ Babasi me baesi ya tokolo, bamani

o mooto, bakyinga mambangu, pho ya sina inganga, batekyenelekye pho malondo maunvaka na be. Tebaikaka imola nono moto monomo, pho bailaka.

Yesu atokolesi Maliya ma Magadala

[⁹ Waakundwa Yesu na moyelo nwa sima ya mokolo nwa Sabata, atataka itokolele Maliya ma Magadala, owamanyaka yo malobo mabe sambo. ¹⁰ Maliya amba kye imola simo me oka baekosi ba Yesu. Akye bazwa balele na ngongo. ¹¹ Kasi waaoka bɛɛ obokye Yesu ali na bomoo, Maliya amoweni, tebaikaka anola.

Yesu atokolesi baekosi babale

¹² Sima Yesu akulaka tokolele baekosi babale o nzela ekyekye bɛɛ o manzabi. Amibuyaka ndengye esuu. ¹³ Baekosi me bamba ya bomela, bakye imola bebi na bɛɛ bo wawenenekye bɛɛ na Yesu. Kasi bɛɛ tebaikaka na anola.

Yesu atokolesi baekosi iko mbuka monomo

¹⁴ Sima ya iso, Yesu akulaka tokolele baekosi iko mbuka monomo, baabaka baze. Amba ya baoya yokye: «Bɛɛ toli na ianola, kombe ikyela na ziko baayakaka ya eimola obokye banveni na miyo obokye nali na bomoo.» ¹⁵ Emba amba ya batoma, yokye: «Bɛɛ baso, kyende o mokyisi munsɔ, okyemimola bato baso Simo Elaa. ¹⁶ Bo moto aanosi Simo Elaa me, bo abatisami, amobika. Ka bo moto taanosi Simo Elaa, amosambisama. ¹⁷ Baanosi me bamokyela bilekyesako bibi: Bamowiinya malobo mabe na nkombo ya nga, bamowoo noko insuu itiebe bato; ¹⁸ bo baakye manzoo, na bo banywe zwe sibome, etebaokye bolosi, etebawe; bamotandela bato ba malosi maboko, bato me bamobika.»

Yesu abutoo o ikolo

¹⁹ Waaunva Nkolo Yesu iwɔ na bɛɛ bobo, abuto o ikolo. Akye zala o elele ya ngambo o boloo pha Nwaphongo. ²⁰ Bobele, baekosi baesi ya kyemimola Simo Elaa me mboka eso. Nkolo abaka kabasungye o etoma ya be, akyelaka bilekyesako biikye o nzela ya bɛɛ pho ya iphe maloba ma bɛɛ mwiya.]

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Luka Maphoo ma etatele

Nde bowa kyela Matiye, Luka ne akula imola simo ye nde bowaimola Malako. Kasi bokyese phe na Malako boli obokye, banaa maphoo maikye mali nde maakoma Luka yo mampenza.

Luka yo moto owa imola na boikye Simo Elaa oka bato bate bali Bayuda. Yango mene onte ya nkanda iso ine ya Simo Elaa, nwaka Luka mowole mpenza bato ba noko iso, obokye baebe ntina ya Simo ya Yesu, emba bambe anola obokye ali Mobikye wa bato baso.

O Simo ya Luka tomozwa maphoo mama:

- Luka 1.1-4: Ntina ya munkanda mumu
- Luka 1.5-2.52: Ibotama sa Yoane Mobatise na sa Yesu na bonwana phabε
- Luka 3.1-20: Mosala nwa Yoane Mobatise
- Luka 3.21-4.13: Batisimo na imekama sa Yesu
- Luka 4.14-9.50: Mosala nwa Yesu o Galileya
- Luka 9.51-19.27: Yesu amani o Galileya, akye o Yelusaleme
- Luka 19.28-23.56: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Luka 24.1-53: Yesu akundoo, aweneε na bato emba abaa o Ikolo

Ntina ya buku bobo

¹ Owa lozingo Teofile,

Bato baikye bameka ikoma na molongo simo ya maphoo maalekana o nte ya banga, ² bo waloumola baawenekye maphoo me na miyo uta o etatele, baabuto lol eye bato ba etoma ya ikyemimola Simo ya Nwaphongo.

³ Yango mena, na nga me, o sima ya ioka maphoo maso mawenekye bεε na miyo mamana na bolaa tata o etatele, nasepesi iyekomela simo me na molongo, nwebi na nga owa ngambo Teofile.

⁴ Nakyele babona pho oebe obokye mateya maeteyaka bεε mali maa phele.

Mwanze aimosi ibotama sa Yoane Mobatise

⁵ Waaba Elode mokonzi nwa manyete ma Yuda, yabaka nganga monomo wa Nwaphongo, nkombo ye Zakaliya abaka o ibota sa banganga ba Nwaphongo sa Abiya. Nwasi we Elizabeti abaka ne o bosoo pha nganga mokonzi Alona. ⁶ Bεε baso babale babaka bato balaa o miyo ma Nwaphongo, babaka bakumole na bolaa mibeko miso ma Nkolo. ⁷ Kasi tebaikaka baa na nwana pho Elizabeti taikaka baa kabote, na bεε baso babale bakotwaka.

⁸ Mokolo monomo, yabaka ngala ya banganga ba ibota sa Abiya ya ikyela etoma, Zakaliya abaka kakyele etoma ye ya bonganga o boo pha Nwaphongo.

⁹ Ikokana na mobeko nwa bonganga, mbese ya kaaka mi yo obokye anyolo o elele elekyi bosantu ya Nkolo pho ya ikye tumba mpaka ya malasi. ¹⁰ Moluku nwa bato baso babaka babondele o nze imbele siitumbe bεε mpaka ya malasi. ¹¹ Bobele anzelu monomo wa Nkolo amba ya motokolele, anzelu me aesi ya teme o boloo pha elele ekyetumbele bεε Nwaphongo mpaka ya malasi.

¹² Waawene Zakaliya anzelu me, malondo maesi ya unva ne, abuto iwene boobo. ¹³ Kasi anzelu amba ya wo ne yokye: «Zakaliya, saila, pho Nwaphongo aokyi ibondesi sa we. Nwasi wa we Elizabeti amoebotela nwana wa lele, waamolaa nkombo Yoane. ¹⁴ Wamoba na nkyisa nzikye, na bato baikye bamoba na nkyisa pho ya ibotama se. ¹⁵ Pho amoba moto munene o boo pha Nkolo. Etaanywe na maleku naa ekpele eso eekyelangya. Amotonda na Bolobo Bosantu tata o ibuu sa nyango. ¹⁶ Amobuya bana baikye ba Isalayele oka Nkolo Nwaphongo wa be. ¹⁷ Amoya o boo pha Nwaphongo, na bolobo na na mwiya ndokolo moimosi Eliya, pho ya ibongya ba ango na bana ba be, na ibuya bato baa nzoto nkusi bato ba malondo malaa, pho ababongya pho ya iyamba Nkolo.»

¹⁸ Zakaliya amba ya tuna anzelu yokye: «Namoeḃa na ye obokye lowo me loli phele? Pho nga na ḡwasi wa nga toko-too.» ¹⁹ Emba anzelu amba ya mobuyisa yokye: «Nga nali Gabiliyele, oototeme o ḃoo pha Nwaphongo. Antomi pho ya iyewole na iyeyimola simo elaa. ²⁰ Maphoo maeyimosi nga mamokyelama imbele saameka Nwaphongo. Kasi otoikiyi we anola, wamobutwa mbubu, ootokule wo tata lolololoko mokolo me.»

²¹ Imbele me, bato babaka baziya Zakaliya o nze bakamwaka pho akokoko na boikye o motema ḡwa elele eelekyi bosantu. ²² Watokolo yo, takokaka ikula bawole, abuto ibawole nde na bikyela pho abutwaka mbubu. Emba bato baso bamba eba obokye aweni lowoo onte ya elele eelekyi bosantu.

²³ Waaunva Zakaliya nkolo ye ya etoma o ingambi siinene sa Nwaphongo, abuto oka ye. ²⁴ Sima ya ḡwana imbele, Elizabeti ḡwasi we aekami. Akyekye mibomba makombe matano, amiwolekye yokye: ²⁵ «Kyeka lowo lokyesi Nkolo pho nga, pho amanyee soo o miyo ma bato.»

Mwanze aumosi ibotama sa Yesu

²⁶ Waakoma ibuu sa Elizabeti na makombe motoba, Nwaphongo aesi ya toma anzelu Gabileyele o mokyisi monomo muunene ḡwa Galileya, nkombo ya ḡwango Nazarete, ²⁷ oka ngondo monomo owamozala bolonga na lele monomo nkombo ye Zozefu, moto wa ibota sa mokonzi Davidi. Nkombo ya ḡwana ngondo me Maliya. ²⁸ Mwanze amba ya nyolo oka Maliya amba ya wo ne yokye: «Kumba! Nkolo Nwaphongo aeteye bolaa phe.» ²⁹ Waaoka Maliya maphoo maamana, malondo makyimaka ne, amba mituna ntina ya ikumba me.

³⁰ Emba anzelu amba ya wo ne yokye: «Saila, Maliya, pho ozwe ngolu o miyo ma Nwaphongo. ³¹ Wamoekama, wamobota ḡwana wa lele, waamolaa nkombo Yesu. ³² Amoba moto munene, baamobanga ḡwana wa Owa Ikolo. Nkolo Nwaphongo aamophe eziye ya bokonzi pha nkoko ye Davidi. ³³ Amoba mokonzi pho ya bobele o ingambi sa Yakobo, bokonzi

phe etebooḃe na suka.» ³⁴ Maliya amba ya wo na anzelu yokye: «Lowo me lamokyelama ndengye'ye pho nga naino sianga na lele?» ³⁵ Mwanze amba ya mobuyisa yokye: «Boloḃo Bosantu pha moeyutela, na mwiya ḡwa Owa Ikolo ḡwa moeziba na oomele ye, yango mena ḡwana owamobota we amoba mosantu, bamobanga ḡwana wa Nwaphongo. ³⁶ Kyeka na ḡwana nyongo Elizabeti ne aekama, amobota ḡwana wa lele na bokoto phe. Yo owa woko bee obokye tabote, ali lololololololoko na ibuu sa makombe motoba, ³⁷ pho lowoo loolekye Nwaphongo teloli.» ³⁸ Emba Maliya amba ya wo yokye: «Nali ḡwanḡwasi wa etoma wa Nkolo. Maso makyelame mi nga ḃo wo we!» Nono wa moika anzelu.

Maliya akye kyeka Elizabeti

³⁹ Nde o sina imbele me, Maliya amba ya kye izele o mokyisi monomo mbale eya mangomba o manyete ma Yuda. ⁴⁰ Aesi ya kye nyolo o ingambi sa Zakaliya, aesi ya beya Elizabeti. ⁴¹ Wa oka Elizabeti ibeya sa Maliya, ḡwana ooli o ibuu se anyinganaka, emba Elizabeti amba tonda na Boloḃo Bosantu. ⁴² Amba ya wo na ḡwesi mokusi yokye: «Opambolami ileka babasi baso, na ḡwana ooli o ibuu sa we apambolami me! ⁴³ Ndengye'ye nyango wa nkolo ḡwa nga aya nkyeka? ⁴⁴ Pho ookyi nga ibeya sa we, kyeka ḡwana anyinga na nkyisa o ibuu sa nga. ⁴⁵ Nkyisa ili na owaanosi: Imowolesi bee pho ya Nkolo yamokyelama!»

Zembo sa Maliya

⁴⁶ Emba Maliya yokye: «Nakumole Nkolo na ndondo ya nga eso; ⁴⁷ na molimo ḡwa nga motondi na nkyisa pho ya Nwaphongo mobikye wa nga, ⁴⁸ pho akyekyi moombo we ootoli na ngambo. Phele tata lolololoko, bato baso bamumbanga moto wa esengo, ⁴⁹ pho Ekambambasi ankyeleli maphoo manene: Nkombo ye ebe esantu. ⁵⁰ Bolaa phe kabokyele oka bato baso bamoile o bayoo baso.

51 Akyesi misala ma ikamwa na mwiya
 ηwa eboko ye,
 anyangosi bato baalolendo;
 52 amanye bakonzi baakusi o biziye ba
 bokonzi ba be,
 atombi bato batebali na ngambo;
 53 baawe na nzala abatonze na ntoma,
 na baa ezwele, ababuye maboko pha.
 54 Asungyi bato ba Isalayele, bato ba
 etoma be,
 na boumunyakye bolaa phe.
 55 Eli bo walakyelaka yo bankoko ba
 banga,
 Abalayama na bana be pho ya bobele.»

56 Maliya amba ikala na Elizabeti
 phenephe na makombe maato, bobele
 amba ya butwa oka be.

Ibotama sa Yoane

57 Waakoka mokolo ηwa Elizabeti ηwa
 ibota, aesi ya bota ηwana wa lele.
 58 Babubaa ne na ibota sebaokyi ndengye
 eya mokyelala Nkolo bolaa, be baso
 bamba kumba ne. 59 Waakokya ηwana
 nkolo ηwambi, bakye mobebe. Balukaka
 imolaa nkombo ya ango, Zakaliya.
 60 Emba nyango amba ya wo yokye: «Phe!
 Nkombo ye wamoba Yoane.» 61 Bamba
 mobuyisa bekye: «Moto na monomo o
 ibota sa we tali na nkombo mena!»
 62 Bamba tuna ango wa ηwana na
 bilembo pho ya iyeba nkombo'ye ekokyi
 yo ilaa ηwana. 63 Zakaliya amba ya
 onga ηwana ibaya wa ikoma, amba koma
 bobo: «Nkombo ye Yoane.» Emba bato
 baso bamba kanwa. 64 Mina wamo
 munoko na lole le loingo, abuto iwoo,
 abuto ikumbela Nwaphongo. 65 Emba
 babubaa ne babuto ilaa. Na o mangomba
 maso ma manyete ma Yuda babaka bawo
 nde maphoo me. 66 Bato baso baa okaka
 maphoo me bamabanzaka o mandondo
 ma be, bekye: «Nwana oyo amuna ba
 nza?» Pho nde phele mwiya ηwa Nkolo
 ηwabaka ne.

Zembo sa Zakaliya

67 Bobele Zakaliya, ango wa ηwana,
 atondaka na Bolobo Bosantu, amba tata
 isakola bobo:
 68 «Nkolo apambolame, Nwaphongo wa
 Isalayele,

pho aesi ya kyeka bato be, abamanye o
 boombo.

69 Alotokolesi kamba Mobikye,
 o ibota sa Davidi, moto we wa etoma.

70 Nde bo wawoko yo kalakala na noko ya
 baimosi be basantu:

71 Ibikiyi siilomanya o maboko ma
 bangu ba banga

na o maboko ma bato baso baloine.

72 Aweninya bolaa phe oka bankoko ba
 banga,

aumunye sangola ye esantu.

73 Pho Nwaphongo alakyelaka nkoko wa
 banga Abalayama,

74 ilobololo o maboko ma bangu

pho tomokyelele saba na boilakye,

75 onte ya bosantu na bosembo o miyo me
 nkolo iso ya bomoo pha banga.

76 Ka we, ηwana oomokye, wamoba
 moimosi wa Owa Ikolo,

pho wamotambula o boo pha Nkolo pho
 ya ibongya manzela me,

77 pho ya iteya bato be obokye kaye iya
 babikya

na ilimbisa masumu ma be.

78 Eli lowoo la bolaa boikye pha
 Nwaphongo wa banga.

Pho ya bolaa me, moo motokosi o ikolo
 moesi ya lokyeka.

79 Motokolesi bato baali o enzombi ya
 iwaa,

pho ya ikamba matambe ma banga o
 nzela ya bose.»

Bolengye pha Yoane Mobatise

80 Nwana akolaka na nzoto, akutaka
 na o molimo. Abaka kabe o mabokye
 tee nono waakokaka mokolo nwe ηwa
 imiweninya oka bato ba Isalayele.

2

Ibotama sa Yesu

1 Imbele me, mokonzi Kaisala Ogisito
 ambyaka mobeko ηwa itanga bato baso
 ba ekolo ya Loma. 2 Itanga sa bato saa
 ntubo sasina sakyelamaka imbele sabaka
 Kilinus moangyesi wa Siri. 3 Bato baso
 bakye kye komisa mankombo, moto na
 moto o mokyisi nwe.

4 Zozefu ne amba ya mana o Nazarete
 o manyete ma Galileya, amba ya kye o

Beteleme omanyete ma Yuda, waa botaka bée mokonzi Davidi. Pho yo Zozefu abaka moto wa bosoo Davidi. ⁵ Akyendekye komisa nkombo yo na ηwasi we Maliya, owabaka na ibuu. ⁶ Nzuka imbele saba bée o Beteleme, mokolo nwe ηwa ibota ηwakokaka. ⁷ Amba ya bota ηwana wa lele, ηwana we awa oboo. Aesi ya mozinga na bitato, amba ya molangya o kyese ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza, pho tebaikaka zwa elele ya ilala o ingambi siilasa bée babutu.

Mwanze monom atokolesi babanze ba mampate

⁸ O manyete me, babanze ba mampate babaka balale o manzabi pho ya ibatela mampate ma be. ⁹ Mwanze wa Nkolo monom amba ya batokolele, nkyemo ya Nkolo yamba ya bangyengyele, emba bailaka na foikye. ¹⁰ Mwanze amba ya wo na bée yokye: «Bée saila, pho naesi ya iemola simo elaa, eya mosepelisa bato baso: ¹¹ O mokolo ηwa lol eye, o mokyisi munene ηwa Davidi, baebotesi Mobikye ooli Masiya, Nkolo. ¹² Kyeka bilembetele baamoeba na bée: Wamokye wene ηwana oo mokyikyī bamozingyi na bitato, alangyi o kyese ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza.»

¹³ Mbala yonyo banze basuu baikye bamba ya angana na anzelu owa boo. Babaka bakumbele Nwaphongo bobo: ¹⁴ «Le nkyemo ya Nwaphongo iwenene o ikolo, bese bobo wawa o se oka bato baazingye yo!»

Babanze ba mampate bakye o Beteleme

¹⁵ Waabutwa banze o ikolo, babanze ba mampate bamba ya wōnō onte ya be, bekye: «Tokyende tee nono o Beteleme, tokye wene lowo lokyelami omō, loloumosi Nkolo Nwaphongo.» ¹⁶ Bamba yakye omō izele, baesi ya kye wene Maliya na Zozefu na ηwana o mokyikyī alangyi o kyese ekyelangyisa bée manyama ntoma ya iza. ¹⁷ Waamowene be, bamba imola iso ya bawolekye bée pho ya ηwana. ¹⁸ Emba bato baso babaokaka bakanwaka

na maphoo maabaka babanze ba mampate bawo. ¹⁹ Kasi Maliya abanzaka maphoo maso mamana o ndondo ye ambaka baa kamaumunya. ²⁰ Bobele babanze ba mampate bamba ya butwa. Bakumbelaka bonene pha Nwaphongo, bamokumisaka pho ya maphoo maso maaokaka bée na maawenekye be, pho maso malekanaka nde bowabaimolaka anzelu.

Bakye bele Yesu

²¹ Waakoka nkolo ηwambi sima ya ibotama sa ηwana, imbele sa imobele sakokaka, baamba ya molaa nkombo ya Yesu, nkombo eyawoko anzelu phanza nyango saboekamakye.

Maliya na Zozefu bakye teya Yesu o Tempelo

²² Bobele, waakoka mokolo ηwa ikye manya sokoto bokowo mobeko ηwa Mose, Maliya na Zozefu bamba yakye na ηwana o Yelusaleme pho bakye moteya Nkolo. ²³ Pho yakomama o Mobeko ηwa Nkolo bobo: «Iwana muso ooboti bée wa lele wa oboo, kabe wa Nkolo.» ²⁴ Maliya na Zozefu bamba ya ambya na bée ifonza bokoongye Mobeko ηwa Nkolo: Mankoto ηwenya mabale maa ngonda naa bana babale ba mankoto ηwenya maa lombō.

Simeyo akumosi Nwaphongo pho ya Yesu

²⁵ Nzuka o Yelusaleme moto monom abaka omō, nkombo ye Simeyo. Abaka moto wa bosembo, abaka kakumole na Nwaphongo, ambaka ba kaziya mokolo ηwa moyamanya Nwaphongo Isalayele ngongō. Bolobo Bosantu phabaka ne. ²⁶ Bolobo Bosantu pha moimolaka obokye etawee bo naino taweni Masiya owamotoma Nkolo. ²⁷ Emba Simeyo akambemi na Bolobo, amba yakye o ingambi siinene sa losambo. O imbele me, baboti ba ηwana Yesu bamba ya ne pho ya ikye kyela bokoongye mobeko pho ye. ²⁸ Simeyo amokpe o maboko me, amba ya phe Nwaphongo melesi yokye: ²⁹ «Uḡwanwa eye, Nkolo, okokye mbunu ya we; okokyi ile moombo ηwa we awe bese. ³⁰ Pho miyo ma nga maweni ibikyī sa we,

³¹ saabongye we pho ya bato baso:

³² Ibikiyi me sili moo nwaamungyengyele bapakano; n/wamopheε nkyemo oka bato ba we Isalayele.»

Mapho maawoko Simeyo pho ya Yesu

³³ Ango na nyango wa Yesu bakanwaka na ikyimowole be. ³⁴ Simeyo amba bapambola, aesi ya wo na Maliya, nyango wa Yesu yokye: «Pho ya n/wana wa we, bato baikye o Isalayele, bana bamokaa baayoko bamoteme. Amoba elembo ya Nwaphongo, kasi bato bamole. ³⁵ Emba maumunya maabombama o mandondo ma bato mamowenene o phaa. Na we, Maliya, bolosi phamoetubinya ndokolo mumphata.»

Ana, moimosi owa nwanwasi

³⁶ Yabaka na moimosi monomo wa nwanwasi, nkombo ye Ana, n/wana wa Fanuele, wa ibota sa Asele. Yo akotwaka na bokusi. Beε na lele we bazala bolonga nde mbula sambo, ³⁷ bobele aesi ya ikala bozengye. Abaka na mambula mako n/wambi mbuka mane. Ana abaka nkolo iso o ingambi sa losambo ikyelela Nwaphongo na moo na mokolo, na imima ntoma na na ibondole. ³⁸ Nde o sina imbele me, abuto iphe Nwaphongo melesi. Abuto iwo pho ya n/wana na bato baso babaka baziya obokye Nwaphongo aikole Yelusaleme.

Ibutwa o Nazarete

³⁹ Waunva baboti ba Yesu ikyela ya ongaka Mobeko n/wa Nkolo, bamba ya butwa na n/wana o manyete ma Galileya, o mokyisi n/wa beε Nazarete. ⁴⁰ N/wana akolaka, azwaka bokusi. Atondaka na zebi, na bolaa pha Nwaphongo phabaka mi yo.

Yesu na mbula iko mbuka ibale akye o Tempelo

⁴¹ Mbula na mbula baboti ba Yesu babaka bakyende o Yelusaleme pho ya eyenga ya Ilekana. ⁴² Waakokya Yesu na mambula iko mbuka mabale, baboti beε bakyekye ne bo owameele beε ikyela pho ya eyenga. ⁴³ Waaunva eyenga, baesi ya butwa. Kasi Yesu aikalaka o Yelusaleme,

baboti beε saeba. ⁴⁴ Baumunyaka obokye ali na bebi na beε baa imbanga, bamba kyela nzanga mobimba ya nzela beε satamoluka. Sima, bamba ya kye moluka oka banaa nyango na oka baebaa na be. ⁴⁵ Kasi waaba beε samozwa, baesi ya butwa o Yelusaleme ikyemimoluka. ⁴⁶ Sima ya nkolo iyato, baesi yakye mozwa o Tempelo azasi onte ya bateye ba mibeko, kabaokye kambe na batuna mituna. ⁴⁷ Bato baso babaka bamookye bakamwaka na malondo me na na biyano be. ⁴⁸ Waamowene be, bakamwaka na boikye, emba nyango amba ya wo ne yokye: «N/wana wa nga, olokyesi babona pho ya'ye? Kyeka nga na ongo tobakyi na ntema o ikolo pho ya ikyemieluka.» ⁴⁹ Amba ya babuyisa yokye: «Be kondukye pho ya'ye? Toebe obokye nasengyesi iba o ingambi sa Tata?» ⁵⁰ Kasi beε tebaikaka sosolo yabawolekye yo. ⁵¹ Bobele Yesu amba ya butwa na beε o Nazarete. Abaka kabatoso. Nyango abanzaka mapho maso mamana o ndondo ye. ⁵² Emba Yesu abaka kakole na zebi na na nzoto, awenenekye moto molaa o miyo ma Nwaphongo na oka bato.

3

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ O mbula ya iko mbuka itano ya bokonzi pha Tibeε Sezale, Poso Pilata abaka moangyesi n/wa Yuda. Elode abaka mokonzi n/wa Galileya, n/wana nyango Philipe abaka mokonzi n/wa Itule na Talakonite, Lizania abaka mokonzi n/wa Abilene. ² Ana na Kaifa babaka banganga banene ba Nwaphongo. Imbele me Yoane n/wana wa Zakaliya, aesi ya imola Simo ya Nwaphongo o bokye. ³ Yoane abuto ikyemitambula nkyisi iso iili o mokukulu n/wa ebale ya Yaladene. Abaka kakyemiwo na bato yokye: «Bongya mandondo ma beε, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma beε.» ⁴ Ndengye mena, Yoane akokyaka mapho maakoma moimosi Isaya o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto monomo kanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!
Omoteyisa nsonga!

⁵ Mangongo maso bamakinyinza, mangomba na makosi maso bamawalole. Mangbongbo maso bamaelole; mabela mali o nzela bamakinyinza.

⁶ Emba bato baso baamba wene bokobikya Nwaphongo bato.»

⁷ Bato baikye babaka baye oka Yoane pho ababatisa. Yoane abaka kawo na bee obokye: «Bee bosoo imele; oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekyeye nza? ⁸ Kyela maphoo ma weninya obokye obongye mobesi. Le imiwole obokye: “Ekpele yonyo etelokyele pho Abalayama ali nkoko wa banga.” Nawo na bee ngakye Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ⁹ Bambo bongya ikoko pho ya itena nkanga ya nzete. Nwete munso moote-moobote mbuma indaa, baamokpete, baamovaka o nwenya.»

¹⁰ Bato bamba motuna bekye: «Emba tokyele bo?» ¹¹ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Oli na bitobu bibale ba ikolo, aphe yonyo na ooli pha. Oli na ntoma ya iza, akabele ootoli na ntoma.» ¹² Baphutise ba mputi bakaka na bee oka Yoane pho ababatisa. Bamba ya motuna bekye: «Moteye, tokyele bo?» ¹³ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Phutisa mputi nde bo owaetoma be.» ¹⁴ Batuluku bamba ya motuna na bee bekye: «Ka banga tokyele bo?» Yoane amba ya wo na bee yokye: «Bee sanyokolo moto, sabololo moto baphalanga, sakatela moto lowo, bika nde na iphuta sa bee.»

¹⁵ Bato baso babaka bakyele mau-munya na ilemela obokye emba Yoane teli nde yo Masiya. ¹⁶ Yoane amba ya babuyisela bee baso yokye: «Nga naebatisa nde na maa, kasi ookoye andekyi na mwiya; sikokyi na iingola nsimbi ya bikoto be. Yo amoebatisa na Bolobo Bosantu na na nwenya. ¹⁷ Aphisi enyengyele o maboko pho ya inyengyele nkata ya angana na mbuma. Amobomba mbuma o bompemde kasi amotumba nkata o nwenya motemozime.» ¹⁸ Yoane

akulaka na teya bato maphoo masuu maiikye, abaka kabaimole na Simo Elaa.

Elode Atipasi aakye Yoane o boloko

¹⁹ Yoane aoyaka Elode mokonzi nwa Galileya pho alongaka Elodiade, nwaswa wa mwana nyango; na pho kulaka nakyela maphoo mabe maiike. ²⁰ Emba Elode akulaka kyela lowo losuu loobe; laa inyosa Yoane o boloko.

Ibatisama sa Yesu

²¹ Waaunva Yoane ibatisa bato baso, aesi ya batisa na Yesu. Waaba Yesu kabondele, ikolo siesi ya zibwa. ²² Bolobo Bosantu boesi ya moutela ndokolo inkoto nwenya, nwaswa monomo mouti o ikolo mooka obokye: «Oli Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

²³⁻³⁸ Yesu abaka na manbula phenephe na mako maato wa tata yo etoma ye. Bato batataka iumunya obokye ali nwana wa Zozefu.

Zozefu abaka nwana wa Eliya,
Eliya nwana wa Matati,
Matati nwana wa Lewi,
Lewi nwana wa Melekyi,
Melekyi nwana wa Yanayi,
Yanayi nwana wa Zozefu,
Zozefu nwana wa Matatiasi,
Matatiasi nwana wa Amosi,
Amosi nwana wa Nauma,
Nauma nwana wa Esili,
Esili nwana wa Nagayi,
Nagayi nwana wa Maati,
Maati nwana wa Matatiasi,
Matatiasi nwana wa Semeyi,
Semeyi nwana wa Yozeki,
Yozeki nwana wa Yoda,
Yoda nwana wa Yoanane,
Yoanane nwana wa Leza,
Leza nwana wa Zolobabele,
Zolobabele nwana wa Salatiyele,
Salatiyele nwana wa Neli,
Neli nwana wa Melekyi,
Melekyi nwana wa Toli,
Toli nwana wa Kosama,
Kosama nwana wa Elemadama,
Elemadama nwana wa Ele,
Ele nwana wa Yesu,
Yesu nwana wa Elezele,
Elezele nwana wa Yolima,

Yolima n̄wana wa Matati,
 Matati n̄wana wa Lewi,
 Lewi n̄wana wa Simeyona,
 Simeyona n̄wana wa Yuda,
 Yuda n̄wana wa Zozefu,
 Zozefu n̄wana wa Yowama,
 Yowama n̄wana wa Eliyakimi,
 Eliyakimi n̄wana wa Meleya,
 Meleya n̄wana wa Mena,
 Mena n̄wana wa Matata,
 Matata n̄wana wa Nata,
 Nata n̄wana wa Davidi,
 Davidi n̄wana wa Yese,
 Yese n̄wana wa Yeβeni,
 Yeβeni n̄wana wa Boaze,
 Boaze n̄wana wa Sala,
 Sala n̄wana wa Nasoni,
 Nasoni n̄wana wa Aminadaba,
 Aminadaba n̄wana wa Alani,
 Alani n̄wana wa Eselona,
 Eselona n̄wana wa Pelesi,
 Pelesi n̄wana wa Yuda,
 Yuda n̄wana wa Yakobo,
 Yakobo n̄wana wa Izaka,
 Izaka n̄wana wa Abalayama,
 Abalayama n̄wana wa Tela,
 Tela n̄wana wa Nawolo,
 Nawolo n̄wana wa Seluga,
 Seluga n̄wana wa Leyu,
 Leyu n̄wana wa Peloga,
 Peloga n̄wana wa Ebele,
 Ebele n̄wana wa Sela,
 Sela n̄wana wa Kainama,
 Kainama n̄wana wa Alapakasada,
 Alapakasada n̄wana wa Sema,
 Sema n̄wana wa Nowa,
 Nowa n̄wana wa Lameke,
 Lameke n̄wana wa Metusela,
 Metusela n̄wana wa Enoka,
 Enoka n̄wana wa Yaledede,
 Yaledede n̄wana wa Malele,
 Malele n̄wana wa Kename,
 Kaname n̄wana wa Esini,
 Esini n̄wana wa Seti,
 Seti n̄wana wa Adamu,
 Adamu n̄wana wa N̄waphongo.

4

Zabulu amekyi Yesu

¹ Yesu atondi na Bolobɔ Bosantu, amani o ebale ya Yaladene, Bolobɔ amba ya mokamba o bokye. ² Omɔ, Zabulu aesi yamumeka nkɔlɔ makoo mane. Nkɔlɔ iso miina, Yesu taikaka zaa, sima me amba yaoka nzala. ³ Zabulu amba ya wɔ ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wɔ na ibanga sisi sibutwe mapa.» ⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: “Moto etabikye nde na mapa.”»

⁵ Emba Zabulu amba yakyende ne o elele yɔnɔyɔ ya ikolo, amba ya moteya nkyisi iso ili o mokyisi. ⁶ Amba ya wɔ ne yokye: «Namoephe bokonzi na ngambo ya nkyisi iso mina phɔ baimphe, nakokyi iphe na moto owa ozingyi nga. ⁷ Ka bo onkusamesi, iso miina yamotwa ya we.» ⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: “Wamokusamela nde Nkolo, Nwaphongo wa we, wamosambela nde yo.”»

⁹ Zabulu ambakula yakyende ne o Yelusaleme, akye moteye o songye ya Tempelo, amba ya wɔ ne yokye: «Boli Nwana wa Nwaphongo, omikumbe o se; ¹⁰ phɔ buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: “Nwaphongo amotoma banze bɛe obokye baya ebanza. ¹¹ Na obokye bamoetamba na mabokɔ phɔ ekolo ya we sa zuma o ibanga.”» ¹² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: “Sameka Nkolo, Nwaphongo wa we.”» ¹³ Waunva Zabulu imeka Yesu, amba ya moika akyee tee nɔnɔ o imbele sisuu saamozwana bɛ.

Yesu atati etoma ye o Galileya

¹⁴ Bobele Yesu, na mwiya nwa Bolobɔ, amba ya butwa o Galileya. Ngambo ye ya tambulaka o nkyisi iso ya manyete ma Galileya. ¹⁵ Abaka kakyemiteya o mangambi ma makyita, bato baso basambaka mateya me.

Bato ba Nazaletɛ bale ianola Yesu

¹⁶ Yesu akyendekye o Nazaletɛ mokyisi nwa kolaka yo. Mokɔlɔ nwa Sabata, amba ya nyɔlɔ o ingambi ma makyita bowameelekye yo. Amba ya teme phɔ ya itanga buku pha Nwaphongo. ¹⁷ Bamba ya mophe mokanda nwa moimosi Isaya.

Amoingosi, aesi yakye zwa elele eyakoma bée obokye:

¹⁸ «Boloḅo pha Nkolo boli mi nga.

Anzosi pho ya iya imola babola Simo Elaa. Antomi pho ya iya iimola bato baa boloko obokye baabakondola, na baapholo miyo obokye bamokula wene,

na pho ya iyabikya bato baa minyoko,

¹⁹ pho ya iya imola bato mbula eyamoweninya Nkolo ngolu ye.»

²⁰ Emba Yesu amba ya ziba buku abobuyise moto wa etoma o ingambi sa makyita, bato baso babuto imolembetela.

²¹ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Maphoo maatangyi nga mama makokyisami lolu pho ya bée baanzokye.»

²² Bée baso basepeleka na Yesu bamba na kamwa na maphoo malaa maawoko yo. Bekye: «Eye nga njwana wa Zozefu!»

²³ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Naebi obokye bée wa munkpela ete ekye wo obokye: “Munganga, omibikya we mampenza.” Wamokula wo na nga na obokye: “Tooka iso yaakyela we o Kapalanauma, oikyele bomo na wawa o mokyisi nwa we.”»

²⁴ Yesu ambakula wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Moimosi tebamoanole o mokyisi nwe.

²⁵ Nakule bakya ngakye: O imbele saka moimosi Eliya, mazengye mabaka maikye o Isalayele. Waaba imbele me mambula sa nwo mbula iyato na makombe motoba, zilo sikusi sakyindaka mokyisi munsu.

²⁶ Kasi Nwaphongo taika toma Eliya nono oka monomo na mazengye mana. Kasi amotoma nde oka bozengye bonobo phaabaka o Salepeta mokyisi nwa manyete ma Sidona.

²⁷ Na wa imbele saka moimosi Elize, bato baikye ba maba babaka o Isalayele. Na monomo na bée taikaka bika. Kasi yabikaka nde Namana moto wa Siri.»

²⁸ Waaoka bato baso baabaka o ingambi sa makyita maphoo me, bée baso baakyelaka Yesu yoo.

²⁹ Bamba ya teme baesi ya tokolo na Yesu o ebonga. Bamba ya kyende ne o ikolo sa ngomba eya tonga bée mokyisi pho bamuukye o se.

³⁰ Kasi Yesu amba ya bolongana onte ya bée nono wakyende yo.

Yesu abikye moto ooli na bolobo bobo

³¹ Bobele Yesu amba ya kyende o Kapalanauma, mokyisi nwa manyete ma Galileya. Abaka kateya bato nkolo iso ya Sabata.

³² Bato bakamwaka na moteyesi nwe pho abaka kawo na bokonzi bosu.

³³ O ingambi sa makyita, moto monomo abaka na bolobo bobo. Amba ya butwa iyanwana na bokusi yokye:

³⁴ «Aa Yesu wa Nazarete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe, iwe oli Mosantu owa toma Nwaphongo.»

³⁵ Yesu amba ya phaphala na bolobo bobo me amba wo na phango yokye: «Zala bose! Eemba na tokolo onte ya moto oyo.»

Bolobo bobo me phaamba ya vaka moto me o se o boo pha bato baso, botokosi saika mokyela na bobo.

³⁶ Bato baso bakamwaka na boikye, bamba mituna onte ya bée bekye: «Maphoo ma moto oyo mali ya bo'ye? Kawo na bokonzi na malobo mabe obokye matokolo, maambe na tokolo.»

³⁷ Emba ngambo ya Yesu ya tambulaka o nkyisi iso.

Yesu abikye bato baikye ba malosi

³⁸ Yesu amba ya tokolo o ingambi sa makyita, amba ya kye nyolo o ingambi sa Simo. Bokyilo pha Simo owa njwanwasi abaka na mowewe moikye, bamba onga na Yesu obokye amobikya.

³⁹ Yesu amba ya mikpakya mi yo, na njwesi mokusi amba phaphala na mowewe nono waa mana njwango, mina wamo aesi ya njwa, abuto ibakyelela.

⁴⁰ Waatate inda bunya, bato baso baabaka na bato ba malosi ndengye na ndengye bamba ya na bée ooli Yesu. Amba ya tandela monomo na monomo maboko, amba babikya.

⁴¹ Malobo mabe maatokoloko onte ya bato baayoko ba malosi maanwanaka obokye: «Oli Nwana wa Nwaphongo!» Kasi Yesu amba phaphala na mango, amakatelaka obokye me sa woo, pho me maebaka obokye yo ali Masiya.

Yesu akye imola Simo Elaa o Yuda

⁴² Waaye bunya Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, aesi ya kyende o elele yonoyo ya bose. Bato baikye babuto imoluka. Waamozwa be, bamba mozimba obokye

yo salekana. ⁴³ Kasi Yesu amba wɔ na bée yokye: «Nasengyesi iimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo o nkyisi iiyɔkɔ mɛ. Phɔ Nwaphongo antoma nde phɔ ya bɔmɔ.» ⁴⁴ Amba ya kyemiteya o mangambi ma makyita masɔ mali o Yuda.

5

Yesu abangyi baekosi bée baa o boo

¹ Mokɔlɔ mɔnɔmɔ, Yesu abaka o mokukulu nwa maa maanene ma Genezaletɛ, bato baikye bamba ya izele oli yo phɔ ya iya oka iloba sa Nwaphongo. ² Yesu aesi ya wene mato mabale o mokukulu nwa maa maanene. Mato mɛ ya maikaka baosi bautaka o maa phɔ ya akunyola mandendi ma bɛ. ³ Yesu amba ya baa ovato bɔnɔbɔ, yabaka phaka Simo. Amba wɔ na Simo obokye tangola vato nwanan itakye na mokukulu. Yesu amba ya zala o vato abuto iteya bato.

⁴ Waaunva yo iteya, amba wɔ na Simo yokye: «Susinya vato o bodiko, emba iwe na bebi na we, ovakye mandendi phɔ obome swe.» ⁵ Simo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, toosi mokɔlɔ mobimba toloikiyi boma na ekpele. Ka phɔ we oniwo babona, na movaka mandendi o maa.»

⁶ Bamba ya vaka mandendi o maa, bamba zwa swe boikye. Mandendi ma bée matataka naikakwa. ⁷ Bamba ya banga bebi na bée babaka o vato boyɔkɔ obokye bayabasunga. Bebi na bée bamba yaa. Bamba tonza mato masɔ mabale na swe. Mato mɛ malukaka na izinda. ⁸ Wawe ne Simo Petelo babona, amba kaa na mabɔngɔ o boo pha Yesu yokye: «Nkolo, mana phenephe na nga, phɔ nali moto wa masumu.»

⁹ Phɔ ebe yo ebe bebi ne baokaka bɔɔbɔ, phɔ ya boikye pha swe yaa bomaka bɛ. ¹⁰ Zake na Yoane, bana ba Zebede, bebi na Simo bayakaka ya basunga bawenekye na bée bɔɔbɔ. Kasi Yesu amba ya wɔ na Simo yokye: «Sa ila! Banda lolɔ otokule ba moosi wa swe, wamobutwa molukiyi wa bato.» ¹¹ Emba bamba komya mato o mokukulu, baesi ya ika iso nɔnɔ waa benga bée Yesu.

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

¹² Waaba Yesu o mokyisi mɔnɔmɔ, moto mɔnɔmɔ abaka na bolosi pha maba amba ya ooli yo. Wa wene yo Yesu, aesi ya kusama o boo phe, boo nɔnɔ o se, amba nyingonela ne yokye: «Nkolo! Bo ozingyi okokyi imbikya.» ¹³ Yesu amba ya tanda ebɔkɔ, amba mokuma, amba wɔ ne yokye: «Naanosi, bika.» Nde mina wamɔ, maba mamani. ¹⁴ Yesu amba yawɔ ne yokye: «Saika imola na moto mɔnɔmɔ lowɔ lolo. Kasi kyende nde miteya oka nganga ya Nwaphongo boobuto we, emba ombe ambya ikabo bo wa wɔ Mose phɔ ya bato babikiyi na bolosi pha maba, phɔ ya iweninya oka bato obokye obikiyi phele.» ¹⁵ Ngambo ya Yesu yatambulaka mboka esɔ. Bato baikye babaka bayangana waali yo phɔ ya iyamooka na iyaluka ibikiyi na malosi ma bɛ. ¹⁶ Kasi Yesu abaka kakyende bɔndele yo mampenza o bilele ba bɔse.

Yesu abikye moto owa nyiba makolo

¹⁷ Mokɔlɔ mɔnɔmɔ Yesu abaka kateya. Bafalisayi na bateye ba mibeko babaka wamɔ. Bakyekeye miuta o nkyisi iso ya Galileya na ya Yuda na o Yelusaleme. Yesu abaka kabikya bato ba malosi na mwiya nwa Nkolo Nwaphongo. ¹⁸ Bato bamba moyelela na moto owa nyiba makolo bamophisi miitokɔ. Bamba ya luka nzela ya imunyɔsa o ingambi phɔ ya ikyemolangya o boo pha Yesu. ¹⁹ Kasi phɔ ya boikye pha bato, tebaika zwa nzela ya ikoma nɔnɔ ooli Yesu. Bamba ya baa o motɔndɔ nwa langyema, bamba bumbola muna motɔndɔ nɔnɔ wa mouya bée mi sina itokɔ onte ya bato o boo pha Yesu. ²⁰ Waawene Yesu ianola sa bɛ, amba ya wɔ na moto owa nyiba makolo yokye: «Nwebi na nga, naelimbise masumu ma we.» ²¹ Bateye ba mibeko na bafalisayi, babuto imituna bekye: «Moto ookonetola Nwaphongo oyo ani ba nza? Ookokyi ilimbisa masumu nza bo teebe nde Nwaphongo!» ²² Yesu aebaka maumunya ma bɛ. Amba wɔ na bée yokye: «Bée koumunya babona phɔ ya'ye? ²³ Iwo na moto obokye: "Masumu

ma we malimbisami”, na ná iwó ne obokye: “Teme, tambula?” Elekyi bokusi iye ²⁴ Kasi nazingyi obokye bée oebe obokye Nwana wa Moto ali na bokonzi pha ilimbisa masumu wawa o mokyisi.» Emba amba ya wó na moto owa nyíba makolo yokye: «Nawó na we, teme, kpa itóko sa we butwa oka be.» ²⁵ Mina wa mó, aesi ya teme o miyo ma bato baso atombi itóko saamolangyaka na be, nono wabutwa yo oka bée na ikyemikumbela Nwaphongo. ²⁶ Bato baso bakanwaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo, na boobo bekye: «Toweni loló maphóo ma ikamwa!»

Yesu abangyi Lewi

²⁷ Bobele Yesu amba ya tokolo, amba ya wene moto monomo nkombo ye Lewi, mophutise wa mputi, azasi o elele ye ya etoma. Yesu amba wó ne yokye: «Imbengye!» ²⁸ Lewi aesi ya teme, aikyi iika iso abengyi Yesu.

²⁹ Emba Lewi amba kyelela Yesu eseleko enene o ingambi se. Baphutise ba mputi baikye na bato basuu babaka o mesa na be. ³⁰ Bafalisayi na bateye ba mibeko bawenekye bofe, bamba ya wó na baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye bée koze, konywe elele yonyo na baphutise ba mputi na bato ba masumu?» ³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Baali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, esengyesi na munganga nde bato bali na malosi. ³² Siesi ya banga bato balaa. Kasi naesi ya banga nde bato baabe pho babongole ntema ya be.»

Yesu kateya pho ya imiima ntoma

³³ Bafalisayi bamba ya wó na Yesu bekye: «Baekosi ba Yoane Mobatise, ebe na baaka bafalisayi bamiime ntoma, bambe na bondele; ka baekosi baaka ya we baze, banywe.» ³⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Mokolo nwa eseleko ya bolonga, okokyi ilasa bato baabangyi yo o eseleko nzala bo molongyi ataa ba na be? ³⁵ Kasi mokolo nwaa moba molongyi saba onte ya be, emba mi nkolo mina, baamilasa nzala.»

³⁶ Yesu amba ya bakpela ete eye: «Moto takokyi ikpa etato ya etobu

eenyakune pho ya ietongya na etobu eya booka. Bo akyesi babona, aoti etobu eenyakune, etato ya etobu eenyakune teekoka na etobu eya booka. ³⁷ Nde bomó, moto takokyi iangola maleku maa swaswa o mambongo maaboka. Bo akyesi babona, maleku maa swaswa mamobola mambongo maaboka, maleku ma molukwa o se, mambongo mamootono. ³⁸ Kasi babona phe, maleku maa swaswa bamateye nde o mambongo maaanyakune. ³⁹ Moto etazingye inywa maleku maa swaswa bo ambo nywa maleku maa mpiko, pho amowo obokye: «Maleku maa mpiko malekyi bolaa.»

6

Yesu ali Nkolo wa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu na baekosi bée balekanaka o manzabi ma ble. Baekosi bée babuto inoko ena ble, baeyinya o matandala bambe za ina mbuma. ² Bafalisai bayoko bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kokyele mapho maakatele mobeko ikyela mokolo nwa Sabata?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi, mokolo monomo yo na bebi ne babaka na nzala? ⁴ Anyoko o Ingambi sa Nwaphongo, akpaka mapa maambyaka bée oka Nwaphongo. Amazaka, aphekye na bebi ne. Kasi mobeko nwa banga mowo obokye mapa mamana makokyi izaa nde banganga ba Nwaphongo.» ⁵ Yesu amba ya wó na bafalisayi yokye: «Inwana wa Moto ali Nkolo wa Sabata.»

⁶ Mokolo mosuu nwa Sabata, Yesu amba ya nyolo o Ingambi sa makyita, abuto iteya. Moto monono owa nyíba eboko ya bolo abaka omó. ⁷ Bateye ba mibeko na bafaliayi babaka bakyekye Yesu naa amobikya moto mona mokolo nwa Sabata pho bazwe nzela ya imophunda. ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya wó na moto owa nyíba eboko yokye: «Inwa, oteme o boo pha bato baso!» Moto me amba ya inwa, akye teme. ⁹ Emba Yesu amba ya wó na bée yokye: «Naetune bée, mobeko nwa banga mowo bo pho ya

Sabata? Ikyela bolaa ndee ikyela bobbe, ibikya moto ndee imole kawe?» ¹⁰ Yesu amba bakyeke bée baso, amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola, eboko ebongyi. ¹¹ Kasi bateye ba mibeko na bafalisayi batondaka na yoo, babuto iyika ziko onte ya bée pho ya lowoo lookokyi bée ikyela pho ya Yesu.

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹² Imbele me, Yesu akyekye baa o ngomba pho ya ibondela. Alekyinyaka mokolo mobimba omoo pho ya ibondela Nwaphongo. ¹³ Waa ye bunya, amba ya banga baekosi be. Onte ya be, amba ya olo iko mbuka babale, amba ya baphe nkombo ya batoma. ¹⁴ Yabaka: Simo owa phekye yo nkombo ya Petelo, Andele njwana nyango na Simo, Zake, Yoane, Filipe, Batelemi, ¹⁵ Matiye, Toma, Zake njwana wa Alifa, Simo owa ingomba sa baatembele mokyisi nwa be, ¹⁶ Yuda njwana wa Zake, na Yudasi Isikaliyota, owa ungyaka Yesu.

Yesu kateya, kabikya na baa malosi

¹⁷ Yesu amba ya uta ngomba yo na batoma be, amba ya kye teme o elele yonyo eya langyema. Baekosi bée baikye babaka wamo. Yabaka wamo na moluku nwa bato mwikye bautaka o Yuda mobimba, bautaka o Yelusaleme na o nkyisi ya mbale ya Tula na Sidona. ¹⁸ Bato bayakaka pho ya iya oka Yesu na iluka ibika na malosi ma be. Bato babaka batungyisame na malobo mabe, na bée babikaka. ¹⁹ Bato baso balukaka ikuma Yesu pho phembo yaabaka kytokolo ne yabaka kyibabikya bée baso.

Nkonzo na ngongo

²⁰ Emba Yesu amba kyeka baekosi be, amba ya wo na bée yokye:

«Nkonzo na bée baali babola, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pha bée!

²¹ Nkonzo na bée bali na nzala unjamwa eye,

pho wa mozwa ntoma ya izaanzye.

Nkonzo na bée baalele unjamwa eye pho wamoekye!

²² Nkonzo na bée bo bato baeyine, bo baele na bo baambe etola, bambe tanga mankombo ma bée na bobbe pho koanole Nwana wa Moto.

²³ Sepela ba na esengo mokolo nwa moya maphoo mamana, pho iphuti siinene sieziya o ikolo.

Oebe obokye bankoko ba bée banyokokoko baimosi ba Nwaphongo nde bomo.

²⁴ Kasi ngongo ya bée bato ba ezwele pho ombozwa esengo ya bée wawa o se.

²⁵ Ngongo ya bée baali na iso isengyesi na bée wawa o se unjamwa eye,

pho wa mowa na nzala.

Ngongo ya bée bato baekye unjamwa eye,

pho wamoba o elesi wamba na lela,

²⁶ Ngongo ya bée bo bato baso baewole na bolaa;

bankoko ba bée bakyelaka nde babona na baimosi ba bole.»

Zinga banguna ba bée

²⁷ «Kasi na wo na bée baanzokye: Zinga banguna ba be, kyela bolaa na bato baaeyine,

²⁸ imela bolaa na bato baeyimele bobbe, bondela Nwaphongo pho ya bato baaenyokolo.

²⁹ Bo moto aewandi engyete o mpakato eya bowe, kula molaalela na mpakato eya boloo.

Bo moto aebolosi munkoto nwa we, omole kapke na ena simisi.

³⁰ Kabela moto munso okoeyongye ekpele. Ka bo moto akpe epkele ya we, sakula eonga.

³¹ Kyela na basuu ikyzingye we obokye baekyele yango.

³² Bokozingye nde bato baezingye, wamba zwa iye? Pho na bato ba masumu bazingye baabazingye.

³³ Ka bokokyele bolaa nde na bato baaekyele bolaa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu bakyele nde bomo.

³⁴ Ka bokobekya nde na baaebe we obokye bamoebuyisa, wamba zwa iye? Na bato ba masumu babekya bebi na bée bato ba masumu pho baababuyisa ndengye eebabekyaki be.

³⁵ Ka bée, zinga banguna ba bée, obakyele bolaa, bekya salemela obokye baabekye we bamoebuyisa.

Emba wamozwa iphuti sinene, wamba baa na bana ba

Nwaphongo Owa Ikolo. Pho yo ali molaa pho ya bato bate baaphe melesi na bato baa nkamba. ³⁶ Okyelaka bato ngongo bokookyele ango wa bée bato ngongo.»

Sasambisa bebi

³⁷ «Sasambisa bebi, etebaesambisa me. Sanyete bebi, etebaaenyete me. Limbisa bebi, bamoelimbisa me. ³⁸ Kabela bebi, bamoekabela me. Bamotonza banyanzima ba bée, baa bainisa, baabanyingyinya pho batonde na bolaa. Pho, bamoekabela nde bookokabele we bebi.» ³⁹ Yesu ambakula bakpelela ete yokye: «Moto owa pholo miyo takokyi iteya nwebi ne owa pholo miyo nzela. Pho bée baso babale bamokye kaa o ibela, teli bomo? ⁴⁰ Moekosi na monomo taalekye molakyisi we na mayele. Kasi moekosi munsu oteye bée na bolaa kabutwe nde booli molakyisi we.»

⁴¹ «Pho ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa mwebi na we, kasi ete ya nwete eli o ziyo saka ya we toowene? ⁴² Ndengye'ye okokyi iwu na nwebi na we obokye: “Nwebi, le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we”, kasi toowene ete ya nwete eli o ziyo saka ya we? Moto wa bole, taamanya ete ya nwete eli o ziyo sa we, emba wamowene na bolaa pho ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we.»

Nwete na mbuma ya nwango

⁴³ «Nwete molaa temobote mbuma mbe, na nwete moobe temobote mbuma ndaa. ⁴⁴ Nwete na nwete bamoebe nde na mbuma ya nwango. Tebaa imbe mbuma ya fige o nzete yaa milo, tebaa noko mbuma ya vinyo o nkaa. ⁴⁵ Moto o molaa katokolo mapho malaa maute o ndondo ye. Moto o mobe katokolo mapho maabe maute o ndondo ye. Pho iso iikyitolo o munoko nwa moto kyiute nde o ndondo ye.»

Mangambi mabale

⁴⁶ «Pho ya'ye bée kombangye: “Nkolo, Nkolo”, kasi tokyele ikyi wo nga? ⁴⁷ Na moeteya moto owa ulana na moto okoye oka nga, kaokye mapho ma nga kambe na matosa. ⁴⁸ Alulana na moto okotongye

ingambi, aimi mbongu nzindo, akyesi mabanga o motema. Ambitata itonga o ikolo sa mabanga me. Waaya mpela enene, maa ma ebale matombi, maesi ya koma nono o sina ingambi. Kasi temaiky siuwola pho inganbi me satongamaka na bolaa. ⁴⁹ Ka moto okookye mapho ma nga kasi tamatosa, aulana na moto monomo katongye ingambi nde o ikolo sa manyete sa ima mbongu ya inyosa mabanga. Waaya mpela, ingambi sizindi, sikaa nde mbala yonyo siuwo sisuwo sisuwo.»

7

Yesu abikye Moombo wa mokonzi nwa Batuluku

¹ Waaunva Yesu iwole bato mapho mamana, ambaka ya kyende o Kapananauma. ² Omoo, mokonzi nwa batuluku ba Loma abaka na moombo owa loboko yo zinga. Moombo me abaka na bolosi pha iwa. ³ Waaoka mokonzi nwa batuluku me simo ya Yesu, amba ya motomela banaa bakumu ba bayuda pho ya ikye wo ne obokye aya bikya moombo we. ⁴ Waakoma bakumu oka Yesu, bamba butwa inyingonela ne bekye: «Moto oolotomi oyo ali molaa, akokyi obokye omosungye ⁵ pho kazingye bato ba banga, eli na yo moto owa lotongyela Ingambi sa losambo.» ⁶ Bobele Yesu amba ya kye yo na bankumu baatomaka be. Waakoma yo phenephe na ingambi, mokomzi nwa batuluku aesi ya toma bebi ne pho bakye wo na Yesu obokye: «Nkolo, le mitungyisa. Siiky longobana obokye onyolo o ingambi sa nga. ⁷ Yango mena naloti iya nga mampenza oka ya we. Kasi wo nde lowoo lonolo, moombo wa nga amobika. ⁸ Nga na tosa bakonzi ba nga, naambi na ba na batuluku baa kambe nga. Bo nawoo na monomo na bée ngakye: “Kyende”, ka kyende, bo naani woo na ooyoko ngakye: “Yaka”, kaye. Bo na woo na moombo wa nga ngakye: “Kyela bobo”, kakyele nde bomo.» ⁹ Waaoka Yesu maloba mamana, amba sepela na mokonzi nwa batuluku. Amba ekola boo oka bato baabaka bamobengye, amba wo na bée yokye: «Na wo na bée ngakye naino

siweni ianola sa ndengye'ye ebe na o bato ba Isalayele.»¹⁰ Waaya butwa bato baatomaka bée o ingambi sa mokonzi nwa batuluku, baya kye zwa moombo me abikyi.

Yesu abikyee nwana wa bozengye

¹¹ Bobele Yesu amba yakye o mokyisi muunene monomo nkombo ya nwanango Naina. Baesi bée na bato basuu baikye baakyendekye ne.¹² Waakoma yo phenephe na ibala, baesi ya vana na bato bakayende kunda moto o malita. Yabaka nwana wa lele nde monomo wa nwanwasi bozengye. Bato baikye ba mokyisi bakyeke mi moukya.¹³ Waa wene Yesu nwanwasi me, amookaka ngongo, amba ya wo ne yokye: «Le ilela.»¹⁴ Yesu amba ya susinya, amba ya kuma ena ephomba. Bato baaephilaka bamba ya teme. Yesu amba ya wo yokye: «Munzenga, na wo na we, langwa!»¹⁵ Mowee amba ya zala, abuto iwo. Yesu amba ya mobuyisa nyango.¹⁶ Bato baso bailaka na boikye, bamba butwa iwo bekye: «Moimosi munene atokosi onte ya banga! Nwaphongo aesi na ya bikya bato be!»¹⁷ Emba ngambo ya Yesu yamba tambula mboka eso tee nono o Yuda mobimba na o nkyisi yaa mambale pho ya lowo laakyelaka yo.

Motuna nwa Yoane Mobatise

¹⁸ Baekosi ba Yoane bamba kye moimola maphoo maso. Emba Yoane amba ya banga babale mi baekosi be.¹⁹ Amba ya batoma oka Yesu pho ya ikye motuna obokye: «Eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?»²⁰ Waakoma bée oka Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Yoane Mobatise alotomi pho ya iya etuna obokye "eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?"»²¹ Nde o sina imbele me, Yesu abaka kabikya bato baikye na malosi ma be, na bileme ba bée na bato ba malobo mabe, na baapholo miyo.²² Emba Yesu amba ya buyisa batima ba Yoane yokye: «Kyende kye imola Yoane maphoo maso maaweni bée na maokyi bée; bato baapholo miyo baweni, bato baatono makolo batambusi na bola, bato

baa maba babikyi, bato baaloko baokyi, bawe baako, babola baokye Simo Elaa.²³ Esengo na moto owamoba sabungya ianola se pho ya nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane

²⁴ Waabutwa batoma baatomaka Yoane, Yesu amba ya butwa ituna bato baabaka wamo pho ya Yoane yokye: «Be okyeki kyela iye o bokye? Nwana ntwete kanyingane na ewele? Phe.²⁵ Ka okyeki kyeka iye? Moto alati bitobu bilaa? Bato baalate bitobu bilaa na baali na ezwele babe o mangambi ma bakonzi.²⁶ Ka oombakyi kye kyeka iye, moimisi? Ee, na wo na bée, yo alekyi na moimosi.²⁷ Pho Yoane eli moto ookowo buku pha Nwaphongo pho ye bobo: "Nwaphongo awo yokye: Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela." ²⁸ Nawo na bée nga kye onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, tewali moto oolekyi Yoane, kasi moto oolekyi bokyiki o Bokonzi pha Nwaphongo, yo mona alekyi Yoane.»

²⁹ Bato baso na baphutise ba mputi bamba mooka, bamba ya anola obokye Nwaphongo ali na bosembo, bamba batisama na Yoane.³⁰ Kasi bafalisayi na bateye ba mibeko tebaika anola yaa zingaka Nwaphongo pho ya be, bamba na le ibatisama na Yoane.

³¹ Yesu ambakula wo yokye: «Bato ba lolole eye, naabaulinya na nza?»³² Baulana na bana bazasi o munsongo, bayoko bawo na bebi na bée bekye: "Toeyulelesi iphengo, toikyi bina; toetubesi meembo ma elesi, bée toikyi lela!"³³ Pho Yoane Mobatise aesi, taaze mapa, taanywe maleku, bée bekye: "Ayeya."³⁴ Ka Nwana wa Moto aniyaa, kaze kanywe, bée bekye: "Kyeka moto ookoumunya nde iza na inywa; ali ekamba ya baphutise ba mputi na bato baa masumu."³⁵ Kasi zebi silaa siebane oka bato baasianole.»

Yesu anyosi o ingambi sa Simo mofalisayi

³⁶ Mofalisayi monomo amba ya banga Yesu obokye akye zaa oka ye. Yesu amba ya kyende omoo, amba ya zala o mesa.

³⁷ Nwanwasi mōnōmō wa ndumba abaka o mokyisi mē. Waaoka yo obokye Yesu ali o ingambi sa mofalisayi, amba ya na molangyi mōnōmō nwa motiya motondi na malasi. Bakyelaka molangyi mē na ibanga sibangye bēē alabata. ³⁸ Amba ya tēme o sima ya Yesu, o makolo mē. Abaka kalele, abuto inyōbibisa makolo ma Yesu na mbembe yē, kambe ikunyola na suwe yē, kambe mayamba, amba masweya malasi. ³⁹ Waawenē mofalisayi owa bangaka Yesu babona, amba miwōle yokye: «Bo moto oyo abakyi owaakolo moimosi, nde aebi obokye nwanwasi ookomokume oyo ali ndumba.» ⁴⁰ Emba Yesu amba ya wō na mofalisayi yokye: «Simo, nali na nwan lowō wa iewōlē.» Simo amba ya wō nē yokye: «Mot-eye, wō.» ⁴¹ Emba Yesu yokye: «Moto mōnōmō abekyaka bato babale baphalanga. Mōnōmō abekaka nkama itano ya baphalanga ba bibende, oyōko abekaka makoo matano ma baphalanga ba bibende. ⁴² Kasi waaba bēē sakoka iita ena mbōngō, amba balimbisa bēē baso babale. Onte ya bēē baso babale, owa molōbo zinga moto obalimbise na mbōngō nza?» ⁴³ Simo yokye: «Pho ya nga, naumunya obokye eli olimbise bēē na mbōngō enenē.» Yesu amba wō nē yokye: «Olongyi.»

⁴⁴ Amba miekpinya oka nwanwasi mē, amba wō na Simo yokye: «Oweni nwanwasi oyo? Nanyōsi o ingambi sa wē, toikyi mpe maa maikunyola makolo. Kasi yo, akunyosi makolo ma nga na mbembe yē, ambi ya maōlōlo na suwe yē. ⁴⁵ Toikyi nyangyela, kasi yo, tata oonyōsi nga wawa, kaina bēbē makolo ma nga. ⁴⁶ Toikyi nsweya malasi o moto, kasi yo, answeya malasi o makolo. ⁴⁷ Yango mena nawō na wē ngakye lozingo lē lonenē oka nga loweninye obokye masumu mē maikye maso malimbisami. Kasi ootoikyi bēē limbisa na maphō mabe maikye, taaweninya lozingo loikye.» ⁴⁸ Emba Yesu amba ya wō na nwanwasi mē yokye: «Masumu ma wē malimbisami.» ⁴⁹ Baabaka baze nē babuto imituna bēkye: «Moto oyo ambi ba nza pho ya

ilimbisa na masumu?» ⁵⁰ Yesu amba ya wō na nwanwasi mē yokye: «Ianola sa wē siebikye. Kyendē na bolaa.»

8

Babasi baakyeke mi baa na Yesu

¹ Sima, Yesu amba kyendē o nkyisi iinēnē na inkyiki, kakye miteya na ikye miimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo. Baekosi iko mbuka babale bakyekye mikye nē, ² na babasi basuu baabikya yo na malōbo mabe na malōsi. Yabaka Maliya, okobangye bēē Maliya ma Magadala, owa tōkōlōkō bēē malōbo mabe sambo, ³ Zaani nwan wa Kuza, mōnōmō wa bato baakyele etoma na Elode Atipasi, Suzani na basuu baikye, bēē baso basungaka Yesu na baekosi bēē na mbolo ya bē.

Ete ya mophiki

⁴ Bato baikye bakyekye miuta o nkyisi iinēnē ba yakaka oka Yesu. Emba Yesu amba bakpela ete eye: ⁵ «Moto mōnōmō akyekye phika ndemo o inzabi sē. Waaba yo kakye miphika, ndemo iyoōko yakaka o nzela. Batambusi baikyiti, manyōsi baikomosi. ⁶ Ndemo iyoōko yakaka o manyete mali na mabanga, itōkōsi, kasi inyiti pho teizwe mpiyo. ⁷ Ndambo ya ndemo iyoōko yakaka onte ya milō. Nzete ya milō ikosi molōngō na ndemo mē, kasi milō miikyetitise. ⁸ Ndambo ya ndemo iyoōko yakaka o manyete malaa. Ikosi, iboti mbuma mikama na mikama.» Yesu amba kula wō yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye.»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

⁹ Baekosi ba Yesu bamba ya motuna bēkye: «Ete mena kyelukye iwo bo?» ¹⁰ Amba babuyisa yokye: «Bēē, Nwaphongo aephē iyēba ba sekyele ba bokonzi phē, kasi bato baayoōko baokye nde na bite. “Pho bakyekye kasi tebaawenē, baokye kasi tebaasōsōlo.”»

Yesu kalimbole ete ya mophiki

¹¹ Yesu amba ya wō na baekosi bēē yokye: «Okyemela ntina ya ete mē; ndemo, eli iloba sa Nwaphongo. ¹² Nzela

eli bato baaokye Iloba. Kasi Zabulu kaye, kaya manya iloba o mandondo ma bée pho bée saanola, bée saamba na bika. ¹³ Manyete maangana na mabanga, eli bato baokye iloba sa Nwaphongo, ba sianole na nkyisa, kasi iloba me tesili na nkanga. Baanole nswana imbele, sima waaye nkaka bale sina iloba. ¹⁴ Ndemo yaa kaa onte ya milo eli Iloba sa Nwaphongo siokye bato, kasi matungyisi, na ezwele na bisengo ba mokyisi kyi baphembya, emba mbuma ya bée kyiukwe nde bouko. ¹⁵ Ndemo yaa kaa o manyete malaa eli Iloba sa Nwaphongo siiokye bato na ndondo yonyo. Basibombe, bambe na phila ianola sa bée nono waabote bée mbuma.»

Ete ya tala

¹⁶ «Moto bo alose tala, taaekukya na katini naa taaenyosa o se ya ntangye. Kasi kaeteye o ikolo pho bato baso baanyolo o ingambi bawene na bolaa. ¹⁷ Maphoo maso maa bombama mamowenene o phaa o minyo ma bato, na maphoo ma sekyele mamobana. ¹⁸ Nde koebe na mookyelesi nwa bée nwa maphoo! Pho, moto ooli na nwana epkele baamobakysisela. Kasi moto ooli pha, bamobololo na nwana ndambo obakysi ne.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu

¹⁹ Nyango wa Yesu na bana nyango na Yesu bayakaka ya mokyeka. Kasi te baikaka koka ikoma wali yo pho ya boikye pha bato. ²⁰ Bamba ya imola Yesu obokye: «Nyongo na banaa nyongo bali o ibanda, bazingye iyewene.» ²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama na banaa mama eli bato ba okye iloba sa Nwaphongo, bambe na sikyelela.»

Yesu azibise eweele na kanda

²² Mokolo monomo Yesu amba ya baa o vato yo na baekosi bee. Amba ya wo na bée yokye: «Tokatisa o mbale ya mokukulu nwa maa manene muna.» Bamba ya kyende. ²³ Waaba bée bakatisa, Yesu aesi ya lala ebu. Mbala yonyo, eweele ekusi etati ikyela o maa maanene, maa mabuto inyolo o vato. Babuto

miiwaa. ²⁴ Baekosi bamba ya susinya oli Yesu, bamba moumola bekye: «Moteye, Moteye, tomowa!» Waaumwa Yesu, amba ya zibisa eweele na kanda, sakoko iesi yaema. Maa maamba ya butwa bose. ²⁵ Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Ianola sa bée sili wa?» Kasi bawenekye boobo, bamba kamwa, bamba wono bée na bée bekye: «Moto oyo ambi ba nza? Kaambya mitindo, na eweele na maa kyimookye!»

Yesu abikye moto ooli na malobo mabe

²⁶ Bobele bamba ya koma o mokyisi nwa Genesalete moli o mokukulu nwa maa ma Galileya. ²⁷ Waa abwa Yesu o vato, moto monomo wa mokyisi me aesi ya mobenga. Moto me abaka na malobo mabe. Tata kalakala, taalate na bitobu, taabe na o ingambi, kasi kabe nde o malita. ²⁸ Waawene moto oli na malobo mabe Yesu, amba ya anwana nwanje, amba yakaa o makolo me, amba ya wo na bokusi yokye: «Yesu Nwana wa Nwaphongo owa Ikolo, nga na we lowo iye? Na ongye na we, sankyela bobele!» ²⁹ Awoko babona pho Yesu awoko na bolobo bobo obokye botokolo. Bolobo phabaka bomoakya mbala nzikye; emba babaka bamokangye na munyololo na maboko na makolo, kasi mbala iso abaka kabile muna munyololo, emba bolobo me phabaka bomovakye o bokye. ³⁰ Yesu amba ya motuna yokye: «Nkombo ya we nza?» Amba ya anola yokye: «Nkombo ya nga Boikye». Awoko babona pho malobo mabe maikye mamunyoloko. ³¹ Malobo me mamba nyin-gonela na Yesu mekye: «Salovaka o ibela siinene siizindo!»

³² Yabaka wamo bokanda bonene pha mangulu mabaka makye miluka ntoma ya iza o ngomba. Malobo mabe me mamba ya wo na Yesu obokye: «Olole tonyolo o mangulu mama!» Yesu amba maanolela. ³³ Mbala yonyo malobo mabe mambatolo oka moto me mambakye nyolo o mangulu. Bokanda pha mangulu bosso phaamba ya uta o ikolo sa ngomba nono wakye phango mi-vaka o ebale nono waazinda mango.

³⁴ Waawene babanze ba bokanda pha mangulu lowo lolekaa, bamba ya lota mambangu, bamba kye imola simo me o Genesalete na o nkyisi yaa mambale. ³⁵ Bato bamba ya kye kyeka lowo lolekaa. Waakoma bee waali Yesu, bamba ya zwa moto ootokosi bee malobo mabe azasi o makolo ma Yesu, alati bitobu, abuto na bolaa. Emba bato bamba iila. ³⁶ Baawenekye maso malekaa, bamba ya imola bebi ndenge ebikyi moto oobakyi na malobo mabe. ³⁷ Emba bato baso ba Genesalete bamba ya onga na Yesu obokye amane o mokyisi nwa bee pho babaka na boobo. Yesu amba ya kpela o vato nono waabutwa yo. ³⁸ Moto owatokoko bee malobo mabe amba onga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, le nakyende na we!» Kasi Yesu amba wo ne yokye: ³⁹ «Butwa oka ya we! Kye imola iso ikyesi Nwaphongo pho ya we!» Bobele moto me amba ya kye mimola o mokyisi munsu mapho maakyesi Yesu pho ye.

Yesu abikye Nwana wa Yailo na nwanwasi owa bolosi pha malongo

⁴⁰ Waabutwa Yesu o mokukulu moyoko nwa maa maanene, bato baikye bamba ya moyamba pho babaka bamoziya. ⁴¹ Moto monomo nkombo ye Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita, amba ya mivaka o makolo ma Yesu aesi ya onga Yesu obokye aye o ingambi se. ⁴² Pho nwana we nde monomo wa nwanwasi, wa mbula iko mbuka ibale ali nde mowe. Waaba Yesu kakyende omo, bato baikye ba mokatitisa mboka eso sa bongo itambula.

⁴³ Nwanwasi monomo owa bolosi pha malongo abaka wamo. Mbula iko mbuka ibale malongo mabaka mamotokolo nde botokosi satenya. Aunvaka mbolo ye iso yaabaka ne pho ya iphuta ba muunganga, kasi na moto monomo taika koka imobikya. ⁴⁴ Amba yaa o sima ya Yesu, aesi yakuma songye ya etobu ya Yesu, mina wamo, malongo maesi ya tenya. ⁴⁵ Yesu amba yatuna yokye: «Oonkumi nza?» Baso bamba anola bekye banga phe. Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bato baikye baezingyi, baa

ekatitise.» ⁴⁶ Kasi Yesu yokye: «Moto monomo ankumi, pho naokyi phembo etokosi o nzoto ya nga.» ⁴⁷ Nwanwasi aesi ya wene obokye bamoebi. Na itekyenele sisu, amba ya kye mivaka o makolo ma Yesu. O boo pha bato baso amba ya moimola ntina eemokumi ne na boobikyi yo. ⁴⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Nwana wa nga, ianola sa we siebikye, kyende na bolaa.»

⁴⁹ Waaba Yesu kawo babona, moto monomo ambauta o ingambi sa Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita. Amba ya wo ne obokye: «Nwana wa we wa wanwasi awee, sakula tungyisa Moteye» ⁵⁰ Kasi Yesu abaka kamookye boko wo yo. Amba wo na Yailo yokye: «Saila, ba nde na ianola, nwana wa we amobika.» ⁵¹ Waakoma Yesu o ingambi sa Yailo, taikaka anola obokye bato basuu banyolo ne, manya nde Petelo, Yoane, Zake na ango na nyango wa nwana. ⁵² Bato baso babaka balele na imiima pho ya nwana. Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee salela! Taikyi waa, alasi nde ebu.» ⁵³ Kasi bato bamba moekye. Pho baebaka obokye nwana ambo waa. ⁵⁴ Kasi Yesu amba mophila o eboko, amba anwana yokye: «Nwana, inwa!» ⁵⁵ Nwana akuli butwa na bomoo, aesi ya unwa. Emba Yesu amba ya wo na bee obokye bamophe ntoma ya iza. ⁵⁶ Baboti ba nwana bakamwaka na boikye kasi Yesu amba bakatela obokye bee saimola na moto mapho maalekaa.

9

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale (Matiye 10.5-15; Malako 6.7-13)

¹ Yesu amba ya angyinya baekosi iko mbuka babale. Amba ya baphe mwiya na bokonzi pha itokolo malobo maso mabe na ibikya malosi. ² Sima, amba batoma ikye mimola Bokonzi pha Nwaphongo na ikye mibikya bato ba malosi. ³ Amba ya wo na bee yokye: «Ookokye bee o imbanga, saphila ekpele na yonoyo: Ebe motuu, ebe ikuba, ebe ntoma, ebe na baphalanga. Moto na monomo saphila basimisi babale. ⁴ Bo

baeyambi o ingambi sonoso, obee nde wamo tee nono waamumana b̄e o mokyisi me. ⁵ Ka bo bato ba mokyisi monomo tebaeyambi, mana o mokyisi me, lasa mobulubutu njwa mokyisi njwa b̄e mooli o matambe ma b̄e pho ya ibaweninya obokye bakyesi bofe.» ⁶ Emba baekosi bamba ya kyemde, baesi ya lekana o nkyisi iso ikye miimola Simo Elaa na ikye mibikya bato ba malosi.

*Elode kamitune pho ya Yesu
(Matiye 14.1-12; Malako 6.14-29)*

⁷ Mokonzi Elode aokaka maphoo maso malekane. Malondo mambaunva ne. Pho bato bakyi bawoko pho ya Yesu obokye: «Eli Yoane Mobatise akundoo.» ⁸ Bana bekye: «Eli Eliya atokosi!» Baayoko bekye: «Eli monomo na baimosi ba Nwaphongo akundoo!» ⁹ Kasi Elode yokye: «Yoane, nga mampenza namotena moto. Kasi moto ookokule oka nga na ngambo eso oyo nza?» Yango mena Elode alukaka iwene Yesu.

*Yesu azeye bampele nkoto itano
(Matiye 14.13-21; Malako 6.30-44;
Yoane 6.1-14)*

¹⁰ Waaya butwa be, batoma bamba ya imola Yesu maphoo maso maakyelaka be. Yesu amba ya kye na b̄e o mokyisi moobangye b̄e Betesaida. ¹¹ Kasi waaeba bato obokye akye, bato baikye bamba mobenga. Yesu amba bayamba, amba butwa ibawole pho ya Bokonzi pha Nwaphongo na ibikya babaka na phowa ya ibika. ¹² Wa tata ikoma nkokolo, batoma iko mbuka babale bamba ya wali Yesu baesi ya wo ne obokye: «Buya bato baso pho bakye o nkyisi yaa mambale na oka bato baali o manzabi, pho bakye luka bilangyi na ntoma ya iza. Pho wawa toli mi elele ya bokye.» ¹³ Kasi Yesu amba ya wo na b̄e yokye: «B̄e mampenza o baphe ntoma ya iza.» Baekosi bekye: «Toli nde na mapa matano na swe ibale bobele. Ozingyi obokye tokye omba ntoma ya iza pho ya bato baso baba?» ¹⁴ Bampele phenephe nkoto itano babaka wamo. Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Obazasa biboko biboko ba bato mako matano matano.» ¹⁵ Baekosi

bamba kyela nde bomo, bamba zasa bato baso. ¹⁶ Yesu amba ya kpa mana mapa matano na swe ibale. Amba ya tomba miyo o ikolo, apambosi mapa na ina swe. Amba ya makyese, amba ya phe baekosi b̄e pho bakabele bato. ¹⁷ Bato baso bamba zaa, bamba oka. Bamba ongo bikyesi bya otwaka be, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale.

*Petelo awo yokye Yesu ali Masiya
(Matiye 16.13-19; Malako 8.27-29)*

¹⁸ Mokolo monomo Yesu na baekosi b̄e bakye kye bondele o elele yonoyo ya indende. Yesu amba ya batuna yokye: «Bato bawoo obokye nga nali nza?» ¹⁹ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawo bekye: «Iwe Yoane Mobatise, bana bekye: Iwe Eliya, baayoko bane wo bekye: Iwe oli monomo na baimosi ba Nwaphongo baa phanza akundoo.»» ²⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Ka b̄e, kowo obokye nga nali nza?» Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya owa lotomela Nwaphongo.» ²¹ Yesu amba bakatela na bokusi obokye b̄e saloimola na moto. ²² Emba Yesu amba ya bakya yokye: «Nwama wa Moto asengyesi ioka bolosi boikye. Bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko baamole. Baamoboma. Kasi o sima ya nkolo iyato, amokundwa.»

Ndengye ya ibenga Yesu

²³ Sima, Yesu amba ya wo na bato baso yokye: «Bo moto kazingye imbenga, ale e iumunya pho ya nzoto ye, anyanya eku-lusu ye mokolo na mokolo ambe mbenga. ²⁴ Pho, moto ozingyi ibikya bomoo phe aabobungya. Kasi moto owa mobungya bomoo phe pho ya nga aabobikya. ²⁵ Bo moto azwe ezwele ya mokyisi munsu, kasi bo ambi bungya bomoo phe naa ani booto yo mampenza, amozwa itomba iye? ²⁶ Bo moto kaokye soo pho ya nga na pho ya maloba ma nga, inga Nwana wa Moto, na nga namooka soo pho ye me, waamoya nga na nkyemo ya nga, na eyaaka Tata na eyaaka banze basantu. ²⁷ Nde phele na wo na b̄e ngakye bana o nte ya b̄e

bali wawa ete bawe phanza saika wene Bokonzi pha Nwaphongo.»

Petelo, Yoane na Zake baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo

(Matiye 17.1-8; Malako 9.2-8)

²⁸ Nkolo ηwambi sima ya maphoo mana Yesu amba ya kpa Petelo, Yoane na Zake amba ya baa na bée o ikolo sa ngomba pho ya ibondela. ²⁹ Waaba Yesu kabondela, boo phe phamba ya butwa ndengye esuu, na bitobu bée bamba ya butwa bitane pεεε. ³⁰ Mbala yonoyo, bato babale babutwaka basolole na Yesu, yabaka: Mose na Eliya, ³¹ babawenekye balungami na nkyemo eya ikolo. Mose na Eliya babaka bawono na Yesu pho ya mowesi ηwa mokye yo waa o Yelusaleme. ³² Petelo na bebi ne bawaka na ebuu. Waaumwa be, bamba ya wene nkyemo ya Yesu na bato babale babaka batemi ne. ³³ Imbele saluka Mose na Eliya iika Yesu, Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye toikale wawa. Tomotonga ndalaku iyato: Monomo pho ya we, monomo pho ya Mose, monomo pho ya Eliya.» Kasi Petelo taikaka eba yaabaka yo ka woo. ³⁴ Waaba Petelo kawo babona, ipata sonoso siesi ya baziba. Waa baziba impata, baekosi bawenekye boobo. ³⁵ Uta o ipata, ηwesi monomo ηwaokanaka mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga, oosi nga, omookye!» ³⁶ Waaunva iokana ηwesi mamuna, baweni Yesu nde yo mampenza. Baekosi baesi ya ikala bose, mi nkolo me, tebaikaka imola na moto maphoo maawenekye be.

Yesu abikye munzenga monomo ooli na bolobo bofe

(Matiye 17.14-18; Malako 9.14-27)

³⁷ Sima ya mokolo monomo, Yesu na baekosi bée baato bamba ya uta ngomba. Moluku ηwa bato moikye ηwamba yakye vana ne. ³⁸ O nte ya moluku ηwa bato babana, moto monomo abaka kaanwane yokye: «Moteye, naebondi, okyeye ηwana wa nga wa lele, pho ali ηwana wa nga nde yo monomo!» ³⁹ Mbala nzikye bolobo bofe bomoakya, ηwana kabutwe ianwana, bomunyinginya

na bokusi, kabutwe itokolo luulu o munoko, bomunyakolo emba teboomane ne bomanela. ⁴⁰ Naongakyi na baekosi ba we obokye batokolo bolobo me, kasi tebaikyi bokoka.» ⁴¹ Yesu amba ya wo yokye: «Bee bato babe na baazanga ianola. Nasengyesi iba na bee na ikanga motema pho ya bee tee nono imbele iye?» Emba amba ya wo na moto me yokye: «Yaka na ηwana wa we wawa.» ⁴² Waakoma ηwana phenephe na Yesu, bolobo bofe phaamba movaka o se, phaamba munyinginya na bokusi. Kasi Yesu amba ya phaphala na bolobo bofe me, amba bikya ηwana, emba amba mobuyisa ango. ⁴³ Bato baso bamba kamwa na bonene pha Nwaphongo.

Yesu akuli imola iwa se

(Matiye 17.22-23; Malako 9.30-32)

Waaba bato baso bakamwe na maso makele Yesu, Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye:

⁴⁴ «Oka na bolaa maphoo mamowole nga unwanwa eye: Bamoungya Nwana wa Moto o maboko ma bato.» ⁴⁵ Kasi baekosi tebaikaka eba ntina ya maphoo mamana. Mayele ma bee temaikaka ingwa pho ya isosolo, bambaka na lota ituna Yesu ntina ya lowoo me.

Olekyi bebi na ngambo nza?

(Matiye 18.1-5; Malako 9.33-37)

⁴⁶ Mokolo monomo, baekosi bamba yaika ziko pho ya iyeba nza oolekyi bebi na ngambo. ⁴⁷ Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya kpa ηwana monomo oo mokye, amba ya moteye phenephe ne. ⁴⁸ Amba ya wo na bee yokye: «Owa moyamba ηwana oyo na nkombo ya nga, mena anzambi nga mampenza. Ka oonzambi, ayambi na moto owa ntoma. Pho oolekyi mokye onte ya bee baso, yo monomo oolekyi na ngambo.»

Otoo eyine ali mbale na be

(Malako 9.38-40)

⁴⁹ Yoane amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, toweni moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tounvaki mokatela pho taebengye na banga.» ⁵⁰ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye:

«Samokatela, pho otoo eyine ali mbale na be.»

Bato ba mokyisi monomona nwa Samaliya balae iyamba Yesu

⁵¹ Waakoma imbele sa Yesu sa imana o mokyisi mumu phenephe, amba ya kana ita kyende o Yelusaleme. ⁵² Amba ya toma batima phanza. Bamba ya kyende o mokyisi monomona nwa Samaliya pho ya ikye bongya iyaa se. ⁵³ Kasi bato ba mokyisi me ba lekuye imoyamba pho kaya kyende o Yelusaleme. ⁵⁴ Waawene Zake na Yoane babona, bamba ya wo na Yesu bekuye: «Nkolo, ozingyi obokye totome nkakye eute o ikolo ebakpelemele baunve?»

⁵⁵ Kasi Yesu amba ya ekpana bili be, amba bakatela na bokusi. ⁵⁶ Emba bamba ya kyende o mokyisi mosuu.

*Baazingye ibenga Yesu
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Waaba bee o nzela, moto monomona amba ya wo na Yesu yokye: «Nameobenga mbale eso eya mokyemikye we.» ⁵⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi ma ikolo mali na moobo; ka Nwana wa Moto tali na na elele ya ilangya moto.» ⁵⁹ Yesu amba ya wo na moto mosuu yokye: «Imbengye!» Kasi moto mona amba ya mobuyisa yokye: «Taande nataa kye kunda tata.» ⁶⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Le bawe bakunde bawee ba be; kasi iwe, kyende kye imola Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁶¹ Moto mosuu amba kula ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, nameobenga; kasi tande nakye wenene mbala eya suka na ibota sa nga.» ⁶² Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto ombo tata ikyela o inzabi, bo akuli buya miyo na munsima yo mona taika kyelama pho ya Bokonzi pha Nwaphongo.»

10

Yesu atomi baekosi makoo sambo mbuka babale

¹ Sima ya maphoo me, Nkolo Yesu amba kula ya olo bato basuu mako sambo mbuka babale. Amba ya batoma babale

babale o boo o nkyisi yaamokye mikye yo. ² Amba wo na bee yokye: «Mbuma ya inoko ili nzikye o inzabi, kasi bato baetoma tebali baikye. Onga na mokolo inzabi atome bato baetoma baikye pho baya munokyele mbuma. ³ Kyende! Nae-tomi ndokolo mampate o nte ya mangoo. ⁴ Saphila baphalanga, ebe ikuba, ebe bikoto. O nzela, sakyemiteme pho ya iphe bato mambote. ⁵ Waamunyolo bee o ingambi sonoso, kota wo phanza bobo: “Bose bo bee o ingambi sisi!” ⁶ Bo moto wa bose ali wamo, bose pha bee phamoikala ne, ka bo moto wa bose tali, bose pha bee phamoeb-utolela. ⁷ Ba nde o ingambi me, za ombe na nywa iso yaamoephe be. Pho moto wa etoma asengyesi izwa iphuti se. Sakula kyeluka iba babutu o mangambi masuu. ⁸ Waamunyolo bee o mokyisi monomona, bo bato ba mokyisi me baeyambi, zaa yaa moephe be. ⁹ Bikya bato ba malosi bali omo, emba wo na bato baso obokye: “Uñwanwa eye Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi oli be!” ¹⁰ Kasi waamunyolo bee o mokyisi monomona, bo bato ba mokyisi me te baeyambi, tokolo o musongo owo na bato me obokye: ¹¹ “Tolasee mobulubutu nwa mokyisi nwa bee moobandemakyi o matambe ma banga, toeyikyesi njwango. Oombe nde eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe.” ¹² Nawo na bee nga kye mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi maamuna yamoleka eya Sodomo.»

*Nkyisi iile ianola Yesu
(Matiye 11.20-24)*

¹³ «Ngongo ya we mokyisi nwa Kolazina, ngongo ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako bakyelaka nga oka bee, bo na bikyelaka nde o Tula na o Sidona, bato ba nkyisi me nde baunva lata mangoto, nde bamiinga mbutu pho ya iweninya obokye ba bongyee mobesi nwa be. ¹⁴ Yango mena mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bee yamoleka eyaaka Tula na Sidona. ¹⁵ Na we, mokyisi nwa Kapalanauma, koumunya obokye wamo

baa nɔnɔ o ikolo? Wamouta nɔnɔ o mokyisi nwa bawee.» ¹⁶ Yesu ambakula ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Moto okoeyokye, kanzokye; moto okoele, kande; ka moto okonde, kale Yo owantoma.»

Ibutwa sa baekosi mako sambo mbuka babale

¹⁷ Bobele, baekosi mako sambo mbuka babale bamba ya butwa na nkyisa boikye bɛkye: «Nkolo, na malɔɔ mabe malookye wa phaphale banga na mango na nkombo ya we.» ¹⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawenekye Molemba kabiya, kaute o ikolo ndokolo munkakasi. ¹⁹ Okyemela, naephɛkye bokonzi pha ikyita manzɔɔ na maphalakasa saekyela ekpele, na unva bokusi bosɔ pha munguna. Ekpele yɔnɔyɔ teekokyi iekyela boɓe. ²⁰ Kasi bɛɛ sa kumba phɔ malɔɔ mabe maeyokye, kumba nde phɔ Nwaphongo akoma mankombo ma bɛɛ o ikolo.»

Yesu ali na nkyisa

²¹ Imbele me, Yesu atondi na nkyisa ya Bolɔɔ Bosantu, amba ya wɔ yokye: «Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi phɔ ya maphɔɔ mabombela we bato ba malondo na baaekola, omaweninye oka bato baate bali na ngambo. Phɛle, Tata, wazinga obokye wabee baabona. ²² Tata aambya maphɔɔ masɔ o mabɔkɔ ma nga. Moto na mɔnɔmɔ taɛɓe Nwana bo teeɓe Tata, eɓe moto takokyi eba Tata bo teeɓe Nwana na baazingyi nwana ibaweninya booli Tata.» ²³ Emba Yesu amba ya miekpinya oka baekosi bɛɛ, amba ya wɔ na bɛɛ nde bɛɛ mampenza yokye: «Nkyisa ili na miyo mawene maphɔɔ maawene ɓe! ²⁴ Phɔ na wɔ na bɛɛ ngakye, baimosi baikye, bakonzi baikye, bazingaka iwene maphɔɔ maawene bɛɛ mama, kasi tebaika mawene, na iyoka maphɔɔ maokye bɛɛ mama kasi tebaika maoka.»

Ete ya Mosamaliya molaa

²⁵ Moteye wa mibeko mɔnɔmɔ amba ya tɛme phɔ ya imeka Yesu. Amba ya motuna yokye: «Moteye, nakyele bo phɔ nazwe bomɔɔ pha bobele?» ²⁶ Yesu amba

mobuyisa yokye: «O mɔbeko bakoma bo? Kotangye omɔ bo?» ²⁷ Moto mɔna amba mobuyisa yokye: «Osen-gyesi izinga Nwaphongo Nkolo wa we, na ndondo yɔnɔyɔ, na molimo nwa we munso, na bokusi pha we bosɔ na ná maumunya ma we masɔ, ombe na zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.» ²⁸ Yesu amba wɔ ne obokye: «Obuye na bolaa. Kyela nde bomɔɔ wamobika.» ²⁹ Kasi moteye wa mibeko alukaka imilongya, amba tuna Yesu yokye: «Nwebi na nga nza?» ³⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto mɔnɔmɔ kaute o Yelusaleme kakyende o Yeliko. Aesi ya kye kaa o mabɔkɔ ma baibi, baesi ya mɔbɔlɔlɔ mbolo ye iso, bamokutibi nzi, bakyeɛ, baikyi moika nde mowe. ³¹ Sakɔkɔ, nganga ya Nwaphongo mɔnɔmɔ aesi yalekana wamɔ. Waawene yo moto mɔna, abandi mopha nwa nzela moyɔkɔ, alekaa. ³² Molewi mɔnɔmɔ nde bomɔ, aesi yakoma o elele me, aweni moto me, abandi mopha nwa nzela mooyɔkɔ, alekaa. ³³ Kasi Mosamaliya mɔnɔmɔ aesi yalekana ne minzela me. Waawene yo moto owakutubaka baibi, amookyesi ngɔngɔ. ³⁴ Asusinye pheneɓe ne, amosweye mauta na maleku o maphota nɔnɔ wa mokanga yo na bitato ba bitobu. Sima, amba mokpesa o ikolo sa punda ye, amba kye nee o ingambi sa babutu, omɔ, abuto imosalisa. ³⁵ Waa ye bunya, Mosamaliya aesi ya tɔkɔlɔ bibende babale babaphalanga, aesi ya biphe mokolo ingambi, amba wɔ ne yokye: “Banza moto oyo na bolaa. Bo otɔkɔsi baphalanga basuu phɔ ya imosalisa, namoya ebuyisa bɛɛ wamoya lekana nga wawa.”» ³⁶ Yesu amba ya tuna moteye wa mibeko yokye: «Phɔ ya we, onte ya bato baato babana, oomiteye nwebi wa moto owakaaka o mabɔkɔ ma baibi nza?» ³⁷ Moteye wa mibeko yokye: «Eli moto owamookyelaka ngɔngɔ.» Emba Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Kyende, na we o kye kyela bomɔ.»

Yesu akye oka Malata na Maliya

³⁸ Waaba Yesu na baekosi bɛɛ o nzela, amba ya nyɔlɔ o mokyisi mɔnɔmɔ.

Nwanwasi mwanomw abaka omw nkombo ye Malata, amba moyamba o ingambi se. ³⁹ Yo abaka na nwanwa nyango wa nwanwasi nkombo ye Maliya, owa zalaka phenephe na makolo ma Nkolo pho ya iyoka mateya me. ⁴⁰ Malata amitungyisaka na boikye pho ya bitoma. Mbala yonyo amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, toowene bofe boondesi nwanwa mama bitoma biso nga mampenza? Wo ne aya nsunga.» ⁴¹ Nkolo amba mobuyisa yokye: «Malata, Malata, komitungyisa na ikyemimiima pho ya mapho maikye, ⁴² kasi nde lowo lonolo looli na ntina enene. Maliya aosi iyalo sonoso siilekyi bolaa, na moto mwanomw etaamobololo sango.»

11

Yesu kateya baekosi bese ibondele

¹ Mokolo mwanomw Yesu abaka o elele yonyo kabondele. Waunva yo, mwanomw na baekosi bese amba ya wo ne yokye: «Nkolo, oleteya ibondele bo wateyaka Yoane Mbatise baekosi be.» ² Yesu amba ya wo na bese yokye: «Wabondele bese, nde kowo bofo:

Tata,
nkombo ya we ebe esantu.

Bokonzi pha we boye.

³ Olophe mokolo na mokolo ntoma isengyesi na banga.

⁴ Ololimbisa masumu ma banga!

Pho na banga tolimbisa bebi baalokyele bofe.

Sa anola obokye Munguna alomekye.»

⁵ Yesu ambaya kula wo na bese obokye: «Umunya obokye mwanomw na bese ali na ekamba, ambikye onga ne na molengyela yokye: “Nwabi na nga, ombekya, mapa maato, ⁶ pho mwanomw na bebi na nga oli o imbanga akomi oka nga unwanwa eye sili na ekpele ya imophe.” ⁷ Emba oli o motema nwa ingambi, kambe mobuyisa yokye: “Le ntungyisa! Unwanwa eye ingambi siimbokangyema; nga na bana banga tumbo milangya, sikokyi ikula langwa pho ya iyaephe mapa.” ⁸ Nawo na bese, na bo talango pho ya imophe mapa me pho ya ekamba ya be, amba nde

langwa pho ya etungu ya iyonga ya nwabi ne amba amophe iso iisengyesi ne.

⁹ Yango mena nga na wo na bese ngakye: “Onga, bamoephe; luka wa mozwa, komola ekomba, bamoeyingolela.” ¹⁰ Pho moto okoongye bamophe, moto okolukye kazwe, bazibolele ekomba ookokomole. ¹¹ Bo mwanomw onte ya bese ali ango wa nwanwa, bo nwanwa we amoongyi swe, akokyi imophe nzo? ¹² Naa bo amongyi ikye, aamophe iphalakasa? ¹³ Bo bese bato babe koebe iphe bana ba bese mbolo indaa. Ya moba bo na Ango wa bese owa ikolo okoambya Bolobo Bosantu phe oka baabongye!»

Yesu katokolo malobo mabe na mwiya nwa Nwaphongo

¹⁴ Mokolo mwanomw, Yesu abaka katokolo bolobo bofe phaa buyaka moto mwanomw mbubu, watokolo bolobo bofe me, mbubu mwo abuto iwo. Bato bamba kamwa na boikye. ¹⁵ Kasi bato bayoko bekye: «Eli Belezebula, mokonzi nwa malobo mabe omophe mwiya nwa itokolo malobo mabe!» ¹⁶ Baayoko balukaka imumeka, bamba onga ne obokye akyele elekyesako ekye weninya obokye mwiya nwe moute na Nwaphongo.

¹⁷ Kasi Yesu aabaka maumunya ma be, amba ya wo na bese yokye: «Bokonzi bosobokabwa phango mampenza, phamunyangwa emba mangambi mamouwa mana o ikolo sa maayoko. ¹⁸ Ka bo Molemba yo mampenza akabwa, bokonzi phe phamoteme ndengye? Pho bese kowo obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula. ¹⁹ Boebe obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula, ka bato ba bese bamatokolo na mwiya nwa nza? Yango mena bato ba bese mampenza bamiweninya obokye oli na ekpee. ²⁰ Ka boebe obokye nde na eoko ya Nwaphongo nga na tokolo milimo mibe, emba Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi.»

²¹ «Pho bo moto mokusi, na binwanele bese bikusi kabanza ingambi se, mbolo ye yamoba na bolaa. ²² Kasi nde bo moto mosuu oomolekyi na bokusi aesi,

amobolosi bina binwanele biso bifakyi yo kalemele, emba amokaba mbolo iso ibolosi yo.»

²³ «Moto ootoli na nga mbale, ali mun-guna nwa nga. Moto ootonsungye o ibokya, kanyangole.»

Wakule ya butwa bolobo bobo

²⁴ «Watokolo bolobo bobo o nzoto ya moto, bokye miengyebana o bokye, bokye miluka elele ya ifa. Botemozwe elele, bomiwole obokye: “Namobutwa o ingambi sa nga sabaka nga.” ²⁵ Waaya butwa phango, boya zwa ingambi me basikombi, basibongye na bolaa. ²⁶ Bobele mombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maamolekye na bobo; maambe ya nyolo makyee zala; emba mobesi nwa moto mono mobutwe mobe koleka bowabaka njwango phanza.»

Yaakolo nkyisa

²⁷ Waaunva Yesu iwo babona, njwanwasi monomo amba ya njwana onte ya bato yokye: «Nkyisa na ibuu saenyanyaka na mabele maa enywangyaka!» ²⁸ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Nkyisa ili nde na bato baaokye Iloba sa Nwaphongo bambe na sikyelela!»

Bayuda baongye elekyesako

²⁹ Waaba moluku nwa bato baye waali Yesu, amba butwa iwo yokye: «Bato balolo eye bali bato babe. Baongye elekyesako, kasi etebawene na elekyesako yonyo, bote ebe nde eyaaka Yona eyaunva bee wene. ³⁰ Pho bo wabaka Yona elekyesako pho ya bato ba Niniwe, nde bomo Nwana wa moto amoba elekyesako pho ya bato ba lolu eye. ³¹ Mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi wa njwanwasi nwa Saba amoya phunda bato ba lolu eye, pho auti itakye iya oka maloba ma zebi sa Salomo. Kasi oli wawa alekyi Salomo! ³² Mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamophunda bato ba lolu eye pho bato ba Niniwe babongyaka mobesi nwa bee waa okaka bee mateya ma Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona!»

Tala ya nzoto

(Matiye 5.15; 6.22, 23)

³³ «Moto taalosa tala pho ya iebomba na pho ya iekukya na katini, kasi kaeteya o ikolo sa mesa pho bato baso banyolo o ingambi bawene na bolaa. ³⁴ Miyo ma we mali tala ya nzoto ya we. Bo miyo ma we mali malaa, nzoto ya we mobimba kyingyengye saa. Ka bo miyo mawe temali malaa, nzoto ya we mobimba ili o enzombi. ³⁵ Yango mena okyebe obokye saa eeli o motema nwa we yango sabutwa enzombi. ³⁶ Bo nzoto ya we mobimba kyingyengye saa, nono njwana ete tali o enzombi, nzoto ya we mobimba yamungyengye saa, ndokolo bokoenyengyele tala.»

Bafalisayi na bateye ba mibeko bato ba boole

(Matiye 23.1-36; Malako 12.38-40)

³⁷ Waa unva Yesu iwo, mofalisayi monomo amba ya mobanga na izaaka oka ye. Yesu amba nyolo o ingambi sa mofalisayi me, amba kye zala o mesa. ³⁸ Mofalisayi amba kamwa waa wene yo Yesu kaze sataa kunyola se. ³⁹ Emba Nkolo amba ya wo na mofalisayi me yokye: «Kyeka boli bee, bee bafalisayi, kokunyole nde ikolo sa bakopho na sa basaani, kasi o motema nwa bee, watonda na phowa ya iiba na ya itombo.» ⁴⁰ Bibubusi! Owakyela bii nze teeli yo owakyela na bii motema? ⁴¹ Kabeli nde babola iili o motema nwa ba kopho na ili o basaani ba bee, emba iso yamoba pee pho ya bee.

⁴² «Ngongo ya bee bafalisayi! Pho kophe Nwaphongo monomo pho ya iko ya maakyi ma solo elaa na ya ndunda iso iinkyinkyi kasi kobungye bosembo na lozingo pho ya Nwaphongo; nzuka eli lango losengyelakyi bee ikyela, saleminya iiyoko.»

⁴³ «Ngongo ya bee bafalisayi! Kozingye izala o biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, kozingye na obokye baebeyakye o nsongo. ⁴⁴ Ngongo ya bee! Oli ndokolo malita maatemaebane, kasi bato batambule o ikolo sa mango saeba!»

⁴⁵ Monomo wa bateye ba mibeko amba

ya wɔ na Yesu yokye: «Moteye, bo wɔ we baɓona, ka kotole ɓanga!» ⁴⁶ Yesu amba buya yokye: «Ngɔngɔ ya bɛɛ mɛ, ɓateye ɓa miɓeko! Phɔ bɛɛ kophisa ɓato biphesi bizito o nkukyi kasi bɛɛ toobikume nɔnɔ na munse mɔnɔmɔ. ⁴⁷ Ngɔngɔ ya bɛɛ, kotongyele ɓaimosi ɓa Nwaphongo malita malaa, kasi ya ɓaɓoma ɓa nkɔko ɓa bɛɛ! ⁴⁸ Koteya obokye koanole yakyela ɓankɔko ɓa bɛɛ. Bɛɛ ɓaɓoma ɓaimosi ɓa Nwaphongo, bɛɛ kombe ɓatongyela mana malita. ⁴⁹ Yango mena Nwaphongo na zebi se awɔ yokye: “Naabatomela ɓaimosi na ɓatoma, ɓamoboma ɓakyi, ɓamunyɔkɔlo ɓayɔko.” ⁵⁰ Phɔ obokye ɓato ɓa lolɔ eye ɓazwe etumbu phɔ ya ɓaimosi ɓa Nwaphongo ɓaso ɓaɓoma bɛɛ uta o etatele ya mokyisi. ⁵¹ Tata waa ɓoma bɛɛ Abele nɔnɔ oka Zakaliya owa ɓoma bɛɛ onte ya etumbelo na elele esantu. Phɛle na wɔ na bɛɛ, ɓato ɓa lolɔ eye ɓamozwa etumbu phɔ ya ɓato ɓaso ɓaɓoma ɓe.

⁵² «Ngɔngɔ ya bɛɛ ɓateye ɓa miɓeko! Wa kpa iphungola sa zebi kasi bɛɛ mampenza tonyɔlo, kasi ɓaazingye inyɔlo, bɛɛ kobakatele.» ⁵³ Waatokɔlo Yesu o ingambi mɛ, ɓateye ɓa miɓeko na ɓafalisayi ɓamba butwa imotungyisa na yɔɔ esɔ, na imotuna maphɔɔ ndengye na ndengye. ⁵⁴ Bamumekaka phɔ ɓamozwe na lowɔɔ bo awɔ lowɔɔ loɓe.

12

Nde koiwɔ o phaa (Matiye 10.26, 27)

¹ Imɓele mɛ, ɓato ɓaikye ɓayakaka yaangana wali Yesu, ɓabuto ikyemikyitana o makolo phɔ ya ɓoikye. Yesu amba tata iwɔ phanza na ɓaekosi bɛɛ yokye: «Kyeɓa na muno nwa mampa nwa ɓafalisayi, kyelukye iwɔ obokye: Kyeɓa na ɓole pha ɓe. ² Maso maabombama, mamowɛnɛ. Maso maazite ɓe, mamoeɓana. ³ Yango mena, maso maawɔ bɛɛ onte ya enzɔmbi, mamookana na moo, ikyikɔlo bɛɛ o itoo onte ya ingambi, ɓamoiyanwenela o munsɔngɔ.»

Okokyi bɛɛ iila (Matiye 10.28-31)

⁴ «Bebi na nga, na wɔ na bɛɛ ngakye: Saiila ɓato ɓaakokyi iɓoma nde nzoto, kasi teɓakokyi ikulakyela ekpele esuu. ⁵ Naeteya moto ookokyi bɛɛ iila; iila nde yo ookokyi sima ya iwa sa nzoto, ali na ná bokonzi pha ievaka o lifelo. ɛɛ, na wɔ na bɛɛ, eli yo nde moto okokyi bɛɛ iila. ⁶ Teɓaa ungya nswenswe itano inkyiki na mpata iɓale? Kasi Nwaphongo tabungye na mɔnɔmɔ onte ya yɛɛ. ⁷ Na phɔ ya bɛɛ, eli nde ɓomɔ. Kaebe na motiya nwa suwe ya bɛɛ. Yango mena bɛɛ saiila, bɛɛ oli na ntina eelekyi bokanda pha nswenswe!»

Ianola ndee iangana Yesu (Matiye 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ «Nakule wɔ na bɛɛ ɓobo: Moto munsɔ owamoanola o miyo ma ɓato ɓaso obokye ali moto wa nga, Nwana wa Moto aamoanola o miyo ma ɓanze ɓa Nwaphongo obokye ali moto wɛɛ. ⁹ Ka ɓo moto anzangaa o miyo ma ɓato, Nwana wa Moto aamoangana mɛ o miyo ma ɓanze ɓa Nwaphongo. ¹⁰ Moto munsɔ ookowɔle Nwana wa Moto na ɓobe, ɓaamolimbisa. Ka yo okowɔle Bolɔɔ Bosantu na ɓobe, ete ɓamolimbisa. ¹¹ Waamokye bɛɛ na bɛɛ o Mangambi ma losambo phɔ yaesambisa o ɓoo pha ɓazuzi naa ɓakonzi, bɛɛ samiima na yaamokye buya bɛɛ na ná yaamokye wɔ bɛɛ. ¹² Phɔ imɓele mɛ, Bolɔɔ Bosantu amoeteya maphɔɔ maso maasengyesi bɛɛ iwɔ.»

Ete ya mozwe otoli na malondo

¹³ Moto mɔnɔmɔ onte ya ɓato ɓaɓaka wamɔ amba ya wɔ na Yesu yokye: «Moteye, wɔ na nwanana mama ampe iyalo saaka nga sa ilaka.» ¹⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ekó, owankyela munanga na mokabi nwa mbolo ya ilaka sa bɛɛ nza?» ¹⁵ Sima amba ya wɔ na bɛɛ ɓaso yokye: «Kyeɓa, motema munene nwanango saeleka! Phɔ ɓomɔɔ pha moto, na ɓo abe na ezwele ndengye'ye, teɓoli phɔ ya mbolo iili nɛ.»

¹⁶ Emba amba ya ɓakpela ete yokye: «Moto mɔnɔmɔ wa ezwele aɓaka na

manyete maamobotelaka na boikye. ¹⁷ Abaka kamitune yokye: “Namokyela bo? Pho sili na elele ya ibomba mbolo ya nga iso iye!” ¹⁸ Amba miwole yokye: “Kyeka bowamokyela nga: Namouwola mampende ma nga, namba tonga masu manene. Namobomba mbuma ya nga ya manzabi na mbolo ya nga iso omo. ¹⁹ Sima, namba miwole nga mampenza o motema ngakye: Nwebi, oli na mbolo nzikye o ibombo pho ya mambula maikye. Eema, zaa, nywa, kumba!” ²⁰ Kasi Nwaphongo amba wo ne yokye: “Ebubusi! Nde o mokolo nwa lolu, namokpa bomoo pha we. Unwanwa eye iso ibongye we, yamoba ya nza?” ²¹ Yesu amba ya bakya yokye: «Oweni lowoo looyelele moto ookonukyia ezwele ikye pho ye mampenza, kasi tali na ezwele oka Nwaphongo.»

Kyeka nde na Nwaphongo

²² Yesu amba ya wo na baekosi bee yokye: «Yango mena na wo na bee ngakye: Samiima pho ya bomoo pha bee obokye wamozaya ye naa pho ya nzoto ya bee obokye wamolata ye. ²³ Pho bomoo bolekyi ntoma, na nzoto ilekyi bitobu. ²⁴ Kyeka biwawanga! Bee tebaphikye, tebanoko, tebali na mampende nana bilele ba ibomba mbolo, kasi Nwaphongo kabizeya! Nzuka na bee baalekye biwawanga na ntina. ²⁵ Moto nza onte ya bee, pho ya imiima, ookokyi ifakya isa mokolo monomo o bomoo phe? ²⁶ Kasi emba botookokye ikyela nono nwana lowoo oomokyiki, ka pho ya'ye kombe miima pho ya maphoo maayoko?

²⁷ Kyeka baphulele bokotokolo be, bee tebaakyele etoma, tebaatongye na bitobu. Kasi na wo na bee ngakye: Ebe na Salomo owabaka na ezwele ikye, taika lata bitobu bilaa bo yonyo na baphulele baabana. ²⁸ Ka bo Nwaphongo kalasa na bola nkata ya manzabi iili obokye yana bamoivaka o nwenya; nzuka na bee, bato ba ianola sikyiki. ²⁹ Yango mena, bee samiimaka obokye tomoza ye, naa tomunywa ye. ³⁰ Pho, eli

nde bato batebaebe Nwaphongo bakye miluka maphoo maamana. Kasi bee, ango wa bee kaebe obokye bee osengyesi na mango. ³¹ Kasi taaluka phanza Bokonzi phe, mbolo miina amoekyinzisa yango. ³² Saila, bee nwana bosoo oo mokyiki! Pho ango wa bee asepesi iephe Bokonzi!»

Ezwele eeteunve o ikolo

³³ «Ungya mbolo ya bee, ophe baphalanga me bato baakamba. Omikyelele makuba maatemakotwe na ezwele eeteunve o ikolo. Omo, mwibi takome na munse temokoki ieza. ³⁴ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we yamobaa nde omo.»

Imibongya pho ya iya sa Nwana wa Moto

³⁵ «Omizekyitinya mbimbi, le batala ba bee balolakye!»* ³⁶ Baa ndokolo bato baaziya nkolo wa bee okoute o eseleko ya bolonga; obokye bo aesi ya komola, bamozibolele izela. ³⁷ Nkonzo na baombo baamoyazwa nkolo wa be, waamoya butwa yo, bali o ikyengye. Nde phele na wo na bee ngakye: Aamizekyitinya mbimbi, aabazasa o mesa, emba yo mampenza amobutwa ifakyelele. ³⁸ Emba bo aesi ya butwa na molengyela, naa sima ya molengyela, bo aesi ya bazwa bali nde o ikyengye, bamoba na nkonzo.

³⁹ «Eba obokye bo mokolo wa ingambi aebakya imbele siwaa saa moyaa nwibi, nde taanolakya obokye abukye ingambi se. ⁴⁰ Na bee omibongya, pho Nwana wa moto amoya o imbele siite siumunya bee.»

Moombo owa bosembo na malondo

⁴¹ Emba Petelo amba ya wo yokye: «Nkolo, okpe ete mena pho ya banga ndee na pho ya bato baso?» ⁴² Nkolo amba mobuyisa yokye: «Moombo owa bosembo na malondo nza, o wa moolo nkolo pho ya iphe bato ba ingambi se ntoma o imbele siikoki? ⁴³ Nkonzo ili na moombo mona bo nkolo we, waamoyabutwa yo aesi ya motakana kakyele ena etoma. ⁴⁴ Nde phele na wo na bee ngakye, nkolo aamokyela mokonzi nwa

* 12:35 12.35 Omizekyitinya mbimbi: Nde kokyengye.

mbolo ye iso. ⁴⁵ Kasi bo moombo me amiwosi o motema nwe yokye: “Nkolo wa nga kangombono na iya”, aambi butwa iwanda banzenga na bangondo baetoma, abuto iza, inywa na ilanga, ⁴⁶ nkolo we aamba yaa mokolo moote moomoziya yo, na imbele sitesebe yo: Aamowinya, amba mokyela bo wa mokyela bee bato baatebanole Nwaphongo.»

⁴⁷ «Moombo okoebe iikyizingye nkolo we, kasi taikiyi bongyia na taikiyi kyela bokozingye yo, amokaa baphimbo baikye. ⁴⁸ Kasi yo otoebe ambi kyela mapho makokyi na nzii, bamobinda baphimbo bontee. Moto muso oophe bee na boikye, baamoonga na boikye; oophise bee na boikye, bamokula moonga na boikye koleka.»

Yesu aesi yakabola bato

⁴⁹ «Naesi ya vaka nwenya o mokyisi, emba nazingakiyi obokye nde moinalola eeto! ⁵⁰ Nasengyesi ioka bolosi boikye, phango phamoba ndokolo batisimo yanga. Emba nali na nkaa tee nono waamokokyisama yango. ⁵¹ Bee kounyanya obokye na yaa o mokyisi pho ya iya ambya bose? Phe! Na wo na bee ngakye, na ya nde iya kabola bato. ⁵² Pho tata lol eye, bato batano bali o ingambi sonoso, bamokabana: Baato mbale, babale mbale. ⁵³ Bamokabana, ango amoina nwana we owa lele, nwana owa lele amoina ango; nyango amoina nwana we owa nwanwasi, nwana owa nwanwasi amoina nyango. Bokyilo owa nwanwasi amoina nwanwasi wa nwana we, na nwanwasi wa nwana amoina nyamolo nye.»

Ilimbola lolengye la bileko

⁵⁴ Yesu awoko na na moluku nwa bato yokye: «Waawene bee ikolo sibelo bi-ikyey milangya moo, kowo izele obokye: “Mbula ya muno”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁵ Waawene bee eweele kyeute bii ngyele, kowo obokye: “Lolo nzanga ya moleka”, emba wakyelame nde bomo. ⁵⁶ Banyamabole! Koebe nde ilimbola lolengye lowene bee o ikolo na lowene bee

o se. Ka pho ya'ye tombe eba ilimbola imbele sisi?»

Bongya na moto ooli na we na lowo

⁵⁷ «Pho ya'ye bee mampenza toebe mapho ma bosembo? ⁵⁸ Waakye bee na moto ooli na we na lowo ikye amba oka munanga, bongya ne wataba bee o nzela. Bo phe, moto me amoekomya o boo pha munanga, emba munanga amoeyambya oka bulusi, bulusi amoevaka o boloko. ⁵⁹ Nawo na we obokye, na bo ndengye'ye otoo tokolo o boloko bo naino tokokye baphalanga baso baamoeyonga be.»

13

Ibongya mobesi ndee iwaa

¹ Imbele me, bato basuu bamba ya imola Yesu ndengye eyasweyaka Pilata malongo ma bato ba Galileya imbele saabaka bee baphe Nwaphongo mambeka. ² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kounyanya obokye bato ba Galileya baabana balekaka bato ba Galileya baayoko baso na masumu pho ya izwa etumbu ndengye mena? ³ Phe, nawo na bee ngakye: Kasi bo bee tobongye mobesi nwa bee, bee baso wamovaka nde bomo. ⁴ Ebe bato iko mbuka mwambi baa Yelusalem baawa waa bukwaka ingambi sianda saa Silowe, kounyanya obokye bope pha bee phalekaka bato baso ba Yelusalem? ⁵ Phe, nawo na bee ngakye: Kasi bo bee tobongye mobesi nwa bee, bee baso wamovaka nde bomo.»

Ete ya nwete nwa fige mootemoobote

⁶ Bobele Yesu amba ya bakpela ete yokye: «Moto monomo aphikaka nwete nwa fige o inzambi se sa vinyo. Mokolo monomo amba ya kye luka mbuma ya fige omo, kasi taamba zwa. ⁷ Emba amba ya wo na moto wa etoma owa inzambi yokye: “Kyeka, mbula iyato, naina ya luka mbuma ya fige, kasi siizwe. Oekpete! Pho ya'ye kyembe na unva ntoma ya manyete nde pha?” ⁸ Kasi moto wa etoma owa inzambi amba ya mobuyisa yokye: “Nkolo, taakula ele naino mbula eye. Namotima manyete o mambale, namba vaka nkata yaa pholo omo. ⁹ Imbele sisuu

ekokyi ibota mbuma o mbula ekye ye. Bo phe, waamokpete.”»

Yesu abikye nwanwasi manom mokolo nwa Sabata

¹⁰ Mokolo manom nwa Sabata, Yesu abaka kateya o Ingambi sonoso sa makyita. ¹¹ Nwanwasi manom abaka wam, abaka na bolobo bofe pha mobuyaka etuku mambula iko mbuka nwanwasi; aumbamaka, takulaka koka na imielola na bolaa. ¹² Waa wene Yesu nwanwasi me, amba mobanga, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, obikyi na bolosi pha we.»

¹³ Amba ya motandela maboko. Mina wam aelo, abuto ikumbela Nwaphongo. ¹⁴ Kasi mokonzi nwa Ingambi sa makyita, awenekye bofe pho Yesu abikye moto mokolo nwa Sabata. Amba ya wo na bato yokye: «Toli na nkolo motoba ya etoma. Be yakaka nkolo me, pho baebikya na malosi ma be. Kasi mokolo nwa Sabata phe!» ¹⁵ Kasi Nkolo amba ya mobuyisa bofo: «Be banyamabole! Mokolo nwa Sabata, manom na manom na be taingole ngombe ye ebe naa mpunda ye pho ya ikye enyweya maa? ¹⁶ Ka nwanwasi oyo ali nkoko ya Abalayama. Molemba amwakya mbula iko mbuka nwanwasi. Emba sikokakyi imoingola o mokolo nwa Sabata?» ¹⁷ Waabawole Yesu babona, banguna ba be baso baokaka so. Kasi moluku nwa bato munsu babaka na nkyisa pho ya mapho maalaa maakyelaka yo.

Ete ya mumbuma nwa mutarde

¹⁸ Yesu amba ya wo yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boulane na ye? Naboulinya na ye? ¹⁹ Boulane na mumbuma nwa mutarde, moto manom amokpee, akye mophika o inzambi se. Mumbuma mokosi, mobuto nwete, manyosi maya tonga moobo o bitakyi ba nwanwango.»*

Ete ya muno nwa mapa

²⁰ Yesu amba kula wo yokye: «Namoulinya Bokonzi pha Nwaphongo

na ye? ²¹ Bokonzi pha Nwaphongo boulane na muno nwa mapa; nwanwasi manom amokpe, amoangyinye na faline iikye o saani, faline eso yuulo.»

Mozibo mokyiky

²² Yesu alekanaka o nkyisi iinene na iinkyiky ikyemiteya tee nono waamokye koma yo Yelusaleme. ²³ Moto manom amba motuna yokye: «Nkolo, bato bamobika tebali nde baikye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: ²⁴ «Kyela bokusi onyolo ya mozibo mokyiky. Pho nawo na be nga kye bato baikye bamoluka inyolo kasi etebakokye.»

²⁵ «Waamoinwa mokolo nwa ingambi pho ya ikanga ekomba, be wamoikala o ifanda, wamba tata ikomola ekomba kombe wo obokye: “Nkolo, olozifole”. Amba ebuyisa yokye: “Be banza?” ²⁶ Emba be waamba butwa iwo obokye: “Tozaaka tonywaka na we elele yonyo, wambaka na teya o nsongo ya mokyisi nwa banga.” ²⁷ Kasi yo amokula ebuyisa yokye: “Be banza? Mana phenephe na nga, be baso baakyele bofe.” ²⁸ Omoo, yamoba nde malelo na itwa mino, waamowene be Abalayama, Izake na Yakobo ebe baumosi baso ba Nwaphongo, bali o Bokonzi pha Nwaphongo. Ka be bamoevaka o nzee! ²⁹ Bato bamouta o mbale ekyetokolo na ekyekye minangya moo, na mbale eya ikolo na eya ngyele bamo ya zwa elele ya iza o eseleko, o Bokonzi pha Nwaphongo. ³⁰ Nde phele, bato bayoko babakyi unwanwa eye o mbomela, bamobutwa o boo, ka bali unwanwa eye bato ba o boo, bamobutwa bato baa mbomela.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³¹ Nde o sina imbele me, bafalisayi baayoko bamba susana oli Yesu, bamba wo ne bekye: «Mana wawa kyende bisuu, pho Elode kalukye na ieboma.»

³² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyende kye imola munyabi nwa Inzumbu mona, obokye: “Lolo na yana, natokolo malobo

* **13:19** 13.19 Mutarde eli nwanwa nwete mokyiky moobote bana mbuna nkyiinky. † **13:32** 13.32 Inzumbu ali nyama ya malondo mabe. Nyama ekyekosa bebi.

mabe, nabikya bato bamalosi; maabale, namounva etoma ya nga.”† ³³ Kasi lolu, yana na maabale, nasengyesi iunva imbanga sa nga, pho telibolaa obokye moimosi wa Nwaphongo awe bisuu, kasi kawe nde o Yelusaleme.»

³⁴ «Yeeh! Yelusaleme! Iwe okobome baimosi ba Nwaphongo, kombe kula boma na mabanga bato baetomele Nwaphongo! Mbala nzikye nazingaka ibokye bana ba we ndokolo ebembe ya soo waabokya yo bana bée o se ya mapapusa me, kasi toikaka zinga. ³⁵ Kyeka! Ingambi sa bée baasile. Nawo na bée ngakye: Otokule nvene nwo imbela sa mowo bée obokye: “Le obokye Nwaphongo apambole ookoye na nkombo ya Nkolo!”»

14

Yesu abikye moto wa bolosi mokolo nwa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu amba ya kyende o ingambi sa mokonzi monomo nwa bafalisayi pho ya ikye zaa. Bafalisayi baabaka wamo, babaka bamolembetele. ² Moto monomo amba ya teme o boo phe, abaka na bolosi boulole makolo na maboko. ³ Yesu amba ya tuna bateye ba mibeko na bafalisayi yokye: «Mobeke nwa banga moanole obokye babikya moto mokolo nwa Sabata?» ⁴ Kasi, bée baso bamba ikala bose. Emba Yesu amba yakpa moto owa bolosi me, amobikye, amba mobuya. ⁵ Bobele, amba ya wo na bée yokye: «Nza onte ya bée bo nwana we wa lele na ngombo ye eka o iziba, etaeyabole izele mokolo nwa Sabata?» ⁶ Kasi tebaika koka imobuyisa na eyano.

Ulu elele eya mbomela

⁷ Yesu amba ya kpela bato baabangaka mofalisayi iya zaa o ingambi se ete yonyo, pho awenekye obokye baolo biziye ba o boo, amba wo na bée yokye: ⁸ «Bo moto monomo aebangyi o eseleko ya bolonga, sakyé zala o biziye ba o boo, pho imbele sisuu abangyi moto mosuu okoelekye na kaa, ⁹ emba moto oebangyi bée baso babale o eseleko, amoya wo

na we obokye: “Omolele elele mena.” Emba wamumana na soo iikye, wamba butwa ikye zala o elele eya mbomela. ¹⁰ Ka we, bo baebangyi o eseleko, kyende kye zala o elele ya mbomela. Emba waamoya moto oebangyi, amo yawo na we yokye: “Nwabi na nga, yaka ya zale o elele eya boo.” Emba wamozwa kaa o miyo ma bato baso bazasi na we. ¹¹ Pho moto munsu ookomitombe, baamouya, okomiuya baamotomba.»

¹² Yesu amba ya wo na moto owa mobangaka yokye: «Bokolukye ibanga bato pho ya izaa, sa banga bikamba ba we, ebe banaa nyongo, ebe bato ba ibota sa we, na bato ba ezwele bali phenephe na we. Pho bookyesi babona mokolo mosuu na bée bamoebanga, bamoebuyisa bolaa bosu phaa bakyelaka we. ¹³ Kasi bo kolukye ibanga bato pho ya izaa, banga nde babola, bato baatono maboko, na baatono makolo, na bato ba pholo miyo. ¹⁴ Emba wa moba na nkonzu, pho bée tefali na ekpele eya iebuyisa. Kasi bamoebuyisela yango mokolo nwa mokundwa bato baa bosembo.»

Ete ya eseleko

¹⁵ Waaoka monomo na baabangaka bée lowo me, amba ya wo na Yesu yokye: «Nkonzo na moto owa mozwa elele o izaa o Bokonzi pha Nwaphongo!» ¹⁶ Yesu amba mokpela ete yokye: «Moto monomo abongyaka eseleko enene, amba banga na bato baikye. ¹⁷ Waakoka imbele sa izaa, amba ya toma moto we owa etoma ikye imola bato baabangaka yo obokye: “Bee yaka, unwanwa eye mapho maso makokyi.” ¹⁸ Kasi bée baso, monomo na monomo atati iyonga bolimbisi. Owa boo amba ya wo na moto owa etoma yokye: “Nauti iyomba inzabi, esengyesi obokye nakyé sikyeka. Naebondi ondimbisa.” ¹⁹ Ooyoko yokye: “Nauti iyomba matina ma mangombe matano, nakyé mameka naa mali malaa. Naebondi ondimbisa.” ²⁰ Omoyoko yokye: “Nauti ilonga nwanwasi nde nkolo iye, yango mena sikokyi iya.”»

²¹ «Moto wa etoma amba ya butwa oka mokonzi nwe, amba ya moimola

mapho maso. Mokonzi amba ya oka yo. Amba ya wo na moto we owa etoma yokye: “Kyende izele o bilele biangane bato na o nsongo ya mokyisi, onzelele na babola, bato baatono maboko, bato baa pholo miyo, na bato baatono makolo.”²² Sakoko, moto owa etoma amba ya wo yokye: “Mokonzi nakyesi boontomakyi we, kasi bilele bisuu bitaba pha.”²³ Mokonzi amba kula ya wo na moto owa etoma yokye: “Kyende o manzela na o manzabi. Nyosa bato baso bamozwa we na bokusi, pho ingambi sa nga sitonde.”²⁴ Nawo na bese ngakye: “Onte ya bato baso baabangakyi nga phanza, moto na monomo takokyi izwa elele o eseleko ya nga.”»

Pho ya ibutwa moekosi wa Yesu

²⁵ Moluku nwa bato baikye babaka babengye Yesu. Yesu amba ya ekpana oli be, amba ya wo na bese yokye: ²⁶ «Moto ookozingye iya oka nga asengyesi inzinga koleka ango, nyango, nwanwasi we, bana be, banaa nyango, mankanasa me, ebe na bomwo phe, bophe takokyi iba moekosi wa nga. ²⁷ Moto oole inyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi iba moekosi wa nga. ²⁸ Bo monomo na bese kalukye itonga ingambi siinene; amotazala naino pho ieba motuya nwa phalanga baamobungya yo, bowalongoba na baphalanga bali ne pho ya iunva ingambi me. ²⁹ Ka botakyesi baabona, bo awangye ingambi taambi siunva, bato baso baasiwene, bamobutwa imwekye. ³⁰ Bamowo bekye: “Moto oyo atatakyi itonga ingambi, tambi siunva.” ³¹ Nde bomwo, bo mokonzi monomo kalukye ikye nwana mabita na mokonzi mosuu, amotaa zala phanza pho ya iumunya, bo amokoka na batuluku nkoto iko baali ne, inwana na nwebi ne ooli na batuluku nkoto mako mabale. ³² Bo etaakokye, amotoma batima oka mokonzi oomoyoko, naino waataba yo itakye, pho babongya. ³³ Eli nde bomwo, onte ya bese, bo monomo na bese taikiyo iso iili ne taakokyi ibaa moekosi wa nga.»

Mokpa moote moli na vale

³⁴ «Mokpa eli ekpele elaa. Kasi bo mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? ³⁵ Te mokuli ba na ntina. Tebakokyi imokyelele naa pho ya ibongya manyete naa pho ya manzambi; bamovakye nde onze. Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

15

Ete ya mpate ebungakyi ezwa

¹ Mokolo monomo, baphutise bamputi na bato ba masumu, bamba ya bese baso oli Yesu pho ya imooka. ² Bafalisayi ebe na bateye ba mibeko baumelaka, bamba wo bekye: «Moto me kanyangyele bato ba masumu, kambe zaa na na bese elele yonoyo!» ³ Yango mena, Yesu amba ya bakpela ete eye: ⁴ «Bo monomo onte ya bese ali na mampate munkama, yonoyo embi bunga etaa ikye ika mako ibuwa mbuka ibuwa o bokye, pho ya ikye luka yonoyo eebungyi tee nono wa mo ezwa yo? ⁵ Imbele sa moezwa yo, amoba na nkyisa boikye; amoenyanya o mabekye, ⁶ amobutwa o ingambi se. Sima me, amoangyinya bikamba be, na babuba ne, amba ya wo na bese yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpate ya nga eebungakyi!” ⁷ Na wo na bese, eli nde bomwo o ikolo, nkyisa ya moba na boikye, pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema, nkyisa me ya moleka yaaka bato ba bosembo mako ibuwa mbuka ibwa baate basengyesi na ibongola motema.»

Ete ya mpata ebungakyi ezwa

⁸ «Ka naa bo nwanwasi monomo ali na baphalanga ba bibende iko, bo mpata yonoyo ebungyi, etaalosa tala, etaakombo ingambi na ikye miluka na bolaa, tee nono wa mokye ezwa yo? ⁹ Emba imbele siezwe yo, amoangyinya bikamba bese na babuba ne yokye: “Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpata ya nga ebungakyi!” ¹⁰ Nde bomwo, na wo na bese nga kye, nkyisa ili oka banze ba Nwaphongo pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema.»

Ete ya nwana owa bungaka azwa

¹¹ Yesu amba kula ya wɔ yokye: «Moto mɔnɔmɔ abaka na bana ba bampela babale. ¹² Oo mosi amba ya wɔ na ango wa bée yokye: “Tata, kaba ezwele ya we, ompɛ iyalo saaka nga.” Emba ango wa bée amba ya kaba ezwele ye onte ya bana bée babale. ¹³ Sima ya banaa nkɔlɔ, njwana o mosi aesi ya ungya mbolo ye iso, akpe bana baphalanga akye na bée o mokyisi mɔnɔmɔ itakye. Omɔ, akye baoto na maphɔɔ mazanga ntina. ¹⁴ Waunva yo baphalanga, zilo sikusi saamba ya nyɔlɔ o mokyisi mɛ; amba tata izanga na ntoma ya izaa. ¹⁵ Amba kye nyɔlɔ etoma oka moto mɔnɔmɔ wa mokyisi mɛ. Moto mɛ amba motoma o manzabi mɛ akye banza mangulu. ¹⁶ Abaka nana phowa ya itonza ibu se na ntoma yabaka mangulu mazee, kasi na moto mɔnɔmɔ taika mophe yango. ¹⁷ Emba amba ya miyɔɔ yokye: “Bato ba etoma ba tata basɔ, bazee mapa bamaotwe, nde nga wawa na we na nzala! ¹⁸ Na mobutwa oka tata, namba wɔ ne ngakye: Tata, na kyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. ¹⁹ Sikokyi ikula bangama njwana wa we. Inkyele ndokolo mɔnɔmɔ na bato ba we ba etoma.”» ²⁰ Amba ya kpa nzela ya ibutwa oka ango.

«Waataba yo njwana itakye na ingambi, ango amba mowene, amba oka ngongo: Amba kyilingana akye moyamba. ²¹ Nwana amba ya wɔ na ango yokye: “Tata, nakyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. Sikokyi ikula bangama njwana wa we...” ²² Kasi ango amba ya wɔɔ na baombo bée yokye: “Yaka izele na etobu elekyi bolaa, omolasa ye; omolasa mumpete o munse na bikoto o makolo. ²³ Yaka na njwana wa ngombe owa isa, omobome, tozee, tokyele eseleko. ²⁴ Pho njwana wa nga okowene bée oyo awaka, kasi akuli butwa na bomɔɔ, abungaka kasi akuli zwama.”» Emba bamba ya tata eseleko.

²⁵ «Imbele mɛ njwana wa moto mɛ oo bola abaka o inzabi. O ibutwa se, wakoma yo phenephe na ingambi, aesi ya okaa toko ya meembo na mbina.

²⁶ Amba ya banga mɔnɔmɔ na baombo

ba be, amba motuna, lowo ye loolekane.

²⁷ Moombo mɛ amba moimola yokye: “Eli njwana nyongo aesi, yango mena ongo abomi njwana wa ngombe owa isaa, pho amoweni aesi yabutwa na nzoto ndaa.”

²⁸ Emba njwana oo bola amba oka yo, tamba na benela inyolo o ingambi. Ango amba tokolo ikye mofondo. ²⁹ Kasi njwana amba ya buyisa ango yokye:

“Kyeka mambula maikye maaekyelele nga satiyola mifeko ma we; kasi nga naino tombomesi nɔnɔ njwana wa mbosi pho ya ikyela eseleko na bebi na nga.

³⁰ Kasi oesi njwana wa we oyo, iyo owato ezwele ya we eso na babasi, omobomesi njwana wa ngombe owa isaa!”

³¹ Emba ango amba ya wɔ ne yokye: “Nwana wa nga, iwe oli na nga nkolo iso wawa, mbolo iso iili na nga, ili ya we. ³² Kasi tosengyesi ikyela eseleko, toombe na sepela pho njwana nyongo okowene we oyo awaka kasi ali na bomɔɔ, abungaka, azwa!”»

16

Kapita owa malondo

¹ Yesu amba ya wɔ na baekosi bée yokye: «Moto mɔnɔmɔ wa ezwele abaka na kapita ooko banza mbolo ye; bato basu bamba moimola obokye, kapita wa we, kaoto mbolo ya we. ² Mokolo mbolo amba ya banga kapita amba ya wɔ ne yokye: “Maphɔɔ iye maaokye nga bawo pho ya we? Imbuyisa nkanda iso ikyelakyi we etoma ya we, pho tata lolɔ tokokyi ikula baa kapita ya mbolo ya nga.” ³ Emba kapita amba miwole yo mampenza yokye: “Namokyela bo? Bo mokolo mbolo amanye o etoma? Ibala manzabi, sili na bokusi. Ikyemionga, naokye soɔ. ⁴ Naebi yaa mokyela nga pho bo bamanye o etoma, bato banzambakye o mangambi ma be.” ⁵ Emba, amba ya banga bato basɔ baabaka na mbongo na mokonzi nwe mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ. Amba ya tuna moto owa o boo yokye: “Oli na mbongo ya mokonzi njwa nga ya bo?” ⁶ Moto mɛ amba ya mobuyisa yokye: “Ba tonoo mukama ba mauta.” Kapita amba ya wɔ ne yokye: “Kyeka mokanda njwa mbongo ya we, zala izele,

koma makoo matano.”⁷ Atuni oomoyoko yokye: “Iwe oli na mbongo ya bo?” Amba ya mobuyisa yokye: “Basakyi mukama ba ble.” Kapita amba ya wo ne yokye: “Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, koma basakyi mako mwambi.”

⁸ Mokonzi amba kumisa kapita owa bole muna pho ya malondo me. Pho bato ba mokyisi mumu bakalangana o maphoo koleka bebi na bee baatambule na moo.»⁹ Yesu ambakula bakya yokye, nga nawo na bee bobo: Luka bikamba na ezwele ya we eya bole, pho wa mounva ezwele me, baeyambe o mokyisi nwa bobele.¹⁰ Moto ooli na bosembo o maphoo maakyiky, amoba na na bosembo o maphoo maanen. Kasi moto otoli na bosembo o maphoo maakyiky, takoyi na iba na bosembo o maphoo maanen.¹¹ Bo toika ba na bosembo na baphalanga baakosa bato, owa moephe eyakolo ezwele nza?¹² Ka bo toika ba na bosembo na mbolo ya bato basuu, owa moephe mbola yaka yawe nza?

¹³ «Moto wa etoma monomo takoyi ikyelela bankolo babale: Naa amoina monomo, amba zinga omoyoko; naa aamiphe mi monomo, amotiyola omoyoko. Tokoyi ikyelela mbala yonyo Nwaphongo na baphalanga.»

Mibeko ma Bokonzi pha Nwaphongo

¹⁴ Bafalisayi baokaka maphoo maso mamana, bambaka ekye Yesu pho bazingaka baphalanga.¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komiweninya o miyo ma bato obokye oli bato ba bosembo. Kasi Nwaphongo kaebe mandondo ma bee. Oebe obokye maphoo maso mawene bato manene, Nwaphongo kamawene nde phaa.

¹⁶ Imbele saa mibeko ma Mose na baimosi ba Nwaphongo sasuka na Yoane Mobatise. Kasi tata o imbele saka Yoane Mobatise, Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo eimolami, emba moto munsu kakele bokusi pho ya inyolo.¹⁷ Ikolo na munse yamolekana nde na moo, kasi tebakoyi imanya nono nwana lowo mokyiky o mibeko.

¹⁸ Moto munsu oolee nwasi we, alongyi mosuu kakele phemba; na alongyi nwanwasu oolee bee na bolonga kakele phemba.»

Moto wa ezwele na Lazalo

¹⁹ «Yabaka o mokyisi monomo, moto wa ezwele abaka kalate bitobu bilaa na baamotiya; nkolo iso abaka kazee nde ntoma indaa ndokolo kakele eseleko.²⁰ O soo pha ingambi se, mobola monomo nkombo ye Lazalo, nzoto ye yatondaka na maphika, abaka kamilangya omo.²¹ Abaka na phowa ya izaa nono mpusu yabaka kyilale na mozwe o se ya mesa. Kasi yabaka nde manva maabaka maya lete maphika me.

²² Mokolo monomo mobola amba ya waa. Baanze bamba ya munyanya ooli Abalayama. Moto wa ezwele aesi ya waa me, bamokundi.²³ O mokysi nwa bawe, abaka kawene bolosi boikye. Waatomba yo miyo o ikolo, aesi ya wene Abalayama na itakye, na Lazalo azasi phenephe ne.²⁴ Amba ya anwana yokye: “Tata Abalayama, inzokye ngongo, toma Lazalo, anyinya songye ya munse nwe o maa, antangya o lole, pho na wene bolosi boikye o itumbu sa nwenya sisi.”²⁵ Abalayama amba mobuyisa yokye: “Nwana wa nga, umunya obokye wazwaka ezwele waabaka we na bomoo, kasi Lazalo abaka kawene mpasi. Unwanwa eye wawa bamobondo kasi iwe kowene mpasi.²⁶ Waambi na baa motepha mozindo onte ya banga na bee. Pho bato bazingye iuta oni, pho ya iya oomo bee sakoka, na moto na monomo takoyi iuta oomo ayei oni.”²⁷ Moto wa ezwele amba ya wo yokye: “Tata, bo babona na ebondi, toma Lazalo o ingambi sa tata,²⁸ pho nali na banaa mama ba bampele batano. Akye bakyebisa pho bee sayaa na bee o elele eya mpasi eye.”²⁹ Abalayama amba ya mobuyisa yokye: “Banaa nyongo bali na Mose na na baimosi ba Nwaphongo baabakyebisa, babakye!”³⁰ Moto wa ezwele yokye: “Phe, tata Abalayama. Bo moto monomo auti onte ya bawee akye ba imola, bamobongola motema.”³¹ Kasi Abalayama amba ya mobuyisa

yokye: “Bo tebaokyi Mose na baimosi ba Nwaphongo, na bo moto mōnōmō auti ontēya bawee, ete baanole.”»

17

Sa baa ibaku pho ya moto

¹ Yesu amba ya wō na baekosi bēe yokye: «Maphōo makyele obokye moto akyele masumu temakokyi izanga. Kasi ngōngō eli na moto okotomisa bēbi obokye bakyele masumu! ² Elekyi bolaa pho ye obokye bamotingya ibanga siinene o nkyingo, bamovakye o ebale, pho yo sakula tomisa mōnōmō na baakyikyiki ikyela masumu. ³ Nde kokyebe!

Bo nwebi na we akyeleli isumu, omooya; bo aanosi isumu se, omolimbisa. ⁴ Ka bo aekyelesi masumu mbala sambo na mokōlo mōnōmō, ambi ya mbala yōnyō na yōnyō iyawō yokye: “Indimbisa”, we omolimbisaka.»

Ianola

⁵ Batoma bamba ya wō na Nkolo bēkye: «Kosa ianola sa banga.» ⁶ Nkolo amba ya wō yokye: «Bo obakyi nōnō na ḡwana ianola sikyikyiki booli mumbuma ḡwa mutarde, nde owōkyi na ḡwete mumu obokye: “Phikwa wawa kyende miphika o ebale enene”, nde moetose.»

Maphōo maasengyesi moto wa etoma ikyela

⁷ «Moto nza onte ya bēe bo ali na moombo ookomobalele inzabi naa ookomobanzisa manyama, amowō ne bo auti o manzabi obokye: “Kyende kyezala o mesa izele ozee?” ⁸ Etawō ne nde obokye: “Ondambele ntoma ya iza, lata etobu elaa ombōngyisa mesa, na ze na nywe; emba sima na we waamba zaa waamba ná inywa.” ⁹ Nkolo kaphē moombo we mēlesi pho akyesi iimoto-makyi yo? Phe. ¹⁰ Eli nde bomō pho ya bēe; bo okyesi maphōo masō maa etoma bē, wō obokye: “Toli nde bato ba etoma pha. Tokyesi nde etoma esengyelakyi banga ikyela.”»

Yesu abikye bato iko baa maba

¹¹ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, amba lekana onte ya Samaliya na onte

ya Galileya. ¹² Waanyōlo yo o mokyisi mōnōmō, bato iko baa maba, bamba ya vana ne. Bamba teme ḡwana itakye, ¹³ bamba butwa ianwana bēkye: «Yesu, Moteye, olokye ngōngō!» ¹⁴ Waaba wene Yesu, amba ya wō na bēe yokye: «Kyende kyemiteya oka banganga ba Nwaphongo.» Waba bēe bakyende, babikaka. ¹⁵ Mōnōmō onte ya bē, waawene yo obokye abikyī, aesi ya butwa oli Yesu, atati ikumbela Nwaphongo na ḡwesi ikolo. ¹⁶ Amba kye mivaka boo nōnō ose, o makolo ma Yesu, amba mophe mēlesi. Moto me abaka Mosaliya. ¹⁷ Emba Yesu amba wō yokye: «Bē basō iko tebaikyibika? Ka ibuwa baayōko bali bi? ¹⁸ Onte ya bēe tewazwaa moto oobomesi iya phe Nwaphongo mēlesi, yesi nde mobutu oyo?» ¹⁹ Yesu amba ya wō ne yokye: «Inua, kyende, ianola sa we siebikye.»

Ndengye eya moya Bokonzi pha Nwaphongo

²⁰ Mokōlo mōnōmō, bafalisayi bamba ya tuna Yesu bēkye: «Bokonzi pha Nwaphongo pha moya imbele iye?» Amba ya babuyisa yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo ete boye ndokolo ekpele ekyewene bēe na miyo. ²¹ Ete baawō obokye: “Kyeka phango bobo!” naa “phango bona.” Oebe obokye, Bokonzi pha Nwaphongo bōli onte ya bēe.»

²² Bobele, amba ya wō na baekosi yokye: «Nkōlo yaa moya, wa mōba na phowa ya iwene ḡwana wa moto nōnō mokōlo mōnōmō, kasi ootomowene. ²³ Bamowō na bēe obokye: “Kyeka yo ona, yo oyo.”» Bēe sakyende, sakyilingana omō. ²⁴ Pho mōkōlo ḡwaa moya ḡwana wa Moto, ḡwamōba ndokolo munkankasi mungyengye mbala yōnyō, moweninya ikolo na suka na suka. ²⁵ Kasi phanza asengyesi itaa wene bolōsi, bato ba lolō eye baamolee.

²⁶ «Nde bowakyelamaka wango o nkōlo yaaka Nowa, yamokyelama nde bomō o nkōlo yaaka ḡwana wa Moto: ²⁷ Bato bazaaka, banywaka, balongaka, balongyinyaka, tee nōnō mokōlo ḡwa nyōlo Nowa o masuwa maatongaka

yo; emba maa maamba ya zinza mokyisi, maamba baboma bée baso. ²⁸ Yamoba ndokolo imbele saka Lota, bato babaka bazee, banywe, baombe, baungya, baphikye, batongye mangambi; ²⁹ kasi mokolo nwaa manaka Lota o Sodomo, Nwaphongo anoyaka uta o ikolo mbula ya nwenya na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi ya bomaka bato baso. ³⁰ Yamokyelama nde bomo, mokolo nwaamiweninya Nwana wa Moto.»

³¹ «Mokolo me, moto owa moba o ibanda, yo sanyolo o ingambi ikye ikpa mbolo ye; nde bomo na owa moba o inzabi, yo sabutwa na munsima. ³² Umunya ya lekanaka na nwasi wa Lota. ³³ Moto okolukye ibikya bomo phe, abobungya, ka owaabobungya aabobikya. ³⁴ Nawo na bee ngakye: Muna mokolo me, bato babale bamilangya ntangye yonono: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko. ³⁵ Babasi babale bamoba batwakye o omba yonoyo: Bamokpa monomo bamwika oomoyoko. [³⁶ Bampele babale bamoba o inzabi: Bamokpa monomo, bamwika oomoyoko.]»

³⁷ Baekosi bamba ya tuna Yesu bekye «Nkolo, mapho me ma molekama bi?» Amba ya babuyisa yokye: «Elele eya moba ebembe, biwawanga bamoangana wamo.»

18

Ete ya nwanwasi bozengye na zuzi

¹ Mokolo monomo, Yesu amba ya pkela baekosi bee ete, pho ya ifateya obokye basengyesi ibondele Nwaphongo nkolo iso, bee saphembe. ² Amba ya wo na bee yokye: «Yabaka o mokyisi monomo zuzi monomo taikaka baa kaile Nwaphongo, taikaka baa kasaka na bato. ³ Nwanwasi bozengye monomo abaka o mokyisi me. Abaka kakye nyingonela na zuzi me nkolo iso yokye: «Intenele bolombe bolaa na moto owa lowo na nga.» ⁴ Mbala nzikye zuzi mona taikaka ba kabenele imotenela bolombe. Kasi amba miwole yokye: «Na bo siile Nwaphongo, na bo siitosa bato, ⁵ kasi pho bozengye bobo bontungyisa, naamotenela bolombe. Bo phe, nde sizasi

bose.»» ⁶ Emba Nkolo amba bakya yokye: «Okyemela na bolaa iwo zuzi ootoli na bosembo oyo. ⁷ Emba Nwaphongo amole salongya bato bawo yo, bo bamobondesi na moo na mokolo? Amowo na bee obokye baataziya? ⁸ Na wo na bee ngakye: Aabatanela bolombe izele. Kasi waa moya Nwana wa Moto, amoyazwa ianola o mokyisi?»

Ete ya mofalisayi na mophutise wa mputi

⁹ Mokolo monomo, Yesu amba ya kpa ete eye pho ya bato baa miwene bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, baawene bato bayoko pha, yokye: ¹⁰ «Bato babale bakyekefondele o Tempelo, monomo abaka mofalisayi, omoyoko mophutise wa mputi. ¹¹ Mofalisayi amba kye teme o boo pha bato baso, amba bondele o motema yokye: «Oo Nwaphongo, naephe melesi pho sili ya bato baayoko, bee bali baibi, bato bate bali na bosembo, bakyesi ba phemba, naa booli mophutise wa mputi mona. ¹² Na poso yonoyo na miime ntoma mbala ibale. Onte ya mbolo iso iikizwe nga, na emanyisa ekpele yonoyo onte ya iko.» ¹³ Mophutise wa mputi yo atemi nde na itakye, taikaka zinga na itomba miyo o ikolo, kasi abaka kamiwande nde o bontolo, kawo yokye: «Oo Nwaphongo inzokye ngongo, nga moto wa masumu.» ¹⁴ Nawo na bee ngakye: Waabutwa mophutise wa mputi o ingambi se, abaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo, kasi mofalisayi phe. Pho moto munsu ookomitombe baamuya. Kasi ookomiuya baamotomba.»

Yesu apambosi bana bakye

¹⁵ Bato bamba yeleda Yesu bana bakye pho abatandele mafoko. Waawene baekosi babona, batataka ibaoya. ¹⁶ Kasi Yesu amba ya banga bana bakye oli yo, amba ya wo yokye: «Le bana bakiyiki baye oka nga! Sabakatela, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali booli be. ¹⁷ Nde phele naewole ngakye: Bo moto tayambi Bokonzi pha

Nwaphongo ndokolo nwanana mokye phe, takokyi inyolo omo.»

Moto wa ezwele

¹⁸ Mokonzi monomo wa bayuda amba ya tuna Yesu yokye: «Moteye o molaa, nakyele bo pho na zwe bomoo pha bobele na bobele?» ¹⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo. ²⁰ Koebe mibeko: “Sakyela baphemba, saboma moto, saiba, sateme bonzoka pha boole, kumola nyongoo na ongo.”» ²¹ Moto owa ezwele amba mobuyisa yokye: «Natosa mibeko miso maamina tata bonwana pha nga.» ²² Waa oka Yesu babona, amba ya wo ne yokye: «Kyezangye ekpele yonyoo: Kye ungya mbolo ya we iso, okabele babola bana baphalanga. Wamozwa ezwele o ikolo; emba yaka ya mbengye.» ²³ Waaoka moto wa ezwele me babona, amba butwa na ngongo, pho abaka na ezwele iikye. ²⁴ Waawene Yesu obokye moto me abuto na ngongo, amba ya wo yokye: «Wali kamba pho ya bato ba ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo! ²⁵ Phele wali kamba pho ya Shamo inyolo o iluu sa solu, kasi wambi kula ba nkamba koleka pho ya moto wa ezwele inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁶ Bato baabaka bamokye bamba wo bekye: «Emba owamba bika nza?» ²⁷ Yesu amba buya yokye: «Maphoo maate maakokye bato ikyela, Nwaphongo kamakyele.»

²⁸ Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Okyemela, banga toika ika iso yabaka na banga pho ya iebenga.» ²⁹ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Nde phele, na wo na bee, bo moto aikyi ika ingambi, nwanwasi, bana nyango, baboti, bana pho ya Bokonzi pha Nwaphongo, ³⁰ moto me amozwa mbolo nzikye koleka o imbele sisi, emba o nkolo yaamoyaa amba zwa bomoo pha bobele na bobele.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato, bo wa mowa yo na bo wa mokundwa yo

³¹ Yesu aesi yakpa baekosi bee iko mbuka babale, amba ya wo na bee yokye: «Okyemela, unwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omo, maphoo

maso makoma baumosi ba Nwaphongo pho ya Nwana wa Moto mamokokiyisama. ³² Pho baamoambya o maboko ma bato bamasumu, baamoekye, baamotola, baamotowa matee; ³³ waamounva bee imobinda phimbo, baamoboma, emba sima ya nkolo iyato amokundwa.» ³⁴ Kasi baekosi tebaikaka sosolo ntina ya maphoo me, tebaikaka eba na yaunvaka wo Yesu.

Yesu abikye moto owa pholo miyo

³⁵ Waakoma Yesu phenephe na Yeliko, moto monomo owa pholo miyo, azalaka o imbale ya nzela pho ya ionga baalekane. ³⁶ Waaoka yo toko ya moluku nwa bato balekane, amba ya tuna yokye: «Eni ba lowo iye?» ³⁷ Bamba mobuyisa bekye: «Kyelekane Yesu owa Nazalet.» ³⁸ Emba amba yaanwana yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo!» ³⁹ Bato baabaka batambule o boo, bamba mozibisa pho aikale bose, kasi yo amba kula yaanwana nde na bokusi yokye: «Iwana wa Davidi, inzokye ngongo!» ⁴⁰ Yesu amba ya teme, amba ya onga obokye bamoyelele ne. Waakoma moto owa pholo miyo phenephe na Yesu amba motuna yokye: ⁴¹ «Kozingye obokye na ekyele iye?» Moto owa pholo miyo yokye: «Nkolo, kyela obokye nakule wene!» ⁴² Yesu amba ya wo ne yokye: «Kula wene! Ianola sa we siebikye.» ⁴³ Mina wamo, moto me abuto iwene, abuto ibenga Yesu naikyemikumbela Nwaphongo. Waawene bato baso baabona, na bee babutwaka ikyemikumbela Nwaphongo.

19

Yesu na Zakayo

¹ Waanyolo yo o Yeliko, Yesu amba tamba mokyisi. ² Moto monomo abaka omo nkomo ye Zakayo, aamba ya tokolo; yo abaka monomo na bakonzi wa ba phutise ba mputi, na moto wa ezwele iikye. ³ Alukaka iwene Yesu, kasi bo wabaka yo mokuwe, taikaka koka imowene pho ya moluku nwa bato. ⁴ Wawene yo babona, amba kyilingana o boo, akye baa o ikolo sa nwete nwa

sikomole, pho waa moyalekana Yesu wamō, amowene na bolaa. ⁵ Waakoma Yesu o elele me, amba tomba miyo o ikolo, amba ya wo ne yokye: «Zakayo, uta mizele: Pho nasengyesi lolō ikye baa o ingambi sa we.» ⁶ Zakayo amba ya uta izele, amba moyamba o ingambi se na nkyisa. ⁷ Bato baso baawenekye lowo me, te baikaka sepela na lango, bamba wo dekya: «Akye baa nde oka moto wa masumu!» ⁸ Kasi Zakayo amba ya susana o boo pha Nkolo, amba ya wo ne yokye: «Nkolo, okyemela, nakabe mbolo ya nga na mibale, naphē babola ndambo eyoko. Bo nakpesi moto baphalanga baikye na malondo mabe, namobuyisele bēē mbala ine.» ⁹ Emba Yesu amba wo pho ye yokye: «Lolo eye, ibikiyi siesi o ingambi sisi, pho na we, oli ηwana wa ibota sa Abalayama me. ¹⁰ Pho Nwana wa Moto aesi yaluka ná iya bikya bato baabunga.»

Ete ya baphalanga

¹¹ Yesu ambakula ya kpela bato baokaka maphoo mamana ete esuu. Pho waaba yo phenephe na Yelusaleme, bato baumunyaka obokye Bokonzi pha Nwaphongo pha mowenene nde mina wamō. ¹² Emba Yesu amba ya wo yokye: «Moto monomo wa ibota sa bokonzi akyekye o mokyisi monomo itakye pho bamokyele mokonzi, sima amba kula ya butwa. ¹³ O boo pha ikyende, amba ya banga baombo iko mi baombo be, aesi yabakabela moto na moto ebuni yonyo ya wolo ya motiya moikye, amba ya wo na bēē yokye: “Kyela mumbongu na baphalanga baabana, tee nono wa moya nga.” ¹⁴ Kasi bato ba mokyisi nwe bamoinaka, bamotomelaka bato pho ya ikye wo ne obokye: “Toloanole obokye abe mokonzi ηwa banga.”

¹⁵ Waamokyela bēē mokonzi, amba ya butwa o mokyisi nwe. Amba ya banga o boo phe bato ba etoma bakabelaka yo baphalanga pho ya iyeba bookose moto monomo na monomo baphalanga baazwaka yo. ¹⁶ Owa o boo amba ya wo yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekya we eboti bibende

iko ba wolo.” ¹⁷ Nkolo amba ya wo yokye: “Bolaa, moto wa etoma o molaa. Okyesi bolaa o maphoo makyikiyi, na moebuya mokonzi wa nkyisi iko iinene.” ¹⁸ Owa ibale amba ya wo yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yonyo eya mpekya we, eboti bibende bitano ba wolo.” ¹⁹ Nkolo amba ya wo ne yokye: “Iwe, na moebuya mokonzi ηwa nkyisi itano iinene.” ²⁰ Oomoyoko amba ya wo yokye: “Nkolo, kyeka ebende ya we yonyo ya baphalanga yango eye, na ezingaka na itambala, namba ebomba. ²¹ Nabaka na ile, pho oli moto monomo wa nkamba, kokpe mbolo yateyaikaka we langya, konoko o elele eteyikaka we phika.” ²² Nkolo amba ya mobuyisa yokye: “Oli moto wa etoma mofe, namoesambisa nde na maloba ma we mampenza. Waebaka obokye nga nali moto monomo wa nkamba, nakpe mbolo yateyaikaka nga langya, nanoko o elele eteyaikaka nga phika. ²³ Ka pho ya'ye toikaka kye bomba baphalanga banga nabo o bankyi? O iyabutwa sa nga nde naesi ya bazwa na matabisi.”* ²⁴ Bobele nkolo amba ya wo na bato baabaka wamō yokye: “Omobololo ebende ya wolo mena, oephe oli na bibende iko.” ²⁵ Bato bamba ya wo ne dekya: “Mokonzi, yo nga ali na bēē ikoo!” ²⁶ Nkolo amba ya babuyisa yokye: “Nawo na bēē, moto ooli na banaa mbolo, bamokula mobakyisa mbolo nsuu. Ka ooli pha, ba mobololo na ηwana ndambo ooli ne. ²⁷ Pho ya banguna ba nga, bato bate baikaka zinga obokye nga nabe mokonzi ηwa be, yaka na bēē wawa, emba obatene nyesi o miyo ma nga!”»

Yesu anyosi o Yelusaleme

²⁸ Waaunva yo iwo babona, Yesu aesi ya tambula o boo pho ya ikyende o Yelusaleme. ²⁹ Waakoma yo phenephe na Betefaze na Betani, mbale ya ngomba ya ba olive, amba ya toma baekosi bēē babale ³⁰ amba ya wo na bēē yokye: «Kyende o mokyisi mokyekane na banga; waamokoma bēē omō, wamokyende

* 19:23 19.23 Bakyi: Elele ekyebombe bēē baphalanga.

wene nwana wa mpunda atingyi, naino moto tabaa miyango. Oeyingole, oye na yango wawa. ³¹ Ka bo moto monomo aetuni obokye: "Koeyingole pho ya'ye?" Omobuyisa obokye: "Pho Nkolo asengyesi na yango." ³² Bobele baekosi me babale bamba ya kyende, bakye takana mapho maso nde bowawoko Yesu na be. ³³ Waaba bee baingole nwana wa mpunda, ba kolo mpunda bamba batuna bekye: «Koingole nwana wa mpunda mona pho ya'ye?» ³⁴ Baekosi bamba buya bekye: «Pho Nkolo asengyesi na yango.» ³⁵ Bamba yakye na nwana wa mpunda me ooli Yesu, bamba ya wala bitobu ba bee o ikolo sa nwana wa mpunda me, bamba yabayisa Yesu. ³⁶ Waaba yo kotambule, bato babaka bakye miwala bitobu o nzela. ³⁷ Waakoma yo phenephe na nzela ekyeute o ngomba ya baolive, baekosi baso batondaka na nkyisa, babutwaka ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo pho ya bilekyesako biso biawenekye be. ³⁸ Bawoko bekye: «Apambolame, mokonzi ookoye na nkombo ya Nkolo!

Bose bofe o ikolo, nkyemo ibe o bilele biilekyi Ikolo!»

³⁹ Bafalisayi baayoko, baabaka onte ya bato, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, katela baekosi ba we!» ⁴⁰ Yesu amba ya buya yokye: «Na wo na bee ngakye: Bo bee baikasi bose, mabanga mamooanwana.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

⁴¹ Waakoma Yesu phenephe na Yelusaleme, waamowene yo, amba lela pho ya nwanjo. ⁴² Awoko yokye: «Bo na we waebaka me, o mokolo nwa lolu, ndengye eekokyi we izwa bose...! Kasi unwanjwa eye, mapho me mabombami pho ya we, tokokyi imawene!» ⁴³ Pho nkolo yaamoya, banguna bawe bamoelungya, bamoeteyisa lophango, bamba etokolele mbombo iso. ⁴⁴ Bamoebola, iwe na bana ba we, etewaikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko, pho toika eba imbele sayakaka yaebikya Nwaphongo.»

Yesu anyosi o Tempelo

⁴⁵ Bobele Yesu amba ya nyolo o Tempelo abuto iwiinya baabaka baungya. ⁴⁶ Amba ya wo na bee yokye: «Wakomama bobo: "Ingambi sa nga samoba ingambi sa losambo". Kasi bee osibuye ibombo sa baibi!» ⁴⁷ Nkolo iso, abaka kateya o Tempelo. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bateye ba mibeko na ba nkumu ba mokyisi, balukaka imoboma; ⁴⁸ kasi tebaikaka eba ndengye eekokyi bee ikyela, pho bato baso balakyekyekye nde mi imooka.

20

Owaphe Yesu bokonzi nza?

¹ Mokolo monomo, waba Yesu kateya o Tempelo na iimola bato Simo Elaa, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko na bankumu, bamba ya wali yo. ² Bamba motuna bekye: «Oloimole, kokyele mapho mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi me nza?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga naetune nde motuna monomo. Onzimole: ⁴ Ibatisi sa Yoane, sautaka o ikolo nde na bato?» ⁵ Bamba woko bee na bee bekye: «Bo tobuye obokye: "Sautaka o ikolo", amowo obokye: "Pho ya'ye toikaka moanola?" ⁶ Ka botoni buya obokye: "Sautaka na bato", bato baso baalomaa mabanga, pho baanole obokye Yoane ali moimosi wa Nwaphongo.» ⁷ Emba bamba buya bekye tebaebe biwautaka sango. ⁸ Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Na nga me esieyimole naa na bokonzi ye nakyele mapho maa-mana.»

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bofe

⁹ Bobele Yesu amba butwa ikpela bato ete eye: «Moto monomo aphikaka vinyo o inzabi. Aikiyi siika na bato basiphutele, yo akye o imbanga sa ikoko. ¹⁰ Waakoma imbele sa inoko mbuma, nkolo wa inzabi aesi ya toma moombo we oka bato baaphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo se. Kasi baphutesi inzabi, bamokutubi, bamobuye maboko pha. ¹¹ Mokolo nwa inzabi akuli ya toma moombo mosuu. Kasi na

mooona, baaphutele inzabi bamokutubi, bamotosi, baambi na mobuya maboko pha. ¹² Mokolo nwa inzabi amba kula toma moombo wa etoma owa iyato, ne mooona, baphutele inzabi bamba mozokya, bamba mowiinya. ¹³ Emba mokolo inzabi amba ya miwole yokye: “Na kyele bo? Na motoma nwana wa nga owa lozingo. Iyo, baamotosa.” ¹⁴ Kasi, waamowene baaphutele inzabi, bamba ya wono onte ya bée bekye: “Kyeka ndomi ye owamoikala na sina inzabi, bo ango awe. To mobome pho inzabi me sibutwe sa banga!” ¹⁵ Bamba ya kye movaka o selekye ya inzabi, bamba moboma. Yesu amba ya batuna yokye: “Mokolo inzabi aabakyela bo?” ¹⁶ Amoya boma baaphutele inzabi, amba siphe bato basuu.»

Waaoka bato babona, bamba wo bekye: «Phe, ete wakyelame!» ¹⁷ Kasi Yesu amba bakyeka o maboo, amba ya wo na bée yokye: «Maphoo makoma bée o buku pha Nwaphongo mama, malukye iwo bo? Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, nde sango sibuto iingo ephisi ingambi siso.»

¹⁸ Moto munso owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokyemitenya binango, emba owamokalela ibanga me amophitingana.»

Lowo lookyeki mputi ya Kaisala

¹⁹ Bateye ba mibeko na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, baebaka obokye ete mena, Yesu aekpesi be. Yango mena balukaka malondo ma imwakya nde wamo. Kasi bailaka bato. ²⁰ Yango mena bamba tata imokyengye, bamotomelaka banwasanyolo baawenene ndokolo bato balaa, pho na maloba me mampenza, bamozwe na eleko ya imoambya o maboko na moangyesi. ²¹ Baesi ya motuna motuna mumu: «Moteye, toebe obokye iiki wo we na iiki teya we ili nde ya phele, watene we bolombe tokyekye boo pha moto. Kasi koteya nde o phele nzela ya Nwaphongo. ²² Taa loimola, mibeko miphe nzela obokye tophute mputi ya Kaisala?» ²³ Kasi Yesu aebaka obokye bazite maphoo masuu,

amba ya wo na bée yokye: ²⁴ «Inteya mpata yonyo ya ebende. Boo na nkombo eya koma bée o ebende eye ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.» ²⁵ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Buyisa Kaisala yaaka Kaisala, emba Nwaphongo yaaka Nwaphongo.» ²⁶ Bobele tebaikaka koka na imoakya pho ya maloba me mampeza, kasi bakamwaka na eyano ye, bamba ikala bose.

Motuna nwa basadukayi pho ya ikundwa sa bawee

²⁷ Basadukayi baayoko bamba ya oli Yesu. Bée basadukayi bawo obokye, bato baawa ete bakundwe. Bamba tuna Yesu motuna mumu: ²⁸ «Moteye, Mose alokomela o buku pha mibeko bobo: “Bo moto monomo ali na mosi, alonga nwanwasi, yo ambi waa saika bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho abotele bola phe owa waa bana.” ²⁹ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo babaka bée baso nyango monomo ango monomo, bola pha bée aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne. ³⁰ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me, akuli waa, sabota ne. ³¹ Na owa iyato akuli bozasa, ne awe sabota ne, nde bomo bée baso sambo, bawe sabota ne. ³² O sima ya bée baso, bozengye me ne amba ya waa. ³³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bée baso sambo amoba nwanwasi wa nza? Pho bée baso bamozasaka.»

³⁴ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bato ba mokyisi mumu, babasi na bampele balongane. ³⁵ Kasi baawene Nwaphongo obokye bali bato ba bosembo, na waamokundwa bawe etebalongane. ³⁶ Tebakokyi ikula waa pho babuto ndokolo baanzelu. Bali bana ba Nwaphongo, pho bakundoo. ³⁷ Obokye baawa bamokundwa, Mose yo mampenza alowoko o isolu sa nwete moolole sazika, wa banga yo Nkolo, Nwaphongo wa Abalayama, Nwaphongo wa Izake na Nwaphongo wa Yakobo. ³⁸ Nwaphongo tali Nwaphongo wa bawe kasi wa bato bali na bomoo, pho bato

baso bali na bomoo pho ye.»³⁹ Bateye ba mibeko baayoko, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, owo na bolaa.»⁴⁰ Pho tebakulaka meka imotuna motuna mosuu.

Masiya ali nwana na Nkolo ya Davidi

⁴¹ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ndengye'ye bakokyi iwo obokye, Masiya ali Nwana wa Davidi?»⁴² Pho Davidi yo mampenza kawo o buku pha Meembo yokye: «Nkolo awo na Nkolo wa nga: Zala o boloo pha nga,⁴³ nono waamouya nga banguna ba we, o se ya mokolo ma we.»⁴⁴ Kyeka, Davidi kamobangye Nkolo. Emba, ndengye'ye ambi kula ba nwana we?»

Sakyela ya bateye ba mibeko

⁴⁵ Amba wo na baekosi bee o miyo ma bato baso baabaka bamookye yokye:⁴⁶ «Bee nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu bianda, bambe nazinga obokye bababeya o bilele biangane bato baikye, baolo biziye ba o boo o mangambi ma losambo na bilele ba o boo o biseleko.»⁴⁷ Baiyele mazengye na mbolo ya be, babondele mabondesi maanda pho ya iteya obokye bali bato ba bosembo. Yango mene, Nwaphongo aabaphe etumbu yonyo eya moleka bonene.»

21

Ikabo sa bozengye

¹ Waatomba yo miyo, Yesu aesi ya wene bato ba ezwele bakye ambya makabo o ekokolo o Tempelo.² Aesi ya wene na bozengye bonobo mobola, aesi ya langya mpata ibale ya bibende.³ Yesu amba ya wo yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye, nwanwasi bozengye mobola oyo, ambye ileka bato baso.»⁴ Pho bee baso babana bambye nde baphalanga batebali na bee na ntina. Kasi yo, na bobola phe ambye nde baphalanga baso baabaka ne pho ya ibika.»

Yesu aimosi obokye bamobukola Tempelo

⁵ Waaba bato baayoko bawo pho ya Tempelo, ndengye eya sitonga bee na

maBanga malaa, na na mbolo ya phekye bee Nwaphongo, Yesu amba ya wo yokye:⁶ «Iso ikyi wene bee iye, nkolo ya moyaa, ete wa ikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko: Iso bamoiyuwola.»

Yaa moya o suka ya mokyisi

⁷ Emba bamba motuna bekye: «Mot-eye, maphoo me mamokyelama imbele iye? Tomba na eba na elembo obokye maphoo me malukye ikyelama?»⁸ Yesu amba ya buya yokye: «Nde kokyebe obokye moto saekosa, pho bato baikye bamoya na nkombo ya nga, bamowo bekye: «Eli nga!» na: «Imbele me sikokyi!» Sababenga.»⁹ Wamooka bee masimo ma mabita, na ma itombele bakonzi, bee sa ilaa. Pho esengyesi obokye maphoo mamana mata kyelama phanza, kasi mena etetaaba suka ya mokyisi.»

¹⁰ Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ekolo yonyo ya munwana na ekolo eyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi boyoko.»¹¹ O bilele bikye, manyete ma muningana, bisenzo na zilo sikusi ya moba, maphoo ma inganga mamouta o ikolo na bilembo binene biamowenene.»

Yaamoyelela baekosi

¹² «Kasi o boo pha maphoo maso mamana, bamoeyakya bamba na enyokolo; bamoesambisa o mangambi ma makyita, bamoenyosa o boloko bamokye na bee o boo pha bakonzi na baangyesi ba mokyisi pho ya nkombo ya nga.»¹³ Yango mena bee wamoba manzoka ma nga.¹⁴ Oebaka obokye tosengyesi na ibongya bo wamosamba bee.¹⁵ Pho, nga, na moephe munoko na zebi sa obokye moto okoephunde takokyi ieyikyela ziko.¹⁶ Ebe baongo na banyongo, banaa nyongo, baa ibota sa we, na bikamba ba bee bamoekaba, bamoingya baikye onte ya bee.¹⁷ Bato baso bamoeyina pho ya nkombo ya nga;¹⁸ kasi na munsuwe monomo nwa moto nwa bee ete moobiya.¹⁹ Nde na ilendendala sa bee, wamozwa bomoo.»

Isambisama sa Yelusaleme

²⁰ «Emba waamowene bée Yelusaleme alungami na batuluku, oeba obokye imbele sa bootonokye phe sikokyi. ²¹ Emba, baamoba o Yuda, bée elotaka o mangomba, bamoba onte ya mokyisi, bée etokolo; bamoba o manzabi, bée saya nyolo o mokyisi! ²² Pho yamoba nkolo ya bolombe, obokye iso yakomama o buku pha Nwaphongo ikokyisame. ²³ O nkolo me, ngongo na babasi baa ekama ná malekyele, pho mampasi makusi mamobaa o mokyisi na yoo pho ya bato me. ²⁴ Bababoma na mphata; bamokye na bée ntungye o bikolo biso, emba bato baate baaebe Nwaphongo bamooto Yelusaleme tee nono waamokoka imbele sa be.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁵ «Bilembo bamowenene onte ya moo, onte ya bokombe na ba nyaseesi, o munse, bato baate baaebe Nwaphongo bamoba na ngongo, bamotekyenene na bobo waamowene bée maa ma ebale enene manyingane. ²⁶ Bato bamowaa na bobo pha ilota boebe phaamokpelemela mokyisi pho bokusi boso pha ikolo pha muningana. ²⁷ Emba, bamowene Nwana wa Moto kaye onte ya mampata, na mwiya mwikye na nkyemo.»

²⁸ Waamotata maphoo me maso ikyelama, omielole otombe moto, pho imbele sa iyekandola sikomi phenephe.»

Ete ya nwete nwa fige

²⁹ Yesu amba kula bakpela ete yonoyo yokye: «Kyeka nwete nwa fige na nzete nsuu: ³⁰ Wa lebolo yango, koebe bée mampenza nde na iikyeka obokye imbele sa ikyete sikokyi. ³¹ Nde bomo, na bée, wamowene bée maphoo maso mamana makyelame, eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe. ³² Nde phele nawo na bée, yoo eye etelekane obokye maphoo mamana sabokyelamakye. ³³ Ikolo na munse yamolekana, kasi maloba ma nga etemalekane.»

Nde kokyengye imbele siso

³⁴ «Nde kobe na bokyengyi, pho ntema ya bée saotono na malanga, biseleko na

maumunya ma mokyisi, emba mokolo me saebalikyinya, ³⁵ ndokolo bondendi; pho nwa mokpelemela bato baso bali o munse. ³⁶ Kasi salala ebuu, bondelekye imbele siso, pho maphoo maso mamoya mamana mango saezwa; ombe na teme o boo pha Nwana wa Moto.»

³⁷ Yesu abaka kalekyinya nzanga o Tempelo pho ya iteya emba atokoloko waa nkokolo pho ya ikye lala o ikolo sa ngomba ekyebangye bée ya baolive. ³⁸ Emba bato baso babaka baye oka ye na moyelo o Tempelo pho ya iya mooka.

22

Bakonzi bawangye iboma Yesu

¹ Eseleko ya Ilekana yakomaka phenephe, eli eseleko ya mapa matumbe bée sa muno moulele mapa. ² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko balukaka malondo ma imolemolo pho bailaka bato.

Yudasi kalukye iungya Yesu

³ Emba Molemba amba nyolele Yudasi okobangye bée Isikaliyota, owa baka monomo onte ya iko mbuka babale. ⁴ Yudasi akyekye okana na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba bakyengyele Tempelo pho ya iluka malondo ma ibaungyisela Yesu. ⁵ Bée babaka na nkyisa emba bamba okana obokye bamophe baphalanga. ⁶ Yudasi amba anola, amba tata iluka imbele silaa pho ya ibaungyisela yo bato saeba.

Yesu na baekosi bée balengyele eseleko ya Ilekana

⁷ Mokolo nwa eseleko ya mapa matumbe bée sa muno, nwa kokaka, mokolo mobome bée bana ba mampate pho ya eseleko ya Ilekana. ⁸ Yesu amba ya toma Petelo na Yoane, amba wo na bée yokye: «Bée kyende lolambela ntoma ya eseleko ya Ilekana, pho toze.» ⁹ Bamba motuna bekye: «Kozingye obokye tokye lamba bi?» ¹⁰ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Wamunyolo bée o mokyisi, wamovana na moto monomo aphisi mbongo ya maa. Omobengye tee nono o ingambi sa munyolo yo ¹¹ ombe wo na mokolo

ingambi bobo: “Moteye kaetune obokye: Oloteya elele eya mozaa yo ntoma ya eseleko ya Ilekana yo na baekosi be?”
 12 Emba moto me amoeteya elele yonoyo eenene eya ikolo onte ya ingambi, baunva ebongya na bolaa. Olambe ntoma ya eseleko omo.» 13 Baekosi baesi ya kyende, bakye takana iso nde bo wabawolekye yo, emba bamba bongya ntoma ya eseleko ya Ilekana.

EsELEKO ya Ilekana eenyakune

14 Waakoka imbela sa iza, Yesu yo na batoma bee baesi ya zala o mesa.
 15 Amba ya wo na bee yokye: «Nabakyi na phowa ya iza eseleko ya Ilekana eye na bee minyamipha o boo pha nga inyokomo! 16 Pho, nawo na bee, esikule zaa eseleko me mbala esuu tee nono wamokoka yango o Bokonzi pha Nwaphongo.» 17 Amba ya kpa kopho ya vinyo, waunva yo iphe Nwaphongo mesesi, amba ya wo yokye: «Kpa kopho eye, oenywe bee baso. 18 Pho nawo na bee: Tata lolu esikule nywa maleku ma mbuma ya vinyo tee nono wamoya Bokonzi pha Nwaphongo.»

19 Bobele aesi ya kpa ipa, waaunva yo iphe Nwaphongo mesesi, asikyesi, amba ya baphe sango yokye: «Eye eli nzoto ya nga, iambemi phoya bee. Nde kokyele bomo pho ya inzumunyaka.» 20 Nde bomo waaunva bee iza, amba ya kpa kopho yokye: «Kopho ya maleku eye eli ya sangola eenyakune ya malongo manga maamosweye pho ya bee.»

Yesu aimosi obokye baamoungya

21 «Kasi kyeka: Moto okonzungya, kaze na nga o mesa wawa! 22 Pho Nwana wa Moto amowa bo owa unva bongya Nwaphongo. Kasi ngongo ya moto owa mounnya!» 23 Emba baekosi bamba tata itunana onte ya be, pho ya iyeba nza okokyi ikyela babona.

Oolekyi na ngambo nza?

24 Baekosi bamba tata iyika ziko pho ya iyeba olekyi na ngambo onte ya be.
 25 Yesu amba ya wo na be: «Bakonzi ba nkyisi bakyele na makonzi ma bee yaa bonkolo, na baakonza nkyisi bazingye

obokye ba babangakye “bato baakyele bola”. 26 Pho ya bee, yango saba babona. Kasi oolekyi bola onte ya bee akpe elele ya mosi, emba ookokambe akpe elele ya okokeyelele. 27 Moto ozasi o mesa na okomkeyelele, olekyi na ngambo nza? Teli ozasi o mesa? Kasi nga, nali onte ya bee o elele ya okokeyelele. 28 Bee oli bato babaka na nga o minyoko miso ma wenekye nga. 29 Emba nga, naephe Bokonzi nde bo wa bompe Tata: 30 Yango mena bee wamozaa, wamunywa o mesa ma nga o Bokonzi pha nga. Wamba na zala o biziye ba bokonzi pho ya itena malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele.»

Yesu aimosi obokye Simo Petelo aamoangana

31 Nkolo amba ya wo na Simo Petelo yokye: «Simo, Simo, Molembe aeyongyi pho ya iyenyanga bokonyingye bee mbuma ya ble. 32 Kasi nga, nabondesi pho ya we obokye ianola sa we sango sa unva. Emba iwe, waamo ya mbutolela we, okuya bebi na we.»

33 Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, nga naanosi inyolo o boloko naa iwa na we, elele yonoyo.» 34 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Petelo na wo na we ngakye, nde o mokolo nwa lolu, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato, obokye toonzefe.»

Baphalanga, ikuba na mumphata

35 Bobele Yesu amba ya tuna baekosi bee yokye: «Waaetomaka nga sa baphalanga, sa ikuba, sa mapapa, bee wazangaka ekpele?» Bamba buya bekye: «Phe.» 36 Amba wo na bee yokye: «Kasi, unwanwa eye, ooli na baphalanga, abaphile; nde bomo na ooli na ikuba; emba ootoli na mumphata, aungya munkoto nwe pho aombe mumphata. 37 Pho, na wo na bee, esengyesi obokye maphoo maakoma bee pho ya nga o buku pha Nwaphongo mama makyelame: “Bamunyosa o molongo nwa babomi.” Nde phele, maphoo maankyekyi, mamokyelama.» 38 Baekosi bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, kyeka

mphata ibale.» Amba ya babuyisa yokye: «Wakokyi.»

Yesu kabondela o ngomba ya baolive

³⁹ Yesu atokosi, aesi ya kyende o ngomba ya ba olive, bowamelekye yo. Baekosi bée bamba ya mobenga. ⁴⁰ Waakoma bée o elele me, amba ya wo na bée yokye: «Bondela pho bée sakaa o bimekyi.» ⁴¹ Amba ya mana wali be, amigbosi nwana imbale, akye kusama, atati ibondela yokye: ⁴² «Tata, bo ozingyi manya kopho ya bolosi eye oka nga. Kasi sakyela boozingye nga, kyela nde boozingyi we.» ⁴³ Emba anzelu monomo owa ikolo, amba motokolele pho ya imokuya. ⁴⁴ Na ngongwo boikye, amba kula bondela na bokusi. Ephamisa ye ebuto itanga o se ndokolo matanga ma malongo. ⁴⁵ Waunva yo ibondela, atemi, aesi yakye oli baekosi be. Akye batakana balasi ebu na ngongwo. ⁴⁶ Amba ya wo na bée yokye: «Mene ye, kolale! Langwa, bondela pho bée sakaa o bimekyi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waataba Yesu kawo, bobele bato baikye baesi. Yudasi monomo na baekosi iko mbuka babale, moto owabaka o boo pha be. Amba ya susinya phenephe na Yesu pho ya imoyamba. ⁴⁸ Kasi Yesu amba ya wo ne yokye: «Yudasi, koyambe Nwana wa moto, pho ya imungya!» ⁴⁹ Waawene baekosi ba Yesu maphoo malukye ikyelama, bamba motuna bekye: «Nkolo, tonwane na mphata?» ⁵⁰ Emba monomo na be, aesi ya tena itoo sa boloo sa moombo wa nganga munene wa Nwaphongo. ⁵¹ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le kyela babona, wakokyi.» Amba phila itoo sa moto me, amba mobikya. ⁵² Emba Yesu amba ya wo na baa yakaka ya moakya, bakonzi banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba banza Ingambi siinene sa losambo na ba nkumu, yokye: «Pho ya iya nzakya oesi na mphata naná kpongu o maboko ndokolo nga nali mwibi! ⁵³ Nkolo iso, nabaka na bée o Ingambi siinene sa makyita, toikaka nzakya. Kasi imbele sisi sili sa bée, na sa bokonzi phaa enzombi.»

Petelo aanga Yesu

⁵⁴ Baakye Yesu, baesi yakye ne bamunyose o ingambi sa nganga munene wa Nwaphongo. Petelo abaka kababengye na itakye. ⁵⁵ Balosaka nwenya o motema nwa lophango, Petelo akyekye ne zala onte ya bato baabaka baoto nwenya.

⁵⁶ Nwanwasi monomo wa etoma, aesi ya mowene azasi phenephe na nwenya, aesi ya molembetela amba ya wo yokye: «Moto oyo ne abaka na Yesu.» ⁵⁷ Kasi Petelo amba angana yokye: «Nwanwasi oyo, nga si moebe.» ⁵⁸ Nwana bote, moto mosuu waamowene yo, amba ya wo yokye: «Na we oli monomo na be.» Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Lele lolo, nga phe!» ⁵⁹ Sima ya ngonga yonyo, moto mosuu atingami na Petelo, amba ya wo ne yokye: «Nde phele, moto oyo abakya na Yesu. Pho ne ali moto wa Galileya.» ⁶⁰ Kasi Petelo amba ya buya yokye: «Lele lolo, siebe maphoo malukye we iwwo.» Nde waataba yo iwwo, soo esi ya tongo. ⁶¹ Nkolo aekpa, aesi ya kyeka Petelo. Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Nkolo ne obokye: «Mokolo nwa lolu eye, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.» ⁶² Emba Petelo amba ya tokolo, abuto ilela na ngongwo ikye.

Bato batosi Yesu baambi na mowanda

⁶³ Bato baabaka bakyenengele Yesu, bamoekyekye, bamba na mowanda. ⁶⁴ Bamozibaka miyo, bambe motuna bekye: «Teya obokye oli moimosi! Oewandi nza?» ⁶⁵ Bakulaka motola na boikye.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁶⁶ Waaye bunya, bankumu ba bayuda, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko, baesi yaangana ikyita sinene, bamba bayelela na Yesu. ⁶⁷ Bamba ya motuna bekye: «Bo oli Masiya? Oloumole.» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo naeimosi, otoonzanole, ⁶⁸ na bo naetuni motuna, otombuyisa. ⁶⁹ Kasi tata lolu, Nwana wa moto amokye zala o eboko ya boloo ya Nwaphongo, owa mwiya.» ⁷⁰ Emba,

bée baso bamba ya motuna bekye: «Iwe nde Nwana wa Nwaphongo?» Amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza owoo, eli nga.» ⁷¹ Emba bée bamba ya wo bekye: «Tonekula luka manzoka maaye, banga mampenza tookyi munoko nwe!»

23

Bakye na Yesu oboo pha Pilata

¹ Bato baso baabaka o ikyita baesi ya teme, bamba ya kye na Yesu oka Pilata. ² Emba bamba butwa imophunda bofo: «Tokye zwa moto oyo kaambya mobulu o mokyisi nwa banga: Kakatele bato saphuta mputi ya Kaisala, kambe na mibanga Masiya na mokonzi.» ³ Pilata amba motuna yokye: «Iwe mokonzi nwa bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we.»

⁴ Pilata amba ya wo na bakonzi ba banganga na ná moluku nwa bato yokye: «Sikiyi zwa ewele ya inyete moto oyo.»

⁵ Kasi bée bamba ititala na iwo bekye: «Katomisa bato na mateya me obokye bakyele mobulu o Yuda mobimba, tata o Galileya tee nono wawa.»

⁶ Waaoka Pilata babona, amba tuna naa moto me ali moto wa Galileya. ⁷ Waefa yo obokye Yesu ali moto wa mokyisi nwa Elode, amba ya mobuya oka Elode owabaka ne mi nkolo me o Yelusaleme.

Bakye na Yesu oboo pha Elode Antipasi

⁸ Wawene Elode Yesu, asepelaka na boikye, pho tata kala abaka naphowa ya imowene, pho ya maphoo mabaka yo kaokye pho ye. Ambaka baa kamokyekyele naa amokyela elekyesako.

⁹ Emba, amba tuna Yesu mituna mi-ikye, kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo.

¹⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko babaka wa mo, bamophundaka na bokusi. ¹¹ Elode na batuluku bée bamba motiyola, bamba moekye; bamba molasa etobu yonono elaa, amba mobuya oka Pilata. ¹² Mokolo me, Elode na Pilata babutwaka ekamba, bée baabaka phanza banguna.

Batenesi Yesu bolombe pha iwa

¹³ Emba Pilata amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bakonzi ba mokyisi, ¹⁴ amba wo na bée yokye: «Bee onzelesi na moto oyo pho kowo obokye kakosa bato bamane o nzela elaa; kasi nga, oomotuni nga o miyo ma bée, sikiyi mozwa nono na ewele eekoyi na imoakya onte ya maphoo maso maamophunde na bée: ¹⁵ Elode ne taikiyi mozwa na lowo, pho akuli lobuyisa yo. Yango mena tewali lowo lokoyi na iwa onte ya maphoo makyela yo. ¹⁶ Namophe nde etumbu, bamobinde phimbo emba bamolee kakyende.» ¹⁷ [O biyenga biso ba Ilekanaa, Pilate abaka kabatokolele moto monomo wa boloko.]

¹⁸ Kasi bée baso bamba anwana bekye: «Omobome emba olokandolele Balaba.» ¹⁹ Bakangaka Balaba o boloko pho bato batomboko o mokyisi, emba abomaka moto.

²⁰ Pilata amba kula ya wooo na bée na ndengye ya iluka ikandola Yesu. ²¹ Kasi bée bamba anwana bekye: «Omobakye o ekulusu, omobakye o ekulusu.»

²² Mbala eya iyato, Pilata amba wo na bée yokye: «Bofe iye bokyesi moto oyo? Sizwe bofe bokyesi yo pho akokye na iwaa. Namophe etumbu ya phimbo emba namole kakyende.» ²³ Kasi bée baititalaka nde na ianwana nzaga, na iyonga obokye abakyele o ekulusu, emba nzanga ya bée ya baka kyikole nde bokosi. ²⁴ Emba Pilata amba tena lowo me ndengye eya ongaka be. ²⁵ Amba kandola moto owa ongaka be, iyo owa kangaka yo o boloko pho ya itombo na iboma moto. Ka pho ya Yesu, amba moambya obokye bamokyele boozingyi be.

Babakyi Yesu o ekulusu

²⁶ Waaba batuluku bakyyende na Yesu, baesi yakpa moto monomo wa mokyisi nwa Sirene nkombo ye Simo kaute o inzabi. Baesi ya mophisa ekulusu pho aenyanya o sima ya Yesu.

²⁷ Moluku nwa bato moikye nwabaka momobengye, na babasi baba bamiwande mantolo na imiima pho ye. ²⁸ Yesu amba miekpinya biili bée amba wo na bée yokye: «Bana ba babasi

ba Yelusaleme, salela pho ya nga kasi lela pho ya bée mampenza na pho ya bana ba bée. ²⁹ Pho kyeka nkolo kyiye yaamowoo bée obokye: “Nkonzo na babasi baa komba na baatebaika bota na baatebaika nwyangya.” ³⁰ Emba bamobutwa iwoo na mangomba obokye: “Kaa o ikolo sa banga!” na ná makosi obokye: “Olozibe”. ³¹ Pho bobakyesi babona na njwete mobio, mi njwaaunga yamba ba bo?»

³² Bayakaka na ná bato babale basuu, bato babe, pho bababome na Yesu elele yonoyo. ³³ Waakoma bée o elele ekyebangye bée «Engyengyele», wamo, bamba mobaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyoko o bowee. ³⁴ Emba Yesu amba wo yokye: «Tata, obalimbisa pho tebaebe ikyikyele be.» Bamba maa mbese pho ya ikaba bitobu be. ³⁵ Bato batemekye wamo pho ya ikyeka; baakonzi, be, bamoekyekye, bekye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa olo Nwaphongo!» ³⁶ Batuluku na bée bamoekyekye me. Bamba ya susana pho ya imophe maleku maa ngaa, bekye: ³⁷ «Bo oli mokonzi njwa bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi njwa bayunda.»

³⁹ Monomo na bato babe babakaka bée o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!» ⁴⁰ Kasi omoyoko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomo me. ⁴¹ Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bohe phaakyelaka banga; Kasi yo taika kyela bohe bonobo.» ⁴² Emba amba ya wo yokye: «Yesu, onzumunyaka waamoya we o bokonzi pha we.» ⁴³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we: Lolo, wa mobaa na nga o paladiso.»*

⁴⁴⁻⁴⁵ Waakoma bunya i moto, moo moesi ya mana. Enzombi yamba ya ziba mokyisi mobimba tee nono o ngonga ya iyato eya nkonkolo. Emba etobu eyanda eyabaka o Tempelo yakakwaka na mibale. ⁴⁶ Yesu amba yaanwana njwangye mokusi yokye: «Tata, naambye molimo njwa nga o maboko ma we.» Waaunva yo iwobabona, akati motema. ⁴⁷ Waawene mokonzi njwa batuluku maphoo maso mabakyi malekane, amba kumbela Nwaphongo yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi moto wa bosembo.»

⁴⁸ Bato baso baayakaka yaangana pho ya lowo me, wawene bée maphoo malekaa, babutwaka oka bée na ikyemi miwanda mantolo. ⁴⁹ Bikamba ba Yesu biso, ebe na babasi baabaka bamobengye tata nono Galileya batemekye itakye pho ya ikyeka yaabaka kyilekane.

Ndengye eya kundama Yesu

⁵⁰ Ikyeka bobo, moto monomo na nkombo Zozefu aesi; abaka monomo na bato ba ikyita siinene, moto molaa na wa bosembo. ⁵¹ Iyo alekye maumunya na maphoo maabaka baa ikyita sinene bakyele. Iyo moto wa Alimatayi, mokyisi monomo njwa bayuda. Abaka kaziya Bokonzi pha Nwaphongo. ⁵² Aesi ya kye onga Pilata ebembe ya Yesu. ⁵³ Bobele, aesi ya eyuya, amba ya mozinga na etobu amba molangya o ilita sa ima bée o motema njwa mabanga, omoo naino tebakundi moto. ⁵⁴ Yabaka mokolo njwa ilengyele mokolo njwa sabata eyalukaka na itata.

⁵⁵ Babasi babengaka Yesu uta o Galileya baesi na Zozefu molongo. Babaka bakyekye o ilita ndengye eyalangyaka bée ebembe ya Yesu.† ⁵⁶ Bobele baesi ya butwa, bamba bongya malasi na mauta maa solo elaa pho ya ebembe ya Yesu. Emba mokolo njwa sabata baamba emaa bokoongye mibeko.

24

Yesu akundoo

Iwa sa Yesu

* **23:43** 23.43 Paladiso eli elele eya ema bato baanola Nwaphongo bo ba we. Mokyisi njwa nkyisi. † **23:55** 23.55 Malasi me mautamaka na nkata na ná bifolo ba solo elaa. Lokola nkata ya tii, mundulumba, ngola, yombo.

1 Mokolo nwa sabata moumbo, na moyelo, babasi baesi ya kyende o ilita baphisi malasi mabongyaka be.* 2 Baesi ya kye zwa ibanga simani o munoko nwa ilita. 3 Waanyolo be, tefaikyi kye zwa nzoto ya Nkolo Yesu. 4 Waaba bee sakula eba maphoo maa iwoo, kyeka bofo bato babale balati bitobu bitane pee baesi yabatokolele. 5 Na bona boobo, bamba nyokye maboo o se waba bato babana bawo na bee obokye: «Pho ya'ye kolukye moto ooli na bomoo onte ya bawe? 6 Tali wawa, kasi akundoo. Umunya ya ewolekye yo waataka ba yo o Galileya. 7 Awoko yokye: “Esengyesi obokye Nwana wa moto aambyame o maboko ma bato ba masumu, bamobakye o ekulusu emba o mokolo nwa iyato akundwe.”»

8 Emba bamba umunya maloba me. 9 Waa uta bee o ilita, bamba ya imola maphoo maso mamana oka baekosi iko mbuka monomo na bato basuu baso. 10 Babasi me yabaka Maliya ma Magadala na Zaani na Maliya nyango wa Zake. Na babasi basuu baabaka na bee molongo baimolaka batoma nde bomoo. 11 O miyo ma be, maloba me temaikaka baa na ntina emba tebambaka na anolela babasi me. 12 Kasi Petelo amba ya kyilingana o ilita; waamina yo ikyeka, aweni nde bitato na bitato. Amba ya butwa oka ye na ikamwa na isoo yaalekanaka.

Yesu atokolesi baekosi babale o nzela ya Emaus

(Malako 16.12-13)

13 Kyeka nde muna mokolo me, babale onte ya bee bakwendekye o mokyisi monomo nkombo Emaus, itakye na Yelusaleme ngonga ibale ya itambula. 14 Babaka bawono onte ya bee na maphoo maso maaleka. 15 Emba, waaba bee basolole na ika ziko, Yesu yo mampenza aesi phenephe na be, atati itambula na bee nzela yonyoo; 16 kasi miyo ma bee mazibamaka, tebakokaka imoeba.

17 Yesu amba ya batuna yokye: «Maphoo iye maabakyi bee koikye ziko o nzela?» Emba bamba teme, batondaka

na ngongo. 18 Monomo na be, nkombo Kleopasi, amba ya motuna yokye: «Onte ya bato baso baali o Yelusaleme, eli nde we otoebe maphoo mauti ilekana inkolo iye?» 19 Amba ya batuna yokye: «Maphoo iye?» Bamba mobuyisa bekye: «Maphoo maakyekyi Yesu wa Nazarete, oobakyi moimosi monomo wa mwiya nwa bitoma na nwa maloba o miyo ma Nwaphongo na o miyo ma bato baso. 20 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba mokyisi bamoambe obokye bamobome emba bamba mobaka o ekulusu. 21 Emba banga, tolemelaka obokye abakyi moto oounvakyi manya Isalayele o boombo. Kasi lolo eli mokolo nwa iyato tata waakyelama maphoo me. 22 Kasi babasi baayoko baabe na banga balokamwisa: Bakyekye na moyelo o ilita 23 emba waaba bee sakyee zwa nzoto ye, baya wo bekye baweni banze bawo na bee obokye ali na bomoo. 24 Bebi na banga baayoko bamba ya kyende o ilita, bee bamba kye wene nde bo wawoko babasi me; kasi yo, tefaike mowene.»

25 Emba yo amba ya wo na bee yokye: «Ooo! Bee bato bazanga mayele, na mandondo makusi o ianola yaa woo baimosi ba Nwaphongo! 26 Tesengyelakyi obokye Klisto aokye bolosi emba ambe nyolo o nkyemo ye?» 27 Emba amba balimbolela iso yakoma bee o buku pha Nwaphongo pho ye tata oka Mose tee nono oka baimosi ba Nwaphongo baso.

28 Bamba ya koma phenephe na mokyisi mokyende be, yo amba kyela ndokolo kalekane. 29 Bamba ya mozimba bekye: «Bunya boleka, lala na banga wawa.» Emba amba ya nyolo o ingambi pho ya ilala na be. 30 Nzuka wa ba yo na bee o mesa, amba kpa ipa, apha Nwaphongo melesi, asikyeesi emba amba baphe sango. 31 Emba miyo ma bee mamba ya ingwa bamba moeba, bobele aesi ya lemo. 32 Emba bamba butwa itunana obokye: «Mandondo ma banga tematondakyi na nkyisa waaba yo kalolimbolele o nzela maphoo maakoma bee o buku pha Nwaphongo?»

* 24:1 24.1 Malasi me mautamaka na nkata na na bibolo ba solo elaa, ndokolo ngola, yombo, na iyoko.

³³ Nde imbele me, baesi ya teme, babuto o Yelusaleme. Bakye takana baekosi iko na monomo baanga na bebi na be.

³⁴ Bamba baimola obokye: «Eli nde phele! Nkolo akundo. Atokolesi na Simo.»

³⁵ Emba baekosi babale baabana bamba baimola maphoo maso malekanaka o nzela na ndengye eyamoebaka bee na ikyese mapa.

Yesu amiweninye na baekosi be

(Matiye 28.16-20; Malako 16.14-18; Yoane 20.19-23; Bitoma 1.6-8)

³⁶ Waaba bee bawo baabona, Yesu yo mampenza aesi ya batokolele atemi onte ya be, amba ya wo na bee yokye: «Bose bo bee na bee.» ³⁷ Na boo bo, bawenekye inganga, baumunyaka obokye baweni mozisi. ³⁸ Emba amba wo na bee yokye: «Pho ya'ye mandondo ma bee mali o ikolo? Pho ya'ye koikye ziko?» ³⁹ Kyeka matandala na makaka ma nga: Eli ndenga. Kyeka, inkume, mozisi tali na nsoti na na mpee bokovenene bee na yango bobo.»

⁴⁰ Waa wo yo babona, amba ya bateya matandala na makaka me. ⁴¹ Tebakokaka naino anola pho ya nkyisa, babaka bakamwe nde bokamo. Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na nwana ekpele wa iza wawa?» ⁴² Bamba mophe ete ya swe eya kalanga be. ⁴³ Amba ekpa, aesi ya ezaa o miyo ma be.

⁴⁴ Bobele amba ya wo na bee yokye: «Kyeka maphoo maewolekye nga wataaka ba nga na be: Esengyesi obokye maphoo maso maakoma bee pho nga o buku pha Mibeko ma Mose, baimosi ba Nwaphongo na o Meembo makokysisame.» ⁴⁵ Emba amba ya ingola mayele ma bee pho basosolo yaakoma bee o buku pha Nwaphongo. ⁴⁶ Amba na wo na bee yokye: «Eli nde bowakoma bee obokye: Klisto amooka bolosi amba na kundwa onte ya bawe mokolo nwa iyato. ⁴⁷ Baamba na teya na nkombo ye ibongola mandondo na ilimbisa sa masumu o nkyisi iso, tata na Yelusaleme. ⁴⁸ Eli nde bee mana manzoka. ⁴⁹ Emba nga, namoetomela yaa elakyela Tata. Bee oikalaka nde o mokyisi munene mumu

nono wamotonda bee na mwiya nwa mouta o ikolo.»

Yesu abaa o Ikolo

⁵⁰ Bobele amba ya kyende na bee tee mbale ya Betani, amba ya tomba maboko, amba bapambola. ⁵¹ Waaba yo kabapambole, amba ya kabana na bee nono waa baa yo o ikolo. ⁵² Waaunva bee imokusamela, bamba ya butwa o Yelusaleme, batondi na nkyisa. ⁵³ Nkolo iso babaka o Ingambi siinene sa Nwaphongo pho ya imokumbela.

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Yoane Maphoo ma etatele

O nte ya Masimo maso Maalaa mane, eyaka Yoane yakyesene na boikye na eyaka Matie, Malako na Luka. Yakokana na maaka bee nde na simo ya minyoko ma Yesu (Yoane 18-19), na na ndambo ya maphoo maayoko.

Mokanda nwa Yoane moli na bitee binene bibale:

Yoane 1-12: Imbele sa Yesu sabokokakye (kyeka o 2.4)

- Yoane 1.1-18: Maloba ma etatele. Yesu ali Iloba sa Nwaphongo saabutwa moto; yo ayelela bato moo na bomoo

- Yoane 1.19-51: Yesu atati imomola na bato be, Yoane Mobatise, Andele, Petelo, Filipe, na Natanaele

- Yoane 2.1-12.36: Etoma ya Yesu. Yesu avani na bato ndengye na ndengye, emba akyela na bilekye-sako sambo: Bolonga pha Kana; mwana wa mokonzi, etuku; Yesu azeye bato nkoto itano; atambusi o ikolo sa maa; abikye moto owa pholo miyo, akundosi Lazalo

- Yoane 12.37-50: Yesu aweni obokye bato bale imoanola

Yoane 13-21: Waakoka «Imbele sa Yesu»

Yoane 13-16: Mateya ma Yesu ma suka

Yoane 17: Ibondesi sa Yesu siinene

Yoane 18-21: Minyoko na ikundwa sa Yesu. Yesu amiweninye oka baekosi sambo

Yoane akomaka Simo Elaa «phoo bee oanole obokye Yesu ali Masiya Nwana wa Nwaphongo. Bo bee oanosi bomoo, yo amokyela obokye ozwe bomoo phaa bobele» (20.30-31).

Etatele

¹ O etatele Iloba abaka, Iloba abaka oka Nwaphongo, Iloba abaka Nwaphongo.

² O etatele abaka oka Nwaphongo.

³ Mbolo iso yakyelama nde ne,

bo see phe ekpele yonyo nde teyakyelama.

⁴ Iso yaakyelama ne ili na bomoo, emba bomoo phabaka moo nwa bato.

⁵ Moo muungyengye onte ya enzombi, emba enzombi teikiy koka imozimya.

⁶ Yabaka moto monomo, owatomaka Nwaphongo: Nkombo ye yabaka Yoane.

⁷ Iyo aesi iya ba nzoka, pho awole moo, pho ya obokye bato baso baanole pho ye.

⁸ Iyo mampenza taikaka ba moo, kasi ayakaka ya wo nde pho ya moo.

⁹ Iloba abaka nde nwaakolo munyele nwaya o mokyisi, nwaangyengyele moto munso.

¹⁰ Abaka o mokyisi, mokyisi nwakyelama nde ne, kasi mokyisi tenwaika moeba.

¹¹ Aesi o mokyisi nwe mampenza, kasi bato bee tebaikiy moyamba.

¹² Kasi oka baamoyambi, baanosi na nkombo ye, abaphe bokonzi pha ibutwa bana ba Nwaphongo.

¹³ Bee tebaika botama na malongo, na na phowa ya nzoto, na na phowa ya moto, kasi na Nwaphongo.

¹⁴ Iloba amibuye moto ambi ya zala onte ya banga emba toweni nkyemo ye.

Nkyemo me eli obokye, Nwana nde monomo, owatonda na ngolu na na phele yauta na Tata.

¹⁵ Yoane aanwanaka, amba imola pho ye yokye: «Kyeka owa woko nga obokye: O sima ya nga, kyeye moto monomo ookondekye, pho abaka o boo pha nga.»

¹⁶ Pho nde ne owa iso, banga baso tozwa ngolu o ikolo sa ngolu.

¹⁷ Bo Mobeko nwambyamaka o mafoko ma Mose, ngolu na phele yaya na Yesu Klisto.

¹⁸ Moto monomo taikawene Nwaphongo; kasi Nwana nde yo monomo ooli Nwaphongo, yo ooli onte ya Tata, aloteya yo.

Yoane aimosi pho ya Yesu

¹⁹ Kyeka munoko nwa Yoane imbele saba yo o Yelusaleme, waamotomela

Bayuda banganga ba Nwaphongo na balewi pho ya imotuna motuna obokye: «We oli nza?»²⁰ Taika zita, amba wo yokye: «Nga sili Klisto.»²¹ Emba bamba motuna bekye: «We oli nza? Oli Eliya?» Amba buya yokye: «Nga sili Eliya». «Oli Moimosi?» Amba buya yokye: «Phe».²² Emba bamba wo ne bekye: «We ombi ba nza? Pho tokye imola balotomakyi! Kowo bo pho ya we mampenza?»²³ Amba ya wo yokye: «Nali njwesi njwa moto okoanwane o obokye obokye: “Bongya nzela ya Nkolo!”» Bo wawo moimosi Izaya.²⁴ Nzuka bato batomaka bee babaka Bafalisayi.²⁵ Bamba kula nde motuna bekye: «Bo tobee Klisto, naa Eliya, naa Moimosi, pho ya'ye kobatisa?»²⁶ Yoane amba babuyisa yokye: «Nga, nabatisa na maa. Onte ya bee, moto monomo ali, bee tomoebe».²⁷ Kaye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.»²⁸ Mapho maso mamana malekanaka o Betani o mokukulu moyoko njwa Yaladene, waabaka Yoane kabatisa.

Yesu, Nwana wa mpate wa Nwaphongo

²⁹ Bo yana, aesi ya wene Yesu kaye bili yo, amba wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo okomanya masumu ma bato.»³⁰ Eli nde pho ye nawoko obokye: «O sima ya nga moto ookoye kandekye, pho abaka o boo pha nga.»³¹ Nga mampenza, simoebe, kasi nde pho ya imiweninya see oka Isalayele, yango mena naesi iyabatisa na maa.»³² Yoane amba wo yokye: «Nawenekye Bolobo boute o ikolo ndokolo inkotonwenya, boesi yakye teme o ikolo see.»³³ Emba nga siikaka nweba, kasi owantoma ibatisa na maa, eli yo o wa wo na nga obokye: «Owa mowene we Bolobo boute bokye teme o ikolo se, eli yo o wa mobatisa na Bolobo Bosantu.»³⁴ Emba nga, nambo wene, na wo ngakye, iyo ali Nwana wa Nwaphongo.»

Baekosi ba Yesu baa boo

³⁵ Bo yana, Yoane akulaka ba o elele me, yo na baekosi bee babale.³⁶ Waawene yo Yesu katambule, amba

wo yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo!»³⁷ Wamooka baekosi babale kawo babona, bamba benga Yesu.³⁸ Yesu amba ya miekpinya, waawene yo obokye bamobengye, amba wo na bee yokye: «Bee kolukye'ye?» Bamba buya bekye: «Labi — kyelukye iwo bokye Moteye —, kobe bi?»³⁹ Amba wo na bee yokye: «Yaka wamowene.» Emba bamba ya kyende, bamba ya kye wene elele ekye be yo, emba bamba ya zala ne mokolo me. Yabaka phenephe ngonga ya iko.

⁴⁰ Andele, njwana nyango na Simo Petelo, abaka monomo na babale baokaka Yoane na babengaka Yesu.⁴¹ O boo pha bato baso, amba kye zwa njwana nyango Simo, amba wo ne yokye: «Toweni Masiya.» — Kyelukye iwo bokye Klisto.⁴² Amba yakye ne oka Yesu. Wamolembetela yo, Yesu yokye: «Oli Simo, njwana wa Yoane, bamobanga Sefasi.» — Kyelukye iwo bokye «Petelo».

⁴³ Bo yana, Yesu aesi kyende o Galileya. Amba yakye zwa Filipe amba wo ne yokye: «Imbengye!»⁴⁴ Filipe abaka moto wa Betesaida, mokyisi njwa Andele na Petelo.⁴⁵ Filipe amba yakye vana na Natanayele, amba wo ne yokye: «Toweni owakoma bee mapho me o buku pha mibeko ma Mose na baimosi: Eli Yesu, njwana wa Zozefu owa Nazarete.»⁴⁶ Natanayele amba wo yokye: «O Nazarete wakokyi itokolo lowo lolaa?» Filipe amba wo yokye: «Yaka ya kyekye.»⁴⁷ Yesu amba ya kyeka Natanayele okoye bili yo, amba wo na bato baabaka ne pho ye yokye: «Kyeka owakolo moto wa Isalayele ootoli na bole.»⁴⁸ Natanayele amba motuna yokye: «Konzebe bi?» Emba Yesu amba mobuyisa yokye: «Waaba Filipe saboebangakye, waaba we o se ya njwete njwa fige, naewenekye.»⁴⁹ Natanayele amba buya yokye: «Labi, oli Nwana wa Nwaphongo, oli mokonzi njwa Isalayele.»⁵⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Oanosi nde pho nawo na we obokye naewenekye o se ya njwete njwa fige. Wamowene mapho maikye malekyi bonene ileka lolo.»⁵¹ Emba amba kula wo yokye:

«Phele phele nawo na bée, wamowene ikolo siingo, emba banze ba Nwaphongo babaa baute o ikolo sa Nwana wa Moto.»

2

Eseleko ya bolonga o Kana

¹ Mokolo nwa iyato, eseleko ya bolonga yabaka o Kana o manyete ma Galileya, emba nyango wa Yesu abaka omo. ² Yesu na baekosi bée bababangaka na bée o eseleko me. ³ Waunva maleku, nyango wa Yesu amba wo ne yokye: «Tebakuli ba na maleku.» ⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mama, nga na we lowo iye? Imbele sa nga naino tesikokyi.» ⁵ Nyango amba ya wo na bato baetoma yokye: «Kyela iso yaamoewole yo.»

⁶ Mambongo motoba, maakyela bée na mabanga, maabaka Bayuda bakyelele pho ya imikunyola bo okowo mibeko ma be, mabaka wamo. Mbongo yonyo yonyo kyenyo balitele nwanbi naa iko.* ⁷ Yesu amba ya wo na bato baetoma yokye: «Tonza mambongo mamana na maa». Emba bamba matonza nono o munoko. ⁸ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Unwanwa eye, toka ndambo ya maa me, okye maphe mokolo wa eseleko.» Bamba yakye mophe mango. ⁹ Emba waamameka yo, maa mabutoo maleku. Taikaka eba biute mango, yaebaka nde batokaka mana maa. Bobele mokolo eseleko amba wo na molongyi ¹⁰ yokye: «Moto munsu kataakaba maleku swaswa phanza, bo bato babangyi bée balangyi, baambe ya ambya maleku ma mpiko. Kasi we, obombi maleku ma swaswa tee nono unwanwa eye!»

¹¹ Mena eli etatele sa bilekyesako ba Yesu o Kana o manyete ma Galileya. Ateyaka nkyemo ye, emba baekosi bée bamba moanolela. ¹² Sima ya yango, amba ya kyende o Kapalanauma, yo na nyango, na banaa nyango nana baekosi be. Kasi bakelaka omo nde banaa nkolo.

Yesu o Tempelo

¹³ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe emba Yesu amba yakyende o Yelusaleme. ¹⁴ Amba

yakye zwa o Tempelo baungye ba mangombe, ba mampate na mankoto nwinya na baendinye ba baphalanga bazasi omo. ¹⁵ Ndokolo, kambe ya kyela phimbo ya simbi, amba bauwinya bée baso o Tempelo, ebe mampate na mangombe. Amba nyangola baphalanga ba baendinye, amba bungutinya bamesa ba be. ¹⁶ Amba ya wo na baungye ba mankoto nwenya yokye: «Manya iso miina wawa emba sabuya ingambi sa Tata ingambi sa mumbongu.» ¹⁷ Baekosi bée bamba umunya obokye bakoma obokye: «Phowa ya ingambi sa we yamumboma.» ¹⁸ Kasi Bayuda bamba ya wo ne bekye: «Iyaa ye saaloteya we, bokokyele we babona?» ¹⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uwola Tempelo eye emba nga namoetonga na nkolo iyato.» ²⁰ Emba Bayuda bamba wo ne bekye: «Tempelo eye ekyesi mambula mako mane mbuka motoba ma ietonga. Emba iwe, wamokoka ikula etonga na nkolo iyato?»

²¹ Kasi yo awoko nde na nzoto ye ili Tempelo. ²² Yango mena, waakundwa Yesu onte ya bawe, baekosi bamba ya umunya obokye awoko babona, emba bamba anolela buku pha Nwaphongo na maphoo maawoko yo.

Ianola site sikokyi

²³ Waataa baa Yesu o Yelusaleme, imbele sa eseleko ya Ilekana, bato baikye baanola nkombo ye wa wene bée bilekyesako ba ba yo kakyele. ²⁴ Kasi Yesu, yo, taikaka baanolela pho abaebaka bée baso, ²⁵ emba taikaka sengyela obokye bamoimole maphoo maakyekyi moto, pho yo mampenza aebaka iili o ndondo ya moto.

3

Isolo sa Yesu na Nikodeme

¹ Yabaka onte ya Bafalisayi moto monomo na nkombo Nikodeme, monomo na bankumu ba Bayuda. ² Waa mokolo, amba ya kyende oka Yesu, amba wo ne yokye: «Labi, banga toebe obokye oli

* **2:6** 2.6 Litele: Ekyelele ya damuzani (ndangyi ya ba litele ikoo).

moteye owatoma Nwaphongo. Pho na moto takokyi ikyela bilekyesako bikyele we bo Nwaphongo tali ne.» ³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye: Bo moto takuli botama mbala eya ibale, takokyi iwene Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁴ Nikodeme amba wo ne yokye: «Bo moto aunva koma phomba, amokula botama ndengye'ye? Akokyi ikula nyolo o ibu sa nyango emba ambe botama?» ⁵ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nawo na we nde phele phele ngakye: Bo moto tabotami na maa na na Bolobo, takokyi inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁶ Oo botami na bomoto, ali moto, oo botami na Bolobo ali bolobo. ⁷ Sakamwa bo nawokyi na we obokye: «Osengyesi ifotama o ikolo.» ⁸ Ewele kyekyende mbale ezingyi yango, emba koeyokye, kasi toebe biute yango na bikye yango. Eli nde bomo pho ya moto oo botami na Bolobo.» ⁹ Bobele Nikodeme amba ya wo ne yokye: «Lowo me laamba kyelama ndengye'ye?» ¹⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe oli moteye o Isalayele, emba toombe efa maphoo mama? ¹¹ Naewole nde phele phele: Towo maphoo maebe banga, toimole maphoo maawene banga, emba bee toanole ikyimole banga. ¹² Bo toanole wa ewole nga maphoo ma mokyisi, wamba anola ndengye'ye bo naewosi maphoo ma ikolo? ¹³ Pho moto nono monomo taika baa o ikolo bo teebe nde Nwana wa Moto owauta o ikolo. ¹⁴ Nde bo watombaka Mose nzoo o bokye, esengyesi obokye Nwana wa Moto atombame ¹⁵ pho moto munsokoanole, azwe na nzela ye bomoo pha bobele.»

¹⁶ Pho Nwaphongo azinga mokyisi na boikye, yango mena ambya Nwana we, nde yo monomo, pho ya obokye moto munsokoanole Nwana me, yo sa waa, kasi azwe bomoo pha bobele. ¹⁷ Pho Nwaphongo taika toma Nwana we o mokyisi pho ya iya sambisa mokyisi, kasi pho ya obokye mokyisi mobikye pho ye. ¹⁸ Moto okomoanole, taikiy sambisama. Moto otoanole, ambosambisama, pho takyi anola nkombo ya Nwana nde monomo wa Nwaphongo. ¹⁹ Emba isam-

bisa me sango sisi: Moo moesi o mokyisi, kasi bato bazingyi enzombi o elele ya moo pho bitoma ba bee babaka bibe. ²⁰ Pho moto munsokoanole maphoo maabe kaine moo, emba tatokolo o moo, pho bitoma bee sawenene. ²¹ Moto ookokyele maphoo malaa katokolo o moo pho bitoma bee biwenene, bitoma me bakyelama onte ya Nwaphongo.»

Yoane na Yesu

²² Sima me, Yesu na baekosi bee baesi ya kyende o Yuda. Akyelaka na bee omoo banaa nkolo, abaka kabatisa. ²³ Yoane ne, abaka kabatisa o Ainona, phenephe na Salima ooli maa maikye. Bato babaka bayabatisama. ²⁴ Pho Yoane naino tebataaka munyose o boloko.

²⁵ Baekosi ba Yoane bamba ya ika ziko bee na Moyuda monomo pho ya lowo la imikunyola bowo mibeko ma be. ²⁶ Bamba ya kyende oka Yoane, bamba ya kye wo ne bekye: «Labi, moto owabaka na we o mokukulu moyoko nwa Yaladene, owa woko we pho ye, kyeka ne abuto ibatisa emba bato baso babuto bakyende nde oka ye!» ²⁷ Yoane amba babuyisa yokye: «Moto takokyi imiphe ekpele koleka eya mophe bee o ikolo. ²⁸ Bee mampenza oli manzoka ma nga obokye nawoko ngakye: «Nga sili Masiya, kasi nali moto owa toma bee o boo phe.» ²⁹ Moto oli na nwanwasi ali moloo. Kasi ekamba ya moloo, ootemi wamo, kamokye emba nyesi nwa moloo momophe nkyisa. Nde boli nkyisa ya nga nzikye. ³⁰ Esengyesi obokye ngambo ye ebaa, emba eyaaka nga eute.»

Okoute o ikolo

³¹ «Okoute o ikolo ali o ikolo sa iso. Oouti o mokyisi ali wa mokyisi emba kawo ya mokyisi. Okoute o ikolo ³² kaimole yaa wene yo na yaa oka yo, emba na moto taanole ikyimole yo. ³³ Moto okomoanole ikyimole yo, kaanole obokye Nwaphongo ali phele. ³⁴ Pho owatoma Nwaphongo kawo maloba ma Nwaphongo, ooko mophe Bolobo bote boli na ndelo. ³⁵ Tata kazingye Nwana emba iso aiyambya o maboko me. ³⁶ Moto okomoanole Nwana ali na bomoo pha

boβele; moto otokumole Nwana etawene bomoo, kasi yoo ya Nwaphongo eli mi yo.»

4

Yesu na nwanwasi mosamaliya

¹ Waeβa Yesu obokye Bafalisayi baoka obokye yo kazwe baekosi baikye kambe na batisa bato baikye koleka Yoane, ² — o bosembo, Yesu yo mampenza taikaka baa kabatisa, kasi ya batisaka nde baekosi bée — ³ amba ya mana o Yuda aesi ya butwa o Galileya. ⁴ Pho ya ibutwa omoo, asengyelaka ikatisa Samaliya.

⁵ Amba ya koma o mokyisi monomoo nwa Samaliya moobangye bée Sukala, phenephe na manyete maphekye Yakobo nwana we Zozefu, ⁶ elele me eyabaka iziba sa Yakobo. Na bophembekye pha itambula, Yesu aesi ya kye zala imbale ya mungombe nwa iziba. Yabaka phenephe na bunya i moto.

⁷ Ikyeka boβo, nwanwasi monomoo wa Samaliya aesi ya toka maa. Yesu amba ya wo ne yokye: «Impe maa ma inywa.» ⁸ Baekosi bée bakyeke o omokyisi munene pho ya ikye omba ntoma ya iza. ⁹ Kasi nwanwasi me, Mosamaliya mona, amba ya wo na Yesu yokye: «Lotati bo? Iwe, Moyuda, konzongye nga nwanwasi mosamliya maa ma inywa!» Pho Bayuda tebaa benele iyangana ekpele yonyoo na Basamaliya. ¹⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Bo oebakyi ikabo sa Nwaphongo na okoewole obokye: Impe maa ma inywa, ebakyi nde we moto wa imoonga, emba yo nde aephekyi maa ma bomoo.» ¹¹ Nwanwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, toli nana tubu, na iziba sili sizindo, mana maa ma bomoo me wamazwa bi?» ¹² Iwe olekyi ango wa banga Yakobo owa loikyela iziba sisi, saa ikaka nywa yo maa, ebe na bana bée, ebe na manyama me?»

Maa ma bomoo

¹³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto munsoo okonywe maa mama, amokula oka phowa ya maa. ¹⁴ Kasi moto owa munywa maa maamophe nga, etakule oka phowa ya maa. Pho maa maamophe nga ma mobutwa ndokolo elele ekye

tokolo maa onte ye nono o bomoo pha bobele.» ¹⁵ Nwanwasi amba ya wo ne yokye: «Nkolo, impe maa me pho nga sakula oka phowa ya maa ma inywa, nga sambaka kula naya wawa pho ya iyatoka maa.»

¹⁶ Yesu amba ya wo ne yokye: «Kye banga moloo nya we emba bée basoo oye wawa.» ¹⁷ Nwanwasi amba mobuyisa yokye: «Nga sili na moloo.» ¹⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Kowo na bolaa obokye: Sili na moloo, waunva zala na balo batano, emba lele oli na we unwanwa eye tali molo wa we. Na bomoo, owoo phele.» ¹⁹ Emba nwanwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, nawene obokye oli moimosi. ²⁰ Baango ba banga basambelaka Nwaphongo o ngomba eye. Emba bée kowo obokye elele ya isambela Nwaphongo eli nde o Yelusaleme.»

²¹ Yesu amba wo ne yokye: «Mama, inzanole, imbele samoya, etebakule sambela Tata na o ngomba eye, na o Yelusaleme. ²² Kosambele itiyebe bée, kasi banga tosambele ikyieβe banga pho lobiko loute na Bayuda. ²³ Kasi imbele saamoya, sango sisi, saamosambela baakolo basambesi ba Tata, na molimo na ná phele. Pho mena eli basambesi baalukye Tata. ²⁴ Nwaphongo ali molimo. Yango mena bato baamosambele, basengyesi imosambela na molimo na ná phele.» ²⁵ Nwanwasi amba ya wo ne yokye: «Naebe obokye Masiya monomoo asengyesi iya, okobangye bée Klisto. Waamoya yo, aloimola maphoo masoo.» ²⁶ Yesu amba wo ne yokye: «Masiya me, eli nga okoewole oyo.»

²⁷ Imbele me baekosi baesi ya koma. Bakamwaka na iwene obokye Yesu kasolole na nwanwasi. Kasi na moto taika motuna obokye: «Kolukye'ye?» Na obokye: «Pho ya'ye kosolole ne?» ²⁸ Bobele, nwanwasi mona aikyi ika uuku ye, aesi ya kye imola bato o lombo obokye: ²⁹ «Yaka yakye kyeka moto monomoo onvosi maphoo masoo maakyela nga. Etebe nde yo Klisto?» ³⁰ Bato baesi ya tokolo o mokyisi, bamba yakye ooli yo.

Ntina ya etoma ya Yesu

³¹ Imbele me, baekosi babaka bamokandindisa bekye: «Labi, taa za.»
³² Kasi yo amba ya wo na bee yokye: «Nali na ntoma ya iza ite iebe bee.»
³³ Baekosi bamba butwa iwono onte ya bee bekye: «Bobo moto monomo animophe ntoma ya iza nde iye?»
³⁴ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ntoma ya nga, eli ikyela bookozingye owantoma na ikokya etoma ye. ³⁵ Bee mampenza towo obokye: “Iikasi makombe mane emba imbele sa inoko mbuma sikokye.” Kasi nga nawo na bee ngakye: Tomba miyo okyekye, mbuma ili o manzabi iosi ikokyi pho ya inoko! ³⁶ Munokyi ambo zwa iphuti se, kambe na bokya mbuma pho ya bomoo pha bobele. Na bomoo, moto okophikye na okonoko bakumbe elele yonoyo. ³⁷ Pho i lowo lolo ete eye eli nde phele: “Monomo kaphikye, omoyoko kanoko.” ³⁸ Naetomaka ikye noko yaate yaikaka kumela bee. Baayoko bakuma, emba bee oesi ya zwa bolaa mi yaakumelaka bebi na boikye.»

³⁹ Basamaliya baikye ba mokyisi munene baanolaka Yesu pho maloba ma nwanwasi mawoko yo obokye: «Anvosi maphoo maso maakyela nga.»
⁴⁰ Na wakoma bee phenephe ne, Basamaliya baongaka ne obokye ata baa na be. Emba amba kyela na bee nkolo ibale.
⁴¹ Bato basuu baikye bakulaka anola Yesu pho ya maphoo maawoko yo. ⁴² Emba bamba ya wo na nwanwasi mona, bekye: «Teli obokye tomoanosi nde pho ya maphoo maloimolakyi we, kasi na banga mampenza tomookyi, emba toefi obokye ali phele Mobikye wa mokyisi.»

Yesu abikye nwana wa mokonzi monomo wa baloo

⁴³ Sima ya nkolo ibale, Yesu amba ya mana o bilele me, amba ya butwa o Galileya. ⁴⁴ Pho yo mampenza aanolaka obokye moimosi tazwe ngambo o mokyisi mwe mampenza. ⁴⁵ Kasi wakoma yo o Galileya, bato ba Galileya bamoyambaka na bolaa. Bakyendekye o Yelusaleme pho ya eseleko, na bee me, bawenekye iso yakyelaka Yesu.

⁴⁶ Yesu amba ya butwa o Kana, o manyete ma Galileya, owa bongolaka yo maa maleku. Mokonzi monomo wa baloo abaka na nwana wa lele na bolosi o Kapalanauma. ⁴⁷ Waaoka yo obokye Yesu auti o Yuda, akomi o Galileya, amba yakyende zwana ne, amba ya onga ne obokye bakyende pho akye bikya nwana we wa lele oli nde mowe. ⁴⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Bo bee toweni mayaa na bilekyesako bee otoanole!»
⁴⁹ Mokonzi wa baloo amba wo ne yokye: «Nkolo, yakye naino nwana wa nga sabowakye!»
⁵⁰ Yesu amba wo ne yokye: «Kyende, nwana wa we ali na bomoo.» Moto mona amba ya anola maloba maa mowosi Yesu, noko wa butwa yo. ⁵¹ Waba yo kabutwe, bato bee baetoma bamba ya mobenga, bamba ya wo bekye: «Nwana wa we wa lele ali na bomoo!»
⁵² Amba ya batuna imbele ye sicutwaki nwana na bolaa emba bamba mobuyisa bekye: «Yabaka yana, o ngonga ya sambo wa mana mowewe o nzoto ye.»
⁵³ Ango wa nwana awenekye obokye yabaka nde o sina imbele saawoko Yesu ne obokye: «Nwana wa we wa lele ali na bomoo.» Mina wa mo, yo na bonkpe phe bosu baesi ya anola. ⁵⁴ Mena yabaka elekyesako eya ibale eyakylaka Yesu o Galileya, wauta yo o Yuda.

5

Yesu abikye moto owanyiba makolo o Yelusaleme

¹ Sima ya maphoo mamana, waa imbele sa eseleko ya Bayuda, Yesu amba ya kyende o Yelusaleme. ² Nzuka o Yelusaleme, phenephe na mozibo mootangye nwa bampate, wali mbondo yonoyo ekyebangye bee na munoko nwa ba Ebele Betezata. Mokanda monomo nwa milaku mitano nwabaka wamo, ³ o milaku me, bato ba malosi baikye babaka bamilangye omo, bato baapholo miyo, baakpekusa, baanyiba binango. [Babaka baziya obokye maa maphukubane, ⁴ pho anzelu wa Nkolo abaka kaute o mbondo imbele siyoko pho ya iphukubinya maa. Moto wa bolosi owa kyekye mikumbya o maa me phanza waaphukubane mango, abikaka

na bolosi phe, nabo bolosi me phabaka ndengye'ye.] ⁵ Moto monom owanyiba enango mambula mako maato mbuka njwambi abaka om. ⁶ Waamowene Yesu alangyi, na waeba yo obokye akoki na eleme mena, amba wo ne yokye: «Oli na phowa ya ibika?» ⁷ Mookaa amba mobuyisa yokye: «Nkolo, sili na moto wa inkumbya o mbondo imbele siphukubane maa. Imbele siikusubane nga obokye nakye mikumbya o maa, moto mosuu kaingyele angwa o boo pha nga.» ⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa itoko sa we, tambula.» ⁹ Mina wam, moto me abikiyi. Aesi yakpa itoko se, abuto itambula.

Nzuka mokolo me yabaka mokolo nwa sabata. ¹⁰ Pho ya bom, Bayuda bamba ya wo na moto obikiyi bekye: «Eli mokolo nwa sabata, tosenyesi iphila itoko sa we.» ¹¹ Kasi amba babuyisa yokye: «Moto oombikye, eli nde yo moto ow na nga obokye: “Kpa itoko sa we otambule.”» ¹² Bamba motuna bekye: «Moto me nza ow na we obokye: “Kpa itoko sa we otambule?”» ¹³ Kasi moto owabikyaka bee taikaka eba nza oombikye, pho Yesu amanaka waali moluku nwa bato baabaka wam.

¹⁴ Sima, Yesu amba kula kye mozwa o Tempelo, amba wo ne yokye: «We mona obikiyi, sakula kyela masumu pho lowo losuu lolobi bofe saeyelela» ¹⁵ Bobele, moto me amba kyende imola Bayuda obokye ebakiyi Yesu moto oombikye. ¹⁶ Tata wam, Bayuda bamba ya okyela Yesu yoo, pho akyelaka babona mokolo nwa sabata. ¹⁷ Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Tata, nono unwanwa eye ali o ikyela etoma; na nga nde bom nali o ikyela etoma.»

¹⁸ Tata wam, Bayuda bakulaka luka na boikye manzela ma imoboma, teli nde pho taikaka kumola mokolo nwa sabata, kasi na pho abaka kabangye Nwaphongo obokye ali Ango, kambe na kula mimekinyina na Nwaphongo.

Bokonzi pha Nwana wa Nwaphongo

¹⁹ Yesu amba kula ya kpa maloba amba bawole yokye: «Nawo na bee nde

phela phela, Nwana takokyi ikyela lowo na ndengye'ye yo mampenza, kasi nde ikyi wene yo Ango kakyele: Pho iikiyi kyele Tata, Nwana kaikyele nde bom. ²⁰ Eli obokye Tata kazingye Nwana emba kamoteya iso iikiyi kyele yo. Amoteya bitoma bikuli leka bonene, na obokye bee obe kokamwe nde bokamo. ²¹ Pho booko akole Tata bawe kakule babuya na bom, Nwana ne kabikya nzaa oozingyi yo. ²² Tata taasambisa moto, ambya isambisa siso oka Nwana, ²³ obokye bato baso bakumole Nwana bo okokumole bee Tata. Moto ootokumole Nwana, taakumole na Ango owa motoma.

²⁴ Nawo na bee nde phela phela, moto okookye maloba ma nga, kambe na anolela owantoma, ali na bom pha bobele. Yo etasambe, kasi yo amokundwa onte ya bawe, amozwa bom. ²⁵ Nawo na bee phela phela, imbele siye — emba unwanwa eye imbele me sili wawa — bawe bamooka njwesi nwa Nwana wa Nwaphongo emba bato bamooka njwesi me, bamoba na bom. ²⁶ Pho, booli Tata na bom yo mampenza, nde bom aphe Nwana obokye abe na bom me yo mampenza. ²⁷ Amophe bokonzi pha isambisa pho ali Nwana wa Moto. ²⁸ Maphoo maso mama mango saekamwisa! Imbele siye, baso baakyimele o malita bamooka njwesi nwe, ²⁹ emba baso baakyelaka bolaa bamokundwa pho ya izwa bom. Baakyelaka bofe, bamokundwa pho ya isambisama.»

Maphoo maweninya bokonzi pha Yesu

³⁰ Nga, sikokyi ikyela lowo na ndengye ya nga mampenza: Natene bolombe nde na noko yookyi nga, emba bolombe pha nga boli pha bosembo pho siilukye ikyela boozingyi nga, kasi boozingyi owantoma.

³¹ «Bo namiwole pho ya nga mampenza, bowokye pha nga nde tebofe phaa phela. ³² Eli nde mosuu okwo pho ya nga, emba naebe oboye iwo siiwo yo pho ya nga sili sa phela. ³³ Bee, watomaka bato oka Yoane Mobatise. Aewole maphoo ma phela. ³⁴ Ka nga, sisengyesi na moto obokye awo pho ya nga. Nawo babona pho ya bee, obokye obikiye. ³⁵ Yoane

abaka tala ekyelosa bée emba kyelole: Kasi bée wazingaka ikumba nde pho ya ηwana imbele na saa ya tala me.

³⁶ Kasi nga, nali na maphoo ma iewole maalekyi maaka Yoane na bonene: Eli bitoma biantoma Tata obokye nabikyele. Nabikyele, emba eli bée biiwo pho ya nga obokye Tata antoma. ³⁷ Tata owantoma awo na yo mampenza pho ya nga. Kasi toika oka ηwesi nwe na mbala, naa iwene boo phe. ³⁸ Emba iloba se tesili onte ya bée, pho bée toanolele owatoma yo.

³⁹ Bée koekole Buku pha Nwaphongo pho koumunya obokye wamozwa omo bomoo pha bobele. Kasi eli nde phango boowo pho ya nga. ⁴⁰ Emba toozingye iya oka nga pho ya iya zwa bomoo pha bobele.

⁴¹ Nkyemo, siika izwa na bato. ⁴² Kasi naeyebe, bée toli na lozingo la Nwaphongo onte ya bée. ⁴³ Inga, naesi o nkombo ya Tata, emba bée toikyi benela inzamba. Ka bo moto mosuu aesi na nkombo ye mampenza, yo moona bée wamoyamba! ⁴⁴ Bée nde ombi anola ndengye'ye, bée bazwe nkyemo ya bée onte ya bée na bée. Bée bate balukye nkyemo ikiyute na Nwaphongo yo mampenza?

⁴⁵ Saumunya obokye yamoba nga owamokye esongyela oka Tata. Mosongyesi wa bée, eli Mose okolemele bée. ⁴⁶ Pho bokooanolele Mose, nde onzanolelakyi me, pho akomaka nde pho ya nga. ⁴⁷ Bo toanole yaakoma yo, wamba anola iikyi wo nga ndengye'ye?»

6

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹ Sima me, Yesu amba yakatisa o mokukulu mooyoko ηwa ebale eenene ya Galileya, ekyebangye na bée Tiberias. ² Moluku ηwa bato ηwabaka momobengye pho bato bawenekye bilekyesako biabaka yo kakyele oka bato baa malosi. ³ Yango mena Yesu amba ya baa o ikolo sa ngomba akye zala omo yo na baekosi bée. ⁴ Yabaka ηwana o boo pha eseleko ya Bayuda eya Ilekana. ⁵ Nzuka watomba Yesu miyo

o ikolo bofo, amba ya wene moluku ηwa bato moye oli yo. Amba ya wo na Filipe yokye: «Tomoomba mapa pho ya obokye bato baba baze bi?» ⁶ Wa wo yo babona, amumekaka. Pho yo aebaka lowo laamokyela yo. ⁷ Filipe amba ya mobuyisa yokye: «Na bo toombi mapa ma baphalanga baakokyi na iphuti sa nkolo mikama mibale, etemaakokye obokye moto na moto azwe noko ηwana etee.» ⁸ Monomo na baekosi be, okobangye bée Andele, ηwana nyango na Simo Petelo, amba ya wo ne yokye: ⁹ «Munzenga monomo wawa, ali na mapa matano na swe ibale. Kasi ina yango miina yamokyela ekpele'ye pho ya boikye pha bato bofo?» ¹⁰ Yesu yokye: «Obazasa o se.» Elele me yabaka na nkata nzikye. Bobele, bamba ya zala. Babaka phenephe bampele nkoto itano. ¹¹ Emba Yesu amba ya kpa mapa, apha Nwaphongo melesi emba amba ya makabela bato baso baabaka wamo. Amba kula kyela nde bomoo na swe. Abaphokye nde na phowa ya moto na moto. ¹² Waaoka bée ntoma, Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Angyinya bitee biso biikasi, pho ekpele yonyo sabunga.» ¹³ Bamba ya bianginya, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale na bitee ba mapa maazaka be. ¹⁴ Waawene bato elekyesako eyauta yo ikyela, bekye: «Oyo ali owaakolo moimosi, oosengyesi iya o mokyisi.» ¹⁵ Kasi Yesu waebaka yo obokye bakokyi iya mokpa na bokusi pho ya imobuya mokonzi, amba kula mana wamo, yo mampenza amba baa o ngomba.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

¹⁶ Wakoma nkoko, baekosi bée bamba yauta noko o ebale enene. ¹⁷ Bamba ya baa o vato bonobo baamba ya kye o Kapalanauma, o mokukulu moyoko. Mena bunya bombo inda, emba Yesu naino sataa babenga. ¹⁸ Ewele enene yeesi ya kyela, ebale ebuto iphukubana. ¹⁹ Balukaka phenephe na bakylometele batano naa motoba, waa wene bée Yesu katambule o ikolo sa maa, kambe koma phenephe na vato. Emba bée bailaka,

20 kasi Yesu amba wɔ na b́́e yokye: «B́́e saila, eli nde nga!» 21 Bazingaka imokpesa o vato, kasi sa kɔkɔ, vato bokye sɛmɛ o elele eyakyekye b́́e.

Yesu ali mapa ma bomɔɔ

22 Bo yana, moluku nwa bato nwa ikalaka o mokukulu moyɔkɔ, nwanba yaeba obokye yabaka wamɔ nde vato bɔnɔbɔ, na obokye Yesu taikaka kye na baekosi b́́e elele yɔnɔyɔ, b́́e bakyekye b́́e mampeza. 23 Kasi mato maayɔkɔ maautaka o Tiberias makomaka phɛnɛphɛ na elele eya zaka b́́e mapa sima ya Nkolo iphɛ mɛlesi. 24 Waaeba moluku nwa bato obokye ebe Yesu, ebe baekosi b́́e tebakuli baa wamɔ, bato bamba ya kpela o mato emba bamba yakyɛnde o Kapalanauma, ikye miluka Yesu. 25 Emba wamozwa b́́e o mopha moyɔkɔ nwa ebale enɛnɛ, bamba wɔ ne b́́ekye: «Labi, okomi wawa imbele iye?» 26 Yesu amba babuyisa yokye: «Naewɔle nde phɛle phɛle ngakye: Toondukye phɔ ya obokye wawɛnɛ bilekyesako, kasi phɔ wazaka mapa wambaka na maoka. 27 Osengyesi imiambya o etoma phɔ ya izwa ntoma ite iunve, yamoephɛ Nwana wa Moto, kasi phɔ ya ntoma ikyɔtɔnɔ phe. Phɔ eli Tata, yo ooli Nwaphongo, owa mophe bokonzi.» 28 Bobele bamba ya wɔ ne b́́ekye: «Tosengyesi ikyela boo phɔ ya ikyela bitoma biizingye Nwaphongo obokye tobikyele?» 29 Yesu amba babuyisa yokye: «Etoma ya Nwaphongo eli nde ianolela owatoma yo.» 30 Bamba ya mobuyisa b́́ekye: «Kasi wɛ, elekyesako iye eyamokyela wɛ phɔ toewɛnɛ emba tombe eanolela? Etoma ya wɛ iye?» 31 O obokye, baango ba banga bazaka mana, nde bo wakoma b́́e obokye: «Abaphɛkye ya iza, mapa maute o ikolo.» 32 Kasi Yesu amba wɔ na b́́e yokye: «Naewɔle nde phɛle phɛle, teli Mose owaephɛkye mapa ma ikolo, kasi eli nde Tata okoephɛ maakolo mapa ma ikolo. 33 Phɔ mapa ma Nwaphongo, eli nde yo okoute o ikolo na okoambya bomɔɔ o mokyisi.»

34 Emba bamba ya wɔ ne b́́ekye: «Nkolo, olophɛkye nkolo iso mapa mɛ.»

35 Yesu amba ya wɔ na b́́e yokye: «Eli nde nga oli ipa sa bomɔɔ, moto okoye oka nga etakule oka nzala. Moto okonzanole etaokye phowa ya maa. 36 Kasi naambo wɔ ngakye: B́́e oweni emba toanole. 37 Bato basɔ baampe Tata, bamoya oka nga, emba okoye oka nga, esi movakye, 38 phɔ nauta o ikolo phɔ ya iyakyela bokozingye owantoma, kasi bokozingye nga phe. 39 Nzuka, phowa ya owantoma eli obokye nga sabungya nɔnɔ moto mɔnɔmɔ mi baampe yo, kasi obokye nabakundole o mokɔlɔ nwa suka. 40 Phowa ya Tata yango eye: Moto munsɔ oweni Nwana ambi na moanola, azwe bomɔɔ pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokɔlɔ nwa suka.»

41 Tata wamɔ, Bayuda babuto ingungubana nɛ phɔ awɔkɔ obokye: «Nali ipa siute o ikolo.» 42 Emba bambaka kula wɔ b́́ekye: «Teli yo Yesu, nwana wa Zozefu? Teloebe nyango na ango? Ndengye'ye akokyi iwɔ unwanwa eye obokye: “Nauta o ikolo?”» 43 Yesu amba kula ya babuyisa yokye: «Le ingungubana onte ya b́́e! 44 Moto takokyi iya oka nga bo Tata owantoma tamokambi, emba nga naamokundola o mokɔlɔ nwa suka.» 45 Baimosi bakoma b́́ekye: Bato basɔ bamoteyama na Nwaphongo. Moto munsɔ owa oka yauta na Tata ambi na anola mateya mɛ, kaye oka nga. 46 Eli obokye na moto taika wɛnɛ Tata, bo teebe nde owauta na Nwaphongo. Iyo, awɛnɛ Tata. 47 Naewɔle nde phɛle phɛle, moto okoanole ali na bomɔɔ pha bobele. 48 Nali ipa sa bomɔɔ. 49 O bokye, baango ba b́́e bazaka mana, emba bawa. 50 Mapa maute o ikolo mali obokye moto owaamazaa, etaawe.

51 «Nali ipa sa bomɔɔ siuti o ikolo. Moto owamoza ipa mɛ amoba na bomɔɔ phɔ ya bobele. Emba ipa samoambya nga, eli nzoto ya nga, yambyami phɔ ya obokye mokyisi mozwe bomɔɔ.» 52 Yango mena, Bayuda bamba butwa iika ziiko na bokusi onte ya b́́e, b́́ekye: «Ndengye'ye moto mɔna akokyi ilophe nzoto ye obokye toize?» 53 Yesu amba ya wɔ na b́́e yokye: «Naewɔle nde phɛle phɛle, bo toze nzoto

ya Nwana wa Moto, bo tombi na nywa malongo με, otooze bomoo. ⁵⁴ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali na bomoo pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo nwa suka. ⁵⁵ Pho nzoto ya nga ili yaakolo ntoma, na malongo ma nga mali maakolo maleku. ⁵⁶ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali onte ya nga, na nga nali onte ye. ⁵⁷ Emba bo wantoma Tata ooli na bomoo na obokye nali na bomoo pho ye, yango mena moto owamoza nzoto ya nga, amoba na bomoo pho ya nga. ⁵⁸ Ipa sauta o ikolo sili bobo: Sikyese na saazaka baango ba bée. Bée bawa, kasi moto owamoza ipa siwene bée sisi, amobaa na bomoo pho ya bobele.»

⁵⁹ Mena yabaka mateya ma Yesu o mangambi ma makyita ma Bayuda o Kapalanauma.

Maphoo maamba bomoo pha bobele

⁶⁰ Sima ya imooka, baekosi bée baikye bamba butwa iwoo bekye: «Iloba sisi sili sikusi! Okokyi imooka nza?» ⁶¹ Kasi waeba yo mampenza obokye baekosi bée bagungubane pho ya iloba με, Yesu amba wo na bée yokye: «Iloba με siephe yo? ⁶² Emba bombi wene Nwana wa Moto kabaa o elele eyabaka yo phanza?... ⁶³ Eli nde Boloboo okambya bomoo, nzoto tikyele ekpele. Maphoo maewosi nga, mali Molimo na bomoo. ⁶⁴ Kasi wali baayoko onte ya bée, bate baanole.» Pho Yesu aebaka tata o etatele baabaka bawa bate baikaka anola na nza owamuungya. ⁶⁵ Amba kula wo yokye: «Yango mena, nawokyi na bée bokye: “Moto takokyi iya oka nga bo Tata tamoanolesi.”»

⁶⁶ Tata mokolo mamuna, baekosi bée baikye bamanaka emba tebakulaka mobenga. ⁶⁷ Emba Yesu amba ya woo na Iko mbuka babale yokye: «Na bée, tozingye na bée ikyende?» ⁶⁸ Simo Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Nkolo, tomokula kyende oka nza? Iwe oli na maphoo ma bomoo pha bobele. ⁶⁹ Na banga, toanosi emba toebi obokye oli Mosantu wa Nwaphongo.» ⁷⁰ Yesu amba babuyisa yokye: «Teli nga moto owa eolo, bée Iko mbuka babale? Emba mōnōmō

na bée ali zabulu!» ⁷¹ Awoko babona na Yudasi, nwana wa Simo Mosikaliy-ota. Pho yabaka yo owamuungya, iyo, mōnōmō na Iko mbuka babale.

7

Bana nyango na Yesu tebamoanole

¹ Sima με, Yesu aba nde ikyemikyende o manyete ma Galileya. Taikaka benela ikyemikyende o manyete ma Yuda waabaka Bayuda balukye imoboma. ² Nzuka eseleko ya Bayuda eya ndalaku ya butwaka phenephe. ³ Bobele, bana nyango bamba ya wo ne bekye: «Mana wawa okyende o Yuda pho baekosi ba we, na bée με, bawene bitoma bikyele we. ⁴ Moto okozingye obokye bato bamoebe, takyele maphoo με mi ibombo. Pho kokyele bitoma ndengye eye, omiweninya o mokyisi!» ⁵ Pho, banaa nyango mampenza tebaikaka moanola. ⁶ Emba Yesu amba wo na bée yokye: «Imbele sa nga naino tesikokyi. Imbele saaka bée sakoka. ⁷ Mokyisi temokokyi iyeina. Kasi nga, mokyisi munzine pho nawoo ngakye bitoma ba bée bili bibe. ⁸ Kyende o eseleko mena. Pho ya nga, esikye omo, pho imbele sa nga naino tesikokyi.» ⁹ Sima ya iwoo babona, amba ikala o Galileya. ¹⁰ Kasi waakye banaa nyango o eseleko, ne amba yakye omo, samiweninya, akyekye nde mi ibombo.

Mateya o eseleko ya ndalaku

¹¹ Onte ya eseleko, Bayuda bamolukaka emba bamba wo bekye: «Ani baa bi?» ¹² Onte ya moluku nwa bato, baikaka ziko pho ye. Bana bawoko bekye: «Ali moto wa maphoo malaa», bayoko bekye: «Phe, kakosa bato.» ¹³ Na bo babona, moto na mōnōmō tamekaka iwoo polele pho ye, pho ya ila Bayuda.

¹⁴ Waakoma bée onte ya nkolo ya eseleko, Yesu amba ya kye o Tempelo emba abuto iteya. ¹⁵ Bayuda bakamwaka na mateya με emba bamba wo bekye: «Ndengye'ye iyo taika ekola kambe eba maphoo makoma be?» ¹⁶ Yesu amba babuyisa yokye: «Mateya ma nga temaute na nga, kasi na owantoma. ¹⁷ Bo moto kazingye ikyela phowa ya

Nwaphongo, amoeba bo mateya mama maute na Nwaphongo naa bo namiwole nga mampenza. ¹⁸ Moto ookowɔ phɔ ye, kalukye nkyemɔ ye mampenza. Kasi ookolukye nkyemɔ ya owamotoma, ali na maphɔɔ maa phele. Emba bɔle tefoli onte ye. ¹⁹ Teli Mose owaephe Mibeko? Kasi nɔnɔ moto mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ takyele bokowɔ Mibeko: Phɔ yaye kolukye imboma?» ²⁰ Moluku nwa bato bamba mobuyisa bɛkye: «Oli na molemba o nzoto ya we! Okolukye ieboma nza?» ²¹ Yesu amba kula yakpa maloba amba wɔ na bɛɛ yokye: «Nakyesi nde etoma yɔnɔyɔ, bɛɛ basɔ okamo! ²² Mose awɔkɔ na bɛɛ obokye obelekye bana ba bampele — lauta na bankɔkɔ kasi na Mose phe — emba bɛɛ kolokyele na mokɔlɔ nwa Sabata. ²³ Ka bo bɛɛ kobele moto mokɔlɔ nwa Sabata sa nka eya obokye Mobeko nwa Mose mɔɔtɔ, ka phɔ yaye kontɔmbele phɔ nabikye moto mokɔlɔ nwa sabata? ²⁴ Sakyeka maɔoo ma bato bo kotene bolombe, kasi tena bolombe na bosembo.»

Yesu eli yo Klisto?

²⁵ Bato ba Yelusaleme bawɔkɔ bɛkye: «Mena teli ookolukye bɛɛ obokye bamobome? ²⁶ Kyeka kawɔ mi pha emba tebamowole na lowɔɔ! Bakonzi ba banga baebaka phele obokye eli nde yo Klisto? ²⁷ Kasi moto oyo, banga toebe biute yo, nzuka imbele samoya Klisto, na moto etaebe biuti yo.» ²⁸ Bobele Yesu owateyaka o Tempelo, aimolaka yokye: «Konzebe! Koebe biuti nga? Kasi sikyi ya na ndengye ya nga mampenza. Owantoma kawɔ phele, yo otoebe bɛɛ. ²⁹ Nga, namoebe phɔ naute oka ye, eli yo owantoma.» ³⁰ Emba bambaka luka nde imoakya. Kasi na moto taika na moakya phɔ ngonga ye teyataaka koka. ³¹ Onte ya moluku nwa bato, baikye bamoanolaka, bambaka wɔ bɛkye: «Waamoya Klisto, amokyela bilekyesako biikye koleka bikyele moto oyo?»

Batomi bato ikye akya Yesu

³² Yaabaka bɛɛ bakye mikɔlɔ onte ya moluku nwa bato phɔ ye, yakomaka o matoo ma Bafalisayi. Emba banganga

banene na Bafasayi bamba ya toma babulusi phɔ ya imoakya. ³³ Yesu amba wɔ yokye: «Nata kuta kula ba na bɛɛ nwana imbele, emba namokyende oka owantoma. ³⁴ Bɛɛ wamunduka kasi ontanzwe. Phɔ elele eyamoba nga, bɛɛ otokome omɔ.» ³⁵ Tata wamɔ, Bayuda babutwaka iwɔnɔ onte ya bɛɛ bɛkye: «Amunakyende mi elele iye eyamobaa banga sakyemozwa? Amokyem banga bakyminyangwa onte ya Baela? Amokyem teya Baela? ³⁶ Maphɔɔ maawɔ yo mamana maluke iwɔ bo: Bɛɛ wamunduka kasi ontanzwe, na obokye: Elele eyamoba nga, bɛɛ otokome omɔ?»

Phɔ ya maa ma bomɔɔ

³⁷ Mokɔlɔ nwa suka ya eselekɔ, muna moolekye nkɔlɔ iso, Yesu aesi ya temɛ, abuto iimola yokye: «Bo moto ali na phowa ya maa, aye oka nga, ambe ya nywa. ³⁸ Moto ookonzanole; bo wawɔ buku pha Nwaphongo: “Uta o ndondo ye, bibale ba maa ma bomɔɔ biamolukwa.”» ³⁹ Awɔkɔ babona na Bolɔbɔ pha sengyelaka izwa bato baamoanolela. Na bosembo Bolɔbɔ tephataka ba phɔ Yesu tataka zwa naino nkyemɔ.

Bato bakabwa phɔ ya Yesu

⁴⁰ Onte ya moluku, bato baokaka maphɔɔ mɛ, bakyi bɛkye: «Nde phele, kyeka Moimosi!» ⁴¹ Bana bɛkye: «Klisto, eli nde yo.» Kasi bayɔkɔ bakulaka wɔ bɛkye: «Klisto akokyi itokɔlɔ o Galileya? ⁴² Buku pha Nwaphongo tebowɔ obokye amoba wa bosoo Davidi, emba amouta o Beteleyeme, mokyisi mokyiky nwaauta Davidi?» ⁴³ Yango mena bato baamba kabwana phɔ ye. ⁴⁴ Bato bayɔkɔ onte ya bɛ, balukaka imoakya, kasi na moto mɔnɔmɔ taika mokuma.

Bakonzi ba Bayuda tebaanole Yesu

⁴⁵ Bobele babulusi bamba ya butwa ooli banganga banene na Bafalisayi. Bamba ya wɔ na babulusi obokye: «Phɔ ya'ye bɛɛ toikyi ya ne?» ⁴⁶ Babulusi bamba yabuya bɛkye: «Moto taawɔ bokowɔ moto mɔna!» ⁴⁷ Bafalisayi bamba wɔ na bɛɛ bɛkye: «Olukakyi na bɛɛ imoanolela me? ⁴⁸ Onte ya bankumu naa onte

ya Bafalisayi, wali mōnōmō omoanolesi? ⁴⁹ Eli nde moluku ŋwa bato batebaebe Mobeko, bato baaza be!» ⁵⁰ Kasi mōnōmō onte ya Bafalisayi, Nikodemē owa kyekye oka Yesu phanza, yokye: ⁵¹ «Mobeko ŋwa banga munyete moto bo naino to-mookyi naa ieba maphōo makyele yo?» ⁵² Bamba mobuyisa bekye: «Na we toli moto wa Galileya? Luka na bolaa emba wamowene obokye o Galileya, tewakokyi itokolo moimosi.»

Nwanwasi wa baphemba

⁵³ Bamba ya butwa moto na moto o ingambi se.

8

¹ Emba Yesu amba ya kyende o ngomba ya ba Olive. ² Waakoma waa mumbengu, amba kula ya o Tempelo. Emba bo wabaka bato baso baye oka ye, amba ya zala abuto ibateya. ³ Bobele, bateye ba mibeko na Bafalisayi bamba moyelela na nwanwasi mōnōmō owazwaka bee na lele mosuu, emba bamba ya moteya onte ya bee baso. ⁴ Bamba ya wo ne bekye: «Moteye, nwanwasi oyo, to-mozwe na lele mosuu. ⁵ O buku pha Mobeko, Mose awo na banga obokye tobome babasi ba ndengye mena na mabanga. Emba we, kowo bo?» ⁶ Bawoko babona na maumunya ma imobekyisa izengye, pho bazwe eleko ya imophunda. Kasi Yesu, amba ya miinya, abuto iwala nzenze na munsee o manyete. ⁷ Waaba bee balendendale nde na imotuna mituna, Yesu amba ya miinola, amba ya wo na bee yokye: «Onte ya bee, otowaikakyele isumu, abe moto owa o boo wa imuma ibanga.» ⁸ Emba kula yo miinya, akuli butwa iwala nzenze o manyete. ⁹ Waoka bee maphoo mamana, mōnōmō na mōnōmō atati imigbolo, tata na baphomba. Emba Yesu amba ya ikala yo mampenza na ona nwanwasi owa temekye onte ya iboko. ¹⁰ Yesu amba ya miinola, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, bee bawa? Na moto mōnōmō taikiyema ibanga?» ¹¹ Amba ya buya yokye: «Nkolo, moto phe.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Na nga

me, siiema ibanga. Kyende, kasi tata lolo sakula kyela isumu.»

Yesu ali moo ŋwa mokyisi

¹² Yesu akulaka wo na bee yokye: «Nali moo ŋwa mokyisi. Moto okombengye, etaatambule o enzombi, amozwa moo mokambe o bomoo.» ¹³ Emba Bafalisayi bamba ya wo ne bekye: «Komiwole we mampenza! Munoko ŋwa we tolokokyi imoanola» ¹⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Eli phele obokye namiwole nga mampenza, kasi munoko ŋwa nga moli ŋwa ianola, pho naebe mbale euti nga na mbale ekyekye nga; kasi bee, toebe biuti nga na bi kye nga. ¹⁵ Bee kosambisa na ndengye ya bomoto. Inga sii sambisa moto. ¹⁶ Emba bo eniba obokye na sambisa, isambisa sa nga sili nde phele pho sili nga mampenza, eli na owantoma. ¹⁷ O Mobeko ŋwa bee mampenza nga bakoma obokye bo noko ya bato babale ikokaa bakokyi iianola. ¹⁸ Namiwole nga mampenza, emba Tata owantoma kawo pho nga me.» ¹⁹ Emba bamba wo ne bekye: «Ongo ali bi?» Yesu amba buya yokye: «Toonzebe, toebe na Tata. Bowanzebaka, okokakyele ieba na Tata.» ²⁰ Awoko maphoo mamana o elele ekye ambya bee makabo, waba yo kateya o Tempelo. Moto na mōnōmō taika moakya, pho ngonga ye teyaikaka koka.

Ikyende sa Yesu

²¹ Yesu amba kula wo na bee yokye: «Nakyende, wa munduka, kasi wamowa na masumu ma be. Elele ekyekye nga, tokokyi ikyende omo.» ²² Emba Bayuda bamba wo bekye: «Ali na maumunya ma imifoma pho kawo yokye: «Elele eya mokyende nga, tokokyi ikyende omo?»» ²³ Yesu amba babuyisa yokye: «Bee oli bato ba o se, nga nauti o ikolo. Bee oli bato bamokyisi mumu, nga sili wa mokyisi mumu. ²⁴ Yango mena, nawokyi na bee obokye wa mowa na masumu ma bee. Pho na bo toanosi obokye Nali, wamowa na masumu ma bee.» ²⁵ Emba bamba ya wo bekye: «Iwe oli nza?» Yesu amba babuyisa yokye: «Ikyiiewole nga uta o etatele. ²⁶ Pho ya bee, nali na

maphoo maikye ma iwoo na ma isambisa, kasi owantoma kawoo phele. Na yaoka nga ne, ili yango ikyi woo nga o mokyisi.» ²⁷ Tebaikaka soosolo obokye abawolekye pho ya Ango. ²⁸ Bobele, Yesu amba ya bawole yokye: «Waamotomba bée Nwana Moto, wamoeba obokye Nali, simbe nakyela maphoo na ndengye ya nga mampenza: Nawoo nde maphoo maanteya Tata. ²⁹ Owantoma ali na nga, taika nde nga mampenza, pho nakyele nkolo iso maphoo maamosepelisa.» ³⁰ Waaba yo kawoo babona, bato baikye bamoanolaka.

Baakolo bana ba Abalayama

³¹ Bobele, Yesu amba ya woo na Bayuda baamoanolaka yokye: «Bo oikasi ibanza maphoo ma nga, oli phele baekosi banga, ³² wamoeba maphoo ma phele emba maphoo me mamoeiyikola.» ³³ Bamba mobuyisa bekye: «Banga toli bana ba Abalayama, tololi baombo ba moto: Pho ya'ye kowoo obokye tomoikolama?» ³⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawoo na bée nde phele phele, ngakye, moto okokyele masumu ali moombo nwa masumu. ³⁵ Moombo taaikale nkolo iso o ingambi, kasi nwana, yo kaikale o ingambi pho ya bobele. ³⁶ Bo Nwana aeyikosi, wamoba baakolo bato baaikola be. ³⁷ Naebe obokye bée oli bana ba Abalayama, kasi pho maphoo ma nga te manyolo onte ya bée, kolukye imboma. ³⁸ Nga, nawoo maphoo maawene nga oka Tata, kasi bée, kokyele maphoo maoka bée oka angoo wa bée!» ³⁹ Bamba mobuyisa bekye: «Angoo wa banga, eli Abalayama.» Yesu amba ya woo na bée yokye: «Bo oli bana ba Abalayama, kyela bitoma ba Abalayama. ⁴⁰ Kasi unwanwa eye, bée kolukye imboma, nga, oewosi maphoo ma phele maoka nga oka Nwaphongo. Abalayama taika kyela babona. ⁴¹ Kasi bée, kokyele bitoma ba angoo wa bée.» Bamba mobuyisa bekye: «Banga tololi bana baabota bée mi ebembi! Toli nde angoo monomo, Nwaphongo!»

Bana ba Molemba

⁴² Yesu amba ya woo na bée yokye: «Bo Nwaphongo abakyi ongo wa bée, nde wanzingaka, pho natokolo oka Nwaphongo namba kula uta nde oka ye. Siika ya na ndengye ya nga mampenza, eli Yo owantoma. ⁴³ Pho ya'ye bée toososolo ewosi ya nga? Pho tookokye iyoka maphoo ma nga. ⁴⁴ Angoo wa bée eli Zabulu, emba oli na phowa ya ikokya maphowa ma angoo wa bée. Uta o etatele abaka nde mobomi wa bato, taika miambya i maphoo ma phele pho maphoo ma phele temali onte ye. Waakate yo boole, loute o ndondo ye, pho ali moto wa boole na angoo wa boole. ⁴⁵ Ka pho ya Nga, pho na woo maphoo ma phele yango mena tonzanole. ⁴⁶ Moto nza, o nte ya bée owa munteya isumu sakyela nga? Bo na woo maphoo ma phele, pho ya'ye bée tonzanolele? ⁴⁷ Moto wa Nwaphongo, kaokye maphoo ma Nwaphongo. Ka ootoli bée bato ba Nwaphongo, yango mena, bée toonzokye.»

Yesu na Abalayama

⁴⁸ Bayuda bamba mobuyisa bekye: «Toloikaka longo waawoko banga obokye oli Mosamaliya na na bolobo bobo?» ⁴⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Phe, sili na bolobo bobo, kasi na kumbele Tata, kasi bée, toonkumbele! ⁵⁰ Siika na luka nkyemo nga mampenza, moto mosuu ali okoiyambya na ookosambisa. ⁵¹ Naewole nde phele phele, bo moto abanze maphoo ma nga, etawe.» ⁵² Emba Bayuda bamba ya woo ne bekye: «Inwanwa eye tombi ya eba obokye oli na bolobo bobo! Abalayama awa, na baimosi me, kasi we koya woo wekye: “Bo moto kabanza maphoo ma nga, etaa we.” ⁵³ Iwe olekyi angoo wa banga Abalayama owa wa? Na baimosi baawa me! Iwe kombe mipka nza?» ⁵⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo namitakiki nga mampenza, nkyemo ya nga nde teibe na ntina. Eli nde Tata oko ntate, iyo okoanole bée obokye ali Nwaphongo wa bée. ⁵⁵ Bée toika moeba, kasi nga namoebe. Bo nawoko ngakye simoebe, nde na ba nde ya bée: Moto wa boole. Kasi na moebe emba na banza maphoo me. ⁵⁶ Angoo wa bée Abalayama,

abaka na nkyisa ya iumunya obokye amowene mokolo nwa nga. Awene mokolo me, emba atondaka na nkyisa.»
⁵⁷ Waaawo yo babona, Bayuda bamba wo ne bekye: «Naino tokokye na mambula mako matano, emba wamba wene Abalayama!»
⁵⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele, naino Abalayama sata botama, Nga Nali.»
⁵⁹ Bobele, bamba ya ongo mabanga pho ya imumaa, kasi Yesu amba mibomba, nono watokolo yo o Tempelo.

9

Yesu abikye moto owa pholo miyo

¹ Waaba Yesu kalekane, amba ya wene moto monomo owa botama na miyo mapholo. ² Baekosi bee bamba ya motuna motuna mumu: «Labi, moto oyo apholo miyo pho ya masumu me ndee pho ya masumu ma baboti bee?»
³ Yesu amba buya yokye: «Teli yo naa baboti bee. Kasi eli nde pho ya obokye bitoma ba Nwaphongo biwenene onte ye!»
⁴ Waata baa moo, tosenyese ikyela bitoma ba owantoma. Waskome mokolo, moto takoyi ikula kyela etoma. ⁵ Naino ootaba nga o mokyisi, nali moo nwa mokyisi.»

⁶ Waawo yo babona, Yesu amba ya towa matee o manyete, aesi ya maphuta na manyete amba ya mainga moto owa pholo miyo me o miyo. ⁷ Amba ya wo ne yokye: «Kye mikunyola o mbondo ya Silowe». Kyelukye iwo obokye: Toma. Moto owa pholo miyo amba ya kyende, akye mikunyola, waaya butwa yo, abuto iwene.

⁸ Babubaa ne na babaka bamowene soosoo — pho abaka moongyi — bawoko bekye: «Teli yo owa baka azasi kaongye?»

⁹ Bana bekye: «Eli nde yo!» Bayoko bekye: «Iyo phe, eli nde moula ne.» Kasi moto owa pholo miyo amba anola yokye: «Eli nde nga.»
¹⁰ Emba bamba wo ne bekye: «Ka miyo ma we mambi zibwa ndengye'ye?»
¹¹ Amba buya yokye: «Moto okobangye bee Yesu, aphuti manyete, amazingyi o miyo, amba wo na nga yokye: «Kye mikunyola

o Silowe.» Bobele nga, namba ya kyende, namba mikunyola emba namba ya butwa iwene.»
¹² Bamba ya wo ne bekye: «Moto me, ali bi?» Amba buya yokye: «Nga siebe.»

Bafalisayi batune moto owa pholoko miyo obikyi

¹³ Bobele, baesi ya kye na moto owapholoko miyo oka Bafalisayi.
¹⁴ Nzuka mokolo nwaa phutaka Yesu manyete na nwaa mozibolaka yo miyo, yabaka mokolo nwa Sabata. ¹⁵ Bafalisayi bamba motuna na bee ndengye'ye eya butwa yo iwene. Amba babuyisa yokye: «Anzinga mungyinda o miyo, na mikunyosi, nabuto iwene.»
¹⁶ Onte ya Bafalisayi bana bawoko bekye: «Moto oyo taakumole Sabata, tali moto wa Nwaphongo.» Kasi bayoko bawoko bekye: «Moto wa masumu akoyi izwa bokonzi pha ikyela bilekyesako bibi ndengye'ye?» Emba bokabanakye bonyosi onte ya be. ¹⁷ Bobele bamba kula tuna moto owa pholo miyo bekye: «Ka we, kowo bo pho ya oezibosi miyo?» Amba buya yokye: «Ali moimosi.»

¹⁸ Kasi waaba bee naino sata banga baboti be, Bayuda tebaikaka eba obokye apholoko miyo amba butwa iwene.
¹⁹ Bamba ya tuna baboti ba nwana me motuna mumu: «Moto oyo ali phele nwana wa bee ookowo bee obokye abotama na miyo ma pholo? Emba unwanweye kawene ndengye'ye?»
²⁰ Baboti bamba babuyisa bekye: «Toebe obokye eli nde phele nwana wa banga, abotama na miyo ma pholo.»
²¹ Kasi bo buto yo iwene unwanwa eye, banga toloebe. Omozibosi miyo nza? Tolomoebe. Omotune, ali phomba, aimole yo mampenza!»
²² Baboti bee bawoko babona pho bailaka Bayuda. Bee baokanaka itokolo moto munsu okowo obokye Yesu ali Klisto o ingambi sa makyita. ²³ Yango mena, baboti bawoko bekye: «Yo nga ali phomba, omotune yo mampenza.»

²⁴ Mbala eya ibale. Bafalisayi bamba kula banga moto owa pholoko miyo, bamba wo ne bekye: «Phe Nwaphongo

ngambo! Banga toebe obokye moto oyo ali moto wa masumu.» ²⁵ Amba babuyisa yokye: «Nga siebe naa ali moto wa masumu. Naebe nde ekpele yonoyo obokye: Napholoko miyo emba unwanwa eye nabuto iwene.» ²⁶ Bamba wo ne bekye: «Aekyesi ye? Aezibosi miyo ndengye'ye?» ²⁷ Amba babuyisa yokye: «Nambo eyimola, kasi b̄eε tookye! Pho ya'ye kozingye obokye nakule eyimola mbala esuu? Emba na b̄eε toli nde na phowa ya ibutwa baekosi b̄eε?» ²⁸ Bobele, Bafalisayi babuto imotola, bamba wo bekye: «Moekosi nwe eli nde we! Banga toli baekosi ba Mose. ²⁹ Banga toebe obokye Nwaphongo awoko na Mose, kasi moto mona, toloebe mbale euti yo!» ³⁰ Moto me amba babuyisa: «Eye eli lowo la ikamwa, obokye b̄eε toebe mbale euti moto oyo, kasi yo anzibosi miyo! ³¹ Banga toebe obokye Nwaphongo taaokye bato ba masumu. Kasi bo moto ali mosambesi nwa phele, kambe kyela na phowa ya Nwaphongo, Nwaphongo kamookye. ³² Naino tolookyi bawo obokye moto azibosi miyo ma moto owa botama na miyo mapholo. ³³ Bo moto me tabakyi moto wa Nwaphongo, takokakyi ikyela na ekpele.» ³⁴ Bamba ya buya bekye: «Iwe wabotama onte ya masumu, emba kombe ya loteya?» Bamba movaka o nze.

Baapholo miyo ma molimo

³⁵ Yesu aesi ya oka obokye bamowiinye. Amba yakye vana ne, amba ya wo ne yokye: «Iwe, koanole Nwana wa Moto?» ³⁶ Amba ya buya yokye: «Yo nza, Nkolo, obokye namoanole?» ³⁷ Yesu amba wo ne yokye: «Ombo mowene. Eli moto okowono na we.» ³⁸ Moto me yokye: «Nanososi, Nkolo» Emba amba kusama o boo phe. ³⁹ Emba Yesu amba wo ne yokye: «Naya o mokyisi pho ya iya sambisa, pho ya obokye baate baikaka wene bawene, emba baabaka bawene b̄eε sakula wene.» ⁴⁰ Bafalisayi baabaka ne baokaka maphoo me, bamba wo ne bekye: «Bobo na banga topholo miyo me?» ⁴¹ Yesu amba babuyisa yokye:

«Bo wabaka bato baapholo miyo, nde tobakyi na masumu. Kasi unwanwa eye kowo obokye: "Towene", oli nde bato ba masumu bobele.»

10

Ete ya mookosi wa mampate

¹ «Naewole nde phele phele obokye, moto owa moba sanyolo yaa mozibo o lophango la mampate, kasi kabaa mopha mosuu, yo mona ali mwibi na mobomi. ² Kasi okonyolo yaa mozibo, ali mookosi nwa mampate. ³ Sinzili amozibolela mozibo, na mampate maokye njwesi nwe. Mampate me, kamabange, yonoyo na yonoyo na nkombo ya yango, emba kamatokolo o nze. ⁴ Waamatokolo yo maso, katambule o boo pha mango, emba mamobengye pho maebe njwesi nwe. ⁵ Ete maabengye mobutu, kasi mamolota pho temaebe njwesi nwa babutu.» ⁶ Yesu amba bakpela ete mena, kasi tebaika sosolo ntina ya maphoo maawoko yo.

Yesu, Mobanze molaa wa mampate

⁷ Yesu amba kula wo yokye: «Naewole nde phele phele ngakye, nali mozibo nwa mampate. ⁸ Baso baaya o boo pha nga bali baibi na babomi, kasi mampate temaika baoka. ⁹ Inga, nali mozibo. Bo moto anyosi o nzela ya nga, amobika. Amokyende, amoya amba zwa na ya iza. ¹⁰ Moibi yo kaye nde pho ya iiba, pho ya iboma na pho ya iwoto. Nga, naya pho ya obokye bato bazwe bomoo, bambe bozwa na boikye. ¹¹ Nga, nali mookosi molaa wa mampate: Mookosi molaa kambya bomoo phe pho ya mampate me. ¹² Ka moto okokyele etoma nde pho ya iphuti, tali owakolo mookosi wa mampate, tali na mokolo nwa mampate. Waawene yo ngoo kyeye, kaikye ika mampate emba yo kalote. Emba ngoo kaya mabuta kambe na manyangola.

¹³ Pho ali moto okokyele etoma nde pho ya iphuti emba mampate temali na ntina pho ye. ¹⁴ Nga, nali mookosi molaa wa mampate, naebe mampate ma nga na mampate ma nga manzebe. ¹⁵ Boo konzebe Tata, na nga naebe Tata. Emba

nambya bomoo pha nga pho ya mampate. ¹⁶ Nali na mampate masuu maate mali ma lophango lolo. Emba na mango mamana, nasengyesi imakamba. Ma mooka njwesi njwa nga emba ya moba nde bokanda bonoboo na mookosi monomo. ¹⁷ Tata kanzingye pho naambya bomoo pha nga pho ya ikula bozwa sima. ¹⁸ Moto taika bololo bomoo pha nga, kasi naboambya nga mampenza. Nali na bokonzi pha iboambya na na bokonzi pha ikula bokpa: Mena eli mobeko njwa zwa nga na Tata.»

¹⁹ Maphoo me mamba kula ambya nde ikabana onte ya Bayuda. ²⁰ Baikye onte ya bee bamba wo bekye: «Ali na bolobo bobo! Ayeyee! Pho ya'ye bee komooye?» ²¹ Kasi baayoko bawoko bekye: «Mena teli maphoo ma moto oli na bolobo bobo, bolobo bobo akokyi izibola miyo ma moto owa pholo miyo?»

Bayuda bale Yesu

²² Yabaka imbele sa sekye. Bakyelaka eseleko ya iumunya mokolo njwa ingolaka bee Tempelo o Yelusaleme. ²³ O Tempelo, Yesu abaka kakye kaye o mozibo njwa Salomo. ²⁴ Bayuda baesi ya molungya, bamba wo ne bekye: «Waa lolle ntema o ikolo nono mokolo ye? Bo oli Klisto, oloimole polele!» ²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nambo eyimola kasi bee toanole. Bitoma biikyele nga na nkombo ya Tata biwo pho ya nga, ²⁶ kasi bee tonzanole pho toli mampate ma nga. ²⁷ Mampate ma nga maokye njwesi njwa nga, emnba nga namaebe, mambe na mbenga. ²⁸ Emba nga, namaphe bomoo pha bobele. Ete mawe na mbala, na moto takokyi imabololo o maboko ma nga. ²⁹ Tata owa mampae alekyi na mwiya, emba na moto tali na makokyi ma ibololo ekpele o maboko ma Tata. ³⁰ Nga na Tata toli moto monomo.»

³¹ Bobele, Bayuda bamba kula ya ongo mabanga pho ya imumaa. ³² Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naeteye bitoma biikye bilaa bauta oka Tata. Pho ya etoma iye ekyembe bee maa mabanga?» ³³ Bayuda bamba mobuyisa bekye: «Banga telolukye iemaa mabanga pho ya etoma elaa ekyesi we, kasi

pho kotole Nwaphongo, na pho iwe oli nde moto, komibuya we mampenza Nwaphongo.» ³⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «O buku pha Mobeko njwa bee, tebaika koma obokye: «Nga nawo ngakye: Bee oli ba Nwaphongo?» ³⁵ Mobeko njwabangaka ba Nwaphongo bato baawolekye Nwaphongo. Nzuka maphoo maakomama o buku pha Nwaphongo temakoyi imana. ³⁶ Ka owa kaba na owa toma Nwaphongo o mokyisi, bee kowo obokye: «Kotole Nwaphongo», pho nawo ngakye nali Nwana wa Nwaphongo. ³⁷ Bo sikyele bitoma ba Tata, bee sa nzanola! ³⁸ Kasi bo nabikyele, na bo tonzanole, anola nono bitoma, pho oebe, ombe na eba na bolaa obokye Tata ali onte ya nga nde booli nga onte ya Tata.» ³⁹ Emba, bamba kula luka mbala esuu ya imoakya, kasi amba ya bembetene o maboko ma be.

⁴⁰ Yesu amba kula ya butwa o mopha moyoko njwa Yaladene, o elele eyabaka Yoane kabatisa phanza, emba amba ikala omo. ⁴¹ Bato baikye bamba ya ooli yo, bamba wo bekye: «Phele, Yoane taika kyela na elekyesako yonoyo, kasi iso ya wo yo pho ya moto oyo ili phele.» ⁴² Emba omo, bato baikye bamba moanola.

11

Iwa sa Lazalo

¹ Yabaka moto monomo na nkombo Lazalo, abaka na bolosi o Betani, mokyisi njwa Maliya na njwana nyango Malata. ² Eli nde ona Maliya owa ololoko Nkolo malasi na owa mokunyolaka makolo na suwe ye. Yabaka njwana nyango Lazalo owabaka na bolosi. ³ Mankanasa ma Lazalo maamba longolo Yesu obokye: «Nkolo, kyeka ookingye we ali na bolosi.» ⁴ Waaoka Yesu babona, amba wo yokye: «Bolosi babona tefoli pha iwaa, kasi boli pho ya iweninya nkyemo ya Nwaphongo. Nde na phango, bamokumola Nwana wa Nwaphongo.»

⁵ Yesu azingaka Malata na njwana nyango na Lazalo. ⁶ Kasi waoka yo simo obokye Lazalo ali na bolosi, nde phele, akulaka kyela nkolo ibale o elele eyabaka yo. ⁷ Bobele, sima me, amba

ya wɔ na baekosi yokye: «Tokule butwa o Yuda.» ⁸ Baekosi bamba ya wɔ ne bɛkye: «Labi, nde unwanwa eye Bayuda balukakyi iema mabanga, emba kokule butwa omɔ?» ⁹ Yesu amba buyaa yokye: «Tewali mangonga iko mbuka mabale ma moo? Bo moto katambule wa moo, taabakatane phɔ kawene moo nwa mokyisi. ¹⁰ Kasi bo moto katambule waa mokolo, amobakatana phɔ moo temoli onte ye.»

¹¹ Waaunva yo iwɔ babona, amba ya wo na bɛɛ yokye: «Nwebi na banga Lazalo alasi, kasi na kye moumola.» ¹² Baekosi bɛɛ bamba ya wɔ ne bɛkye: «Nkolo, bo alasi, amobika.» ¹³ Yesu awɔko babona phɔ ya iwa sa Lazalo, kasi bɛɛ baumunyaka nde obokye kawɔ phɔ ya eyaakolo ebu. ¹⁴ Yesu amba ya bawole polele yokye: «Lazalo awe, ¹⁵ emba nali na nkyisa phɔ sikyi ba omɔ, phɔ bɛɛ oanole. Kasi tokyende oka ye.» ¹⁶ Emba Toma, okobangye bɛɛ Ipasa, amba ya wɔ na baekosi bayɔko yokye: «Na banga tokyende me, emba towe ne molongo.»

Yesu mokundosi nwa bawee na okophe bomɔɔ

¹⁷ Wakoma yo omɔ, Yesu akye zwa obokye Lazalo ambo kyela nkolo ine o ilita. ¹⁸ Yelusaleme na Betani bali na itakye sa bakilometele phenephe na baato. ¹⁹ Baikye onte ya Bayuda bayakaka oka Malata na Maliya phɔ ya iya zala na bɛɛ phɔ ya nwana nyango na bɛɛ owawaka.

²⁰ Waaoka Malata obokye Yesu kaye, amba ya kye mobenga o nzela, mene Maliya aikasi azasi o ingambi. ²¹ Emba Malata amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nwana mama nde tawa. ²² Kasi na inwanwa eye me, naebe obokye iso ya moonga we oka Nwaphongo, Nwaphongo amoephe yango.» ²³ Yesu amba wɔ ne yokye: «Nwana nyongo amokundwa.» ²⁴ Malata amba ya mobuyisa yokye: «Naebe obokye amokundwa imbele saa mokundwa bawe o mokolo nwa suka.» ²⁵ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nga nali moto okokundole bawee,

na okophe bomɔɔ, moto okonzanole, na bo awe amoba nde na bomɔɔ. ²⁶ Emba moto muso oli na bomɔɔ kambe na nzanola etawe. Koanole bomɔ?» ²⁷ Amba mobuyisa yokye: «Ee Nkolo, nga naanosi obokye oli Klisto, Nwana wa Nwaphongo, ookoye o mokyisi.»

Yesu alesi

²⁸ Waaunva yo iwɔ babona, amba ya kye banga nwana nyango Maliya, amba kolo ne yokye: «Moteye aesi, kaebangye.» ²⁹ Waaoka Maliya babona, aesi ya inwa izele, aesi kyende oli yo. ³⁰ Yesu tataaka nyolo o mokyisi, kasi ataka ba nde oelele eya vanaka Malata ne. ³¹ Bayuda babaka na Maliya o ingambi phɔ ya izala ne, waamowene bɛɛ aino izele, atokosi, bamba ya mobenga, baumunyaka obokye kakye o ilita phɔ ya ikye lela omɔ. ³² Waakoma Maliya o elele eya baka Yesu, wamowene yo amba ka o makolo me, amba wɔ ne yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, nwana mama nde tawa.» ³³ Waba wene yo banyingonele, Maliya na Bayuda babaka ne, Yesu aokaka ngongo boikye na bolosi o ndondo ye. ³⁴ Emba amba ya batuna yokye: «Bee wamokunda wa?» Bamba mobuyisa bɛkye: «Nkolo, yaka ya kyekye.» ³⁵ Yesu amba ya lela. ³⁶ Emba Bayuda bɛyke: «Kyeka bo wamozingaka yo.» ³⁷ Bakyi onte ya bɛɛ bɛkye: «Moto owa zibolaka miyo ma moto owa pholo miyo, taikiyi koka ikatela Lazalo iwa.»

Yesu akundosi Lazalo

³⁸ Bobele Yesu amba kula ya oka ngongo o motema amba ya kyende o ilita. Yabaka mobongu onte ya mabanga emba ibanga sazibaka muna mobongu. ³⁹ Emba Yesu amba ya wɔ yokye: «Manya ibanga sisi.» Malata, nkanasa ya mowe, amba wɔ ne yokye: «Nkolo, kaye solo, phɔ ambo kyela nkolo ine.» ⁴⁰ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Siika wɔ na we ngakye, bo oanosi, wamowene nkyemo ya Nwaphongo?» ⁴¹ Bobele, bamba ya manya ibanga. Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, amba wɔ yokye: «Tata, naephe melesi phɔ onzokyi. ⁴² Phele, naebe obokye konzokye nkolo iso, kasi

nawo babona pho ya moluku moon-
dungye, pho baanole obokye iwe wan-
toma.»⁴³ Waawo yo babona, amba
ya anwana na bokusi yokye: «Lazalo,
tokolo!»⁴⁴ Emba mowee aesi ya tokolo,
makolo na maboko makangyemi na bi-
tato, na boo phe bozingami na etobu.
Yesu amba ya wo na bee yokye: «Omoin-
gole emba omole kakyende!»

Bawangyele Yesu

⁴⁵ Bayuda baikye onte ya baayakaka
yakyeka Maliya, na bawenekye yaakye-
laka Yesu, bamba moanolela.⁴⁶ Kasi
bayoko onte ya be, bamba ya kye
imola Bafalisayi iso yakyelaka Yesu.
⁴⁷ Banganga banene na Bafalisayi
bamba ya angyinya ikyita bamba wo
bekye: «Tokyele bo? Moto oyo
kakyele bilekyesako biikye.»⁴⁸ Bo
tomokyekyi bokyekyi babona, bato baso
bamoanolela. Baloma bamoya oto elele
esantu ya banga na mokyisi nwa banga.»

⁴⁹ Kaifa, monomo na be, owa baka
nganga o munene o mbula me, amba wo
na bee yokye: «Bee toosolo⁵⁰ toombe
na eba obokye eli bolaa pho ya bee
obokye moto monomo awe pho ya bato,
naa obokye mokyisi mobimba mowe.»

⁵¹ Taika wo babona na ndengye ye, kasi
wabaka yo nganga o munene, o mbula
me, ambaka imola obokye ya sengye-
laka obokye Yesu awe pho ya mokyisi.

⁵² Teli nde pho ya mokyisi bobele, kasi
pho ya iyangyinya elele yonyo bana
ba Nwaphongo baanyangwa.⁵³ Emba
nde mokolo me, bamba wanga imoboma.

⁵⁴ Yango mena, Yesu takulaka tambula mi
pha onte ya Bayuda. Amba ya kyende
o manyete mali phenephe na obokye, o
mokyisi mobangye bee Efalayime, aza-
laka omo yo na baekosi be.

⁵⁵ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda
yakomaka phenephe. Oboo pha eye-
nga ya Ilekana, bato baikye bautaka
o mangonda bakyekye o Yelusaleme
pho ya imipetola.⁵⁶ Balukaka Yesu,
emba onte ya Tempelo waabaka be,
bawonoko bekye: «Bee koununya bo?
O eseleko etaye?»⁵⁷ Banganga banene
na Bafalisayi bambyaka mitindo obokye:

Moto munso wamoeba elele eli yo,
asengyesi eyimola pho bamoakya.

12

Maliya aolosi Yesu malasi o makolo

¹ Nkolo motoba o boo pha eyenga ya
Ilekana, Yesu aesi ya koma o Betani,
waabaka Lazalo owa kundolaka yo onte
ya bawe.² Omo, bamba ya za ne.
Malata abaka kakabe ntoma kasi Lazalo
abaka monomo na babaka ne o mesa.
³ Bobele, Maliya amba yakpa molangyi
nwa malasi nwakyela bee na nale nwa
motiya moikye. Aesi ya maololo o makolo
ma Yesu, amba makunyola na suwe ye,
emba ingambi satondaka na solo ya mana
malasi.⁴ Bobele, Yudas Mokyeliyota,
monomo na baekosi bee, eli nde ona
yo owamuungya, yokye:⁵ «Pho ya'ye
tebaungye malasi mamana na nkama iy-
ato ya ba denale, pho ya ibaphe babola?»
⁶ Awoko babona, pho teli obokye ali na
ngongo ya babola, kasi pho abaka moibi
na obokye, yo mobombi nwa baphalanga,
abaka kaibe baphalanga babaka bee
bamophisa.⁷ Emba Yesu amba wo yokye:
«Omole! Abanza lowo lokyesi yo pho ya
mokolo nwa munkunda be.»⁸ Babola, oli
na bee nkolo iso, kasi nga, otoobe na nga
pho ya bobele.»

Bawangyele Lazalo

⁹ Emba moluku moikye nwa Bayuda
baokaka obokye Yesu abaka omo, kasi
tebaikaka ya nde pho ya Yesu yo mamp-
enza, kasi nde pho ya ikyeka Lazalo owa
kundolaka yo onte ya bawee.¹⁰ Tata
wamo, Banganga banene bamba wangya
obokye babome na Lazalo me,¹¹ pho
yabaka nde pho ye, Bayuda baikye
babalotaka babutwaka ianola Yesu.

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹² Bo yana, moluku nwa bato nwakaka
o eseleko, nwamba oka obokye Yesu
amoya o Yelusaleme.¹³ Bamba kpa
kanga ya mabila bamba tokolo ikye vana
ne. Babaka baanwane bekye: «Ozana!
Nkolo apambole okoye na nkombo ye,
mokonzi nwa Isalayele.»¹⁴ Waazwa
Yesu nwana wa mpunda, amba zala o

ikolo sa yango bo wakomama wango obokye: ¹⁵ Sailsa njwana njwasi wa Siyona: Kyeka mokonzi kaye, abaa ikolo sa njwana mpunda. ¹⁶ O ebandlele baekosi bée tebaikaka sɔsɔlo maphɔɔ maaye, kasi imbele sazwa Yesu ngambo, bamba umunya obokye maphɔɔ me makomama pho ye, na obokye eli nde mango makyela bée pho ye. ¹⁷ Moluku njwa bato njwaabaka ne imbele sabangaka yo Lazalo itokolo onte ya ilita na wa mokundola yo onte ya bawee, baimolaka maphɔɔ mawenekye be. ¹⁸ Yango mena moluku njwa bato bayakaka ya vana ne pho baokaka elekyesako eya kyelaka yo. ¹⁹ Emba Bafalisayi bamba wɔnɔ onte ya bée bekye: «Ka kowene, otokule kyela na ekpele, kyeka bato baso babuto imobenga!»

Nkyemo na ekulusu

²⁰ Bato bayoko baatebali Bayuda bakyekeye o eseleko pho ya ikumbela. ²¹ Bamba ya wo na Filipe owabaka wa Betesayida ya Galileya emba bamba onga ne bekye: «Nkolo, toli na phowa ya iwene Yesu.» ²² Filipe amba yakye lowole Andele, emba bée baso bamba yakye lowole Yesu. ²³ Yesu amba babuyisa bobo: «Imbele sisengyesi Nwana wa moto izwa ngambo sikokyi. ²⁴ Naewole nde phele phele, bo mumbuma njwa ble moka o manyete te mowee, moikale njwango mampenza. Kasi bo mowee, mobote mbuma nzikye. ²⁵ Moto okozingye bomoo phe, aabobungya; kasi moto owamoina bomoo phe onte ya mokyisi mumu, aabobanza nɔnɔ o bomoo pha bobele. ²⁶ Bo moto kazingye inkyelele, ambengye, emba elele eli nga, na moto wa nga wa etoma amoba omoo. Bo moto kankyelele, Tata amokumola.»

Yesu aimosi bo wamowa yo

²⁷ «Unwanwa eye, ndondo ya nga teli bose. Emba namba wo bo? Tata, ombikya o imbele sisi? Kasi naya nde pho ya sina imbele sisi. ²⁸ Tata, phe nkombo yawe ngambo.» Emba njwesi monomoo mouti o ikolo mowoo obokye: «Naephwe ngambo, emba namokula

eephwe ngambo.» ²⁹ Moluku njwa bato njwabaka wamoo na baokaka bekye eli engyinzi, baayoko bawoko bekye eli anzelu moto omowosi. ³⁰ Yesu amba ya buya yokye: «Njwesi mamuna temoikyiki okana pho ya nga, kasi nde pho ya bée. ³¹ Unwanwa eye eli isambisa sa mokyisi mumu, unwanwa eye bamovaka mokonzi njwa mokyisi o ibanda. ³² Pho ya nga, imbele sa mobaa nga o ikolo, namobenda bato baso oka nga.» ³³ Na maloba mamana, aimolaka ndengye eya mowa yo. ³⁴ Moluku njwa bato njwamba mobuyisa obokye: «Banga Mobeko njwaloimola obokye Klisto amobaa bobele. Ndengye'ye we okokyi iwoo obokye Nwana wa moto amobaa o ikolo? Yo nza, ona Nwana wa moto?» ³⁵ Emba Yesu amba wo na bée yokye: «Moo motaa baa onte ya bée pho ya njwana imbele. Tambula imbele sili bée na moo, pho ya obokye enzombi yango saeziba. Pho ookotambule o enzombi, taefeb mbale ekyekye yo. ³⁶ Wata ba bée na moo, omoanole pho ya ibutwa bana ba moo.»

Bayuda tebaanole Yesu

Waaunva yo ibawole babona, Yesu amba ya mana wali bée, akye mibomba. ³⁷ Nabo wakyela yo bilekyesako biikye o miyo ma be, tebaika moanola. ³⁸ Pho maphoo mawoko moimosi Isaya obokye: Nkolo, owanosu yaoka banga nza? Na eboko ya Nkolo yamiteya oka nza? Makokyisame. ³⁹ Nde ona Isaya akula imola ntina ye ete yakokaka bée anola: ⁴⁰ Aphose miyo ma be, ambi nabuya ntema ya bée nkusi, pho bée sawene na miyo ma be, obokye ntema ya bée sa sɔsɔlo, obokye bée sabongola ntema, emba nde na babikye! ⁴¹ Isaya kawoo babona pho awene nkyemo ye na obokye awoo pho ye. ⁴² Nabo babona, baikye onte ya bakambi, bamoanolaka. Kasi pho ya Bafalisayi tebamekaka na iwoo, pho ya iila obokye nde babatokosi o ingambi sa makyita: ⁴³ Pho bazingaka nkyemo ekyiute na bato o elele ya nkyemo ikiyute na Njwaphongo.

Pho ya mateya ma Yesu

⁴⁴ Yesu amba ya anwana yokye: «Okonzanole, taanole nga, kasi kaanole Owantoma, ⁴⁵ ebe moto ookonvene, kawene na Owantoma me. ⁴⁶ Inga, moo, naesi o mokyisi pho moto munsɔ okonzanole abe saba o enzombi. ⁴⁷ Bo moto aokyi maphɔɔ ma nga, tambe mabanza, teli nga okomosambisa: Pho sikyi ya sambisa mokyisi, kasi naesi nde iya bikya mokyisi. ⁴⁸ Moto okonde na otoanole maloba ma nga ali na mosambise: Iloba siiwo nga, samosambisa o mokolo nwa suka. ⁴⁹ Sikyi wo pho ya nga mampenza, kasi Tata owantoma anteya isengyesi nga iwo na iimola. ⁵⁰ Emba naebe obokye motindo nwe eli bomɔɔ pha bobele: Ikyi wo nga, naiwo nde bowanvole Tata.»

13

Yesu akunyosi makolo ma baekosi be

¹ O boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aebaka obokye imbele se saimana o mokyisi mumu oikyende oka Ango sikokyi, yo owazingaka bato bee bali o mokyisi, abazingaka tee nono o suka. ² Emba waaba bee baze, Zabulu amba nyosa maumunya mabe o ndondo ya Yudas Mokyeliyota, obokye amungya, ³ Yesu aebaka obokye Ango aphe mbolo iso o maboko me, pho auta na Nwaphongo emba amobutwa oka Nwaphongo, ⁴ Aesi ya mana o mesa, amanye bitobu, akpe etato yonyo, amba mikanga o mobimbi. ⁵ Bobele, amba yaangola maa o beseni, atati ikunyola makolo ma baekosi, kambe manya maa na etato eyamikanga yo o mobimbi.

⁶ Wakoma yo oka Simo Petelo, Petelo amba wo ne yokye: «Nkolo, iwe konkunyole makolo?» ⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ikyikyele nga, tokokyi ieba unwanwa eye, kasi wamoisɔsɔlo sima.» ⁸ Petelo amba wo ne yokye: «Inkunyola makolo! Tewakokyi ikyelama!» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo siekunyosi, tokokyi iba na nga elele yonono.» ⁹ Emba Simo Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, sankunyola nde makolo na makolo, kasi na maboko na moto!»

¹⁰ Yesu amba ya wo ne yokye: «Moto oumbo ɔko, ali munsɔ petɔɔ, tasengyesi ikula mikunyola, bote ebee nde malolo phe. Ka bee, bee oli petɔɔ, kasi bee baso phe.» ¹¹ Pho aebaka moto owamoungya, yango mena amba wo yokye: «Bee baso toli petɔɔ.»

¹² Waaunva yo ibakunyola makolo, aesi ya kpa bitobu be, akuli ya nkye zala o mesa amba ya wo na bee yokye: «Bee osososi lowo lookyesi nga pho ya bee? ¹³ Bee kombangye “Moteye na Nkolo”, kowo phele, pho nali bomɔ. ¹⁴ Emba bo nga, Nkolo na Moteye, naekunyosi makolo, na bee osengyesi ikunyolana makolo. ¹⁵ Pho naephe ndakisa obokye, ikyesi nga na bee, na bee oikyele me. ¹⁶ Naewole nde phele phele obokye, moombo taalekye nkolo we, na toma talekye moto oo motomi. ¹⁷ Bo koebe maphɔɔ mamana, wamoba na nkyisa bo waamakyelele. ¹⁸ Siwo pho ya bee baso, naebe baaolo nga. Kasi pho ba wo buku pha Nwaphongo obokye: Okoze na nga ipa molongo, abuto mbomi ya nga. ¹⁹ Naewole unwanwa eye, o boo pha lowo me iya. Pho, waamoya lango, oanole oboke “nga nali booli nga”. ²⁰ Naewole nde phele phele obokye: Owamoyamba moto otomi nga, kayambe nga mampenza, ka okonzambe kayambe na moto owantoma.»

Yudas aungye Yesu

²¹ Waaunva yo iwo babona, Yesu amba oka ngongo o motema, amba wo yokye: «Naewole nde phele phele, monomo onte ya bee amunzungya.» ²² Baekosi bamba kyekana, bamba mituna bekye, kanewo na nza? ²³ Monomo na baekosi be, owabaka Yesu kalobo zinga, azalaka phenephe na Yesu. ²⁴ Simo Petelo amba munyatela miyo yokye: «Omotune, kaanewo na nza.» ²⁵ Moekosi amba ya mibanza o ntolo ya Yesu, amba motuna yokye: «Nkolo, eni ba nza?» ²⁶ Yesu amba mobuyisa yokye: «Eli owamophe nga ete ya ipa eya munyinya nga o subu.» Waaunva yo iwo babona, Yesu amba yakpa ete ya ipa eya nyinyaka yo

o subu, amba ya ephε Yudasi Mokyeliy-ota, ηwana wa Simo. ²⁷ Emba nde o sina imbεle saamophe yo ena ete ya ipa, Molemba aesi ya nyolele Yudasi. Bobεle Yesu amba wο ne yokye: «Loozingye wε ikyela, olokyele izele.» ²⁸ Na mαnαmα na bεε baso babaka o mesa taikaka sosolo pho ya'ye awoko babona. ²⁹ Bo wabaka Yudasi mobombi ηwa baphalanga, baayoko baumunyaka obokye Yesu awoko ne pho ya iyomba ya sengyelaka pho ya eseleko, naa pho ya iphe babola ηwana ekpele. ³⁰ Ka Yudasi, wakpa yo ete ya ipa, amba ya tokolo. Yabaka enzombi.

Mobeko ηwa sika

³¹ Waatokolo Yudasi, Yesu amba wο yokye: «Unwanwa eye, Nwana wa moto ambo zwa ngambo, na Nwaphongo azwe ngambo pho ye. ³² [Bo Nwaphongo azwe ngambo pho ye], Nwaphongo amophe ne ngambo bo eeli ne. Emba sakoko amophe ngambo. ³³ Bana ba nga, sikuli ba na bεε elinga. Wamunduka, emba nde bo wawo nga na Bayuda obokye: “Bi kye nga, bεε otokome omο”, naewole na bεε unwanwa eye.

³⁴ Naephe mobeko ηwa sika: Zingana bεε na bεε. Bo waezinga nga, na bεε ozingane bεε na bεε. ³⁵ Boozinga bεε na bεε, na bomο, bato baso bamoeba obokye bεε oli baekosi ba nga.»

Yesu aimosi obokye Petelo aamoangana

³⁶ Simo Petelo amba ya wο ne yokye: «Nkolo, kokye bi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bi kye nga, tokokyi imbenga unwanwa eye, kasi wamumbenga sima.» ³⁷ Petelo amba wο ne yokye: «Nkolo, pho ya'ye sikokyi iyebenga unwanwa eye? Namoombya bomο pho nga pho ya wε!» ³⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Wamoombya bomο pho wε pho ya nga? Naewole nde phele phele ngakye: Wamunzangana mbala iyato soo sabotongokye.»

14

Yesu ali nzela ekyekambe oka Tata

¹ «Mandondo ma bεε satungyisama, anola Nwaphongo, onzanole na nga. ² O ingambi sa Tata, bilele ba ifaa bili biikye, bo teebakyi bomο, nde naewolekyi obokye nakyende ebongyisela elele eya moba bεε? ³ Emba wamokyende ebongyisela nga elele, na mokula yaekpa, pho elele eli nga na bεε obe omο mε. ⁴ Na bi kye nga, bεε koebe nzela.» ⁵ Toma amba ya wο ne yokye: «Nkolo, toloebe bi kye wε, tombaeba ena nzela ndengye eye?» ⁶ Yesu amba ya wο ne yokye: «Nga nali nzela, na phele, na bomο. Moto takokyi ikyende oka Tata, bo taleka oka nga. ⁷ Bo onzebakyi, na Tata nde omoebakyi. Tata unwanwa eye omoebi, emba omoweni.» ⁸ Filipe amba ya wο ne yokye: «Nkolo, oloteya Tata, mena oka banga wakokyi.» ⁹ Yesu amba ya wο ne yokye: «Nali na bεε wawa elinga, emba wε Filipe toonzebe! Moto oo nveni aweni Tata. Pho ya'ye kowο wekye: “Oloteya Tata?” ¹⁰ Toanole obokye nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga? Mapho maewole nga, si mawo na ndengye ya nga mampenza! Kasi eli nde Tata ooli onte ya nga, okokyele bitoma bεε. ¹¹ Onzanole, nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga. Bo toone anola mapho ma nga, anola nαnα pho ya bitoma bibi. ¹² Naewole nde phele phele, moto okonzanole amokyela ne bitoma bikyele nga, amokyela na bitoma bilekyi bonene, pho nga nakyende oka Tata. ¹³ Iso yamoonga bεε na nkombo ya nga, namoikyela, pho obokye Tata azwe ngambo onte ya Nwana. ¹⁴ Boonzongyi ekpele na nkombo ya nga, namoekyela.»

Mbunu ya itoma Bolobo

¹⁵ «Bo konzingye, wamokumola mibeko ma nga. ¹⁶ Nga namoonga na Tata, amoe- tomela Moambelesi mosuu owa moba na bεε pho ya bobεle. ¹⁷ Eli yo Bolobo owa phele, iyo ootokokyi mokyisi iwene na ieba. Bεε, bεε komoebe, pho ali phenephe na bεε na onte ya bεε.

¹⁸ Esieyikye biika, namokula ebutolela. ¹⁹ Eikasi nde ηwana bokyi bobo, mokyisi ete mokule nvene. Kasi bεε, konvene pho nali na bomο emba bεε wamoba na

bomoo. ²⁰ Mokolo me, wamoeba obokye nga nali onte ya Tata, b̄e onte ya nga na nga onte ya b̄e. ²¹ Moto oli na mibeko ma nga emba kamikumole, yo mona kanzingye. Kasi ookozingye, Tata amozinga, na nga naamozinga namba na miweninya ne.» ²² Yudasi, kasi Yudasi Mokyeliyota phe, amba wo ne yokye: «Nkolo, ndengye'ye waamiweninya na banga, kasi na mokyisi phe?» ²³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo moto kanzingye, amokumola maphoo ma nga, emba Tata aamozinga. Tomokye, tomobuya elele ya banga ya izala oka ye. ²⁴ Moto ootozingye, taakumole maphoo ma nga, nzuka maphoo maokye b̄e, temali ma nga kasi ma Tata owantomaka. ²⁵ Naewolekye maphoo mamana wataaka ba nga na b̄e. ²⁶ Moambelesi, Boloboo pha moetomela Tata na nkombo ya nga, amoteya maphoo masoo, amoekundolela isoo yaa ewolekye nga. ²⁷ Naeyikyele b̄e, naephe b̄e pha nga. Siephe phango bokoe phe bato ba mokyisi. Mandondo ma b̄e mabee satungisama naa ibaa na boilakye. ²⁸ Waoka obokye nawoko na b̄e ngakye: “Nakyende, namokula ebutolela.” Bokozingye, wamosepela na obokye nakye oka Tata, phoo Tata andekyi. ²⁹ Emba unwanwa eye, nawoo na b̄e oboo pha maphoo mamana ikyelama phoo wamokyelama mango, b̄e oanole. ³⁰ Tata unwanwa eye, esikule wooo na b̄e, phoo mokonzi njwa mokyisi mumu kaye. Nde phele tali na bokonzi o ikolo sa nga. ³¹ Kasi phoo ya obokye mokyisi moebe obokye nazingye Tata na obokye nakyele isoo boko zingye yo. Tem̄e, tomane wawa!»

15

Yesu ali njwete njwa vinyoo njwa phele phele

¹ «Nga nali njwete njwa vinyoo njwa phele phele emba Tata ali nkolo ya inzabi. ² Bitakyi bisoo bili onte yanga, bite bibote mbuma, aabimanya, emba bitakye bisoo bibote mbuma, aabibongya, phoo obokye bikule fota mbuma nzikye. ³ B̄e waunva bongoo phoo ya iloba saewole

nga. ⁴ Ba na nga booli nga na b̄e! Nde bomoo booli etakyi, teekokyi ibota mbuma yango mampenzaa boteebe yoooyoo onte ya njwete. Nde bomoo na b̄e tokokyi ibota mbuma, botobee na nga elele yoooyoo.

⁵ Nga, nali njwete njwa vinyoo, b̄e oli bitakyi: Moto okobe na nga na owa oli nga onte ye, yo mona amobota mbuma nzikye, phoo tokokyi ikyela ekpele bo nga sibe na b̄e. ⁶ Bo moto tabe na nga elele yoooyoo, bamovaka o nze ya etakyi, amuunga, emba babongoo, babivaka o njwenya emba biamolola. ⁷ Bo obe na nga, na maloba ma nga bo mali na b̄e, wamoonga izingyi b̄e, wamoizwa. ⁸ Lowoo lophe Tata ngambo, eli obokye b̄e obote mbuma nzikye na obokye obutwe baekosi ba nga. ⁹ Bo wanzinga Tata, na nga naezingye me, ikala na lozingo na nga. ¹⁰ Bo kokumole mibeko ma nga, oli na lozingo na nga, ya bookokumole nga mibeko ma Tata, naikale o lozingo le.

¹¹ Naewoo babona phoo nkyisa ya nga ibe na b̄e na obokye nkyisa ya b̄e iibe nzikye. ¹² Eye eli mobeko njwa nga: Zingana b̄e na b̄e bo wa ezinga nga. ¹³ Tewali moto na lozingo loikye ya moto okoambya bomoo phe phoo ya bebi ne. ¹⁴ Bo kokyele ikyietome nga, b̄e oli bebi na nga. ¹⁵ Esikule ebanga baombo, phoo moombo taebe ikyikyele nkolo we. Kasi b̄e, naebangye bebi, phoo isoo yaaoka nga oka Tata, naeyimola yango. ¹⁶ Teli b̄e bato baanzolo, eli nde nga moto owa eolo na owa ephe etoma phoo okyende, obokye obote mbuma na obokye mbuma me ikoko. Phoo ya obokye ya moonga b̄e oka Tata na nkombo ya nga, amoephe yango. ¹⁷ Lowoo loeyongye nga, eli obokye ozingane b̄e na b̄e.»

Loino la mokyisi

¹⁸ «Bo mokyisi moeyini, eba obokye nga njwanzina phanza. ¹⁹ Bo obakyi ba mokyisi, mokyisi nde moezingyi. Kasi b̄e toli ba mokyisi: Kasi eli nga oemanye o mokyisi yango mena mokyisi moeyine. ²⁰ Umunya maphoo mawoko nga na b̄e obokye: “Moombo talekye nkolo we”, bo wanyokolo be, bamoenyokolo na b̄e

mε. Bo bakumola maphoo ma nga, maphoo ma bεε bamakumola mε. ²¹ Kasi bamoekyela iso miina pho ya nkombo ya nga, pho tebaebe owantoma. ²² Bo sikaka ya, na bo sikaka bawole, nde tebabe na isumu, kasi unwanwa eye, tebakokyi angana isumu sa bε. ²³ Moto ookonzine, kaine na Tata mε. ²⁴ Bo sikyelaka bilekyesako bate baika kyela na moto mosuu onte ya bε, nde tebabe na isumu. Kasi unwanwa eye oobiweni bεε bali nde iloina, ebe nga ebe Tata. ²⁵ Kasi eli pho ya obokye ekokysisame maphoo maakomama o Mobeko nwa bεε obokye: "Banzina sa eleko."

²⁶ Waamoya Moambelesi owamoe-tomela nga uta oka Tata, Bolobo pha phele boute na Tata, yo mampenza amoya wo pho ya nga. ²⁷ Na bεε, oli manzoka ma nga, pho tata o etatele oli na nga.»

16

¹ «Naewosi maphoo maso mamana pho ya obokye obe sakaa o bimekyi. ² Bamoewiinya o mangambi ma makyita ma Bayuda. Nzuka imbela siye, moto owa moeboma, amoumunya obokye kambya ikabo oka Nwaphongo. ³ Bamokyela babona pho tebaika eba ebee Tata, ebee nga. ⁴ Kasi naewole babona pho ya obokye, wamokoka imbela sa bε, bεε oebe obokye naewolekye lango.»

Etoma ya Bolobo

«Sika ewole lango uta oetatele pho nabaka na bεε. ⁵ Kasi unwanwa eye nakyende oka owantoma, emba na monomo onte ya bεε santuna obokye: "Kokye bi?" ⁶ Kasi pho naewosi lango, mandondo ma bεε mabuto na ngongo. ⁷ Nzuka, naewosi nde phele obokye: Eli bolaa obokye nga nakyende, pho, bo nga sikye, moto ookokyi iya eyambelega etaye. Kasi bo na kye, namoetomela yo. ⁸ Emba waamoya yo, amoya phe bato ba mokyisi soo pho ya maphoo maakyekyi masumu, bosembo, na isambisa sa Nwaphongo. ⁹ Pho ya masumu, tebaanzanole. ¹⁰ Pho ya bosembo, nakyende oka Tata, otokule nvene. ¹¹ Pho ya isambisa, mokonzi wa mokyisi mumu

bamosambisaka. ¹² Nakuli ba na maphoo maikye ma iewole, kasi bo naewosi mango unwanwa eye, mamoeleka na bokusi. ¹³ Waamoya Bolobo bowo maphoo ma phele, amoeteya maphoo maso ma phele. Etawo maphoo maaute ne mampenza. Amowoko maphoo maokye yo, amo eimolaka na maphoo mamoya. ¹⁴ Amoweninya nkyemo ya nga oka bato pho amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango. ¹⁵ Maphoo maso mali na Tata, mali na nga. Yango mena, nawo ngakye: Bolobo amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango.»

Ngongo ya mobutwa nkyisa

¹⁶ Nwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene. ¹⁷ Bobele, baekosi bεε baayoko bamitunaka, bekye: «Maphoo mama malukye iwō bo? Nwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene. Ebe na obokye: "Nakyende oka Tata?"» ¹⁸ Maphoo mawo yo, yokye: Nwana bokyi bobo, malukye iwō bo? Banga tolomaebe. ¹⁹ Yesu aebaka obokye balukye imotuna, amba ya batuna, yokye: «Bεε komitune pho ya maphoo maewosi nga obokye: Nwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nwana bokyi bobo wamokula nvene? ²⁰ Naewole nde phele: Bεε wamolela, wamba na miima, kasi bato ba mokyisi bamoba na nkyisa. Wamoba na ngongo, ngongo me yamobutwa nkyisa. ²¹ Yamoba ndokolo nwanwasi kalukye ibota. Waasweya yo, kabe na ngongo pho kaebe obokye akomi imbela sa bolosi. Kasi bo aboti, taakule eba bolosi bosō baabona pho abuto na nkyisa obokye atokosi moto o mokyisi. ²² Nde bomō, unwanwa eye na bεε, obuto na ngongo. Kasi namokula ya wenene na bεε, emba mandondo ma bεε mamobutwa na nkyisa. Moto nōnō monomō etakokye imanya nkyisa ya bεε. ²³ Muna mokolo mε, otokule ntuna na maphoo. Naewole nde phele: Tata, amoephe iso yamoonga bεε na nkombo ya nga. ²⁴ Nōnō unwanwa eye, naino

toongyi ekpele yɔnɔyɔ na nkombo ya nga. Oonga, wamozwa, emba nkyisa ya b̄e yaamba lɔbɔ.»

Yesu ali kamba owanyete bobē pha mokyisi

²⁵ Naewɔsi maphɔɔ mamana na bite. Imbele siiye, esikule ewɔle na bite, kasi namoewɔle saasa maphɔɔ makyekyi Tata.

²⁶ Muna mokɔlɔ mē, wamoonga Tata maphɔɔ masengyesi na b̄e na nkombo ya nga, teli obokye namonga nē phɔ ya b̄e. Wamoonga nē b̄e mampenza na nɔkɔ ya b̄e, ²⁷ phɔ Tata, yo mampenza kaezingye. Kaezingye phɔ b̄e konzinye, koanole na obokye nauta na Nwaphongo. ²⁸ Nauta na Tata, naya o mokyisi. Uɲwanɲa eye, naikye mokyisi, nabutwe oka Tata.

²⁹ Baekosi bē, b̄ekye: «Oweni, uɲwanɲa eye kowɔ saasa, tokuli wɔ na bite. ³⁰ Nde uɲwanɲa eye, banga toebe obokye koebe maphɔɔ masɔ. Tosengyesi obokye bato bakule etuna mituna. Yango mena, toanole obokye wauta na Nwaphongo.»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uɲwanɲa eye, b̄e kombe yaanola? ³² Kyeka, imbele mē siye, simbo koka, b̄e basɔ wamunyangwa, moto na moto amobutwa oka ye, wamoika nzika nga mampenza. Kasi sili nga mampenza phɔ Tata ali na nga elele yɔnɔyɔ. ³³ Naewɔsi maphɔɔ mamana phɔ b̄e bali na nga elele yɔnɔyɔ obe na motema mpiyɔ. Wamunyakɔmɔ o mokyisi. Kasi oititalaka, phɔ inga natɔkɔlɔ kamba owanyete bobē pha mokyisi!»

17

Yesu kabɔndele phɔ ya baeksi bē

¹ Bobele, waawɔkɔ yo babona, Yesu atombaka miyo o ikolo, yokye: «Tata, imbele mē simbi ya koka. Weninya obokye nga, Nwana wa wē, nali na nkyemɔ phɔ ya obokye na nga naweninya nkyemɔ ya wē. ² Na phɔ ya obokye, na bokonzi phaamophe wē o ikolo sa bato basɔ, ambya bomɔɔ pha bobele oka bato basɔ baamophe wē. ³ Nzuka bomɔɔ pha bobele bali obokye baeyebe, nde wē mampenza owaakolo Nwaphongo, na Yesu Klisto owa toma wē. ⁴ Naweninye

nkyemɔ ya wē o munse mumu. Naumboo etoma eyampɛkye wē obokye naekyele. ⁵ Emba uɲwanɲa eye, Tata, ompɛ nkyemɔ phɛnɛphe na wē, nkyemɔ yaabaka na nga waabaka nga phɛnɛphe na wē o b̄o phā obokye mokyisi mokyelame.»

⁶ «Naweninye nkombo ya wē oka bato baamanya wē o mokyisi phɔ ya ifa mpɛ. Babaka bā wē, wabampɛ emba bambi kumola iloba sawe. ⁷ Uɲwanɲa eye baebe obokye iso yaampɛ wē kyiute na wē. ⁸ Obokye maloba maabawɔle nga eli nde maloba maanvɔle wē. Bamaanola, baeba nde phele obokye naute na wē, emba bamba anola obokye wē wantoma.»

⁹ «Naongye na Nwaphongo phɔ ya bē, sionga na Nwaphongo phɔ ya mokyisi, kasi phɔ ya b̄awa bampɛ wē, phɔ bali bā wē. ¹⁰ Emba iso ili ya nga ili ya wē, nde b̄oli iso yaka ya wē, ili ya nga, emba nazwe nkyemɔ ya nga phɔ ya bē. ¹¹ Tata lolɔ, sikuli bā wa mokyisi mumu, b̄e baikale o mokyisi, kasi nga nakye oka ya wē. Tata mosantu, obabanza na nkombo ya wē eyampɛ wē, phɔ b̄abe moto mɔnɔmɔ b̄oli nga na wē moto mɔnɔmɔ. ¹² Waabaka nga na b̄e elele yɔnɔyɔ, nababanzaka na nkombo ya wē eyampɛ wē. Nababanza emba na mɔnɔmɔ onte ya b̄e taikiyi bunga, botebe nde n̄wana owabaka obokye amobunga, phɔ ya obokye makomi makokyisame. ¹³ Uɲwanɲa eye, naye oka ya wē emba nawɔ maphɔɔ mama o mokyisi phɔ ya obokye bazwe na mango nkyisa nzikye. ¹⁴ Nabaphe iloba sa wē, emba mokyisi mobaini, phɔ tebali bā mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi. ¹⁵ Siongye na wē obokye obamanya o mokyisi, kasi obokye obabanza b̄e sa kaa o mabɔkɔ ma Molemba. ¹⁶ B̄e tebali bā mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi. ¹⁷ Kyela obokye bamiambya muwosi oka ya wē na nzela ya maphɔɔ ma phele, iloba sa wē sili nde phele. ¹⁸ Bo wantoma wē o mokyisi, na nga nabantome o mokyisi. ¹⁹ Phɔ ya bē, namiambya nga mampenza, phɔ ya obokye na b̄e bamiambya na nzela ya maphɔɔ ma phele.»

²⁰ «Siongye na Nwaphongo nde pho ya bée na be, nabondéle na pho ya baawa, pho ya iloba sa be, bamunzanola: ²¹ Obokye baso babe moto monomo ndengye eli we Tata, oli onte ya nga emba nga onte ya we. Babe na bée onte ya banga me pho ya obokye mokyisi moanole obokye we wantoma. ²² Emba nga nabaphe nkyemo eyampe we, pho babe moto monomo boli banga moto monomo, ²³ inga onte ya bée booli we onte ya nga, pho ya obokye bakome o sakolo isanga, na babona mokyisi nwamoeba obokye eli we owantoma na obokye wabazinga bo wazinga we.»

²⁴ «Tata, nazingye obokye elele eli nga, baso baampe we babe na bée wamo me. Emba na bée bawene nkyemo yaampe we, pho wazinga o boo pha ikyelama sa mokyisi. ²⁵ Tata owa bosembo, mena mokyisi temoeyebe, nga naeyebe, emba bato baba baebi obokye we wantoma. ²⁶ Nabaimola nkombo ya we, namba kula na baimola yango, pho ya obokye lozingo laanzinga na we lobe na mi be, emba nga onte ya be.»

18

Iyakyema sa Yesu

¹ Waawo Yesu babona, amba yakyende yo na baekosi bée o mokukulu moyoko nwa moluka nwa Sedro. Aesi ya nyolo na bée o ibala sonoso sa ndemo. ² Yudasi, owaamungya, aebaka ne elele me, pho Yesu na baekosi babaka baya angana wamo. ³ Yudasi aesi ya kpa batuluku ba Baloma na bakyengyesi ba Tempelo, baatomaka bakambi ba banganga na Bafalisayi. Akye na bée o elele me. Baphilaka mphata, na bayanzi, na bakolukolu. ⁴ Ka Yesu aebaka iso yaamoyelela. Aesi ya susinya oli be, abatuni, yokye: «Bee kolukye nza?» ⁵ Bekye: «Banga, tolukye Yesu, moto wa Nazarete». Yesu, yokye: «Nga oyo». Yudasi owamungya atemekye na bée wamo. ⁶ Waawo Yesu na be, yokye: «Nga oyo», babuto na munsima, bakaa o se. ⁷ Yesu akuli batuna, yokye: «Bee kolukye nza?» Bekye: «Tolukye Yesu, moto

wa Nazarete». ⁸ Yesu, yokye: «Nambo ewole obokye Nga oyo. Ka, bo eli nga okolukye bée, ole bato bayoko baba, bakyende bose.» ⁹ Yesu awo babona pho lowo, loowokyi yo na Ango lolo lokokye: «Sibungye nono moto monomo mi baampe we.» ¹⁰ Simo Petelo abaka na mumphata. Aesi ya mokaa, aengyi moombo wa nganga o munene itoo saa boloo. Nkombo ya moombo me, Markus. ¹¹ Kasi Yesu amba wo na Petelo, yokye: «Buya muphata nwa we o kokolo. Iwe, kobuya obokye esiwene bolosi boompe Tata bobo?»

Bakye na Yesu oka Ana

¹² Bobele, batuluku na mokonzi nwa be, na bakyengyesi ba Bayuda baesi yaakya Yesu, bamobakyi maphanga. ¹³ Bakye ne phanza oka Ana. Ana alongyaka nwana we wa nwanwasi na Kayafa. Kayafa abaka nganga munene mi mbula me mena. ¹⁴ Nzuka eli Kayafa owawoko na Bayuda lowo lolo: «Eli bolaa obokye moto monomo awe pho ya banga bato.»

Petelo aanga Yesu

¹⁵ Simo Petelo na moekosi mosuu bakyekye mibenga Yesu. Moekosi omosuu mona, aebanaka na nganga munene. Yango mena, amba ya nyolo molongo monomo na baanyoloko na Yesu, o ibala oka nganga munene. ¹⁶ Petelo aikalaka o ibanda, phenephe na mozibo. Moekosi owaebanaka na nganga munene, aesi ya tokolo, awo na nwanwasi owabaka kakyengyele mozibo. Bobele, moekosi me aesi ya nyosa Petelo. ¹⁷ Nwanwasi me amba ya wo na Petelo, yokye: «Na we, toli moekosi wa moto mona?» Petelo, yokye: «Phe, sili moekosi nwe». ¹⁸ Baombo na bakyengyesi bakyelaka nwenya obokye bato pho mpiyo yakyelaka. Petelo ne ayakaka ya teme na be, kato nwenya.

Yesu o boo pha nganga munene

¹⁹ Bobele, nganga munene aesi ya tuna Yesu pho ya baekosi bée na pho ya mateya maateyaka yo. ²⁰ Yesu, yokye: «Nawoko o pha, pho ya moto munsu. Nateyaka o mangambi ma makyita, na o Tempelo, elele ekyeangane Bayuda baso.

Sikaka wɔ mi ibombo. ²¹ Pho ya'ye kontune? Tuna baanzokaka, baeimole maphɔɔ maabawɔlekye nga. Baebe yaawɔkɔ nga na bolaa.» ²² Wabuya Yesu babona, mɔnɔmɔ na bakyeŋgyesi, owabaka phenephe ne, aesi ya mowanda engyete, yokye: «Mena bo kobuyisa we nganga o munene?» ²³ Yesu, yokye: «Bo nawɔ na bofe, onzimole, ka bo na wɔ na bola, iwe konvande phɔ ya'ye?» ²⁴ Bobele, Ana amba ya motoma, nde na mana maphanga oka Kayafa, nganga munene.

Petelo akuli angana Yesu

²⁵ Simo Petelo ataka ba atemi, kaoto nwenya. Baesi ya motuna, bekye: «Na we, toli moekosi wa moto me?» Petelo aanga, yokye: «Phe, sili moekosi we?» ²⁶ Mɔnɔmɔ na baombo ba nganga o munene, owabaka njwana nyango na moto owaengyekye Petelo itoo, amba wɔ ne, yokye: «Siikaka ewene na we na nee o ifala?» ²⁷ Petelo akuli angana. Sa koko, soo yamba ya tongo.

Yesu o boo pha Moangyesi Pilata

²⁸ Na munkukutu, baesi ya mana na Yesu oka Kayafa. Bakye ne oka Pilata. Kasi bakambi ba Bayuda tebaikaka nyolo o ingambi se, obokye beɛ saoto ekyila ya beɛ phɔ baze eyenga ya Ilekana. ²⁹ Yango mena, Pilata akyekye batuna o ibanda, yokye: «Lowɔ iye loosongyele beɛ moto oyo?» ³⁰ Bekye: «Bo tabakyi moto mobe, nde toloyakakyi ya eyikyela yo.» ³¹ Pilata, yokye: «Kasi beɛ omokpe, omotenele bolombe, bookowɔ mobeko njwa beɛ.» Bayuda bamba ya mobuyisa bekye: «Banga mampenza tolokokyi iphe moto etumbu ya iwa.» ³² Lowɔ lolo lokokyee ewole ya Yesu, eyawɔkɔ yo phɔ ya iteya ndengye ya iwa sa mowa yo.

³³ Bobele, Pilata amba ya nyolo o ingambi. Abangyi Yesu, amba wɔ ne yokye: «Iwe, oli mokonzi njwa Bayuda?» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowɔ babona phɔ umunye we mampenza, ndee basuu baeimosi phɔ ya nga?» ³⁵ Pilata, yokye: «Ombuye Moyuda ndee bo? Bato ba mokyisi njwa we mampenza, banganga banene baeyambye oka nga!

Okyesi lowɔ iye?» ³⁶ Yesu amba buya yokye: «Bokonzi pha nga teboli pha mokyisi mumu. Bo bokonzi pha nga bobobakyi pha mokyisi mumu, baaka nga nde banwanesi ebasi phɔ nga sa kaa o mabokɔ ma Bayuda. Kasi bokonzi pha nga, unwanwa eye, teboli pha wawa.» ³⁷ Pilata amba wɔ ne yokye: «Oli nde mokonzi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewɔ nde we obokye nali mokonzi. Nabotama emba naya o mokyisi phɔ ya iya imola maphɔɔ maa phele. Moto munso oli na maphɔɔ maa phele kaokye njwesi njwa nga.» ³⁸ Pilata amba ya wɔ ne yokye: «Maphɔɔ ma phele eli iye?»

Pilata ambye Yesu obokye bamobome

Waatuna Pilata babona, amba kula kyende benga Bayuda o nze, amba wɔ na beɛ yokye: «Phɔ ya nga, sikyi mozwa na na lowɔ lonolo loobe.» ³⁹ Kasi bo wamele beɛ obokye mbula na mbula naekandolele moto wa boloko mɔnɔmɔ phɔ abutwe oka ye, imbele size beɛ eyenga ya Ilekana, kozingye obokye naekandolele mokonzi njwa Bayuda?» ⁴⁰ Bamba ya butwa iyanwana bekye: «Mona phe, nde Balaba!» Nzuka Balaba me abaka mofoni na moibi.

19

¹ Bobele, Pilata amba ya na Yesu obokye bamobinde phimbo. ² Batuluku, bamba ya tonga eboko, ekyelate bakonzi, na milo. Bamba na molasa yango o moto. Bamba kula na molasa munkoto njwa mangola ³ Bamba ya susinya phenephe ne bambe wɔ bekye: «We mona, mokonzi njwa Bayuda!» Bamba butwa na imowanda bingyete. ⁴ Pilata amba kula tokolo o ibanda, amba ya wɔ na Bayuda yokye: «Kyeka, naetokolele yo o ibanda, ombe eba obokye sikyi zwa nɔnɔ lowɔ lonolo loobe oka ye.» ⁵ Yesu amba ya tokolo o ibanda, alati eboko ekyelate bakonzi etongyi beɛ na milo na munkoto njwa mangola. Pilata amba ya wɔ na beɛ yokye: «Kyeka moto me!» ⁶ Kasi waamowene banganga banene na bato ba beɛ bamba butwa iyanwana bekye: «Omobakye o ekulusu! Omobakye o ekulusu!» Pilata amba wɔ na beɛ

yoye: «Omokpe, omobakye o ekulusu b̄e mampenza, pho ya nga, sikyi mozwa n̄n̄o na lowo loobe.»

⁷ Bayuda bamba mobuyisa b̄ekye: «Toli na mobeko m̄n̄m̄, emba pho ya mobeko m̄e, asengyesi iwa pho amibuye Nwana wa Nwaphongo!» ⁸ Waoka Pilata babona, akulaka ila na boikye. ⁹ Amba kula nyolo o ingambi, amba ya tuna Yesu, yokye: «Iwe, oli wa bi?» Kasi Yesu taika mobuyisa n̄n̄o eyano. ¹⁰ Bobele, Pilata amba ya wo ne yokye: «Kole iwole nga! Toebe obokye nali na bokonzi na pha iekandola na pha iebaka oekulusu?» ¹¹ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Tokokakyi iba na bokonzi mi nga bo tephautaka o ikolo, emba yango mena oonzambye oka ya we, ali na isumu sinene.»

¹² Waoka Pilata babona, alukaka malondo ma ibikya Yesu. Bayuda baesi ya anwana, b̄ekye: «Bo obikye moto mona, toli nwebi na Moangyesi munene, Kaisala.» Moto okomibuya mokonzi na ndengye ye mampenza, mena owa ilanga na Kaisala. ¹³ Bobele, Pilata aesi ya tokolo Yesu o ifanda. Yo akye zala o elele ekyebangye b̄e Mokpengba nwa Mabanga pho ya itena bolombe. O munoko nwa Bayuda, elele me, baebangye Gabata. ¹⁴ Yabaka mokolo m̄n̄m̄ obo pha eyenga ya ilekana, imbele sikome bunya i moto. Pilata aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Kyeka, mokonzi nwa be!» ¹⁵ Baesi ya anwana, b̄ekye: «Awe! Awe! Omoingya o ekulusu!» Pilata, yokye: «Naingya mokonzi nwa b̄e o ekulusu?» Bakambi ba banganga, b̄ekye: «Banga, tololi na mokonzi mosuu, toebe nde Kaisala, suka.» ¹⁶ Bobele, Pilata amba ya ambya Yesu obokye bamoingya o ekulusu.

Baingye Yesu o ekulusu

Unwanwa eye, bakuli yaakya Yesu. ¹⁷ Yesu aesi ya nyanya ekulusu yo mampenza, aikyi mokyisi mamuna, n̄n̄o o elele ekye bangye be: «Engyengyele ya moto», o munoko nwa Bayuda, b̄ekye: «Gologota.» ¹⁸ Wamo, baesi ya ingya Yesu o ekulusu. Baingye na bato basuu

babale o bikulusu, ona bi boloo, ona bi bowee, Yesu waa nte.

¹⁹ Pilata aesi ya wo obokye bakome mokanda, bamobakye o ikolo sa ekulusu ya Yesu. Mokanda me mowo bobo: «Yesu, moto wa Nazalet, mokonzi nwa Bayuda.» ²⁰ Bayuda baikye batangaka mokanda me, pho elele eya ingyaka b̄e Yesu o ekulusu, yabaka phenephe na mokyisi. Bakomaka mokanda me na noko iyato iye: Munoko nwa Babele, nwa Baloma, nwa Baela. ²¹ Bobele, bakambi ba banganga bakye wo na Pilata, b̄ekye: «Manya bookomi we wekye: “Mokonzi nwa Bayuda”, kasi buya obokye: “Moto me awo yokye: Nali mokonzi nwa Bayuda.”» ²² Pilata, yokye: «Boumbo nga koma, waikale nde bookomi nga.»

²³ Waingya batuluku Yesu o ekulusu, batuluku me baesi ya kpa bitobu be, babikabi na maalo mane, tuluku na tuluku na se iyalo. Bakpe na munkoto nwe, nwaabaka sa bobambele, bamotonga botongyi tata o ikolo n̄n̄o o se. ²⁴ B̄ekye: «Banga sa mokakola. Toma zekye, moto owamoza, kamokpe.» Eli nde bomo pho lowo, laakoma b̄e o buku pha Nwaphongo lolo, lokokye:

«Bakabi bitobu banga onte ya be, bamaalesi munkoto nwa nga zekye.»

Batuluku me bakyelaka nde bomo. ²⁵ Maliya, nyango wa Yesu, yo na nwana nyango wa nwanwasi, na Maliya nwanwasi wa Keleopasi, na Maliya owa Magadala, batemekye b̄e baso phenephe na ekulusu eyaka Yesu. ²⁶ Waawene Yesu nyango, na moekosi owaloboko yo zinga, atemi phenephe na nyango, aesi ya wo na nyango, yokye: «Mama, mena eli nwana wa we.» ²⁷ Awo na moekosi me, yokye: «Mena eli nyango. Nde sina imbele me, moekosi me aesi ya kpa nyango o ingambi se.»

Iwa sa Yesu

²⁸ Sima ya maphoo mamana, bo waebaka Yesu obokye etoma ye yu-umbo, aesi ya wa, pho ya ikokya maphoo maakoma b̄e o buku, yokye: «Naokyi phowa ya maa.» ²⁹ Kpala

yoṅoyo yabaka wamo, yatondaka na maleku ma ngaa. Baesi ya kpa inyuka, basinyinye o maleku me, basiphakye i ḡwana ḡwete, basiongyise Yesu o munoko. ³⁰ Waanyunya yo maleku me, yokye: «Etoma ya nga yumbo.»

Amba ya nyokya moto, asengoo.

Bamaa Yesu ikong'o o mobanzi

³¹ Yabaka nkolo ya mosala itano, bakambi ba Bayuda tebaikaka zinga obokye bato baikale o ekulusu noko mokolo moeme be. Mokolo me ḡwabaka na ntina enene pho ḡwalongobanaka na eyenga ya Ilekana. Bobele, baesi yaakye we na Pilata obokye batene bato me mpee ya makolo, bambe bamanya. ³² Pilata aesi ya toma batuluku, bakye tena mpee ya makolo ma bato babale, baingyaka be na Yesu molongo o bikulusu. ³³ Wakoma be oka Yesu, bawenekye obokye ambo wa. Yango mena, tebaika motena mpee yaa makolo. ³⁴ Monomo na batuluku aesi ya mumaa ikong'o o mobanzi. Bobele, na malongo na maa maesi ya tokolo. ³⁵ Moto okoeimole maphoo mamana, amawenekye, maphoo me mali phele. Amaimolaka obokye na be, oanole me. Kaebe obokye kawo phele. ³⁶ Lowo lalona lalekanaka pho lowoo laakoma be o Buku pha Nwaphongo lolo, lokokye: «Ete baamotene noko mumpee monomo.» ³⁷ Lowo loyoko laakoma be lokule wo obokye: «Bamokyeka yo uumbo be maa.»

Bakundi Yesu

³⁸ Unwanwa eye, moto monomo na nkombo Zozefu, aesi ya onga Pilata, obokye akpe ndemba ya Yesu. Zozefu, mokyisi nwe Alimataya, abaka moekosi wa Yesu. Taikaka miebinya pho abaka kaile Bayuda. Pilata aesi ya anola. Bobele, Zozefu aesi ya kye kpa ndemba ya Yesu. ³⁹ Nikodem, owakye kye phanza oka Yesu waamokolo mamuna, abaka ne, yo na Zozefu. Bobele, aesi na ne yaakyela be na phoo na makyiki ma ḡwete. Yabaka na bozito pha bakilo mako maato. ⁴⁰ Baesi ya kpa ndemba ya Yesu, be baso babale. Bazingyi na bitato, bakyesi na mee me o motema. Mena eli bo

wamelekye Bayuda ikunda bato. ⁴¹ O elele eyaingyaka be Yesu, ibala sonoso sa ndemo sabaka wamo. O motema ḡwa ibala me, mooto monomo monyakune ḡwabaka omo, naino tebamokundi moto. ⁴² Yabaka mokolo monomo obo pha mokolo moeme Bayuda. Yango mena, bamba ya kunda Yesu, pho ilita me sabaka phenephe.

20

Mooto moikasi pha

¹ Mokolo ḡwa eyenga, waa moyelo, Maliya Magadala aesi ya kye o mooto. Waakoma yo omo, aweni bamanye ibanga saazibaka be o munoko ḡwa mooto. ² Bobele, aesi ya kyilingana, akye zwa Simo Petelo na moekosi oyoko, owabaka Yesu kazingye. Aesi ya wo na be, yokye: «Bakye manya Nkolo o mooto, toloebi mbale ekye be molangya.» ³ Petelo na moekosi me mona, baesi ya mana, bakye o mooto. ⁴ Baesi ya kyilingana, be baso babale. Ka moekosi me mona alekyi Petelo na mbango, akye koma o mooto, moto owa obo. ⁵ Aesi ya nongyemele, aweni bitato ba malekani bilangyi o se, nzuka yo taikaka nyolo omo. ⁶ Emba Simo Petelo owamobengaka o sima, ne aesi ya koma. Aesi ya nyolo o mooto aweni ne bitato ba malekani biilangyi o se, ⁷ Na malekani maamozingaka be o moto. Malekani me mazingami, malangyi mbale, bitato na bango mbale. ⁸ Bobele, moekosi me owakomaka o mooto moto owa obo, ne aesi ya nyolo omo. Aweni nde bomo, amba yaanola obokye Yesu akundoo. ⁹ Nabo babona, baekosi tebataa kaebe makomi maawo obokye Yesu amokula kundwa onte ya bawe. ¹⁰ Emba baekosi me babale baabana bamba ya butwa oka be.

Yesu atokolesi Maliya Magadala

¹¹ Imbele me, Maliya atemekye i mbale ya mooto, kalele. Wabaka yo kalele, aesi ya nongyemele o mooto. ¹² Aweni baanze babale, balati bitobu ba mpembe, bazasi waalangyaka be ndemba ya Yesu, ona

bi moto, ona bi makolo. ¹³ Baanze me baesi ya motuna, bekye: «Mama, kolele iye?» Yokye: «Nalele pho bamanye Nkolo ya nga o mooto. Siebi na mbale ewaa ekye bee molangya.» ¹⁴ Waabaka yo kawo babona, bobuyakye miyo o sima, aweni Yesu, atemi. Ka yo taikaka eba obokye mena Yesu. ¹⁵ Yesu aesi ya motuna, yokye: «Mama, kolele iye? Kolukye nza?» Maliya abuyaka obokye kyewo ne nde moto okokyele etoma o ibala me saabaka mooto. Maliya, yokye: «Tata, bo we moto oomumanye, ontaya mbale ekye we molangya, Nakye mokpa.» ¹⁶ Yesu, yokye: «Maliya!» Maliya aesi ya buya miyo mbale eli Yesu. Aesi ya wo ne na munoko nwa Baebele, yo kye: Raboni! Kyewo obokye «Moteye». ¹⁷ Yesu aesi ya wo ne, yokye: «Sa mpila pho nali sataa kyende oka Tata. Kasi, okye imola bebi na nga obokye nga Yesu, nabutwe oka Tata Nwaphongo, ne ooli Ango wa be, na Nwaphongo wa be.» ¹⁸ Bobele, Maliya Magadala, aesi ya kye, akye imola baekosi yokye: «Naweni Nkolo!» Amba na baimola na maphoo mawoko Yesu ne.

Yesu atokolesi baekosi

¹⁹ Mokolo me nwa eyenga, wa nkankolo, baekosi baanganaka o ingambi sonoso bazibi bizibele, pho bailaka Bayuda. Yesu aesi ya phunzwa, atemi onte ya be, yokye: «Bose bofee na bee!» ²⁰ Waunva yo iwo babona, aesi ya teya baekosi matandala me na mobanzi nwe. Wawenekye bee Yesu, babutwaka isamba. ²¹ Yesu amba kula ya bawole, yokye: «Bose bofee na bee! Na nga naetome o mokyisi, bo wantoma Tata.» ²² Sima, amba ya baulela muwe, yokye: «Naephe Bolobo Bosantu!» ²³ Bo olimbise moto na bofe bookyesi yo, Nwaphongo ne aamolimbisa. Bo tolimbise moto na bofe bookyesi yo, Nwaphongo ne etamolimbisa.»

Toma aanosi obokye Yesu ali Nwaphongo

²⁴ Nzuka, wabatokolelekye Yesu, monomo na baekosi, na nkombo Toma okobangye bee Nwana owa Zaa tabaka na bee wamo. ²⁵ Bobele, bebi ne, baekosi,

baesi ya wo ne, bekye: «Toweni Nkolo». Kasi yo, yokye: «Bo siweni biusa bia basete o matandala me, sibitase na nwee, na bo sitase uusa eya mobanzi nwe na itandala sa nga, esianole.» ²⁶ Sima ya poso yonoyo, baekosi bakulaka angana o ingambi, Toma ne abaka na bee wamo. Bazibi bizibele, kasi Yesu akuli kye batokolele. Atesi onte ya be. Yokye: «Bose bofee na bee!» ²⁷ Yesu amba ya wo na Toma, yokye: «Elola nwe nwa we oni, okyeye matandala ma nga, osusinya na itandala sa we, otasa mobanzi nwa nga. La kula ika ziiko, anola nde to!» ²⁸ Toma, yokye: «Nkolo ya nga na Nwaphongo wa nga!» ²⁹ Yesu, yokye: «Oanosi pho oonveni we? Bato baanzanole, mena sataa nvene, bee bali bato ba nkyisa!»

Pho ya'ye bakoma buku bobo

³⁰ Yesu akulaka kyela bilekyesako bisuu biikye o miyo ma baekosi be, biitebaika koma bee o Buku bobo. ³¹ Kasi maphoo maakoma be, bamakoma pho bee oanole obokye Yesu ali Masiya, Nwana wa Nwaphongo, na obokye, okomoanole, azwe bomoo.

21

Yesu atokolesi baekosi o Galileya

¹ Sima ya nkolo, Yesu akulaka kye tokolele baekosi bee o mokukulu nwa maa ma Tiberiade. Yabaka bobo: ² Simo Petelo, na Toma okobangye be, Nwana awa Zaa, na Natanaele moto wa mokyisi nwa Kana o Galileya, na bana ba bampele ba Zebede, na baekosi baayoko babale ba Yesu, babaka na be. ³ Simo Petelo aesi ya wo na bebi ne, yokye: «Nakye lobo.» Be, bekye: «Na banga, tokye na we.» Bobele, baesi ya kye, bakye kpela o vato, babuto ikye miolo. Baosi mokolo mokolo, sa zwa ekpele. ⁴ Waa limbi limbi, Yesu aesi ya teme o mokukulu nwa maa. Mena baekosi sa eba obokye eli yo. ⁵ Yesu aesi ya wo na be, yokye: «Banzenga, ozwe nwana ekpele?» Be, bekye: «Phe» ⁶ Iyo, yokye: «Vaka bondendi mbale ya vato eya boloo, wamozwa.» Bobele, baesi ya bovaka mbale me. Tebakulaka koka ibenda bondendi pho phatondaka

na swe bobo nɔnɔ owo. ⁷ Moekosi owabaka Yesu kazingye, aesi ya wɔ na Petelo, yokye: «Mena, eli Nkolo», Petelo amanyaka etobu phɔ ya ivaka bondendi. Waoka yo obokye mena eli Nkolo, aesi ya lata etobu mɛ. Amba ya mivaka o maa. ⁸ Bɛbi nɛ baesi ya kye na bona vato. Babuto iongo bondendi mɛ, botondi na swe. Baikalaka na mokukulu phɛnɛphɛ matambe munkama. ⁹ Waabwa bɛɛ o mokukulu, baesi ya wɛnɛ nwenya wamɔ, batumbi swe i nwanjo, na mapa malangyi. ¹⁰ Yesu aesi ya wɔ na bɛ, yokye: «Yaka na swe mii zwe bɛ.» ¹¹ Simo Petelo aesi ya kye kpela o vato. Aesi ya abola bondendi, botondi na swe inɛnɛ na iinɛnɛ, munkama mɔnɔmɔ mbuka makoo matano na iyato. Na bo watondaka bondendi mɛ na swe nzikye babona, tɛphaikaka kakwa. ¹² Yesu, yokye: «Bɛɛ, yaka, ya ze.» Moekosi nɔnɔ mɔnɔmɔ taikaka meka imotuna obokye: «Iwɛ oli nza?» Phɔ baɛbaka obokye eli yo Nkolo! ¹³ Bobɛɛ, Yesu aesi ya susinya waali bɛ. Abuto ibakabela mapa mɛ mamana na swe mɛ mena. ¹⁴ Eye, eli mbala eya iyato eyakulaka Yesu tɔkɔlɛɛ baekosi bɛ, wakundwa yo.

Yesu atuni Petelo mbala iyato

¹⁵ Waumva bɛɛ iza, Yesu amba ya tuna Simo Petelo, yokye: «Simo, nwanjo wa Yoane, oli nwebi na nga ileka bɛbi baba?» Iyo, yokye: «Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya wɛ.» Yesu, yokye: «Obanzakye bana ba mampate ma nga.» ¹⁶ Akuli motuna mbala eya ibale, yokye: «Simo, nwanjo wa Yoane, oli nwebi na nga?» Iyo, yokye: «Iyo, Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya wɛ.» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.» ¹⁷ Akuli ya motuna mbala eya iyato, yokye: «Simo, nwanjo wa Yoane, oli ekamba ya nga?» Waamotuna Yesu mbala eya iyato, obokye oli ekamba ya nga, Petelo amiokaka ngɔngɔ. Amba ya mobuyisa, yokye: «Nkolo, koebe phɔ iso, koebe obokye nali ekamba ya wɛ!» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga. ¹⁸ Naewɔlɛ nde phɛlɛ: Wabaka wɛ

nwɛngyɛ, wɛ mampenza wabaka komi-lasa mokaba, wakyɛkyɛ mbale esɔ ez-ingyi wɛ. Kasi wamobutwa wɛ munanga, wamotandola maɔkɔ ma wɛ, emba moto mosuu amoelasa mokaba. Emba amokye na wɛ mbale ewaa, eteyikyi wɛ zinga.» ¹⁹ Awɔkɔ maphɔɔ mamana obokye aimole bo wamowa Petelo, na bo wamowɛninya yo nkyɛmɔ ya Nwaphongo. Bobɛɛ, Yesu, yokye: «Imbengye!»

Yesu awɔ phɔ ya moekosi owabaka yo kazingye

²⁰ Petelo aesi ya buya miyo o sima, awɛni moekosi, owabaka Yesu kazingye, kaya babenga. Eli yo moekosi owakɔlɔkɔ na Yesu mi itoo, wazaka bɛ, yokye: «Nkolo, moto mɛ, owamoeyungya, nza?» ²¹ Bobɛɛ, Petelo waamowɛnɛ yo, aesi ya tuna Yesu, yokye: «Ka yo, Nkolo, lowɔ iye laamokomela?» ²² Yesu, yokye: «Bo nazingyi obokye ataa ba o mokyisi nɔnɔ mokɔlɔ mowaa, nwanjo nga, lowɔ mɛ lokyɛkyi wɛ? Kasi wɛ, imbengye!» ²³ Bobɛɛ, Simo yeesi ya nyangwa onte ya bɛbi obokye moekosi mɛ mɔna, etawe. Nzuka Yesu taikaka wɔ na Petelo bomo babona. Awɔkɔ nde nɛ, yokye: «Bo nazingyi obokye abe o mokyisi nɔnɔ mokɔlɔ mowaa nwanjo nga, lowɔ mɛ lokyɛkyi wɛ?»

²⁴ Eli moekosi mɛ mɔna, ooloimosi maphɔɔ mɛ mamana. Amakoma o Buku bobo. Toebe na obokye maphɔɔ, maaloimosi yo mali phɛlɛ.

Lowɔ la mbomela

²⁵ Yesu akulaka kyela maphɔɔ masuu maikye. Bobamakomaka lowɔɔ lonɔlɔ na lonɔlɔ o Buku, naumunya obokye mokyisi mobimba nde te mokokakyi phɔ ya ibomba babuku baunvaka bɛɛ koma.

Bitoma ba Batoma Maphoo ma etatele

Mokomi nwa mokanda mumu eli Luka. Eli nde na yo mokomi nwa Simo Elaa eya iyato.

Tata mokolo nwaa baa Yesu o ikolo, baekosi tefakulaka mowene. Kasi yo abaka nde onte ya bée pho Bolobo phabaka bobasungye: Ebe batoma (Petelo, Yoane...) na basungyi ba bée sambo (Etieni, Filipe...) na ebe Polo.

Maloba ma Yesu (1.8) mateya ndemgye ekyebengame maphoo:

- Bitoma 1.1-26: Yesu aphe batoma mitindo, ambi na bateya Bolobo Bosantu. Baosi moolongo wa Yudasi
- Bitoma 2.1-8.3: Baekosi banyangosi Simo Elaa o Yelusaleme
- Bitoma 8.4-12.25: Baekosi banyangosi Simo Elaa o mokyisi mobimba nwa Bayuda na o Samaliya
- Etee 13.1-28.31: Etoma ya Polo o nkyisi ili o mokukulu nwa maa manene ma Meditelane noko o Loma
- Bitoma 13.1-14.28: Imbanga sa ntubo sa toma Polo
- Bitoma 15.1-35: Bakonzi ba Ingomba baanga o Yelusaleme

Yesu aikyesi batoma mbunu ya Bolobo Bosantu

¹ Nwebi na nga, Teofili, o buku pha nga pha ntubo, naeyimolaka maphoo maso makyelaka Yesu na maateyaka yo, ² noko mokolo mowa nwa phe yo batoma baoloko yo mifeko na nzela ya Bolobo Bosantu, noko wabaa yo o ikolo. ³ Sima ya iwa se, onte ya nkolo mako mane, amiweninyaka na bée pho ya ibateya obokye ali na bomoo. Akulaka bakyelela bilekyesako biikye, abaimolaka na maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo.

⁴ Mokolo monomo babaka baze yo na be, amba ya woo na bée yokye: «Bee sa mana o Yelusaleme, oziyaka mbunu eya eyikyelaka Tata. Mbunu me, eya eimolaka nga. ⁵ Yoane abatisaka bato

na maa, kasi bée, sima ya bana nkolo, wamobatisama na Bolobo.»

Yesu abaa o ikolo

⁶ Bobele, waba bée baanga, batoma baesi ya motuna bekye: «Nkolo, imbele me sango sisi, sasmobuyisa we Isalayele bokonzi phe?» ⁷ Yesu amba wo na bée yokye: «Tosengyesi iyeba bileko na imbele sa bongya Tata na bokonzi phe mampenza. ⁸ Kasi bée, wamozwa mwiya nwaka Bolobo nwa moeutela, emba wamoba manzoka ma nga o Yelusaleme, o Yuda mobimba na Samaliya, tee noko o mbomela ya mokyisi.» ⁹ Sima ya bowokye babona, Yesu aesi ya baa o ikolo o miyo ma be. Bobele, ipata sonoko siesi ya moziba, bée sa kula mowene. ¹⁰ Waba bée baikasi ilamamala bakyeke bo okokye yo, ikyeka bobo, bampele babale balati bitobu bitane baesi ya batokolele. ¹¹ Baesi ya wo na be, bekye: «Bato ba Galileya, bée oikasi otemi wawana kokyeke o ikolo pho ya'ye? Yesu me, obaa o ikolo o miyo ma bée, amokula ya nde bomo bo omowenekyi bée ibaa o ikolo.»

Moolongo wa Yudasi

¹² Bobele, batoma baesi ya mana o ngomba ya nzete ya Olive, babuto o Yelusaleme. Itakye sa ngomba me na Yelusaleme sabaka kilometele yonyo. ¹³ Waakoma bée o Yelusaleme, bakyeke baa o etee ya ingambi eya ikolo, eyamelekye bée izala. Yabaka Petelo, Yoane, Zake, Andele, Filipe, Toma, Batelemi, Matiye, Zake nwana wa Alafa, Simo moambelesi wa mokyisi nwe na Yuda nwana wa Zake. ¹⁴ Bée baso, ndondo yonyo, bamiambyaka o ibondede nkolo iso, na ndambo ya babasi: Maliya, nyango wa Yesu, na basii ba Yesu.

¹⁵ Mi nkolo me, baekosi baanganaka elele yonyo na bato phenephe munkama mbuka mako mabale. Petelo aesi yakye teme onte ya be, amba wo yokye: ¹⁶ «Bebi, elaa obokye maphoo maimolaka Bolobo o makomi makokyisame. Aimolaka maphoo me na munoko nwa Davidi pho ya Yudasi owa butwaka ikamba bato bakyeke akye Yesu. ¹⁷ Pho abaka

mɔnɔmɔ na banga, azwaka se iyalo sa etoma na banga. ¹⁸ Moto me aombaka mokondo na baphalanga baamuumaka na bée pho ya bofe phakyelaka yo. Atokobo na moto, ibu se siwaye, nkundu ye iso inyango. ¹⁹ Bato baso ba Yelusaleme baokaka simo me, baphekye mokondo me nkombo na munoko nwa bée obokye: “Akedama.” Kyelukye iwo obokye: “Mokondo nwa malongo.” ²⁰ Na o buku pha Meembo bakoma obokye: “Ingambi se sialangane, na moto mɔnɔmɔ sa sizala.” Bakula na koma obokye: “Moto mosuu akpe etoma ye.”

²¹ Yango mena onte ya bampele baso baanganaka na banga imbela siso sabaka Nkolo Yesu kanyolo katoko na banga, ²² tata na batisimo ya Yoane nɔnɔ o mokolo nwaamumanya bée onte ya banga: Esengyesi obokye mɔnɔmɔ onte ya bée abutwe ne nzoka ya ikundwa se elele yɔnɔyɔ na banga.»

²³ Bobele, baesi ya tokolo bampele babale: Zozefu okobangye Balasaba, bamobokya nkombo esuu ya Yusutu, na Matiasi. ²⁴ Emba bamba ya bɔndeke bobo: «Iwe, Nkolo, okoebe mandondo ma bato baso, oloteya moto oosi we onte ya bato babale baba, ²⁵ pho aolongo o etoma, o elele ya botoma ele Yudasasi pho ya ikye o elele ye mampenza.» ²⁶ Bobele, bamba ya maa mbese, mbese ya mba longya Matiasi, emba baamba mobakya o motango nwa batoma iko mbuka mɔnɔmɔ.

2

Iya sa Bolobo

¹ Wakoma nkolo mako matano, baekosi baanganaka baso elele yɔnɔyɔ. ² Mbala yɔnɔyɔ, toko yɔnɔyɔ euti o ikolo ndokolo lokyito la ewele ekusi elambisinye ingambi siso saazalaka be, ³ bobele, baesi ya wene ndee ya nwinya ikabaa, itemi o ikolo sa mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na be. ⁴ Emba bée baso batondaka na Bolobo. Emba bamba butwa iwo na noko suu bo waba phekye Bolobo maloba ma iwo.

⁵ Bayuda babaka o Yelusaleme, bampele baatosa Nwaphongo, na

ma Bota maso maali o mokyisi. ⁶ Waokana toko mena, bato baikye baesi ya kye angana wamo. Bakamwaka na boikye pho baba babaokye moto na moto na munoko nwe nwa lombo. ⁷ Bawenekye inganga, bakamwaka, bamba wo bekye: «Taakyeka, yango bato baso bawo baba teli bato ba Galileya? ⁸ Ka ndengye'ye mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ onte ya banga kabaokye na munoko nwe nwa lombo? ⁹ Onte ya banga, bana bauta o nkyisi ya Parte, Medes na Elamite, bato ba Mezopotami, ba Yuda na ba Kapadose, ba Pontis na ba nkyisi ya Azi, ¹⁰ bato ba Friji na ba Pamfili, ba Ezipito na ba mokyisi nwa Libi phenephe na sirene na bato bauta o Loma, ¹¹ baso, ebe Bayuda na bato ba Loma bamibuya Bayuda, bato ba Kelete na ba Arabi, tobaokye banga baso, baimole bitoma binene ba Nwaphongo na noko ya banga ya lombo!» ¹² Bée baso bawenekye inganga bibi bamakamakye bambe wɔnɔ bekye: «Eye kyelukye iwo bo?» ¹³ Kasi baayoko babaekyekye bekye: «Balangyi maleku!»

Iteya sa Petelo

¹⁴ Bobele, Petelo aesi ya teme yo na bebi ne batoma iko mbuka mɔnɔmɔ, amba ya tomba nwesi, amba ya wo na bée yokye: «Bée bato ba Yuda na bée bato baso baazale o Yelusaleme, sosolo na bolaa lowo loolekane emba ola itoo ookye maloba ma nga. ¹⁵ Bato baba tebaikyi langa maleku bookoumunya be, pho totaa ba naino nde o ngonga eya iyato eya moo; ¹⁶ kasi eye kyekokysame yaawoko moimosi Yowele: ¹⁷ “Nwaphongo yokye: Kyeka maphoo maamoya o nkolo ya suka: Namunyangolela bato baso Bolobo pha nga, bana ba bée ba bampele na ba babasi bamoba baimosi, banzenga ba bée bamowene na ndoto, bananga ba bée bamoloto mandoto; ¹⁸ ee, mi bato ba nga ba etoma, na ba bampele na babasi, mi nkolo me, namunyangola Bolobo pha nga, emba bamoba baimosi. ¹⁹ Namokyela bilekyesako o ikolo na o se;

na malongo, na nwenya na ipata saa zunguu.

²⁰ Moo n̄wamobutwa enzombi; bokombe phamobutwa malongo.

O boo pha obokye mokolo n̄wa Nkolo moyee, mokolo munene na n̄wa nkyemo.

²¹ Emba moto munsɔ owamobanga nkombo ya Nkolo, amobika.”»

²² «Bato ba Isalayele, okyemela maphɔɔ mama: Yesu, moto wa Nazarete, moto owa eweninyaka Nwaphongo bokonzi phe na bilekyesako ndengye na ndengye onte ya b̄ee, bo koloebe b̄ee mampenza.

²³ Moto me, bo wameka Nwaphongo o n̄wango nwe na boebakye phe, b̄ee wamoambya o maboko ma bato babe obokye bamobakye o ekulusu. ²⁴ Kasi Nwaphongo amokundola, amumanya o bolosi pha iwa, pho iwaa tesabaka na mwiya n̄wa imoakya bobele. ²⁵ Na Davidi awoko pho ye, yokye:

“Imbele sisɔ nawenekye Nkolo atemi o boo pha nga, pho ali o bolo pha nga pho nga sanyingana.

²⁶ Yango mena, ndondo ya nga eli na nkyisa,

na lolee la nga lokumbe na nkyisa boikye; na nzoto ya nga ili na molemo,

²⁷ pho otoikye molimo n̄wa nga o mokyisi n̄wa bawe,

otoole na nga moto wa we, obokye nzoto ya nga ipholo o mooto.

²⁸ Onteye manzela ma bomoo, iba sa we na nga elele yonoyo simpe nkyisa.”»

²⁹ «Bebi na nga, naewole saasa pho ya nkoko Davidi obokye awa, bamokunda. Na mooto nwe moli nono lolo onte ya banga. ³⁰ Kasi yo, abaka moimosi, aebaka na obokye Nwaphongo amolakyelaka obokye amozasa monomo na bankoko bauta o ibu se o eziye ya bokonzi; ³¹ awenekye phanza ikundwa sa Klisto, emba pho ye awoko yokye: Tebaikaka mole o mokyisi n̄wa bawe na nzoto ye teyaikaka pholo o mooto. ³² Yesu me, Nwaphongo amokundola, banga baso toli manzoka. ³³ Waabaa yo o eboko ya

boloo ya Nwaphongo, amba zwa na Ango Bolobo pha molakyelaka yo; emba yo amba bonyangola, boko wene b̄ee na bookokye b̄ee bobo. ³⁴ Davidi, otowaika baa o ikolo, ana wo yokye:

“Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo ya nga yokye:

Yaka ya zale o boloo pha nga,

³⁵ tee nono wamobuya nga banguna ba we ekytele ya makolo ma we.”

³⁶ Bato baso ba Isalayele baebe na bolaa obokye: Nwaphongo amokyela Nkolo na Klisto, nde ona Yesu owabakaka b̄ee oekulusu!»

Baanosi ba ebandle

³⁷ Waaoka b̄ee maphɔɔ mamana, mandondo ma b̄ee temabaka bose. Baesi ya wo na Petelo na batoma bayoko bekye: Bebi na banga, tokyele bo?

³⁸ Petelo amba babuyisa yokye: «Bongola ntema ya b̄ee: Monomo na monomo na b̄ee abatisame na nkombo ya Yesu Klisto pho alimbisame na masumu me, emba wamozwa ikabo sa Bolobo pha Nwaphongo. ³⁹ Pho mbunu me eli pho ya b̄ee, na bana ba b̄ee na na bato baali itakye, baso baamobanga Nkolo wa banga Nwaphongo.» ⁴⁰ Na maloba masuu, Petelo abaimolaka na maphɔɔ masuu na ibalenza yokye: «Omibikya, onte ya yoo eyatono eye!» ⁴¹ Bato baanolaka iloba se bazwaka batisimo. Mokolo me, bato baabakysisamaka o motango n̄wa baanosi, bakomaka phenephe na nkoto iyato.

Ingomba sa ebandle

⁴² B̄ee baso balendelaka ibenga mateya ma batoma na iba elele yonoyo ndokolo bato ba ibota, na itenana ipa na na mabodesi. ⁴³ B̄ee baso bawenekye bobo pho batoma bakyelaka bilekyesako ndengye na ndengye.

⁴⁴ Bato baso baabutwaka baanosi babutwaka moto monomo emba baangiyaka mbolo ya b̄ee iso elele yonoyo. ⁴⁵ Baungyaka manzabi ma b̄ee na mbolo ya be, pho ya ikaba bana baphalanga onte ya b̄ee baso, kokokana na bosenga pha moto na moto.

⁴⁶ Mokolo na mokolo, balendendalaka ikye o Ingambi siinene sa losambo,

bakyesekye mapa o mangambi ma be, bakabaka ntoma na nkyisa na ná ndondo yonoyo. ⁴⁷ Bakumbelaka Nwaphongo emba bato baso babaka babayambe na bolaa. Emba Nkolo akyinzaka mokolo na mokolo o ingomba bato baabikaka o ingomba.

3

Etuku yonoyo ebikyi

¹ Petelo na Yoane bakyesekye ikye bondele o Ingambi siinene sa losambo, yabaka wa ngonga eya iyato eya nkokolo.

² Bamba yaa na lele monomo owa baka etuku tata ibotama se. Nkolo iso babaka bamozasa o munoko nwa Ingambi siinene sa losambo sibangye bee Mozibo Molaa pho aongakye baphalanga oka bato baso baayanyolo omo. ³ Lele me, wawene yo Petelo na Yoane balukye inyolo o Ingambi sinene sa losambo, aesi ya baonga baphalanga. ⁴ Emba Petelo na Yoane bamba molembetela, Petelo amba ya wo ne yokye: «Olokyekye»

⁵ Lele me amba bakyeka, pho aumunyaka izwa na bee nwanan ekpele. ⁶ Bobele Petelo aesi ya wo ne yokye: «Wolo ná baphalanga, sili na yango; kasi eli na nga, naephe yango: Na nkombo ya Yesu Klisto moto wa Nazarete, tambula!»

⁷ Emba amba ya mophila mi eboko eya boloo, amoinosi. Mina wamo, makolo na makyee matuto. ⁸ Moto me aesi ya ngbika, atemi, abuto itambula. Amba ya nyolo na bee o Ingambi siinene sa losambo, abuto ikyemitambula, kakyemingbika bibi kakumbele Nwaphongo. ⁹ Bato baso baamba mowene katambule kakyemikumbela Nwaphongo. ¹⁰ Bamoebaka

obokye eli yo moto owabaka kazale pho ya iongaka o Mozibo Molaa nwa Ingambi siinene sa losambo. Emba bato bailaka, bakamwaka na lowo lamoyelelaka.

Petelo kateya o Ingambi siinene sa losambo

¹¹ Waaba moto me saika Petelo na Yoane itakye, bato baso bayakaka angana wali bee na ikamwa o mokpengba nwa Salomo. ¹² Waawene Petelo babona, aesi ya wo na bato me, yokye: «Bampele ba

Isalayele, pho ya'ye kokamwe na lowo lolo? Pho ya'ye kololembetele, ndokolo naa banga totambuse moto oyo na mwiya banga naa na ngongo ya banga?

¹³ Nwaphongo wa Abalayama, wa Izaka na Yakobo, Nwaphongo wa baango ba banga, aphe mosali nwe Yesu ngambo, yo owa ungyaka bee na owa lekye bee o boo pha Pilata owa kpaka meko obokye kamokandole. ¹⁴ Kasi bee walekye moto o mosantu na owa bosembo, wamba onga obokye baekandolele mobomi nwa bato. ¹⁵ Mokonzi nwa bomoo owa boma bee. Nwaphongo amokundola o bawe, banga toli manzoka ma lowo me. ¹⁶ Pho ya ianola nkombo ya Yesu, nkombo me esi ya kuya moto okowene bee na okoebe bee oyo; emba ianola siute na Yesu simophe nzoto bokusi o miyo ma bee baso.»

¹⁷ «Yango mena, bebi, naebe obokye wakyelaka babona pho ya boebakye phe, nde ya bakonzi ba bee. ¹⁸ Nwaphongo akokye nde bomoo maphoo mawoko yo phanza na nzela ya baimosi baso obokye Klisto amunyokomo. ¹⁹ Bongola motema ombe butwela Nwaphongo, pho masumu ma bee ma malimbisame: ²⁰ Emba imbele sa iema saamoephe Nkolo samoya, waamotoma yo Klisto owa emekyela yo, yo Yesu. ²¹ Iyo asengyesi iikala o ikolo noko imbele sa mokokyisama maphoo maso maawoko Nwaphongo namunoko nwa baimosi basantu bakalakala. ²² Mose phanza awoko yokye:

“Nkolo Nwaphongo wa bee, amoetomela moimosi monomo onte ya bee boli nga; waamooka o maphoo maso ma moewole yo.

²³ Emba moto munso owamoba saoka moimosi mona, etakule ba onte ya bato, baamoboma.”

²⁴ Emba baimosi baso tata na Samwele na baso baya o sima ye, monomo na monomo awoko pho ya iimola nkolo me ili banga iye.

²⁵ Eli bee bana ba baimosi na baa sangola eya kyelaka Nwaphongo na baango ba bee, waawoko yo na Abalayama obokye: “Pho ya bankoko ba we, mabota maso ma

mokyisi mamopambolama.”²⁶ Eli phanza pho ya bée, Nwaphongo atokolo Mosali nwe, amba motoma iepambola pho ya iemanya moto na moto o maphoo me maabe.»

4

Petelo na Yoane bakye amba o ikyita sinene

¹ Waaba Petelo na Yoane bata ba iwono na bato, banganga ba Nwaphongo na mokonzi nwa babanze ba Ingambi siinene sa losambo na ba-Sadukayi baesi wali be. ² Babaka na yo iikye ya ibawene bateya na iimola ikundwa sa bawe bo wakundwa Yesu. ³ Baesi ya baakya, bakye banyosa o boloko nono yana pho ya butwaka nkokolo. ⁴ Bato baikye baokaka Iloba, baanolaka motango nwa bée nwa komaka phenephe na koto itano.

⁵ Waakoma yana, bakonzi, bankumu na bateye ba Mibeko baanganaka oli bée o Yelusaleme. ⁶ Yabaka Ana, nganga ya Nwaphongo o munene, Kaifa, Yoane, Alegizandele na bato baso baa ibota sa nganga o munene. ⁷ Baesi ya teye Petelo na Yoane onte ya be, babuto ibatuna bekye: «Na mwiya iye na ná nkombo iye, bée wakyela lowo lalona?» ⁸ Emba Petelo atondi na Bolobo pha Nwaphongo, amba wo na bée yokye: «Bakonzi ba bato na bankumu, ⁹ bo banga lolu balosambisa pho tokyesi moto wa bolosi lowo lolaa, obokye toimole na ndengye moto mona azwe bolaa, ¹⁰ oebe na bolaa bée baso na bato ba Isalayele obokye, eli na nkombo ya Yesu Klisto, moto wa Nazarete, owa bakaka bée o ekulusu, Nwaphongo amokundola onte ya bawe, emba eli nde o nzela ye, moto ootemi o boo pha bée oyo abikiyi. ¹¹ Yo ali

“ibanga sa tiyolaka bée batongyi ba mangambi, siibuto ibanga siiphisi ingambi siso.”

¹² Lobiko loli nde na nzela ye, kasi na mosuu phe, pho nkombo esu teeli o munse mumu eya phe bée bato eekoyi ilophe lobiko.»

¹³ Waaba bée bawene ianola sa Petelo na Yoane, na waebaka bée obokye

bali bato bate baika ekola na bato pha, bakamwaka, emba bamba eba obokye bato me babaka elele yonyo na Yesu. ¹⁴ Kasi waaba bée bawene moto obikiyi, atemi phenephe na be, tebakulaka zwa na lowoo la ibuya. ¹⁵ Bobele, baesi ya ambya mobeko nwa ibatokolo o elele ekyeangane bée iwo maphoo, bamba butwa iwono onte ya be, ¹⁶ bekye: «Tomokyela bo na bato baba? Pho waeba saa na bato baso baazasi o Yelusaleme obokye nde eyakolo elekyesako ekyelami na maboko ma be. Tolokoyi ieyangana. ¹⁷ Kasi pho ya obokye simo me sanyangwa oka bato baso, tobakatele, bée sakula wo na nkombo me ebe naa na moto nza.»

¹⁸ Bobele, baesi ya babanga, babakatesi na bokusi obokye bée sakula wo ebe iteya na nkombo ya Yesu. ¹⁹ Kasi Petelo na Yoane baesi ya babuyisa bekye: «Bee mampenza otene bolombe bo eli phele obokye: Banga toeyokye ndee tookye nde Nwaphongo. ²⁰ Pho ya banga tolokoyi ile iteya maphoo maawenekye banga na miyo ma banga na maaokaka banga na matoo ma banga.» ²¹ Bamba kula bakatela, emba bamba bale pho tebaikaka zwa malondo ma ibakanga. Pho bato baso bakumbelaka Nwaphongo pho ya lowoo lalekanaka. ²² Moto owa bikaka na mwiya nwa Nwaphongo abaka na mambula koleka mako mane.

Baanosi babondele

²³ Wabakandola be, Petelo na Yoane bamba yakye oka bebi na bée bamba baumola maphoo maso mawoko banganga banene ba Nwaphongo na bankumu. ²⁴ Waoka bée maphoo mana, baanosi bamba yaangana bée baso ndondo yonyo, babondele Nwaphongo, bekye: «Nkolo, iwe moto owakyela ikolo, munse, maa na iso illi omo. ²⁵ Na mwiya nwa Bolobo, wawoko na nzela ya nkoko wa banga Dawidi, moto wa we okoekyelele bobo:

“Pho ya'ye nkyisi iso itombi na bato baawangye makolo ma pha?

²⁶ Bakonzi ba munse munso batombi, injwana ebasi.

Na baangyesi baanga obokye baangyenele Nwaphongo na Masiya we.”

²⁷ Eli nde phele obokye Elode na Pōnti Pilata baanga o mokyisi mumu na bato baatebali Bayuda na bosoo Yisalaēle, baangyenele okoekyelele, yo Yesu Mosantu, owale we iba Masiya. ²⁸ Na bomō, bakokye maphōo maso, maakanaka we phanza na bokusi pha we na ná maumunya ma we. ²⁹ Uñwanwa eye, Nkolo, okyeye bookokane be. Ophe bato ba we baekyelele nguya obokye bamilenza phele iimola maphōo ma we. ³⁰ Elola eboko ya we obokye bato baamalosi babikye, bilekyesako na bilembetele bikyelame na nkombo ya Mosantu wa we, okoekyelele, yo Yesu.»

³¹ Waunva ibōndele, elele eyaanganaka bée yabutwaka inyingana. Emba baso batondaka na Bolōbo Bosantu, babuto imilenza ikye miimola maphōo ma Nwaphongo.

Baanosi bakabenele mbolo

³² Baanosi baso babaka na ndondo yōnyō na ná mokali mōnōmō. Mōnōmō na bée tawoko obokye mbolo ye ili ye ya mpenza. Kasi mbolo iso onte ya bée yabaka ya bée baso. ³³ Batoma baimolaka na nguya boikye obokye Nkolo Yesu akundwa ya phelephēle. Nwaphongo abapambolaka na boikye. ³⁴ Onte ya baso molaa tabaka. Yango mena, bato baso baabaka na manzabi, ebe mangambi, baiyungyaka. Bakpe baphalanga baazwaka be, ³⁵ bakye baphe batoma. Emba bakabaka onte ya bée kokokana na bosenga pha moto na moto.

³⁶ Moto mōnōmō, na nkombo Zezefu, wa ibota sa Lewi, amobotaka o esanga ya Shipre, batoma bamobokyaka nkombo ya Balaba kyeyimole obokye «moto ookolenza bebi». ³⁷ Aungyaka inzabi se, akpee baphalanga baazwaka yo, akye baphe batoma.

5

Ananiya na Safila bakose Bolōbo Bosantu

¹ Kasi lele mōnōmō na nkombo Ananiya, na nwanwasi we na nkombo Safila, bamba ya ungya inzabi sa be. ² Ananiya abombaka baphalanga

baayoko mi baphalanga baazwaka yo, baaikalaka, aesi ya kye baphe batoma. Nwanwasi we aebaka lowo me. ³ Bobele, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Ananiya, pho ya'ye Molemba aangangasi o ndondo ya we obokye okosa Bolōbo Bosantu? Obombi baphalanga bayoko mi baazwaki we, waungye we inzabi. ⁴ Obaki we sataa ungya inzabi me, sango sibaki sa we. Emba sima osiungye we, baphalanga baaki ba we, teli bomō? Ndengye'ye okani o ndondo ya we obokye okyele babona? Iwe tokatesi bato kasi okatesi Nwaphongo.» ⁵ Waoka Ananiya maphōo mamana, akaa o se, awe. Emba bato baso baokaka simo me, bailaka na boikye. ⁶ Banzenga baesi ya kye zinga ndemba ye na bitobu, baenyanye, bakye ekunda.

⁷ Yalekanaka phenephe ngonga iyato, nwanwasi ne, aesi ya nyolo, sa eba lowo lotokolokyi. ⁸ Petelo aesi ya motuna, yokye: «Inzimole, baphalanga baaungye na bée inzabi, bée baso babana?» Nwanwasi, yokye: «Be baso babana.» ⁹ Bōole, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Yabo'ye, we na molo nya we okosi obokye omekye Bolōbo pha Nkolo? Kyeka, bato baauti ikye kunda molo nya we, batokosi o munoko nwa ingambi. Na we, bamoya ekpa nde bomō.» ¹⁰ Mina wamō, nwanwasi me akaa o makolo ma toma Petelo, awee. Banzenga me waanyolo be, bakye mozwa, ambo wa. Bamba ya mokpa, bakye mokunda phenephe na molo nye. ¹¹ Bato baso ba Ingomba na bato baso baokaka lowo me, bamba ya ila na boikye.

Batoma bakyele bilekyesako biikye

¹² Batoma bakyelaka bilekyesako na bilembetele biikye onte ya bato. Baanosi baanganaka baso elele yōnyō o mokpengba nwa Salomo o Tempelo. ¹³ Moto mosuu nōnō mōnōmō taikaka meka ikye angana na be, kasi bato babaka babamengyele na boikye. ¹⁴ Bampele na babasi baikye baanolaka Nkolo, bamikyinzaka o eboko ya baanosi. ¹⁵ Bato babutwaka ikye nyanya baokaa, bakye baika o nzela, babalangye mi

ndengba na mi matoko obokye imbele samolekana Petelo, elalaa ye ekaalele nono baokaa bayoko. ¹⁶ Eboko ya bato bautaka o nkyisi yaa phanephe na Yelusaleme, bakyekeye na baoka na na bato banyokomo na malobo mabe. Emba bato baso babikaka.

Banyokolo batoma

¹⁷ Nkolo wa Banganga na bato baso baaka ne, bato ba ingomba sa Basadukai baokyelaka batoma zuwa siikye. ¹⁸ Baesi ya kye akya batoma, bakye banyosa o boloko. ¹⁹ Kasi imbela sa mokolo, nwanze nwa Nkolo akye zibola bikomba ba boloko atokosi batoma, yokye: ²⁰ «Kyende okye nyolo o Tempelo, oimole bato maphoo maso maa bomo bonyakune.» ²¹ Waoka bée baabona, wa mumbengu bakye nyolo o Tempelo, sabuto iteya.

Nkolo wa Banganga, na bato baabaka ne, baesi ya koma. Babangyi bakumu baso ba Yisalaye, baso baesi ya angana. Baesi ya toma bato ikye kpa batoma o boloko. ²² Waakoma bakyengyesi o boloko, ikye azwa omo phe. Baesi ya butwa ikye imola bato baabatoma. ²³ Bekye: «Tokye zwa boloko baezibi nde na bolaa, na bakyengyesi batemi obo pha mozibo nwa boloko. Kasi wazibosi banga, toloikiyi zwz nono moto monomo o motema.» ²⁴ Waoka Nkolo wa bakyengyesi ba Tempelo na bakolo ba Banganga maphoo mamana, bakamwaka na ndengye eyalemoko batoma, bamitunaka bo wamoba lowoo me.

²⁵ Moto monomo aesi ya kye baimola, yokye: «Kyeka bampele banyosakiyi bée o boloko, bali o Tempelo, bateya bato.»

²⁶ Bobele, Nkolo wa bakyengyesi aesi ya kye na bato be, bakye kpa batoma. Kasi bakyekeye na moo na moo, pho bailaka obokye bato sa bamaa mabanga. ²⁷ Baesi ya kye na be, bakye bateye obo pha bato baanganaka. Nkolo ya Banganga abuto ibatuna, ²⁸ yokye: «Toekatelaka na bokusi obokye sa kula teya na nkombo ya moto mona. Kyeka onyangosi maphoo maateya bée o mokyisi munso nwa Yelusaleme. Kolukye na ibuya obokye

banga bato baamoboma.» ²⁹ Petelo, na bebi ne batoma, baesi ya babuyisa yokye: «Ioka Nwaphongo, na ioka bato, banga tookye konza Nwaphongo.

³⁰ Nwaphongo wa bankoko ba banga owakundola Yesu owabomaka bée o ekululu. ³¹ Amobaya o mopha nwe nwa boloo, amobuya Nkolo na Mobikye pho ya bato ba Yisalaye baingole mandondo ma be, na obokye babalimbisa na bofe pha be. ³² Banga, na Bolobo Bosantu pha Nwaphongo boophe yo bato bawaa baamokye, toli manzoka ma maphoo maso mamana.»

³³ Waaoka bée maphoo mamana, baokaka yo, balukaka obokye babome batoma. ³⁴ Kasi Mofalisayi monomo abaka onte ya be, na nkombo Gamalie, moteye nwa mibeko. Bato baso bamokumolaka, amba ya teme onte ya baso baanganaka, abaongyi obokye bataa kuta tokolo batoma onze. ³⁵ Bobele, aesi ya wo na be, yokye: «Bato ba Yisalaye, okyebaka na lowoo laamokyela bée na bato baabana.

³⁶ Pho tewakyesi nkolo nzikye, Teudas atokoloko, yokye: Konza nde yo. Bato phenephe minkama mine babutwa isanga ne. Kasi yo, bamobomaka, emba bato baso baamobengaka, bamba ya nyangwa, tewakulaka wenene nono moto monomo. ³⁷ Sima ye, imbele saakye-lamaka etango, yakulaka tokolo moto monomo wa Galileya na nkombo Yudas, azwaka bato baikye baamobengaka. Kasi ne, bamobomaka. Emba bato baso bamobengaka, bamba ya nyangwa.

³⁸ Unwanwa eye, naambe ya ewole, ngakye: Bée sakula kyelela bato baabana etungu, o bale, bakyende. Bo ebe obokye maumunya ma bée na etoma ekyekyele be iuti na bato, yamunyangwa.

³⁹ Kasi bo kyeute na Nwaphongo, tokokyi iecto. Okyebe obokye bée sa nwana na Nwaphongo.» Bato baso baanganaka baesi ya anola maumunya ma Gamalile.

⁴⁰ Bamba ya banga batoma, babawandi phimbo, bakuli bakatela obokye bée sa kula teya na nkombo ya Yesu. Emba bamba ya bakandola. ⁴¹ Batoma baesi ya mana o elele eyaanganaka bée na

nkyisa iso, pho Nwaphongo abaphe kaa mi minyoko miizwe bée pho ya nkombo ya Yesu. ⁴² Emba nkolo iso tebaikaka le iteya na iimola Simo Elaa ya Yesu Masiya onte ya Tempelo, ebe na o mangambi ma bato.

6

Baosi baingosi sambo

¹ Mi nkolo me mina, baekosi baloboko boikye, Bayuda ba munoko nwa Baela bawolekye Bayuda ba muna mokyisi, obokye: Nkolo iso, waakabe bée ntoma, mazengye ma banga maimale. ² Bobele, batoma iko mbuka babale me baesi ya anginya baekosi baso, bawo na be, bekye: «Teli bolaa obokye banga tolekye imola Simo ya Nwaphongo pho ya ikabaka yaa iza. ³ Yango mena olo onte ya be, bampele sambo baali na mobesi molaa, baatonda na Bolobo Bosantu na ná boomakye. Emba tombe baphe etoma me mena. ⁴ Banga tomiamba nde ibondelakye na iimolaka Simo ya Nwaphongo.»

⁵ Bée baso baanolaka maphoo mana. Baesi ya olo bato baba: Setefano, moanosi nwa phele owa tonda na Bolobo Bosantu, Filipe, Polokole, Nikanola, Timona, Palamena na Nikola, moto wa Antioshe owamibuyaka Moyuda. ⁶ Baesi ya kye bateya batoma, babondesi na be, babatandesi maboko. ⁷ Simo ya Nwaphongo yanyangwaka mboka eso. Mokyisi nwa Yelusaleme nwabutwaka na baekosi baikye, na banganga baikye ba Nwaphongo baanolaka.

Baakye Setefano

⁸ Nwaphongo atonzaka Setefano na ngolu na ná bokusi phe. Setefano me akyelaka bilembetele na bilekyesako binene onte ya bato. ⁹ Kasi, bato baayoko baikaka ziiko na Setefano: Yabaka bato baabondede o ingambi siinene sa losambo la Bayuda siibangye be: Baombo baikwa: Bayuda ba Sirene, ba Alegizandri, ba Silisi, na ba Azi. ¹⁰ Tebaikaka koka imunyete pho abaka kawo na bomakye phaamophekye Bolobo Bosantu. ¹¹ Bobele, bamba ya phe

bato bayoko baphalanga obokye baimole, obokye: «Tomookyi, katole Mose, ebe na Nwaphongo!» ¹² Nde babona bamba ya losa bato ná bankumu ná bateye ba mibeko. Emba abesi ya moakya, bakye moika obo pha bato baanganaka. ¹³ Baesi ya kye na ná bato baamokatele maphoo, obokye: Moto oyo tale itola Tempelo ya banga na mobeko nwa Mose. ¹⁴ Tomookyi kawo, yokye: Yesu wa Nazalete amooto Tempelo, bamobuya na bonkoko phaloikyelaka Mose ndengye esuu.

¹⁵ Bato baso baanganaka, babuto ilembetela Setefano. Baweni boo phe bobuto ndokolo boo pha anzelu.

7

Etieni o boo pha Bayuda

¹ Nganga omunene amba ya motuna yokye: «Maphoo mamana mali phele?»

² Etieni amba ya mobuyisa yokye: «Ba tata na bebi na nga, okyemela. Nwaphongo owa nkyemo atokolelekye ango wa banga Abalayama waabaka yo o Mezopotami, sa bokyeyke zala o Halana, ³ amba ya wo ne yokye: “Mana o mokyisi nwa we, we na bonkpe pha we, okyende o mokyisi nwamoeteya nga.” ⁴ Bobele, Abalayama amba ya mana o mokyisi nwa Bakaladi pho ya ikye zala o Halana. Omo, sima ya iwa sa ango, Nwaphongo aesi ya mumanya o mokyisi nwa Halana. Amunyose o mokyisi moozasi bée lolole eye. ⁵ Nwaphongo taika mophe nono ekpele o mokyisi me, nono nwana elele wa iteya makolo. Kasi amolakyelaka obokye aamophe mokyisi me, na bo Abalayama tataaka ba na nwana. ⁶ Emba Nwaphongo amba wo bobo: “Bankoko bée bamozala o mokyisi mosuu, baababuya baombo, emba baabanyokolo mbula mikama mine. ⁷ Kasi mokyisi me nwaababuyaka baombo, naamosambisa, inga, kyewo Nwaphongo. Emba sima me, bamotokolo, emba bamunkeyelela o elele me.” ⁸ Amba ya kyela na bée sangola ya ibele. Yango mena waabota yo Izake, Abalayama amba ya mobele waakokya yo nkolo nwambi. Izake amba kyela nde

bomɔ na Yakobo, emba Yakobo amba kyela nde bomɔ me na bana bée iko mbuka babale baabuwaka bankoko iko mbuka babale ba Isalayele.»

⁹ «Bankoko me baokyelaka Zozefu zuwa, bamba muungya pho bakye ne o Ezipito. Kasi Nwaphongo abaka ne, ¹⁰ Amba motokolo onte ya minyoko miso mamina, amba na mophe bolaa na zebi o boo pha Falo, mokonzi nwa Ezipito, owa mobuyaka moangyesi nwa Ezipito na ingambi se sisɔ. ¹¹ Nzuka zilo siesi yakyinda Ezipito mobimba na Kanana. Minyoko mabaka miike, emba baango ba banga tebakulaka baa na ntoma ya iza. ¹² Waaoka bée obokye ntoma yabaka o Ezipito, Yakobo amba ya toma baango ba banga mbala eya ntubo omɔ. ¹³ Mbala eya ibale, Zozefu aesi ya eba banaa nyango, emba Falo amba ya eba mbale eyauta yo. ¹⁴ Bobele, Zozefu amba ya toma obokye bakye kpa ango Yakobo na banaa nyango, bée baso babaka bato mako sambo na batano. ¹⁵ Bobele Yakobo amba yakye o Ezipito, amba waa omɔ yo na baango ba banga. ¹⁶ Bakyekye na bibembe ba bée o Sikeme, baamba kye bakunda omɔ, o elele eli mooto nwa ombaka Abalayama na baphalanga oka bana ba Hamɔr, ango wa Sikeme.»

¹⁷ «Waabɔ obokye mbunu eyaikyelaka Nwaphongo Abalayama, ebutoo phenephe na ikokyisama, bankoko ba banga baamba botama, butwaka baikye o Ezipito. ¹⁸ Nonɔ waakpa moto mosuu bokonzi o Ezipito, otoikaka eba Zozefu. ¹⁹ Na malondo, mokonzi me anyolelekye bonkpe pha banga: Phowa ya inyokolo baango ba banga yakyekye tee nonɔ o ibatoma na bokusi obokye bavakye bana baabote bée baa sika pho bawe. ²⁰ Imbele me sabotamaka Mose. Abaka molaa o miyo ma Nwaphongo. Makombe maato, babaka bamokolo o ingambi sa ango ²¹ emba, wakye movaka be, nwana wa Falo wa nwanwasi amba moongo, amba mokolo ndokolo nwana we solongo. ²² Mose aekolaka zebi sisɔ sa bato ba Ezipito, emba abaka na mwiya o maphoo ma wo yo na o bitoma be. ²³ Waakoya yo mbula mako mane, maumunya maamba

moyelela obokye akyende oka banaa nyango, bana ba Isalayele. ²⁴ Waakye wene yo monomɔ na bée bamunyokolo, amba moambelega, emba pho ya ibuya bo nyokosi bée nwebi mona, amba boma moto owa Ezipito. ²⁵ Abaka kaumunya obokye banaa nyango bamososolo obokye Nwaphongo aababikya na nzela ye Mose, kasi bée tebaikaka sosolo bomɔ. ²⁶ Bo yana, bamoweni kakande bato babale banwane ebasi ekusi, pho ya imeka ibabongya, amba wo na bée yokye: “Bebi, bée oli inyango, pho ya'ye konwane?” ²⁷ Kasi owabaka kawande nwebi amba uka Mose, amba wo ne yokye: “Oekyesi mokonzi na munanga nwa banga nza? ²⁸ Kolukye imboma bo wabomaka we moto wa Ezipito yana?” ²⁹ Waoka Mose maphoo mamana, amba ya lota, amba kye mibomba o mokyisi nwa Madiani. Amba kye bota omɔ bana ba bampele babale.»

³⁰ «Sima ya mbula mako mane, anzelu amba motokolele o bokye pha ngomba ya Sinayi, onte ya ingyengu sa nwenya. ³¹ Mose akamwaka na lowoo lawenekye yo. Waluka yo isusana pho ya ikyeka, nyesi nwa Nkolo nwanamba okana: ³² “Nali Nwaphongo wa baongo, Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo”. Na itekyenele, Mose takulaka nyanga na ikyeka. ³³ Bobele, Nkolo amba wo ne yokye: “Manya basapato ba we o makolo, pho elele etemi we eli manyete masantu. ³⁴ Phelɛ, naweni pasi ya bato ba nga o Ezipito, naokyi na nkyime ya be. Nauti o se pho ya ibaikola. Emba unwanwa eye, kyende, nazingye ietoma o Ezipito.”»

³⁵ «Nde ona yo Mose, owa lekye be, obokye: “Oekyesi mokonzi na munanga nza?” Eli nde yo owatomaka Nwaphongo ndokolo mokonzi na mokandosi, na nzela ya anzelu owa motokolelekye o ingyengu sa nweya siilole. ³⁶ Eli yo owabatokoloko o Ezipito na ikyela maphoo ma ikamwa na mayaa o mokyisi nwa Ezipito, o ebale enene eya mangola na o bokye tee mambula mako mane. ³⁷ Ekuli ba nde yo Mose, owawoko na Baisalayele obokye: “Nwaphongo amotokolo onte ya

banaa nyango na b̄e moimosi monom̄o booli nga.”³⁸ Eli yo moto owaa owatemekye onte ya baango ba banga na anzelu owawoko ne o bokye, o ikolo sa ngomba ya Sinai. Eli yo moto owazwaka maloba ma bomoo pho ya ilophe mango.³⁹ Kasi baango ba banga tebaikaka zinga obokye bamookye. Bamotekye, na maumunya, bakulaka butwa o Ezipito.⁴⁰ Bamba wo na na Alona bekye: “Olokyelele banwaphongo baamobaka matambule oboo pha anga. Pho ona Mose owalotokoloko o mokyisi nwa Ezipito, toloebe maphoo maamoyeleli.”⁴¹ Mi nkolo me, bamba ya ema ekyeko ya nwana wa ngombe, bamba ya ebonzela bilambo, bamba yaanela na nkyisa ekpele eyakyela b̄e na maboko ma be.⁴² Pho ya bomoo, Nwaphongo amba bambya o maboko ma batuluku ba ikolo, nde bo wakomama wango o buku pha baimosi obokye:

“Bato ba Isalayele, mbula mako mane, o bokye,
wambomela manyama, wambonzela mambeka?
⁴³ Wanyanya molaku nwa Nwaphongo Moloki
na nyaseesi wa Nwaphongo wa b̄e Lefana,
bikyeko babina wabikyela pho ya ibikumola.
Yango mena namokye evaka itakye koleka Babilone.”»

⁴⁴ «O bokye, baango ba banga babaka na molaku nwaabaka na mobeta nwa sangola: Mose amokyelaka nde bo waawoko Nwaphongo ne. Amokyelaka kokokana na ndengye eya mowenekye yo.⁴⁵ Waazwa baango ba banga molaku me, bamba munyosa bo wabakambaka Yosua o mokyisi nwaabololoko b̄e mi nkyisi yawiinyaka Nwaphongo bato o boo pha be. Molaku nwa mobeta nwa sangola me nwabaka omoo nono o imbele saaka Davidi.⁴⁶ Davidi azwaka ngolu o miyo ma Nwaphongo, amba na onga ne obokye atongele Nwaphongo wa Yakobo na ingambi sa izala.⁴⁷ Kasi yabaka nde Salomo owamotongyelaka ingambi.⁴⁸ Kasi Owa ikolo taazale o mangambi

maatongama na maboko ma bato. Nde bo wawoo moimosi obokye:

⁴⁹ “Ikolo sili eziye ya nga ya bokonzi emba manyete mali ekyitele ya nga ya makolo.

Ingambi ye saamuntongyela b̄e, kyewoo Nkolo,

na elele ya nga ya iema yamoba ewa?

⁵⁰ Teli maboko ma nga makyela bikpele biso babina?”»

⁵¹ «Bato ba nzoto nkusi, bate baika b̄e bele o ndondo na o matoo, nkolo iso kosemole Bolobo Bosantu; oli nde ya baango ba b̄e! ⁵² Moimosi nza ooto wanyokolo baango ba b̄e? Baboma na baimolaka phanza iya sa Moto owa bosembo, nde yo ooungye b̄e na oobomi b̄e unwanwa eye. ⁵³ B̄e wazwaka mobeko nwaeyimolaka baanzelu, emba toika mokyelala!»

Iwa sa Etieni

⁵⁴ Maphoo me mabaphekya kabu emba bamba butwa iza mino na yoo pho ya Etieni. ⁵⁵ Kasi yo, atondaka na Bolobo, kakyekye nde ikolo. Amba wene nkyemo ya Nwaphongo na Yesu atemi o boloo pha Nwaphongo. ⁵⁶ Yokye: «Kyeka, nawene ikolo siingo na Nwana wa moto atemi o boloo pha Nwaphongo.» ⁵⁷ Bamba ya lika nyangye na bokusi, baundi matoo. Bobele, b̄e baso, bamba ya mivaka mi yo, ⁵⁸ baesi ya kye ne i mbale ya mokyisi, babuto imumaa mabanga obokye awe. Manzoka baikaka bitobu ba b̄e oka ma munzenga monomoo nkombo ye Saolo. ⁵⁹ Nzuka waaba b̄e bamuma mabanga pho ya imoboma, Etieni amba ya bondele bobo: «Nkolo Yesu, yamba molimo nwa nga!» ⁶⁰ Bobele, amba ya kusama na mabongo, amba lika nwanngye na bokusi yokye: «Nkolo, sakyeka isumu sa b̄e sisi.» Emba na maloba mamana, nono waasengo yo.

8

¹ Saolo abaka mi baanolaka obokye babome Etieni.

Saolo kanyokolo ingomba

O mokolo me, minyoko mikusi miayelelaka bato ba ingomba sa Yelusaleme. Many batoma, bato baso banyangwaka

o nkyisi ya Yuda na Samaliya. ² Bato ba mandondo malaa bamba kunda Etieni, bamba na mokyeelela eyakolo ngondε. ³ Kasi pho ya Saolo, iyo anyangolaka ingomba, anyoloko o mangambi ikye miakya babasi na bampele, kabavakye o boloko. ⁴ Bato baso banyangwaka, bakyeke miimola Simo Elaa o bilele biso.

Simo Elaa ya Nwaphongo ekomi o Samaliya

⁵ Yango mena Filipe, owakyeke o mokyisi munene nwa Samaliya, abuto iimola simo ya Klisto omo. ⁶ Bato baso na munoko monomo bamiambyaka o maphoo ma Filipi, pho baokaka sango ya bilekyesako babaka yo kakyele emba babiwenekye. ⁷ Pho malobo mabe maikye mabaka matokolo onte ya bato banyolelekye mango, malikye nyangye na bokusi, emba bituku biikye na bato ba bileme babikaka. ⁸ Nkyisa nzikye yabaka o mokyisi me.

⁹ Nzuka moto monomo abaka omo phanza na nkombo ya Simo owabaka kakyele manganga, abaka kakanwaisa bato ba Samaliya. Amikpaka moto monomo oolekyi na na ngambo, ¹⁰ emba bato baso bamiambyaka mi yo, ebe ngyeengye nono o baphomba. Babaka bawo bekye: «Moto oyo, ali Mwiya nwa Nwaphongo, mobangye bee «Mwiya nwa sikyisa.»» ¹¹ Bo bamiambyaka mi yo babona, eli pho wakokoko elinga bowabaka mbalo ye kyibakamwisa. ¹² Kasi waanolela bee Filipe owabaka kabaimole Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo na nkombo ya Yesu Klisto, bazwaka batisimo na babasi na bampele. ¹³ Simo yo mampenza abutwaka ne moanosi, amba ya zwa batisimo, bobele abutwaka na Filipe nde elele yonyo. Simo akamwaka na boikye oikyeka mayaa maanene na bilekyesako biabaka bikelame.

¹⁴ Waaoka batoma baabaka o Yelusaleme obokye bato ba Samaliya baanosi maphoo ma Nwaphongo, bamba ya toma Petelo na Yoane omo. ¹⁵ Waakoma bee omo, Petelo na Yoane bamba bondele pho ya bato ba Samaliya

obokye bazwe Bolobo Bosantu. ¹⁶ Pho Bolobo Bosantu tephataaka utela nono monomo na be, bataaka zwa naino nde batisimo na nkombo ya Nkolo Yesu. ¹⁷ Bobele, Petelo na Yoane bamba ya butwa ibatandela maboko, emba bato ba Samaliya bazwaka Bolobo Bosantu.

¹⁸ Kasi Simo, waawene yo obokye batoma baambya Bolobo Bosantu nde na itanda maboko, amba ya wo yokye kabaphe baphalanga. ¹⁹ Amba wo na bee yokye: «Onzakya na nga mwiya mamuna, pho ya obokye bato baamotandela nga maboko bazwe Bolobo Bosantu.» ²⁰ Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Owee we na baphalanga ba we, pho kounyanya obokye okokyi iomba na baphalanga, ikabo siambya Nwaphongo pha! ²¹ Otoozwe nono ekpele, ebe iyalo naa ilaka mi lowo lolekane wawa, pho ndondo ya we teli elaa o boo pha Nwaphongo. ²² Bongola motema nwa we ole maumunya ma we maabe, obondole Nkolo, naa akokyi ielimbisa na mango. ²³ Pho nawene obokye oli na zuwa, oombi na ba moombo nwa masumu.» ²⁴ Emba Simo amba buya yokye: «Bondole Nkolo pho ya nga bee mampenza, pho ya obokye iwoo bee yango sanzelela.»

²⁵ Bobele, waaunva Petelo na Yoane iimola na iwo maphoo ma Nkolo, bamba ya butwa o Yelusaleme. Baimolaka Simo Elaa o nkyisi nzikye yaa Samaliya.

Filipe na moto monomo wa Etiopi

²⁶ Mwanze wa Nkolo amba ya wo na Filipe yokye: «Teme, okyende o mbale eya ngyele o nzela ekyeute o Yelusaleme kyekyende o Gaza. Nzela me ealangaa.» ²⁷ Emba sakoko, Filipe amba yakye omo. Nzuka moto monomo wa Etiopi owamanya bee bompele, mokonzi munene na mokambi wa ezwele eso ya Kandase, mokonzi owa nwanwasi wa Etiopi, akyeke o Yelusaleme pho ya isambela. ²⁸ Ayakaka ya butwa oka ye, azasi o ikalo se, katangye buku pha moimosi Isaya. ²⁹ Bolobo amba wo na Filipe yokye: «Susinya okye benga

ikalo saasina.» ³⁰ Filipe amba ya kyilingana omō, aesi ya oka moto owamanyanya bée bompele mōna katangye buku pha moimosi Isaya, amba wō ne yokye: «Koebe ntina ya maphō matangye we maamana?» ³¹ Amba mobuyisa yokye: «Namba eba ndengye'ye, bo sibe na mot-eye?» Emba amba banga Filipe obokye abaa, azale phenephe ne. ³² Kyeka maphō ma buku mabaka yo katangye: Ndokolo mpate ekyekye na bée phō ya ikye etena nkyingo, ndokolo ηwana wa mpate akangyi munōkō o boo pha okoekate nkungye, nde bomō taingole munōkō.

³³ Na imiuya se, tebaikaka motenela phakolo bolombe.

Owamoimola manōkō me nza? Phō bamanye bomō pha o mokyisi.

³⁴ Moto owamanyaka bée bompele, amba wō na Filipe yokye: «Naebōndi, onzimole, moimosi kawō babona phō ya nza? Phō ye mampenza ndee phō ya mto mosuu?» ³⁵ Bobele, Filipe amba ya ingola munōkō, utama na yaakoma be, amba moimola Simo Elaa ya Yesu. ³⁶ Waaba bée bakye. Bamba kye koma o elele yōnyō ya maa, emba moto owamanyanya bée bompele yokye: «Kyeka maa, kyekatele iye obokye nazwe batisimo?» [³⁷ Filipe amba ya wō ne yo kye: «Bo koanole na ndondo ya we eso, okokyi ibatisama.» Amba ya buya yo kye: «Naanole obokye Yesu Klisto ali Nwana wa Nwaphongo.»]

³⁸ Amba ya wō ne obokye ateya ikalo se, Filipe na moto owa manya bée bompele baamba ya uta o maa, emba Filipe amba ya mobatisa. ³⁹ Waabwa bée o maa, Bolōbō pha Nkolo phaamba ya manya Filipe, emba moto owa manya bée bompele takulaka mowene, kasi amba kye nde nzela ye na nkyisa. ⁴⁰ Kasi phō ya Filipe, amba kye wenene o Azote, aimolaka Simo Elaa o nkyisi iso yaalekanaka yo nōnō wakoma yo o Sezare.

9

Mbela ya Saolo

¹ Saolo abaka na maumunya nde ma ikanela na iboma baekosi ba Nkolo, amba kyende ² tuna nganga o munene nkanda phō ya mangambi ma makyita ma Damaseke. Bo akye zwa omō bato baabengye nzela me, ebe babasi ebe bampele abakangye maphanga, aye na bée o Yelusaleme.

³ Waaba yo kakye nzela ye, wakoma yo phenephe na Damaseke, mbala yōnyō, mwenya mouti o ikolo, moesi ya mozinga na sina ilola. ⁴ Aesi ya kaa o se, amba ya oka ηwesi mōnōmō mowō ne obokye: «Saolo, Saolo, phō ya'ye konyōkō?»

⁵ Amba ya tuna yokye: «Iwe nza, Nkolo? Nali Yesu, eli nga okonyōkō we. ⁶ Kasi teme, nyōlō o mokyisi muunene, emba bamoewole losengyesi we ikyela.»

⁷ Bebi ne ba imbanga, batemekye, sawo na bōbō: Baokaka ηwesi, kasi tebaiaka wene moto. ⁸ Saolo amba ya teme, kasi na bo waba yo na miyo makyekye, takulaka wene na ekpele, bebi ne bamba mophlila mi ebōkō phō ya imonyōsa o Damaseke. ⁹ Akyekyela omō nkōlō iyaato sawene, saza na ekpele na sanywa.

¹⁰ Moekosi mōnōmō na nkombo ya Ananiya abaka o Damaseke. Nkolo amba mōbanga o ndōtō yokye: «Ananiya!» Ananiya amba mobuyisa yokye: «Nga oyo, Nkolo!» ¹¹ Nkolo amba kula wō yokye: «Wamokyende o ngo ekyebangye bée ngo eya Teme yō, otune o ingambi sa Yuda, moto okobangye bée Saolo wa Talase, ali o mō kabōndele. ¹² Auti iwene moto mōnōmō na kombo ya Ananiya anyōsi, amotandesi mabōkō phō ya obokye abutwe ikula wene.» ¹³ Ananiya amba buya yokye: «Nkolo, naokye bato baikye bawō phō ya moto mōna na phō ya bōbe bolukye yo ikyela baanosi o Yelusaleme. ¹⁴ Emba wawa ali na bokonzi bōsō boomophe banganga banene phō ya ikanga maphanga bato basō batangye nkombo ya we.» ¹⁵ Kasi Nkolo amba wō ne yokye: «Kyende, phō moto me ali ekyelele ya etoma eosi nga phō ya iteya na nkombo ya nga o nkyisi ya bato bate baebe Nwaphongo, oka bakonzi na bato ba Isalayele. ¹⁶ Phō naamoteya nga

mampenza bolosi bosɔ phaamooka yo phɔ ya nkombo ya nga.»

¹⁷ Bobele, Ananiya amba ya kyende, aesi yakye nyɔlɔ o ingambi me, amotandesi mabɔkɔ yokye: «Saolo, nwebi na nga, eli Nkolo ookontome — Yesu me owaetokolelekye o nzela eya baka we koye — phɔ ya obokye okule butwa iwene na obokye otonde na Bolɔbɔ Bosantu.» ¹⁸ Mina wamɔ, bikɔɔ ndokolo bikyete bimotokosi o miyo. Bobele, abuto iwene nɔnɔ waazwa yo batisimo. ¹⁹ Bobele waza yo, amba kula ya zwa bokusi.

Saolo kateya o Damaseke

Amba ya kyela banaa nkɔlɔ na baekosi babaka o Damaseke. ²⁰ Sa kɔkɔ, abuto ikyemimola o mangambi ma makyita obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo. ²¹ Bato basɔ baabaka bamookye bakamwaka, bekye: «Eye teli yo owabaka kanyɔkɔlɔ bato babaka batangye nkombo ya Yesu o Yelusaleme? Emba tayakaka wawa na nkoo phɔ ya iya baakya maphanga phɔ akye na bee oka banganga banene?» ²² Kasi Saolo anolaka na bokusi nkɔlɔ iso obokye Yesu ali nde owaakolo Masiya. Na waba yo kateya babona, Bayuda babaka o Damaseke tebakulaka zwaka na lowɔ la imobuyisa.

²³ Sima ya nkɔlɔ, Bayuda bamba ya okana obokye bamobome. ²⁴ Saolo amba ya eba nwango nwa be. Na moo na mokɔlɔ, babaka bakyingyele bibonga ba mokyisi nwa bee phɔ ya imoboma. ²⁵ Kasi mokɔlɔ mɔnɔmɔ, baekosi bee bamba moloya, bamokyese mieluba, bamba mouya o mbale eyɔkɔ ya ekuka eya zinga mokyisi.

Saolo akomi o Yelusaleme

²⁶ Waakoma yo o Yelusaleme, Saolo alukaka obokye aangane na baekosi baayɔkɔ, kasi basɔ babaka na boɔbɔ ne, tebaikaka anola obokye abutoo moekosi wa Yesu phele. ²⁷ Emba Barnabas amba mokpa, amba ya munyɔsa oka batoma, amba na baimola ndengye eya wenekye yo Nkolo owa mowolekye o nzela, na ndengye eyateyaka yo Simo Elaa na nkombo ya Yesu o Damaseke. ²⁸ Tata

wamɔ, Saolo abutwaka na batoma elele yɔnɔyɔ o Yelusaleme, kaimole Simo Elaa na nkombo ya Nkolo na ianola sisɔ. ²⁹ Aɔa kawɔnɔ na Bayada baamunɔkɔ nwa baela, kaikye miko na be. Kasi bee balukaka nde imoboma. ³⁰ Walooka bebi, bamba kyende ne o Sezare. Emba omɔ, bamba molekyinya o Tarse.

³¹ Emba ingomba saabaka o mokyisi nwa Yuda munɔ, nwa Galileya na nwa Samaliya babaka bose. Bamilenzaka, batambulaka na boilakye Nkolo, na nzela ya Bolɔbɔ Bosantu, babutwaka baikye.

Petelo abikye Ene wa Lide

³² Petelo abaka kakyemikye mi ina nkyisi bobele bobele. Mokɔlɔ mɔnɔmɔ amba ya kyende oka baanosi babaka o mokyisi na nkombo ya Lide. ³³ Amba ya kye zwa omɔ moto mɔnɔmɔ na nkombo ya Ene, alangyi mi ntangye mbula nwambi, phɔ abaka etuku. ³⁴ Petelo amba ya wo ne yokye: «Ene, Yesu Klisto aebikye. Langwa, obongya ntangye ya we, we mampenza!» Sa kɔkɔ, aesi ya langwa. ³⁵ Waamowene bato, bato basɔ ba Lide na ba mambale ma Salona baanolaka Nkolo.

Iakwa sa Tabita

³⁶ Nwanjwasi mɔnɔmɔ abaka o Yafo, abaka moekosi. Nkombo ye yabaka Tabita, na munɔkɔ nwa baela «Doloka», kyelimbole obokye Munkyete. Abaka na bitoma bilaa biikye na mosungyi wa bato baakaya. ³⁷ Nzuka mi nkɔlɔ me, aesi ya zwa bolosi, aesi ya waa. Wa unva bee imokunyola, baesi yakye molangya o etee ya ingambi eya ikolo. ³⁸ Oli Lide phenephe na Yafo, baekosi baokaka obokye Petelo abaka omɔ. Emba bamba motomela bato babale phɔ ya ikye mobanga obokye: «Yalobengye mizele.» ³⁹ Petelo amba yakye na bee mizele. Waakoma yo, baesi ya mobaya o etee ya ingambi eya ikolo, emba mazengye masɔ mabaka matemɔ o boo phe malele, mamoteya nkoto na bitobu babaka Doloka kakyele wataaka baa yo na be. ⁴⁰ Petelo amba ya tokɔlɔ bato basɔ, amba ya kusama na mabongo, amba bondele. Bobele amba ya miekola bili ndemba, amba wo yokye: «Tabita,

langwa!» Amba ya zibola miyo, wa wene yo Petelo, amba ya mielola, amba ya zala. ⁴¹ Petelo amba ya mophe eboko, amoteye, amba kula ya banga baanosi na mazengye, aesi ya bateya yo mumoo. ⁴² Mokyisi nwa Yafo mobimba nwa okaka lowo me, emba bato baikye bamba anola Nkolo. ⁴³ Petelo amba koko na nwana boikye o Yafo, oka moto monomo na nkombo ya Simo owa baka mokyisi nwa etoma na mangofo ma manyama.

10

Ndoto ya Kolonele o Sezare

¹ O mokyisi nwa Sezare, moto monomo abaka omoo nkombo ye Kolonele, abaka mokonzi nwa batayo ya batuluku ba Loma, ekyebangye be: «Batayo ya Itali». ² Moto me abaka moto molaa. Yo na ibota se siso babaka bakumole Nwaphongo. Abaka kalobo sunga Bayuda baakaya, na ibondele Nwaphongo ntango iso. ³ Mokolo monomo, imbele sa nkokolo, aesi ya wene, nde ya nzanga, o ndoto, mwanze monomo wa Nwaphongo kanyolo oka ye kamobangye yokye: «Kolonele!» ⁴ Kolonele aesi ya molembetela, na bobo, aesi yaanola yokye: «Nkolo, lowo iye? Nwaphongo asepesi na mabondesi ma we na bolaa bookyele we oka babola, emba taambi ebunga. ⁵ Emba unwanwa eye, toma bato o Yafo pho baye na moto monomo na nkombo Simo, owa kula bee phe nkombo ya Petelo. ⁶ Ali mobutu wa Simo mosuu, okoyele etoma ya mangofo ma manyama, okozale o ingambi sili o mokukulu nwa ebale eenene.»

⁷ Waalemoo anzelu owautaka imowole, Kolonele amba ya banga bato babale ba ingambi se na tuluku monomo okobondele na okokumole Nwaphongo, uta kalakala o se ya mibeko me. ⁸ Amba ya baimola iso ya moimolaka be, amba ya batoma o Yafo.

Ndoto ya Petelo o Yafo

⁹ Bo yana, mena bato me batakaba o nzela, baesi ya koma phenephe na mokyisi, Petelo aesi ya baa o motondo nwa ingambi nwaalangyema pho ya ibondele. Yabaka phenephe na bunya i

moto. ¹⁰ Kasi aesi ya oka nzala, emba alukaka iza. Waba bee bamolambele ya iza. Aesi ya loto ndoto. ¹¹ Aweni ikolo sizibo, ekoo yonoyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu maso mane, siute o se. ¹² Emba onte ya sango, yabaka manyama maso ma makolo mane na malande na ibu, na manyosi ndengye na ndengye. ¹³ Nwesi monomo moesi ya mowole obokye: «Teme, Petelo! Boma ozee.» ¹⁴ Petelo amba ya buya yokye: «Phe, Nkolo! Pho o bomoo pha nga, naino size ntoma ya ekyila na ya sokoto.» ¹⁵ Amba kula oka nwesi monomo mowone, pho ya mbala eya ibale obokye: «Ekpele ebuye Nwaphongo elaa, iwe tokokyi iwoo obokye eli sokoto!» ¹⁶ Lowo me lakyelama mbala iyato, emba ekoo me nono waabutwa yango o ikolo.

¹⁷ Petelo ameka imilimbolela yo mampenza ntina ya ndoto euti yo iloto, sakoka, nde imbele me, batima ba Kolonele babaka bakyemituna mboka eso wali ingambi sa Simo, baesi ya koma o munoko nwa lopango. ¹⁸ Bamba butwa babangye na bambe na tuna bekye: «Simo Petelo kazale wawa?» ¹⁹ Petelo abaka kataumunya nde ndoto ye, kasi Bolobo amba wo ne yokye: «Kyeka, bato babale baelukye. ²⁰ Uta uwanwa eye, kyende na bee molongo, samakamaka, pho eli nga moto obatomi.» ²¹ Bobele, Petelo amba ya uta ikyebenga bato me. Amba ya wo na bee yokye: «Nga oyo. Eli nga moto okolukye bee. Oesi ya nkyeka pho ya'ye?» ²² Bamba mobuyisa bekye: «Eli mokonzi nwa batuluku, Kolonele, moto monomo wa bosembo, okoile Nwaphongo, oli na na mobesi molaa onte ya Bayuda baso. Mwanze wa Nwaphongo amoweninya obokye asengyesi ikyela obokye okyende o ingambi se pho aokye maphoo ma we.» ²³ Petelo amba ya banyosa, amba ya bayamba.

Bo yana, amba ya kye na bee molongo na bebi baayoko ba Yafo. ²⁴ Bunya pha sima, amba ya koma o Sezare. Kolonele, o mbale ye, waba yo kabaziya, abangaka banaa nyango, na bebi ne balobo zingana na ne. ²⁵ Imbele saa koma Petelo,

Kolonele amba kye vana ne, emba amba mivaka o makolo me pho ya imokumbela. ²⁶ Petelo amba ya wo ne yokye: «Inwa, pho na nga nali nde moto boli we». Bobele amba ya mophila pho ya imunola.

²⁷ Emba, bibi kawono ne, amba nyolo. Wakye wene yo moluku nwa bato, ²⁸ amba ya wo yokye: «Bo koebe bee, eli ekyila pho ya Moyuda angana elele yonyo naa ikumana na mobutu. Kasi oka nga, Nwaphongo kaute insosolisa obokye tewasengyesi iwo obokye moto oyoko ali na sokoto naa tali wa iba ne elele yonyo. ²⁹ Yango mena naesi saika ziko wambangyi we. Kasi unwanwa eye, nazingyi iyeba ntina embangyi na we.» ³⁰ Kolonele amba ya buya yokye: «Lolo wakokyi nkolo iyato, o ngonga eya iyato eya nkokolo, nabaka nabondele o ingambi sa nga. Mbala yonyo, moto monomo alati bitobu bilaa aesi ya teme o boo pha nga ³¹ kawo na nga yokye: “Kolonele, ibondesi sa we basianos, na bolaa bokyele we bato, Nwaphongo kaboumunya. ³² Emba toma moto monomo o Yafo pho ya ikye banga Simo, owaphe bee nkombo ya Petelo, aye wawa. Ali mobutu o ingambi sa Simo okokyele etoma ya mangobo ma manyama, ingambi se sili o mokukulu nwa ebale eenene.” ³³ Nde o sina imbela, naesi ya toma bakye eluka. Emba obee na banga na lozingo pho ya iyalo Benga. Unwanwa eye, kyeka banga baso o boo pha we pho ya iyoka iso ietomi na Nkolo iya loimola.»

Petelo kawo maphoo oka Kolonele

³⁴ Bobele, Petelo amba ya ingola munoko yokye: «Nde phele, naweni obokye Nwaphongo tali mbale nde na moto monomo. ³⁵ Emba na o mabota maso, moto munso okomwile na okokyele bosembo, Nwaphongo kamoanole. ³⁶ Simo ye, aetomela bato ba Isalaye: Simo Elaa na bose, na nzela ya Yesu Klisto, iyo oli Nkolo ya bato baso. ³⁷ Bee koloebe. Lowo laokana o Yuda mobimba, lauta o Galileya, sima ya batisimo eyateyaka Yoane. ³⁸ Yesu me owa botama o Nazarete, bee koebe

ndengye eya mophe Nwaphongo Bolobo na mwiya. Atambulaka mboka eso ikyemikyela bolaa, kakyemibikya bato baso babutwaka baombo ba Zabulu, pho Nwaphongo abaka ne. ³⁹ Emba banga toli manzoka ma etoma ye eso o mokyisi nwa Bayuda na o Yelusaleme. Yo owa boma bee na imobaka o ekulusu, ⁴⁰ Nwaphongo amoakola mokolo nwa iyato, emba amophe obokye amiweninya, ⁴¹ na bato baso phe, kasi na manzoka matanga Nwaphongo phanza, na banga bazaka na banywaka ne sima ya ikundwa se onte ya bawe. ⁴² O suka, amba lotoma ikyemiimola bato na ibayelega simo obokye: Eli yo owa lo Nwaphongo ndokolo munanga nwa bato bali na bomoo na baawa. ⁴³ Nde pho ye, baimosi baso bawo bobo: Ilimbisa sa masumu sapheme na nzela ya Nkombo ye oka moto muso okomoanole.»

Iya sa Bolobo oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Petelo ataka ba naino kaimole maphoo, Bolobo Bosantu boesi yauta mi bato baso babaka baokye Iloba. ⁴⁵ Yabaka boobo onte ya baanos, babele, bakyekye na Petelo. Yango mena, unwanwa eye, nono o mabota ma bato bate bali Bayuda, ikabo sa Bolobo Bosantu sa nyangwaka! ⁴⁶ Pho baokaka bato me bawo na noko ya be, bakumbele bonene pha Nwaphongo. Petelo amba kula ya wo yokye: ⁴⁷ «Moto akokyi ikatela ibatisa bato baba na maa, pho na bee bazwe Bolobo Bosantu ndokolo banga?» ⁴⁸ Amba ya ambya mobeke nwa ibabatisa na nkombo ya Yesu Klisto. Bobele, bamba ya moonga obokye akule ba na bee banaa nkolo.

11

Simo ya Petelo o Yelusaleme

¹ Batoma na bebi baabaka o Yuda baokaka bawo obokye nkyisi ya bato bate bali Bayuda, baanos iloba sa Nwaphongo. ² Waya butwa Petelo o Yelusaleme, baabele bee bamba ya ika ziko ne. ³ Bekye: «Okye nyolo o ingambi sa bato bate baika bele be, ozee na bee

elele yonoyo!»⁴ Bobele, Petelo amba kula ya tata simo me tata o etatele, amba ya bawole lowo lonolo na lonolo, yokye:⁵ «Nabaka o mokyisi nwa Yafo nabondela. Naesi ya wene o ndoto ekpele yonoyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu mane, siute o ikolo nono waya sango wali nga.⁶ Walembetela nga o imputa me, naeai yawene manyama ma makolo mane ma mokyisi, manyama ma mangonda, maalande na ibu na manyosi ma ikolo.⁷ Naesi ya oka na ntwesi monomo mowo na nga obokye: “Petelo, inwa, boma ozee!”⁸ Naesi ya wo ngakye: “Phe, Nkolo! Pho bikpele bia ekyila na bia sokoto naino tebinyosi o munoko nwa nga.”⁹ Mbala eya ifale, ntwesi ntwamba kula uta o ikolo ntwamba buya obokye: “Ibongye Nwaphongo, we tokokyi ikpa ndokolo ili ya sokoto.”¹⁰ Lowo me lalekanaka mbala iyato, emba iso yamba kula butwa o ikolo.¹¹ Emba sakoko, iwenekye bampele baato bantomelaka be, bautaka Sezare, baesi ya koma o ingambi saabaka banga.¹² Bolobo Bosantu aesi ya wo na nga obokye nga sa makamaka, nakye na bee molongo. Nakye na na bebi motoba bakye nzika. Banga baso tomba ya kye nyolo o ingambi sa moto me.¹³ Moto me amba ya loimola bo wawenekye yo anzelu o ingambi se atemi kawo ne obokye: “Toma bato o Yafo, bakye banga Simo, owa kula bee phe nkombo ya Petelo,¹⁴ owa moewole maphoo mamobikya iwe na ingambi sa we siso.”¹⁵ Watata nga iwo, Bolobo Bosantu boesi ya bautela nde bo waloutelaka phango o etatele.¹⁶ Namba ya umunya maphoo ma Nkolo wawoko yo obokye: “Yoane abatisaka na maa, kasi bee wamobatisama na Bolobo Bosantu.”¹⁷ Bo ikabo me siphemi oka be, Nwaphongo asiphe na banga pho toanola Yesu Klisto. Emba nga nali nza pho ya ikatela Nwaphongo ikyela.»

¹⁸ Waoka bee maphoo mamana, bamba ya ikala bose, babuto ikumbela Nwaphongo, bekye: «Kyeka obokye Nwaphongo aphe na nkyisi iteili ya Bayuda obokye ibongole mandondo pho ya izwa bomoo.»

Etatele ya ingomba sa Antioshe

¹⁹ Bato banyangwaka pho ngongo eyau-taka pho Etiyeni, bakyeke nono o Fenisi na o Shipre na o Antioshe. Kasi tebaikaka teya nono moto monomo iloba bo teyabaka nde Bayuda.²⁰ Nzuka bana onte ya bee babaka bato ba Shipre, na ba Sirene, bautaka o Antioshe, babaka bateya na bee oka Baela, baimole Simo Elaa ya Nkolo Yesu.²¹ Eboko ya Nkolo ya baka na be, emba motiya nwa bato baanolaka Nkolo nwa butwaka moikye.

²² Simo ya lowo me yamba koma o matoo ma baanosi ba ingomba sabaka o Yelusaleme, emba bamba ya toma Balaba o Antioshe.²³ Wakye wene yo omo ngolu ya Nwaphongo kyekyele etoma, abaka na nkyisa, emba amba balenza bee baso pho baikale ikyelela Nkolo na ndondo yonoyo.²⁴ Pho yo abaka moto molaa na owa tonda na Bolobo Bosantu na na ianola. Emba moluku nwa bato mwikye ntwamba ya miambya oka Nkolo.²⁵ Bobele, amba yakyende o Tarsis pho ya ikye luka Saolo.²⁶ Wakye yo mozwa, amba yakye ne o Antioshe. Bamba kyela omo mbula mobimba ikyela etoma elele yonoyo na bato ba ingomba. Bateyaka bato baikye somo. Emba yabaka o Antioshe, waatataka bee ibanga baekosi na nkomgo ya baklisto pho ya mbala eya yambo.

²⁷ Mi nkolo me, baimosi bamba ya uta o Yelusaleme, bakye o Antioshe.²⁸ Monomo na be, na nkombo ya Agabusu, amba ya teme, amba ya imola na mwiya nwa Bolobo Bosantu obokye zilo sikusi samokyinda mokyisi mobimba. Yakye-lamaka imbele saabaka Kolode mokonzi.²⁹ Bobele baekosi bamba yakpa meko obokye bamotaa monomo na monomo kokokana na bozwakye phe, batome pho ya isunga bebi bazale o Yuda.³⁰ Bamba kyela nde bomoo. Bamba tomela bankumu nsindo yazwaka bee na Balaba na Saolo.

12

Babomi Zake, baakye Petelo

¹ Imbele me sasina, mokonzi Elode abutwaka inyokolo bato bayoko ba

ingomba. ² Amba ya boma Zake, njwana nyango na Yoane na mumphata. ³ Wawene yo obokye Bayuda bakumbe na yakyelaka yo, amba kula akya Petelo. (Yabaka i nkolo ya eseleko ya mapa matumbe bée sa muno moulole mapa.) ⁴ Wamobanga be, amba munyosa o boloko, amombye o mafoko ma biboko bine ba batuluku, eboko ya bane bane pho ya imokyengyele. Bazingaka ikye moambinya o boo pha bato o sima ya eseleko ya Ilekana. ⁵ Yo Petelo mona, abaka o boloko, kasi ibondela sikusi sa ingomba sabaka oka Nwaphongo imbele sisu pho ye.

Bakandosi Petelo

⁶ Waaluka Elode iyambinya Petelo, na mokolo me, Petelo alalaka onte ya batuluku babale, bamokangyi na nyololo ibale, na bakyengyesi babaka batemi o mozibo. ⁷ Emba kyeka anzelu wa Nkolo aesi ya tokolo na mwenya mobuto ingyengye wamo. Aesi ya wanda mobanzi nwa Petelo, aesi ya moumola yokye: «Langwa izele!» Bobele, nyololo yeesi ya mana o mafoko me. ⁸ Mwanze amba ya wo ne yokye: «Kanga kamba ya we, lata bikoto ba we.» Amba kyela bomo. Amba kula wo ne yokye: «Lata munkoto nwa we, ombengye.» ⁹ Petelo aesi ya tokolo, abuto imobenga, saeba obokye ikyilekane ne na anzelu ili ya phele: Awenekye ndokolo kaloto ndoto. ¹⁰ Walekana yo ibala sa etatele na sa ibale, bamba ya koma o mozibo nwa ebuni munyolo na bée o mokyisi munene. Ekomba ya mozibo me yaingwaka nde yango mampenza. Bée bamba ya tokolo nono wabenga bée ngoo yonoyo, bobele mina wamo, anzelu aesi ya moika.

¹¹ Emba Petelo amba ya mieba, amba wo yokye: «Unanwa eye, naebi phele obokye Nkolo atomi anzelu we pho ya iyamanya o mafoko ma Elode na bofe bosu bonzimelakyi Bayuda.» ¹² Waeba yo elele ekomi yo, amba yakye o ingambi sa Maliya, nyango wa Yoane, owaphekye bée na nkombo ya Malako. Omo bato baikye baanganaka, babondela. ¹³ Wakomola yo ekomba enene eya lopango, njwanwasi

monomo wa etoma amba susinya pho ya iyokyemela, nkombo ye Loda. ¹⁴ Amba ya eba njwesi nwa Petelo. Na nkyisa, taikaka zibola ekomba. Amba butwa na mbangu o motema, amba kye imola obokye Petelo atemi o boo pha mozibo munene. ¹⁵ Bamba ya wo ne bekye: «Oyeye!» Kasi yo kaanole nde obokye eli phele. Bamba wo bekye: «Wanaka eli anzelu we.» ¹⁶ Mena Petelo kakomole nde bokomosi. Wamba ya zibola bée ekomba, bamoweni, babuto ikamwa. ¹⁷ Amba ya bazibisa na eboko obokye baikale bose. Amba ya baimola ndengye emotokosi Nkolo o boloko, yokye: «Oimola Zake na bebi lowo me.» Emba amba ya tokolo, aesi yakye o elele esuu.

¹⁸ Waaye bunya, toko ekusi yeesi ya tokolo onte ya batuluku. Bamitunaka bekye: «Petelo akyesi bo?» ¹⁹ Elode amba toma bato bakyemimoluka, imozwa phe. Amba ya tuna bakyengyesi, amba ya wo obokye bababome. Amba ya mana o Yuda akye o Sezare, amba ikala omo.

Iwa sa Elode

²⁰ Elode abaka na yo na bato ba Tula na Sidona. Bato babana baesi ya kolo, bakye oka ye. Babongye na Balasitusu, moto wa etoma wa etee ya ingambi eya ilala ya mokonzi, obokye bakule butwa na booka, pho nkyisi ya bée izwakye ntoma ya iza ikyeute o mokyisi nwa mokonzi. ²¹ Wakoma mokolo nwa okanaka be, Elode amba ya lata etobu ya bokonzi, aesi ya zala o eziye ye ya bokonzi kabawole maphoo. ²² Bato baesi ya njwana, bekye: «Eye nde njwesi nwa Nwaphongo, teli nwa moto!» ²³ Nde o sina imbele, anzelu wa Nkolo aesi ya mowanda pho taphe waphongo nkyemo. Bobele banyanzumbele bamba ya mozaa, nono waa wa yo.

²⁴ Maphoo ma Nwaphongo manyangwaka mboka eso, na baanosi babutwaka baikye. ²⁵ Waunva Balaba na Saolo etoma ya be, bamba ya butwa o Yelusaleme. Bakyekye na Yoane, owaphekye bée nkombo ya Malako.

13

Batomi Balaba na Saolo ikye imola Simo Elaa

¹ O ingomba sa Antioshe, baimosi na bateye babaka omɔ. Balaba, Simeyo okobangye bée Mwindo, Lukusu wa Sirene, Manaene owakolaka elele yonɔyɔ na nwanngyesi Elode, na Saolo. ² Mokolo monɔmɔ nwa baka bée babondele Nkolo na imiima ntoma, Bolɔbo Bosantu amba ya wɔ yokye: «Omanyisa Balaba na Saolo phɔ ya etoma eebabangyi na nga.» ³ Bobele, wa miima bée ntoma na wa bɔndeɛ be, bamba ya batandela maɔko, nonɔ wa bale bée bakye.

Balaba na Saolo o esanga ya Shipre

⁴ Wa ba bée o etoma eya baphe Bolɔbo Bosantu ya ikyenimola Simo Elaa, Balaba na Saolo bamba ya uta o ibongu sa Silisi. Omɔ, bamba ya kpela o masuwa phɔ ya ikyende o Shipre. ⁵ Wakoma bée o Salamini, bamba ya imola iloba sa Nwaphongo o mangambi ma makyita ma Bayuda. Babaka na ná Yoane phɔ ya ibasunga.

⁶ Wa katisa bée esanga eso nonɔ o Pafos, bamba kye zwa moto monɔmɔ, nkombo ye Balayesu, yo moyuda, mokyisi nwa manganga, abaka kamikpe obokye ali moimosi. ⁷ Abaka yo na mwanngyesi wa esanga. Nkombo ya mwanngyesi me, Selegusu Polo, moto wa malondo. Iyo amba ya toma obokye bamobangyele Balaba na Saolo, phɔ alukaka na bokusi obokye aokye iloba sa Nwaphongo. ⁸ Kasi nganga Elima (phɔ nkombo ye kyelimbole babona), taikaka anola yaabaka bée bawɔ, emba alukaka na obokye nwanngyesi yo sa anola. ⁹ Bobele, Saolo, okobangye bée Polo, atondaka na Bolɔbo Bosantu, amba ya molembetela. ¹⁰ Amba wɔ ne yokye: «Owatonda na malondo mabe na ná bɔɔle, nwanwa wa Molemba, nwakolo munguna nwa bosomebo! Otoeme ikyemistingiyina manzela ma Nkolo mateme yɔɔ? ¹¹ Emba kyeka inwanwa eye, ebɔko ya Nkolo ya moewanda: Wamophɔlo miyo, nonɔ itekye, otokule wene moo.» Mina wamɔ,

lonzumbe na enzombi eesi ya moziba, abuto tibatiba phɔ ya iluka bato ba imokpa mi ebɔko. ¹² Bobele wawene mwanngyesi lowɔ loleka, amba butwa ianola, phɔ mateya ma Nkolo maamokamwisaka na boikye.

O Antioshe ya Pisidi, Polo awɔɔ

¹³ Polo na bebi ne bamba ya kpela o masuwa o Pafos, bamba ya koma o Peleze o Pamfiliya. Emba Yoane amba kabana na be, yo ibutwa o Yelusaleme ¹⁴ Be, bamba ya mana o Peleze, bamba ya koma o Antioshe o pisidi. Mokolo nwa sabata, bamba ya kye nyɔlo o ingambi sa makyita, bakye zala. ¹⁵ Waunva bée itanga buku pha Mibeko na pha Baimosi, Bakonzi ba ingambi sa makyita bamba ya toma bato ikye wɔ na bée bekye: «Bebi ba bampele, na oli na lowɔ la ibondo bato, owɔ.» ¹⁶ Polo amba ya teme, amba ya bazibisa na ebɔko, yokye: «Bato ba Isalayele na ba lote Nwaphongo, okyemela! ¹⁷ Nwaphongo owa bato ba Isalayele owa ɔlo ba ango ba banga, na bato ba tomba yo imbele sa baka bée o mokyisi nwa Ezipito wa tokolo yo na ebɔko ye ekusi onte ya be. ¹⁸ Phenephe mbula mako mane, akuyaka na mobesi nwa bée o bokye. ¹⁹ Emba waɔto yo maɔota sambo o mokyisi nwa Kanana, amba kaba mokyisi nwa bée ilaka ²⁰ phenephe na mbula mikama mine mbuka mako matano. Emba sima me, amba ya ambya bananga nonɔ o imbele saka moimosi Samwele. ²¹ Emba tata wamɔ, bamba ya onga mokonzi monɔmɔ. Nwaphongo amba ya baphe Saolo nwanwa wa Kyisi, moto wa ibota sa Benzame, phɔ ya mbula mako mane. ²² Wamole be, amba ya baphe Davidi obokye abe mokonzi nwa be. Phɔ ye amba na wɔ yokye: “Nazwe Davidi, nwanwa wa Yese, moto olongoba o ndondo ya nga, owa mokyela maphɔo maso boozingye nga.” ²³ O ibota se, Nwaphongo, bo waikaka yo mbunu, atokolelekye Isalayele Mobikye Yesu. ²⁴ O boo pha iya se, Yoane ateyaka phanza bato baso ba Isalayele batisimo ya ibongola motema. ²⁵ Wakoma Yoane iyunva etoma ye, awoko yokye: “Bee

koumunya obokye nga nali nza? Sili yo! Kasi kyeka obokye okoye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.”»

²⁶ «Bebibana ba ibota sa Abalayama na baalote Nwaphongo, maphoo ma ibika mama, bamatoma pho ya banga.

²⁷ Pho bato ba Yerusaleme na bakonzi ba be, tebaikyi moeba, na wamoiingya be, bakokyiisa maphoo mawoko baimosi, matangye bee nkolo ya sabata iso. ²⁸ Na wabaka bee sazwa ewele ya imoiingya, bamba onga oka Pilata obokye amobome.

²⁹ Waunva bee ikokya maphoo maso maakoma bee pho ye, bamba ya manya o ekulusu, baesi ya mokunda.

³⁰ Kasi Nwaphongo amba ya mokundola onte ya bawe. ³¹ Iyo owatokolelekye nkolo nzikye bato bautaka ne Galileya pho ya ikyende o Yerusaleme. Unwanwa eye, bee bali manzoka me oka bato.

³² Na banga, toeyimole Simo Elaa eye: Mbunu eyaikyelaka bee baango ba banga,

³³ Nwaphongo aekokye eso pho ya banga, bana ba be, wakundola yo Yesu, bo wakoma bee o zembo sa ibale obokye:

Oli njwana wa nga,
inga, lolu, naeboti.

³⁴ Omokundosi Nwaphongo onte ya bawe, etakule pholo,
eli nde bo wawoko yo, obokye:
“Namoephe mbolo isantu ya Davidi,
maphoo ma phele.”

³⁵ Yango mena, kakule wo o elele eyoko yokye:

“Otole moto mosantu wa we obokye apholo o ilita.”

³⁶ Pho Davidi, wakyelela yo ibota se o imbele se, na njwango nwa Nwaphongo, amba wa. Bamba ya mokunda phenephe na baango, ne apholo. ³⁷ Kasi yo owakundola Nwaphongo onte ya bawe, taika pholo. ³⁸ Bande, oebe obokye eli pho ye simo ya ilimbisa masumu yeesi, na ibutwa bato ba bosembo phate pha ikaka zwa bee na Mobeke nwa Mose, ³⁹ na nzela ye, moanosi muso abuto moto wa bosembo. ⁴⁰ Omibanza, obokye maphoo mawo baimosi mango sa eyelela:

⁴¹ “Kyeka, bee basemosi,
okamwe, olemo!

Pho, bo tabaa bee na bomoo, namokyela etoma yonoyo,
obokye bo baeyimosi yango
otoeyanole!”»

⁴² Wa itokolo, bamba ya bondele Polo na Balaba na boikye obokye bakule ya baawole pho ya lowo me mokolo nwa sabata nwa sima. ⁴³ Wanyangwa bato baso baanganaka, Bayuda baikye na bato basuu baakumole Nwaphongo, bamba ya benga Polo na Balaba. Babalenzaka obokye baphile bophelelu ngolu ya Nwaphongo.

Polo na Balaba bakye oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Wakoma sabata, phanephe mokyisi mobimba njwamba yaangana pho ya iyoka maphoo ma Nkolo. ⁴⁵ Wa wene Bayuda moluku nwa bato, baesi ya tnda na zuwa, abuto iikyela maphoo ma Polo ziko, bamotole. ⁴⁶ Polo na Balaba, na mwiya, bamba babuyisela bekye:

«Ebaki obokye maphoo ma Nwaphongo bata mateya bee phanza. Kasi pho bee omale, tokokyi na bomoo pha bobele. Yango mena tokye oka bato bate bali Bayuda. ⁴⁷ Pho Nkolo awo na banga babona:

“Naekyesi ndokolo tala ya na mabota pho ya ikye na Simo yanga nono o mbomela ya mokyisi!”»

⁴⁸ Waoka baate bali Bayuda babona, na nkyisa, babuto ikumbela maphoo ma Nkolo, emba baso baolomoko pho ya bomoo pha bobele bamba butwa baanosi.

⁴⁹ Maphoo ma Nkolo mamba ya nyangwa o mokyisi munso. ⁵⁰ Kasi Bayuda bamba ya losa babasi ba kaa bakumole Nwaphongo na onte ya bankumu ba mokyisi, balukaka inyokolo Polo na Balaba, emba bamba ya bawiinya o manyete ma be. ⁵¹ Kasi be, bamba ya lasa mobulubutu nwa makolo ma be, bamba yakye o Ikoniumu. ⁵² Kasi baekosi batondaka na nkyisa na na Bolobo Bosantu.

14

Polo na Balaba o Ikoniumu

¹ O Ikoniumu, wakula lekana nde bomo. Polo na Balaba bamba ya kye nyolo o ingambi sa Bayuda sa makyita. Bamba ya wo na ndengye yonyo obokye Bayuda na Baela baikye babutwaka baanosi. ² Kasi Bayuda bayoko bate baikaka anola, bamba losa bapakanano obokye babe na maumunya mabe pho ya bebi. ³ Na bo bomo, bakyelaka nkolo nzikye o Ikoniumu. Babaka bawo nde pwapwa pho ya Nkolo na pho ya maphoo ma ngolu ye. Abaphেকে mwiya nwa ikyela na maboko ma bee bilembetele na bilekyesako. ⁴ Moluku nwa bato ba mokyisi nwanba kabana. Bana babaka mbale na Bayuda, bayoko mbale na batoma.

⁵ Bapakanano na Bayuda na bakonzi ba bee bamba kana inyokolo na iboma batoma na mabanga. ⁶ Waawene bee babona, bamba ya lota mbale ya nkyisi ya Likaoni, Listre na Derbe, na o nkyisi ili phenephe na yango. ⁷ Omo, babuto nde iimola Simo Elaa.

Polo na Balaba o Listre

⁸ O Listre, moto monomo munene abaka omo, taikaka ba kateme. Makolo me manyiba uta o ibu sa nyango, taikaka na ba katambule. ⁹ Amba oka Polo kawo. Polo amba ya molembetela, aesi ya wene obokye ali na ianola pho ya ibika, ¹⁰ Amba ya wo na bokusi yokye: «Teme na makolo ma we!» Emba amba ya ngbengo, abuto itambula.

¹¹ Waayawene moluku nwa bato lowo lokyesi Polo, bamba ya anwana na munoko nwa be, bekye: «Ba Nwaphongo bamibuye bato, bauti o ikolo, baesi oka banga!» ¹² Babangaka Balaba «Zeyusu», emba Polo «Ermesi», pho ya baka yo owa kpaka maloba. ¹³ Nganga wa Nwaphongo Zeyusu o nze ya ibala, amba yaa na bala ba mangombe na biboko ba bokonzi o nzibo ya inyolo o mokyisi. Yo na moluku nwa bato bamba okana obokye babakabele ikabo.

¹⁴ Waaoka batoma Balaba na Polo lowo me, bamba kakola bitobu ba be, bamba ya ngbengo bili moluku nwa bato na iyanwana ¹⁵ bekye: «Bato, pho ya'ye kokyele maphoo mamana? Na banga toli nde bato boli bee! Simo Elaa ekyeyimole

banga, eli nde obokye ole maphoo maabe obutwele Nwaphongo oli na bomoo, owakyela ikolo na munse, ebale eenene na iso ili omo. ¹⁶ Wa phanza, alekye mabota maso mabengye manzela ma bee mampenza. ¹⁷ Nzuka amiweninyaka na maphoo malaa maakyele yo mama. Kasi taika le ibaweninya maphoo malaa, pho kabatomele uta o ikolo mambula na bipha bilaa, kabatonza na ntoma katonza na mandondo ma bee na nkyisa.» ¹⁸ Maphoo me temakokaka izibisa moluku nwa bato izele, pho ya obokye bee sabaambisa mambeka.

¹⁹ Bobele, o Antioshe na o Ikoniumu, wamba ya tokolo Bayuda baya losa moluku na bato. Baesi ya ma Polo mabanga, bamba ya tokolo ne o imbale ya mokyisi, baumunyaka obokye awe. ²⁰ Kasi, wangana baekosi wali yo, amba ya nwa bobele amba ya nyolo o mokyisi. Bo yana, yo na Balaba bamba ya kye o Derbe.

Polo na Balaba babuto o Antioshe ya Siri

²¹ Sima ya iyimola Simo Elaa o mokyisi me na izwa baekosi baikye omo, bamba kula ya kyende o Listre, o Ikoniumu na o Antioshe. ²² Bakyekye kuya mandondo ma baekosi na ibalenza obokye balendendale o ianola, bekye: «Tosengyesi ilekana na minyoko miikye, pho ya inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.» ²³ O ingomba sonoso na sonoso, babalelekye bankumu, bamba bondele, bamba na miima ntoma pho ya ibaambya oka Nkolo owa anola be.

²⁴ Emba wakatisa bee Pisidi, bamba ya kye o Pamfili. ²⁵ Wateya bee maphoo ma Nwaphongo o Perge, emba bamba ya kyende o Atali. ²⁶ Omo, bamba ya kpela o masuwa, babuto o Antioshe, wautaka be, elele eya bambyaka bee o ngolu ya Nwaphongo pho ya etoma ekyeute bee ikyela.

²⁷ Wakoma be, baesi ya angyinya Ingomba, bamba baimola maso makyela Nwaphongo na be, na ndengye eyaingolaka yo mozibo nwa ianola pho ya

baapakano. ²⁸ Emba, bamba ya kōko omō bée na baekosi.

15

Tōko o Antioshe pho ya lowo la ibele

¹ Bobele, bato bayoko bamba uta o Yuda, bée balukaka iteya bebi bobo: «Be boto miβesi bokowo mobeko nwa Mose, bée tokokyi ibika.» ² Tōko yamba tōkolo, emba miko makusi mamba ba onte ya Polo na Balaba na bato me. Bamba ya sukya obokye Polo, Balaba na bato basu bakye o Yelusaleme, bakye zwana na batoma na bakumu pho ya tōko me. Tēbaikaka banolela, baesi ya phalatana na ná bokusi pho ya lowo me. Na bomō, baesi ya toma Polo, Balaba na bato bayoko ba Antioshe obokye bakyeende o Yelusaleme oka batoma na bankumu, bawo lowo me.

³ Ingomba basungaka pho ya imbanga me. Bobele, baesi ya katisa Fenikisi na Samaliya, bakye mimola o waanola bato baatebali Bayuda Yesu. Simo me ya phekye nde bée baso nkyisa na boikye. ⁴ Wakoma bée o Yelusaleme, ingomba baakumbelaka, ebe na batoma na bakumu, baaimolaka iso yaakyelaka Nwaphongo na nzela ya be. ⁵ Baanosi baayoko ba mbale ya Bafalisayi, baesi ya teme, bekye: «Esi-engyesi obokye babele baanosi baatebali Bayuda, babatome na bokusi ikokya mobeko nwa Mose.» ⁶ Batoma na bakumu baesi ya angana pho ya ekola lowo me. ⁷ Baphalatanaka na boikye. Sima, Petelo aesi ya teme, yokye: «Bande, koebe obokye Nwaphongo anzolo onte ya bēe obokye naimole Simo Elaa oka bato baatebali Bayuda, pho ba okye, baanole. ⁸ Nwaphongo, okoebe mandondo ma bato, abaphe Bolobo Bosantu bo nwaalophe yo, pho ya iteya obokye baanosi. ⁹ Taika lokyesinya na nwana bokyi bobo na be, Nwaphongo akunyola mandondo ma bēe pho bamoanola. ¹⁰ Kasi kolukye itoma baanosi inyanya ephesi ewaa, na bankoko ba banga, na banga toloikyi koka ienyanya. Komekye Nwaphongo babona pho ya'ye? ¹¹ Kasi

na ngolu ya Nkolo Yesu, banga toanole obokye tobikyi ndengye yonoyo na be.»

¹² Bato baso baesi ya ikala bose, baokyemele Balaba na Polo babaimole bilekyesako na bilembetele biso biakyelaka Nwaphongo na nzela ye o nte ya bato baatebali Bayuda. ¹³ Waunva iwo, Zake ne aesi ya wo, yokye: «Bande, inzokyemele! ¹⁴ Simo aimosi bo watataka Nwaphongo ikana obokye onte ya bato baatebali Bayuda aolo ibota sonoso siili se. ¹⁵ Mapho maawo baimosi makoka na lowo me, pho totangye o buku pha Nwaphongo bobo:

¹⁶ Nkolo kawo bobo:

“Sima ya mapho mamana namokula ya, Namotonga na ingambi sa Davidi saabukwaka, nasiinola, naasiteye,

¹⁷ Emba bato bayoko baso bamoluka Nkolo,

ebe na mabota maso mabanga nga obokye mabe ma nga. Eye booko wo Nkolo.

¹⁸ Aebinyaka mapho me mamana uta kalakala.”

¹⁹ Zake akuli wo, yokye: Yango mena, nawene obokye tolokokyi ibaphe motema bolosi oka baatebali Bayuda, baanole Nwaphongo. ²⁰ Kasi tobakomele mokanda obokye toongye na be, sa zaa nsoti ikiyambya bēe oka manzambe ma bikyeko, sa kyela bondumba, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa zaa na malongo. ²¹ Pho nōo wa kalakala, bato bateya mobeko nwa Mose o mokyisi monomo na monomo, bamotangye na o mangambi ma makyita ma Bayuda nkolo iso ya Sabata.»

Mokanda mootomi bēe oka baanosi baatebali Bayuda

²² Bobele, batoma, bakumu, na ingomba sisō baesi ya kana obokye baolo bato onte ya be, babatome o Antioshe bēe na Polo na Balaba. Baesi ya olo Yuda okobangye bēe Balasabas, na Silasi, baso babale babaka bato ba kaa onte ya bande na be. ²³ Baphisaka mokanda moowo bobo: «Bande na bēe, batoma na bankumu, babeya bande na be, baatebali Bayuda, baazale o nkyisi iye: Antioshe, Siri na Silisi. ²⁴ Tooka obokye bana

bato, bawaa baatebaika banga phe nzela, bauta oni, baya bi omoo, baebunzinya na maphoo maawo be, bakyetitisa mandondo ma bee. ²⁵ Yango mena, tokani banga baso obokye tooo bato emba toetomele be. Bamoyaa molongo na bebi na banga, Balaba na Polo. ²⁶ Baambya bomo pha bee pho ya etoma ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ²⁷ Toetomesi Yuda na Silasi baamoeyimola, bee mampenza, maphoo maakomi banga mamana. ²⁸ Pho, na banga na Bolobo Bosantu, tokani obokye tolokoki iephisa ephesi esuu, kasi maphoo masengyesi bee ikyila mango mama: ²⁹ Sa zaa nsoti ikiyambya bee oka manzambe ma bikyeko, sa zaa malongo, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa kyela bondumba. Bo omimanye mi maphoo maso mamana, kokyela bolaa. Oikalaka na bolaa.»

³⁰ Emba bato me baatomaka be, bamba ya kyende, bakye koma o Antioshe. Baesi ya anginyina baanosi baso, babaphe mokanda me. ³¹ Baesi ya tanga mokanda me, bato baso batondaka na nkyisa pho ya maphoo maabalenzaka na bee o mokanda me. ³² Yuda na Silasi, bee mampenza babaka baimosi, balenzaka bebi, babakuyaka na maphoo maikyemaawoko be. ³³ Bakutaka koko na be. Waakoma bee wa ibutwa, bebi baesi ya kye baika, bee o kyekye na bolaa. Bamba ya butwa oka baatomaka. [³⁴ Kasi Silasi akanaka obokye kaikale omo.]

³⁵ Bobele Polo na Balaba bamba ya ikala o Antioshe. Na bato bayoko baikye, bee baso babaka bateya, baimole Simo Elaa ya Nkolo.

Polo na Balaba bakabwa

³⁶ Sima ya bana nkolo, Polo aesi ya wo na Balaba, yokye: «Tobutwe, tokye kyeka bande na banga o nkyisi iso yaimolaka banga Simo ya Nkolo, tokyekye ndengye eli be.» ³⁷ Balaba abaka na phowa ikyende na Yoane, ookobangye bee Malako. ³⁸ Kasi Polo taikaka zinga obokye akyende be, pho abaikaka o mokyisi na nkombo Pamfili, takulaka bakamba o etoma ya be. ³⁹ Baokaka na bokusi onte ya be, bamba ya kabana.

Balaba akpe Malako, abaa o masuwa, akye o Shipre. ⁴⁰ Polo aosi Silasi, waunya baanosi ibaamba o maboko ma Nwaphongo obokye ababanza na ngolu ye, bamba ya kyende. ⁴¹ Bamba ya katisa Siri na Silisi, balenzaka mangomba obokye baikale na ianola.

16

Timote atambusi na Polo na Silasi nzela yoooyo

¹ Polo aesi ya koma o Derbe, na o Listre. Moanosi monomo abaka omo, nkombo ye Timote, nyango Moyuda, owabutwa Moklisto, kasi ango Moela. ² Bande babaka bazale o Listre na o Ikoniumu, babaka bawo obokye ali moto molaa. ³ Polo abaka na phowa obokye Timote atambulakye ne molongo. Aesi ya mokpa, bamobesi pho Bayuda, baabaka o nkyisi me, bee baso baebaka obokye ango ali Moela. ⁴ O nkyisi iso, yaabaka yo kalekane, baimolaka baanosi mibeko miakpa batoma na bakumu ba Yelusaleme. Baongaka na obokye bakokya mibeko me. ⁵ Mangomba mabutwaka na ianola sikusi, motiya njwa bato njwabaka mobakisame nkolo iso.

Polo aloti ndoto o mokyisi na nkombo Troas

⁶ Bolobo Bosantu abakatelaka obokye sa imola Simo ya Nwaphongo o nkyisi ya Azi. Yango mena aesi ya katisa o nkyisi iye: Friji na Galati. ⁷ Wakomaka phenephe na Misi, alukaka ikyende o Bitini. Kasi Bolobo pha Yesu tephawaikaka babenisa ikyende omo. ⁸ Bobele, aesi ya katisa Misi, akye o ibongu siibangye bee Troas. ⁹ Wa mokolo, Polo aesi ya loto ndoto aweni moto monomo wa Makedoniya atemi, kamobondele, yokye: «Lekana o Makedoniya, oya losunga!» ¹⁰ Sima ya ndoto me ya Polo, sa koko, banga toesi ya luka nzela ya ikyende o Makedoniya, pho toebaka obokye Nwaphongo kalobangye ikye imola Simo Elaa oka bato ba mokyisi me.

O mokyisi na nkombo Filipi

¹¹ Tokpe masuwa o Troas, tokye o esanga na nkombo Samotras, bo yana toleka o Neapolis. ¹² Toesi ya mana omɔ, tokye o Filipi, mokyisi munene nwa Makedoniya, nwazalaka Baloma. Tokyelaka nkolo nzikye o mokyisi me. ¹³ Mokolo nwa Sabata, toesi ya tokolo, toikiy mokyisi, tokye o mokukulu nwa ebale, toumunyaka obokye tomozwa elele ekyesambe Bayuda omɔ. Toesi ya zala, toweni na babasi baanganaka wamɔ. ¹⁴ Mɔnɔmɔ na babasi me, nkombo ye Lidi, mokyisi nwe Tiyatire, abaka mounge wa bitobu bilaa ba mangola, abaka nwanwasi okosambe Nwaphongo. Waba banga towɔ, abaka kalookye. Nkolo aesi ya ingola ndondo ye obokye aanole maphɔ maawoko Polo. ¹⁵ Baesi ya mobatisa, ebe na ibota se. Bobele, alobangyi oka ye, yokye: «Bo koanole phele obokye nali moanosi wa Nkolo, yaka ya kye ba o ingambi sa nga. Alokandindisaka obokye toanole.»

O motema nwa boloko o Filipi

¹⁶ Mokolo mɔnɔmɔ waba banga tokyende o elele ya ibondele, moombo mɔnɔmɔ nwa nwanwasi aesi ya vana na banga: Abaka na boloko bofe onte ye, phabaka bomotome imola maphɔ maamoya. Azwelaka bakolo bee baphalanga baikye mi etoma me. ¹⁷ Aesi ya butwa ilobenga, banga na Polo. Abaka kanwane yokye: «Bato baba bali bato ba Nwaphongo owa ikolo, baeteya nzela eya ibika.» ¹⁸ Akyelaka babona nkolo nzikye. Polo aesi ya wene eempi, amba ya miekpinya, awɔ na boloko me, yokye: «Na nkombo ya Yesu Klisto, nawɔ na we obokye otokolo onte ye!» Mina wamɔ, boloko me botokosi onte ya moombo me. ¹⁹ Waawene bakolo ba moombo me obokye tebakoyi ikula zwa baphalanga na nzela ye, baesi ya akya Polo na Silasi, bakye na bee o elele eya zando obo pha bakonzi. ²⁰ Wakoma bee obo pha bananga me, bekye: «Bato baba bali Bayuda. Baambya mobulu o mokyisi nwa banga. ²¹ Bateya bonkoko bolokatele mofeko nwa banga obokye

banga Baloma, tolokoyi iboanola na ibokyelela.»

²² Eboko ya bato me baesi ya basonga noko. Bananga ba Baloma baesi ya batomisa obokye bamanya Polo na Silasi bitobu, babawande phimbo. ²³ Waunva bee ibawanda phimbo na boikye, abavakyi o boloko, bawɔ na moto ookokyengele obokye abakyengyele na bolaa. ²⁴ Mokyengyesi me, waoka yo babona, aesi ya banyasa o etee ya boloko eya motema, babanyosekye makolo o motema nwa mabaya manene.

²⁵ Wa molengyela, Polo na Silasi babaka babondele, batube phɔ ya ikumbela Nwaphongo, bato baayoko ba boloko babaka babaokye. ²⁶ Ibalakana bobo, manyete mabuto inyingana na bokusi, manyingyinye na boloko, bikomba biso bizibo, nyololo ya bato baso ba boloko yiingo. ²⁷ Mokyengyesi aesi ya umwa, wawene yo obokye bikoma ba boloko biikasi pha, aesi ya pka mumphata nwe obokye kamibome, phɔ abuyaka obokye bato ba boloko baso baloti. ²⁸ Kasi Polo aesi ya anwana na bokusi, yokye: «Sa mikyela lowo! Banga baso toli wawa!» ²⁹ Bobele, mokyengyesi aesi ya onga tala, anyosi izele o motema, katekyenele na sina inganga, aesi ya mivaka o makolo ma Polo na Silasi. ³⁰ Aesi ya batokolo o nze, yokye: «Batata, nakyele bo obokye nabikye?» ³¹ Bekye: «Anola Nkolo Yesu, wamobika, na we, na ibota sa we.»

³² Baesi ya moimola Simo ya Nkolo, yo na bato baso baabaka o ingambi se. ³³ Na sina imbele me sa mokolo, mokyengyesi aesi ya bakpa oka ye, abakunyosi maphota ma be. Bobele, baesi ya mobatisa yo na ibota se siso. ³⁴ Amba ya nyasa Polo na Silasi o ingambi se, abaphe ntoma ya iza. Moto me na ibota se siso batondaka na nkyisa phɔ baanolaka Nwaphongo. ³⁵ Waye bunya, bananga ba Baloma baesi ya toma bato obokye bakye wo na mokyengyesi, batokolo bato babana. ³⁶ Mokyengyesi aesi ya imola Polo, yokye: «Bananga batomi bato iya imola obokye baetokolo. Unwanwa ye, emba tokolo, okyende na

bolaa.» ³⁷ Kasi Polo aesi ya wo na bato me, yokye: «Balowanda phimbo o miyo ma bato baso, mena sa taa lotenela bolombe, banga toli bato ba Loma! Balovakyi o Boloko. Unwanwa ye, bakule luka ilotokolo mi ibombo? Pha! Baya lotokolo bee mampenza!»

³⁸ Bato baatomaka bee baesi ya kye imola maphoo me oka bananga ba Baloma. Bananga me bailaka, waoka bee obokye Polo na Sila bali bato ba Loma. ³⁹ Emba bamba ya kye baonga bolimbisi, babatokosi o boloko, bamba ya onga na bee obokye bamane o mokyisi me. ⁴⁰ Watokolo Polo na Silasi o boloko, aesi ya kyende oka Lidi. Waunva bee ikyeka bande na be, na ibalenza, bamba ya kyende.

17

Polo na Silasi o Tesaloniki

¹ Baesi ya lekana o Afipolis na Apoloni, bakye koma o Tesaloniki waabaka ingambi sa makyita sa Bayuda. ² Polo, bo wamele yo, amba ya nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, awonoko na bee ba Sabata baato mi makomi ma Nwaphongo. ³ Abalimbolelaka makomi me, abateyaka, yokye: «Esengyesi obokye Masiya awene bolosi, awe, akundwe onte ya bawe.» Abawolekye, yokye: «Yesu okoeyimole nga, eli yo Masiya.» ⁴ Bana onte ya be, baesi ya anola babengyi na Polo na Silasi. Na moluku nwa Baela baabaka basambele Nwaphongo, na babasi baikye ba kaa.

⁵ Kasi Bayuda batondaka na zuwa. Baesi ya kpa bana nzobo baazwaka bee o nzela, bakye angyinya eboko ya bato. Bamba yaambya mobulu onte ya mokyisi. Baesi ya kyende o ingambi sa Yasona, ikye luka Polo na Silasi obokye bakye na bee o boo pha bato baso ba Tesaloniki. ⁶ Waba bee sa bazwa, baesi yaakya Yasona na bebi bayoko, bakye na bee o boo pha bananga ba mokyisi, baanwanaka, bekye: «Bato baba babunzinye maumunya ma munse munsu, unwanwa ye baesi ya koma wawa! ⁷ Yasona ababuye oka ye! Bato me baso baoto mifeko ma

Moangyesi Kaisala, awo obokye mokonzi mosuu ali, nkomo ye Yesu.» ⁸ Maphoo mamana maesi ya phe bato baso na bananga ba mokyisi yoo. ⁹ Yasona na bebi me bayoko baesi ya tukya baphalanga oka bananga ba mokyisi, bamba ya bale, bakye.

Polo na Silasi o Bere

¹⁰ Waamokolo bande baesi ya toma Polo na Silasi o Bere. Waakoma bee omo, baesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda. ¹¹ Bayuda me babaka bato balaa ileka baa Tesaloniki. Baesi ya anola Simo ya Nwaphongo na motema molaa. Babaka baekole makomi nkolo iso, obokye baefe maphoo maabaka Polo kawo mali phele. ¹² Bato baikye onte ya bee bamba ya anola, onte ya Baela, bato baikye ba kaa, babasi na bampele, bamba ya anola me. ¹³ Kasi waoka Bayuda ba Tesaloniki obokye Polo akye imola Simo ya Nwaphongo o Bere, bamba ya kyende omo, bakye losa moluku nwa bato na ibabunzinya maumunya. ¹⁴ Sakoko, bande baesi ya loya Polo mopha nwa maa manene, Silasi na Timote baikalaka o Bere. ¹⁵ Baakyekye na Polo, bamba kye moika nono o Atene. Emba waya butwa bee o Bere, Polo amba ya longolo Silasi na Timote obokye bamobengye izele.

Polo o Atene

¹⁶ Waaba Polo kaziya Silasi na Timote o Atene, aokaka bolosi o ndondo ye na boikye iwene ndengye eyatonda mokyisi me na manzambe ma bikyeko. ¹⁷ Ateyaka o Ingambi sa makyita, yo na Bayuda, na na bato baatebali Bayuda, baasambele Nwaphongo. Na o zando, ateyaka nkolo iso bato baavanaka ne wamo. ¹⁸ Bateye ba Epikirie na ba Stoisie bawonoko ne. Bana bekye: «Nyaewo oyo kalukye wo bo?» Bayoko, waoka bee Polo kaimole Simo ya Yesu, na maphoo ma ikundwa sa bawe, bekye: «Kolo kaloimole manzambe masuu.» ¹⁹ Baesi ya mokpa, bakye ne o bo pha bananga baangane o ngomba ya Aaropaje, bawo ne, bekye: «Mateya me manyakune maateya we mali iye? Banga tozingye imaeba, ²⁰ pho matoo ma banga maokyi maphoo ma inganga,

tolukye eeba maphoo me malukye iwo bo.» ²¹ Na bomoo bato basoo ba Atene, na babutu baya onte ya be, etoma ya bee yabutwaka nde iwoko na iokaka maphoo manyakune.

²² Polo aesi ya teme o ntante ya bananga, yokye: «Be bato ba Atene, nawoo na bee obokye oli phele baakolo basambesi. ²³ Pho, wabe nga nalekane o mokyisi nwa be, naweni bikyeko biisambele be, naweni na mesa elele yonoyo ekyeambya bee mandaa, bakoma o ikolo bobo: “Oka nzambe otoebane.” Iyo okosambele bee sa moeba, eli yo okoeyimole nga. ²⁴ Nwaphongo owakyela mokyisi na iso ili omoo, ali Nkolo ya ikolo na ya munse, taazale o batempelo, baatonga bato. ²⁵ Tasengyesi na obokye bato bamophe ebe na ekpele iye, pho eli yo okophe bato basoo bomoo na mpema na mbolo iso. ²⁶ Uta na moto monomoo, akyela mabota masoo, obokye bazale o munse munsoo. Abamekyela imbele sa elanga na sa mampela, na mandelo ma makyito maasengyesi bee izala. ²⁷ Akyela babona pho bato bamolukye, na bo bazwe kamba pho ya imoluka, naa bakokyi imozwa. O solongo, Nwaphongo tali itakye na banga basoo.

²⁸ Pho “eli yo moto okolophe bomoo, na bokusi pha ikye mitambula. Toli o munse mumu nde pho ye.” Na bakombi ba bee baayoko, bekye:

“Na banga, toli bana bee me.”

²⁹ Bo oli banga bana be, tolokoki umunya obokye Nwaphongo akokaa na bikyeko ba itela, ebe ba ebuni ya motiya, ebe ba ibanga, mbolo yaakyelama na maumunya ma moto. ³⁰ Nwaphongo taakule benga imbele saatesaikaka moeba bato. Kasi unwanwa eye kaimole bato basoo, o bilele bisoo, obokye babongole ntema ya be. ³¹ Pho ameka mokolo monomoo nwanwanwa yo munse munsoo phaakolo bolombe, na nzela ya moto owa somya yo. Ateya bato basoo, bo wakundola yo moto me onte ya bawe obokye eli phele.»

³² Waaka bee Polo kawoo na ikundwa sa bawe, bana bamoekyekye, bayoko

bekye: «Tomokula eyoka kowoo lowoo lalona mokolo mosuu.» ³³ Bobele, Polo aesi ya mana onte ya be, akye. ³⁴ Bana bamobengaka, bamba ya anola, onte ya be, yabaka Denisi, monomoo na bananga baangane o ngomba ya Aeropaje, na nwanwanwa monomoo na nkombo Damaris, na bato basuu me.

18

Polo na Silasi o Koliti

¹ Sima ya maphoo mamana, Polo aesi ya mana o Atene, akye o Koliti. ² Omoo, akye vana na Moyuda monomoo, nkombo ye Akilas, mokyisi nwe Pontis. Iyo na nwanwanwa we, Prisile, auta o Itali, pho moangyesi Klode atomaka obokye Bayuda basoo bamane o Loma. Polo aesi ya kye mibanza na be. ³ Bowabaka yo kakyele etoma ndengye yonoyo na be, amba ya kye zala oka, babuto ikyela etoma elele yonoyo. Etoma ya bee yabaka ya ikyele ndalaku. ⁴ Nkolo iso ya Sabata, Polo abaka kateya Bayuda na Baela o ingambi sa makyita. Alukaka obokye basoo baanole. ⁵ Wauta Silasi na Timote o Makedoniya, baesi, Polo amiambyaka imbele sisoo iimolaka Simo ya Nwaphongo. Ateyaka Bayuda obokye Yesu ali Masiya. ⁶ Kasi Bayuda, tebaikaka moanola, bamotolaka. Bobele, aesi ya balasisa mobulubutu nwa bitobu be, yokye: «Bo bee obungyi, tekuli ba lowoo la nga, malongo ma bee mali o moto nwa be! Unwanwa ye, namokyende oka bato baatebali Bayuda.» ⁷ Aesi ya mana wamoo, akye oka moto monomoo owabaka kasambele Nwaphongo, nkombo ye Tito Yusutu. Ingambi sa moto me sabaka phenephe na ingambi sa makyita. ⁸ Krispus, mokonzi nwa ingambi sa makyita, aesi ya anola Nkolo, yo na ibota se sisoo. Bakoliti baikye baokaka Polo, baesi ya anola me, ababatise.

⁹ Waa mokolo, Nkolo aesi ya woo na Polo o ndoto, yokye: «Sa ila, saikala bose, woko nde bowoo, ¹⁰ pho, inga, nali na we elele yonoyo. Moto etaeyakya obokye aekyele bofe, pho bato baikye o mokyisi mumu bali ba nga.» ¹¹ Polo akyelaka o

Koliti mbula yonoyo na makombe motoba iimola bato maloba ma Nwaphongo.

¹² Wa imbele sabaka Galion moangyesi wa nkyisi ya Akaye, Bayuda baesi ya wangyela Polo na bofe. Bakye ne o boo pha bato baasambisa maphoo. ¹³ Bekye: «Moto oyo katomisa bato obokye basambele Nwaphongo na ndengye etebenele mobeko.»

¹⁴ Waluka Polo obokye kawo, Galion aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Bo ebakyi obokye abomi moto, naa akyesi lowo lonolo loolekyi bofe, nde naanolakyi iphunda sa bée, oo Bayuda, ndeobakyi na elongyi. ¹⁵ Kasi toko ya bée oli yango nde pho ya ianola, pho ya ma nkombo na mibeko ma bée mampenza, mena ekyekyi bée! Nga sikokyi iba munanga i maphoo ma ndengye mena!» ¹⁶ Amba ya bawiinya o elele ekyeambe bée maphoo. ¹⁷ Bobele, baso baesi ya akya Sositene, mokonzi nwa ingami sa makyita sa Bayuda, babuto imowanda o boo pha elele ekyeambe maphoo. Kasi Galion akyekaka nde babona.

Polo abuto o Antioshe

¹⁸ Polo akulaka koko o Koliti na boikye. Bobele, aikyi ika bebi, abaa o masuwa, akye o Siri, yo na Prisile na Akilas. Oboo pha iba o masuwa, amikololaka moto o Sasele, pho aunvaka nkolo yaalakyelaka yo Nwaphongo. ¹⁹ Baesi ya koma o Efese, Polo aikaka Prisile na Akilas omo. Aesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, kaikye ziiko omo na Bayuda. ²⁰ Baongaka ne obokye akoko omo, kasi yo taikaka anola. ²¹ Aikyi baika, yokye: «Bo Nwaphongo azingyi, namokula ya oka be.» Aesi ya ba o masuwa o Efese, akye.

²² Wakoma yo o Sezare, aesi ya uta, akye o Yelusaleme pho ya ibeya bebi ba ingomba. Bobele, amba ya kyende o Antioshe. ²³ Akyelaka banaa nkolo omo. Amba kula ya kyende, aakasi Galati na Friji, alenze ianola sa baekosi baso.

Apolo akye o Efese na o Koliti

²⁴ Moyuda monomo, nkombo ye Apolo, mokyisi nwe Alegizandri, akomaka o

Efese. Abaka moto monomo wa yelaa ya iwoo, aebaka makomi ma Nwaphongo na bolaa. ²⁵ Aunva ekola phanza maphoo ma nzela ya Nwaphongo, abaka na phowa ekusi, aimolaka, ateyaka nde maphoo ma Yesu. Kasi yo, aebaka nde ibatisa saka Yoane. ²⁶ Aesi ya tata iwo pwapwa o ingambi sa makyita. Prisile na Akilas, wamooka be, baesi ya mokpa, bakye molimbolela nde maphoo ma nzela ya Nwaphongo. ²⁷ Kasi waba Apolo na phowa ya ikyende o Akaye, bebi baesi ya molenza mi lowoo me. Bakomi mokanda, bamotomesi baanosi ba mokyisi me obokye bamokumbele na bolaa. Waakoma yo omo, asungaka bato baanolaka na ngolu ya Nwaphongo, ²⁸ pho, anyetekye phele Bayuda, o miyo ma bato baso, na maphoo maabawolekye yo. Abateyaka o makomi ma Nwaphongo obokye Yesu ali Masiya.

19

Polo o Efese

¹ Wataaka ba Apolo o Koliti, Polo amba ya lekana o nkyisi ya mambale, akye koma o Efese. Azwe baekosi baayoko omo. ² Aesi ya batuna, yokye: «Waanola Nwaphongo, wazwa Bolobo Bosantu?» Bekye: «Banga toloika na oka bawo obokye Bolobo Bosantu ali.» ³ Polo, yokye: «Emba wazwa ibatise siwaa?» Bekye: «Ibatise saaka Yoane.» ⁴ Polo, yokye: «Yoane abaka kabatise baanolaka ibongola mandondo ma be, ambaka wo na Bayuda, yokye: Baanole owamoya o sima ye, kyelukye iwo obokye Yesu.»

⁵ Waoka bée babona, baesi ya batisama na nkombo ya Nkolo Yesu. ⁶ Polo amba ya batandela maboko, baesi ya zwa Bolobo Bosantu, babuto iwo noko nsuu, na imola Simo ya Nwaphongo. ⁷ Bato me babaka baso phenephe iko mbuka ibale.

⁸ Bobele, Polo amba ya kyende o ingambi sa makyita sa Bayuda, abaimolaka pwapwa Simo ya Nwaphongo. Balukaka obokye bato baamookye baanole maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo. Akyelaka bomo makombe maato. ⁹ Kasi bayoko bakyelaka moto

bokusi, tebaikaka baanola, batiyolaka nzela ya Nwaphongo oboo pha bato baso. Bobele, Polo aesi ya baika, akpe baekosi, akye na be, abateyaka nkolo iso o Ingambi sa kalasi ya Tiranus. ¹⁰ Akokoko omo mambula mabale, emba na bomo, bato baso baazalaka o Azi, Bayuda, na baatebali Bayuda, bamba ya oka Simo ya Nwaphongo.

Bana ba Sekewa

¹¹ Nwaphongo akyelaka bilekyesako ba ikamwa na nzela ya Polo. ¹² Yango mena, bato baayoko baphilelaka bato ba malosi, bitobu, na bitato baakumaka nzoto ya Polo. Malosi ma bato me mamanaka, na malobo mabe matokoloko o nte ya be. ¹³ Bana Bayuda baabaka bakye mitambula pho ya iwinya malobo mabe onte ya bato ba malosi, babaka batangye na nkomo ya Nkolo Yesu pho ya itokolo malobo me. Babaka bawo, bekye: «Na nkombo ya Yesu, okoteya Polo, nawo na be, malobo mabe, obokye otokolo!» ¹⁴ Bato baabaka bakyele babona, yabaka bana ba bampele sambo ba nganga munene, Moyuda, nkombo ye Sekewa. ¹⁵ Bolobo bofe bobabuyise obokye: «Nga naebe Yesu, naebe na Polo, kasi be, oli banza?» ¹⁶ Bobele, moto owabaka na bolobo bofe aesi ya mivaka miwe. Anwani na be, abalekaka na mwiya, baesi ya tokolo o ibanda, baloti bee baso malumbu, bazokyi na maphota. ¹⁷ Bato baso ba Efese, Bayuda na baatebali Bayuda, waoka lowo me bailaka, babutwaka ikpa nkombo ya Nkolo Yesu na kaa ikye. ¹⁸ Bato baikye babutwaka baanosi, bayakaka ya yaimola mapho maakyelaka be, bamaimolaka o boo pha bato baso. ¹⁹ Onte ya bato baabaka na meete, baikye bayakaka na nkanda ya meete, baitumbaka o miyo ma bato baso. Watanga bee nkanda me, motiya nwa ye nwakokanaka na baphalanga ba bifende nkoto mako matano (50.000). ²⁰ Na bomo, na mwiya nwa Nkolo, Simo Elaa yanyangwaka na boikye.

Toko o Efese

²¹ Sima ya mapho mamana, Polo aesi ya kana ikatisa Makedoniya na Akaye obokye akyende o Yelusaleme. Yokye: «Bo nakomi omo, esengyesi obokye nakome na o Loma.» ²² Atomaka bebi ne babale baamosungye o etoma, Timote na Eraste o Makedoniya, kasi yo akulaka kuta koko o nkyisi ya Azi.

²³ Imbele me, toko iikye yatokoloko pho ya mapho ma nzela ya Nkolo. ²⁴ Motusi monomo, nkombo ye Demetelius, abaka katule batempelo ba nzambe Artemis na ebende ya motiya. Azwaka baphalanga o etoma me, aphutaka na bolaa baakyele ne. ²⁵ Aesi ya aangana na na bato basuu baakyele etoma bo ekyekyele yo. Yokye: «Bande, koebe obokye banga tobikye nde na etoma ekyekyele banga eye. ²⁶ Bo kowene, kombe na kula oka mapho maakyele Polo, yokye: Manzambe maakyelama na nse ya bato temali manzambe. Abongosi maumunya ma bato baikye. Teli nde wawa na wawa o Efese, kasi phenephe nde o nkyisi ya Azi iso. ²⁷ Lowo me nde looti etoma ya banga, nde lombi na kula buya tempelo ya nzambe munene owa nwanwasi, Artemis, ekpele pha, nzambe me okosambele bato ba Azi, na bato ba mokyisi munsu, nde takuli ba na kaa!» ²⁸ Waoka bato mapho mamana, batondaka na yoo, baanwanaka bekye: «Ali nzambe munene, Artemis wa Baefese!»

²⁹ Mokyisi munsu moesi ya tonda na toko, bato baso bawelane ikyende o elele ya maano. Baakyaka na bato ba Makedoniya babale baabaka batambule na Polo elele yonyo o imbanga se, Gayusu na Aristarke. ³⁰ Polo aunvaka mitokolo o bo pha eboko ya bato, kasi baekosi bamokatelaka. ³¹ Bankumu baayoko ba nkyisi ya Azi, baali bikamba ba Polo, bamolongoloko pho ya imobondo obokye yo sa kyende o elele ya maano. ³² O elele eyaanganaka bato, toko yaloboko. Baná baanwane lowo lolu, baayoko baanwane na lowo losuu, baikye onte ya bee tebaikaka eba na ntina eyaanganaka be. ³³ Bayuda Bamba ya lekyinya moto monomo o boo pha eboko me na nkombo Alegizandre. Bato baayoko

baabaka wamɔ bamoimolaka maphɔɔ maalekanaka. Bobele, Aleggandre aesi ya tomba ebokɔ o ikolo, alukaka iyambelela Bayuda. ³⁴ Waeba bée nde obokye ali Moyuda, baesi ya anwana, bée basɔ mbala yonɔyɔ, bekye: «Artemis wa Bafese! Ali nzambe munene!» Baanwanaka babona phenephe mangonga mafale.

³⁵ Emba nkumu monɔmɔ wa mokyisi me, amba ya zibisa eboko ya bato, yokye: «Be Baefese, bato basɔ baefese obokye mokyisi nwa Baefese babanza tempelo ya omunene, Artemis, na ekyeko ye eyauta o ikolo ya kaa o se. ³⁶ Moto takoyi ika ziiko na lowɔɔ me. Na bomɔ, uya mɔ, oumunya o boo pha ikyela lowɔɔ. ³⁷ Oesi na bato baba wawa, kasi tebaikyi ɔɔ tempelo ya banga, tebaikyi tola na nzambe ya banga. ³⁸ Bo Demetelius na bato bali na lowɔɔ na moto monɔmɔ, elele ekyeambe nwanambo eli, na bananga bali, bakye songyela! ³⁹ Boli na lowɔ losuu la ituna, toolobongya waangane bato basɔ bo kowɔ mobeko. ⁴⁰ Mi maphɔɔ maleka lolɔ, iikasi nwana bokyi bobo, balosongyele obokye totombi. Na bomɔ, otolobe na ná elongyi yonɔyɔ ya imola bato ntina ya angana sisi.» ⁴¹ Waunva yo iwɔ babona, aesi ya buya bato, bakye mibutwa oka be.

20

Polo o Makedoniya na o Gresɛ.

¹ Waunva tokɔ, Polo amba yaangyinya baanosi, abalenze, sima aesi ya baika, akye o Makedoniya. ² Alekanaka o nkyisi me, kakye milenza baanosi na mateya maikye. Bobele, aesi ya kyende o Gresɛ. ³ Akyelaka omɔ makombe maato. Aunvaka baa o masuwa phɔ akyende o Siri. Waoka yo obokye omɔ Bayuda bamowangyele, bobele, aesi ya kana ibutwa o nzela ya Makedoniya. ⁴ Bato bakye kye moika baba: Sopatele, nwanwa wa Pirus, mokyisi nwe Bere, Aristarke na Sekundus, bato ba Tesaloniki, Galion moto wa Derbe, Timote, Tishike na Trofime, bato ba Azi. ⁵ Moluku me bakye kye o boo, bakye loziya o Troas.

⁶ Banga, sima ya eyenga ya umunya itokolo sa Bayisalaale o Ezipito, toesi ya baa o masuwa o Filipi. Sima ya nkolo itano, tokye bazwa o Troas, tokyelaka omɔ nkolo sambo.

Polo akuli kye o Troas

⁷ Mokolo nwa pɔsɔ, wa nkokolo, toanganaka phɔ ya iza, Polo awonokɔ na baekosi. Waaba obokye bamokyende boyana, aesi ya teya nono waa molengyela. ⁸ Batala babaka baikye o ingambi saanganaka banga o ikolo. ⁹ Munzenga monɔmɔ, nkombo ye Etikos, azalaka o fenetele. Imbele saabaka Polo kateya nde boteye, yo azwaka ebuu na bokusi, mi ena ebu, aesi ya uta o etaze eya iyato, akaa nono o se. Bamba ya motomba, awelakyi. ¹⁰ Kasi Polo aesi ya uta, amiinye ooli munzenga me, amokpe o mafokɔ me, yokye: «Be sa lota, taikiyi wa. Ali mumɔ!» ¹¹ Bobele, akuli baa, ateni mapa, azee. Akulaka teya bobele nono wa mumengu. Waunva yo, amba ya kyende. ¹² Babutwaka na munzenga me, abikiyi na ná nzoto nkusi, bo waaka yo. Lowɔɔ me labuyaka bato basɔ na nkyisa boikye.

Polo akye o Milete

¹³ Banga tokyekye o bo obokye tobaa o masuwa maakyekye na banga o Asos, mokyisi nwanakanaka Polo obokye tomokpesa o masuwa, phɔ yo mampenza azingaka itambula nzela me na makolo. ¹⁴ Wakye lozwa yo o Asos, tomokpese o masuwa, tokye banga basɔ o Mitilene. ¹⁵ Toesi ya mana wamɔ, boyana tokye seme, tokyekane na esanga ya Kio. Mokolo nwa sima, toesi ya katisa o esanga ya Samos, sima ya mokolo mamuna, tomba ya kye sema o Milete. ¹⁶ Polo taikaka zinga iseme o Efese, phɔ ya obokye yo sa ngombonɔ o nkyisi ya Azi. Abaka kawelane obokye, bo walongoba, bakome o Yelusaleme o eyenga ya Pantekote.

Polo awɔ na bankumu ba Efese

¹⁷ Waseme masuwa o Milete, Polo aesi ya longolo bakumu ba Efese obokye baya vana ne omɔ. ¹⁸ Waya koma bée waali

yo, yokye: «Be koebe mobesi nwa nga, nkolo iso yaabaka nga na wawa tata nɔnɔ mokolo nwakomaka nga o Azi. ¹⁹ Nakyelelakyi Nkolo na imiuya sisɔ, na mbembe o matama nawenɛkye na mpasi phɔ ya maphɔɔ maabaka Bayuda banvangyele. ²⁰ Bo, koebe obokye sikyi ezitela maphɔɔ maakokyi iesunga, naeyimosi masɔ, naeteye ebe o bo pha bato basɔ, ebe o mangambi ma be. ²¹ Naimosi Bayuda na baatebali Bayuda obokye babongole mandondo ma be, babutwe bato ba Nwaphongo, baanole Nkolo wa banga, Yesu. ²² Kyeka, unwanwa eye, nakyende o Yelusaleme, o kontome Bolɔbo Bosantu, siebe maphɔɔ mamunzelela omɔ. ²³ Naebe nde obokye o mokyisi na mokyisi mookye nga, Bolɔbo Bosantu kanzimole nde phanza obokye boloko na minyoko kyzinziya. ²⁴ Kasi phɔ ya nga, nawene obokye bomɔ pha nga teboli na ntina, phowa ya nga eli obokye nakomya imbanga sa nga o suka, naunve etoma empe Nkolo Yesu, Imola Simo Elaa eya ngolu ya Nwaphongo.»

²⁵ «Nalekanaka onte ya basɔ ikye mimola bokonzi pha Nwaphongo. Kasi unwanwa ye, naebe obokye nɔnɔ mɔnɔmɔ na bɛe etaakule nvene. ²⁶ Yango mena, naewole lolɔ obokye: Bo mɔnɔmɔ na bɛe abungyi nzela ya Nwaphongo, tekuli ba lowɔ la nga, ²⁷ phɔ sikyi ezita, naeyimosi maphɔɔ masɔ maabongya Nwaphongo. ²⁸ Nde komibanza bɛe mampenza, nde kobanza na baanosi basɔ. Bolɔbo Bosantu aekyesi ndokolo bakosi ba mampate. Okambakye ingomba sa Nwaphongo saaikola yo na malongo ma Somi ye mampenza. ²⁹ Naebe, ngakye: O sima ya nga, bo nakye, bato baali ndokolo mangɔɔ maa vale, bamoya onte ya bɛe, bamunyangola mampate. ³⁰ Ebe na onte ya bɛe, bato bayoko bamobutwa iwɔ maphɔɔ maa bole, obokye baanosi bababengye. ³¹ Yango mena nde komibanza, umunyaka obokye mambula maato, na moo na mokolo, na ná mbembe o matama, sikakyi le iyolela mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na bɛe.»

³² «Unwanwa eye, naeyikye o maboko

ma Nwaphongo. Simo ye ya ngolu yamobanza. Eli na ikokyi sa iyelenza, na sa iephe ilaka saabomba yo phɔ ya bato basɔ. ³³ Sikyi mengyela, ebe baphalanga, ebe itela, ebe bitobu ba moto. ³⁴ Koebe bɛe mampenza obokye nakyelakyi etoma na maboko ma nga mpenza, phɔ ya izwa isengyesi na nga na yaka bebi na nga. ³⁵ O maphɔɔ masɔ mamana, mena naeteye obokye osengyesi ikyela etoma, phɔ osungakye bato baakaya. Toumunya maphɔɔ maawoko Nkolo Yesu yo mpenza, obokye: “Nkyisa ya iphe, ilekyi nkyisa ya izwa!”»

³⁶ Waunva Polo iwɔ babona, amba ya kusama na mabongo, yo na be, babondesi. ³⁷ Bɛe basɔ babutwaka ilela, baakyinyaka na Polo phɔ ya imophe mboto eya suka. ³⁸ Babaka na ngongo boikye, phɔ Polo awoko na be, yokye: Etebakule mowene. Bobele, bamba ya kye moika nɔnɔ o masuwa.

21

Ikyende sa Polo o Yelusaleme

¹ Waamana banga oka be, tokuli ya kpela o masuwa. Toesi ya kyende bobele nɔnɔ o Kos. Bo yana, toesi ya kye koma o esanga ya Rode, tomani omɔ, tokye o Patara. ² Tozwaka omɔ masuwa maakyende o Fenisi. Toesi ya baa o masuwa me, tokye. ³ Toesi ya koma phenephe na esanga ya Shipre, toesi ya mana o esanga phɔ ya ikyende mopha nwa Siri emba tomba kye abwa o Tir, phɔ masuwa mabaka na mbolo ya iyabola omɔ. ⁴ Toesi ya kyela omɔ nkolo sambo phɔ tozwaka baanosi, na nwiya nwa Bolɔbo Bosantu, bamba ya wɔ na Polo obokye yo sakyende o Yelusaleme. ⁵ Wakokya banga nkolo ya iba na be, tomba kula ya benga imbanga sa banga. Waba banga totambule, bato basɔ bamba ya kye loika o ebonga, na babasi na bana. O ebonga, tomba ya kusama na mabongo o mokululu nwa maa maanene, tomba ya bondele. ⁶ Bobele, tomba ya kabwana. Banga tomba ya baa o masuwa, emba bɛe bamba ya butwa oka be. ⁷ Kasi phɔ ya banga, wa uta banga o Tir, wakatisa

ƒanga, tomba ya koma o Ptolemais, emba waaunva ƒanga ibeya ƒebi, tomba ya kyela na ƒée mokolo mɔnɔmɔ.

⁸ Bo yana, toesi ya lekana, tokye koma o Sezare. Omɔ, tokye uta o ingambi sa moteye wa Simo Elaa, nkombo ye Filipe, mɔnɔmɔ na ƒateye, emba tomba zala oka ye. ⁹ Abaka na ƒana ƒa ƒabasi ƒane, ƒali sa taa eƒa ƒampele, ƒabaka ƒaimole maphɔɔ maute oka Nwaphongo. ¹⁰ Wakyela ƒanga nkolo nzikye omɔ, yamba ya moimosi mɔnɔmɔ wa Yuda na nkombo Agabusu. ¹¹ Waya lokyeka yo, amba ya kpa nkamba ya Polo, amba ya mikanga na yango na maƒoko na makolo yokye: «Kyeka ƒokowɔ Bolɔbo Bosantu. Mokolo nwa mokaƒa mumu, kyeka ƒo waamokanga ƒakonzi ƒa Bayuda o Yelusaleme na mokaƒa o maƒoko na o makolo, emba ƒamba moambya oka ƒaate ƒali Bayuda.» ¹² Waoka ƒanga ƒaƒona, ƒanga na ƒebi ƒa mokyisi, tomba ya ƒondo Polo obokye yo sakula kyende o Yelusaleme. ¹³ Bobele yo, amba lobuyisa yokye: «Bee kolele phɔ ya intena maƒale phɔ ya'ye? Nga nali phenephe, teli de phɔ ya inkanga kasi na phɔ ya iwa o Yelusaleme phɔ ya nkombo ya Nkolo Yesu». ¹⁴ Waba yo saanola, toloomba kula mokandindisa. Tomba wɔ nde obokye: «Mokano nwa Nkolo mokyelame!»

¹⁵ O sima ya nkolo me, waunva ƒanga imiƒongya, tomba yakyende o Yelusaleme. ¹⁶ Baekosi ƒaayɔko ƒa Sezare ƒakyekye loika, ƒamba kye lolasa o ingambi sa Manasonɔ moto wa Shipre, moekosi wa kalakala.

Polo na Zake ƒazwa o Yelusaleme

¹⁷ Waakoma ƒanga o Yelusaleme, ƒebi ƒamba ya lokumbela na nkyisa. ¹⁸ Bo yana, Polo aesi ya kye na ƒanga oka Zake. Bankumu ƒa ingomba ƒaso ƒaanganaka omɔ. ¹⁹ Polo aesi ya ƒabeya, aƒaimosi lowɔ lonlo na lonlo o maphɔɔ maso maƒakyelelaka Nwaphongo o etoma ye onte ya ƒato ƒateƒali Bayuda. ²⁰ Waoka ƒankumu maphɔɔ me, ƒamba kumola Nwaphongo. Emba ƒamba ya wɔ na Polo, ƒekye: «Nwebi, oweni Bayuda nkoto na nkoto,

ƒabuto ƒaanosi, ƒaso ƒabengye mibeko na ƒolaa. ²¹ Babaimolaka obokye iwe koteya Bayuda ƒaso ƒaali onte ya maƒota mayɔko obokye ƒale mobeko nwa Mose, kowɔ na obokye ƒée sabelɔ ƒana ƒa ƒe, ƒée sabenga mibeko. ²² Tokyele ƒo? Tewali ziko, ƒato ƒamooka obokye okomi wawa. ²³ Na ƒomɔ, kyela ƒo wamoewɔle ƒanga. Toli wawa na ƒampele ƒane ƒaakata selesa. ²⁴ Obakpe, omikunyole na ƒée elele yɔnɔyɔ, ombe ƒaphutela maphɔɔ maso. Bakokyi imikolola moto, emba ƒato ƒaso ƒamoeƒa obokye maphɔɔ maokaka ƒée phɔ ya we, mali maƒole, kasi obokye we kobengye na we ƒo okoongye Mobeko. ²⁵ Phɔ ya ƒapakano ƒabutwa ƒaanosi, toƒakomela mokanda phɔ ya ibaimola ƒo wakana ƒanga. Tokana obokye: Bée sa zaa manyama maƒomesi ƒée bikyeko, ƒée sa zaa malongo, ƒée sa zaa manyama mawe na malongo o motema, ƒée sakyela ƒondumba.» ²⁶ Bobele, mokolo nwa sima, Polo amba yakpa ƒato me, aesi ya tata imikunyola yo na ƒée molongo, amba ya kyende o Tempelo phɔ ya iumola mokolo mowaa ƒo imikunyola siumbo, amoya ambya ikaƒo phɔ ya mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na ƒe.

Baakye Polo o Tempelo

²⁷ Nkolo sambo ya imikunyola ya lukaka unva, waamowene Bayuda ƒaautaka o Azi o Tempelo. Bamba ya losa moluku moso nɔnɔ wa moakya ƒe. ²⁸ Baanwanaka ƒekye: «ƒato ƒa Isalayele, yaka ya lophe maƒoko! Omokyekye, moto okonwane na ƒato ƒa ƒanga, na Mobeko na ná elele eye na mateya makye yo miteya mboka eso na oka ƒato ƒaso!» ²⁹ Phɔ ƒamowenekye phanza na Tolofime, moto wa Efeze, onte ya mokyisi, emba ƒaumunyaka obokye Polo amunyɔsaka onte ya Tempelo. ³⁰ Mokyisi mobimba nwanamba ya tombɔ, emba ƒato ƒamba yaa ƒaikye. Bamba ƒa akya Polo, emba ƒamba motokolo o Tempelo, nɔnɔ wakanga ƒée bikomba ƒa Tempelo izele. ³¹ Waba ƒée ƒalukye imoboma, simo me esiyakoma oka mokonzi nwa ƒatuluku nkoto ƒa Baloma

obokye: Yelusaleme mobimba ali na mobulu. ³² Sakoko, baesi ya angyinya batuluku na bakambi ba be, baesi ya tomisa moluku nwa bato obokye wamowene bee mokambi nwa batuluku na batuluku, bee ele iwanda Polo. ³³ Bobele, nkolo ya batuluku amba ya susana phenephe na Polo, amba ya tomisa obokye bamokangye na nyololo ibale. Emba alukaka iyeba obokye ali nza na obokye akyesi ye. ³⁴ Kasi onte ya eboko me ya bato, baanwanaka moto na moto aba na ewole ye. Mokonzi nwa batuluku taikaka oka ekpele pho ya toko. Aesi ya ba toma obokye bakye na Polo o ingambi sa batuluku. ³⁵ Wakoma bee na Polo phenephe na ebaalele ya ingambi me, batuluku bamunyanyaka pho eboko ya bato batondaka na yoo. ³⁶ Na bomo, bato baso bamobengaka, babaka baanwane, bekye: «Bamobome!»

Polo kaambe

³⁷ Imbele salukaka bee inyosa Polo o ingambi sa batuluku, aesi ya wo na mokonzi nwa batuluku, yokye: «Impe nzela, naewole nono lowo lonolo?» Mokonzi nwa batuluku yokye: «Koebe iwo munoko nwa Baela? ³⁸ Emba iwe toli Moezipito owakyelaka toko mi nkolo iye wawa, emba amba loya babomi ba bato nkoto ine o bokye?» ³⁹ Polo, yokye: «Inga nali, Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, nakuli ba na nwana monomo wa mokyisi nwa kaa. Naebondi, impe nzela, nawole bato.» ⁴⁰ Mokonzi nwa batuluku amba ya mophe nzela. Bobele, Polo aesi ya teme o ikolo sa ebalele ya ingambi me, azibise bato na eboko. Waikala bee bose, Polo amba ya wo na na munoko nwa Bayuda:

22

¹ Bande na nga, na batata, okyemela iili na nga obokye naewole unwanwa eye. ² Waoka bee Polo kabawole na munoko nwa lombo bamba kula ikala phio. Polo yokye: ³ «Inga nali Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, kasi banzokolo wawa o Yelusaleme, naekola maphoo maso ma mibeko ma bankoko

oka Gamaliele. Nabaka na nga moto wa phowa o maphoo ma Nwaphongo, bo oli lolo eye. ⁴ Nanyokoloko bato baabaka babengye nzela ya Nkolo, baayoko bawaka. Naakyaka bampele na babasi, nabanyosaka o boloko. ⁵ Nkolo ya banganga na bakumu bakokyi eimola bo nawo bole. Bantomaka na nkanda pho ya bebi Bayuda ba Damaseke. Nakyekye akya baanosi baabaka omo obokye nakye na bee o Yelusaleme, babaphe etumbu.»

Polo kaimole bo wamobanga Nwaphongo

⁶ «Nabaka natambule o nzela, waakoma nga phenephe na Damaseke, ibalakana bobo, phenephe na imbele sa bunya i moto, bongyengyekye bouti o ikolo, boesi ya nzinga. ⁷ Naesi ya kaa o se, namba ya oka nwesi monomo mowo na nga, obokye: “Saolo, Saolo, konyokolo pho ya'ye?” ⁸ Namba ya tuna ngakye: “Iwe nza, Nkolo?” Nwesi moesi ya buya obokye: “Inga Yesu moto wa Nazalet, okonyokolo we.” ⁹ Baabaka na nga elele yonyo, bawenekye bongyengyekye me, kasi tebaikaka oka nwesi nwa nvolekye. ¹⁰ Bobele, namba ya tuna ngakye: “Nkolo, nakyele bo?” Emba Nkolo amba ya mbuyisa yokye: “Inua, kyende o Damaseke, emba omo, bamoeyimola na bolaa etoma eephe be.” ¹¹ Kasi pho bongyengyekye me pha ndandindisaka miyo, sakula wene, nde monomo na babaka na nga ambampila mi eboko obokye nakome o Damaseke.»

¹² «Moto monomo abaka omo, nkombo ye Ananiya. Abaka moto monomo moku-mosi nwa mibeko ma banga. Bayuda baso babaka omo, babaka batate bomoto bolaa phe. ¹³ Bobele, amba yaa oli nga, amba ya wo na nga yokye: “Saolo, nwebi na nga, kula butwa iwene!” Emba nde mina wamo, miyo ma nga mazibo, nakuli butwa iwene. ¹⁴ Amba wo na nga yokye: “Nwaphongo wa baango ba banga abongye obokye oebe phowa ye, owene Bosembo phe na iyoka nwesi nwe mampenza. ¹⁵ Pho osengyesi iba nzoka ye, o boo pha bato baso. Wamoimola na maso maweni na maokyi we. ¹⁶ Kombe

kula makamaka pho ya'ye? Tokyende! Obatisame, emba obondede na nkombo ya Nkolo pho masumu ma we malibisame.”»

¹⁷ «Waya butwa nga o Yelusaleme, mokolo monomo nabaka o Tempelo, nabondede, namba ya loto ndoto. ¹⁸ Naesi ya wene Nkolo kawo na nga yokye: “Izele, mana o Yelusaleme, sangombono, pho etebaanole simo eyamobaimola we.” ¹⁹ Namba ya buya ngakye: “Nkolo, kasi bee nga baefe na bolaa obokye eli nga owabaka kakye o Mangambi ma makyita pho ya ivaka o boloko na ibinda na phimbo bato baeyanole. ²⁰ Na wabomaka bee Etiyeni, nzoka ya we, na nga nabaka omo, naanolelaka babomi me emba nabaphilelaka bitobu ba be.” ²¹ Kasi amba wo na nga yokye: “Kyende, amoetoma itakye ombale ya nkyisi ya bapakan!”»

Polo na mokonzi nwa batuluku ba Loma

²² Bayuda baokaka Polo kawo nono o maphoo ndengye mena, bamba ya lika nyangye bekye: «Bamanya moto ndengye eye o mokyisi! Takokyi iba na bomoo!» ²³ Baanwanaka, bamba manya minkoto ma be, bavakye mobulubutu o ikolo. ²⁴ Mokonzi nwa batuluku aesi ya toma obokye banyosa Polo o ingambi sa batuluku, bamowande phimbo, bamobalimisa obokye awo bo kaebe ntina ekyemoanwenele be. ²⁵ Kasi wamokanga bee na mokpoo obokye bamowande phimbo, Polo awo na mokambi wa batuluku owabaka wamo, yokye: «Moloma otoiki na bee sambisa, oli na makokyi ma imowanda phimbo?» ²⁶ Waoka mokambi babona, akye imola mokonzi nwa batuluku, yokye: «Wamokyela bo?» Moto me ali Moloma! ²⁷ Mokonzi nwa ba tuluku aesi ya kyende phenephe na Polo, bamotuni, yokye: «Inzimole, oli Moloma?» Polo aesi ya anola, yokye: «Eli bomoo.» ²⁸ Mokonzi nwa batuluku yokye: «Inga naphuta baphalanga baikye obokye nabutwe Moloma.» Polo, yokye: «Kasi nga bambota Moloma.» ²⁹ Sa koko, baalukaka imowanda phimbo obokye awo, aesi

ya mana phenephe ne, mokonzi nwa batuluku, waeba yo obokye Polo ali Moloma, ailaka, pho amokangaka na minyololo.

Polo obo pha ikyita sinene

³⁰ Mokonzi nwa batuluku alukaka obokye aebe solongo, lowo ye losongyele Bayuda Polo. Yango mena, boyana, bamba ya moingola nyololo yaamokangaka na be, aesi ya toma bakolo ba banganga na bato ba ikyita sinene obokye baangane. Bobele, bamba ya kpa Polo, bamotye obo pha be.

23

¹ Polo aesi ya kyeka bato ba ikyita sinene, yokye: «Bande, nono lolo eye, naikasi ikyelela Nwaphongo na ndondo yonoyo.» ² Nkolo ya banganga, Ananiya, aesi ya tomisa bato baabaka phenephe na Polo obokye bamowande o munoko. ³ Bobele, Polo aesi ya wo ne, yokye: «Yamoewanda nde Nwaphongo, ekuka eyainga bee mokobo nwa mpembe! Ozasi wawana obokye ontenele bolombe, bo kowo mobeko. Emba kokule oto mobeko, kotomisa bato obokye banvande.» ⁴ Baabaka phenephe na Polo, baesi ya wo ne, yokye: «Kotole nkolo ya banganga ba Nwaphongo!» ⁵ Polo, yokye: «Bande, sikakyi eba obokye ali nkolo ya banganga, pho naebe na bolaa obokye bakoma o buku pha Nwaphongo, “sa wole nkolo ya ibota sa we maphoo maabe!”» ⁶ Polo aebaka obokye bato ba ikyita sinene babaka bana Basadukai, bayoko Bafalisayi. Yango mena, anwanaka oboo pha bee, yokye: «Bande, nga nali Mofalisayi, nwana wa Bafalisayi. Okoanole nga obokye bawee bamokundwa, yango mena nasambe.» ⁷ Wawo yo babona, Bafalisayi na Basadukai baphalatanaka, bato baanganaka baesi ya mikabinya na biboko bibale. ⁸ Pho Basadukai bawo obokye bawee etebakule kundwa, nwanze tali, bolobo tali, kasi Baphalisayi aanole obokye iso mina ili. ⁹ Bakulaka anwana na bokusi, bateye ba mibeko bayoko bali na Bafalisayi, baesi ya

teme, baphalatanaka na bokusi, bekye: «Banga toloikiyi mozwa na lowo lobe. Yamoba bolobo, na nwanze awo ne!»
 10 Bakuli phalatana na bokusi, mokonzi nwa batuluku ailaka obokye bamotena Polo bitee bitee. Yango mena, batomaka batuluku obokye baute o elele eyanga bato, bamanya Polo onte ya bee na bokusi, bakye ne o ingambi sa btuluku.
 11 Wa mokolo nwa sima, Nkolo amba ya miweninya na Polo, awo ne, yokye: «Oititala nde babona! Bo uti we iimola Simo ya nga wawa o Yelusaleme, esengyesi obokye okye na imola o Loma.»

Bawangye iboma Polo

12 Boyana wa mumbengu, Bayuda bamba ya wanga, bakati seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa, elaa phanza babomi Polo. 13 Bayuda me baawangaka babaka bato leka mako mane. 14 Baesi ya kyende oka bakolo ba banganga na oka bankumu, bawo na be, bekye: «Banga tokati seleka obokye tomokula zaa elaa phanza tobomi Polo. 15 Emba unwanwa eye, bee okana na bato ba ikyita sinene, ongye na mokonzi nwa batuluku, obokye baye na Polo obo pha bee, ebe ndokolo oli na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa. Banga mampenza, tumbo miwangya obokye tomobome mena yo sa taakoma wawa.» 16 Nwana wa lele wa nwana nyango na Polo owa nwanwasi, waoka yo ikolo me, aesi ya kyende o ingambi sa batuluku, akye imola Polo maphoo me. 17 Bobele, Polo aesi ya banga monomo na bakambi ba batuluku, awo ne, yokye: «Kyende na munzenga oyo oka mokonzi nwa batuluku, ali na lowo la imoimola.» 18 Mokambi wa batuluku aesi ya mokpa, akye ne oka mokonzi nwa batuluku, yokye: «Polo, ambangyi, ambondi obokye naeyelele na munzenga oyo, ali na lowo la ewole.» 19 Mokonzi nwa batukuluu aesi ya kpa munzenga me meeboko, akye ne bi mbale, yokye: «Lowo ye loolukye we inzimola?» 20 Yokye: «Bayuda baoka obokye baongye na we okyende na Polo yana obo pha ikyita sinene, ebe ndokolo

bali na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa. 21 Kasi iwe, sa anola yaamowo be! Pho bato leka mako mane onte ya bee baamibomba obokye bamoakya. Bakata seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa elaa phanza bamobomi. Unwanwa ye bambo miwangya, baziya nde bowababuyisa we.» 22 Mokonzi me aesi ya wo na munzenga me obokye: We sa kye imola nono moto monomo maphoo maanzimosi we. Emba amba ya mobuya.

Batomi Polo oka Moangyesi Feliks

23 Bobele, mokonzi nwa batuluku amba ya banga bakambi babale onte ya bakambi, yokye: «Angyinya batuluku mikama mibale, bato mako sambo baatambule na mampunda, na bato mikama mibale baaphile makongo, omibongya pho ya ikyende o Sezare wa ngonga ya ibuwa eya nkokolo. 24 Bongya na mampunda ma inyanya Polo obokye omokomya na nzoto ndaa oka Moangyesi Feliks.» 25 Akomaka mokanda yokye: 26 «Inga Klode Lusias, nabeya, Moangyesi Feliks, moto wa kaa. 27 Bayuda baakyaka moto oyo, balukaka imoboma, waoka nga obokye ali Moloma, naesi ya kye na batuluku ba nga, nakye mokandola. 28 Nalukaka eeba naa Bayuda bamosongyele na lowo ye, naesi ya kyende ne obo pha ikyita sinene. 29 Nawenekye obokye bamosongyele pho ya maphoo ma mobeko nwa bee mampenza, kasi taika kyela lowo lonolo lobe la obokye awe, naa bamunyosa o boloko. 30 Waoka nga obokye Bayuda bamowangyele na bobo, yango mena naetomesi yo izele, nawo na bato baamosongyele obokye baya mosongyele obo pha we.» 31 Batuluku baesi ya kyela bo waatomaka be, bakpe Polo, bakye ne mokolo me mamuna nono o Antipatris. 32 Boyana, batuluku, baakyekye na makolo, baesi ya butwa o ingambi sa be, baikyi baabaka na mampunda, bakye na Polo. 33 Wakoma bee o Sezare, baakyekye na mampunda baesi ya phe Moangyesi mokanda, baikyi Polo o se ye. 34 Moangyesi amba ya tanga mokanda, atuni Polo naa kaute o mokyisi

ye. Waebaka yo obokye kaute o Silisi, ³⁵awo ne, yokye: «Namoetuna mituna bo bato baesongyele baesi». Amba ya toma bato obokye babanza Polo o ingambi sa Elode.

24

Basongyesi Polo oka Moangyesi

¹ Sima ya nkolo itano, Nganga munene, Ananiya, amba ya kyende o Sezare yo na ndambo ya bankumu, na na moto monomwa wa yela ya iwo, nkombo ye Tertulus. Baesi ya kye obo pha Moangyesi Feliks obokye basongyele Polo. ² Bamba ya banga Polo. Tertulus atati imosongyela, yokye: «Iwe Moangyesi wa kaa, Feliks, eli pho ya we, banga lolo toli na nkyisa ya iba bese. Bakyele bitoma bilaa o ibota sa Bayuda sisi pho ya boebakye pha we pha maphoo. ³ Toebe na bolaa bo kyele we, pho ya iso ikyizwe banga mala na mala bilele biso. ⁴ Kasi sikokyi iwo waikye, yango mena, naongye nde obokye, na ngongo ya we, okute looka njwana bokyi bobo. ⁵ Toweni obokye moto oyo ali phele moto mobe, kaambya toko oka Bayuda baso ba mokyisi munsu. Ali mokambi nwa ingomba sa bato ba Nanasalete. ⁶ Alukaka na oto Tempelo, emba tomba moakya. Tolukaka imosambisa bo kowo mobeko nwa banga. ⁷ Kasi mokonzi nwa batuluku, Lusias, wa ya yo, aesi ya mobololo na bokusi o se ya banga. ⁸ Lusias amba ya wo na bato baamosongyele obokye baye obo pha we. Bo otuni moto me we mampenza, wamowene obokye maphoo maso maamosongyele na banga mali phele.» ⁹ Bayuda bamba ya anola, bekye: Eli nde bomu.

Polo kaambe

¹⁰ Bobele, Moangyesi Feliks amba ya kyelela Polo eboko obokye awo. Polo, yokye: «Naebe obokye mambula maikye oli moteni wa bolombe wa ibota sisi, nali na nkyisa ya aamba obo pha we. ¹¹ Na we mampenza, okokyi eeba phele obokye, o wakomaka nga o Yelusaleme pho ya ibondele Nwaphongo, nakyela

nde nkolo iko mbuka bibale bobele. ¹² Tebaika nzwa, ebe o Tempelo, ebe o mangambi ma makyita ma Bayuda, ebe o lombo, obokye naphalatane na moto monomwa, naa nalosa eboko ya bato. ¹³ Bato baba tebali na ekpele ekyeteya obokye maphoo maansongyele na bee lolo mali phele. ¹⁴ Naanole obo pha we obokye nakyelele Nwaphongo owakyelelaka bankoko ba banga, namokyelele na Nzela ya Yesu enyakune ekyewo bee obokye telongoba. Nakule anola maphoo maso maali o buku pha mibeko na o buku pha baimosi. ¹⁵ Nalemele oka Nwaphongo, na baansongyele balemele bomu me, obokye bato, na balaa na baabe baso bamokundwa. ¹⁶ Yango mena, nakyele bokusi obokye nabee imbele siso na maumunya maalongoba obo pha Nwaphongo, na o boo pha bato.»

¹⁷ «Sima ya mambula maikye sa kula koma o Yelusaleme, nakuli yaa obokye nasungye ibota sa banga Bayuda na baphalanga na obokye naamba ndaa oka Nwaphongo. ¹⁸ Mena maphoo manzwaka na bee nakyele o Tempelo, naumvaka imikunyola, bo kowo mobeko. Bato tebaikaka ba baikye, na toko teyaikaka ba. ¹⁹ Kasi Bayuda bayoko ba Azi babaka wamu, eli bee bakokakyi iyansongyela obo pha we, bo babakyi na nga na lowo. ²⁰ Bo tebe bomu, le obokye bato baba bawo, bo sanzwa na lowo ye loobe, wabaka nga obo pha ikyita sinene. ²¹ Nawoko na na bokusi, ngakye: «Naambe lolo ye obo pha we nde pho naanole obokye bawee amokundwa. Siebe lowo losuu loonsongyele na be!»

²² Feliks, o waebaka yo maphoo ma nzela ya Kolo na bolaa, aesi ya babuyisa, yokye: «Namotena bolombe pha lowo la be, wamoya mokonzi nwa batuluku, Lusias.» ²³ Amba ya wo na mokambi wa batuluku obokye abuya Polo o boloko, amopheisa, bo bebi ne baaya mosunga, yo sa bakatela.

Polo obo pha Feliks na Dulusila

²⁴ Sima ya bana nkolo, Feliks amba ya na njwanwasi we Dulusila, ali Moyuda. Aesi ya toma bato obokye baye na

Polo, aokye maphoo maawo yo pho ya aanola Yesu Klisto. ²⁵ Feliks, waoka yo Polo kateya bookokyi moto ikumola Nwaphongo na mobesi nwe, bookokyi moto imizila, bo wamotena Nwaphongo bolombe pha mokyisi mumu, awoko ne kye. Yokye: «Unwanwa ye, taa kyende, bo nazwe ngonga, namokula ebanga.» ²⁶ Alemelaka na obokye Polo aamophe baphalanga, yango mena babaka kamobangye obokye bavane.

²⁷ Mambula mabale malekana nde babona, sima Porsuis Festus amba ya butwa moangyesi o elele ya Feliks. Feliks aikaka Polo o boloko, pho ya ilekyikya Bayuda.

25

Polo akomye lowo le oka Kaisala, Moangyesi munene wa Loma

¹ Sima ya nkolo iyato, wakpa Festus bokonzi, aesi ya uta o Sezare, akye o Yerusaleme. ² Omo, bakolo ba banganga na bankumu ba Bayuda baesi ya songyela Polo oka ye. ³ Baongaka ne obokye batome bato bakye banga Polo, baye ne o Yerusaleme, bawangyaka obokye amobome o nzela. ⁴ Festus aesi ya babuyisa, yokye: Polo abaka o boloko o Sezare, na nga mampenza nalukye ikula kyende omo unwanwa ye. ⁵ Le obokye: «Bakonzi ba bée bakye nzika o Sezare, bambe songyela moto me, bo akyela bofe.»

⁶ Festus akyelaka omo nde nkolo wambe naa iko, amba ya butwa o Sezare. Boyana, aesi ya kye zala o elele ekyembe bée maphoo, amba ya toma bato, yokye: Baye na Polo. ⁷ Waya bée ne, Bayuda baa utaka o Yerusaleme, baesi ya molungya, bamosongyele na maphoo maikye maikye manene, mawaa bée mampenza tebaikaka koka iteya obokye mali phele. ⁸ Polo aesi ya babuyisa, yokye: «Efe pho ya mibeko ma Bayuda, ebe pho ya Tempelo, ebe pho ya Kaisala, sikyi kyela lowo lonolo lofe.» ⁹ Festus alukaka obokye Bayuda bamosambe, aesi ya tuna Polo, yokye: «Wamozinga ikyende o Yerusaleme obokye osambe lowo lolo

omo o boo pha nga?» ¹⁰ Kasi Polo amba ya buya yokye: «Nali o tilibinale ya Mokonzi, nasengyesi isamba nde omo. Sikyi kyela Bayuda na lowo lonolo loofe, nde bokowene we mampenza babona. ¹¹ Bo nakyesi bofe phele, na bo naani kyela lowo lofe lokokyi obokye nawe, sikokyi ilota iwa. Kasi bo maphoo mansongyesi na bée mali ma bole, moto takokyi inzambya o maboko ma be. Nazingyi iamba o boo pha mokonzi.» ¹² Bobele, Festus amba ya anola maumunya me, emba amba mobuyisa yokye: «Ozingyi iamba nde oka mokonzi, wamokye o boo pha mokonzi.»

Polo o boo pha Agripa na Belenise

¹³ Bana nkolo balekanaka, mokonzi Agripa na Belenise bamba yaa o Sezare, emba; bamba kye kyeka Festus. ¹⁴ Emba bo waba bée balekyinya njwana imbele, Festus amba ya imola mokonzi lowo la Polo, yokye: «Moto monomo ali wawa, Feliks amoika o boloko. ¹⁵ Waba nga o Yerusaleme, banganga banene na bankumu ba Bayuda bamba ya mosongyela, baongye obokye bamunyete. ¹⁶ Namba babuyisa obokye o mibeko ma Baloma, tebakokyi ambya moto bo naino tebamokyi yo na bato bamosongyesi, na ibuya i maphoo maso mamosongyesi na be. ¹⁷ Yango mena baya wawa nde ena yana, sakuta na nzephisa. Namba ya zala o tilibinale, emba na mba batoma obokye baye na moto me. ¹⁸ Wa yaangana basongyesi bée wali yo, tebaka zwa na lowo lonolo lokusi bowa umunyaka nga. ¹⁹ Babaka ne nde na toko ekyekyi maphoo ma losambo la bée mampenza, na pho ya moto monomo na nkombo ya Yesu owawa, kasi Polo kawo obokye ooli nde na bomoo. ²⁰ Waba nga sazwa ndengye ya itena bolombe mi lowo ndengye mena, namba ya onga ne obokye akyende o Yerusaleme pho ya obokye lowo le lokye woomo omo. ²¹ Kasi Polo azingyi nde ikye aamba o boo pha mokonzi omunene, emba namba ya toma obokye batamovaka o boloko nono mokolo njwaamolekyinya banga o boo

pha mokonzi.» ²² Bobele Agripa amba ya wɔ na Festus: «Nazingyi ooka na nga moto me.» Amba mobuyisa yokye: «Yana, wamooka.»

²³ Bo yana, Agripa na Belenise bamba yakyε nyolo na kaa esɔ o ingambi siambinya bεε maphɔɔ, bεε na bakonzi banene ba batuluku na bankumu ba mokyisi. Festus amba ya toma bato obokye baye na Polo. ²⁴ Emba Festus amba ya tata iwɔ, yokye: «Mokonzi Agripa na bεε basɔ bali na banga, kowene moto oyo. Bayuda basɔ baesi oka nga phɔ ye, o Yelusaleme nono wawa, bakymianwana bekye takokyi ikula ba na bomɔɔ. ²⁵ Phɔ ya nga, sikyi zwa o maphɔɔ me lokokyi ne iwa. Kasi phɔ yo mampenza azingyi ikye amba oka mokonzi omunene, naanosi imotoma oka ye. ²⁶ Otoli nga na ná lakolo lowɔ la ikomela mokonzi phɔ ye, namoambinya o boo pha bεε, konza o boo pha we mokonzi Agripa, phɔ okokye imokomela sima ya iyoka munɔkɔ nwe. ²⁷ Phɔ yamoba bobe, phɔ ya nga, itoma moto wa bokolo, sankana ya iyebinya biwele bimoakye na be.»

26

Polo kaambe o boo pha Agripa

¹ Agripa amba ya wɔ na Polo, yokye: «Toephe nzela obokye oambe.» Polo amba ya elola ebokɔ, amba ya amba yokye: ² «Mokonzi Agripa, i maphɔɔ masɔ mansongyesi na Bayuda, namiwene nde na nkonzɔ ya iyamba lolɔ o boo pha we, ³ phɔ iwe koebe na bolaa bonkɔkɔ bosɔ pha Bayuda na maphɔɔ ma phango. Naongye na we obokye onzokye na bolaa.»

⁴ «Bayuda basɔ banzebe na bolaa, uta bolengye pha nga, baefe bo wabaka nga phanza onte ya ibota sa banga Bayuda, na o Yelusaleme. ⁵ Banzebe kalakala, bakokyi na iwɔ bo bazingyi, obokye nali moto okokumole na bokusi mibeko ma ingomba sa banga Bafalisayi. ⁶ Emba lolɔ eye, bo naesi yaamba, eli nde phɔ ya molemo nwa mbunu eya ikyela Nwaphongo baango ba banga. ⁷ Na obokye mabota ma banga iko

mbuka mabale, wa mobondele bεε Nwaphongo na moo na mokolo, saema, balemele iwene mbunu me ekokyisame. Eli nde phɔ ya molemo mamuna, so mokonzi, bonsongyesi Bayuda bobo. ⁸ Phɔ ya'ye onte ya bεε toanole obokye Nwaphongo kakundole bawe? ⁹ Phɔ ya nga, naanolaka bato saanola nkombo ya Yesu, moto wa Nazaletε. ¹⁰ Emba nde bomɔ bo wakyela nga o Yelusaleme. Nga mampenza naakyaka baanosi baikye na bokonzi pha mpekye banganga banene emba na nga naanolaka waba bεε bababome. ¹¹ Nanyolokɔ o mangambi ma makyita masɔ, nakyelaka bitoma biikye phɔ ya be, phɔ ya ibatomisa na bokusi obokye batole Yesu, emba na kabu ya nga ekusi, nababengaka nono o nkyisi nsuu inene.»

¹² «Yango mena, mokolo monomɔ, nabaka na kyende o Damaseke na bokonzi bosɔ na etoma ya banganga banene. ¹³ Nabaka o nzela, so mokonzi, imbele sa bunya o moto, naesi ya wene bongyengyekye bouti o ikolo, bolole koleka moo, bongyengyekye me boesi ya nzinga ebe na bebi batambulaka na nga nzela. ¹⁴ Tomba ya ka banga basɔ o se, emba namba ya oka njwesi monomɔ mowɔ na nga na munɔkɔ nwa ba Ebele obokye: “Saolo, Saolo, phɔ ya ye konyokolo? Bo ole mbela ya nga, mena komizokya nde we mampenza.” ¹⁵ Namba ya buya ngakye: “Iwe nza, Nkolo?” Nkolo amba kula yawɔ yokye: “Nali Yesu, eli nga moto okonyokolo we. ¹⁶ Kasi injwa, teme! Kyeka phɔ ya'ye naetokolesi: Naeyosi phɔ obe moto wa etoma na nzoka ya iwene siuti we invene, na yaamowenekye sima, na yaamobaka nga naeteya. ¹⁷ Namba ebikya o mabokɔ ma Bayuda, na ma mabota ma bapakano wamoetoma nga ¹⁸ phɔ ya ikye baingola miyo, ibamanya o enzombi phɔ ya ibabuya o moo, ibamanya o bokonzi pha Molemba phɔ ya ibabuya oka Nwaphongo. Phɔ ya obokye bazwe bolimbisi pha masumu na iyalo sa ilaka elele yonoyɔ na baanosi, na nzela ya inzanola.”»

Polo kaimole bokokyele yo etoma ye

¹⁹ «Tata wamō, mokonzi Agripa, sika koka ile ndoto ya ikolo eya wenyekye nga. ²⁰ Kasi naimola bato ba Damaseke phanza, emba ba Yelusaleme, o nkyisi iso ya Yuda, sima o mabota ma bapakano obokye basengyesi bongola mandondo pho ya ekpana bika Nwaphongo, bobikakye booteya obokye babongosi mandondo ma be. ²¹ Eli pho ya bomo Bayuda banzakyakyi o Tempelo, balukakyi imboma. ²² Nwaphongo ambanze nono lolo eye, nataba ba bomo obokye naimole simo ya nga oka bato baso baakyikyi na baanene. Naanole nde maphoo maawo Mose na mawo bikondo obokye mamoya: ²³ Masiya amowene bolosi, amoba moto owa boo, owamokundwa onte ya bawee. Amoimola o ibota sa banga na bato baatebali Bayuda obokye moo moesi, enzombi emani.»

Polo kalukye obokye Agripa aanole Yesu

²⁴ Waba Polo katondolo babona, Festus amba ya anwana ne, yokye: «Polo, oli na nwaa! Iekola saaekola we na boikye siephe nwaa!» ²⁵ Polo, yokye: «Festus moto wa kaa, nga sili na nwaa, nawo maakolo maphoo maali phele. ²⁶ Mokonzi Agripa kaebe maphoo mamana na bolaa. Nakokyi imowole mango pwapwa. Naanole obokye tabungye nono lowo lonolo i maphoo mamana, pho malekanaka o miyo ma bato. ²⁷ Mokonzi Agripa, koanole maphoo maawo baimosi? Naebe obokye komaanole!» ²⁸ Agripa aesi ya wo na Polo, yokye: «Kolukye imbuya nde unwanwa eye Moklisto?» ²⁹ Kasi Polo, yokye: «Ebe unwanwa eye, ebe wakoko, nabondela Nwaphongo obokye na we, na baso baanzokye lolo ye, bee obutwe booli nga, manya nde nyololo iye!»

³⁰ Mokonzi, na moangyesi, na Belenise, na baso baazalaka na bee bamba ya teme. ³¹ Wamana bee wamō, baweneke, bekye: «Moto oyo taikyi kyela lowo lonolo la iwaa naa laa imunyosa o boloko.» ³² Agripa amba wo na Festus,

yokye: «Moto oyo, bo tawokyi obokye azingyi ikye amba oka Kaisala phe, nde bamokandolakyi.»

27

Batomi Polo o Loma

¹ Wakpama meko obokye toba o masuwa pho ya ikyende o Itali, aesi ya kpa Polo na bato ba boloko bayoko bakye baphisa Yuli, oli monomo na bakambi ba moluku nwa batuluku ba moangyesi wa Loma. ² Bobele tomba ya baa o masuwa mautaka o Adramite, makyende mopha nwa mabongu ma Azi. Moto monomo wa Makedoniya, mokyisi nwe Tesaloniki, abaka na banga elele yonoyo. Nkombo ye Aristarke. Tomba ya kyende.

³ Boyana, toesi ya koma o Sidona. Yuli abaka na Polo na bolaa, aesi ya mophe nzela ya ikye kyeka bande ne, obokye azwe ya sengyelaka ne. ⁴ Wamana banga wawana, toesi ya banda mopha nwa esanga ya Shipre, pho phephekye yabaka kyekule lobuya na munsima. ⁵ Toesi ya katisa maa manene maali phenephe na Silisi na Pamfili, tokye koma o Mira, mokyisi monomo o Lisi. ⁶ Omo, mokambi wa batuluku azwe masuwa mautaka o Alegizandri, makye o Itali, aesi ya lokpesa omo. ⁷ Tokyelaka nkolo nzikye o nzela, masuwa makyekye nde na moo na moo. Tolukaka obokye tokome o Kinidi. Toesi ya lekana o Salmone obokye toekpane o mopha moyoko nwa esanga ya Kelete, pho phephekye teyaikaka lophe nzela ya ilekana mopha nwabaka banga. ⁸ Totambulaka na nkaka obokye tolekane o mokukulu me, tokye koma o elele yonoyo, baebangye Mabongu Maalaa phenephe na mokyisi na nkombo Lase.

⁹ Tokokoko na boikye o nzela. Nkolo ikyikyile bee iza yaunva lekana. Na bomo tokomaka imbele siikyele phephekye na bokusi. Yabutwaka nkamba obokye masuwa makule tambula. ¹⁰ Bebi, nawene obokye imbanga sisi samoba na nkamba, masuwa na mbolo iili omo yamotono na bofe, kasi na banga mampenza botewalongoba phe, tomowaa. ¹¹ Kasi mokambi wa

³⁶ Bobele, baso babutwaka na nkyisa, baesi ya zaa. ³⁷ Banga baso o masuwa, tobaka bato nkama ibale na mako sambo mbuka motoba. ³⁸ Waawene bée obokye baokyi ntoma, bamba ya vaka ba ble o maa obokye masuwa malawe.

³⁹ Waye bunya, bato baakyele o masuwa tebaikaka eba obokye bakomi phenephe na manyete. Kasi bamba ya wene ibongu sonoso o iwee sa maa, baesi ya kana, bekye, bo baakokyi, bakye seminya masuwa omu. ⁴⁰ Bamba ya tena nsimbi ya balongo baso, babaikyi o maa, bamba ya ingola na nsimbi ya yenda ya masuwa. Bobele, baesi ya kyela etobu yonyo enene o masuwa mopha nwa oboo, obokye eweele eukye masuwa mopha nwa ibongu me. ⁴¹ Masuwa maesi ya kye sele na bokusi o bokye me phaabaka o ntante ya maa, mopha nwa obo munyosi o bokye, temokuli nyingana, emba kanda yamba tena mopha nwa sima. ⁴² Batuluku balukaka iboma bato baboko pho nono monomo na bée sa nyongyela obokye alote. ⁴³ Kasi mokambi wa batuluku alukaka ibikya Polo, amba ya bakatela obokye bale. Aesi ya tomisa baaebaka inyongyela, yokye, amikumbya o maa phanza, akye abwa o ikolo. ⁴⁴ Bayoko baphile o mabaya, na o bite ba masuwa, babengye bebi. Na bomo babona, banga baso toabwaka o ikolo, tobikaka.

28

Polo o esanga ya Malte

¹ Wamana banga o mbale eya makama, tomba ya oka obokye esanga me baebangye na nkombo ya Malte. ² Bato ba esanga me, balookyelaka ngongo. Waba mbula kyeno, mpiyo yabaka, baesi ya lokyelela nwenya muikye, balobangyi banga baso obokye tokye oto. ³ Polo aongoko ebolo ya nkoo obokye aevakye o nwenya, na ina mbambisa nzoo yeesi ya tokolo omu, ekatemi o eboko ye. ⁴ Wawene bato ba esanga obokye nzoo ekatemi o eboko ya Polo, bawonoko, bekye: «Nde phele moto oyo ali molemosi wa bato. Na bo babikakya o maa,

Nwaphongo na bolombe phe, taikyi zinga obokye afe na bomo.» ⁵ Kasi Polo, nde phele, aesi ya nyaka nzoo o nwenya, saoka na nwana bolosi. ⁶ Bato baziyaka nde obokye bamowene aulo, na aka awe. Kasi, waziya bée tee, baesii ya wene nde obokye tewamoyelele na lowo lonolo loobe. Bamba ya bongola maumunya ma be, bamba butwa iwu mbala nzikye bekye: Ali nde nzambe.

⁷ Manyete ma mokonzi nwa esanga me mabaka phenephe na elele me, nkombo ye Pubilusu. Amba loyamba na bolaa, amba lolasa nkolo iyato. ⁸ Ango abaka alangyi o ntangye, mowewe nwabaka momunyokolo na iphanza malongo. Polo amba yakyende o moto nwa ntangye ye, na ibondele, amba motandela maboko, amba mobikya. ⁹ Sima ya lowo lalona, bato baayoko ba esanga baabaka na malosi, bayakaka na bée oka Polo, na bée babikaka me. ¹⁰ Bamba lokumola na ndengye iso, emba wakula banga banga imbanga sa banga o nzela ya ebale, balokokyiselaka mbolo iso iwaa yasyelaka na banga.

Imbanga o nzela ya uta o Malte nono o Loma

¹¹ Sima ya makombe maato, tomba ya baa o masuwa masengyelaka wamo imbele siso sa seekye. Masuwa me mautaka o Alegizandri, nkombo ya mango Manzambe ma zaa. ¹² Toesi ya kye seme o Sirakize, tokyelaka omu nkolo iyato. ¹³ Wamana banga wawana, toesi nde yabanda mokukulu, tokye koma o Regiyumu. Bo yana, phephekye ekyeute o ngyele, yeesi ya kyela, emba tomba ya koma o Puzole sima ya nkolo ibale. ¹⁴ Omu, tokyezwa bebi baongaka na banga obokye tokyele poso yonyo oka be. Kyeka bo wakye banga o Loma. ¹⁵ Wataba banga o mokyisi mamuna, bebi baokaka iya sa banga, bamba ya lobenga nono o Zando sa Apiyusu na o elele ekyebangye bée Mangambi Maato. Wabawene yo, Polo amba phe Nwaphongo melesi, akuli zwa nkyisa.

Polo akomi o Loma

¹⁶ Wakoma banga o Loma, baanolaka obokye Polo akye zala o elele ye mampenza, na tuluku monomo pho ya imobanza. ¹⁷ Sima ya nkolo iyato, Polo amba ya banga bankumu obokye baangane. Wa angana be, amba wo na bee yokye: «Bebi, nga otowaika kyela lowo na bato ba banga naa na mibeko ma loikyela baango ba banga, bakambi ba Bayuda banzakyaka o Yelusaleme, banzambe o maboko ma Baloma. ¹⁸ Waunva intuna mituna, balukaka inkandola pho tebaikaka nzwa na na lowo lonolo loobe obokye bambome. ¹⁹ Kasi Bayuda tebaikaka banola, nambaka baonga nde obokye nakyende oka Moangyesi Kaisala, siikaka baa na na lowo la isongyela ibota sa nga. ²⁰ Yango mena, naebangakyi obokye naewene, towene, bankangaka munyololo mumu nde pho ya moto okokyelele banga bato ba Yisalaele molika.»

²¹ Baesi ya mobuyisa, bekye: «Toloika zwa nono mokanda monomo muute o Yuda pho ya we, onte ya bebi baesi wawa, nono monomo taiki loimola lowo la we, naa awo lowo loobe pho ya we. ²² Kasi banga toli na phowa obokye oloimole bo kumunya we, pho toebe obokye bilele biso baikye ziiko na ingomba sa Baklisto.»

²³ Bee baso na Polo, balongyibinyaka mokolo nwamovana be. Wakoka mokolo me, bato baikye bayakaka ya benga Polo o ingambi siizale yo. Polo abateyaka tata na mumbengu nono wa nkokolo. Abaimolaka bo oli bokonzi pha Nwaphongo: Abatangyelaka nkanda ya mibeko ma Mose na nkanda yaakomaka bamoisi, akyelaka bokusi obokye baanole Yesu. ²⁴ Bana baanolaka maphoo maawoko yo, kasi bayoko tebaikaka anola. ²⁵ Waijwa bee obokye babutwe, babaka na ziiko onte ya be. Polo aesi ya wo na bee nde obokye: «Bolofo Bosantu alongaka, waawoko yo na bankoko ba na nzela ya moimosi Yisaya, yokye!

²⁶ Kye wo na ibota sa Bayuda sasina bobo: “Wamooka na bolaa, kasi otoebe ntina ya maphoo me,

Wamokyeka na bolaa, kasi otoowene ekpele. ²⁷ Pho ntema ya bato baba ibuto nkusi, Pho ibota me, baundi matoo ma be, sa oka, Bazibi miyo ma be, obokye bee sa wene, Mandondo ma bee mabuto makusi obokye Bee sa eba ekpele pho baye oka nga, nababikya. Eye kyewo nga Nwaphongo.”

²⁸ Emba Polo amba ya sukya yokye: Oeba obokye Nwaphongo atomelaka bato baatebali Bayuda Simo ye obokye babikye, emba bee baamooka!» ²⁹ Wawo Polo babona, Bayuda babutwaka, baphalatanaka na bokusi onte yabe. ³⁰ Polo aphutelaka ingambi sonoso o Loma. Akyelaka mambula mabale omo. Ayambaka bato baso baabaka baya mokyeka. ³¹ Aimolaka bo li bokonzi pha Nwaphongo, ateyaka maphoo ma Nkolo Yesu Klisto pwapwa. Moto nono monomo taikaka mokatela.

Mokanda nwa Polo oka Baloma Maphoo ma etatele

Waaba Polo kakomele baanosi ba Loma, mena abaka o suka ya imbanga se saa iyato. Abaka na phowa ya ikyende nono o Loma, pho naino tataka koma omoo, emba ambe kula kyende ikye imola Simo Elaa o Esipanye (15.22-24). Ntina ya mokanda nwe yabaka pho ya ibongya iyaa se, na pho ya iteya mateya me oka baanosi ba Loma.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- Baloma 1.1-17: Mokomi nwa mokanda mumu na ntina ya etoma ye ya botoma
- Baloma 1.18-3.20: Bato babungyi nzela emba basengyesi na ibika
- Baloma 3.21-4.25: Bookobikya Nwaphongo bato
- Baloma 5.1-8.39: Bomoo bponyakune o nte ya Klisto
- Baloma 9.1-11.36: Maumunya ma Nwaphongo pho ya Isalayele
- Baloma 12.1-15.13: Mobesi nwa baanosi
- Baloma 15.14-16.27: Maloba ma isokya na ndongolo

Ibeya

¹ Mokanda mumu moute na nga Polo, moto wa etoma wa Yesu Klisto. Nwaphongo ambanga pho ya ibaa toma ye, anzolo pho nakyende imola Simo Elaa ye oka bato, ² Simo Elaa me, Nwaphongo alolakyelaka yango o buku phe na munoko nwa baimosi bee baaphanza. ³ Simo Elaa me kye wo pho ya Nwana we Yesu Klisto Nkolo wa banga. Na bomoto abotama o ibota sa mokonzi Davidi. ⁴ Wa kundwa yo, Bolobo amoweninyaka Nwana wa Nwaphongo owa mwiya. ⁵ Na nzela ya Yesu, Nwaphongo na ngolu ye amba ya ntoma pho ya ngambo ya Yesu, pho na kye miimola bato ba nkyisi iso iloba se pho ba moanole bambe na motosa. ⁶ Bee bato ba Loma oli na bee nde bo bato me, bee bato baabanga

Nwaphongo pho o be bato ba Yesu Klisto. ⁷ Emba naekomele bee baso, Nwaphongo kaezingye bee bali pho ye. Nwaphongo Ango wa banga na Yesu Klisto Nkolo wa banga aephe ngolu na bose.

Polo kazingye ikyekyeka baklisto ba Loma

⁸ O ebandle, na nzela ya Yesu Klisto, na phe Nwaphongo wa nga melesi pho ya bee baso, pho o munse munso, bato bawoo pho ya ianola sa be. ⁹ Nwaphongo kaebe obokye iiki wo nga ili phele, iyo okokyelele nga etoma na ndondo yonyo na iimola Simo Elaa ekyeki Nwana we. Kaebe obokye nkolo iso wa bondele nga na bondele pho ya be. ¹⁰ Mbala iso o mabondesi ma nga na ongye na Nwaphongo obokye boebe mokano nwe, aingole nzela obokye nata na yaa ekyeka. ¹¹ Pho nasepele na boikye iyaa ephe ikabo siuti na Bolobo Bosantu pho ya iyaekuya. ¹² Nazingye obokye banga baso tokuyinyakye onte ya ianola sa banga oka Klisto. ¹³ Baande, eba obokye mbala nzikye naumunya iya ekyeka, kasi tewa longobane. Pho phowa ya nga eli obokye etoma ya nga ebote mbuma oka bee bo wa bota yango o nkyisi iyoko, ¹⁴ Nwaphongo ampe etoma me. Yango mena nasengyesi iimola Simo Elaa oka bato baso, ebe bato bali o nkyisi inene, ebe bato bali o nkyisi ya mongonda. Na moeyimola oka bato baekola na oka bato bate baika ekola. ¹⁵ Yango mena nali na phowa ya iyaa eimola Simo Elaa na bee bato bali o Loma me.

Simo Elaa eli na mwiya

¹⁶ Sili na soo ya iimola Simo Elaa. Yango Eli mwiya nwa Nwaphongo moobikya bato baso baanola Yesu Klisto: Bayuda phanza, emba baate bali Bayuda sima. ¹⁷ Simo Elaa me kyeweninya ndengye ekye buya Nwaphongo bato, bato ba bosembo o miyo me. Esengyesi nde obokye bato baanole nde Yesu Klisto, nzela esuu teeli. Nde bo wakomama we o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto wa bosembo, amobika na ianola se.»

Moto kakyele masumu

18 Uta o ikolo, Nwaphongo kaweninya yoo yee pho ya masumu maso na bofe bosoo bokyele bato, maphoo mabe makyele bee makatele bato saeba nzela ya bosembo. 19 Nwaphongo aabaphe etumbu pho nzela ekokakyi na bee imoeba eli polele, Nwaphongo yo mampenza abateya yango kasi bee te baikiyi ebanga. 20 Uta waakyela Nwaphongo mokyisi, bikpele biakyela yo biweninya bato polele booli yo, nabo tebiwenene na miyo. Emba te bakokyi iwoo obokye teli bofe pha bee bo tebaamotosa. 21 Nabo okoebe bee obokye Nwaphongo alii, tebaamokumole, tebapophe na mesei bo sengyesi bee ikyelela Nwaphongo. Maumunya ma bee mali nde o maphoo mpamba, bataaba o enzombi, te baefe na lowoo loolaa. 22 Bamitate obokye bali bato ba malondo, nzuka bali nde bato ba nyaa. 23 Obokye bakumbele Nwaphongo owa nkyemo, otoowe, bakumbele nde bikyeko baulana na moto ookowe, bikyeko biyoko baulana na manyosi, biyoko na manyama, bina bikuli ba ndokolo manyama maalande na ibuu. 24 Yango mena Nwaphongo amba bale pho bakyele maphoo maabe bozye bee ikyela, emba bambe kyela maphoo ma soo onte ya be. 25 Bale bosembo pha Nwaphongo, babengyi nde boole. Bakumbele bikpele bakyele Nwaphongo, babikyelele, kasi ona Nwaphongo owa bikyela teboamokumole, osengyesi bee ikumbela nkolo iso. Ame. 26 Yango mena Nwaphongo abale pho bakyele maphoo maso maakane bee ikyela. Babasi bale bampele babuto ikyela maphoo ma soo bee na be. 27 Bampele nde bomo me, bale babasi, bali na phowa ekusi ya ikpa bampele basu ndokolo babasi. Bampele na bampele bakyele maphoo ma soo. Bamibangyesi etumbu ekokyi pho ya masumu makyele be. 28 Pho bato bale ieba Nwaphongo, Nwaphongo abale na maumunya ma bee mabe pho bakyele maphoo mabe matemakokyi bee ikyela. 29 Mandondo ma bee matonda na maphoo maabe, bamengyele mbolo

ya bato, bakyelane bofe, baokyenele zuwa, babome bato, baokye maoka, bakatele bato, baine bato, bayoo bato. 30 Bakyemiwole bebi na bee na bofe, bali banguna ba Nwaphongo batole bebi, bali bato ba lolendo, bamitate. Baumunya nkolo iso nde ikulaka kyela masumu, tebatosa baboti babe. 31 Tebakule eba lowoo lolaa, tebakokya mambunu ma be, tebaebe izinga bato, tebali na ngongo na moto. 32 Baebe na bolaa obokye mofeko nwa Nwaphongo mowoo obokye: Bato bakyele maphoo mabe ndengye mena, bakokyi na iwaa. Na bokoebe bee babona, bakule kyela nde maphoo maabe. Te eni ba nde yango miina, basambe wa wene bee bebi na bee bakyele maphoo mabe.

2

Ndengye eya mosambisa Nwaphongo bato

1 Iwe, obe na nzaa, okosambisa bebi, etebaelimbisa. Pho waasambisa we moto, kominyete we mampenza, pho na we kokyele bomo me, iwe okosambisa bebi. 2 Nzuka banga toebe obokye isambisa sa Nwaphongo sikyelame na bosembo pho ya bato bakyele maphoo mabe. 3 Koumunya obokye iwe ookosambisa bato bakyele bofe na bakyele ya be, wamolota isambisa saka Nwaphongo? 4 Naa iwe kotiyole bolaa pha Nwaphongo, na iyosa se, na ndondo elaa ye, saeba obokye bolaa phe boetomisa obokye obongole motema? 5 Na moto bokusi nwa we, na ndondo ya we ete okye na we ngongo, komibangyele kabu o mokolo nwaa kabu wamokyelama sakolo isambisa sa Nwaphongo. 6 Amophe moto na moto ifonza kokokana na bitoma be: 7 Bomoo pha bobele pho ya bato bawaa, na ilendendala sa bee sa ikyela bolaa, baluye nkyemo, ngambo na bosembo, 8 kasi yoo na kabu yamoba pho ya bato baatombo, baatemele bosembo bambe na miambya o maphoo matemali na bosembo. 9 Ngongo na minyoko yamoba pho ya moto okokyele bofe, pho ya Moyuda phanza na pho ya moto otoli moyuda. 10 Nkyemo, ngambo na

bose oka moto munso okokyele bola, oka Moyuda phanza, sima oka moto ootoli moyuda ¹¹ Pho oka Nwaphongo, bato baso bali nde ndengye yonoyo. ¹² Bato baso baakyela masumu saeba mobeko bamowa samibeko me. Bato baso baakyela masumu na boebakye mobeko, bamosambisama na mobeko. ¹³ Pho teli bato baokye mobeko baali bato ba bosembo o boo pha Nwaphongo, bato ba bosembo eli nde baakyelele mobeko me. ¹⁴ Waabe bapakano saeba mobeko, bakyele ikyitomisa mobeko, bamibuya mobeko bee mampenza, bee baate bali na mobeko. ¹⁵ Bateya obokye bitoma bizingye mobeko biakamama o mandondo ma be. Mandondo ma bee mawo me na maumunya ma be, bina ma baphunde bina ma baambelele. ¹⁶ Maphoo me mamotokolo mokolo njaa mosambisa Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, mobesi munso njwa bato njaa bombama, bowawo Simo Elaa ekyeimole nga.

Bayuda na mibeko ma Mose

¹⁷ Kasi bo we ookobangye bee Moyuda, ootemi nde o mobeko na ookyesi lolendo le oka Nwaphongo we, ¹⁸ koebe maphoo mazingye yo, na mobeko njwa eteya iyolo maphoo maala. ¹⁹ Koumunya iba moteye njwa bato baapholo miyo nzela, tala pho ya bato baali o enzombi, ²⁰ moteye njwa bato bate baebe ekpele na moteye njwa bato baate bali na ngambo, pho koanole obokye nanzela ya mobeko, oli na phaakolo boebakye na na maphoo ma phele. ²¹ Ee bolaa! Iwe okoteya nwebi, tomiteya we mampenza! Koteya obokye bato saiba, emba iwe koibe! ²² Kokatele bato ikyela baphemba, emba iwe kokyele baphemba! Toozingye bikyeko, kasi koibe mbolo ili o makoko ma be! ²³ Kokyele lolendo la we o mibeko, kasi tookumole Nwaphongo waate waakumole we mina mibeko! ²⁴ Pho, nde bo wakoma bee obokye: «Nkombo ya Nwaphongo etolami pho ya bee onte ya bapakano.»

²⁵ Tewali ziko, ibele sili na ntina bo kokyelele mibeko, kasi bo tokumole mibeko, na ibele sa we, oli nde moto oli

mungbotu. ²⁶ Kasi bo moto oli mungbotu kakumole ikyiwo mibeko, bomungbotu phe ete babokye ndokolo ibele? ²⁷ Emba yo otoika bele o nzoto, bo kakokya mibeko, amoesambisa; iwe ooli na buku pha mibeko na owa bele be, kasi tookumole mina mibeko. ²⁸ Pho teli maphoo mawenene maakyele obokye moto ali Moyuda, naa mbasi ikyiwenene o nzoto ikyikyele ibele, ²⁹ kasi eli nde maphoo ma bombama maakyele obokye moto ali Moyuda, emba ibele eli nde sa motema, siute na Bolobo, kasi sa buku phe. Owaakolo Moyuda mona kazwe ngambo ye oka Nwaphongo, kasi oka bato phe.

3

¹ Ntina ya iba Moyuda eli iye? Ntina ya ibele eli iye? ² Ntina eli enene pho ya bato baso! Emba phanza oka bato baaphokye Nwaphongo mambunu me. ³ Kasi tomowo bo? Bo bakyi babaka sakokya yasengyelaka bee ikyela, bofe pha bee phamokyela obokye Nwaphongo sakula kokya yaa lakaka yo? ⁴ Phee! Nwaphongo asengyesi iebana obokye ali moto wa maphoo maa phele; nabo moto munso ali moto wa boole, bowakomama we obokye: «Esengyesi obokye oebane moto wa bosembo onte ya maloba ma we, emba olongye imbele saamosambisa be.» ⁵ Kasi bo izanga bosembo sa banga siweninya bosembo pha Nwaphongo, tomowo bo? Nwaphongo kazangye bosembo waalowande yo na kabu ye? Nawo ndengye ekyeumunya bato. ⁶ Phee! Pho boeli bomo, Nwaphongo amosambisa mokyisi ndengye'ye?

⁷ Kasi bo boole pha banga boweninya bosembo pha Nwaphongo, na pho ya nkyemo ye, pho ya'ye nga, nakule kangyema ndokolo moto wa masumu? ⁸ Emba, pho ya'ye tolokyele bofe pho bolaa boyee, bookokyeminvole bato ba boole baayoko? Bato me bakokyi na etumbu!

Moto molaa o boo pha Nwaphongo tali

⁹ Ka bo? Tokuli ba, banga Bayuda na bokonzi mi bebi? Na njwana bokyikyi phe! Pho toumbo loteya obokye: Banga

baso, Bayuda na baate bali Bayuda, toli banga baso o se ya bokonzi pha masumu.

¹⁰ Eli nde bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto molaa tali, na monomo phee,

¹¹ moto okososo tali, na monomo taalukye Nwaphongo.

¹² Bato baso tefakuli benga nzela elaa, bée baso babunza, na monomo taakyele bolaa, na monomo phee.

¹³ Noko ya bée ili ndokolo ilita siili munoko pha, na lolee la be, bakate boole, ngyengyi ya nzoo eli o bibaa ba be.

¹⁴ Noko ya bée yatonda na bitoo na ná maloba maa bololo.

¹⁵ Makolo ma bée makye mizele o ikye boma moto.

¹⁶ Ioto na ngongo ili o manzela maatambule be,

¹⁷ emba nzela ya bose, bée tebaeyebe.

¹⁸ Tefali na boilakye pha Nwaphongo o miyo ma be.»

¹⁹ Kasi toebe obokye iso ikiwo mobeko, kaiwo na bato baso baali o se ya mobeko, pho moto satakola munoko pho ya isamba, emba munse munso moebane mobe o miyo ma Nwaphongo. ²⁰ Kyeka pho ya'ye moto na monomo eta be mola o boo phe pho ya bitoma ba mobeko, pho mobeko kateya bato nde obokye bakyesi masumu.

Bosembo bozwame na nzela ya ianola

²¹ Kasi, unwanwa eye, na nzela ya mobeko phe, bosembo pha Nwaphongo phaa miteya, mobeko na baimosi bawo pho ye. ²² Nwaphongo kabuya bato, bato ba bosembo o miyo me na nzela ya ianola sa bée oka Yesu Klisto. Kakyele babona pho ya bato baso baanole, pho tewali bokyese. ²³ Pho bato baso bakyesi masumu, emba baimasi nkyemo ya Nwaphongo. ²⁴ Kasi Nwaphongo na ngolu ye, ababuya bato ba bosembo o miyo me nde pha, kakyele babona na nzela ya Yesu Klisto oko baikole o masumu. ²⁵ Nwaphongo amoambya mbeka, pho obokye awe pho ya banga, pho malongo me mamanya masumu ma banga, nzela me Nwaphongo aeyingola

pho ya bato baanole Yesu Klisto. Kakyele babona pho ya iweninya obokye ali na bosembo. Masumu maakyeleka bato phanza, Nwaphongo akyelaka ndokolo taikaka mawene, ²⁶ imbele saabaka yo na motema moanda. Kateya bosembo phe imbele sa lolu, pho abe na bosembo, ambe na ibuya bato baanole Yesu bato ba bosembo. ²⁷ Oli wango babona, ekpele yonyo eekoyi na banga imitata eli? Phee, teli. O nkombo ya'ye? Ya bitoma? Phe, kasi o nkombo ya ianola. ²⁸ Pho toebe obokye bato babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo nde na ianola; kasi pho ya bitoma ba bée bo koongye mobeko phe. ²⁹ Naa obokye, Nwaphongo akoyi ibaa nde Nwaphongo wa Bayuda? Tali na Nwaphongo wa bapakano? Eli bomo, ali na Nwaphongo wa bapakano, ³⁰ Pho Nwaphongo ali nde yo monomo owa mobuya bato ba bosembo bato baabele bée na baate baika bée bele pho ya ianola. ³¹ Kyelukye iwo obokye na ianola mena tomanyana ngambo eli na mobeko? Phe, mena tokule nde phe mobeko eyaakolo ngambo ya nwango.

4

Ndakyisa ya Abalayama

¹ Emba tomowo bo pho ya Abalayama nkoko wa banga? Lokola moto, azwaka iye? ² Bo Abalayama abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo pho ya bitoma be, akoyi imitata. Kasi oboo pha Nwaphongo phe! ³ Pho buku bowo bo? Abalayama abaka na ianola oka nwa Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo. ⁴ Nzuka pho ya moto okokyele bitoma, iphuti se tesitangyeme ndokolo ngolu, kasi ndokolo mbano. ⁵ Kasi pho ya moto otokyele bitoma kasi kaanole moto okobuya moto mobe moto wa bosembo, Nwaphongo kakyeke ianola se, kaambe mobuya moto wa bosembo. ⁶ Yango mena Davidi kakumisa boola pha moto okobuya Nwaphongo moto wa bosembo sakyeka bitoma be.

⁷ Nkonzo eli na bato balimbise bée fobe pha bée ná masumu ma be. ⁸ Nkonzo

eli na moto owa Nwaphongo taakyeke isumu se. ⁹ Bola boowo bée babona boli nde pho ya baabele na baabele, ndee na pho ya bate baika bée bele me? Pho towo obokye ianola sa Abalayama samobuya moto wa bosembo. ¹⁰ Wango wakyelama imbele iye? O boo nde o sima ya ibele se? Teli sima, kasi phanza! ¹¹ Emba ibele simophe elembo ya bosembo pha zwa yo na nzela ya iamola, wataaka ba yo sa bobelekye. Yango mena abutwaka na ango wa bato baso batebaika bele bée baanola, pho ya obokye na bée babutwe bato ba bosembo. ¹² Ali na ango wa baabele be, na baso bali o ingomba sa bato babele nde bobesi phe, kasi na baatambule o matambe ma ianola sa ango wa banga Abalayama, oboo pha obokye bamobele.

Mbunu ya Nwaphongo eya zwa banga na nzela ya ianola

¹³ Pho, teeli pho ya mobeko, kasi pho ya bosembo pha ianola, mbunu eya izwa mokyisi ndokolo ilaka sikabi be, ya lakye-lamaka na Abalayama na ná bana be. ¹⁴ Bo baakumole mobeko babe mandomi, ianola nde tesikuli ba na ntina na mbunu ya Nwaphongo nde teekuli baa na elele. ¹⁵ Pho mobeko kabote yoo. Elele eteli na mobeko, tewali omoo na lowoo la itiyola mobeko. ¹⁶ Na ianola tobutwe mandomi, pho yango ebe obokye na ngolu na obokye mbunu eikale na ntina pho ya bankoko ba Abalayama, yango saba nde pho ya bée bamitangye baa mobeko, kasi na pho ya bamitangye ba ianola sa Abalayama, ango wa banga baso. ¹⁷ Pho wakomama obokye: «Naebuyee ango wa bato baikye.» Ali ango wa banga o boo pha owa anola yo, Nwaphongo ookoakole bawe na ookotokolo o mokyisi iteili. ¹⁸ Na ilemela sa saphembe, «aanola emba amba butwa ango wa bato baikye», bo wa wo Nwaphongo obokye: «Bankonko ba we bamoba boho.» ¹⁹ Na bokyekakye nzoto ye, abaka phenephe na mambula munkama kasi taika phembe o ianola - Nabo awenekye obokye yo na nwanwasi we Sala bakotoo babutoo phene phe na iwaa. ²⁰ O boo pha

mbunu ya Nwaphongo, taika ika ziko, kasi azwaka bokusi na ianola emba amba phe Nwaphongo nkyemo. ²¹ Abaka na ianola obokye Nwaphongo ali na mwiya nwa ikokya yaalakyela yo. ²² Yango mena Nwaphongo atanga Abalayama o molongo nwa bato ba bosembo, pho ya ianola se. ²³ Nzuka tewaikaka komama babona pho ye mampenza obokye: «Yango mena bamotanga o molongo nwa bato ba bosembo». ²⁴ Kasi na pho ya banga me baanola, pho toanole oka moto owa kundwa onte ya bawe, Nkolo Yesu. ²⁵ Bamokaba o iwa pho ya sobe pha banga, amba kundwa pho ya ilobuya na banga bato ba bosembo.

5

Bose boli onte ya banga na Nwaphongo

¹ Yango mena, toli bato ba bosembo pho ya ianola sa banga, toli bose na Nwaphongo pho ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ² Na nzela ye, na ianola, baloanosi izwa ngolu ya Nwaphongo ekyekyele obokye tomitate na molemo nwa nkyemo ya Nwaphongo. ³ Na koleka, tomitate na o mampasi, pho toebe obokye mpasi kabote ilendendala, ⁴ ilendendala kabote iititala simekyi be, iititala simekyi bée sibote molemo. ⁵ Emba molemo taakate, pho Bolobo Bosantu phaalophekye be, anyangola lozingo la Nwaphongo o mandondo ma banga. ⁶ Phele, wataka ba banga naino sa bokusi, Klisto, o imbele sameka be, awa pho ya bato babe. ⁷ Eli nkamba obokye baanole iwa pho ya moto molaa. Moto akoyi ikoka izwa bokusi pha iwa pho ya moto molaa. ⁸ Kasi Nwaphongo kateya lozingo le oka banga na bobo: Klisto awa pho ya banga, mena totaba naino bato ba masumu. ⁹ Emba oobuto banga unwanwa eye bato ba bosembo pho ya malongo me, tomobika ne o kabu ya Nwaphongo. ¹⁰ Pho bo ebe obokye wataka ba banga banguna ba Nwaphongo, tobongyekye ne na iwa sa Nwana we, ka ombi bongya banga, tomobika na bomoo phe. ¹¹ Teli nde babona, waakule mitata banga oka Nwaphongo

na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto, na nzela ya ye, unwanjwa eye, tozwe mabongye.

Adama na Klisto

¹² Isumu sanyolo o mokyisi na nzela ya moto mənəm, Adama, emba iwa na nzela ya isumu. Nde bomō iwa siesi pho ya bato baso, pho bato baso bakayela isumu. ¹³ Pho, nōnō o mobeko, isumu sabaka o mokyisi emba na bo isumu tesaikaka zwa etumbu wa tewabaka mobeko. ¹⁴ Kasi uta oka Adama nōnō oka Mose iwa sabaka, na oka batebaikaka kyela isumu na itiyola mobeko ndengye yōnyō na Adama owa ulana na owa moya.

¹⁵ Kasi tewali bomō pho ya ikabo sa ngolu pho ya bofe. Pho, bo pho ya bofe pha moto mənəm bato baikye bawe, ka pho ya ngolu ya Nwaphongo, ngolu eelokyelesi yo na moto mənəm, Yesu klisto, enyango na boikye mi bato boikye.

¹⁶ Emba teli bomō me pho ya ikabo bo pho isumu sa moto mənəm. Pho, pho ya isumu sa moto mənəm isamba sikambe o etumbu, kasi bofe boikye, ikabo sa ngolu sikambe o bosembo.

¹⁷ Pho bo pho ya moto mənəm, na nzela ya bofe pha moto mənəm iwa siesi, ka pho ya moto mənəm Yesu Klisto, bato baikye baamoba na bomō bamozwa ngolu na boikye na ikabo sa bosembo. ¹⁸ Yango mena, ooli pho ya bofe pha moto mənəm bato baso bazwe etumbu, nde bomō me pho ya etoma ya bosembo ya moto mənəm, eli pho ya bato baso bosembo boo ambya bomō. ¹⁹ Nde pho ya obokye na izanga botosi pha moto mənəm, bato baikye babutwaki bato bamasumu, nde bomō me na itosa sa moto mənəm bato babuto bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo.

²⁰ Mobeko moesi pho ya obokye bofe botonde. Elele eli masumu maikye, ngolu na yango etondi wamō. ²¹ Pho ya obokye bo oesi isumu pho ya iwa, nde bomō pho ya bosembo, ngolu eesi pho ya bomō pha bobele na nzela Yesu Klisto, Nkolo wa banga.

6

Iwa na bomō oka Yesu Klisto

¹ Tomba wō bo? Toikale nde oikyela maasumu, pho ngolu ya Nwaphongo etonde? ² Tekokyi iba bomō. Na isumu toli bawe, tomba kula bika na isumu ndengye'ye? ³ Na bēē kobungye obokye banga baso baabatisama na nkombo ya Yesu, tobatisama na iwa se? ⁴ Na batisimo, na iwa se, tokundamaka ne, pho ya obokye bo wakundwa Klisto onte ya bawe na nkyemo ya Tata, na banga me nde bomō tobikye na bomō pha sika. ⁵ Pho bo tobuto ne moto mənəm, toulaa ne o iwa se, tomba kula ulana ne me o ikundwa se. ⁶ Toebe na bolaa: Mofesi ŋwa banga mookasi ŋwa bakama ne o ekulusu pho ya obokye nzoto ya masumu imane pho banga sakula ba baombo ba masumu. ⁷ Pho moto oowe aikolami na masumu. ⁸ Bo towe molōngō na Klisto, toli na ianola obokye tomobika ne. ⁹ Pho toebe obokye: Waakundwa yo onte ya bawe, Klisto etakule waa. Iwaa tesikuli ba na bokonzi o ikolo se. ¹⁰ Pho na iwaa, awe pho ya isumu mbala yōnyō pho ya bobele. Kasi na bomō, ali na bomō pho ya Nwaphongo. ¹¹ Yango mena na bēē, omikpe obokye na isumu, oli bawee emba na Yesu Klisto, oli na bomō pho ya Nwaphongo.

¹² Eli obokye isumu tesikuli ba na bokonzi mi nzoto ya bēē ikyi we pho ya ietomisa ianola maphowa mabe me. ¹³ Sakyelela binango ba nzoto ya bēē pho ya masumu ndokolo binwanele ba maphō mate mali na bosembo, kasi ndokolo bato baakundwa onte ya bawe, na binango ba nzoto ya bēē, ndokolo binwanele ba bosembo, omiambya o etoma ya Nwaphongo. ¹⁴ Pho isumu etesikule ba na bokonzi o ikolo sa bēē, pho bēē tokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu.

Tokyelele bosembo

¹⁵ Emba kyelukfye iwō bo? Tomokyela masumu pho tolokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu? Teli bomō! ¹⁶ Toebe obokye wamiambya bēē oka moto ndokolo moombo pho ya

imokumola, oli baombo ba ookokumle b̄e, naa ba isumu sikambe o iwa, naa ba itosa sikambe o bosembo. ¹⁷ Kasi Nwaphongo akumisame obokye, na bo phanza b̄e wabaka baombo ba masumu, kasi unwanwa eye obuto itosa na motema monomo lolengye la mateya mazwaka b̄e. ¹⁸ Tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba bosembo. ¹⁹ Nakpe mowosi nwa bomoto pho ya ewole pho ya boko pha nzoto. Phanza, wabaka ndokolo baombo ba mapho mabe maatome itombele Nwaphongo. Nde bomo unwanwa eye, omiambya mouwosi ndokolo baombo ba mapho maalaa pho ya bomo bosantu. ²⁰ Pho, waabaka b̄e baombo ba masumu, mapho ma bosembo temaikaka ekyeka. ²¹ Wamba zwa om̄o iye? Unwanwa eye, mapho makyelaka b̄e obuto komaokyele so, pho suka ya me eli iwa. ²² Kasi unwanwa eye, tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba Nwaphongo, wamokyela mapho ma bosantu. Suka ya me eli bomo pha bofele. ²³ Pho iphuti sa isumu eli iwa. Kasi ikafo si ambya Nwaphongo pha, eli bomo pha bofele onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

7

Imana o boombo nwa mibeko

¹ Baande, b̄e kobungye obokye nawo pho ya bato baebe mibeko obokye, mibeko mili na bokonzi o ikolo sa moto nde imbele sitaa yo ba na bomo? ² Yango mena, nwanwasi wa bolonga ali o se ya mibeko ma lele we bo naino lele me ali na bomo. Kasi bo lele awe, nwanwasi takuli ba o se ya mibeko ma lele me. ³ Emba bo moloo we ata ba na bomo, bo akye ba na lele mosuu, mena akyesi phemba. Kasi bo lele awe, takuli ba o se ya mibeko. Emba bo akye ba na lele mosuu, mena taikiyi kyela phemba. ⁴ Baande na nga, pho ya b̄e eli nde bomo me, wawaka pho ya mibeko, elele yonyo na Klisto, pho ya ibutwa bato ba mosuu, owa kundwa onte ya bawee, pho ya obokye tofotele Nwaphongo mbuma. ⁵ Pho waataka ba banga tofengye bitoma ba bomoto, maphowa mabe maatomisa

mibeko makyelaka onte ya banga emba malotomaka o iwa. ⁶ Kasi unwanwa eye, tolokuli ba baombo ba mibeko, obakiyi banga bawe ndokolo baloakya o boloko. Tokokiyi ikyelea Nwaphongo na ndengye enyakune o se ya bokonzi pha Bolobo, kasi na ndengye ekasi phe, o se ya bokonzi pha mibeko miakoma be.

Mibeko na masumu

⁷ Tomoewole bo? Mibeko mili masumu? Phe! Kasi naebi masumu nde pho ya mibeko. Yango mena sikokiyi ieba imengyela bo mibeko temiwoko obokye: «We samengyela». ⁸ Kasi waateyaka mibeko obokye: Kyeka masumu, masumu mazwa nzela oka nga, mamba ntoma imengyela mbolo ndengye na ndengye. Bo mibeko temili, masumu temali na bokusi. ⁹ Kalakala wataka ba nga saeba mibeko, nabaka na bomo. Kasi wa sosolo nga mibeko, masumu mabandi ibutwa na bokusi, ¹⁰ emba nga nali mowe. Nwaphongo ambya mibeko pho obokye miphe bato bomo. Kasi nga mibeko mimbomi. ¹¹ Waoka nga mibeko, masumu mazwe nzela oka nga, ndondo ya nga enkose pho nakyele masumu, yango mena masumu mambomi. ¹² Yango mena, mibeko ma Mose mauta na Nwaphongo, mitindo ma mango mili misantu, mibeko me mili ma bosembo na maiilaa. ¹³ Emba yango kyelukye iwo obokye ekpele me elaa ya mboma? Phe, teli bomo. Kasi eli nde masumu maamboma. Masumu me makpa ekpele elaa, maamba mboma na yango. Eli pho baebe obokye masumu mali phele masumu. Emba pho ya mibeko, masumu mawenene na bofe koleka.

Moto ali moombo wa masumu

¹⁴ Toebe obokye mibeko miute na Nwaphongo, kasi inga nali nde moto. Nabuto moombo nwa masumu. ¹⁵ Ikyikyele nga, siisoso. Pho sikyele ikiyi zingye nga ikyela, kasi nakyele nde iteiizingye nga. ¹⁶ Bo siizingye ikikyele nga, mena naanole obokye mibeko mili milaa. ¹⁷ Yango mena, bofe bokyele nga, teli nga ookobokyele, kasi eli nde masumu maali onte ya nga maabokyele.

18 Pho na ebe obokye ekpele elaa teli onte ya nga, nawo onte ya nga lokola moto. Nazingye ikyela bolaa kasi siikokye ibokyela. 19 Yango mena, sikyele lowo lolaa lozingye nga ikyela. Kasi nakyele nde lowo lobe loote loozingye nga ikyela. 20 Bo nakyele looteloizingye nga ikyela, mena kyelukye iwō obokye teli nga moto ookokyele bomō, kasi eli nde masumu maali onte ya nga. 21 Emba nga nawene bobo: Bo nazingye ikyela bolaa, nawene obokye nakule kyele nde bobo. 22 Kyelukye iwō obokye o ndondo ya nga nasepele na mibeko ma Nwaphongo. 23 Kasi nawene obokye o ndondo ya nga, wali mobeko mosuu munwane na mibeko ma Nwaphongo. Mobeko me onte ya nga mumbuya moombo nwa masumu. 24 Moto wa ngōngō boli nga! Owa mumanya o boombo pha nzoto ikyitome o iwaa iye nza? 25 Nwaphongo akumisame na nzela ya Yesu Klisto Nkolo wa banga! Emba inga mampenza na maumanya ma nga natosa mibeko ma Nwaphongo. Kasi nzoto ya nga ya bomoto kyizingye obokye nabengye masumu.

8

Bomō route na Bolōbo pha Nwaphongo

1 Emba inwanwa eye, Nwaphongo etaingya bato baangana na Yesu Klisto. 2 Pho mobeko nwa Bolōbo moolophe bomō pha phele na nzela ya Yesu Klisto moli mibanga, tolokuli ba baombo ba mobeko nwa masumu na nwa iwaa. 3 Mibeko na Mose temaikaka koka ilophe bomō pho banga bato toli na bokō. Toloikaka koka itosa mibeko kasi loote-laikaka koka mibeko ikyela, Nwaphongo alokyela. Pho ya ilokyela, atoma Nwana we o mokyisi, abuto moto, aulanaka na banga bato ba masumu pho ya imanya masumu ma banga. Yango mena, Nwaphongo amba ingya Nwana we o elele ya banga pho taazingye masumu. 4 Nwaphongo akyela babona pho tozwe nzela ya ikyelela mibeko me, banga baatambule o nzela ya Bolōbo

kasi bate batambule o nzela ya nzoto. 5 Bato baabikye o nzela ya bomoto, baumunya nkolo iso nde maphō masepelisa nzoto. Kasi bato baabikye o nzela ya Bolōbo, bēe baumunya nkolo iso nde ikyela maphō maasepelisa Bolōbo. 6 Bo toumunya nkolo iso nde maphō maasepelisa nzoto, mena eli nzela ya iwaa. Kasi botoumunya nkolo iso nde maphō maasepelisa Bolōbo, tomozwa bomō pha phele na bose. 7 Bato baaumunya nkolo iso nde maphō maasepelisa nzoto ya be, bali banguna ba Nwaphongo. Tebaabengye na mibeko ma Nwaphongo, tewali nzela obokye baamotosa. 8 Bato babikye o nzela ekyesepelisa nzoto, te bakokyi isepelisa Nwaphongo. 9 Kasi be, toobikye o nzela ya maphō maasepelisa nzoto. Kasi bēe kobikye o nzela eyaka Bolōbo pha Nwaphongo pho Bolōbo me boli onte ya be. Bo moto tali na Bolōbo pha Yesu Klisto onte ye, tali moto wa Yesu Klisto. 10 Bo Klisto ali onte ya be, na bo nzoto ya bēe isengyesi iwa pho wakyela masumu, kasi Bolōbo phe boephe bomō, pho Nwaphongo aebuya bato ba bosembo o miyo me. 11 Kasi bo Bolōbo pha Nwaphongo owaakola Yesu Klisto o iwa ali phele o nte ya bēe, emba nde ona Nwaphongo me amoakola nzoto ya bēe o iwaa me na nzela ya mwiya nwa Bolōbo phe boli onte ya be. 12 Pho oli wango babona bande na nga, esengyesi obokye tobikye bokozingye Bolōbo kasi bokozingye nzoto ya banga phe. 13 Bo obengyi nzela ya maphō maasepelisa nzoto ya bēe wa mowaa. Kasi boephe Bolōbo nzela na mwiya nwe, wamole bobele maphō mabe makyele be, emba wamoba na bomō. 14 Bato basō baakambame na Bolōbo pha Nwaphongo bali bana ba Nwaphongo. 15 Pho Bolōbo phaephe Nwaphongo teboebuya baombo, naa bokule ephe ibale. Kasi eli nde Bolōbo Bosantu boebuya bana ba Nwaphongo, boolotome ibanga Nwaphongo obokye «Aba, Tata!» 16 Bolōbo me boloteya o mandondo ma banga obokye toli bana ba Nwaphongo. 17 Pho toli bana be, emba

tomozwa mbolo iso indaa ikyi bombe yo pho ya banga. Tomoizwa molongo na Yesu Klisto pho banga ne tonyokomo elele yonyo. Emba na banga me tomozwa nkyemo elele yonyo ne.

Nkyemo ikyiloziya

¹⁸ Naebe obokye minyoko miiwene banga lol eye mili ndokolo nwana ekpele mokyiki wa phaa. Temiikiyububanaa na nwana bokyi bobo na nkyemo ya loteya Nwaphongo. ¹⁹ Bikpele biso biakyela Nwaphongo biziya na phowa. Bizingye na boikye iwene mokolo nwa moweninya Nwaphongo bana bee nkyemo ya be. ²⁰ Pho bikpele biso biakyela yo Nwaphongo te bikuli baa na ntina. Bikpele bye mampenza, te biikaka zinga bomoo. Eli nde Nwaphongo owazinga bomoo. Kasi nkolo iso kalemele, ²¹ pho mokolo monomo aamokandola na bikpele biso biakyela yo. Bikpele me etebikule baa ndokolo baombo, etebikule pholo, biamozwa nkyemo ndokolo bana ba Nwaphongo, biamozwa bosomi. ²² Toebe obokye noko lol bikpele biso biakyela Nwaphongo bikyimele. Bili na bolosi ndokolo nwanwasi okosweya. ²³ Bolosi me tebookye nde bikpele na bikpele. Na banga bawaa baphe Nwaphongo Bolobo phanza na baamokula phe yo nkyemo, na banga tokyimele o mandondo ma banga me. Toziya na phowa iikye obokye Nwaphongo alobuya bana be, kyelukye iwobokye amanya nzoto ya banga o malosi. ²⁴ Nwaphongo alobikya kasi naino toloweni maphoo maso, tolemele nkolo iso obokye toomawe ne. Waamowene banga na miyo maphoo malemelakiyibanga, etelookule malemela pho mabuto ma banga. Moto ookolemele ekpele ekye wene yo nza? ²⁵ Kasi pho naino toloweni ekpele ekyelemele banga, emba tokangye motema, toziya na phowa iikye. ²⁶ Nde bomoo, Bolobo ne kaya losunga, banga bate bali na mwiya o nzela ya Nwaphongo. Pho toloebe ibondele na bolaa. Kasi Bolobo yo mampenza ka bondele Nwaphongo o elele ya banga, kanyingonele, koleka ndengye ekokyi iwobato.

²⁷ Nwaphongo kaebe ili o mandondo ma bato. Emba kaebe na ikyiumunya Bolobo me, pho Bolobo kabondele o elele ya bato, kamobondele na ndengye ekyezingye yo. ²⁸ Toebe obokye o maphoo maso, Nwaphongo kakyele pho ya bolaa pha bato baamozingye, bato bawaa baabanga yo kokokana na nwanango nwe. ²⁹ Pho bato baunva lol yo, aunva kana ibabuya ndokolo Nwana we, obokye Nwana we abe bola onte ya bana baikye. ³⁰ Baaolo unva lol Nwaphongo phanza, amba na babanga. Baabanga yo, ababuya na bato ba bosembo, emba baabuya yo bato ba bosembo, abaphe na nkyemo ye.

Lozingo lonene la Nwaphongo

³¹ Emba toombe kula woo bo? Bo Nwaphongo ali mbale na banga, owaalotemele nza? ³² Emba Nwaphongo, yo otoika ima Nwana we, amoambya obokye aya waa pho ya banga baso, emba takokyi ilophe na banga me iso molongo Nwana we? ³³ Owa mophunda bato ba lol Nwaphongo nza? Moto phe. Pho eli Nwaphongo owa babuya bato ba bosembo. ³⁴ Okokyi ifaingya nza? Moto phe. Pho Yesu Klisto ali moto owa waa, aambakula naakundwa, ali o boloo pha Nwaphongo, kambe na bondele pho ya banga. ³⁵ Owaalokabola na lozingo la Yesu Klisto nza? Mampasi, minyoko, bato baalonyokolo, manzala, bobola, ikama, iwaa? ³⁶ Bowakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Pho ya we Nwaphongo, imbele siso toli o ikama sa iwaa. O miyo ma bato tobuto ndokolo mampate makye bee boma.» ³⁷ Kasi tolongye minyoko miso mamina na mwiya nwa okolozingye. ³⁸ Pho nali na ianola obokye tewali ekpele eyaa lokabola na lozingo la Yesu Klisto: Ebe iwaa, ebe bomoo, ebe banze, ebe malobo, ebe maphoo maa lol eye, ebe maphoo maamoyaa, ebe iso iili na mwiya, ³⁹ ebe phembo yaa ikolo, ebe na phembo yaa o se, ebe iso yaakyelama, ekpele noko yonyo teekokyi ilokabola na lozingo la Nwaphongo laaweninya yo onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

9

Nwaphongo na bato ba Izalayele baaolo yo

¹ Maphoo mamowo nga mali maa phele, pho nali moto wa Klisto, sikosa. Bolobo kanteya obokye maphoo maawo nga mali maphela, na ndondo ya nga kyeanole bomo me. ² Nali na ngongo boikye, imbele siso nali na bolosi o motema, ³ pho ya Bayuda bato ba ibota sa nga. Bepi na nga ba ibota sonoso. Bo nzela ebakyi, nazingye obokye Nwaphongo anvambe, ambe nakabola na Yesu Klisto pho yabola pha bebi na nga ba ibota sa nga. ⁴ Baali bana ba Isalayele, Nwaphongo abaolo pho babe bana be, abateya nkyemo ye, akyela na bee basangola, abaphe mibeko, abateya nzela ya imobondela, abaikyela mambunu. ⁵ Baali bankoko ba Abalayama. Yesu Klisto ne wa butwa yo moto, ali wa ibota sa be. Kasi tebaika moanola. Yo, Klisto ne ali Nwaphongo, ali o ikolo sa maphoo maso. Tomokumbele pho ya bobele. Ame. ⁶ Teli obokye Nwaphongo taika kyela yaalakaka yo. Alokya na baakolo bana ba Isalayele. Na wo bo? Na wo ngakye bana bayoko tebali baakolo bana ba Nwaphongo. ⁷ Abalayama abaka na bana baikye, kasi bee baso tebali baakolo bana bee bo wa wo Nwaphongo. Kalakala Nwaphongo amba wo na Abalayama yokye: «Baakolo bana ba we bamotokolo oka bana ba Izake.» ⁸ Kyekukye iwo obokye: Onte ya bana baso ba Abalayama, bee baso tebali bana ba Nwaphongo. Nwaphongo kawo yokye baakolo bana bee eli nde babota yo kokokana na mbunu eya ikyelaka yo Abalayama. ⁹ Mbunu eya moikyelaka Nwaphongo eli obokye: Waamokoka imbele simekyi nga, namokula yaa, Sala amobota njwana wa lele. ¹⁰ Teyaikaka ba nde Sala yo mampenza. Lebeka abaka njwanwasi wa nkoko wa banga Izaka. Aekamaka zaa.* ¹¹⁻¹² Nwaphongo awoko ne yokye: «Mosi amoleka bola.» Wa wo Nwaphongo babona tebaikaka kyela naa maphoo maala naa maphoo maabe, tebataka na botama. Nwaphongo

akyela babona pho ya iteya obokye kakyele nde bozingye yo. Ka olo moto we onte ya bato, tamoolo pho ya maphoo maala makyele yo. ¹³ Nde bowakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo awo yokye nazinga Yakobo, naina Esau.» ¹⁴ Emba tomba wo bo? Tomowo obokye Nwaphongo taakyele maphoo na bosembo? Phe, teeli babona! ¹⁵ Amba wo na Mose yokye: «Bo nazingyi ikyela moto bolaa, na bokyela. Na bo nazingyi ooka moto ngongo, naamooka ngongo.» ¹⁶ Emba wa olo Nwaphongo moto, kamoolo nde pho azingyi imokyela bolaa, teeli pho moto azingyi, naa pho ya etoma ye. ¹⁷ Wakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwaphongo awoko pho ya Falu yokye: «Naeteye mokonzi pho naweninya oka bato baso bokusi pha nga miwe na pho nkombo ya nga eokane o mokyisi mobimba.» ¹⁸ Yango mena, towene obokye Nwaphongo kakyele bolaa na moto oozingyi yo. Moto oozingyi Nwaphongo obokye abe sa motosa, Nwaphongo kakyele nde obokye abe samotosa bomoo.

Yoo na ngongo ya Nwaphongo

¹⁹ Naa moto monomo amowo na nga obokye: «Bo ebe babona, pho ya'ye Nwaphongo kaoya bato? Bato bakyele ka nde ya baatoma yo mampenza?» ²⁰ Nwebi na nga, iwe moto okowo babona, oli nza obokye oikyele Nwaphongo ziko? Mbongo ekokyi iwo na owa ekyelela obokye: «Pho ya'ye onkyesi ndengye eye?» ²¹ Mokyisi nwa mambongo ali na bokonzi pha ikyela ekpele ezingyi yo na manyete; nde na manyete me akokyi ikyela mbongo eya motuya na mbongo eteli na motuya. ²² Emba bo Nwaphongo azingakyi iba ya mokyisi nwa mambongo, eli lowo la we? Azingaka obokye bato baebe obokye ali na yoo, ali nana mwiya. Emba kakangye motema pho ya bato baokyele yo yoo na baakokyi yo iboma. ²³ Kasi Nwaphongo azingaka obokye bato baebe obokye ali na nkyemo nzikye, kambe na kabelo bato bazingye yo ikyela bolaa nkyemo

* 9:10 9.10 Mapasa

mε. Aloḅongya phanza obokye tozwe nkyεmᵉ mε. ²⁴ Toli banga ḅasᵉ ḅato ḅaabanga Nwaphongo phᵉ ya iba ḅato ḅε. Taika ᵉᵉ nde oka Bayuda na Bayuda, abanga na ḅato ḅasuu mε. ²⁵ Nde ḅo wawᵉ yo obuku pha Oze yokye: «ḅato ḅatebaikaka ḅaa phanza ḅato banga, nababanga ḅato banga, na ibota satesaikaka nga zinga, nasibanga ibota saalᵉᵉ nga zinga. ²⁶ O elele eya wᵉkᵉ nga na ḅεε obokye: “Toli ḅato banga”, nde oena elele mε, nga Nwaphongo ooli na ḅomᵉᵉ, nababanga ḅana banga.» ²⁷ Ka phᵉ ya ḅato ḅa Isalayε, moimosi Isaya awᵉ phᵉ ya ḅε, aimola yokye: «Nabᵉ ḅato ḅa Isalayε ḅabaka ḅaikye ndokolo musengye o mokukulu ḅwa ebale, eḅa obokye ḅaamobikya Nwaphongo teḅali ḅaikye. ²⁸ Nkolo Nwaphongo etaa kᵉkᵉ, amoyakyela maphᵉᵉ masᵉ maawᵉ yo o mokyisi.» ²⁹ Nde ḅowawᵉkᵉ ona Isaya phanza yokye: «ḅo Nkolo Nwaphongo okokambe maphᵉᵉ masᵉ taikaka manya ndambo ya ḅana ḅabanga, nde towee ndokolo ḅato ḅa Sodᵉmᵉ na Gomola.»

Yesu ali ndokolo ibanga siibakytinya ḅato

³⁰ Emba tomowᵉ ḅo? Towᵉᵉ obokye ḅato ḅate ḅali Bayuda ḅεε tebaikaka luka nzela ya ibutwa ḅato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo. Kasi iḅwanḅa eye ḅabuto ḅato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo phᵉ ḅamoanosi. ³¹ Bayuda ḅεε ḅalukaka mibeko phᵉ ḅamibᵉngya obokye ḅabe ḅato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo, yango mεna ḅakaa o nzela. ³² ḅakaa phᵉ ya'ye? Phᵉ ḅaumunyaka obokye ḅamoba ḅato ḅosembo na misala miabaka ḅεε ḅakyele, kasi te ḅaikaka onola Nwaphongo. Emba ḅamba zuma o ibanga. ³³ Ibanga mε eli Yesu Klisto, siiwᵉᵉ o buku pha Nwaphongo. O buku, Nwaphongo awᵉ yokye: «Okyemela nakyesi ibanga sᵉnᵉᵉ o mokyisi ḅwa Siyona, ḅato ḅamᵉḅakatana misango. ḅato ḅamokaa phᵉ ya ibanga mε. Kasi phᵉ ya moto owa moanola ibanga mε etesimophe sᵉᵉ.»

10

¹ Bande na nga, nazingye na ḅoikye obokye ḅato banga Bayuda ḅayee phᵉ Nwaphongo ababikya. Nabᵉndε Nwaphongo na ḅoikye phᵉ ya lowᵉ mε. ² Naeḅe obokye ḅazingye ibenga Nwaphongo phεε, kasi teḅaeḅe eya kolo nzela. ³ Phᵉ teḅaika sᵉsᵉᵉ nzela ekyebuya Nwaphongo na yango ḅato, ḅato ḅa ḅosembo o miyo mε. Bazingaka ibenga nde nzela ya ḅεε mampenza. Yango mεna ḅale nzela ekyebuya Nwaphongo na yango ḅato, ḅato ḅa ḅosembo o miyo mε. ⁴ Nawᵉ ḅabona phᵉ waaya Yesu Klisto, ayaa unva ḅokusi pha mibeko ma Mose, akyela ḅabona phᵉ ḅato ḅasᵉ ḅa moanole ḅabutwe ḅato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo.

Moto munsᵉ okoanole Yesu Klisto amobika

⁵ Mose akoma phᵉ ya nzela ya ibutwa moto wa ḅosembo na mibeko, akoma yokye: «Moto ookotosa mibeko misᵉ amozwa ḅomᵉᵉ pha phεε phᵉ ya mibeko.» ⁶ Kasi nzela ekyebuya ḅato ḅa ḅosembo o miyo ma Nwaphongo phᵉ ḅamoanole, nzela mε ekyεε. O buku pha Nwaphongo ḅawᵉ phᵉ ya nzela mε obokye: «Samiwᵉε obokye: Owa mobaa oikolo nza?» (Kyelukye iwᵉ obokye owa mokyε banga Klisto aute nza). ⁷ Samiwᵉε na obokye: «Owa munyᵉᵉ ose ya manyεε onte ya ḅawe nza?» (Kyelukye iwᵉ obokye owamokyε banga Klisto obokye atᵉkᵉᵉ nza). ⁸ Buku pha Nwaphongo ḅowᵉ nde obokye: «Iloba sa Nwaphongo sili phεnephε na wε, tesili itakye na wε, iloba mε sili o munᵉkᵉ ḅwa wε, sili na o ndondo ya wε.» Iloba mε eli nde sango siiteya banga ḅato obokye ḅasengyesi ianola Nwaphongo. ⁹ ḅo kowᵉ na munᵉkᵉ ḅwawε obokye Yesu ali Nkolo, na ḅo koanole o ndondo ya wε obokye Nwaphongo amoakola o ḅawe, Nwaphongo amoebikya. ¹⁰ ḅo toanosi Yesu phεε tobutwe ḅato ḅa ḅosembo o miyo mε. ḅo towᵉ na munᵉkᵉ obokye Yesu ali Nkolo, Nwaphongo aalobikya. ¹¹ Nde ḅo wakoma ḅεε o buku pha Nwaphongo obokye: «ḅato ḅasᵉ

baamoanole eta baphe sɔɔ.» ¹² Yango mena ebe moyuda, ebe baate bali Bayuda, bokyese teboli, Nkolo nde yo monomɔ ali Nkolo wa bato basɔ, kakyele bolaa oka bato basɔ baamobondɛle. ¹³ Eli bo wakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato basɔ baamobondɛle Nkolo bamobika.» ¹⁴ Kasi baamobondɛle ndengye'ye bo naino tebamooanosi? Baamoanola ndengye'ye bo naino tebaokyi Simo ye? Bamooka simo ye ndengye'ye bo bato baibaimola yango te bali? ¹⁵ Emba baabaimola ndengye'ye bote babatomi? Eli nde bowakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye: «Eye bolaa, na matambe ma bato baaya imola Simo Elaa!» ¹⁶ Kasi bato basɔ tebaika anola Simo Elaa mɛ. Moimosi Isaya yo mampenza awɔ yokye: «Nkolo, owaanola Simo eyaimolaka banga nza?» ¹⁷ Yango mena, ianola siute na ioka Simo, Simo mɛ eli maloba ma Klisto. ¹⁸ Pho oli yango babona, natune motuna monomɔ, na wɔ ngakye: Bato ba Isalayɛle tebaika aoka Simo Elaa phɛɛ? Phe, baeyoka. Nde bo wakoma bɛɛ obuku pha Nwaphongo obokye: Bato bakye miwɔ Iloba sa Nwaphongo o mokyisi mobimba. «Nyɛsi ya bɛɛ yooka mboka esɔ ebe na o bilele bia itakye.» ¹⁹ Emba natune motuna mosuu ngakye: Bato ba Isalayɛle te baika sɔsɔlo na bolaa? Mose awɔ phanza yokye: Nwaphongo yokye: «Namokyela obokye wamookyela ekolo eteli na ngambo zuwa. Na mokyela obokye obe na yɔɔ na ekolo ya bato baatebali na malondo.» ²⁰ Sima mɛ moimosi Isaya awɔ na iwɔ yokye: Nwaphongo kawɔ yokye: «Bato batebaikaka baa bandukye, banzwee. Namiweninye na bato batebaikaka baa banzongye ekpele.» ²¹ Kasi phɔ ya bato ba Isalayɛle, Nwaphongo kawɔ na munɔkɔ nwe yokye: «Naelolesi bato banga mabɔkɔ nzanga mobimba obokye baye, kasi bali na nzoto nkusi, tebaikyi anola ikyi wɔ nga.»

11

Nwaphongo taikyile bato ba Isalayɛle

¹ Emba nakule tuna motuna mosuu: Boli wango baabona, kyelukye

iwɔ obokye Nwaphongo ale bato bɛɛ Isalayɛle? Phe, na mbala! Pho nga mampenza nali moto wa Isalayɛle. Nauta o ibota sa Benzame, ne abaka njwana wa Abalayama. ² Nwaphongo taika le bato bɛɛ baɔlo yo uta wakyela yo mokyisi phɔ babe bato bɛ. Koebe yaakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo phɔ ya Eliya. Eliya amilelaka na Isalayɛle o boo pha Nwaphongo. Awɔkɔ yokye: ³ «Nkolo, bato baba baboma baimosi ba we, banyangola bilele bietumbele bɛɛ mambeka. Naikasi nde nga mampenza okoebengye, balukye imboma mɛ.» ⁴ Kasi Nwaphongo amobuyisa bo? Awɔ ne yokye: «Phe, toli we mampenza. Na bomba phɔ ya nga bato nkoto sambo bambangye nkolo iso. Bo tebaikyi sambela ekyeko ya Baala.» ⁵ Pho ya banga lolɔ eli nde bomɔ, wali nde ndambo ya bato baɔlo Nwaphongo phɔ ye na ngɔlu ye onte ya bato ba Isalayɛle. ⁶ Pho Nwaphongo abaɔlo na ngɔlu ye emba kyelukye iwɔ obokye taika baɔlo phɔ ya bitoma biikyele bɛ. Bo babona phe, emba ngɔlu ye nde tekuli ba eyaakolo ngɔlu. ⁷ Kyelukye iwɔ bo? Kyelukye iwɔ obokye bato ba Isalayɛle tebaika zwa ekyelukye bɛ, ndambo ya bato baɔloko Nwaphongo onte ya bɛ, bɛɛ baezwa. Kasi phɔ ya baayɔkɔ, babutwaka na nzoto nkusi. ⁸ Eli nde bo wakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ababuyɛ bibubusi, azibi miyo ma bɛ, aundi na matoo ma bɛ, nɔnɔ lolɔ bali nde babona.» ⁹ Na Davidi awɔ boɔo: «Biseleko ba bɛɛ biebisa ndokolo izengye siibise nyama. Baaka, Nwaphongo abaphe etumbu ekokyi na bɛ. ¹⁰ Miyo ma bɛɛ maphɔlo phɔ bɛɛ sakula wene, bazwakye nkolo iso nde maphɔlo phɔ banyibe.» ¹¹ Emba nakule tuna motuna mosuu ngakye: Waazuma Bayuda ibaku, bakaa bobɛle? Phe, na mbala! Kasi eli nde phɔ ya obokye bakyele masumu, Nwaphongo abikye bato basuu. Nwaphongo akyela baabona phɔ Bayuda baokyele bato baayɔkɔ zuwa. ¹² Waakyela bato ba Isalayɛle masumu, Nwaphongo akyela bolaa na bato basɔ ba mokyisi. Pho ya

ikaa sa bayuda o boo pha Nwaphongo, bato basuu bazwe bolaa o maboko ma Nwaphongo. Bo Nwaphongo kakyele bato basuu bolaa imbele sitesimotosa Bayuda, bolaa phamba bakyele yo pha moba ndengye'ye waamba mobutwela Bayuda baso?

Bato baate bali Bayuda bamobika

¹³ Inwanwa eye na wo na bee bato bali Bayuda. Nali toma wa Nwaphongo owa etomela yo bee bato bate bali Bayuda. Yango mena, nasepele na etoma eyampe yo. ¹⁴ Nazingye obokye bato banga Bayuda bawene babona pho bayoko baokye zuwa, bayee pho Nwaphongo ababikya o nzela ya etoma ya nga. ¹⁵ Pho, waale Nwaphongo Bayuda, akyela mabongye na bato basuu ba mokyisi. Wamoba boo bo akuli baanola? Ya moba ndokolo bawe bakundo. ¹⁶ Bo moto aphe Nwaphongo mbuma ya ebandele ya inzabi se kyelukye iwobokye mbuma iso ya inzabi ili ye me. Bo moto amophe munkanga nwa nwete, emba na bitakyi bili nde bee me. ¹⁷ Isalayele eli ndokolo nwete nwa olive nwa tena Nwaphongo ndambo ya bitakyi, o elele ya bitakyi me, aesi ya ebanza, iwe otoli moyuda, ndokolo etakyi ya nwete nwa olive eya ngonda. Mapho maala maabaka Bayuda bazwe, unwanwa eye bee komazwe me, ndokolo bitakyi biizwe bokusi uta na nwete. ¹⁸ Yango mena satiyola bali ndokolo bitakyi batenya. Komitate pho ya'ye? Oli nde bitakyi phaa, bokusi pha bitakyi boute nde na nkanga, bokusi pha nkanga teboute na bitakyi. ¹⁹ Naa monono onte ya bee amowo yokye: «Nwaphongo amanya bitakyi biyoko pho ambanza o elele me.» ²⁰ Eli phele, Nwaphongo abimanya pho tebaika moanola. Ka pho ya we, aephe elele pho komoanole. Sa baa na lolendo, kasi baa nde na ilota Nwaphongo. ²¹ Pho, bo Nwaphongo ale Bayuda baabaka ndokolo bitakyi bia phele, kumunya obokye etaewiinya me bo tomoasi, iwe o wa banza yo bobanze wawana. ²² Okyemela boli Nwaphongo molaa naa okophe yo bitumbu me. Kaphe

etumbu bato baaka inzela ye, kasi oka ya we ali molaa bo oli oikyela mapho mamosepelisa. Bo phe amoemanya me. ²³ Bayuda babana, bote baikasi o iba saanola sa be, Nwaphongo ababuya o bilele ba be, pho ali na bokonzi pha ibabuya. ²⁴ Bo toli Bayuda, oli ndokolo bitakyi ba nwete nwa ngonda biteni be, bakye bibanza o nwete moli o ingambi. Bo Nwaphongo akokyi ikyela lowo lokusi babona, embi ba iye obokye abuya Bayuda o elele eya bamanyaka yo, bee baali ndokolo bakolo bitakyi.

Bayuda bamobongola mandondo

²⁵ Babi na nga, nazingye obokye bee o soso sekyele eye, pho bee sabaa na lolendo. Eli obokye ndambo ya bato ba Isalayele tebazinze ianola Nwaphongo, yango mena, kasi bamo bongwana. Esengyesi obokye bato baso bate bali Bayuda baalo Nwaphongo baanole, emba bato ba Isalayele bamba bongwana. ²⁶ Emba Nwaphongo amobikya bato baso ba Isalayele bo wa koma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto owa moya kandola bato amouta o Siyona. Amumanya masumu ma bato baso baali bana ba Yakobo. ²⁷ Nwaphongo kawo yokye: Eye eli sangola eya mokyela nga na be, wa mumanya nga masumu ma be.» ²⁸ Bayuda bale Simo Elaa, emba babuto banguna ba Nwaphongo. Eli babona pho bee bate bali Bayuda onyolo omo. Kasi mbala eyoko Nwaphongo abalo pho babe bato be, kambe na bazinga pho alakyelaka bankoko ba bee babona. ²⁹ Bo Nwaphongo abangyi moto ambi na mophe mbolo, wa ikale nde babona, pho Nwaphongo taabongole maumunya me. ³⁰ Bee baate bali Bayuda, kalakala toika tosa Nwaphongo. Kasi unwanwa eye Nwaphongo aeyokyesi ngongo pho Bayuda tebaiki motosa. ³¹ Pho ya bee, ya mobaa nde bomo me. Unwanwa eye tebamotosa emba Nwaphongo kakyele nde bolaa oka be. Kasi eli babona pho ya obokye na bee me babongole ntema na obokye Nwaphongo abaokyele ngongo. ³² Emba Nwaphongo ale bato

baso obokye bale imotosa. Akyela babona pho aokyele bato baso ngongo.

Ngambo ya Nwaphongo elekyi bonene

³³ Phēle ndondo elaa ya Nwaphongo elekyi! Ali na zebi, kaebe maphoo maso! Ikyiumunya yo o ndondo ye moto takokyi iilimbola! Moto takokyi isosolo nzela ye! ³⁴ Nde bo wakoma bēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Okoebe maumunya ma Nkolo Nwaphongo nza? Ookokyi imophe toli nza? ³⁵ Wali moto owa mokabela ekpele pho ya obokye Nwaphongo ali na mbongo ye?» ³⁶ Eli phēle, tewali moto, pho eli nde yo moto owa kyela bikpele biso, yo moto okobifanza, mbolo iso ili omo pho ye. Ebongyi tomokumole nkolo iso. Ame!

12

Mobesi nwa moto wa etoma wa Nwaphongo

¹ Pho eli babona bande na nga, na ebondi, pho Nwaphongo alookyesi ngongo iikye. Ambya nzoto ya bēe iso oka ye, pho obe na bomoo, omambya ndokolo nyama eya boma bēe pho ya ikabela Nwaphongo. Ba mouwosi pho ye, pho ya imosepelisa. Mena eli laakolo losambo lookokyi bēe imosembela. ² Sa benga mobesi nwa bato ba mokyisi. Le obokye Nwaphongo abongole mandondo ma bēe, pho obutwe bato ba mobesi moonyakune. Emba wamoeba maphoo mazingye Nwaphongo. Kyelukye iwō obokye: Maphoo maala, maphoo mamosepelisa, na maphoo malongobana. ³ Pho ya ikabo saphē Nwaphongo na ngolu ye, nawo na monomo na monomo onte ya bēe ngakye: Sa mitata, kasi omiebe nde na bolaa ndengye eli bēe phēle, kyeka ndengye ya ianola sa we bo owaephe Nwaphongo. ⁴ Nzoto ya moto ili yonoyo kasi ili na binango biikye. Enango yonoyo na yonoyo eli na etoma eekyese. ⁵ Na pho ya banga wali nde bomoo me. Toli baikye kasi toli nde monomo onte ya Yesu Klisto. Totongana na moto monomo nde bo watongana binango ba nzoto o nzoto ya moto. ⁶ Nwaphongo alophe

makabo ma Bolobo makyese, nde bo wazinga yo ilophe mango. Emba, monomo na monomo akyelele makabo me. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa iimolaka maphoo me, imola bo koebe we obokye Nwaphongo aephe ikabo. ⁷ Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikyelele bato, obakyelele bookokyi. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa iteya bato, obateya nde bomoo. ⁸ Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ilenzaka bato, obalenzakye nde bomoo. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikabela babola, obakabele nde bomoo na ndondo yonoyo. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikamba bebi, kyela etoma me na bolaa. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikyelaka bebi bolaa, obakyelele na nkyisa. ⁹ Zinga bebi na ndondo yonoyo, sa bazinga nde na munoko. Iina maphoo maabe. Zinga maphoo maala. ¹⁰ Zinga bebi na bēe baklisto, eba obokye bēe baso oli bana ba nyango monomo. Tosanaka bēe na bēe. ¹¹ Omiambya o etoma, sa ba bato ba bokoo. Omiambya mouwosi o etoma ya Nkolo. ¹² Kolemele yalakyela Nwaphongo. Emba baa na nkyisa. Ititala o minyoko, bondēle Nwaphongo imbelele sisoo. ¹³ Kaba mbolo ya bēe oka baanosi ba Nwaphongo baakyelesi. Yamba na bolaa bato baaye oka bēe. ¹⁴ Onga Nwaphongo apambole bato baenyokolo, sa moonga obokye abakyele bofe. ¹⁵ Sepela na baasepele, lela na baalele. ¹⁶ Ba na booka we na bebi na we. Sa baa na lolendo, kyela etoma eso na bo ebe na ngambo ekyiky. Saumunya obokye oli bato baa zebi. ¹⁷ Bo moto monomo aekyesi bofe, sa mobuyisa bofe, kasi we luka nde nzela ya ikyela maphoo maakokyi obokye bato baso baanole obokye iwe kokyele bolaa. ¹⁸ Bo wakokyi, emba bo eeli nde pho ya we, luka obokye obee na bose na bato baso. ¹⁹ Bēe bato bazingye nga, sabuyisa bato bofe, kasi le obokye yoo ya Nwaphongo ekyele etoma ya yango, pho bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Nkolo Nwaphongo yokye: Moambelesi eli nde nga! Lowo lobe loekyesi nwebi, nde nga moto owaamobuyisa bofe.» ²⁰ Kasi iloba sa Nwaphongo siwo na

obokye: «Bo monguna njwa we ali na nzala, omophe njwana ekpele wa iza. Bo ali na phowa ya maa, omophe maa mainywa. Bo okyesi babona soo ya moakya amba na bongye mobesi nwe.»

²¹ Samile obokye bofe boelekye, kasi leka bofe na ikyela bolaa.

13

Itosa bakonzi ba baloo

¹ Moto munsu atosa bakonzi ba baloo pho bokonzi bosu boute na Nwaphongo; Emba makonzi maalii, eli Nwaphongo moto owamateye. ² Emba moto ookotemele bakonzi, katemele maphoo molongo njwaabongya Nwaphongo. Bato bakyele babona bamibangyele etumbu.

³ Bato bakyele bolaa tebali na inganga sa bakonzi, kasi nde bato bakyele bofe bamoba na inganga. Bo tozingye ibaa na inganga sa bakonzi, kyela bolaa pho baekumisa. ⁴ Eli babona pho bali bato ba etoma ya Nwaphongo, bazingye iesunga o ikyela bolaa. Bo okyesi bofe, ba na inganga na bee pho bokusi phaabaphe Nwaphongo taaboambya boambisa. Bali bato ba etoma ya Nwaphongo pho ya iteya yaaka Nwaphongo na iphe bato bakyele bofe etumbu. ⁵ Pho eli babona, osengyesi itosa bakonzi. Teli nde pho bamoephe etumbu bo tobatose. Obatosa nde pho koebe o mandondo ma bee obokye eli nzela elaa. ⁶ Pho ya ntina me, yango mena, kophute mputi, pho Nwaphongo ateye bato baephutisa obokye etoma me ebe na bolaa. ⁷ Phuta oka moto na moto isengyesi we iphuta oka ye. Phuta mputi oka baephutisa, phutela mbolo ya we oka bato baiphutisa. Tosa na bolaa bato basengyesi we itosa.

Tozinganakye

⁸ Sa baa na mbongo na moto, boteebe nde mbongo ya izingana onte ya bee. Moto okozingye bebi atose mibeko ma Nwaphongo miso. ⁹ Nwaphongo awo na banga yokye: We sakyela baphemba, we saboma bato, we saiba, we samengyela mbolo ya bato. Mibeko mimi na miyoko mili miso onte ya mobeko monomo moowo obokye: Zinga bebi na we

bookomizingye we mampenza. ¹⁰ Moto ookozingye nwebi ne etaamokyele bofe. Emba bokozingye bebi na we mena otose mibeko miso.

Imbele sa iumwa sikokyi

¹¹ Kyela bokusi pho oebe imbele sili banga. Unwanwa eye eli imbele siisengyesi bee iumwa. Imbele sa Nwaphongo sa iya lobikya sikomi phenephe. Takuli baa itakye ndokolo o imbele sa tataka banga ianola Yesu Klisto. ¹² Enzombi kyelukye naiunva, bunya bobengye na iye. To le misala ma enzombi. Tokpe binwanele biamokyelela banga waamoo. ¹³ To be na mobesi molaa ndokolo bato batambule na moo. Banga salanga maleku, banga sakyela bondumba, banga sakyela maphoo maa soo ndengye na ndengye, banga saoka maoka na saokya bebi zuwa. ¹⁴ Omilasa na iso ikyilophe Nkolo Yesu Klisto. Sakula milee o maulunya maabe pho ya isepelisa phowa ya nzoto ya bee.

14

Sa sambisa nwebi

¹ Yamba na bolaa bato bate bali naino na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo. Kasi saika na bee miko o maphoo ma umunya bee o mandondo ma be. ² Nakpe ete pho ya ntoma ya iza. Bana tebaumunya obokye ntoma iyooko baikatela, bee baze nde iso. Kasi bato bate bali na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo baze nde ndunda. ³ Ookoze ntoma iso, yo satiyola nwebi ootoze ntoma iyooko. Ebe ootoze ntoma iso, yo sawole ookoze ntoma iso na bofe pho Nwaphongo, yo amoyamba. ⁴ Iwe oli nza okowole na bofe moto wa etoma wa moto? Bo akyesi bofe naa bo akyesi bolaa, ekyekyi nde mokonzi nwe. Amokya bolaa pho Nkolo akokyi imobanza pho yo sakaa. ⁵ Bato bakyi baumunya obokye mokolo muna molekye nkolo iyooko o miyo ma Nwaphongo, kasi bato baayoko bane umunya nde obokye nkolo iso ili nde ndengye yonyo. Moto na moto ambe nde eba na bolaa ikyiumunya

yo o ndondo ye. ⁶ Moto okoumunya obokye mokolo monomolekye nkolo iyoko, kaumunya babona pho akumisa Nkolo Yesu. Moto okoze ntoma iso kazingye ne ikumisa Nkolo pho kaphe Nwaphongo melesi pho ya ntoma ikyi ze yo. Moto okole iza ntoma iyoko, kakyele babona pho ya ikumisa Nkolo me, kaphe Nwaphongo melesi me pho ya ikyi ze yo. ⁷ Moto na monomolekye onte ya banga, tali mokonzi nwa nzoto ye o mokyisi, na moto na monomolekye eta we boozingyi yo. ⁸ Waatabaa banga na bomoo, toli na phango pho ya ikyela etoma ya Nkolo. Waawe banga, towe pho ya ikyela etoma me. Emba bo tobee naa na bomoo, naa bo towe, banga baso toli nde bato ba Nkolo Yesu Klisto, ⁹ pho Yesu Klisto awaa amba na kundwa o bawe pho abe Nkolo wa bato, baali na bomoo na wa bato baawa me. ¹⁰ Ka we, pho ya'ye kosambisa nwebi na we? Ka we, pho ya'ye kotiyole nwebi na we? Banga baso tomokyende o boo pha Nwaphongo pho alosambisa. ¹¹ Nde bowakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Inga, Nkolo ooli na bomoo, nawo phele ngakye: Mabongo maso mamunkusalela, noko iso yamokumola nkyemo ya Nwaphongo.» ¹² Emba mena kyelukye iwoo obokye monomolekye na monomolekye amoimola yakyela yo. Amoloimola o boo pha Nwaphongo na munoko nwe mampenza.

Sa baa ibaku pho ya nwebi

¹³ Emba to le isambisa bebi. Kpa nde mokano obokye otobe ibaku pho ya nwebi pho akyele isumu. ¹⁴ Pho naangana na Nkolo Yesu, naebe na bolaa obokye tewali ntoma ili na ekyila, kasi bo moto aumunye obokye ntoma iyoko ili na ekyila ya sa iza, pho ye ntoma me ili nde na ekyila phele. ¹⁵ Emba bo we koize, wamoweninya nwebi ndondo bolosi, mena totambule ne na lozingo. Yesu Klisto awaa pho ye. Saanola obokye ntoma ikyize we imooto. ¹⁶ Bo koumunya obokye lowo loli lolaa, kasi bo koebe obokye bato bamoewole na bofe, sakula lokyela pho bee salowole na bofe. ¹⁷ Pho bokonzi pha Nwaphongo

teli lowo la iza naa la inywa. Kasi eli nde bosembo, bose na nkyisa ikyi ambya Bolobo. ¹⁸ Moto okokyele etoma ya Yesu Klisto babona, amosepelisa Nwaphongo, na bato bamotosa me. ¹⁹ Pho ooli wango babona, tokyele bokusi pha ikyela maphoo maambya bose onte ya banga, na maphoo mamosunga bebi o ikola o nzela ya ianola Nwaphongo. ²⁰ Saoto etoma ya Nwaphongo pho ya lowo la iza. Bo eli phele obokye tewali ntoma ya ekyila, kasi bo bebi na we bamokaa pho ya yango, teli bolaa obokye we o izee. ²¹ Lowo lolaa eli nde sakyela lowo lokokyi itoma bebi ikyela bofe, ebe iza nyama, ebe inywa, na ebe ekpele'ye. ²² Loebe we pho ya maphoo mamana, olobombe o ndondo ya we, loebe nde we na Nwaphongo. Nkyisa eli na moto otoli na ziko na lowo lokyele yo boko loebe yo. ²³ Kasi moto ooli na ziko mi ntoma, bo aize, akyesi bofe pho takyele ikyiute o ndondo ye. Pho lowo loso loteloebe moto na bolaa, bo ali na ziko milango, bo alokyesi, mena akyesi isumu.

15

Kyela bolaa

¹ Banga bali bakusi o nzela ya Nwaphongo, esengyesi obokye tosongye bali na bokoo. Banga sakyelaka nde maphoo maazingye banga. ² Kasi le obokye monomolekye na monomolekye na banga akyele bokusi pha isunga bebi baayoko, pho na bee babutwe bakusi o nzela ya Nwaphongo, obokye ianola sa bee sikole. ³ Klisto taika yakyela nde maphoo mazingaka yo mampenza. Kasi eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo bobo: «Bitoo biso biaewambaka bee bia ya kaa nde mi nga.» ⁴ Maphoo maso maakoma bee o buku pha Nwaphongo, bamakoma obokye maloteya, pho toebakye ikanga ntema, tombakye baa na na etungu. Na bomo tomoba na molemo oka Nwaphongo. ⁵ Le obokye Nwaphongo okoloteya bokokyi banga ikanga ntema, na okokyele obokye tofe na etungu, akyele obokye bee obe na booka onte ya bee, bokozingye Yesu

Klisto. ⁶ Obokye b̄ēe baso okumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo ya banga Yesu Klisto, na ndondo yonoyo na ná munoko monomo.

Kumbelana onte ya b̄ēe

⁷ Yango mena, okumbelenakye onte ya b̄ēe, bo wa ekumbela Yesu Klisto. Kyelaka bomo pho bato bakumole Nwaphongo. ⁸ Naeyimole phele obokye Klisto abutwaka mosali nwa Bayuda pho abateya obokye Nwaphongo taakate boole. Ayakaka pho ya iya kokya mbunu eya ikyelaka Nwaphongo bankoko ba be. ⁹ Ayakaka na obokye bato bate bali Bayuda bakumole Nwaphongo pho ya bolaa bo bakyelele yo. Eli bo wakoma b̄ēe o buku pha Nwaphongo obokye: «Yango mena namoekumola oka bato baate bali Bayuda, namba na etubela meembo.» ¹⁰ Buku pha Nwaphongo bokule woo obokye: «B̄ēe bato bate bali Bayuda, sepela elele yonoyo na bato baolo Nwaphongo!» ¹¹ O elele eyoko bakula koma obokye: «B̄ēe baso bate bali Bayuda, kumola Nkolo, le obokye bato baso bakumole Nwaphongo!»

¹² Moimosi Isaya ne awoko yokye: «Moto monomo o ibota sa Davidi amoyaa, amoya angyela bato baate bali Bayuda. Bato me bamba kyela molemo nwa b̄ēe oka ye.»

¹³ Le obokye Nwaphongo okophe bato molemo akyele obokye b̄ēe obe na nkyisa nzikye, ombe baa na ná bose o mandondo ma b̄ēe na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo.

Polo kawo na etoma ye

¹⁴ Bande na nga, inga naebe obokye b̄ēe oli bato balaa, kombe na eba maphoo maso maaloteya Nwaphongo. Na bomo, oteyanakye onte ya b̄ēe. ¹⁵ Na bo babona, o munkanda mumu naekomesi maphoo maayoko maunva eba b̄ēe, pho b̄ēe samabunga. Naekomesi me na bolaa na bolaa, pho Nwaphongo na ngongo ye, ¹⁶ ambuya moto wa etoma wa Yesu Klisto oka bato baate bali Bayuda.

Namiambya mouwosi oka Nwaphongo ndokolo nganga we, pho ya iyimola Simo Elaa ekyeute oka ye Nwaphongo. Naimole Simo me oka bato bate bali Bayuda obokye baanole Nwaphongo, bambe baa ndokolo ikabo silaa siiphe Nwaphongo nkyisa. Ikabo me, Bolobo pha Nwaphongo aunva sibongya pho ye. ¹⁷ Yango mena, bo waangana nga na Yesu Klisto, namitate na etoma ya Nwaphongo ekyekyele nga. ¹⁸ Namowole nde maphoo makyela Klisto na nzela ya nga obokye nakambe bato bate bali Bayuda babutwe itosa Nwaphongo. Akyela bomo na nzela ya maphoo mawo nga na makyele nga. ¹⁹ Akyela na bilekyesako ndengye na ndengye na nzela ya nga, iso mina yakyelama na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo. Nde na mwiya nwa Bolobo pha Nwaphongo, naimola Simo Elaa ya Yesu Klisto o nkyisi iso, tata o Yelusaleme tee nono o nkyisi ya Iliri. ²⁰ Nabe na phowa ya ikyemimola Simo Elaa o bilele bili naino bato saeba Yesu Klisto. Sika zinga iimola Simo me o elele eyaunva bato ieyoka, pho ye saba ndokolo naesi ya tonga ingambi o elele eyaunva wangya moto mosuu. ²¹ Nazingaka obokye ebe bo wakoma b̄ēe o buku pha Nwaphongo obokye:

«Bali sataa zwa Simo ye bamowene. Bali sataa oka Simo ye, bamoeyeba.»

Polo kalukye na ikyende o Loma

²² Yango mena, mbala na mbala waba nga nalukye obokye naye oka b̄ēe, sika kokyisama pho b̄ēe waunva oka nkombo ya Klisto. ²³ Mambula maikye nde naunva yaekyeka, kasi etoma ya nga yakyela obokye nga saya. Kasi unwanwa eye, naumbo etoma ya nga o nkyisi iye. ²⁴ Unwanwa eye nalukye na ikyende o mokyisi nwa Espanye. Na bomo, na moya ekyeka wa moyalekana nga omo. Naumunya obokye bo naesi tomokuta zala na b̄ēe bana nkolo, sima b̄ēe wamba nsunga pho ya imbanga sikyende nga. ²⁵ Ka inwanwa eye natakyende o Yelusaleme pho ya isunga bato ba Nwaphongo bali omo. ²⁶ Pho baanosi ba Masedwane na ba Akaye bakanaka itaa baphalanga pho

ya isunga bato ba Nwaphongo baakyelela bali o Yelusaleme. ²⁷ Bée mampenza bawenekye obokye basengyesi ikyela bomo. Bayuda basunga bato bate bali Bayuda obokye bazwe bolaa pha Nwaphongo. Na bomo, eli bola obokye bato bate bali Bayuda na bée basungye Bayuda na mbolo ya mokyisi iili na be. ²⁸ Bo naumbo ibaikyela baphalanga baataa bebi, namoyalekana oka bée pho ya ikyende o Espanye. ²⁹ Nambe naeba obokye wa moya nga oka bée, Klisto amoepambola na boikye pho ya iya sa nga.

³⁰ Kasi bande na nga, naongye na bée na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, na pho na lozingo loophe Bolobo pha Nwaphongo: Bée angana na nga, obondela Nwaphongo na bophelelu pho ya nga. ³¹ Bondela na obokye bato ba Yuda bate baanole Klisto bée sankyela bofe, na obokye bato ba Nwaphongo bali o Yelusaleme basepele na etoma ekye bakyelele nga. ³² Na bomo, bo Nwaphongo azingi, namoya oka bée na nkyisa iso, obokye nakute yaema onte ya bée. ³³ Le obokye Nwaphongo yo okophe bose, abe na bée baso! Ame.

16

Polo kalongolo

¹ Naongye na bée pho ya njwana nyango na banga wa njwanwasi Foebe, okokyele o ingomba sa Sankeleya. ² Waamoya yo oka bée, omokumbele na bolaa na nkombo ya Nkolo Yesu, omokumbele bookokumbelakye baaka Nwaphongo. Omosungye na isungyi siso saamoonga yo oka bée. Pho ne asunga bato baikye, ebe na nga mampenza.

³ Ondongolele Prisile na molo nye Akilasi baakyelele Yesu Klisto ndokolo nga. ⁴ Balukaka na iya waa pho ya iya mbikya. Nabaphe melesi na boikye, kasi teli nde nga mampenza, na baanosi baso ba mangomba ma bato baate bali Bayuda babaphe melesi. ⁵ Olongolo na baanosi baangane o ingambi sa bée pho ya ibondela Nwaphongo.

Olongolo na nwebi na nga Epainete. Abaka moto owa o boo owanola Klisto o nkyisi ya Azi. ⁶ Olongolo na Maliya owa kyela etoma iikye pho ya bée. ⁷ Olongolo na Andolonikusu na Zuniasi, bali banaa mama Bayuda. Bée babaka na nga elele yonyo o boloko; bali batoma baaebana na boikye. Bée baanolaka Yesu Klisto o boo pha nga.

⁸ Olongolo nwebi na nga Ampiliyatusu, oli na nga elele yonyo o isanga sa Nkolo Yesu. ⁹ Olongolo Ulibanusu, ne kakyelele Klisto ndokolo banga. Olongolo na nwebi na nga owa zinga nga Sitakasi. ¹⁰ Olongolo Apelesi, anyokomo pho ya Yesu Klisto kasi taika moangana. Olongolo na bato bazale oka Alisitobule. ¹¹ Olongolo na njwana mama owa moyuda Elodioni, na baanosi baazale oka Narsise. ¹² Olongolo na bana nyango na banga baa babasi Tilifene, Tilifose, na Pelesisi; bée baso bakyelele etoma na boikye pho ya Nkolo ya banga. ¹³ Olongolo Lufusu, moto wa Nwaphongo mpenza molaa. Olongolo na nyango oli pho ya nga ndokolo mama owa mbota. ¹⁴ Olongolo na Asenkilite, Felegona, Elemesi, Patolobasi, Elemasi, na bebi baanosi bayoko baso bali oka be. ¹⁵ Olongolo na Filologe, Zuli, Nele na njwana nyango owa njwanwasi, na Olimpasi na bato baso ba Nwaphongo bali oka be.

¹⁶ Olongonele bée baso, oyambane bokokyelakye bato ba Nwaphongo. Mangomba maso ma Klisto maelongosi.

Toli eya suka

¹⁷ Bande na nga, naongye na bée obokye: Okyefe na baamotemele mapho maekosi bée. Bée bakyele obokye bato bakabane, bambe nacto ianola sa be. Bée saba na bée elele yonyo. ¹⁸ Bato baa ndengye mena tebakelele etoma ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, bakyelele nde mabuu ma be. Na yela ya bée ya iwoo, bakyelekosa bato bate baebe ekpele. ¹⁹ Kasi pho ya bée, baanosi baso baebe bokotosa bée Nwaphongo, eli nde phele, nali na nkyisa nzikye pho ya bée. Kasi nazingye obokye bée obe na malondo maikye

maikyela maphoo maalaa, ole maphoo maabe. ²⁰ Iikasi njwana bokyi bobo, Nwaphongo okophe bose amooto mwiya njwa Molemba, aamokyela o se ya makolo ma bεε.

Le obokye Nkolo ya banga Yesu aepambole!

²¹ Timote okokyele na nga etoma elele yonoyo aelongosi. Bεbi na nga Bayuda, Lusiusu, Zazona, na Sozipatele baelongosi na bε.

²² Eli nga Teletiusi moto okoekomele maphoo mawo Polo o mokanda mumu. Naelongosi na nga na nkombo ya Nkolo.

²³ Gayusi ne aelongosi, nazale o ingambi se. Bato ba Nwaphongo baso baa yasambela oka ye na bεε baelongosi. Elasite okobombe baphalanga ba mokyisi, na nwebi na banga Kwalatusu baelongosi.

[²⁴ Le obokye Nkolo ya banga Yesu Klisto aepambole! Amε.]

Polo kakumole Nwaphongo

²⁵ Tokumole Nwaphongo! Yo ali na makokyi ma iephe bokusi na nzela ye. Eli nde bo kowo nga soo soo waimole nga bato Simo Elaa ya Yesu Klisto eya bombaka Nwaphongo o bileko balekana.

²⁶ Ujwanjwa eye Nwaphongo ateye Simo me eya bombaka yo o phaa. Na bo wakomaka baimosi pho ya Klisto. Yango mena, bato baso baate bali Bayuda baoka Simo me, bo wa woko Nwaphongo yokye azingaka obokye mabota maso maokye Simo me pho bato bamoanole, bambe na motosa.

²⁷ Eli nde Nwaphongo, yo mampenza ooli na zebi, azwe nkyemo, na nzela ya Yesu Klisto, pho ya bobele na bobele! Amε!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Polo aingolaka ingomba sa Koliti o imbanga see saa ibale. Akyelaka omoo makombe ikoo na nzwambe (18); (Bitoma 18.1-18). Koliti yabaka monomoo na nkyisi ya ngambo o Gelesi phoo bamotonga onte ya bibale bibale bili na mabongu na mophaa na mophaa. Maphoo maabe maikye mabaka malekane omoo. Bato ba Koliti babaka babengye maumunya ndengye na ndengye na masambo ndengye na ndengye. Emba ingomba siinyakune sa baanosi saa ingolaka Polo omoo sabaka simekame na maphoo maikye, emba maphoo me mabaka matungyisa toma Polo na bokusi.

Waamana Polo o Koliti, abaka kazwe masimo maikye maabe phoo ya baanosi ba Koliti. Emba Polo amba ya bakomela mokanda nwe nwa ntubo mumu o Efese (Bitoma 19).

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 1 Bakoliti 1.1-9: Ibeya na iphe melesi
- 1 Bakoliti 1.10-4.21: Mateya maakyekyi ikabwana
- 1 Bakoliti 5-7: Mateya maakyekyi:
 1. Maphoo maa soo onte ya ingomba (5.1-13)
 2. Booka (6.1-11)
 3. Ikyelela nzoto phoo ya Nkolo (6.12-20)
 4. Maphoo maakyekyi bolonga (7.1-40).
 - 1 Bakoliti 8.1-11.1: Biyano phoo ya maphoo makyekyi izaa manyama maambya bee mambeka oka manzambe maa bikyeko, na mobesi onte ya bato bate baebe Nwaphongo
 - 1 Bakoliti 11.2-15.58: Biyano o maphoo maakyekyi:
 1. Masanga ma baanosi na elambo ya Nkolo (11.2-34),
 2. Makabo ma Bolobo Bosantu (12-14), Iakwa sa bawee (15)
 - 1 Bakoliti 16.1-4: Mabonza phoo ya bato ba Nwaphongo baa Yelusaleme
 - 1 Bakoliti 16.5-24: Maloba ma isokya

O maphoo maso mama toma Polo kateya ndengye'ye iba onte ya Klisto sikokyi iunva maphoo maso maamana. Lowoo loolekyi maso eli laakolo lozingo.

Ibeya

¹ Inga Polo, owa bangama ibaa toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo, na nwebi Sositene, ² oka bee ingomba sa Nwaphongo siili o Koliti, na baanola Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, na bee baabangama ibaa basantu, na baso baabangye o bilele biso nkombo ya Nkolo Yesu Klisto, ooli Nkolo ya bee na ya banga, toekomesi mokanda mumu. ³ Le obokye Ango wa banga, na Nkolo Yesu Klisto baephe ngolu na bose.

Nwaphongo kalophe bolaa na nzela ya Yesu Klisto

⁴ Naphe Nwaphongo melesi imbele siso phoo ya bee, phoo ya ngolu ya Nwaphongo eya ephokye yo na nzela ya Yesu Klisto. ⁵ Onte ya Klisto, Nwaphongo aetonza na makabo maso: Makabo maso maa iwoo na maa boebi. ⁶ Eli obokye Simo ya Klisto eya eyaimolaka banga, ya phikama onte ya bee, ⁷ na ndengye ya obokye bee sazanga nono ikafo sonoso sa Nwaphongo, bee baaziya imbele saamiweninya Nkolo ya banga Yesu Klisto. ⁸ Eli nde yo owamoelenza nono o suka, phoo bee sa baa nono na lowo lonolo loobe mokolo nwaamoyaa Nkolo Yesu Klisto. ⁹ Yo taalekyinya mambunu me, Nwaphongo owaebanga iyaangana na Nwana we Yesu Klisto, Nkolo ya banga.

Ikabana onte ya Ingomba

¹⁰ Bande, na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, naelenza obokye obe na booka, ikabana sango sabaa onte ya bee, baa moto monomoo onte ya molimo monomoo na maumunya monomoo. ¹¹ Phoo, bande na nga, bato ba Kolowe banzimola obokye toko eli onte ya bee. ¹² Nalukye iwoo bobo: Monomoo na monomoo na bee kawoo bobo: «Nga nali moto wa Polo», oyokoo yokye: «Nga moto wa Apolo», ona mosu yokye: «Nga moto wa Petelo», ona mosu me yokye: «Nga moto wa Klisto.»

13 Klisto amiwata na maalo? Eli Polo owa bakaka bée o ekulusu pho ya bée? Bée wa batisamaka na nkombo ya Polo? 14 Naphe Nwaphongo melesi, pho inga siika batisa nōnō moto mōnōmō onte ya bée, manya nde Klisipusu na Gayo. 15 Pho moto sa wo obokye abatisamaka na nkombo ya nga. 16 Aa! Nakulaka batisa na ibota sa Setefane. Bo sibungyi phe, siebe obokye nakulaka batisa na moto mosuu. 17 Pho Klisto taika ntoma obokye naya batisa bato, kasi antoma nde obokye naya imola Simo Elaa, nga sa eimola na mayele ma bomoto, pho iwaa se o ekulusu sango sabaa sa pha.

Mwiya nwa ekulusu

18 Pho simo ya ekulusu, eli lowo la bobubusi oka bato baabunga, kasi pho ya banga baali o nzela ya ibikiyi, simo me eli mwiya nwa Nwaphongo. 19 Pho wakomama bobo: «Namooto zebi sa bato baazebi, namobuya pha malondo ma bato ba malondo.» 20 Emba bato baa zebi bamowo bo? Naa bato baekola? Naa bawo ba pho ba imbele sisi? Nwaphongo aweninya obokye zebi sa mokyisi mumu sili nwaa! 21 Pho, mokyisi na nzela ya zebi, tenwaikaeba Nwaphongo na zebi se. Eli nde na nzela nwaa nwa mateya, Nwaphongo aweni bolaa obokye abikya baanole. 22 Bayuda baongye bilekyesako, emba Baela balukye zebi. 23 Kasi banga toimole Simo ya Yesu Klisto owa bakyaka bée o ekulusu. Pho ya Bayuda bawene obokye mena Simo ya so. Nzuka pho ya bato bate bali Bayuda, béekeye: Mena Simo ya nwaa. 24 Kasi pho ya bato baabanga Nwaphongo, ebe Bayuda, ebe bate bali Bayuda, bawene obokye Yesu Klisto ali mwiya na boebakye pha Nwaphongo. 25 Pho nwaa nwa Nwaphongo moli zebi koleka zebi sa bato. Emba bokoo pha Nwaphongo boli bokusi koleka bokusi pha bato. 26 Bande, taakye naino bée bato baabanga Nwaphongo, bée oli ba nza? Onte ya bée, bato baa zebi tebali baikye, bato ba mwiya tebali baikye, bato ba ngambo tebali baikye. 27 Kasi Nwaphongo aolo bawenene bato ba nyaa

o miyo ma bato, obokye aphe baali na zebi so. Aolo baali na bokoo o miyo ma bato, obokye aphe baali na bokusi so. 28 Aolo bawene bée pha, batiole bée na batebali na ntina o miyo ma bato pho ya iphe bato baangambo so. 29 Yango mena, moto na mōnōmō takoyi imitata o boo pha Nwaphongo. 30 Nwaphongo aebuya bée na Yesu Klisto moto mōnōmō. Klisto ali pho ya banga zebi siute oka Nwaphongo: Na nzela ye, tobuto bato ba bosembo na bosantu o boo pha Nwaphongo, oolokunyosi bofe bosō ambi na lomanya o boombo. 31 Yango mena buku pha Nwaphongo bowo bobo: «Bo moto kazingye imitata, amitate nde na maphoo maakyela Nkolo.»

2

Polo aimosi Simo ya Yesu owa bakyaka bée o ekulusu

1 Bande, waayakaka nga oka bée, obokye naya eimola maphoo ma phele ma Nwaphongo maa bombama, sika eimola mango na yela ya nga ya iwo, naa na boebakye pha bomoto. 2 Pho nakanaka obokye nga sa eimola lowo losuu, naeimola nde Simo ya Yesu Klisto; Yesu Klisto owa bakyaka bée o ekulusu. 3 Yango mena, imbele saakoma nga oka bée, sikaka ba na bokusi; nabaka naile, nabaka natekyenene. 4 Mateya ma nga, na maphoo maa baka nga naeyimole, siikaka ba na mawo na boebakye pha bomoto. Eli nde Bolobo owa baka kateya mwiya nwe o maphoo ma baka nga na wo. 5 Yango mena, ianola sa bée ete siute na zebi sa bomoto, kasi nde na mwiya nwa Nwaphongo.

Zebi sa Nwaphongo

6 Banga toimole zebi oka baanosi baalongoba o miyo ma Nwaphongo. Kasi teli zebi sa mokyisi mumu, naa pha bakonzi ba mokyisi mumu; pho be, bakomi o suka. 7 Banga toimole zebi sa Nwaphongo saa bombama; asibomba na bato ba mokyisi. Nwaphongo, mena yo sa taakyela mokyisi, akanaka, yokye, aloteya sango obokye banga tozwe ngambo. 8 Nōnō mōnōmō na

bakonzi ba mokyisi mumu, taika eba zebi sa Nwaphongo; bo basiebaka, nde tebabakyaka Nkolo owa nkyemɔ o eku-lusu. ⁹ Kasi eli nde bo wakoma bɛɛ o buku obokye: «Maphɔɔ mali naino moto sawene na saoka, na mali moto mɔnɔmɔ sa umunya, Nwaphongo aunva ma bongya phɔ ya bato bamozingye.» ¹⁰ Nwaphongo aimola sekyele ye nde banga; eli Bolɔbo phe moto owaloimola yango. Iyo, Bolɔbo kaebe maphɔɔ maso, ebe na maumunya ma Nwaphongo maa bombama. ¹¹ Oka moto, nde Bolɔbo booli onte ye, boebe maphɔɔ maso maali o ndondo ye. Kasi moto mosuu taamaebe. Nde bomɔ me, maumunya ma Nwaphongo, kyemaebe nde Bolɔbo. ¹² Banga, toloika zwa Bolɔbo boute o mokyisi mumu, kasi tozwa nde Bolɔbo boute na Nwaphongo, obokye toebe maphɔɔ malaa malokyele yo. ¹³ Emba toloowɔ maphɔɔ me na zebi siiteya bato, kasi towɔ maphɔɔ me na maloba maaloteya Bolɔbo pha Nwaphongo. Na bomɔ tolimbole maphɔɔ ma Bolɔbo pha Nwaphongo nde oka bato bali na Bolɔbo me. ¹⁴ Moto otooli na Bolɔbo pha Nwaphongo, takoyi eba maphɔɔ ma phele maaute na Bolɔbo me. Oka ye, maphɔɔ me mali ndokolo njwaa; takoyi imaeba, phɔ bamaebe nde booli na Bolɔbo me. ¹⁵ Yango mena, moto oli na Bolɔbo pha Nwaphongo, akoyi eba maphɔɔ maso, na maabe na malaa; kasi maakyele yo moto takoyi wɔ obokye mali maɓe. ¹⁶ Phɔ obuku pha Nwaphongo bakoma obokye: «Okoebe maumunya ma Nkolo nza? Okokyi imoteya nza?» Kasi banga, toli na maumunya ma Klisto.

3

Bato baetoma ba Nwaphongo

¹ Bande, sikokakyi iyewɔle ndokolo bato baali na Bolɔbo pha Nwaphongo, kasi naewɔsi ndokolo bato ba mokyisi mumu, phɔ bɛɛ otaa baa bana bakye o ianola Klisto. ² Naephakeye nde maɔku, kasi ntoma inkusi phe, phɔ ntoma inkusi tiiki koka na bɛɛ. Ebe na uɔwanjwa

eye, tokokyi nana yango. ³ Phɔ bɛɛ otaa baa naino ibika ndokolo bato ba mokyisi mumu. Oli na zuwa na ná iwelana onte ya bɛɛ. Mena toteya obokye oli naino nde bato ba mokyisi mumu, na obokye kombe mitambwisa na bomoto? ⁴ Waawɔ mɔnɔmɔ na bɛɛ obokye: «Inga moto wa Polo», omoyɔko yokye: «Inga moto wa Apolo», mena tokyele nde bookokyele bato ba mokyisi? ⁵ Apolo ali nza? Na nga Polo nali nza? Banga baso toli nde bato baetoma ya Nwaphongo. Na nzela ya banga, bɛɛ obuto baanosi. Banga baso babale, moto na moto kakokya etoma eya mophe Nwaphongo obokye aekyele: ⁶ Toli ndokolo babasi ba manzabi. Inga naphikiyiki mumboto, Apolo amosweye maa. Kasi okomokosa, eli nde Nwaphongo. ⁷ Yango mena, na moto ophikakyi, na osweyakyi maa, bɛɛ baso babale bali nde phaa. Kasi eli nde Nwaphongo okyesi etoma eso, phɔ yo moto ookose mumboto mamuna. ⁸ Moto ophikakyi, na moto osweyakyi maa, bakokaa. Nwaphongo amophe moto na moto mbano ekokaa na etoma ekyesi yo. ⁹ Phɔ banga na Apolo toli bato ba etoma ba Nwaphongo, emba bɛɛ, oli inzabi na ingambi sa Nwaphongo.

¹⁰ Nakyelele na bolaa makabo mampe Nwaphongo, ndokolo moto okoebe itonga ingambi. Nasiwangya na bolaa. Kasi o sima moto mosuu aesi ya sitomga. Kasi moto na moto akyebe na motongyesi nwe. ¹¹ Ingambi saunva wanyema, iwangya me eli nde Yesu Klisto. Moto mosuu takoyi ikula wangya mowangyesi mosuu, nde njwango mamuna. ¹² O elele eewangye bɛɛ ingambi me, bana bamotonga na itela, baayoko na bibuni ba motiya, bayoko na maɓanga ma motiya. Bayoko bamotonga na makonzi, na maakyi, na ná ndele. ¹³ Mokolo njwamotena Nwaphongo bolombe, etoma ya moto na moto yamowenene, phɔ mokolo me bitoma me biamowenene onte ya njwenya. Njwenya me njwa moteya bowakyelaka moto na moto etoma ye. ¹⁴ Bo ingambi sa moto tesizikiyiki na njwenya, njwanaka etoma ye eli elaa, yo amozwa mbando ye.

15 Nzuka bo ingambi sa moto sizikiyi, amozanga mbano, kasi yo mampenza amobika. Yamoba ndokolo moto abikiyi o iwaa sa nwenya. 16 Bèe koebe na bolaa obokye oli Tempelo ya Nwaphongo, na Bolobó pha Nwaphongo bozale onte ya bèe. 17 Bo moto aoti Tempelo ya Nwaphongo, Nwaphongo ne aamóto. Pho Tempelo ya Nwaphongo eli esantu. Na bèe oli ndokolo Tempelo ye. 18 Moto sa mikosa. Bo moto mánómó onte ya bèe kaumunya obokye ali na zebi o miyo ma bato ba mokyisi mumu, abutwe ndokolo moto wa nwaa obokye ambe zwa saakolo zebi. 19 Pho zebi sa bato ba mokyisi mumu, sili nwaa o miyo ma Nwaphongo. O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Zebi sa bato ba mokyisi mumu, sibutwe izengye si babisa na Nwaphongo.» 20 Bakula na koma bobo: «Nkolo kaebe maumunya ma bato baali na zebi. Kaebe obokye maumunya me mali nde pha.» 21 Yango mena, moto sa mitata pho ya nwebi ne moto, maphoo maso mali ma bèe. 22 Ebe Polo, ebe Apolo, ebe Petelo, ebe mokyisi, ebe bomoo, ebe iwaa, ebe maphoo ma loló eye, ebe maphoo maamoya, iso ili ya bèe. 23 Kasi bèe, oli bato ba Klisto, Klisto ali moto wa Nwaphongo.

4

Batoma ba Klisto

1 Esengyesi obokye olokpe ndokolo bato baetoma ba Klisto. Maphoo ma phele maa bomba Nwaphongo, mali onte ya banga. 2 Ekpele ekyeongye bèe oka moto oophe bèe etoma, eli nde obokye akyele etoma me na bosembo. 3 Ebe bèe, ebe bato basuu, okokyi invole obokye nakyele maphoo mabe naa malaa. Oka nga tewakyele ekpele. Na nga mampenza, sikokyi imitenela bolombe. 4 O bosembo, simiwene obokye nakyele maphoo mabe, kasi mena telukye iwó obokye nakyele nde maphoo malaa na malaa. Eli nde Nkolo moto owamuntenela bolombe. 5 Yango mena, bo imbele saa meka Nkolo naino tesikokyi, bèe satatenela moto bolombe. Taaziya Nkolo ayee: Nde yo moto owamoya weninya maphoo maso

maabombama na maumunya maali o mandondo ma bato. Emba moto na moto amozwa ngambo ekokyi ne oka Nwaphongo. 6 Bande, naekpesi ete ya nga mampenza, na ya Apolo pho ya ieteya. Nazingyi obokye na nzela ya banga, ombe na eba ntina ya ete ekyewo bobo: «Suka nde o Mibeko, saakala». Emba bèe saba na lolendo la iba mbale na moto mánómó ombe iina omoyoko onte ya bèe. 7 Kolekye bebi baayoko na ekpele'ye? Iso ili na we, Nwaphongo aephe yango nde boephe. Ka emba bo aephe yango nde boephe, pho ya'ye kombe mitata na yango ndokolo wa izwa nde na bokusi pha we mampenza? 8 Bokoumunya obokye ombo zwa iso isengyesi na bèe, ombo zwa na bizwele biikye! Koumunya na obokye bèe obuto bakonzi, kasi banga phe! Nazingye obee baakolo bakonzi, pho na banga tobe bakonzi boli bèe. 9 Nga naebe obokye banga batoma, Nwaphongo alokyela o molongo nwa suka: Toli ndokolo bato bazwe etumbu ya iwaa, pho ya obokye balobome o miyo ma bato ba mokyisi mobimba na ma baanzelu. 10 Banga toyeyea pho ya Klisto, kasi bèe koumunya obokye oli bato ba zebi. Banga toli bakoo, kasi bèe koumunya obokye oli na bokusi. Banga toli bato pha, kasi bèe koumunya obokye oli bato banene. 11 Nono unwanwa eye, banga towe na manzala na ná phowa ya maa, tololi na bitobu. Balowande, tozangye ingambi, tokyemiengyebana mboka eso, 12 towene mpasi na iluka na maboko ma banga mampenza. Walotole be, banga tobabambole, walonyokolo bèe banga toitalale, 13 walosongyele bèe na maphoo mabole, banga tobabuyisa maphoo malaa. Nono unwanwa eye balowene ndokolo sokoto ya mokyisi, ndokolo vala. 14 Sikyi ekomela maphoo mamana pho ya obokye naephe soo, kasi pho ya obokye naeteya ndokolo bana ba nga baalozingo. 15 Na bo ozwe bateye nkoto iko baeteya na nkombo ya Klisto, oli nde na Ango mánómó, pho eli nde nga moto owa ebota onte ya Yesu Klisto, imbele sa eyelela nga na Simo

Elaa. ¹⁶ Emba naongye na b̄e obengye matambe ma nga. ¹⁷ Yango mena, naetomesi Timote. Ooli njwana wa nga wa lozingo, na owa anola Nkolo na ndondo yonoyo. Iyo amoekundolela maphoo matambule na nga bomoo pha nga onte ya Yesu Klisto, na bookoteya nga mateya ma nga mboka eso o mangomba maso. ¹⁸ Bato baayoko onte ya b̄e batondi na lolendo, pho baumunya obokye esiya ekyeka. ¹⁹ Kasi bo Nwaphongo anosi, namoya oka b̄e nde minkolo iye. Emba esi bengye maloba ma bato balolendo babana, kasi namokyeka mwiya nwa be. ²⁰ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la maloba, kasi nde la mwiya. ²¹ B̄e kozingye'ye? Naeyelele na phimbo ndee naeyelele na lozingo loso nana bose?

5

Lowo loobe onte ya ingomba

¹ Inga naokye bakye miwoo mboka eso obokye lowo lonolo la soo loli onte ya b̄e, eli lowo lonolo loobe la obokye na bato baatebaebe Nwaphongo te bakokyi ilokyela. Naokyi obokye moanosi monomo onte ya b̄e kalale na njwasi wa angoo. ² B̄e unjwanjwa eye otaa ba na lolendo! Ekokakyi obokye b̄e obe na ngongo, na moto owakyela lowo la soo lalona, yabaka obokye b̄e omowiinya onte ya b̄e. ³⁻⁴ Pho ya nga, na bo nali itakye na b̄e na nzoto, kasi o molimo nali na b̄e elele yonoyo. Na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu, nambo nyete moto okyesi lowo loobe lalona, ndokolo nabaka na b̄e elele yonoyo. Wamoan-gana b̄e, namoba na b̄e elele yonoyo o molimo, mwiya nwa Nkolo ya banga Yesu njwamowenene. ⁵ Emba yengye-lakyi obokye b̄e oambya moto mona oka Molemba pho nzoto ya masumu iwee, kasi abikye o molimo mokolo nwa moya Nkolo. ⁶ Tololi na lowo la imitata wawana, b̄e koebe na bolaa obokye: «Njwana ndambo wa muno mokyele na b̄e mapa moulole beseni mobimba ya faline.» ⁷ B̄e koebe obokye Bayuda oeseleko ya b̄e ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito,

bavakye nwo iso ya kalakala, bambe zaa mapa ma sika matemaika kyela b̄e na muno. Na b̄e kyelaka nde bomoo, pho obutwe mapa maa sika maazangi muno. Pho banga toli na eseleko ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito eya sika. ⁸ Tokyele eseleko ya banga, toloeze na mapa makyela b̄e na muno nwa kalakala nwa masumu na maphoo maabe, kasi na mapa mate mali na muno, yango eli maphoo ma bosembo na maa phele. ⁹ O mokanda njwaekomelaka nga phanza, nawoko na b̄e ngakye, b̄e saangana na bato baakyele mobulu nwa babasi na bampele. ¹⁰ Bo nawoko babona, teli obokye b̄e olote bato baso baatebaebe Nwaphongo. Bo yabaka obokye olote bato baso baakyele mobulu nwa babasi na bampele, baamengyele mbolo ya bebi, bali baibi, baasambele bikyeko, b̄e nde omanakyi o mokyisi mumu. ¹¹ Kasi naekomelaka babona obokye b̄e saangana na bato bawo obokye bali baanosi, nzuka bakyele maphoo maa soo, bali na looto, baambele ma nzambe ma bikyeko, batole bato, bakule mengyela mbolo ya bebi, balangye maleku naa baibi. Esengyesi obokye b̄e sazaana na bato ba ndengye mena elele yonoyo. ¹²⁻¹³ Yango mena, teli lowo la nga obokye natene bolombe pha bato baatebali baklisto. Eli nde Nwaphongo owaa batenela bolombe. Kasi b̄e, esengyesi obokye okyekye maphoo ma bebi na b̄e. Wakomama bobo: «Wiinya bato baabe onte ya b̄e.»

6

Isongyelana onte ya baklisto

¹ Bo monomo na b̄e azwe lowoo na nwebi ne moanosi, pho ya'ye kakye aamba na nwebi ne moanosi o boo pha bananga batebaebe Nwaphongo? Pho ya'ye taikyi kyende oka bato ba Nwaphongo? ² B̄e toebe obokye bato ba Nwaphongo bamotena bolombe pha munse muso? Ka bo b̄e wa motena bolombe pha munse muso, tombi koka itena bolombe o maphoo makyi makyi? ³ B̄e toebe obokye banga bato bamotena bolombe pha baanzelu? Emba tomba

otwa itena bolombe pha maphoo ma bomoo pha banga o mokyisi mumu? 4 Wazwe b̄e t̄oko ndengye mena, b̄e kokye kpa bananga bato bate bali o ingomba. 5 Nawo babona pho naephe soo! Eli phele obokye onte ya b̄e tombi baa nana moto monomo wa zebi okokyi ibongya maphoo bo bebi bazwe t̄oko? 6 Kasi ndengye'ye moanosi monomo bo ali na nwambo na nwebi ne, baambe kye saamba o boo pha bananga baatebali baanosi? 7 Nde phele, lowo la nsambo onte ya b̄e, loteya obokye b̄e obungyi. Bo moto kaekyele maphoo maabe, pho ya'ye b̄e tokuya? Bo moto kaebololo ekpele, pho ya'ye tomolele yango? 8 Kasi eli nde b̄e mampenza baakyele maphoo maabe na babololo bato mbolo! Kokyele na babona na bebi na b̄e baanosi! 9 Bande, koebe obokye bato baakyele maphoo mabe ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. B̄e samikosa! Eli bato baakyele maphoo ma soo, basambele bikyeko, bato bakyele baphemba, bampele balale na bebi na b̄e bampele, 10 ebe baibi, ebe baamengyele mbolo ya bebi, ebe balangyi ba maleku, ebe bato baatole bebi na be, ebe bato baabololo mbolo ya bebi na be, b̄e baso ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. 11 Onte ya b̄e baayoko babaka ndengye mena. Kasi Nwaphongo akunyola bofe pha b̄e, aeyolo obokye obe bato be, aebuya bato ba bosembo o boo phe pho koanole Nkolo Yesu Klisto, na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo booli onte ya banga.

Nzoto ya we oikyelele na Nwaphongo

12 Bana onte ya b̄e bawo bekye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Eli bomoo. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya b̄e. Nakokyi iwo ngakye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Kasi esiimile ibutwa moombo nwa maphoo mamana. 13 Kokule nawo pho ya ntoma ya iza obokye: «Ntoma ili pho ya ibuu, ibuu sili pho ya ntoma.» Eli bomoo, kasi Nwaphongo amoboma iso ibale. Kasi pho ya maphoo makyekyi

bondumba, nzoto ya moto teyaika kye-lama pho ya bondumba, kasi pho ya Nkolo. Eli nde Nkolo oli mokonzi nwa nzoto. 14 Pho ndengye eya kundola Nwaphongo Nkolo Yesu onte ya bawee, alokundola na banga nde bomoo na mwiya nwe. 15 B̄e toebe? Nzoto ya b̄e ili binango ba nzoto ya Klisto. Emba, nakokyi ikpa enango ya nzoto ya Klisto naebuya enango ya nzoto ya nwanwasi wa ndumba? Tewakokyi ikyelama na mbala! 16 Pho moto okoangane na nwanwasi wa ndumba, abuto nee moto monomo. O buku pha Nwaphongo bakoma bobo: «Be babale bamobutwa moto monomo.» 17 Kasi moto okoangane na Nkolo, kabutwe ne moto monomo o nzela ya Bolobo. 18 B̄e lota bondumba. Masumu maso maasu makokyi ikyela moto, temato nzoto ye, kasi moto omi-ambye na bondumba, kaoto nzoto ye mampenza. 19 B̄e toebe obokye nzoto ya b̄e ili Tempelo ya Bolobo Bosantu? Pho Nwaphongo aephe Bolobo Bosantu boozale o nzoto ya b̄e. Emba toli bakolo ba nzoto ya b̄e. 20 B̄e, Nwaphongo aeyomba boombi na motiya moikye, yango mena osengyesi ikyelele nzoto ya b̄e pho ya iphe Nwaphongo nkyemo.

7

Maphoo maakyelele bolonga

1 Pho ya maphoo mankomelaka b̄e o mokanda, na wo bobo: Eli bolaa obokye lele yo salonga. 2 Kasi ombi ba maphoo ma soo maikye onte ya b̄e, esengyesi obokye lele munsu abee na nwanwasi we, na nwanwasi musu abee na lele we. 3 Lele asengyesi ikokya phowa ya nwanwasi we, na nwanwasi aengyesi ikokya phowa ya lele we. 4 Nwanwasi tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde lele we. Nde bomoo pho ya lele, lele tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde nwasi we. 5 B̄e sakabana matangye, boteebe obokye ooka ikabana matangye nwana imbela pho ya ibondele. Emba sima ombe ya butwa bo wamele b̄e, boteebe bomoo, otoebe imibatela, Molemba amoluka malondo obokye b̄e okaa. 6 Maphoo maaewole nga mama,

teli obokye naetomisa ikyela bomō, kasi mena naephē nde nzela obokye, bo bēē ozingyi ilonga, teli boḃe. ⁷ Eli phēle, nazingye obokye moto munsō abe ndenga boli nga, kasi Nwaphongo kaphe moto na moto ikaḃo sikokyi nē. ⁸ Phō ya mandenga na mazengye, na wō na bēē ngakye eli bola obokye obe booli nga. ⁹ Kasi bo bēē otokokye ikuya, eli bolaa obokye olongye na obokye owee na phowa. ¹⁰ Oka bēē ḃaunva longā, naephē motindo moote muute na nga, kasi moute na Nkolo: Nwanwasi wa bolonga takokyi ikaḃana na lele wē. ¹¹ Kasi bo nwanwasi ale lele wē, yo sakula zala bolonga bosuu, naa akule ḃongya yo na lele wē. Na lele nē, takokyi ile nwanwasi wē. ¹² Oka ḃato ḃayōkō, nawō boḃo (eye kyewō nga mampenza, teewō Nkolo): Bo lele, ooli moklisto, ali na nwanwasi otoeḃe Nwaphongo, bo nwanwasi mē ali na phowa ya iikala izala nē, lele mōna takokyi imole. ¹³ Nde bomō mē, bo nwanwasi ooli moklisto ali na lele otoeḃe Nwaphongo, bo lele mē ali na phowa ya iikala izala nē, nwanwasi mōna takokyi imole. ¹⁴ Phō lele otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola phō aangana na nwanwasi oli manosi. Nde bomō na nwanwasi otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola phō aangana na lele oli manosi. Bo tebe ḃabona, ḃana ḃa bēē ḃamōḃa sōkōtō, nzuka Nwaphongo aunva ḃaanola. ¹⁵ Kasi bo moto otoli moanosi azingyi imana o bolonga, amane ndeto. O maphōḃ mandengye mena, moanosi owa lele na owa nwanwasi tali moombo nwa bolonga, Nwaphongo aebangaka phō bēē ozale na bose. ¹⁶ Phō iwe nwanwasi ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya lele wa wē? Na wē lele ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wamobikya nwanwasi wa wē?

Moto na moto aikale ndengye eya mobangaka Nwaphongo

¹⁷ Manya nde lowō lalona, phō ya maphōḃ maayōkō masō, moto na moto aikale ibika nde na iyalo se saamophe Nkolo, na bo wabaka yo phanza imbele

saamobangaka Nwaphongo. Mena eli motindo moophe nga o mangomba masō. ¹⁸ Bo moto ḃamōḃelekye o boo pha izwa yo mbela ya Nwaphongo, aikale nde bomō, bo moto abaka mungḃotu wazwa yo mbela ya Nwaphongo, yo sa mibele. ¹⁹ Baēḃele, ḃabe saēḃele: Tewali na ntina. Lowō la ntina eli nde ikokya maphōḃ maatome Nwaphongo. ²⁰ Esengyesi obokye moto na moto aikale bo wabaka yo imbele saazwa yo mbela ya Nwaphongo. ²¹ Wabaka moombo imbele saēḃanga Nwaphongo, sa mitungyisa na lowō mē. Ka bo ozwe nkōnzō ya ibutwa sōmi, omibuya sōmi boḃele. ²² Moombo, owabanga Nkolo, ali moto oomani o boombo, abuto moto wa Nkolo. Nde bomō mē, sōmi owabanga Klisto, ali moombo nwe. ²³ Nwaphongo aeyomba na motiya moikye, bēē sabutwa ḃaombo ḃa ḃato. ²⁴ Bande, moto na moto aikale o boo pha Nwaphongo nde bo wabaka yo phanza, waamozwa mbela ya Nwaphongo.

Maphōḃ maakyekyi mandenga na mazengye

²⁵ Oka ḃato ḃaali mandenga, sikyi zwa maphōḃ uta oka Nkolo, obokye naewōle, ka naewōle maumunya ma nga, moto wa Nwaphongo na ngōlu yē. Okyele mandondo ma bēē imēē, o maanole. ²⁶ Naumunya obokye phō ya mpasi eli lolō eye o mokyisi, eli bolaa phō ya moto obokye aikale nde boli iyo. ²⁷ Ooli na nwanwasi, sa luka imole, ooli ndenga, yo sa longā nwanwasi. ²⁸ Ka bo olongyi, toikyi kyela boḃe, na bo ngōndō azasi bolonga, taikyi kyela boḃe. Kasi ḃaalongyi ḃabana: Bamōḃa na minyōkō o malonga ma bēē mokōlō na mokōlō, yango mena, nazingyi obokye naebikya iminyōkō mamina. ²⁹ Bande, nalukye ewōle boḃo: Tewakuli ikala itakye, tata unwanwa eye esengyesi obokye ḃampele ḃaalonga ḃabe ndokolo teḃaika longā. ³⁰ Baalele, ḃabe ndokolo teḃaalele. Baali na nkyisa, ḃabe ndokolo teḃali na nkyisa. Baaombe mbolo, ḃabe ndokolo teḃali na mbolo. ³¹ Baakyelele mbolo ya mokyisi mumu, ḃabe ndokolo

tebaikyelele, pho maphoo ma mokyisi mumu mamolekana. ³² Nazingyi obokye bée saba na nkaa. Moto ooli salonga, amiphēkye o maphoo ma Nkolo, akyelakye obokye asepelisa Nkolo. ³³ Ka moto owalonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa nwanwasi we. ³⁴ Kaumunya maphoo mabale. Nde bomō me, nwanwasi ooli sazala bolonga, naa ngondo, kamiphe o maphoo ma Nkolo, pho ali na phowa ya imiphe oka Nkolo, o maphoo maakyele yo na o maphoo maumunya yo. Kasi nwanwasi owa zala bolonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa lele we. ³⁵ Nawo babona pho ya bolaa pha bée, teli pho ya iyebekyisa izengye, nazingyi obokye bée obe ndengye ekokyi, omiphe muuwosi o etoma ya Nkolo. ³⁶ Bo munzenga azingyi ngondo monomo obokye kamolongye, sima baoka, bēekye: Tebakule longana, bo phowa ya ilonga eyelesi munzenga mona, aweni obokye bo ale ngondo me, etewabongo, akokyi imolonga bozingyi yo, mena takyele isumu. ³⁷ Ka bo munzenga mona akani phele o ndondo ye obokye yo salonga, bo akokyi ititala obokye ebe nde bomō bokani yo, akyesi bolaa obokye yo salonga ngondo mona. ³⁸ Na bomō, bo munzenga azingyi ilonga ngondo ozingyi yo, akyesi bolaa. Ka yo okole ilonga akuli kyela bolaa bolekyi. ³⁹ Nwanwasi ozasi bolonga abe nde na lele we imbēle siso sili bée na bomō, ka bo lele we awee, akokyi izala bolonga na lele ozingyi yo, elaa abe moklisto. ⁴⁰ Nzuka inga naumunya bobo: Nwanwasi amoba na nkyisa koleka, bo tazasi bolonga. Naanole obokye, na nga, nali na Bolobo pha Nwaphongo.

8

Nsoti ya manyama ikyiambya bée manzambe ma bikyeko

¹ O maphoo maakyekeki nsoti ikyiambya bée oka manzambe ma bikyeko, toebe obokye banga baso toli na boebakye pha maphoo. Boebakye me bophe moto mawala. Kasi lozingo, lolenza

aanola sa banga. ² Bo moto kaumunya obokye kaebe lowo, naino taebi bo sengyelakyi yo iyeba. ³ Ka bo moto kazingye Nwaphongo, iyo mona Nwaphongo kamoebe.

⁴ Motuna nwanwango mumu: Banga tokokyi izaa nsoti ya manyama ikyiute o mambeka maambya bée oka manzambe ma bikyeko? Toebe na bolaa obokye nzambe ya ekyeko tali o mokyisi mumu, toebe na obokye Nwaphongo ali nde yo monomo. ⁵ Na bo mbolo ikyibangye bée manzambe bo ili, ebe o ikolo, ebe o se, na bomō, manzambe maikye mali, na bankolo baikye bali. ⁶ Ka pho ya banga, toebe obokye Nwaphongo ali nde yo monomo, ali Ango wa banga, iyo owakyela mbolo iso, na banga tobikye pho ye. Na Nkolo ali nde yo monomo, Yesu Klisto, owakylaka mbolo iso na mwiya nwa Nwaphongo, amba na lobikya.

⁷ Ka bato baso tebaebe lowo la phele lalona. Baayoko baloboko meelee na manzambe ma bikyeko, na unwanwa eye, baze nsoti ikyambya bée oka manzambe ma bikyeko. Maumunya ma bée mali makoo. Bamiweninya obokye babuto na sokoto pho baze nsoti me mina. ⁸ Ntoma etelokomya phenephe na Nwaphongo, bo toloize otolokyele ekpele, na bo toize, otolozwe na ekpele.

⁹ Boumbo bée mana o boombo pha manzambe ma bikyeko, oebaka obokye maphoo makyele bée me sa nyosa bali na aanola sikuwe o maphoo mabe. ¹⁰ Na bomō, bo moto ooli na aanola sikuwe, aeweni we moto oli na boebakye pha maphoo, ozasi koze o tempelo ya nzambe ya ekyeko, etabe ne na maumunya ya we obokye azakye ne nsoti ikyambya bée oka manzambe ma bikyeko? ¹¹ Emba pho ya boebakye pha we, wamovaka nwebi oli na ianola sikuwe mona o maphoo mabe, nzuka Klisto awa pho ye. ¹² Boebe obokye kokyelele bebi baali na ianola sikuwe bobo, mena bobo me kobokyelele nde Klisto yo mampenza. ¹³ Yango mena, bo ntoma ikyize nga ili ifaku pho ya nwebi

na nga, esikule zaa nsoti me pho nga sakyela obokye nwebi akaa pho ya nga.

9

Toma ali na bosomi

¹ Inga sili somi? Nga sili toma? Nga sika wene Yesu, Nkolo wa banga? Bëe toli mbuma ya etoma eya kyelela nga Nkolo? ² Na bo bato baayoko tebaanole obokye nali toma, bëe koebe na bola obokye nali toma. Na bomo, bo obuto bëe bato ba Nkolo phele, oli bëe mampenza elembetele ekyeteya obokye nali toma. ³ Oka bato batebaanole obokye nali toma, nababuyisa bobo: ⁴ Banga tolokokakayi izaa na inywaa pho ya etoma ekyekele banga eye? ⁵ Banga tolokokakayi ikpa ngondo monomo ooli moanosi obokye abe njwasi wa banga bo okokyele batoma bayoko, na bana nyango na Nkolo, na Petelo? ⁶ Na inga na Balanaba, tolokokakayi ile ikyela etoma? ⁷ Tuluku nza okokyele etoma kambe miphuta yo mampenza? Moto nza owaunva phika mumboto, nokyi abe sa zaa ina mbuma wakute yango? Moto nza owaunva okolo manyama, nokyi abe sa nywaa maoku ma manyama mamana? ⁸ Bëe sabuya obokye nawo babona pho eli maphoo maakelele banga bato. Na mobeko njwa Mose mokule wo nde bomo me. ⁹ Na bomo, bakoma o mobeko me bobo: «Sa kanga munoko njwa ngombe bo kyeekyelele etoma ya itokolo ble». Bëe koumunya obokye Nwaphongo awoko babona nde pho ya mangombe? ¹⁰ Nwaphongo awoko babona nde pho ya banga obokye aloteya bobo: Baakelele etoma ya Nkolo basengyesi izwa iphuti oka bato baakelele be. Moto okobale inzabi, na moto okonoko maanza, bakelele etoma na maumunya obokye moto na moto amozwa mbano ya etoma ye. ¹¹ Banga tophika mumboto njwa Bolobo onte ya bëe, bo kophikye bëe manza. Teli bobo obokye toongye, ebe ntoma, ebe bitobu oka bëe. ¹² Bo baayoko bazwe mbolo oka bëe, ekoyi obokye banga toizwe ileka bëe babana. Ka banga toloikaka zinga ikyela maphoo mamana.

Toitala obokye nono lowo lonolo lango saoto Simo Elaa ya Klisto. ¹³ Bo koebe na bolaa obokye baakelele etoma o Tempelo bazwe ntoma ya bëe nde wamo wawana. Na baamba mambeka oka Nwaphongo, bazwe na bëe ntoma nde o mambeka maamba bëe mamana. ¹⁴ Nde bomo me, Nkolo aambya ndingyisa obokye bato baanole Simo Elaa, basungye na bëe bato baaimole Simo me. ¹⁵ Ka siika eonga nono ekpele; bo nakomi maphoo mamana, teli obokye unwanwa eye namotata onga. Na bomo, namozinga obokye nawe na nzala, na obokye bambololo lowo la kaa looli na nga lolo. ¹⁶ Sili na lowo la imikumisa obokye naimole Simo Elaa; eli etoma eya mpe Nkolo obokye naakelele. Bo siimosi Simo Elaa, eli ngongo ya nga! ¹⁷ Bo ebakyi obokye naokoko etoma eye nga mampenza, nde naziyakyi obokye nazwe iphuti. Ka oli yango nde etoma eya mpe Nkolo obokye naakelele; yango mena namiphe obokye etoma me eunve na bolaa. ¹⁸ Ka iphuti sa nga embi ba iye? Ebakyi obokye nazwe baphalanga pho nali moimosi wa Simo Elaa. Sikyi kyela bomo; iphuti sa nga, eli nkyisa, iili na nga, pho ya imola Simo Elaa pha, sa zwa nono ekpele oka moto. ¹⁹ Nali somi; sili moombo njwa moto. Kasi namiphe ndokolo moombo njwa bato baso, obokye nazwe bato baikye pho ya Klisto. ²⁰ Bo nali onte ya Bayuda, naamibuya ndokolo Moyuda obokye nabazwe pho ya Klisto. Na bo nga mampenza sikumole mibeko ma Mose, bo nali onte ya baamikumole, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. ²¹ Nde bomo me, bo nali onte ya bato baatebaebe mibeko ma Mose, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. Mena telukye iwo obokye sikumole mibeko ma Nwaphongo; pho inga nali o se ya mibeko ma Klisto. ²² Bo nali onte ya baali na ianola sikuwe, naamibuya na nga ndokolo moto wa ianola sikuwe obokye nabazwe pho ya Klisto. Nakyele babona oka bato baso obokye na manzela maso, nabikya nono bayoko. ²³ Nakyele maphoo maso maamana pho ya Simo Elaa obokye nazwe iyalo silaa oka Nwaphongo. ²⁴ Bëe

koebe na bolaa obokye bo bato bamekane ikyilingana, bakyilingane bée baso, ka kyezwe mbano nde moto monomō. Na bomō, bée, kyilingana na bolaa obokye ozwe mbano. ²⁵ Bato baso baamiphe o iyekola ikyilingana, bamikyisa na maphō maikye. Bakyele babona obokye bazwe ekpele eyamōba sa kōko; ka banga tokyele babona obokye tozwe ekpele eyamokōko bobele. ²⁶ Yango mena, bo nakyingane, miyo ma nga maso mabe nde o ekpele ekyebengye nga; nali ndokolo moto okonwane ebasi, inkutu sa nga tesikoyi ikaa i mbale. ²⁷ Naweninyaa nzoto ya nga mpasi, naibanza na bolaa obokye Nwaphongo yo sa nde; ona nga okokye miteya baayoko.

10

Sakumola manzambe ma bikyeko

¹ Bande, nazingyi obokye bée o umunya lowo laakyelamaka oka bankoko ba banga wabaka bée batambule na Mose elele yōnyō. Nwaphongo atomaka ipata sōnsō obokye sibabanza, bée baso. Ababanzaka na wakatisaka bée maa manene ma mangola. ² Wabaka bée onte ya ipata, na wakatisaka bée maa manene ma mangola; yabaka ndokolo bée baso babatisami onte ya Mose. ³ Bée baso bazaka ntoma elele yōnyō, eli ntoma yautaka o ikolo. ⁴ Bée baso banywaka maa ma Bolobo elele yōnyō; banywaka maa ma ibanga sa Bolobo saabaka sibabengye. Ibanga me yabaka Klisto. ⁵ Ka maphō maabaka baikye bakyele onte ya bée temabaka maphō maphe Nwaphongo nkyisa. Yango mena bawa o bokye. ⁶ Maphō mamana mali ndakyisa pho ya banga, obokye banga saba na maumunya mabe, bo maabaka na be. ⁷ Bée sa nyanga na obokye omiphe o ikumola manzambe ma bikyeko, bo wakyelaka bayoko onte ya bée. Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo bobo: «Bato bazasi obokye baze, banywe; sima batemi, babine obokye bakumole manzambe ma

bikyeko». ⁸ Banga sa miphekye o mobulu nwa babasi na bampele bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Pho ya lowo me lalona, Nwaphongo abomaka bato nkoto mako mabale mbuka iyato na mokolo monomō. ⁹ Tolokoyi imeka ndondo ya Nkolo, bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Manzōo mabatwaka, mababomaka. ¹⁰ Bée samiimaka bo wakyelaka baayoko onte ya bée, anzelu owa iwaa ababomaka. ¹¹ Maphō mamana mabayelaka pho ya iphe ndakyisa oka baayoko. Bamakoma obokye balokyebisa pho imbele sili banga sisi, suka ya mokyisi ebuto phenephe. ¹² Na bomō, moto okoumunya obokye atemi na bolaa, nde kakyebe obokye yo sakaa. ¹³ Bimekyi biso biazwaka bée eli nde bimekyi biizwe bato baso. Nwaphongo ookokokya yaalaka yo, etaale obokye omeleme koleka bokusi pha be. Imbele saamoya bimekyi, Nwaphongo amoephe malondo ma iititala mi be, na nzela ya itokolo o bimekyi me. ¹⁴ Bande na nga, yango mena lota manzambe ma bikyeko. ¹⁵ Naewole ndokolo bato bali na malondo. Bée mampenza oumunya maphō mawo nga mamana. ¹⁶ Tophe Nwaphongo melesi pho ya kopho ya mapambosi. Waaenywe banga, mena teeli obokye toangane na malongo ma Klisto? Nde bomō, waaze banga ipa siitenane banga, mena teeli obokye toangane na nzoto ya Klisto? ¹⁷ Ipa sili nde sōnsō. Na bo toli bato baikye, tobuto nde nzoto yōnyō, pho toanga baso obokye toze ipa sōnsō sasina. ¹⁸ Kyeka bana ba Isalayele. Baaze manyama mambeka bée o etumbelo, baangane na Nwaphongo ookobonzele be. ¹⁹ Mena naewole obokye manyama, maambya bée mambeka oka manzambe ma bikyeko, temali nana kaa yōnyō. Ebe manzambe me ma bikyeko temali na ná kaa yōnyō. ²⁰ Mambeka maambya bato baatebaebe Nwaphongo, bamaambya oka bikyeko; tebamaambya oka Nwaphongo. Na be, bazwe maphō maso maabalakyelaka bikyeko. Ka nga sikyi zinga obokye bée okyele bomō. ²¹ Bée, tokoyi inywa mbala

yɔnɔyɔ o kɔphɔ ya Nkolo, na o kɔphɔ ya bibɛkye; tokokyi iza mbala yɔnɔyɔ o mesa ma Nkolo na o mesa ma bibɛkye. ²² Banga sa luka obokye tobangye yɔɔ ya Nwaphongo. Bɛɛ saumunya obokye tomolekye na bokusi.

Tokyelakye maphɔɔ masɔ phɔ ya ikumola Nwaphongo

²³ Baayɔkɔ bawɔ, bɛɛkye: Tokokyi ikyela maphɔɔ masɔ maazingyi banga. Eli bomɔ phɛɛ. Kasi maphɔɔ masɔ temali malaa phɔ ya banga. Tosengyesi ikyela maphɔɔ masɔ maazingyi banga, kasi maphɔɔ masɔ temaakosa ianola sa bato. ²⁴ Moto na moto yo sa luka bolaa phe mampenza, alukye bolaa pha bɛbi. ²⁵ Bɛɛ okokyi iza manyama masɔ maungya b o zando; bɛɛ sa mituna obokye oebe ntina ya mango, ²⁶ phɔ bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Mokyisi na iso iili omɔ, ili ya Nkolo. ²⁷ Bo moto otoebe Nwaphongo aebangyi obokye okye zaa oka ye, bo oanosi ikyende, okokyi iza ntoma iso yamoephɛ bɛ; sa mituna obokye oebe ntina ya ntoma mɛ. ²⁸ Ka bo moto awɔ na baɛ obokye: Nyama mena euti o mambeka maambya bɛɛ oka manzambe ma bikyeko, bɛɛ sa ezaa, phɔ moto mɛ aeyebuse, oebi ntina mɛ. ²⁹ Nawɔ bobo phɔ ya maumunya ma bayɔkɔ; siwɔ phɔ ya maumunya ma bɛɛ. Moto mosuu akokyi ituna, yokye: Phɔ ya'ye maumunya ma nwebi makokyi inkatela obokye nga sa kyela maphɔɔ maazingyi nga? ³⁰ Bo naphɛ Nwaphongo mɛlesi phɔ ya ntoma iizingyi nga iza, phɔ ya'ye bantole na yango, phɔ na nga phe Nwaphongo mɛlesi? ³¹ Na bomɔɔ, na bo koze, na bo konywe, na bo kokyele ebe na lowɔ iye, kyela maphɔɔ masɔ phɔ ya ikumola Nwaphongo. ³² Bɛɛ kyela obokye mobesi nwa bɛɛ nwanɔ sa ba ibaku, ebe phɔ ya Bayuda, ebe phɔ ya bato baatebali Bayuda, ebe phɔ ya ingomba sa Nwaphongo. ³³ Bɛɛ kyela ndokolo nga; nakyele bokusi obokye nasepelisa bato basɔ o maphɔɔ masɔ; siilukye bolaa pha nga mpenza. Kasi nalukye bolaa pha bato basɔ obokye babikye.

11

¹ Bɛɛ benga ndakyisa ya nga, bo kobengye nga ndakyisa ya Klisto.

Mobesi nwa nwanwasi imbele sibɔndɛɛ yo

² Naekumole phɔ bɛɛ konzumunya o maphɔɔ masɔ na phɔ otaa ba ibanza mateya maephɛkye nga. ³ Emba nazingye obokye bɛɛ oebe bobo: Klisto ali mokonzi nwa lele munsɔ; lele ali mokonzi nwa nwanwasi wɛ. Nwaphongo ali mokonzi nwa Klisto. ⁴ Waangane bɛɛ o losambo, bo lele kabɔndɛɛ, naa kaimole maphɔɔ maauti na Nwaphongo, bo azibi moto nwe na etobu, mena kaphɛ Mokonzi nwe sɔɔ. ⁵ Ka bo nwanwasi kabɔndɛɛ, naa kaimole maphɔɔ maauti na Nwaphongo, waangane bɛɛ o losambo, bo tazibi moto nwe na etobu, mena kaphɛ lele wɛ sɔɔ; ali ndokolo nwanwasi oangyi bɛɛ suwe. ⁶ Bo nwanwasi tazibi moto nwe na etobu, akokyi na imianga suwe mɛ. Nzuka ooli yango sɔɔ phɔ ya nwanwasi obokye angye suwe naa aikolole, asengyesi imiziba etobu o moto. ⁷ Lele tasengyesi na imiziba moto, phɔ Nwaphongo amokyela bo oli yo Nwaphongo. Kateya na nkyemɔ ya Nwaphongo. Ka nwanwasi, kateya nkyemɔ ya lele. ⁸ Na bomɔ, Nwaphongo taika kpa ekpele o nzoto ya nwanwasi obokye aekyele na lele; kasi akpa nde ekpele o nzoto ya lele, aekyela na nwanwasi. ⁹ Nwaphongo taika kyela lele phɔ ya nwanwasi, kasi akyela nde nwanwasi phɔ ya lele. ¹⁰ Yango mena, nwanwasi asengyesi iziba moto nwe na etobu phɔ ya iteya o miyo ma bato na o miyo ma baanze obokye ali o se ya bokonzi pha lele wɛ. ¹¹ Emba o bomɔɔ pha banga o nte ya Nkolo, nwanwasi kazwe bokusi nde na lele wɛ; lele kazwe bokusi nde na nwanwasi wɛ. ¹² Phɔ nde bo owakyela Nwaphongo nwanwasi utama na lele, nde bomɔ mɛ nwanwasi kabote lele, emba bɛɛ basɔ baute na Nwaphongo. ¹³ Bɛɛ mampenza, tena bolombe pha lowɔɔ lolo. Eli bolaa obokye nwanwasi abɔndɛɛ Nwaphongo sa miziba etobu o moto? ¹⁴ Ndengye eyalokyela Nwaphongo, mobesi nwa banga bato

moloteya obokye bo lele ali na suwe nsanda eli soo pho ye. ¹⁵ Ka eli ngambo pho ya nwanwasi, bo abe na suwe nsanda. Na bomo, Nwaphongo amophe suwe nsanda obokye izibe moto nwe. ¹⁶ Bo moto ali na phowa ya ikula wo lowo lolo, aebe na bokuwe bobo: Ebe mangomba ma Nwaphongo, ebe banga mampenza, tololi na mobeko mosuu o elele ya lowo lalona.

Elambo ya Nkolo

¹⁷ Naeyimole phanza bobo: Lowo la bèe lootelozingye nga lango lolo: Waangane bèe elele yonyo, aangana sa bèe tesili obokye siebongya, ka sieto boti. ¹⁸ Phanza banzimosi obokye waangaane bèe, bato na bato babe na ya bée ewole; nambe kuta naanola obokye eli phele. ¹⁹ Esengyesi obokye ikabana sibe o nte ya bèe, pho toebe o nte ya bèe baali phele. ²⁰ Waangane bèe elele yonyo pho ya izaa, teli obokye bèe koze elambo ya Nkolo. ²¹ Na bomo, wazale bèe o mesa pho ya izaa, moto na moto kawelane izaa ntoma ye mampenza na ndengye yonyo obokye bana bali na nzala, bibi bayoko balangyi. ²² Mangambi ma bèe temali obokye okye zaa naa okye nywa omo? Ka naa kolukye obokye otiyole ingomba sa Nwaphongo na obokye ophè baatebali na ntoma so? Bèe kozingye obokye naewole bo? Obokye naesambe? Pha! Nga sikokyi esamba pho ya maphoo mamana.

²³ Kyeka, maphoo maazwa nga oka Nkolo, maeimola nga, mango mama: Nkolo Yesu, na muna mokolo me nwa moambyaka Yuda, aesi ya kpa ipa, ²⁴ waumva yo iphe Nwaphongo melesi pho ya sango aesi ya sikyese, apha baekosi be, yokye: Bèe kpa, oze, eye eli nzoto ya nga. Naikabi pho ya bèe. Okyelakye babona pho ya inzumunyaka. ²⁵ Nde bomo, o sima ya izaa, akuli ya kpa kopho, yokye: Kopho eye eli sangola enyakune, ekyesi bèe na Nwaphongo o nte ya malongo ma nga. Imbelele siso saamobaka bèe koenywe, okyelakye babona pho ya inzumunyaka. ²⁶ Na bomo, imbelele siso saamobaka bèe koze ipa saasina, kombe

na konywa kopho mena, mena koimole simo ya iwaa sa Nkolo nono waamoya yo. ²⁷ Yango mena, moto okooze ipa sa Nkolo, naa ookonywe kopho ye na ndengye etelongoba, moto mona kamikyete, pho aweni nzoto ya Nkolo na malongo me nde pha. ²⁸ Esengyesi obokye moto na moto amikyekye o ndondo ye, o boo pha izaa ipa saasina, na inywaa kopho mena. ²⁹ Bo moto kaze ipa saasina, naa kanywe kopho mena, bo tasososi obokye eli nzoto ya Nkolo, mena kamibangyele bobo o nzoto ye mampenza. ³⁰ Yango mena, kowene bato baikye o nte ya bèe, bana bali na malosi na bileme, bayoko baikye bawa. ³¹ Bo totate imikyeka banga mampenza phanza o mandondo ma banga o boo pha izaa elambo ya Nkolo, etelomilukyele lowo o boo pha Nwaphongo. ³² Nkolo kalosambisa, kalophe bitumbu unwanwa eye pho ya obokye yo sa lonyete elele yonyo na bato ba mokyisi. ³³ Bande, waangane bèe pho ya izaa elambo ya Nkolo, oziyanakye o nte ya bèe. ³⁴ Bo moto ali na nzala, aikye zaa o ingambi se, obokye iangana sa bèe sango sa ba pho ya imilukyela lowo o boo pha Nwaphongo. Maphoo mayoko maikasi, naamabongya wamoya nga oka bèe.

12

Makabo maambya Bolobo

¹ Bande, pho ya maphoo maakyekyi makabo maambya Bolobo, nazingyi obokye bèe omaebe na bolaa. ² Bèe koebe obokye watakaba bèe bapakano, wabaka kokye mibenga manzambe ma bikyeko mali mambubu. ³ Yango mena, nawo na bèe bobo: Moto okowo maphoo na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo, etatole Yesu. Moto takokyi iwo obokye Yesu ali Nkolo bo Bolobo tamokambi. ⁴ Makabo maambya Bolobo mali ndengye na ndengye. Ka Bolobo ali nde yo monomo. ⁵ Maalo maalophe Nwaphongo pho ya imokyelela mali ndengye na ndengye. Kasi tokyelele nde Nkolo monomo. ⁶ Bitoma bili ndengye na ndengye. Kasi Nwaphongo nde yo monomo okobikyele biso oka bato baso.

⁷ Bolobɔ kawenene oka moto na moto na ikabo sɔnɔsɔ phɔ ya bolaa pha bato basɔ. ⁸ Na bomɔ, Bolobɔ yo mɔnɔmɔ kaphɛ ona moto boebakye pha iwɔ maphɔɔ; kaphɛ oyɔkɔ zebi sa iwɔ maphɔɔ. ⁹ Bolobɔ mɛ nde yo mɔnɔmɔ kaphɛ ona moto ianola, kaphɛ oyɔkɔ mwiya nwa ibikya bato ba malɔsi. ¹⁰ Bolobɔ kaphɛ ona mwiya nwa ikyela bilekyesako, oka oomuyɔkɔ ikabo sa imola maphɔɔ maaute na Nwaphongo, oka oomosuu ikabo sa ikyesinya bolobɔ boɓe na nwa phele. Oka ona ikabo sa iwɔ nɔkɔ insuu, oka oyɔkɔ ikabo sa ilimbola nɔkɔ mɛ mina. ¹¹ Eli Bolobɔ nde yo mɔnɔmɔ okokyele maphɔɔ maso mamana. Kaphɛ moto na moto ikabo bo zingyi yo.

Nzoto yɔnɔyɔ ili na binango biikye

¹² Na bomɔ, Klisto ali ndokolo nzoto yɔnɔyɔ, ili na binango biikye. Na bo binango bili biikye, bili nde nzoto yɔnɔyɔ. ¹³ Emba banga basɔ, Bayuda na baate bali Bayuda, baombo na masomi, Nwaphongo alobatisa na Bolobɔ bɔnɔmɔ. Tobuto nzoto yɔnɔyɔ, Nwaphongo alotonza na Bolobɔ bɔnɔbɔ. ¹⁴ Nzoto tili na enango yɔnɔyɔ, kasi na binango biikye. ¹⁵ Bo ekolo ewɔ obokye: «Nga sili ebɔkɔ, na bomɔ sili enango ya nzoto», etemane enango ya nzoto phɔ ewɔ babona. ¹⁶ Bo itoo siwɔ obokye: «Nga sili ziyo; na bomɔ, sili enango ya nzoto», etesiimane enango ya nzoto phɔ siwɔ babona. ¹⁷ Bo nzoto iso yabaka nde ziyo, nde kyiokiye ndengye'ye? Bo yabaka nde itoo, nde kyiokiye solo ndengye'ye? ¹⁸ O phele Nwaphongo akyela enango na enango o nzoto bo wazinga yo. ¹⁹ Bo basɔ babaka nde enango yɔnɔyɔ, nzoto nde teili. ²⁰ Na bomɔ, binango bili biikye, nzoto ili nde yɔnɔyɔ. ²¹ Ziyo tesikokyi iwɔ na ebɔkɔ obokye: «Nga sisengyesi na wɛ! Na moto temokokyi iwɔ na makolo obokye nga sisengyesi na bɛɛ!» ²² Binango bisɔ bili o nzoto ya moto; enango na enango eli na ntina ya yango. ²³ Binango biikyikyɛ biiwene banga obokye tebili na ntina, eli be biikyele banga inzenga koleka biiyɔkɔ; na biyɔkɔ biiwene banga obokye bili

binango ba sɔɔ, tobiphɛ kaa koleka biyɔkɔ. ²⁴ Kasi binango biwene banga obokye bili bilaa o nzoto, toloomiphɛ ibibɔngya. Nwaphongo akyela nzoto babona obokye tophɛ kaa o binango biitebili na kaa. ²⁵ Yango mena, binango ba nzoto bango sa kabana, bɛɛ bisɔ bisunganakye. ²⁶ Bo enango yɔnɔyɔ ya nzoto eli na bolɔsi, binango biiyɔkɔ bisɔ biwene bolɔsi elele yɔnɔyɔ na enango mɛ. Mena, bo enango yɔnɔyɔ ezwe kaa, binango biyɔkɔ bisɔ bikumbe na nkyisa elele yɔnɔyɔ na enango mɛ mena. ²⁷ Bɛɛ basɔ oli nzoto ya Klisto, mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na bɛɛ ali enango ya nzoto mɛ. ²⁸ O ingomba, Nwaphongo akyela batoma oetemi eya o boo, baimosi o etemi eya ibale, bateye o etemi eya iyato; sima baali na ikabo sa ikyela bilekyesako, baali na ikabo sa ibikya bato ba malɔsi, baasungye bato, bayɔkɔ baangyele bɛbi, bayɔkɔ baali na ikabo sa iwɔ nɔkɔ insuu. ²⁹ Basɔ tebali batoma naa baimosi, naa bateye. Basɔ tebali na ikabo sa ikyela bilekyesako; ³⁰ naa sa ibikya bato ba malɔsi naa iwɔ nɔkɔ insuu, naa sa ilimbola nɔkɔ mɛ mina. ³¹ Baka na phowa ya makabo maa ntina. Kasi unwanwa eye namoeteya nzela eelekyi manzela maso na bolaa.

13

Lozingo

¹ Na bo naebi iwɔ nɔkɔ ya bato basuu na yaaka baanzelu, kasi bo sizingyi bɛbi, nali nde ebende ekyelele ngbe ngbe, na mbonda ekyekyele tɔkɔ. ² Na bo nazwe ikabo saiimola Simo ya Nwaphongo, ebe na boebakye bosɔ, naa iyeba maphɔɔ maso mali miibombo, na bo nali na ianole siikye, nabuto imanya mangomba o elele ebakyi mango, ka bo sizingye bɛbi, nali nde moto pha. ³ Na bo nakabesi babola mbolo ya nga iso, ebe naa naambye nzoto ya nga obokye izikye, ka bo sizingye bɛbi, esizwe imɔ ekpele. ⁴ Lozingo ali na motema moanda, lozingo kakyele bolaa, taamengyele, taamitate, taamiulole na mawala; ⁵ taakyele maphɔɔ

ma soo, taalukye nde bolaa phe mampanza, taaokye yoo, taakyele malanga; ⁶ taasepele na mbelekye, kasi kasepele na maphoo maa phele. ⁷ Kalimbisa maphoo maso, kaanole maphoo maso, kalemele mi maphoo maso, kakuya maphoo maso. ⁸ Lozingo taawe. Mokolo monomo maphoo maimole Boloboo mamounva, na ikabo sa iwoo noko insuu sa mounva, na boebakye phamounva. ⁹ Pho, boebakye pha banga boli bokyiyi, maphoo maimole banga na nkombo ya Nwaphongo mali nde bitee. ¹⁰ Kasi wamoya maphoo maabongo, maphoo maa bitee bitee mamounva. ¹¹ Wabaka nga nweengye, nawoko ndokolo nweengye, naumunyaka ndokolo nweengye, namitunaka i maphoo ndokolo nweengye. Kasi oobuto nga phomba, nale maphoo ma bonwengye. ¹² Lolo eye, ikyi wene banga ili ndokolo elalaa ekye wene o talatala; kasi mokolo monomo moli, tomoiwene iso na miyo. Lolo eye naebe nde njwana eko; kasi mokolo monomo namoeba Nwaphongo bokonzebe yo.

¹³ Emba unwanwa eye, maphoo maato mama maikasi: Ianola, molemo na lozingo; kasi lowoo loolekyi maso onte me maato, eli lozingo.

14

Mateya masuu pho ya makabo ma Boloboo

¹ Bëe luka obokye ozingakye bebi na bëe. Baka na ná phowa ya makabo ma Boloboo, na koleka makabo ma imola maphoo maute na Nwaphongo. ² Moto ookowoo noko insuu, tawoo na bato; mena kawole Nwaphongo, phoo moto monomo taebe maphoo maawoo yo. Kawoo maphoo maabomba Nwaphongo na mwiya njwa Boloboo. ³ Ka moto okoimole maphoo maute na Nwaphongo, mena kawole bato obokye abakuya o ianola, abalenza, amanya ngongo eeli na be. ⁴ Moto okowoo noko isuu, mena kakuya aanola se mampenza, kasi yo okoimole maphoo maute na Nwaphongo, mena kakuya aanola sa ingomba siso. ⁵ Phowa ya

nga eli obokye bëe basoo owoo noko insuu; nambi kula ba na phowa koleka obokye bëe oimole maphoo maute na Nwaphongo. Moto okoimole maphoo maute na Nwaphongo ali na ntina koleka ookowoo noko insuu; elaa nde bo okowoo noko insuu mona, azwe moto wa ilimbola maphoo maawoo yo mamana phoo ya ikuya ingomba siso o aanola.

⁶ Bande, wamoya nga oka bëe, bo nakye naewole na noko insuu, maphoo me mamoesunga ndengye'ye? Ekokyi obokye naeimole maphoo maanteya Nwaphongo, naa maphoo ma boebakye, naa maphoo maute na Nwaphongo, naa naeteya maphoo ma Nwaphongo.

⁷ Tokpe ndakyisa ya mbolo ikyitube na be, boli iphengo, naa gidale bo nyesi ya yango teikyese phe, tomoeba na ye obokye eye bawande iphengo naa gidale? ⁸ Bo mowandi wa kyelelo taewandi na bolaa, tuluku aamibongya phoo ya ebasi ndengye'ye? ⁹ Nde bomoo phoo ya bëe; bo maphoo maawoo bëe na noko insuu temaoka na bolaa, bato bamaeba ndengye'ye? Mena bëe kowoo nde ya eweele. ¹⁰ Noko ili o mokyisi nzikye, kasi munoko na munoko moli na ntina ya njwango. ¹¹ Bo nga siebi munoko munvole be, yo okowoo munoko mamuna amoba ndokolo mobutu phoo ya nga, na nga namoba ndokolo mobutu phoo ye. ¹² Nde bomoo, boli bëe na phowa ya makabo ma Boloboo, le obokye olukye na boikye makabo maakosa aanola sa ingomba.

¹³ Yango mena, yo okowoo noko insuu, esengyesi obokye aongye na Nwaphongo, amophe ikabo sa ilimbola noko me oka bato. ¹⁴ Bo nabondede na noko insuu, molimo njwa nga mobondede, kasi maumunya ma nga temakyele na ekpele. ¹⁵ Nakyele bo? Namobondede o molimo njwa nga na o maumunya me; namotuba o molimo njwa nga na o maumunya me. ¹⁶ Na bomoo, bo kophe Nwaphongo melesi nde o molimo; moto mosuu oozasi o iangana bozasi, amooka ndengye ye obokye aanole Ame o ibondesi sa we, bo taebe naa kowoo maphoo iye? ¹⁷ Na bo

obondesi Nwaphongo na bolaa, ibondesi sa we etesikuya mosuu o aanola se.

¹⁸ Naphε Nwaphongo melesi pho naelekye bεε baso na iwo noko insuu.

¹⁹ Kasi waangane bato ba ingomba, nazingye obokye nawo maphoo matano obokye nateya bato na obokye nawo maphoo nkoto na nkoto na noko insuu iiteyokye bato.

²⁰ Bande, bεε sa ba na maumunya ndokolo bana bakye; ba bana bakye o maphoo mabe, pho njwana taebe obokye maphoo maakyele yo mali mabe; kasi bεε ba baphomba o maumunya ma bεε.

²¹ Bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: «Nkolo yokye: Namotoma babutu pho ya iwole ibota sa nga na noko ya bεε babutu. Na bo babona etebafenele inzoka.»

²² Na bomo, ikabo sa iwo noko insuu eli elembetele pho ya baatebali baanosi. Kasi pho ya baanosi phe. Emba ikabo sa imola maphoo maaute na Nwaphongo eli elembetele pho ya baanosi. Kasi pho ya baatebali baanosi phe.

²³ Bo bato baatebali baanosi naa bato basuu baesi ya ezwa bεε baso oanga o losambo kowo noko insuu, bamobuya nde phele obokye bεε oli bayeyee.

²⁴ Kasi bo bεε baso koimole maphoo maaute na Nwaphongo, moto otoebe Nwaphongo naa moto mosuu, bo anyosi o aangana sa bεε, amooka maphoo maateya bεε, amoeba obokye ali moto okokyele maphoo mabe. Nwaphongo amotenela bolombe na maphoo maso maaokye yo.

²⁵ Maumunya maabombama o ndondo ye mamowenene o pha. Emba amiinya boo o se, amokumola Nwaphongo; amowo yokye: «Nwaphongo ali phele o nte ya bεε!»

Molongo o ingambi sa Nwaphongo

²⁶ Bande, nawo na bεε bobo: Waangane bεε pho ya ibondεle Nwaphongo, moto na moto abe na etoma ye; motubi abe, moteye abe, moto okoimole maphoo maateya Nwaphongo abe, okoimole maphoo na noko insuu abe, okolimbole maphoo me abe; maphoo maso mamana masengyesi obokye makuya bato ba ingomba o ianola sa bε. ²⁷ Bo bato

bawo noko insuu, ewoo nde bato babale naa baato bobεle; bawoo monomo na monomo, emba moto monomo alimbole maphoo maawo bε. ²⁸ Bo moto wailimbola maphoo mamana tabe, esengyesi obokye monomo na monomo na bεε, ale iwo na bokusi o nte ya bato baanga: Awo nde yo mpenza na na Nwaphongo.

²⁹ Oka bato baaimole maphoo maaute na Nwaphongo, ewo bato babale naa baato; bayoko baokye naa maphoo me maaute na Nwaphongo phele. ³⁰ Ka bo Nwaphongo ateye moto monomo o nte ya ingomba maphoo ma sekyele, esengyesi obokye obakyi kawo phanza mona aikale bese. ³¹ Bεε baso monomo na monomo, okokyi imola maphoo maaute na Nwaphongo, obokye bato baso bazwe boebakye, bamilenza. ³² Baimole maphoo me mamana, esengyesi obokye baikale iba na bokonzi o ikolo sa ikabo saazwa bε; ³³ pho Nwaphongo tali Nwaphongo wa mobulu; ali Nwaphongo okozingye bese.

Ndokolo o mangomba maso ma Nwaphongo. ³⁴ Esengyesi obokye babasi, bεε sa kyela toko, waangane bato ba ingomba pho ya ibondεle Nwaphongo. Tebaika baphe nzela obokye bawoko. Esengyesi obokye bamiuyakye bokowo mobeko njwa Nwaphongo. ³⁵ Bo bali na phowa ya ituna maphoo batune bampele ba bεε o mangambi. Teli bolaa obokye njwanjwasi awo, waangane bato ba ingomba pho ya ibondεle Nwaphongo.

³⁶ Bεε kounyanya obokye maloba ma Nwaphongo mauta oka bεε? Naa kounyanya obokye makoma suka nde oka bεε?

³⁷ Bo moto kaumunya obokye ali moto okoimole maphoo maute na Nwaphongo, naa kaumunya obokye azwe ikabo sa Bolobo, asengyesi eba obokye maphoo maakome nga mama eli maphoo maantome Nkolo. ³⁸ Kasi bo taebe babona, bεε saanola maphoo maawo yo.

³⁹ Bande, na bomo, phowa ya bεε ebe ya iimola maphoo maaute na Nwaphongo. Sa katela baali na ikabo sa iwo noko insuu. ⁴⁰ Le obokye maphoo

towe? ³¹ Bande, nkolo iso nalembɛ nde na iwa. Naeyimosi lowo me obokye namikumole pho ya bɛɛ bali elele yɔnɔyɔ na Yesu Klisto, Nkolo wa banga. ³² Bo yabaka na ndengye ya bomoto obokye nanwanaka na manyama ma ngonda wawa o Efese, nazwe iye? Bo bawe tebakundo, toze, tonywe, pho yana tomowa! ³³ Bɛɛ sa mikosa na maphoo mamana: Itambula na bebi babe baoto maphoo malaa maali o nte ya nwebi na be. ³⁴ Bɛɛ ba na maumunya maalongoba; bɛɛ sa kulaka kyela bobo, pho bana o nte ya bɛɛ tebaebe Nwaphongo. Nawo babona pho naephɛ bɛɛ soo.

Nzoto ya bato baakundo

³⁵ Ka moto monomo amotuna, yokye: Bawe bakundwe ndengye'ye? Bamokundwa na nzoto ya ndengye'ye? ³⁶ Ebubusi! Waphikye we mumboto o manyete, mumboto mamuna temokokyi itokolo, bo temowe. ³⁷ Ekye phikye we o manyete eli nde mumboto pha. Imbele sisuu mumboto nwa ble naa mumboto mosuu; teli njwete nwa mumboto njwamotookolo. ³⁸ Nwaphongo kakosa mumboto mamuna, bo zingyi yo. Kakosa mumboto na mumboto bo wamokyela yo. ³⁹ Nzoto ya mbolo iso tili ndengye yonoyonoyo; nzoto ya bato ili na yango ndengye, ya manyama ndengye, ya manyosi ndengye, ya swe ndengye.

⁴⁰ Na nzoto ya mbolo ya ikolo ili, na nzoto ya mbolo ya mokyisi ili. Bolaa pha mbolo ya ikolo bokyese na bolaa pha mbolo ya mokyisi. ⁴¹ Moo mungyengye na ndengye ya njwango, na bokombe bongyengye na ndengye ya phango, na banyasesi bangyengye na ndengye ya be; na o nte ya banyasesi, nyasesi na nyasesi kangyengye na ndengye ye.

⁴² Yamoba babona imbele sa mokundwa bawe. Bamokunda nzoto ikyi pholo, yamokundwa nzoto iteipholo. ⁴³ Wakunde bee nzoto me o manyete, teibe ndaa. Teibe na na bokusi. Wamokundwa yango, yamoba nzoto indaa, ili na bokusi. ⁴⁴ Wakunde bee nzoto me o manyete, kyebe nzoto ili na banga iye. Wamokundwa nzoto me,

yamoba nzoto ya molimo. Bo nzoto ili na banga iye ili, na nzoto ya molimo ili me. ⁴⁵ Na bomo, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyelaka moto owa o boo, eli Adama; amophekye bomoo. Ka Adama owa sima ali molimo okoamba bomoo. ⁴⁶ Nzoto ya molimo teiye o boo, kasi kyeye o boo nzoto ili na banga iye; ya molimo kyiye o sima. ⁴⁷ Adama owa o boo, Nwaphongo amokyelaka na mobulubutu nwa manyete mama. Adama owa ibale auta oka Nwaphongo o ikolo. ⁴⁸ Bato baso baali o manyete baulana na Adama owakyela bee na mobulubutu nwa manyete. Baali o ikolo baulana na Klisto moto owa uta o ikolo. ⁴⁹ Bo waulana banga na moto owakyela bee na manyete, nde bomo me tomoulana na moto owa uta o ikolo.

⁵⁰ Bande, nalukye iwo na bɛɛ bobo: Nzoto yakyela bee na munsoti na na malongo teikokyi izwa bokonzi pha Nwaphongo, na nzoto ikyiwe teikokyi iba na bomoo pha bobele.

⁵¹ Kyeka, naeimole lowo lonolo laamibomba: Banga baso etoloowe; kasi tomobutwa banga baso ndengye esuu. ⁵² Nwana imbele mokyiky, nde na lokpatibinya la miyo lonolo, imbele sa moula bee kyelolo eya suka, pho imbele sa moula bee kyelolo me, bawe bamokundwa obokye bazwe nzoto iteipholo, emba nzoto ya banga baso yamobutwa ndengye esuu. ⁵³ Na bomo, nzoto ikyipholo, yamozwa nzoto nsuu iteipholo; nzoto ikyiwe yamozwa nzoto iteiwe. ⁵⁴ Bo maphoo mamana makyelame, waumbo, wamozwa nzoto ikyipholo nzoto iteipholo, na wamozwa nzoto ikyiwe nzoto iteiwe, emba lowo laakoma bee o buku pha Nwaphongo

lolo lamokokysisama: Iwaa tesikuli ba, Nwaphongo anyeti iwa. ⁵⁵ Iwa, elonga ya we yango ewa? Iwa etengu ya we yango ewa? ⁵⁶ Etengu ya iwa, eli isumu, emba bokusi pha isumu eli mobeko. ⁵⁷ Kasi tokumole Nwaphongo owa alophe elonga na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto.

⁵⁸ Emba bande na nga baa lozingo, bee otemekye na bokusi ombe na phikama

nde phele phele. Omiphakeye nde imbelele
siso o bitoma ba Nkolo, na boebakye
obokye ikuma sa b̄e pho ya etoma ya
Nkolo, etesiikye pha.

16

Taaka ya isunga bebi

¹ Pho ya maphoo maakyekyi taaka
ya isungyi sa baanosu ba Yelusaleme,
na b̄e okyele bo wateyaka nga man-
gomba ma Galati. ² Eyenga yoooyo na
yoooyo, moomo na moomo na b̄e,
pho ya iambaka bilambo, amanyakye mi
mbolo ye bokozwe yo kalangya imbale
obokye obakye sa ziya ikoma sa nga.
³ Waamokoma nga, namotoma bato na
nkanda obokye bakye ika bilambo ba b̄e
o Yelusaleme bo wabaoloko b̄e. ⁴ Bo
wasengyesi obokye na nga nakye omo,
tomokye imbanga me molongo.

Maumunya ma Polo

⁵ Sima namoya oka b̄e ya nzela eya
Makedoniya, pho namoakala o nkyisi
me. ⁶ Namoba na b̄e banaa nkolo;
wayoko namunva imbelele sisso sa seekye
obokye b̄e, okye nzika mbale eya mokye
nga. ⁷ Pho mbala eye sikyi zinga obokye
naya kaa oka b̄e nde bokaa, nalekane.
Nali na phowa ya iba na b̄e banaa
nkolo, bo Nwaphongo aanosi lowo me.
⁸ Nzuka nakane ikala wawa o Efese nono
mokolo moumunya b̄e eyenga ya Pan-
tekote. ⁹ Pho nambo zwa nzela bobele,
nabe omo obokye nakokya etoma eenene,
na baailanga na nga bali baikye omo.
¹⁰ Bo Timote akomi omo, kyela na bolaa,
amiwene obokye b̄e omunyangyesi o nte
ya b̄e. Pho kakyele bokokyele nga etoma
ya Nkolo. ¹¹ Emba moto sa motiyola,
okye moika o imbanga se bose obokye
akule mbutolela, pho nga na bebi to-
moziya. ¹² Pho ya nwebi na banga Apolo,
namolenza soosoo obokye ayakakye oka
b̄e na bebi bayoko. Kasi tali phele na
phowa ya iya unwanwa eye. Nzuka
amoya, mokolo njwamozwa yo nzela.

Maphoo maa suka

¹³ Omibanzakye, oikale ianola na
bokusi, omilenzaka, obe na bokusi.

¹⁴ Ozingane mi maphoo maso maakyele
b̄e. ¹⁵ Koebe Setefano na boonkpe phe;
bali bato ba o boo baabongola mandondo
ma b̄e oka Nwaphongo o mokyisi nwa
Akaye. Bamibuya bato ba etoma ya
Nwaphongo. Bande, naongye na b̄e
¹⁶ obokye na b̄e okumole bato babana
na bato baso baakyele etoma. ¹⁷ Nali
na nkyisa na iya sa Setefano, Pholotuna,
Akaika, pho baampe ikyi imale nga o sima
ya b̄e. ¹⁸ Balenza molimo nwa nga bo
kolenza b̄e milimo maka be. Emba, oebe
ikumola bato me babana. ¹⁹ Mangomba
ma nkyisi ya Azi maelongosi. Akilas
na Prisile na Ingomba siangane oka be,
baelongosi na iko na iko o nte ya Nkolo
ya banga. ²⁰ Bebi baso baali wawa
baelongosi. Longonele o nte ya b̄e na
inyangana na ndondo yoooyo. ²¹ Maphoo
mama, nga moto omakomi: Ndongolo ya
Polo! ²² Bo moto tazingye Nkolo, azwe
bobe! Maranatha! (Kyeimole obokye
Nkolo ya banga, yaka!) ²³ Le obokye
ngolu ya Nkolo ya banga ebe na b̄e.
²⁴ Naezingye b̄e baso o nte ya Yesu Klisto.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Tata waakomaka Polo mokanda nwe nwa ntubo, masimo mabaka maute o Koliti, na nkanda yabaka kyisekane onte ya Polo na ingomba sa Koliti. Tebakulaka baa malaa, bato baayoko babaka batole Polo, na iika ziko na ndengye eya butwa yo toma. Polo atembekye na maphoo me. Yango mena obo pha obokye akule kyende o Koliti, Polo akomaka mokanda mumu nwa ibale pho ya ibuya bookaa onte ye na be.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 2 Bakoliti 1.1-11: Maphoo ma etatele
- 2 Bakoliti 1.12-7.16: Maphoo ma Polo na Ingomba sa Koliti
- 2 Bakoliti 8.1-9.15: Mabonza pho na bato ba. Nwaphongo baa Yelusaleme
- 2 Bakoliti 10.1-13.10: Polo kawo pho ya botoma phe
- 2 Bakoliti 13.11-13: Maloba ma Polo pho ya isokye mokanda nwe

Ibeya

¹ Eli nga Polo owa olo Nwaphongo pho ya iba toma ya Yesu Klisto na Timote nwebi na banga, toekomele mokanda mumu be bato ba ingomba sa Koliti na baanosi baso baasu bali o nkyisi ya Akaye. ² Nwaphongo ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto baekyele bolaa, baephe na bose.

Nwaphongo kakuya banyokomo

³ Tokumbele Nwaphongo ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Nkolo iso kaokyele bato ngongoo, kabakuya. ⁴ Mbala iso ikyinyokomo banga, kalokuya pho ya obokye na banga tokyende kuya nde bomoo me bato banyokomo. ⁵ Nde bomoo pho minyoko ma Klisto miili miikye mi banga, nde bomoo Nwaphongo kalokuya na boikye pho banga toangana na Klisto. ⁶ Bo toli o nkaka eli pho ya obokye be

okuyame ozwe ibiky; botokuyane, eli pho ya obokye be okuyame na ikanga motema o minyoko bo mizwe banga. ⁷ Toli na ianola obokye Nwaphongo kaehlenza bokololenza yo, pho be kookye mpasi nde bookookye banga me. ⁸ Bebi na banga, tozingye obokye oebe bowaoka banga mpasi o manyete ma Azi. Tooka mpasi na boikye walekaka na bokusi pha banga. Toloikaka umunya na obokye tomobika. ⁹ Phele, toumunyaka o mandondo ma banga obokye tomowa. Nzuka Nwaphongo akyela babona pho banga salemela bokusi pha banga mampenza, kasi pho tolemele nde yo. Eli yo okoakole bato o iwa. ¹⁰ Eli yo owa lobikya o iwa me saa boba si unvakyi waa banga, amba na lobikya na o mampasi masuu me; molemo nwa banga moli nde oka ye pho amokula lobikya na o mampasi masuu nde me. ¹¹ Na be, wa losunga na mabondeli. Pho bo bato baikye babondele Nwaphongo pho ya banga, bato baikye baamophe melesi me pho ya bolaa pha lokyela yo.

Polo takuli kyende imbanga sa Koliti

¹² Kyeka lowo lokyele mawala ma banga lango lolo; o mandondo ma banga toebe obokye mobesi nwa banga o mokyisi moli molaa konza oka be, tobe na be na imiuya na na bosembo boute na Nwaphongo. To loika kambema na zebi sa bato kasi na ngolu ya Nwaphongo. ¹³ Pho o nkanda ya banga, toloo ekomele maphoo masuu, nde matangye be na ma sosolo be. Na anole obokye wa lososolo na bolaa, ¹⁴ pho olosososi bonte unwanwa eye, mokolo nwa moya Yesu Nkolo wa banga, wa mozwa ngambo, pho ya banga na banga tomozwa ngambo pho ya be. ¹⁵ Nabaka na ianola bomoo yango mena nazingaka naino iya oka be pho naesungye mbala eya ibale, ¹⁶ emba bonauti oka be na mokyende o Makedoniya, bonamani o Makedoniya nambe kula ya butwa oka be, pho okyende nzika o Yuda. ¹⁷ Waakana nga obokye na mokyela babona, nakana bokanela? Na nyango ya nga ili nde nyango ya

bomoto pho na wo «εε» na «phe» mi lowo lonolo? ¹⁸ O boo pha Nwaphongo oli na bosembo na wo na bεε ngakye, ya wo nga na bεε teyaikaka ba «εε» na «phe» mi lowo lonolo. ¹⁹ Pho Yesu Klisto, Nwana wa Nwaphongo, yo mampenza owaeteya banga, inga na Sila na Timote, yo taika wo «εε» na «phe». Mi lowo lango lonolo, aba kawo nde «εε». ²⁰ Pho eli «εε» yo okolophe ianola obokye mapho maso malolakyela Nwaphongo mali ma phele. Emba o nzela ye towo obokye: «Ame» pho ya ikumbela Nwaphongo ²¹ Eli yo Nwaphongo yo mampenza okolokuya na banga na bεε o nzela ya Yesu Klisto. Eli nde yo owa loolo. ²² Alokya elembetele ekyeteya obokye toli bato be, amba na tonza mandondo ma banga na Bolobo, okoteya obokye alophe mbolo nsuu yaawoko yo. ²³ O boo pha Nwaphongo nakati seleka na bomoo pha nga, bo nakate na wee; yabaka pho nga saaya iyaekyela bofe, yango mena siika yaa o Koliti. ²⁴ Teli obokye toyaetomisa isengyesi bεε ianola, pho wa unva anola Yesu Klisto na bokusi. Kasi tozingye ikyela etoma elele yonoyo na bεε pho obe na nkyisa.

2

¹ Yango mena nakani obokye esikule yaa oka bεε pho nde nakuli ebuya bato ba ngongoo. ² Bo naebuye bato bangongoo, ete wazwane moto owa moephe nkyisa pho bεε baso wamoba na ngongoo. ³ Yango mena naekomesi mokanda bo waekomelaka nga o elele ya obokye na ya ekyeka, sizingaka obokye bonaesi oka bεε nayaezwa na ngongoo ebe na bato bawa bakokakya impe nkyisa. Nali na ianola obokye bo na be na nkyisa na bεε baso oli bato ba nkyisa. ⁴ Waa ekomela nga mokanda mamuna, na mokoma na ndondo bolosi nana mbembe o miyo. Sizingaka iyeyokya ngongoo, kasi naekomela pho oebe ndengye ekyeezingye nga.

Polo alimbise moto omokyesi bofe

⁵ Bo moto monomo ampe mpasi o motema, taikya ephe nde nga na nga,

akuti ephe na bεε baso me, kasi banga samba lobo lolekyinya lowo me. ⁶ Pho ya moto wa ndengye mena, bato baikye bakokya imooya, yango mena, ⁷ injwanja eye oengyesi imolimbisa na imokuya, bo phe ngongoo yaa mophila na boikye. ⁸ Emba naebondi, omoteya polele obokye oli nde imozinga. ⁹ Ntina eya ekomelaka nga ya baka pho ya iemeka na ikyeka bokotosa phele. ¹⁰ Bo olimbise moto, nga naamolimbisa me. Bo nga nalimbise moto mi lowo lookokya nga imolimbisa, eli pho ya bεε, o miyo ma klisto. ¹¹ Pho banga sakosama na Molemba. Pho toloobungye maumunya me.

Polo kawo na imbela sa lekinya yo o Troas

¹² Wakoma nga o Troas pho ya ikye teya Simo Elaa ya Yesu Klisto, omo naesi ya wene obokye Nkolo Yesu ambongyiselaka nzela pho ya iteya. ¹³ Kasi nabaka na boilakye pho sikaka zwa nwebi na banga Tito. Emba namba ya ika bato ba Troas, namba ya kyende o Makedoniya.

Tozwe elonga nde na Yesu Klisto

¹⁴ Tokumbele Nwaphongo okolokambe nkolo iso o elonga o nzela ya Yesu Klisto. Na nzela ya banga kaebinya Yesu Klisto mboka eso ndokolo solo ya malasi ekye nyangwe mboka eso. ¹⁵ Na bomoo toli ndokolo malasi ma solo elaa mabonzele Klisto Nwaphongo, toli malasi me pho ya bato baali o nzela ya lobiko na baamibungye itakye na Nwaphongo. ¹⁶ Pho ya bato bali o ibunga, solo me eli ebe, kye bakambe o iwaa. Pho ya bato baabikya Nwaphongo, solo me eli elaa, kye bakambe o bomoo pha bofele na bofele. Emba okokya ikyela etoma me nza? ¹⁷ Tololi ndokolo bato bayoko baungya loba sa Nwaphongo, kasi pho eli Nwaphongo owa lotoma, towo nde na bosembo o boo phe pho toangana na Yesu Klisto.

3

Bato ba etoma ya sangola eenyakune

¹ Wa mowo obokye banga tokuli tata imitata? Na toonisengyela ya bato

baayoko ieteya nkanda na ieyonga yango pho ya iweninya obokye toli bakolo batoma. ² Mokanda nwa banga eli nde be, nwaakoma Klisto o mandondo ma banga, moebane moombe na tangama na bato baso. ³ Eli phele obokye bee oli mokanda nwaakoma Klisto o nzela ya banga. Taika mokoma na maa ma mokanda, amokoma na Bolobo pha Nwaphongo oli na bomoo. Taika mokoma o ikolo sa mabanga, amokoma o mandondo ma bato. ⁴ Towo babona pho Yesu Klisto aloteya obokye eli Nwaphongo owa lotoma. ⁵ Tolokoky imitata obokye bokusi bokyele na banga etoma me boute na banga mampenza, bokusi me boute nde na Nwaphongo. ⁶ Eli yo moto okolophe makokyi ma iba bato ba etoma ya sangola eenyakune, teli na mobeko nwakoma be, kasi na Bolobo; pho mobeko nwa koma bee mobome kasi Bolobo kapha bomoo pha bobele na bobele. ⁷ Mobeko nwa komamaka o ikolo sa mabanga emba nkyemo ya Nwaphongo ya wenenekye imbele me. Boo pha Mose pha ngyengyeye na bokusi, ba Isalayele tebaikaka koka na ibokyeka, kasi ingyengye me tesaikaka na koko. Bo mobeko mokambe bato o iwaa nwa tokoloko na nkyemo. ⁸ Ka wa mokyela Bolobo etoma, ngyemo ya Nwaphongo yamba ba bo? ⁹ Bo mobeko mophe bato etumbu moli na nkyemo, ka nkyemo ya sangola eenyakune ekyebuya bato, bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo yamoba ndengye'ye! ¹⁰ Tokokyi na iwobokye nkyemo yaangyengyeye kalakala tiikokane na ya lol eye, ikylekye ya kalakala. ¹¹ Pho bo sangola eekasi ya imbele sikuwe yabaka na nkyemo, nkyemo yaamba ba bo pho ya sangola eenyakune eyamoikala bobele. ¹² Toli na ianola pho molemo nwa banga moli imapho mamana. ¹³ Banga tolokyele ya Mose owazibaka boo phe na etobu pho bato ba Isalayele, bee sawene obokye ingyengye me silemo. ¹⁴ Kasi bato ba Isalayele tebakuli ba na mayele; nono lol eye, watangye bee babuku ba sangola eya kalakala, etobu eyaziba bee o boo etaaba nde omo. Naino tebaemanye, pho

kyemane nde o nzela ya Klisto. ¹⁵ Na lol eye, watangye bee babuku ma Mose, etobu yonyo kyezibe mayele ma be. ¹⁶ Eli nde na ibongola ndondo oka Nkolo, etobu me kyeembe mana. ¹⁷ Pho Nkolo ali Bolobo, emba elele eli Bolobo pha Nkolo, wamo wali bosomi. ¹⁸ Emba banga baso batebaakule ziba mafoo, toweninya nkyemo ya Nkolo; yango mena tofongwa pho ya iulana na Nkolo tombe na mana o nkyemo inkyinkyi, tobutwe o nkyemo inene na nzela ya Nkolo oli, Bolobo.

4

Ekpele ya motuya o motema nwa mambongo makyela bee na yondo

¹ Nwaphongo na ngongo ye, alophe etoma eye, yango mena toloophembe. ² Tole maphoo maso makyela bee miibombo. Tolookatele bato, toloobongole maphoo ma Nwaphongo. Kasi towo bosembo o boo pha Nwaphongo. Tozingye babona pho bato baso baebe obokye toli bato bawo phele. ³ Bo Simo Elaa ekyeteya banga, bato bayoko tebaesolo, eli nde bato ba bungye. ⁴ Pho ya bee bato babungye, Molemba okokonza munse mumu kabunzinya malondo ma bee pho bee sa anola Simo Elaa. Tozingye bee bawene nwenya molole o ikolo sa bee. Nwenya me molole moute na Simo Elaa ya nkyemo ya Yesu Klisto oli elala ya Nwaphongo. ⁵ Wa imole banga Simo Elaa, tolowo pho ya banga manpenza, towo pho ya Yesu Klisto obokye eli yo Nkolo wa bato baso. Ka pho ya banga, toli bato bee ba etoma pho ya Yesu. ⁶ Pho Nwaphongo wakyela yo mokyisi awo yokye; «nwenya molole onte ya enzombi!» Eli nde ona yo Nwaphongo owa lola o mandondo ma banga pho ya ilophe malondo mateya bato nkyemo ya Nwaphongo ikiwenene o boo pha Klisto. ⁷ Toli bakoo ndokolo mambongo maakyela bee na yondo, kasi toli na ekpele yonyo eya motuya onte ya banga. Kyeteya obokye nwenya munene pho ya ikyela etoma ya Nwaphongo moute ne kasi na banga phe. ⁸ Bato baloyelele

na bifasi mboka eso, kasi tebalobome. Balolukye na maphoo kasi toititale. ⁹ Ba lowiinya kasi te balozwe. Balounza kasi te balobome. ¹⁰ Mbala na mbala tonyanya iwa sa Yesu o nzoto ya banga pho bomoo phe bo wenene na o nzoto ya banga. ¹¹ Na boli banga na bomoo, toli mbala na mbala o ikama sa iwa pho ya Yesu, pho bomoo phe bowenene na o nzoto ya banga ikyi we. ¹² Yango mena iwa sili mi banga nkolo iso. Pho ya obokye bomoo bohe na bee. ¹³ Bakoma o buku pha Nwaphongo obokye, «Naanola Nwaphongo yango mena nawo.» Na banga toanole Nwaphongo me, yango mena towo. ¹⁴ Pho toebe obokye owaakola Nkolo Yesu, aaloakola na banga me molongo na Yesu, emba amokye na banga na bee o boo phe. ¹⁵ Toititale o maphoo maso pho ya bee, na bomoo ngolu ya Nwaphongo ekomele bato na boikye. Yango mena bato bamoba baikye pho ya imophe melesi na pho ya imokumbela.

Ianola si ambya bomoo

¹⁶ Yango mena toloophembe. Na bo nzoto ya banga kyiphembe na mo na mo, kasi o mandondo ma banga, Nwaphongo kalophe bokusi mokolo na mokolo. ¹⁷ Mampasi maokye banga injwanwa eye mali makyiki imamekyinya na nkyemo iinzikye, na ya bobele na bobele ikyi lobongyisa yo. ¹⁸ Pho maumunya ma banga te mali mi maphoo mawene be, kasi mali mi maphoo maate maawene be; pho maphoo maawene bee temaakoko kasi maatemawene bee mali pho ya bobole na bobele.

5

¹ Toebe obokye bo ingambi sa banga sa o se wawa sili nde molaku, — kyelukye iwo obokye nzoto ya banga — toli na ingambi sinene sakyelama na Nwaphongo, ingambi sa bobele o ikolo sitesaika tongama na bato. ² Emba injwanwa eye tokyimele pho phowa ya banga eli ikye obokye to kye nyolo o ingambi sa ikolo; ³ Pho ya obokye tobe na bitobu o nzoto kasi bolumbu phe.

⁴ Pho naino otaaba banga nkolo iso o molaku mumu, tookye mpasi, tokyimele. Teli obokye tozingye imana o nzoto iye, kasi tozingye obokye tolate nzoto ya ikolo pho bomoo bomine nzoto ikyi we. ⁵ Eli Nwaphongo yo mampenza owa lobongya pho ya yango, amba lophe na Bolobo phe ndokolo ndanga ya mbolo yaalobongyisa yo. ⁶ Yango mena toli nde na ianola obokye na botaba banga o nzoto iye, toli o nze ya ingambi sa banga, itakye na ingambi sa Nkolo. ⁷ Pho totambule na ianola kasi na iwene na miyo phe. ⁸ Eli bomoo, totondi na ianola emba tombe nde zinga imana o nzoto iye pho ya ikye zala phenephe na Nkolo. ⁹ Na bo totaba o nzoto iye, na bo tomani mi yango, phowa ya banga eli nde ya ikyela maphoo maamosepelisa. ¹⁰ Pho banga baso toengyesi ikye samba o boo pha Yesu Klisto pho moto na moto azwe iphuti mi iso ya kyela yo o bomoo phe, naa na bolaa naa na bohe.

Klisto aya lobongye na Nwaphongo

¹¹ Boebi banga itosa Nkolo, tolukye isosolisa bato obokye maphoo ma banga mali ma phele. Nwaphongo kaloebe na bolaa nambe naanola obokye o mandondo ma bee konzebe me. ¹² Tolookule zinga imitata banga mampenza oka bee, kasi tozingye iyephe nzela ya iba na mawala pho ya banga, pho oebe ibuyisela bato bawa bamitate nde na maphoo ma ibanda kasi na maali o ndondo phe. ¹³ Bo eli phele obokye banga toyeya, eli pho ya Nwaphongo, kasi bo tobee na mayele malaa, eli pho ya bee. ¹⁴ Pho lozingo la Klisto lololekye, banga aanole obokye moto monomo awa pho ya bato baso, emba eli obokye bato baso bawa ne o miyo ma Nwaphongo. ¹⁵ Awa pho ya bato baso obokye bato baso bali na bomoo bee sakula bika pho ya bee mampenza, kasi pho ya owaawa, owaakwa pho ya be. ¹⁶ Yango mena tolookule kyeka moto na motindo nwa bomoto. Na bo phanza tokyekaka Klisto na motindo nwa bomoto, injwanwa eye tolookule mokyeka bomoo. ¹⁷ Bo moto aanga na Klisto abuto moto oomunyakune. Mofesi

mookasi molemo, mobesi moonyakune motokosi. ¹⁸ Maphoo maso mamana maute na Nwaphongo, owabongya na banga o nzela ya Klisto na owa lophe etoma ya ibuya bato bayoko o mabongye ne. ¹⁹ Pho o nzela ya Klisto, Nwaphongo abongyaka na bato baso sakyeka masumu ma be. Amba lophe etoma ya ikye imola mabongye me. ²⁰ Toli batoma ba Klisto, eli ndokolo nde Nwaphongo yo mampenza kaebangye o nzela ya banga; toebondi, na nkombo ya Klisto obokye, anola obokye obongye na Nwaphongo. ²¹ Yesu Klisto taika kyela isumu, kasi Nwaphongo amunyosa o isumu sa banga, pho ya obokye, o nzela ye tobutwe bato ba bosembo o miyo me.

6

¹ Pho tokyele etoma elele yonoyo na Nwaphongo, to ebondela: Be saoto ngolu eya zwa be oka ye. ² Nwaphongo awo yokye: «Imbele sa wenenekye ngolu ya nga naeyokaka, mokolo nwa lobiko na ya esunga». Kyeka inwanwa eye imbele sa ianola ngolu ya Nwaphongo, kyeka mokolo nwa lobiko. ³ Toloozingye ikyela lowo lokokyi ikatela bato o nzela ya Nwaphongo pho toloozingye obokye bato bawole etoma ya banga na bofe. ⁴ Kasi mi maphoo maso makyele banga, toteya obokye toli bato ba etoma ba Nwaphongo. Na bo towene mampasi ndengye na ndengye, na bo balonyokolo, toititale nde babona. ⁵ Balokutuba, balonyosa o boloko, batomisa bato obokye balokyele mobulu; tokyele etoma na bokusi, mbala eyoko toloikaka zwaka malondo ma ilala na ma iza. ⁶ To miweninya bato ba etoma ba Nwaphongo na imikamba sa banga silaa, na boebakye pha banga, na ikanga mandondo, na ikyela bolaa, na nzela ya Bolobo, na izinga bato na ndondo yonoyo, ⁷ na iteya sa banga sa bosembo, na pho ya ngolu ya mwiya nwa Nwaphongo. Mobesi molaa nwa banga moli ndokolo binwanele ba banga pho ya ikyinda banguna na pho ya imibatela me. ⁸ Bato bana balokumole, baayoko balosemole, bana balokumisa,

bayoko balotole, balowene ndokolo bato ba bole nzuka towo phele, ⁹ Balokyekye ndokolo moto taaloebe, kasi bato baso baloebe. Baloumunya nkolo iso obokye tomowaa, kasi balowene obokye toli nde na bomoo. Balophe mampasi, toloowe. ¹⁰ Baloweninya ngongo kasi toli nkolo iso nde na nkyisa, toli babola kasi tobuya bato baikye bato ba ezwele o nzela ya Nwaphongo, towene ndokolo toli na ekpele nzuka o bona bosembo toli na mbolo iso. ¹¹ Be bato ba Koliti, toewole polele, toewole ili o mandondo ma banga. ¹² Banga toloika le iyezinga, eli nde be bate balozingye. ¹³ Naewole ndokolo oli bana banga, nawo na be ngakye; Olowole ili o mandondo ma be, olozingye bokoezingye banga!

Saangana na bato bate baanole Yesu Klisto

¹⁴ Be saangana na bato bate baanole Yesu Klisto pho ya ikyela na be etoma elele yonoyo. Ndengye'ye moto molaa na moto mofe bakokyi ikyela etoma elele yonoyo? Nwenya na enzombi bakokyi iangana? ¹⁵ Klisto na Zabulu bakokyi iyokana? Moto oko anole Klisto na otomoanole, bakokyi ifa na maumunya ndengye yonoyo? ¹⁶ Bikyeko tebili na elele o tempelo ya Nwaphongo. Pho banga toli tempelo ya Nwaphongo oli na bomoo. Eli nde bo wawo yo Nwaphongo obokye: «Namoba onte ya be, na motambula na be, namoba Nwaphongo wa be, emba be bamoba bato banga». ¹⁷ Yango mena Nkolo Nwaphongo kawo na bato be yokye: «Mana onte ya bato baabe, saba elele yonoyo na be, sakuma mbolo ya sokoto, emba nga na moeyamba. ¹⁸ Namoba ango wa be, emba be wa moba bana banga, ebe bampele ebe ba babasi. Kyewo Nkolo Ekambambasi.»

7

¹ Pho Nwaphongo alolakyela babona, bande na nga ba lozingo, tomikunyole na bofe bosu pha nzoto na pha molimo, tomilenza o ibutwa baakolo bato ba bosantu na boilakye Nwaphongo.

Nkyisa ya Polo

² Oloyambe o mandondo ma b̄e, toloika kyela moto bōbe, toloika bungya moto m̄on̄om̄o, toloika kosa moto. ³ Saumunya obokye naw̄o babona ph̄o ya iyew̄ole na bōbe. Eli nde bowa ew̄ole nga obokye toezingye na boikye na bo o iwa na bo na bom̄o. ⁴ Sili na ziko mi b̄e, nali na lolendo ph̄o ya b̄e. Onte ya mampasi ma banga mas̄o, si ph̄embe, natonde na nkyisa. ⁵ Ph̄o na wakoma banga o Makedoniya, toloikazwa na ḡwana imbele wa iyema, nde minȳoko na minȳoko, toloika baa bose na bato, na boilakye o mandondo. ⁶ Kasi Nwaphongo okokuya bato baaph̄embi, alokuye na ikoma sa Tito. ⁷ Teli nde ph̄o ya bokomakye ph̄e, kasi na ph̄o aloimola ndengye eya mokuya b̄e. Aloimola na phowa ya b̄e ya ikula nven̄e, na nḡonḡo ya b̄e ph̄o ya maph̄o maabe malekana, na phowa ya b̄e ya inzambelela. Yango mena nkyisa ya nga ilekyi bon̄en̄e. ⁸ Naebe obokye mokanda ḡwa ekomelaka nga ḡwa eph̄e nḡonḡo, sikuli baa na nḡonḡo ph̄o ya low̄o me. Naokyi nḡonḡo wa wen̄e nga obokye mokanda me ḡwa eph̄ekye nḡonḡo nde ph̄o ya ḡwana imbele mokuwe. ⁹ Kasi inwan̄wa eye na sepele ph̄o nakoma mokanda mamuna. Si sepele ph̄o ya obokye naeph̄e nḡonḡo. Nasepele ph̄o ya obokye wabaka na nḡonḡo ph̄o ya low̄o loobe lakyela b̄e, emba yango mena wamba b̄ongye mandondo. Nḡonḡo ya b̄e yabaka nde bowazingaka Nwaphongo ph̄o ob̄ongye mandondo. Yango mena toloika ekyela bōbe na mokanda me. ¹⁰ Ph̄o nḡonḡo ekyeute na ḡwango ḡwa Nwaphongo, kyetome moto ib̄ongya mobesi momokambe o lobiko; nḡonḡo ndengye mena tolomiime na yango. Kasi nḡonḡo ekyeute na maumunya ma mokyisi mumu, kyetome o iwaa. ¹¹ Kyeka inwan̄wa eye mbano ya nḡonḡo ya b̄e bowazinga Nwaphongo, Kyeka ndengye emambye b̄e, kyeka bookomiwele b̄e obokye tokyele masumu, kyeka boomengyi b̄e na maph̄o malekana, kyeka boile b̄e, kyeka phowa ya b̄e ya ikula nven̄e, kyeka boozingye b̄e

ikyela ikyizingye Nwaphongo, kyeka bozingye b̄e iphe okyesi bōbe etumbu. Oteye na ndengye iso obokye toika ba na low̄o i low̄o lalona. ¹² Bo na ekomelaka mokanda mamuna, teyabaka maph̄o ma moto owa kyela bōbe, naa ph̄o ya moto owa kyela b̄e bōbe. Kasi yabaka nde ph̄o ya obokye oebe na bolaa o boo pha Nwaphongo imiambya sa b̄e ph̄o ya banga. ¹³ Yango mena mobuyise ḡwa b̄e molokuyee. Teebe nde ikuya na ikuya, tokulizwa nkyisa ilekyi boikye na iwene Tito na nkyisa ph̄o ya ndengye eyabaka b̄e ne na bolaa. ¹⁴ Wa motoma nga oka b̄e naekumisa o boo ph̄e. Inwan̄wa eye toikyi mpe s̄o. Maph̄o mas̄o maw̄o banga na b̄e, mali ph̄ele. Ikumisa saaekumisa banga o boo pha Tito sili sa ph̄ele me, wakyelama nde bom̄o. ¹⁵ Yango mena phowa ye ph̄o ya b̄e ekuli leka boikye wa umunya yo ndengye eya motosa b̄e bas̄o na ndengye eyamoyamba b̄e na bolaa, na fotosi bos̄o. ¹⁶ Nasepele ph̄o nakokyi iyelemela i maph̄o mas̄o.

8

Baphalanga baambya b̄e ph̄o ya ba anosi ba Yelusaleme

¹ Bande na nga, tozingye obokye oebe bolaa pha kyela Nwaphongo ph̄o ya baanosi ba Makedoniya. ² Onte ya mampasi maikye mazwaka b̄e na bolaa pha b̄e, kasi babaka na nkyisa nzikye, yango mena bambyaka baphalanga baikye ph̄o ya etoma ya Nwaphongo. ³ Nawene na miyo, bambya na makokyi ma b̄e na ileka, makokyi ma b̄e nde na phowa ya b̄e mampenza, ⁴ Balob̄ond̄ekye, bamba w̄o na banga b̄ekye tobaphe nzela ya iangana na banga mi low̄o me, ph̄o na b̄e basungye bato ba Nwaphongo bali o Yuda. ⁵ Yakyela be, yaleka ya umunyaka banga ph̄o ya be. Bataka maambya phanza na Nkolo Yesu. Emba bamba ya mambya na banga me bo wazingaka Nwaphongo. ⁶ Yango mena, toongyi na Tito o bokye, aya unva etoma elaa eya tataka yo oka b̄e. ⁷ Ph̄o oli na maph̄o mas̄o: Ianola, yela ya iw̄o,

boebi, imambya na lozingo bo waeteya banga, baa nana ngolu ikye mi lowo lolo. ⁸ Siephe mitindo; kasi bo na wo na b̄e, na imiambya sa b̄ebi, na ephe nzela ya iteya laakolo lozingo na b̄ebi. ⁹ Pho koebe bolaa pha lokyela Nkolo wa banga Yesu Klisto; iyo owabaka moto wa ezwele, amibuya mobola pho ya b̄e, pho na bobola phe, b̄e obutwe bato ba ezwele. ¹⁰ Yango mena na ephe maumunya ma nga mi lowo me, ebongyi na b̄e ilendendala, b̄e babaka bato ba oboo ba izwa maumunya maamana mbula eelekaa, na ikana imakyelela. ¹¹ Kasi unwanwa eye, unva ikyela etoma me. Oeyunve iyekyela na ndondo yonyo bo waekanaka b̄e, na makokyi mali na b̄e. ¹² Pho bokoambya na ndondo yonyo, Nwaphongo kaanole ikabo siiambya we kokokana na ili na we, kasi na iteili na we phe. ¹³ Teli obokye nakpe mampasi ma bato bayoko nambe ephisa mango, pho b̄e babe na bolaa, b̄e owene mpasi, kasi eli nde obokye b̄e baso obe nde ndengye yonyo. ¹⁴ Unwanwa eye, oli na mbolo nzikye emba okokyi isunga b̄ebi baakambi. Pho mokolo nwa mokamba b̄e, bo b̄e babe na mbolo nzikye, na b̄e bamosunga me. Na ndengye mena wamokokana. ¹⁵ Nde bowakoma b̄e o buku pha Nwaphongo obokye: «Owa onkoko mbolo nzikye, wa za b̄e tebaika ikala na epkele. Baonkoko mbolo ndambo, bazee nana boikye me.»

Tito na b̄ebi ne

¹⁶ Nwaphongo akumame pho akyesi obokye Tito amiambya mi b̄e bokomiambya banga. ¹⁷ Tito aanosi yaa moongaka banga, ambakula miambya nde na phowa ye mampenza na iyaa oka b̄e pho ya iya esunga. ¹⁸ Tomotome na nwebi mosuu, moto me, mangomba maso ma baanosi basepele ne, pho kateya Simo Elaa na bolaa. ¹⁹ Na pho, mangomba maso ma baanosi bamooloko pho akye na banga o imbanga sa etoma eya ngolu eya lophe Nwaphongo pho ya nkyemo ye na pho ya iweninya ndondo elaa ya banga. ²⁰ Tokyele na ndengye iso obokye bato sa lowole na bofe na ndengye ekyekyelele

banga baphalanga baikye ndengye eye. ²¹ Tolukye ikyela bolaa, teli nde o miyo ma Nkolo kasi na o miyo ma bato. ²² Tobatomi na nwebi na banga mosuu, mbala nzikye mi maphoo maamumekye na banga, towene obokye kamiambya. Inwanwa eye kakule miambya na koleka pho b̄e komikambe na bolaa. ²³ Pho ya Tito, iyo ali nwebi na nga owa lozingo na owa etoma onte ya b̄e; kasi pho ya bato babale bayoko baye ne, bali batoma ba mangomba ma baanosi, bambe nakyela pho ya nkyemo ya Yesu klisto. ²⁴ Weninya obokye kobazingye phele. Pho mangomba maabatomi, bawene obokye toesambe na phele.

9

Isungyi pho ya b̄ebi

¹ Tewali ntina pho ya obokye nakule ekomela pho ya lowo lokyeki isungyi sa baanosi ba Nwaphongo bali o Yelusaleme. ² Pho naebe obokye, b̄e oli na phowa ya ibasunga, namba na ekumisa o miyo ma bato ba Makedoniya, ngakye: «B̄ebi ba Akaye baunva mibongya iambya banda mbula eelekaa». Yango mena bato baikye ba Makedoniya babuto imiambya pho ya ndakisa ya b̄e. ³ Inwanwa eye na etomele Tito na b̄ebi ne pho itata saa etata banga mi lowo me, sango saba saa phaa; na zingye obokye o mibongya bowawoko nga. ⁴ Bo phe, bo nga na bato ba Makedoniya toesi omo, toloombi ya ezwa o mibongye, tomojaa na so, pho toetataka obokye b̄e waunva mibongya, kasi so eyaka b̄e ya moleka. ⁵ Yango mena, nawene obokye esengyesi obokye nawo na b̄ebi babana bayee phanza pho ya ilengyele makabo ma b̄e bo wakanaka b̄e. Emba bo umbo imilengyele, yamoweninya obokye b̄e koambya na ndondo yonyo kasi na mandondo mafale phe.

⁶ Imunya naino, obokye moto okophikye na bokyiki, kanoko na bokyiki. Okophikye na boikye kanoko na boikye. ⁷ Ebongyi obokye moto na moto akabe bokani yo. Yango saba na imiima, na na ietomisa na bokusi. Pho

Nwaphongo kazingye moto okokabe na nkyisa. ⁸ Nwaphongo ali na makokyi ma iephe mbolo ndengye na ndengye pho obakye nkolo iso na mbolo isengyesi na we pho ya isunga bitoma biso bilaa. ⁹ Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto omolaa kakabele babola na boikye, bolaa phe pha mokoko pho ya bobele na bobele.» ¹⁰ Eli Nwaphongo okophe bato mumboto nwa iphika na ntoma ya iza. Amoephe na bée mumboto, aamobuya nwikye pho ophokye bato baayoko me. ¹¹ Amoebuya bato ba ezwele, pho obakye imbela siso kokabele bato; yango mena bato baikye bamophe Nwaphongo melesi pho ya makabo maabaphe banga na nkombo ya be. ¹² Pho etoma eya ikabela bato baakaya, teli nde pho ya isunga baanosi ba Nwaphongo kasi kyesepelisa na Nwaphongo pho bato baikye bamophe melesi. ¹³ Waamokamwa bée na ngambo ya etoma ya bée, bato baikye bamokumisa Nwaphongo pho ya botosi boweninya bosembo pha bée o Simo Elaa ya Klisto, baamokumisa me pho ya ngolu ekyebakabele bée, na bato basuu mbolo ya bée. ¹⁴ Wamowene bée ngolu eyaephe Nwaphongo, bamobondela pho ya bée na lozingo loso. ¹⁵ Tophe Nwaphongo melesi pho ya ikabo sa lophe yo, silekyi makabo maso.

10

Polo kalimbole etoma ye ya botoma

¹ Inga Polo, nga mampenza naongye na bée na ndondo elaa nana boboto pha Klisto, kanga okowo bée bekye: Nabe moto wa bose wabe nga na bée elele yonyo, kasi moto wa nkamba wabe nga itakye na bée; ² Naebondi; santoma obokye nateya nkamba ya nga waamoya nga oka bée, pho nakane iteya nkamba me na bokusi bosoko oka bato baumunya obokye inga na bengye nde maphoo ma bomoto. ³ Phele, toli bato, kasi tolonwane na ndengye ya bomoto. ⁴ Binwanele biinwane na banga tebaika uta na bato, kasi eli binwanele bikusi ba Nwaphongo, pho ya inyangle filele biso biimibombe

banguna. Tonyangle maumunya maabe, ⁵ na lolendo loso lokatele bato ieba nzela ya Nwaphongo. To kangye maumunya maso pho ya obokye matosa Klisto. ⁶ Waaloweninya bée obokye kolotosa, toli phenephe iphe bato batebalotosa etumbu. ⁷ Kokyeye nde maphoo mawenene o ibanda; bo moto monomo kawo obokye ali moto wa Klisto, aebe obokye na nga nali moto wa Klisto me. ⁸ Pho sikokyi ioka so nabo namitati, na bokonzi pha loophe Nkolo, bokonzi boli na ntina ya iekuya kasi ienyangola phe. ⁹ Sizingye obokye na eiyisa na nkanda ya nga. ¹⁰ Pho kyeka bokowo bée: «Nkanda ya Polo kyilozokya o mandondo; kasi wabe yo na banga elele yonyo tabe na bokusi, na maphoo me mali nde phaa.» ¹¹ Kasi moto okowo babona aebe na bolaa obokye ndengye eekyekomele nga nkanda na itakye, namokyela nde bomo wa moba nga na bée elele yonyo. ¹² Pho banga etelomimekye na bato baayoko, baamiwene obokye bée bakoka. Bali fibubusi, mofesi nwa bée bamokpe ndokolo mumekyele, bambe mimeka na nwango. ¹³ Pho ya banga, tomitate nde na etoma eya lophe Nwaphongo. Etelomitate na lowoo losuu. Etoma eya lophe Nwaphongo eli ya iyaa na oka bée me. ¹⁴ To loikyileka mandelo nde bo ebakye obokye toloikyileka yaa oka bée, toekomesi nde phele bato ba o boo oka bée na Simo Elaa ya Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, tomitate na bitoma bakyela bato basuu. Kasi tozingye nde obokye ianola sa bée sikole, pho etoma ya banga onte ya bée ekole me, kasi nde o mandelo maalomekyela Nwaphongo. ¹⁶ Sima, tokokyi ikyenimola Simo Elaa o nkyisi ili itakye na bée, ili naino saeyoka. Emba etelomitate na etoma eya kyela bato basuu. ¹⁷ Kasi bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto okozingye imitata, amitate nde na maphoo makyela Nkolo.» ¹⁸ Pho Nwaphongo taanole moto okomitate yo mampenza, kasi nde yo oko sambe Nkolo.

11

Polo na batoma babole

¹ Naongye na b̄e okangakye mandondo, onde nawo ndokolo moyeye (moto wa ηwaa). Nde phele otaa kanga mandondo. ² Nali na zuwa pho ya b̄e, nde booli zuwa sa Nwaphongo, nakane iyelongya na molo monomo, molo me eli Klisto. Na zingye iyeteya o boo phe ndokolo ngondo oli naino sa ebaa nzoto ya lele. ³ Kasi koebe ndengye eya kosaka nzo Ewa na malondo me mabe. Na ile, imbele sisuu Molembe akoyi iya bunzinya maumunya ma b̄e maalaa pho b̄e sakula zinga Klisto na ndondo yonyo. ⁴ Pho bo naweni obokye moto mosuu aesi ya eteya Yesu mosuu okyese na owa eteyaka banga, b̄e wa moanola. Koanole Bolobo bokyese na Bolobo pha zwaka b̄e na Simo Elaa ekyese na eya eteyaka banga. ⁵ Naumunya obokye bato babangye b̄e obokye batoma banene, tebandekye na na ekpele yonyo. ⁶ Na bosili na yela ya iwo, kasi nali na boebi. Mbala nzikye naba naeweninya phango na maphoo ndengye na ndengye. ⁷ Waeyimolaka nga Simo Elaa ya Nwaphongo, sikaka eonga ekpele. Namiuyaka o boo pha b̄e pho b̄e obutwe bato banene. Babona nakyelaka bofe? ⁸ Naanolaka iphutama na mangomba ma baanosi ba Nwaphongo masuu, nabaka nabikye nde na b̄e pho ya iesunga. ⁹ Imbele saabaka nga oka b̄e, sikaka baa ephesi ya moto wabaka nga na masengyesi, pho bebi bautaka o Makedoniya banzelelaka na mbolo iso ya sengyelaka na nga. Sikaka zinga ibaa ephesi ya b̄e, naa milowo ye. Na moikala ibaa nde bomo. ¹⁰ Nawo na bosembo pha Klisto boli onte ya nga ngakye: O nkyisi ya Akaye iso, moto na monomo etandomya. ¹¹ Na wo babona pho ya'ye? Pho obokye siezingye? Nwaphongo kaebe obokye na ezingye. ¹² Ikyikyele nga na moikala ikyela nde bomo, pho obokye batoma ba bole babana b̄e sazwa nzela ya imitata obokye bakyele etoma nde bokyele banga. ¹³ Bato me babana bali batoma ba bole, baibi, bakatele bato obokye bali batoma ba Klisto. ¹⁴ Kasi

teli lowo la ikamwa, pho Molembe yo mampenza kakate obokye ali anzelu owa moo. ¹⁵ Tekuli ba na lowo laikamwa bo bato baetoma; b̄e bakate obokye bali bato ba etoma ba Nwaphongo owa bosembo, o mokolo nwa suka, bamozwa etumbu ekoyi na bitoma ba be.

Mampasi ma Polo o etoma ya botoma

¹⁶ Nakule wo ngakye: Moto monomo saumunya obokye nga na yeya (nga nali na ηwaa), kasi bokoumunya bomo, anola obokye na yeya pho nakute mitata ηwana bokyii me. ¹⁷ Bo na mitate, siwo bozingye Nwaphongo, kasi ndokolo na yeya. ¹⁸ Bokomitate bato bayoko mi maphoo ma mokyisi, na nga namitata nde bomo. ¹⁹ B̄e bato ba baakolo malondo, komengyele ianolela bato ba yeya! ²⁰ Koanole obokye b̄e baebuya baombo ba be, ba ebololo mbolo na malondo, ba etiyole, baewande o maboo. ²¹ Naokye soo ya ilowo, toloikaka leka bokoo pho ya ikyela ndengye mena! Kasi wa mekye bebi imitata nawo ndokolo na yeya, nakoyi imitata na nga me. ²² B̄e bali Ba-Ebele? Na nga me! B̄e bali bato ba Iisalaye? Na nga me! Bali bana ba Abalayama? Na nga me! ²³ Bali bato ba etoma ya Klisto? — Namowo ndokolo moto owa yeya — Na balekye, nawene mpasi o etoma ileka be. Nanyoloko mbala nzikye o boloko ileka be. Bato banvandaka na boikye ileka be, nabaka mi makama ma iwaa mbala nzikye ileka be. ²⁴ Bayuda ba nvandaka phimbo mako maato na ibuwa mbala itano, ²⁵ bakonzi ba Baloma bambinda phimbo mbala iyato, bamaa mabanga mbala yonyo, nazinda na masuwa mbala iyato, nakyela mokolo mobimba o maa, na moo na mokolo. ²⁶ O mabanga ma nga nazwaka makama ndengye na ndengye; makama maa vato na maa masuwa, makama oka baibi, makama oka bebi na nga Bayuda, oka bato batebali Bayuda, na oka bebi na banga ba bole; makama onte ya nkyisi inene na o mabokye. ²⁷ Na wenekye mpasi na bitoma biikusi. Mbala nzikye sikaka lala ebuu. Na waka na nzala nana phowa ya maa, imbele

siyoko sibaka nono na ekpele ya iza. Nazangaka na etobu, na nyokomo na ná mpiyo. ²⁸ Mampasi masuu malii kasi sii matangye. Maumunya ma nga ma mokolo na mokolo mali pho ya baanosi ba mangomba maso. ²⁹ Moto monomo bo aphembi o nzela ya Nwaphongo, na nga na phembe me. Bo moto monomo akaa o isumu, wankyele mpasi ikye o ndondo. ³⁰ Bo ebe obokye na mitate, na mitata na bokoo pha nga. ³¹ Nwaphongo, ango wa Nkolo wa banga Yesu, ookokumbele bato nkolo iso, kaebe obokye siikate. ³² Wa baka nga o Damaseke, mokonzi o munene wa mokyisi me yabaka Ale-tasi, mokonzi monomo abaka o se ye. Mokonzi me, akyekye mikyela batuluku o bibonga biso ba mokyisi pho ba nzakya. Mokyisi me nwalungamaka na ekuka. ³³ Kasi baanosi ba Nwaphongo bamba nyosa mieluba enene, bamba ya ntokolo o fenetele eyabaka o ekuka, nono wa nzuya bee o nze. Nono waalota nga.

12

Polo kamitate na mandoto me

¹ Esengyesi obokye na mitate, na botebe bolaa, kasi nalukye iwoo unwanwa pho ya mandoto na maphoo maanveninyaka Nkolo. ² Naebe moklisito monomo, owa baaka o ikolo, elekaa lolu mambula iko mbuka manee, (siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ³ Phele, naebe obokye Nwaphongo akyende na moto me o Paladiso. (Nakule wo ngakye, siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ⁴ Omo aokaka maphoo matematokyi moto iwoo naa imekola. ⁵ Pho ya moto me namitata, kasi pho ya nga, namokyela mawala ma nga nde o bokoo pha nga. ⁶ Bo nazingakyi imiotata nde sikyesi ndokolo moto wa nwaa, pho nde nawoo maphoo; maa phele. Kasi nale imitata pho siibenele obokye bato babee na maumunya manene mi nga koleka maphoo mawene bee na maokye bee pho ya nga. ⁷ Yango mena, pho nga satonda na mawala mimapho ma nveninyaka

Nwaphongo, Nwaphongo ampe bolosi bokusi ndokolo toma ya Molemba pho ya invanda na inkatela pho nga satonda na mawala. ⁸ Nabondelekye Nkolo mbala iyato pho ya obokye ambikya na bolosi me. ⁹ Kasi yo amba ya ambuyisa yokye: «Ngolu ya nga ekokyi na we. Pho mwiya nwa nga momiwennya oka moto ootoli na bokusi». Yango mena nasepele nde imitata na bokoo pha nga, pho mwiya nwa Klisto mofee mi nga. ¹⁰ Yango mena nasepele bokoo pha nga, bo bantosi, bo na kambi, bo banyokosi na bo banveninye mpasi pho ya Klisto. Pho imbele sili nga na bokoo, eli nde sango sili nga na bokusi.

Ila sa Polo pho ya ingomba sa Bakoliti

¹¹ Nawoo ndokolo na yeya, kasi eli bee bato bazingye bomoo. Pho esengyelakyi obokye bee onzambebele. Pho na bo sili na ntina, bato babangye bee batoma banene tebaandekye. ¹² Bilembo biweninye obokye nali owakolo toma bakyelamaka onte ya bee, bee koebe bowabaka nga nakangye motema mi maphoo maso, koebe na bilekyesako ndengye na ndengye ba weninyaka mwiya nwa Nwaphongo. ¹³ Ekpele'ye eyakyla nga o mangomba masuu eteyaika nga kyela oka bee? Naebe nde lowoo lonolo, obokye sika anola obokye onzeya. Indimbisa na bobee pha ekyela nga. ¹⁴ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato iyaa oka bee, na mbala me esi anole obokye na zee ntoma ya bee, nalukye nde bee kasi ntoma ya bee phe. Eli nde boli bana na baboti ba be. Teli bana baazeya baboti kasi eli nde baboti baazeya bana. ¹⁵ Pho ya nga, namoba na nkyisa ya ibungya iso ili na nga, na imibungya nga mampenza pho ya bee. Bo nga na ezingye na boikye babona, bee wa munzinga bontee? ¹⁶ Wa moanola obokye sikaka baa ephesi pho ya bee. Kasi bato bamowo obokye, nga Polo moto mofee, na yaekpela baphalanga na boole. ¹⁷ Onte ya bato batomaka nga oka bee, moto nza owa toma nga obokye ayaekosa pho ankepele baphalanga? ¹⁸ Natomaka Tito na nwebi monomo okoebe bee obokye bayee oka

bèè. Emba Tito aya ekosa pho aekpele baphalanga? Banga ne toloika baa na maumunya ndengye yonoyo? ¹⁹ Tee nono unwanwa eye, bèè kounyanya obokye nalukye nzela ya imilongya o boo pha bèè? Teli bomoo! Towoo nde o boo pha Naphongo bozingye Klisto. Bande na nga, nambe wo na bèè maphoo maso mamana, pho tozingye iyesunga pho obokye okole o nzela ya Nwaphongo. ²⁰ Naile obokye imbele sa mokoma nga oka bèè, naya ezwa na mozalesi njwa moba sa nsunga naa njwaka nga sa esunga me. Naile obokye toko na zuwa, yoo na iwelana, itolana, iyono, mawala na ikyemikyela mobulu ibe onte ya bèè. ²¹ Naile obokye imbele samokula nga yaa oka bèè, Nwaphongo wa nga sa mpe soo o boo pha bèè, emba na motonda na ngongo pho ya bato bakyeleka masumu kalakala, tebambe nale ikyela maphoo maa soo, bondumba na maphoo mabe ndengye na ndengye makyelaka be.

13

Lowoo laa suka

¹ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato ya iyaa oka bèè. Bo wakoma bee o buku pha Mibeko obokye: «Batene bolombe bookyi manzoka mabale naa maato makyee munoko monomo.» ² Nali na lowoo lonolo la iwole bato bakyeleka masumu na bèè baso me. Naunva ewole lowoo me imbele sabaka nga oka bèè mbala eya ibale, na unwanwa eye boli nga itakye, nakule butolela lowoo me ngakye: Mbala eya sima wamoya nga oka bèè, esiokye na moto monomo ngongo. ³ Pho kozingye naeteya obokye Klisto kawoo o munoko njwa nga, walowene. Iyo tali na bokoo oka bèè, kasi katya bokusi phe onte ya bèè. ⁴ Nde phele, azangaka bokusi imbele sa mobakaka bee o ikolo sa ekulusu, kasi unwanwa eye ali na bomoo pho ya nwiya njwa Nwaphongo. Na banga tozangyi bokusi ndengye eyazangaka Klisto, kasi wamowene obokye toli na bomoo boli ne, pho mwiya njwa Nwaphongo njwa banda ikyela na banga

onte ya bèè. ⁵ Omimekya bèè mampenza booli onte ya ianola. Omimekya! Tooobe obokye Yesu Klisto ali onte ya bèè? Wanaka imimeka me siloekpenele. ⁶ Kasi naumunya obokye wa moeba obokye imimeka me tesiikiyi loekpenela. ⁷ To bondela Nwaphongo obokye bèè sakyela nono bofe bonobo, tololi na phowa ya imilongya, kasi tozingye obokye bèè okyele bolaa, na bo banga toloikiyi longa. ⁸ Pho tolokokiyi itemele bosembo pha Nwaphongo, kasi tosengyesi nde ikyela ili phele. ⁹ Tokumbe imbele sili banga na bokoo emba bèè na bokusi o nzela ya Nwaphongo. Lowoo loobondela banga Nwaphongo loli obokye bèè obe bato balaa mpenza. ¹⁰ Yango mena, naekomesi babona o boo pha nga iyaa oka bèè, pho waamoya nga oka bèè, nga saya ephe etumbu na bokonzi pha mpe Nkolo, bokonzi me boli na ntina ya itomba ingomba sa bèè, kasi pho ya isioto phe. ¹¹ Kasi unwanwa eye bande na nga, oikala na bolaa. Luka ikyela bolaa, kuyinyaka bèè na bèè, ookanaka onte ya bèè, baa na na bese. Emba Nwaphongo owa lozingo na owa bese amoba na bèè. ¹² Obeyinya, ombe na yambana. Baanosi ba Nwaphongo bali wawa baelongosi. ¹³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto, lozingo la Nwaphongo, na isungyi sa Bolobo Bosantu ibee na bèè baso.

Mokanda nwa Polo oka Bagalatia

Maphoo ma etatele

Polo atomelaka Bagalatia mokanda nwa ngongo mumu imbele saakyekye yo o imbanga see sa iyato. Pho waakoma yo o Efeze (Bitoma 19.1), aokaka obokye Bagalatia baanole mateya ma bato basuu baayakaka oka bée emba bawoko bée kye: Esengyesi obokye baanosi ba nkyisi iinsuu batosa na bée mibeko ma Bayuda ma imibele. Pho ya itutola baande ne o nzela ya Simo Elaa, Polo amba ya phe maumunya me na bitee biato.

Bitee me bili bobo:

- Bagalatia 1-2: Polo aimosi bato ba Galatia maphoo mawenekye yo mampenza. Kamiphambe na etoma ye ya botoma, kateya obokye eli Nkolo moto owamophekye ephesi mena
- Bagalatia 3-4: Polo akyekyi maphoo maakomama o buku pha Nwaphongo wa Sangola eekasi, yo kye Mibeko ma Bayuda temaika bikya bato. Moto akokyi ibika nde bo aanosi Yesu Klisto
- Bagalatia 5-6: O mbomela, Polo kaongye na Bagalatia obokye ba lee Bolobo pha Nwaphongo botambwisa bomoo pha be, pho Bolobo kaphe moto maumunya maanyakune, na koleka maumunya ma lozingo

Mokonda mumu moongye na baanosi baso obokye baokye maloba mama emba bamaanole, obokye bamane o boombo pha ndengye eso.

Ibeya

¹ Nga Polo, owabutwa toma. Teyaika bombuya bato, naa sika bobutwa na moto. Kasi na bobutwa nde na Yesu Klisto na Tata Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe. ² Inga na bebi baali na nga wawa, toekomele bée mangomba mali o Galati. ³ Ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée. ⁴ Iyo owamiambya pho ya masumu ma banga, pho ya obokye

alomanya o mokyisi mumu moobe, bo waazingaka Nwaphongo, oli Ango wa banga. ⁵ Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Simo Elaa eli nde yonyo

⁶ Nwaphongo aebanga pho ya Klisto; nambe taakamwa na bonzanga bomokubolesi na bée lokukyi, pho ya ikye banga Simo Elaa esuu. ⁷ Teli na pho ya obokye Simo esuu eli, kasi wali nde bato baambya mobulu onte ya bée, bambe na zinga ico Simo Elaa ya Klisto. ⁸ Kasi bo moto monomo, ebe banga naa anzelu monomo owa ikolo, aeyimosi Simo Elaa eekyese na eya eyimola banga, alakame na bobele! ⁹ Tounva lowo na bée, emba nakule ewole lango unwanwa eye, ngakye: Bo moto aeyimosi Simo Elaa eekyese na eyaanola bée, alakame na bobele! ¹⁰ Unwanwa eye, kyelukye iwo obokye nalukye bolaa oka bato ndee oka Nwaphongo? Nalukye nde obokye bato bansambe? Bo nataakyi ba nde obokye bato bansambe, nde sikuli ba moto wa etoma wa Klisto.

Ndengye eyabutwa Polo toma

¹¹ Bande, pho nawo na bée ngakye: Simo Elaa eya eyaeyimola nga, teli ya bato. ¹² Pho simba na ezwa na moto, sika naeyekola na moto. Kasi yanveninya nde Yesu Klisto.

¹³ Pho waoka bawo na mobesi nwa nga nwa phanza onte ya mibeko ma Bayuda: Na kabu eya baka na nga nanyokolo ingomba sa Nwaphongo na wabaka nga nalukye isooto. ¹⁴ Nabaka nakole o mibeko ma Bayuda, nalekaka bebi baikye ba yoo na nga na ba bosoo pha nga, pho nazingaka na boikye bonkoko pha batata. ¹⁵ Kasi, Nwaphongo owanzolo tata ibu sa mama, ambanga na ngolu ye. ¹⁶ Anveninya Nwana we pho ya obokye nakyemimola Simo ye onte ya bapakanu. Mina wamo, sikula luka izwa mateya ma bato, ¹⁷ naa ikyende o Yelusaleme oka babaka batoma o boo pha nga. Nakyekye o Arabi, sima namba ya butwa o Damaseke. ¹⁸ Emba, sima ya mbula iyato, namba yakye o Yelusaleme pho ya iefana na Petelo, namba kyela

ne nkolo iko mbuka itano. ¹⁹ Sika wene na toma mosuu, kasi nde Zake, njwana nyango na Nkolo.

²⁰ Maphoo maekomele nga mama, namawoo o boo pha Nwaphongo, teli bole.

²¹ Sima, namba ya kyende o manyete ma Siri na Silisi. ²² Kasi tebaikaka nzeba o Mangomba ma Klisto mali o manyete ma Yuda. ²³ Kasi baokaka bawoo obokye: «Moto owabaka kalonyokolo phanza, abuto kaimole maphoo ma ianola Klisto mabaka yo kaoto phanza.» ²⁴ Emba Mangomba me makumulaka Nwaphongo pho ya nga.

2

Iokana sa batoma o Yelusaleme

¹ Bobele, o sima ya mbula iko mbuka ine, namba kula yakyende o Yelusaleme, nga na Balanabasi. Nakyendekye na na Tito. ² Nakyendekye pho Nwaphongo anveninyaka obokye nakyende omoo. Emba namba baimola Simo Elaa eya imiolaka nga onte ya bapakanoo. Naeyimolaka na bato baloboo bée kumola, obokye etoma esoo ekyekyele nga yango sakyende pha. ³ Kasi nwebi na nga Tito, na bo ali Moela, tebaika motomisa obokye amibele. ⁴ Nde ya baka nde pho ya bebi babole, baminyosaka na malondo obokye baya nongoo bokokyelele banga bosomi pha banga, boute na Yesu Klisto, pho bakule lobuya o boombo. ⁵ Oka bato baabana, toloika miuya, nongoo pho ya njwana imbelle, pho ya obokye phele ya Simo Elaa ebe nde yango pho ya be. ⁶ Kasi pho lokyekyi bato banene — bo wabaka be, te wali na tina: Nwaphongo takyekye maboo ma bato — bato me tebaika na ntomisa ekpele esuu. ⁷ Kasi bawenekye nde obokye iimola Simo Elaa oka bato bali sa mibele, yabaka etoma eya mpe be, booli eyaka Petelo oka bato bamibele. ⁸ Pho moto owakylaka onte ya Petelo pho ya ikye teya oka bato baamibele, akyela ne onte ya nga pho ya bato baatebaika mibele (pakano). ⁹ Emba, Zake, Petelo na Yoane bawene ndokolo ntondoo o ingomba, okoebe be ngolu eyampe Nwaphongo, balophekye

maboko, na nga na Balanabasi, pho ya iweninya obokye toli elele yongoo. Tookanaka obokye banga tokyende mbale eli bato bate baika mibele, be mbale eli bato baamibele. ¹⁰ Baongaka na banga nde obokye toumunyake babola, lowoo laakyela nga na bolaa.

Polo kaoya Petelo o Antioshe

¹¹ Kasi wakyende Petelo o Antioshe, namba ya mooya o miyo ma bato, pho aminyosaka o lowoo lobe. ¹² Mena bato batomaka Zake saboyakakye, abaka kaze yo na bapakanoo. Kasi, sima ya iya sa be, abuto ilota na ikyemiba imambale, pho ya ilota bato baamibele. ¹³ Emba Bayuda baayoko butwaka ikyela bokokyele yo, ebe na Balanabasi yo mampenza abutwaka ne ikyela bomoo me. ¹⁴ Kasi waawene nga obokye tebaatambule o molongoo bokowoo phele ya Simo Elaa, namba woo na Petelo o boo pha bato basoo, ngakye: «Bo we oli Moyuda, kobikye ya mobesi njwa bapakanoo, kasi njwa Bayuda phe, wamba tomisa bapakanoo ibaa ya Bayuda ndengye'ye?»

Bayuda na bate bali Bayuda babikiyi pho ya ianola Klisto

¹⁵ Banga, tobotama Bayuda, tololi bato ba masumu ndokolo bapakanoo baba. ¹⁶ Kasi toebe na bolaa obokye moto tabutwe moto wa bosembo pho ya bitoma ba mibeko, kasi nde pho ya ianola se oka Yesu Klisto. Toanola na banga Yesu Klisto me, pho ya obokye tobe bato ba bosembo na ianola Klisto emba pho ya bitoma ba mibeko phe. Pho na bitoma ba mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo. ¹⁷ Kasi bo na bolukakye ibutwa bato ba bosembo onte ya Klisto, balozwaka bato ba masumu na banga me, kyelukye iwoo obokye Klisto ali moto wa etoma wa isumu? Teli bomoo! ¹⁸ Bo nakuli bongya maphoo ma mibeko maotoko nga, mena nga mampenza nakule mibuya mosemosi wa mibeko. ¹⁹ Pho nga, nawa nde na mobeko pho ya obokye nabe na bomoo pho ya Nwaphongo. Na Klisto, nali moto obakyi be o ekulusu. ²⁰ Nali na bomoo, kasi tekuli ba nga, eli Klisto oli na bomoo onte ya nga. Pho bomoo booli

na nga unwanwa eye, nali na phango pho ya ianola Nwana wa Nwaphongo, yo owa nzinga na owa miambya pho ya nga. ²¹ Siibuya ngolu ya Nwaphongo sa ntina, pho bo na mobeko tozwe bosembo, ka mena Klisto amba waa nde bowela.

3

Moto kabikye na mobeko ndee na ianola

¹ Oo bato ba Galati bibubusi! Oelokyi nza? O miyo ma bée, baeteyaka Yesu Klisto owabakaka bée o ekulusu. ² Onzimole mi lowo lolu: Eli pho ya ikyelela mibeko wamba zwa Bolobo, ndee pho waoka Simo Elaa? ³ Bée oli bibubusi mi lowo lolu? Bée baatatakyi phanza na Bolobo, unwanwa eye, eli na nzoto kombe luka ifomela? ⁴ Okyesi mapho manene maikye nde bokyelela? Emba bo embi kula ba nde bokyelela! ⁵ Moto owaephe Bolobo, na owakyela bilekye-sako onte ya bée, kaikyele nde pho kokumole mibeko ndee pho waoka Simo Elaa?

⁶ Pho Abalayama abaka na ianola oka Nwaphongo, emba yango mena yakyela obokye bamotangye ndokolo moto wa bosembo. ⁷ Yango mena, oloebe obokye: Eli baanosi bali bana ba Abalayama. ⁸ Na o Buku, Nwaphongo awo obokye amobuya bapakano bato ba bosembo na ianola, amba na imola Abalayama phanza Simo me Elaa eye: «Mabota maso mamozwa bolaa pho ya we.» ⁹ Yango mena, bato bali baanosi bazwe bolaa bée na moanosi Abalayama. ¹⁰ Pho bakyelesi ba mibeko, bali bée baso o se ya ilakyema. Pho wakomama obokye: «Moto munso owamoba sakumola mibeko miso miakomama o buku pha Mibeko, alakyelame na bofe.» ¹¹ Pho eli nde phele obokye na mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo. Pho moto ooli na bosembo pho ya ianola, amobika. ¹² Mibeko na Ianola tebatambule ndengye yonyo. Pho ya bomo, moto owamokokya ikyiongye mobeko me, amobika pho ya nwango. ¹³ Klisto aphuta pho ya ilomanya o bilakyi ba mobeko, wabutwa yo mampenza ilakyi pho ya banga. Pho wakomama bofo: «Moto

munso oingye bée o mwete, alakyelame na bofe.» ¹⁴ Wakyelama babona pho bolaa pha Abalayama bokomele na bapakano na nzela ya Yesu Klisto. Emba na bomo, tozwe, na ianola, Bolobo, ekpele eya lolakyele be.

Klisto, nwakolo mumboto nwa Abalayama

¹⁵ Babi, tokyekye bokokyele bato ba mokyisi. Bo nkyisi ibale ikyesi sangola, moto na monomo takokyi ieyoto na iebuya ndengye esuu. ¹⁶ Eli nde bomo, mambunu Nwaphongo amaikye-laka Abalayama mumboto nwe. Taika wo obokye: «Na mboto ye», ndokolo kawo na bato baikye. Kasi «na muboto nwa we», eli nde pho ya moto monomo: Emba moto me eli Klisto. ¹⁷ Emba kyeka maumunya ma nga: Sangola eyaika kyela bée na bolaa phanza, yakyelama na Nwaphongo. Mobeko, nwango nwaya bipha mikama mine mbuka maato o sima, temokokyi ioto ilaka me pho mena nde wabuye mbunu ya Nwaphongo nde pha. ¹⁸ Pho nde bo na mobeko bambe zwa ilaka, mena tekuli ba na mbunu. Nzuka, eli nde na nzela ya mbunu, Abalayama azwa ngolu ya Nwaphongo. ¹⁹ Emba, mobeko moya kyela ye? Moyamibakya pho ya iweninya itiyo sa mibeko, wamotaba bée baziya iya sa mumboto nwaikyela bée mbunu. Nwaphongo aphekye Mobeko nwe na nzela ya banze oka Mose, owa baka tima onte ye na bato. ²⁰ Nzuka tima me tali moto wa moto monomo. Emba Nwaphongo ali nde yo monomo.

Ntina ya mobeko

²¹ Kyelukye iwo obokye mobeko mokyese na mambunu ma Nwaphongo? Teli bomo. Pho bo mobeko nwaphemekye, bo nwabaka na mwiya nwa iphe bomo, emba ibutwa moto wa bosembo nde wautakyi nde phele na mobeko. ²² Kasi buku pha Nwaphongo boloteya obokye masumu maakya bato baso, pho ya obokye na nzela ya ianola Yusu Klisto, mbunu ekokiyisame pho ya baanosi.

²³ O boo pha iya sa ianola, tobaka o boloko ya mobeko, naboziyakye obokye ianola simiweninya. ²⁴ Yango mena, mobeko nwabaka mookosi wa banga, wataba banga toziya Klisto, pho ya obokye tobutwe bato ba bosembo na ianola. ²⁵ Kasi sima ya iya sa ianola, tolokuli ba o se ya mookosi mona.

²⁶ Pho na nzela ya ianola Yesu Klisto, bee baso oli bana ba Nwaphongo. ²⁷ Ee, bee baso bazwaka batisimo onte ya Klisto, olati Klisto. ²⁸ Tewakuli ba naa Moyuda, naa Moela. Tewakuli ba naa moombo, naa somi. Tewakuli ba lele na nwanwasi. Pho bee baso, oli nde moto monomo onte ya Yesu Klisto. ²⁹ Emba boli bato ba Klisto, mena eli nde obokye oli mboto ya Abalayama, oli mandomi me bo waimokyele Nwaphongo mbunu.

4

Baklisto tebakuli ba baombo ba mobeko

¹ Eye eli maumunya ma nga: Oli wango obokye nwana owa somi ali nwana, takyese na moombo na nwana ndambo, iyo ali kolo ya maphoo maso. ² Kasi ali o se ya bato baamobanza na okokambe maphoo me nono mokolo nwa meka angu. ³ Na banga, nde bomu, wataka ba banga bana, tobaka baombo ose ya phembo ya mokyisi. ⁴ Kasi, wakoka sina imbele, Nwaphongo amba ya toma Nwana we, abotama na nwanwasi, ambi ba na o se ya mibeko. ⁵ Nwaphongo amotomaka pho ya iyikola babaka o se ya mibeko, pho ya obokye tobutwe bana be.

⁶ Nde phele, oli bana be: Nwaphongo atoma Bolobo pha Nwana we o mandondo ma banga, Bolobo me boanwane obokye: «Aba, Tata!» ⁷ Tokuli ba moombo, kasi nwana. Emba oli we nwana, okuli ba na somi onte ya Nwaphongo.

Polo amiokyi ngongu pho ya bato ba Galati

⁸ Phanza, wabaka bee saeba Nwaphongo, wabaka baombo ba manzambe, batebali maakolo manzambe. ⁹ Kasi unwanwa eye boefi bee

Nwaphongo, na boeyebi Nwaphongo, ndengye kombe kula zinga ikye butwa baombo ba phembo ya phaa ite ili ntina ya mokyisi mumu? ¹⁰ Bee kokumole nkolo, makombe, mambele na mambula! ¹¹ Ompe boobo pho etoma eyakyela nga onte ya be, nakuma nde bokumela!

¹² Bande, na ebondi, kyela bokokyele nga, pho na nga nabutwa ndokolo bee. Toika nkyela na lowo lonolo loobe. ¹³ Koebe na bolaa, yaba waabaka nga na bolosi, pho ya mbala eya etatele, naeteyaka Simo Elaa. ¹⁴ Emba, na bo pho ya bolosi pha nzoto ya nga, toika nvene pha naa toika nzoka empi. Kasi wanzambanga ndokolo anzelu wa Nwaphongo, ndokolo Klisto Yesu. ¹⁵ Nkyisa yabaka na bee ili bi? Nga ka nali nzoka ya be: Bo wakokaka, nde wa miphengoloko miyo ma bee pho ya imampe. ¹⁶ Emba unwanwa eye, nabuto mbomi ya bee pho naewole bosembo?

¹⁷ Imibanza simibanza na bee bee sasina, teli saakolo imbanza. Bazingye nde obokye baebalola na nga pho omibanza na be. ¹⁸ Ekpele elekyi bolaa, eli imiwene obokye bamibanza na bee sakolo imibanza imbele siso, emba yango saba nde wabe nga onte ya bee. ¹⁹ Bana banga, onte ya minyoko, nakule eebota, nono wamokuta Klisto onte ya bee. ²⁰ O! Nazingaka ibaa phenephe na bee imbele sisi pho ya izwa mowosi molongoba, pho siebe ndengye ekokyi nga ikyela pho ya bee.

Nwana wa Sala na nwana wa Agala

²¹ Inzimole, bee bazingye ibaa o se ya mibeko, bee tookye ikyiwo mina mibeko? ²² Wakomama bobo, pho obokye Abalayama abotaka bana babale: Monomo na nwasu moombo, omoyoko na nwasu owa somi. ²³ Kasi nwana owaka nwasu moombo, abotamaka bokobotame nwana munso, emba nwana wa nwasu owa somi, abotamaka pho ya ikokya mbunu ya Nwaphongo. ²⁴ Maphoo mamana mali maBombami mazindo: Basi babana bali, sangola ibale. Monomo, okoye o ngomba ya Sinayi, kabote pho ya boombo: Eli Agala. ²⁵ Pho ngomba ya Sinayi eli o

Arabi. Emba Agala akokaa na Yelusaleme eya loló phó ali moombo yo na bana bé. ²⁶ Kasi Yelusaleme eya ikolo eli sómi, emba yango eli nyango wa banga. ²⁷ Phó wakomama bobo:

«Iwe komba, otowabotaka, kumba!
Iwe otowaika eba bolósi pha íbota, lika
nyangye ya nkyisa,
phó ñwasi owa engyibinya béé ali na
bana baikye

koleka ñwasi oli na moloo.»

²⁸ Emba béé, bébi, nde boli Izake, oli bana baabotama o mbunu ya Nwaphongo. ²⁹ Kasi, nde bo wanyókólokó ñwana owa botamaka bokobotame ñwana munso owa botamaka na Bolóbo pha Nwaphongo, wakuli ba nde bomó unwanwa eye. ³⁰ Emba buku pha Nwaphongo bowó bo? Winya ñwasi owa moombo na ñwana we, phó tewakokyi obokye ñwana wa ñwasi moombo akabe ilaka yo na ñwana wa ñwasi owa sómi. ³¹ Yango mena, bébi, teloli bana ba ñwasi owa moombo, kasi bana ba ñwasi owa sómi.

5

Klisto kalophe bosómi

¹ Klisto alokandola nde phó tozwe phakolo bosómi. Ophila na bolaa, béé samile ikula butwela boombo. ² Kyeka, nga Polo, naewole ngakye: Bo béé omibesí, yaakyela Klisto phó ya béé eteikule ba na ntina. ³ Nambe nakula wó na béé mbala yónoyó obokye moto munso okomibele, asengyesi na ikyelela mobeko bo kowó ñwango. ⁴ Bo kokyele bosembo phó ya mibeko, okabwa na Klisto, ozangyi ngólu. ⁵ Bo na banga, tolemele obokye Nwaphongo alobuya bato ba bosembo phó toanola. Eli mbunu ekyeziya banga na mwiya ñwa Bolóbo. ⁶ Phó, phó ya moto oli onte ya Yesu Klisto, ebe imibele, ebe iba samibele, teili na ntina. Kasi eli na ntina, eli nde ianola simiweninya na lozingo.

⁷ Wakyilinganaka na bolaa. Moto oezibesi nzela na oekatesi ianola maphóo mabosembo nza? ⁸ Ikatela sisi tesikyí uta na okoebangye. ⁹ Nwana munó ñwa

mapa mokyikyí onte ya falini, moulóle falini esó! ¹⁰ Phó ya nga, nali na ianola oka béé onte ya Nkolo obokye otobengye nzela esuu. Kasi moto okoamba mobulu onte ya béé, na bo abe nza, Nwaphongo amophe etumbu. ¹¹ Bande, bo na nga, bo nakule teya imibele, phó ya'ye nanyókómó? Na bomó, ekulusu ya klisto tekuli ba íbaku! ¹² Bato banyósa mobulu onte ya béé, bambe nde kye mitena bompele pha bé.

Bitoma ba Nzoto na mbuma ya Bolóbo

¹³ Bébi, béé wabangamaka obokye ozwe bosómi. Kasi bosómi me phango saephe nzela ya íbenga phowa ya nzoto! Kasi na lozingo omiambya, o sungane onte ya béé. ¹⁴ Phó mibeko misó mikokyisame nde onte ya iloba sónsó sisi: «Wamozinga mobuba na we bokomizingye wa mampenza». ¹⁵ Kasi, bo béé kotwane ya manyama, kombe na zaana béé na béé, kyeba: Wamióto béé na béé. ¹⁶ Inzokye: Tambula na Bolóbo emba otokyele maphóo maetomisa phowa ya nzoto. ¹⁷ Phó nzoto na ma phowa me, matemele Bolóbo, emba Bolóbo katemele neé nzoto. Onte ya béé, wali ebasi, yango mena sakyela bo kozingye béé. ¹⁸ Kasi bo okambemi na Bolóbo, béé tokuli ba o se ya mibeko.

¹⁹ Bitoma bia nzoto unwanwa eye biwene na bolaa: Ekobo, maphóo ma sókoto, bondumba, ²⁰ isambela bikyeko, bonganga, iyinana, iba saokana, zuwa, itómbó, iwelana, ika miko, ikabwana, ²¹ imengyela, ilanga maleku, nganga ya iza na maphóo ndengye na ndengye maula na mango. Bakyesi ba maphóo me, naekyebisa bo waunva eekyebisa phanza nga, etebakome o Bokonzi pha Nwaphongo.

²² Kasi kyeka mbuma ya Bolóbo: Lozingo, nkyisa, bose, iuya móo, motema bolaa, izinga bato, ianola, ²³ iba na boboto, imizila. Maphóo masó mama, mobeko tamakatele. ²⁴ Bato basó baka Klisto, babakya nzoto na maphowa ma yango maabe masó o ekulusu. ²⁵ Bo tobikyé na Bolóbo, toléé Bolóbo me alokambe.

Mobeko nwa Klisto

²⁶ Banga saba bato ba mawala: Banga satumonela onte ya banga, banga samengyelana onte ya banga.

6*Nyanyinyana biphesi ba b̄εε*

¹ Bande, bo monom̄o na b̄εε akyesi boβε, eli nde b̄εε, bali na Bolob̄o, bakokyi imoteya na m̄o. Nde kokyebe na wε: Na wε tokokyi imekama mε? ² Nyanyinyana biphesi onte ya b̄εε. Na bom̄o, kokokya mobeko nwa Klisto. ³ Pho, bo moto kamikpe na kaa, nzuka ali nde pha, yo mampenza kamikosa. ⁴ Kasi moto na moto akyekye etoma ye. Emba, bo aweni obokye etoma mε eli ya kaa, yamoba nde pho ye, kasi teli pho ya baayoko. ⁵ Pho moto na moto amophila ephesi ye mampenza.

⁶ Moto okoteya b̄εε Iloba sa Nwaphongo, akabe na moto okomoteya mbolo ye iso iinda. ⁷ B̄εε samengye: Tεbaalangye mi Nwaphongo. Pho iphiky moto, amoinoko. ⁸ Moto okophikye pho ya nzoto ye mampenza, amunoko ikyi bote nzoto: Iwaa. Kasi moto okophike pho ya Bolob̄o amunoko ikyi bote Bolob̄o: Bom̄o pha boβεε. ⁹ Banga saphembe na ikyela bolaa. Pho, o imbele mε, bo tolole phe, tomunoko mbuma ya balaa. ¹⁰ Yango mena, imbele botaabaa sango, tokyele bolaa na bato baso, konza na b̄ebi na banga onte ya ianola.

Maphoo maa isokya

¹¹ Kyeka nkoma inene iye: Naekomele yango na maboko ma nga mampenza! ¹² Bato baazinga imiebinya bokolo moto na maphoo ma nzoto, kyeka b̄εε babana bato baetomisa imibele. Phowa ya b̄εε yonoyo eli nde ya iba sanyokom̄o pho ya ekulusu ya Klisto. ¹³ Pho, b̄εε bamibele, tebakumole mobeko. Kasi bazingye nde obokye b̄εε omibele pho bamiphambe na imibele sa bε. ¹⁴ Pho ya nga, sili na lowoo losuu la imiphamba bo teebe nde ekulusu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto. Na ekulusu mε, mokyisi mobakyemi pho ya nga, na nga nabakyemi o ekulusu pho

ya mokyisi. ¹⁵ Imibele na ibaa samibele, tewali na ntina. Ka lowoo la ntina eli nde ibutwa moto oomunyakune. ¹⁶ Pho ya baamikambe na mobeko mumu, bose na ngongo ibe mi bε, na mi Isalayele sa Nwaphongo.

¹⁷ Tata unwanwa eye, moto sakula ntungyisa. Pho nga, nali na bilembo bia Yesu o nzoto ya nga. ¹⁸ B̄ebi, le obokye ngolu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto ebe na b̄εε. Amε.

Mokanda nwa Polo oka Baefese Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko o Loma. Efese yabaka mokyisi monomo nwa ntina koleka o nkysisi iso ya Azi minere. Polo akomaka mokanda me na pho ya Mangomba ma nkyisi iso ya mambale.

O etee eye ntubo, lowoo lonene eli «sekyele ya Nwaphongo.» Nwaphongo akokya nwango nwe nwa izasa Klisto mokonzi nde monomo wa bikpele biso biakyela yo o ikolo na o se (1.10). Yango mena atata iyamba bato baso, ebe Bayuda na bate bali Bayuda pho ya ibabuya mokyisi nde monomo moli nde nwe mampemza.

O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi babe nde moto monomo ndengye elongoba wango na bomoo pha bee boonyakune na iyangana sa bee na Yesu Klisto.

Pho ya iweninya ndengye ya iyangana sa baanosi bo wabutwa sango nde mokyisi monomo nwa Nwaphongo, Polo akpa bite baato:

- Ingomba sili ndokolo nzoto, Klisto ali ndokolo moto nwa sango.

- Ingomba sili ndokolo ingambi, Klisto ali ndokolo ibanga siphile ingambi siso.

- Ingomba sili ndokolo nwasi wa Klisto.

Na bomoo wateya obokye baanosi basengyesi aangana na Nkolo wa be.

Maphoo mali o mokanda mumu

Baefese 1.1-2: Maloba ma etatele

Baefese 1.3-3.21: Yesu Klisto na Ingomba

Baefese 4.1-6.20: Bomoo bonyakune o iyangana na Klisto

Baefese 6.21-24: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo, ooli toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo. Naekomele bee basantu ba Efese baanole Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bese pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be!

Ngolu eteli na suka

³ Topambola Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto!

Yo owalopambola onte ya Klisto, na mampambosi maso ma molimo

maute o ikolo.

⁴ Mena mokyisi sa bokyelamakye, Nwaphongo alozinga amba na loolo onte ya Klisto obokye tobe basantu na sa mooya o miyo me.

⁵ Awangaka phanza obokye tobutwe bana bee na nzela ya Yesu Klisto.

Mena bowazingaka phowa elaa ye,

⁶ pho tokumisa nkyemo ye,

na ngolu eya lotonza ne onte ya Nwana we wa lozingo.

⁷ Onte ye, toikoo na nzela ya malongo me.

Onte ye, Nwaphongo alimbise bofee phabanga,

ilongobana na ngolu ye ete eli na suka,

⁸ eya lotonza ne na zebi siso na na malondo.

⁹ Aloteya ibombami ya phowa ye,

ilongobana na phowa ye elaa bo wa wangaka yo onte ya Klisto.

¹⁰ Nwango moli obokye wakoka sina imbele me:

Nwaphongo amoangyinya maphoo maso maali o ikolo na mali o se pho Klisto abe mokonzi nde monomo.

¹¹ Onte ye me, banga tozwa iyalo sa banga pho Nwaphongo aloolo minyabipha ilongobana na nwango nwe okokyele iso boozingyi phowa ye.

¹² Pho banga tobe o ikumo sa nkyemo ye banga

balemelaka oka Klisto phanza.

¹³ Onte ye me, waoka iloba sa phela, Simo Elaa ekyebikya.

Onte ye me, waanola, emba bamba ekyela elembetele ya Bolobo phalakyelaka yo minyabipha.

¹⁴ Bolobo me eli ndanga ya ilaka samozwa banga oka Nwaphongo. Tomozwa ilaka me siso wamokandolama banga o boombo, emba tomowene nkyemo ye, tomba na mokumola.

Losambo la Polo oka Nwaphongo

¹⁵ Yango mena, na nga me, waaoka nga ianola sa bee oka Nkolo Yesu na lozingo

la bée pho ya basantu baso, ¹⁶ sile iphe melesi pho ya be, naetangye moto na moto o mabondeli ma nga. ¹⁷ Pho ya obokye Nwaphongo wa Nkolo wa banga Yesu Klisto, Tata owa nkyemo, aephe zebi saamoeteya na saamokyela obokye omoebe phele na balaa. ¹⁸ Nabondela obokye aweninya saa miyo ma mandondo ma bée pho oebe molemo ye moephe mbela ye, yango eli bonene pha nkyemo ya ilaka se sikabele yo basantu. ¹⁹ Nabondela na obokye oebe phembo iinkusi ya Nwaphongo pho ya banga baanola, kokokana na mwiya nwa bokusi pha phembo ye. ²⁰ Aikyela iso o etoma onte ya Klisto, waamokundola yo onte ya bawe na waamozasa yo o boloo phe o ikolo, ²¹ Klisto ali o ikolo sa Mwiya muso, Bokonzi bosso, Phembo iso na Bonkolo bosso, ali na o ikolo sa mankombo maso maali, ebe o mokyisi mumu, ebe na o mokyisi nwaamoya. ²² Ee, Nwaphongo akyela iso o se ya makolo ma Klisto, amba na mokyela o ikolo sa iso, amoolo ibaa ndokolo moto nwa Ingomba. ²³ Ingomba eli nzoto ya Klisto, onte ya sango Klisto ali muuwosi, onte ya Klisto Nwaphongo ali muuwosi.

2

Bomoo o nte ya Klisto

¹ Phanza bée wabaka bawe pho ya mabunga na masumu ma be. ² Wabaka kobikye o masumu kokokana na manzambe ma mokyisi mumu. Wabaka kokumole mokonzi nwa bokonzi pha phembo iili o mipere. Mokonzi me eli bolobo bofe bookyele unwanwa eye o mandondo ma bana baatombela Nwaphongo. ³ Na banga tobaka o molongyela nwa bato babana me, wamiambyaka banga o phowa ya banga ya bonzoto. Tobaka tokyele phowa ya bonzoto na ya mukumunya maabe, emba tokokaka na etumbu ya Nwaphongo ndokolo bato baso.

⁴ Kasi Nwaphongo na ngongo ye iikye, pho ya lozingo le lonene laa lozinga ne, ⁵ ebe na wawaka banga o mabunga ma banga, alophe bomoo na Klisto. Nde phele, bée wabika na ngolu ya

Nwaphongo. ⁶ Emba molongo na Klisto, alokundola, amba na lozasa o ikolo, onte ya Yesu Klisto. ⁷ Obokye ateya o bileko biamoya bonene pha ngolu ye na nzela ya bolaa phe pho ya banga onte ya Yesu Klisto. ⁸ Pho na ngolu ye, bée obikyi na nzela ya ianola. Ka teli lowo la be, mena eli nde ikabo sa Nwaphongo. ⁹ Sango tesiute na bitoma, obokye moto amiphambe na sango. ¹⁰ Pho toli bikyelamo ba Nwaphongo, alokyela onte ya Klisto Yesu pho tokokya bitoma bilaa balobongyisela yo phanza.

Baso toanga onte ya Yesu

¹¹ Yango mena, nde kumunya bo wabaka bée phanza bapakano o bonzoto. Baabele bée, nde pho ya phota eya mikyela bée o nzoto na maboko ma bato, baebangye ngbotu. ¹² Imbele me, toikaka eba Klisto, toikaka ba bato ba makoyi nwa Isalayele, wabaka babutu, mbunu eyaikaka Nwaphongo onte ya sangola na bato be, teyabaka pho ya be. Toikaka ba na molemo, toebaka na Nwaphongo o mokyisi. ¹³ Kasi unwanwa eye, onte ya Klisto Yesu, bée baabaka phanza itakye, obuto phenephe pho ya malongo ma Klisto. ¹⁴ Pho, eli yo owa loyelela bose. Bayuda na batebali Bayuda ababuye moto monomo. Waambya yo bomoo phe o ekulusu, Klisto auosi ekuka ya loino eyabaka kyebakabinya. ¹⁵ Waamanya yo mobeko na mitindo na milongo ma nwango, aluka ibuya bato babale moto monomo oomunyakune onte ye mampenza. Yango mena aambya bose. ¹⁶ Waawa yo o ekulusu, Klisto aangyinye Bayuda na batebali Bayuda, ababuye moto monomo, emba amba babongya na Nwaphongo. Na nzela ya ekulusu, abomi loino. ¹⁷ Aesi yaimola Simo Elaa ya bose oka bée babaka itakye na babaka phenephe.

¹⁸ Pho na nzela ya Klisto, Bayuda na batebali Bayuda, ozwe banga Bolobo nde bonobo, tozwe nzela ya inyolo oka Tata. ¹⁹ Yango mena, tokuli ba babutu naa bato baalekane. Kasi oli na basantu bée baso nde bato ba lombo, bato ba ingambi sa Nwaphongo. ²⁰ Ingambi saatongama

o ikolo sa batoma na baimosi. Emba Yesu Klisto yo mampenza ali ntondo ya moloo. ²¹ Eli nde o ikolo sa Klisto Yesu, ingambi siso sitongame, simbe na baa pho ya ibutwa tempelo esantu onte ya Nkolo. ²² Molongo ne, onyosi na bée me o itongama elele yonyo, pho ya ibutwa ingambi sa Nwaphongo na nzela ya Bolobo.

3

Polo, moto wa ibombami sa Klisto

¹ Yango mena, pho ya bée bapakano, nga Polo, nali moto wa boloko wa Klisto Yesu. ² Bo waokaka bée ndengye eya mpe Nwaphongo etoma pho ya bée, na ngolu eya nzokyela yo, ³ ndengye eya nveninya yo ibombami se, bo wa ekomelaka nga phanza na bokuwe. ⁴ Waatanye bée mokanda nwa nga, okokyi iwene obokye, nali na malondo o ibombami sa Klisto. ⁵ Ibombami me, taika simola bayoo bayoko na bana ba bato bo siweninye yo unwanwa eye oka batoma basantu bée na oka baimosi na nzela ya Bolobo. ⁶ Ibombami me sili bobo: Bapakano babuto na bée bakabi ilaka, banyosi na bée o nzoto me, babuto o mbunu onte ya Klisto Yesu na nzela ya Simo Elaa.

⁷ Nabutwa moto wa etoma ya yango ikokana na ikabo sa ngolu ya Nwaphongo eya mpe yo ikokana na bitoma bia mwiya nwe. ⁸ Nga, oli moto olekyi bokyiky onte ya basantu baso, nazwa ngolu ya iimola bapakano ezwele ya Klisto etekokyi moto ieba na ilimbola. ⁹ Na ya iweninya o saa bozwakye pha ibombami sabomba Nwaphongo minyabipha, yo mokyesi wa maphoo maso. ¹⁰ Pho ya obokye tata unwanwa eye, Bakonzi na Baangyesi bali o ikolo owo, baefe na nzela ya Ingomba obokye zebi sa Nwaphongo kasiteya na ndengye nzikye, ¹¹ ikokana na nwanjo nwa kokya yo o bileko onte ya Yesu Klisto oli Nkolo wa banga. ¹² Onte ye me, pho ya ianola se, towo salota moto, tozwe nzela ya isusinya ooli Nwaphongo na bosomi bosoo. ¹³ Naongye na bée me, bée saphembe pho ya minyoko miikusi

miokye nga pho ya bée, miili nkyemo ya bée.

Iyeba lozingo la Klisto

¹⁴ Yango mena nakusame na mabongo o boo pha Tata, ¹⁵ mabota maso mali o ikolo na o se, matangye nkombo ye. ¹⁶ Pho ya obokye aephe ikokana na ezwele ya nkyemo ye, aetonga na mwiya, na Bolobo phe, pho ya obokye moto wa bée owa motema akute, ¹⁷ emba Klisto aya zala o mandondo ma bée na nzela ya ianola, onte ya lozingo, onyosa nkanga, ophikame na bokusi. ¹⁸ Pho ya obokye ozwe bokusi pha isosolo, bée na basantu baso, bonene, phaanda, ngomba na bozindo, ¹⁹ na iyeba lozingo la Klisto lolekye boebi bosoo, pho ya obokye Nwaphongo aetonga na itondi siso.

²⁰ Ali na mwiya mokyele onte ya banga koleka ikokyi banga oonga na iumunya, mokyele etoma onte ya banga. ²¹ Nkyemo ibee ne onte ya Ingomba na onte ya Klisto Yesu, pho ya bayoo baso, bobele na bobele. Ame.

4

Nzoto ya Klisto ili nde yonyo

¹ Yango mena, nga ooli moto wa boloko onte ya Nkolo, naenza obokye mobesi nwa bée molongobane phele na mbela eya ebanga bée. ² Na imiuya siso na ná bonyile, na ikanga motema, limbisanaka bée na bée onte ya lozingo. ³ Luka na bokusi ibanza iyangana sa Bolobo saa eyangyinya na nzela ya bese phe. ⁴ Na nzela ya bese, nzoto ili yonyo, Bolobo bonobo. Nde bomoo, mbela eya ebanga bée eli nde o molemo monomo, ⁵ Nkolo monomo, ianola sonoso, ibatisa sonoso, ⁶ Nwaphongo monomo, yo Ango wa bato baso, ali o ikolo sa baso, o bilele biso na o maphoo maso.

⁷ Kasi monomo na monomo na banga azwa ngolu ikokana na ikabo samophe Klisto.

⁸ Yango mena kawo obokye:

«Wa baa yo o ikolo, aakya bato o boloko, akabela bato makabo.»

⁹ «Aba!» Kyelukye iwoo bo? Kyelukye iwoo obokye, yambo ya iba, Klisto ataka

uta naino nōnō o se ya manyete. ¹⁰ Moto oouti, ekuli ba nde yo moto obaa o ikolo owo pho ya obokye atonza na munse na ikolo na bolaa phe. ¹¹ Emba eli yo mampenza owa phe nde phele bakyi ikabo sa iba batoma, bayoko baimosi, bayoko baimosi ba simo Elaa, kasi na bayoko me babanze ba mangomba na bateye. ¹² Na makabo mamana, Klisto aluka iphe basantu makokyi pho bakokya etoma ya bée na pho batongye nzoto ya Klisto. ¹³ Nōnō obokye banga baso tokome o ianola nde sōnōsō na boebakye Nwana wa Nwaphongo. Na bomō, banga baso tomokola, tomobutwa baphomba, emba tomokokana na motesi nwa itondi sa Klisto. ¹⁴ Pho ya obokye banga sakula ba ya bana bakikyi bakymiky bokyela. Mateya ma ndengye na ndengye etemaalobolo. Etelobengye bato ba malondo maabe bateya maphoo ma boole. ¹⁵ Kasi bo towō phele onte ya lozingo, tomokola o maphoo maso ikokana na Klisto, yo ooli moto. ¹⁶ Emba ne binango biso ba nzoto baangana. Mantonga maikye maangyinya nzoto, emba wakyele enango yōnōyō na yōnōyō etoma ya yango, nzoto kyikole, kyimbe na mitonga yango mampenza onte ya lozingo.

Bomōo bonyakune onte ya Klisto

¹⁷ Yango mena, kyeka ikiyiwō nga na ikyianole nga onte ya Nkolo: Mobesi nwa bée sakula ba ndokolo bapakano baabengye malondo ma bée matemali na ntina. ¹⁸ Maumunya ma bée mali ma enzombi, bali babutu o bomōo pha Nwaphongo pho ya iba saeba sili na bée na pho ya ntema nkusi ya be. ¹⁹ Na iba sakula oka sa be, bamiambye o bondumba, pho ya ikyela maphoo maso maa sokoto na nganga.

²⁰ Kasi pho ya bée, teli bomōo bo waeteyaka bée Klisto, ²¹ bo eeni baa nde yo owaokaka bée bawō, bo baeteyaka nde pho ye, ikokana na phele eli onte ya Yesu, ²² osengyesi ile mobesi nwa bée mookasi, omimanya na moto owa phanza okomioto na maphowa maabe ma boole. ²³ Osengyesi imibuya bato

baanyakune na imibongola malondo ma bée na nzela ya Bolobō. ²⁴ Emba obutwe bato baanyakune, bakyelama na ndengye ya Nwaphongo onte ya bosembo na bosantu boute na phele.

²⁵ Yango mena, ole boole. Moto na moto awō phele na nwebi ne, pho toli nde binango bia nzoto yōnōyō. ²⁶ Bo obe na yōo, sakyela masumu. Yōo ya we yango sakoma nōnō wamokye milangya bunya.

²⁷ Saphē Zabulu nzela. ²⁸ Moto owabaka kaiβe, ale iiba, aanole iwene bolosi pha ikyela etoma na maboko me, pho ya izwa mbolo yaikaba na moto ookayee. ²⁹ Iloba sōnōsō siibe sango satokolo o noko ya bée, kasi bo wani ba lowōo la iwō, ebe lowōo lolaa, lokokyi ikuya na ná iyelela bato balookye ngolu.

³⁰ Saphē Bolobō bosantu pha Nwaphongo ngōngō, phaekyela ne elem-betele pho ya mokolo nwa ikandolama.

³¹ Maphoo maso maabe, itombo, yōo, nzangaa, bitoo, iso maina imane onte ya bée, na lolengye loso la kabu. ³² Ba na bolaa onte ya bée, obe na motema nwa ngōngō, limbisana onte ya bée bo waelimbisa Nwaphongo onte ya Klisto.

5

Ibika onte ya moo

¹ Yango mena, butwa bamekosi ba Nwaphongo ya bana ba lozingo. ² Ba na lozingo, bo wa ezinga Klisto me, ami-ambya yo mampenza oka Nwaphongo pho ya banga, ibonza na mbeka ya malasi ma solo mpimbo. ³ Bondumba, sokoto na bo ya ndengye'ye, nganga, teikokyi itangyema onte ya bée bookokyi wango iba oka basantu. ⁴ Tewabongyi na bée obokye owō maloba maakusi, ma bobubusi na manzeya imbe. Kasi ebongyi na bée nde iwō maphoo maiphe Nwaphongo melesi. ⁵ Pho, eba na bolaa obokye, ndumba munso na moto wa sokoto, na moto wa nganga, ali moto okokumole bikyeko. Etazwe ilaka o bokonzi pha Klisto na Nwaphongo. ⁶ Moto saekatela na maphoo matemali na tina. Pho, eli maso mamana maabangye yo ya Nwaphongo mi baate

bamokumole. ⁷ Yango mena, bée saba na bée mbale. ⁸ Pho phanza, wabaka o enzombi. Uṅwanwa eye, oli moo onte ya Nkolo. Ba ya bana ba moo. ⁹ Pho mbuma ya moo baifangye: Bolaa, bosembo, phele, ¹⁰ isosolo maphoo maasambe Nkolo, ¹¹ iba saangana o bitoma ba bato ba enzombi bitebili na tina, kasi iibile. ¹² Maphoo makelele bato me mi ibombo, mali na ná soo ya imawo. ¹³ Kasi maphoo maso mate bée, mamiweninya o saa, ¹⁴ emba maphoo maso mawene mali saa. Yango mena bawo obokye:

Umwa, iwe okolale,
langwa onte ya bawe,
emba o ikolo sa we, Klisto amungyengye.

¹⁵ Kyeba na bolaa na mobesi nwa bée: Samiweninya bibubusi, kasi obe bato ba zebi, ¹⁶ bakyelele imbele sisi na bolaa, pho nkolo ili mbe. ¹⁷ Yango mena, sa ba mangbele, kasi oebe phowa iye eli na Nkolo. ¹⁸ Bée salanga maleku, pho maleku kamanya moto o molongo. Kasi otonde na Bolobo, ¹⁹ wawo bée na bée onte ya memboo, na zembo, na meembo maute na molimo ma iphe melesi, kumisa Nkolo na membo na ndondo ya bée eso. ²⁰ Imbelele sisi, o maphoo maso, phekye Tata Nwaphongo melesi na nkombo ya Klisto Nkolo wa banga.

Basi na bampele

²¹ Bée baakumole Klisto, ndekomiyua onte ya bée. ²² Babasi, ndekotosa bampele ba bée ndokolo oka Nkolo. ²³ Pho lele ali moto nwa nwanwasi, nde boli Klisto moto nwa Ingomba, iyo Mobikye wa nzoto. ²⁴ Kasi, bokomiyua Ingomba oka Klisto, nde bomo me babasi basengyesi imiyua oka bampele ba bée o maphoo maso. ²⁵ Bée bampele, zinga babasi ba bée bookozingye Klisto Ingomba, emba amiambya yo mampenza pho ya sango. ²⁶ Pho ya obokye Ingomba sango mampenza sicutwe sisanu, sikunyolame na maa na ná Ilofa. ²⁷ Pho ya obokye yo mampenza ateya Ingomba sa nkyemo sitesili na itoni na munkute naa njwana ekpele, kasi sibe sisanu na sa mooya. ²⁸ Yango mena, bampele

basengyesi izinga basi ba bée ndokolo nzoto ya bée mampenza. Moto okonzingye njwasi we, kamizingye yo mampenza. ²⁹ Nana mbala moto takokyi iina nzoto ye. Kasi kaizeya, kaibongya bookokyele Klisto pho ya Ingomba. ³⁰ Pho banga tololi binango ba nzoto ye. ³¹ Yango mena, lele amoika nyango na ango, amoangana na njwasi we, emba bée baso babale bamobutwa nde nzoto yonomo. ³² Ibombami me sili sinene: Nde phele, nga nawo pho ya Klisto na pho ya Ingomba.

³³ Na bokuwe, pho ya bée, monomo na monomo na bée azingye njwasi we bokomizingye yo, emba njwanwasi akumole lele we.

6

Bana na baboti

¹ Bana, ndekotosa baboti ba bée onte ya Nkolo, pho mena eli bosembo. ² «Kumola nyongo na ongo» mena eli mobeko nwa ntubo njwaikyela bée mbunu: ³ «Pho ya obokye obe na bolaa na ná bomoo boanda o mokyisi».

⁴ Emba bée batata, satombya bana ba be, kasi obakolo, ombe na bakosa na mobesi nwa maphoo maute na Nkolo.

Baombo na ba nkolo

⁵ Baombo, ndekotosa bankolo ba bée baa nzoto na boilakye na ná botekyenekye, na ndondo ya imiyua ndokolo oka Klisto. ⁶ Sakyela babona nde bo baekyengyele, bookokyele bato baalukye obokye babasambe, kasi kyela ndokolo baombo ba Klisto baakyele phowa ya Nwaphongo na ndondo ya bée eso. ⁷ Na motema molaa, obakyelele ndokolo kokyelele Nkolo, kasi bato phe. ⁸ Nde koebe obokye bo moto akyesi bolaa, aabozwa oka Nkolo, abe moombo naa abe somi. ⁹ Emba bée bankolo, ndekokyele maphoo maso nde bomo me oka be. Sa bakanela. Eba obokye Nkolo ya bée na ya bée, ali o ikolo, oka ye tewali mbelekye.

Bijwanele ba Nwaphongo

¹⁰ Pho ya isokye, bée luka bokusi oka Nkolo, na bokusi pha mwiya nwe. ¹¹ Lata

biŋwanele ba Nwaphongo pho ya itemele zabulu na bitoma be. ¹² Pho ebasi ya banga teli ya malongo na nzoto, kasi tonwane na Bakonzi, na Makonzi, na Baangyesi ba mokyisi nwa enzombi, na malobo mabe mali o ikolo owo. ¹³ Yango mena, phila biŋwanele bia Nwaphongo, pho ya obokye o mokolo moobe, olendendale, bee saenyete. ¹⁴ Yango mena, teme! Olate phele o mobimbi ndokolo nkamba, bosembo ndokolo mumbombo.

¹⁵ Emba, ndokolo bikoto o makolo, olate bonzanga pha ikyemiimola Simo Elaa ya bose. ¹⁶ O maphoo maso, phila nguba ya ianola, na yango okokyi izimya matumbu maso ma nwenya maa ma Munguna. ¹⁷ Emba olate eboko ya lobiko na mumphata nwa Bolobo, yango eli loba sa Nwaphongo. ¹⁸ Na mabondeli na na inyongonela siso, nde kobondela na nzela ya Bolobo imbele siso. Pho ya bomo nde kokyengye, saphembe ibondela pho ya basantu baso. ¹⁹ Ndekobondela pho ya nga, obokye wamoingola nga munoko nwa nga, nazwe iloba sa iweninya sa nkaa, ibombami sa Simo Elaa, ²⁰ pho ya yango, nali toma eya kanga bee maphanga na nyololo. Ndekobondela obokye nateya na bosomi pho ye bo sengyesi nga iteya.

Maphoo ma isokye

²¹ Tisikiyi, nwebi na nga owa lozingo na owaakolo moto wa etoma o molaa onte ya Nkolo, amoeyimola masimo manga maso, pho ya obokye oebe na bee me maphoo maankyekyi na makyele nga. ²² Naetomesi yo nde pho ya bomo, pho ya obokye oebe maphoo ma banga na obokye alenza mandondo ma bee.

²³ Bose, na lozingo, na ianola siute na Tata Nwaphongo na na Nkolo Yesu Klisto, ibe na bande. ²⁴ Le obokye ngolu ebe na bee baso baazingye Nkolo wa banga Yesu Klisto na lozingo lotelounve.

Mokanda nwa Polo oka Bafilipi Maphoo ma etatele

Polo akyekye imola Simo Elaa o mokyisi munene nwa Filipi o mofembo nwe nwa ibale (Bitoma 16.12-40).

Sima ya banaa mambula, waba yo o boloko o Efese, Polo amba komela bato ba Filipi mokanda mumu pho ya ibaphe melesi pho ya sindo ya motomelaka bee na Epafrodite. Amba kula balenza obokye baphilane na Nkolo Yesu Klisto, bee samiambya na nwana bokyikyiki o mateya maa boole manyoloko o ingomba sa be.

Mokanda mumu bamobangye mokanda nwa nkyisa pho tata o etatele nono o suka, Polo kawo nde maphoo ma nkyisa. Nkyisa me yaangane nde na ikumola Nkolo bo wakomama wango o Bafilipi 2.6-11.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Bafilipi 1.1-2: Maloba ma etatele
- Bafilipi 1.3-11: Ibondesi sa Polo pho ya bato ba Filipi
- Bafilipi 1.12-26: Maphoo maawene Polo o ianola se
- Bafilipi 1.27-2.18: Bomoo pha baanosi o onte ya Yesu Klisto
- Bafilipi 2.19-30: Maumunya ma Polo pho ya Timote na Epafrodite
- Bafilipi 3.1-4.9: Mateya ma Polo ndengye na ndngye
- Bafilipi 4.10-20: Ekamba ya Polo na baanosi ba Filipi
- Bafilipi 4.21-23: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo na Timote, baombo ba Yesu Klisto, toekomele bee basantu baso onte ya Yesu Klisto, bali o Filipi, bee na Bakyenyesi ba ingomba baso na bato ba etoma ba be: ² Le obokye ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be.

Ikumbela na ibondelē

* 1:10 1.10 Baef 5.10

³ Naphe Nwaphongo wa nga melesi imbele siso sieyumunya nga. ⁴ Imbele siso siibondelē nga pho ya bee baso, nabondelē na nkyisa, ⁵ pho waangana na nga o etoma ya ikyemimola Simo Elaa, tata mokolo nwa etatele nono unwanwa eye. ⁶ Nali na ianola na lowo lonolo: «Iyo owa tata etoma elaa onte ya bee, amokye na yango nono o suka, nono o mokolo nwaamoyaa Yesu Klisto.» ⁷ Nali na elongyi ya iba na maumunya mamana pho ya bee baso, pho oli o ndondo ya nga. Pho naboli nga unwanwa eye o boloko, na wabaka nga o nze pho ya ibanza na ikyemiimola Simo Elaa, bee baso wazwa ikabo nde bo wazwa nga. ⁸ Nde phele, Nwaphongo ali nzoka ya nga, kaebe obokye naezingye bee baso na lozingo la Yesu Klisto.

⁹ Emba kyeka ibondesi sa nga: «Le obokye lozingo la bee lokole na boikye, lotonde na sakolo iyeba na na sakolo isosolo. ¹⁰ Pho ya obokye obe na makokyi ma isosolo maphoo mali malaa. Emba mokolo nwa moya Klisto, obe balaa na sa mooya».* ¹¹ Wamotonda na maphoo ma bosembo onte ya bee maute na Yesu Klisto, o nkyemo na o ikumo sa Nwaphongo.

Simo Elaa enyango mboka eso

¹² Bande, nazingye obokye bee oebe: Maphoo mankomesi, mansungyi pho Simo Elaa enyangye mboka eso. ¹³ Yango mena, bato baso baakyele etoma oka mokonzi na bisuu, baebe unwanwa obokye banzakya pho ya Klisto, ¹⁴ na bebi na nga baikye onte ya Nkolo, oaweni bee obokye nali o boloko, bakuli butwa imola lloba sa Nwaphongo sa ilota.

¹⁵ Eli phele obokye bato bakyi onte ya bee baimole nkombo ya Klisto na phowa ya imekana, balukye obokye bandekye. Kasi bayoko baimole Simo ya Klisto na maumunya malaa. ¹⁶ Bakyi bakyele na lozingo. Baebe obokye nali o boloko pho ya iwela Simo Elaa. ¹⁷ Kasi baayoko, baumole Simo ya Klisto na imekana. Etoma ya bee teeli na ndengye elaa,

balukye obokye mpasi ya boloko ya nga ekule bakuyisama. ¹⁸ Lowo phe! Na bo maumunya ma b̄e mabee malaa naa bo mabee mabe, baumole nde Simo ya Klisto. Yango mena nali na nkyisa. Kasi naambaka baa nde na nkyisa. ¹⁹ Pho bo bondele b̄e pho ya nga na pho ya Bolobo pha Yesu Klisto boonsungye, naebe obokye maphoo maso mamana mamosuka na bolaa, namobika. ²⁰ Kokokana na phowa ekyeziya na nga na ná molemo moli na nga, esokye soo. Kasi esiikye ziko, ebe unwanwa eye na nkolo isoo, Klisto amozwa ngambo o nzoto ya nga, na bomoo pha nga na ná iwaa sa nga. ²¹ Pho, pho ya nga bomoo eli Klisto, emba iwaa eli mbano. ²² Kasi bo ibaa na bomoo o mokyisi wansungye ikyela etoma ya ntina, emba siebe lookokyi nga iolo. ²³ Nali o sato: Nali na phowa ya iwa pho nakye ba elele yonyo na Klisto, yango elekyi bolaa! ²⁴ Kasi pho ya be, elekyi bolaa obokye nataa baa na bomoo. ²⁵ Yango mena nali na ianola, naebe obokye esiwe, namoikala na b̄e baso, pho ya iesunga obokye okole, na obokye oanole na nkyisa. ²⁶ Pho ya obokye, na ikula yaa sa nga oka b̄e, nkyemo ya zwa b̄e onte ya Yesu Klisto ikule kola.

Ebasi pho ya Simo Elaa

²⁷ Lowo loolekyi: Mofesi nwa b̄e molongobane na Simo Elaa ya Klisto. Pho ya obokye bo naesi yaekyeka naa bo siiki yaa, naokye bawo pho ya b̄e. Emba namooka obokye ophisi na bokusi onte ya Bolobo, oli nde elele yonyo, emba konwane elele yonyo na ndondo yonyo, pho ya ibanza ianola saeyelela Simo Elaa. ²⁸ Namoeba na obokye b̄e tolote baini ba b̄e. Pho ya b̄e, kyeteya iwa sa b̄e. Pho ya b̄e kyeteya obokye b̄e obikiyi, emba maso maute na Nwaphongo. ²⁹ Pho taika eph̄e ngolu nde ya ianola Klisto, kasi nakoleka ná inyokomo pho ye. ³⁰ Yango mena tonwane ebasi elele yonyo. B̄e koebe, phanza waokoka obokye nanwane, emba natafa nde inwana.

2

Klisto taika luka ngambo

¹ Yango mena bo wali ilenza onte ya Klisto, ikuya onte ya lozingo, aangana onte ya Bolobo, im̄ele na ioka ngongo, ² mena kontonza nkyisa ya nga ooli b̄e onte ya booka. Na lozingo lonolo, ndondo yonyo, maumunya monomo. ³ Sakyela na imekana naa iluka ngambo eteli na ntina, kasi na imiuya onte ya b̄e na iwene bebi ndokolo baelekye. ⁴ Saluka nde bolaa pha we mampenza, kasi luka na bolaa pha bebi. ⁵ Yango mena, onte ya b̄e, ba na maumunya ndokolo bato bali onte ya Yesu Klisto. ⁶ Yo ooli bo Nwaphongo, taika zwa maumunya ma imikokyinya na Nwaphongo. ⁷ Kasi ale iso, amibuye moombo, abutwaka nde ya bato baso, na nzoto, awenenekye nde bo moto. ⁸ Amiuya yo mampenza, atosaka nono o iwa, nono o iwaa sa ekulusu. ⁹ Yango mena, Nwaphongo na ngolu ye, amotomba o ikolo, amba mola nkombo elekyi mankombo maso. ¹⁰ Pho ya obokye na nkombo ya Yesu, mabongo maso makusame, o ikolo, o se, ná o se ya manyete, ¹¹ pho ya obokye noko iso iwo obokye Yesu Klisto ali Nkolo, pho ya nkyemo ya Tata Nwaphongo.

Etoma ya baklisto

¹² Yango mena, bebi na nga ba lozingo, b̄e babaka nkolo iso na ikumo, saba na sango nde bo nali wamo, kasi na koleka inwanwa ootoli nga wamo. Na sakolo itosa Nwaphongo nana itekyenele, kyela etoma pho ya obokye obikiye. ¹³ Pho eli Nwaphongo okokyele onte ya b̄e obokye ozingye ombe na okyela bitoma kokokana na nwanjo nwe.

¹⁴ Sakyemi miima, saika ziko o maphoo maso makyele b̄e. ¹⁵ Na bomoo otoobe na lowo, etebaezwe na mooya. Wamoba bana ba Nwaphongo batebali na bobe onte ya bato baabe na batebali na boole.

Onte ya bato babana, b̄e kongyengye ndokolo moo. ¹⁶ Pho b̄e ophisi Iloba sa bomoo, eli nkyemo ya nga mokolo nwa moya Klisto, pho sikakyilingana bokyilingyenela naa iwene mpasi ya pha.

¹⁷ Emba na bo malongo ma nga masw-eye ya ibonza o mbeka na etoma ya ianola sa b̄e, nali na nkyisa, emba nasepele na b̄e baso. ¹⁸ Na b̄e me, ba na nkyisa, kumba na nga molongo!

Polo atomi Timote na Epafrodite

¹⁹ Nali na molemo onte ya Nkolo Yesu obokye namoetomela ndele Timote pho aya elenza. Emba namooka masimo ma b̄e maamundenza. ²⁰ Sili na moto mosu ooli na maumunya bo maka nga, okoeumunya na bokusi. ²¹ Baso balukye nde bolaa pha b̄e mampenza, kasi phaka Yesu Klisto phe. ²² Kasi b̄e koebe obokye Timote aweninya bolaa phe. Akyela na nga etoma ya iimola Simo Elaa ndokolo nwana phenephe na ango. ²³ Yango mena, eli nde yo okoumunya nga etomela yo bo naebi ndengye eya mosuka lowo la nga. ²⁴ Nali nana ianola onte ya Nkolo obokye na nga namoyaekyeka nde ndele me.

²⁵ Emba naumunye obokye eli bolaa naebuyisa Epafrodite. Ali nwebi na nga wa etoma na okonwane na nga mbale. Emba b̄e wamotoma pho aya nsunga imbele saasengyelaka nga. ²⁶ Ali na phowa ekusi ya ikula ewene b̄e baso, kambe na mitungyisa pho waokaka simo ya bolosi phe. ²⁷ Nde phele, abaka na bolosi, nde mowe. Kasi Nwaphongo amooka ngongo, emba teli nde yo mampenza, kasi na nga, pho nga sazwa ngongo o ikolo sa ngongo. ²⁸ Yango mena nawelane iyetomela yo. Pho waamowene b̄e, okule samba, emba ngongo ya nga yamokuta uta. ²⁹ Onte ya Nkolo, omoyambe na nkyisa bokoyambe b̄e nwebi. Kumola na boikye bato bali boli yo, ³⁰ pho aunvaki wa pho ya etoma ya Klisto. Nde awa pho ya inkyelela imbele saba b̄e sakoka inkyelela b̄e mampenza.

3

Polo ambye molemo nwe onte ya Klisto

¹ Emba unwanwa eye, bande na nga, kumba onte ya Nkolo. Siotwe ikula ekomela maphoo maekomelaka nga phanza, emba eli pho ya bolaa pha b̄e. ² Okyebe na manva, okyebe na bato ba etoma baabe, okyebe na mobelesi moobe! ³ Pho bato baabele be, eli banga. Pho tokyelele Nwaphongo na isungyi sa Bolobo phe, tomikuya pho ya Yesu Klisto, toloomilemele banga mampenza. ⁴ Na bokomilele nga mampenza me, bo moto mosu kaumunya imilema yo mame, nga nakule milemela ileka yo. ⁵ Pho ya imibele mokolo nwa nwanbi sima ya ibotama, nali moto wa Isalayele onte ya bato ba Isalayele, o ibota sa Benzame, moela o ibota sa Baela, pho ya mobeke nwa Bafalisai. ⁶ Nabaka munyokosi nwa Ingomba. O lowoo la bosembo lookomi mobeke, tebakokaki inzoya.

⁷ Nzuka maphoo maso maabaka mbano pho ya nga, namaweni nde phaa pho ya Klisto. ⁸ Kyeka lolekyi na ntina: Iyeba Yesu Klisto Nkolo wa nga. Pho ye nabungye mbolo iso, emba nawene maphoo maso mamana ndokolo sokoto pho ya izwa Klisto ⁹ na pho ya iba isanga onte ye, sili moto wa bosembo pho nakumole mobeke, kasi pho nali na ianola onte ya Klisto. Eli nde Nwaphongo ookobuya moto, moto wa bosembo bote na ianola. ¹⁰ Ekpele yonyo ekyezingye nga, eli ieba Klisto, na ieba mwiya nwa ikundwa se, na ianga na mpasi ye, obokye namiulinya na iwa saawaka yo. ¹¹ Pho nali na molemo obokye na nga namokundwa onte ya bawee me.

Omilenza na mbangu pho olongye

¹² Sizingye iwo obokye nambo koma o mbomela naa obokye nambo zwa losengyesi na nga. Kasi nataba ikyilingana pho ya izwa losengyesi, pho Klisto [Yesu] ampila na bokusi mi eboko. ¹³ Oo bebi, siumunya obokye naunva zwa losengyesi. Kasi phowa ya nga eli nde obokye nabungye masoo malekana o sima ya nga, nakyende nde o boo. ¹⁴ Nakyilingane nono o suka pho ya izwa mbano ekyembangye na Nwaphongo izwa, onte ya Yesu Klisto, o ikolo.

¹⁵ Banga baso baalongobana, tosenyesi ikyela babona. Kasi boumunye ikyela ndengye esuu, nde phele Nwaphongo amoeteya nde me. ¹⁶ O maphoo maso, toikale nde o nzela ekyebengye banga nono unwanwa eye.

¹⁷ Bande na nga, bée baso benga matambe ma nga. Lembetela bato bamikambe ndengye eya wene bée oka banga. ¹⁸ Pho naeyimolaka mbala nzikye, emba nakule ewole lango lolo na mbembe o miyo, ngakye: Bato baikye babikye ndokolo baine ba ekulusu ya Klisto. ¹⁹ Mbomela ya bée eli iwa, Nwaphongo wa bée eli ibu sa be, emba maphoo mabaphe soo, mena nde mamiphambe na be. Bée babengye nde maphoo ma mokyisi. ²⁰ Kasi pho ya banga, mokyisi nwa banga moli o ikolo, emba moto okoziya banga bo Mobikye, eli Nkolo Yesu Klisto. ²¹ Yo amobongola nzoto ya banga yaa ngongo iye pho ya iibuya ndokolo nzoto ye ya nkyemo. Pho ali na mwiya nwa ikyela bomo, pho ali Mokonzi nwa maphoo maso.

4

¹ Yango mena, bande ba lozingo, baazingye nga na boikyi ikula ya wene. Bée oli nkyisa na eboko ya nga ya bokonzi. Bande na nga ba lozingo, ophilaka na bokusi onte ya Nkolo.

Bookaa, nkyisa, bose

² Naongye na Evodi na Setishe, iba na maumunya monomo onte ya Nkolo. ³ Na we, nwebi na nga owa phele, naongye na we obokye ifasungye. Pho banwana mbale na nga pho ya Simo Elaa, na Klema na bebi basuu baso baakyele na nga etoma. Makombo ma bée makomama o buku pha bomoo.

⁴ Ndekokumbe imbelele siso onte ya Nkolo! Nakule wo ngakye, ndekokumbe! ⁵ Bolaa pha bée boebane na bato baso. Nkolo ali phenephe. ⁶ Samitungyisa na ná ekpele, kasi o maphoo maso, umola bosenga pha bée oka Nwaphongo na ibondela, na ná inyingonela, na bomophekye melesi. ⁷ Emba bose pha Nwaphongo boolekye malondo maso,

pha mobanza mandondo ma bée na maumunya ma bée onte ya Yesu Klisto.

⁸ Pho ya isokya, bebi, kyela maphoo ma phele: Maambya kaa, na bosembo, na bopeeto, maakokyi bée izinga, maambya ngambo, maphoo maabongo, makokyi bato isamba. ⁹ Kyela oetoma iso yaaekolaka bée, yazwaka bée, na yaokaka bée na yawenekye bée onte ya nga. Emba Nwaphongo owa bose amobaa na bée.

Polo ka phe bato ba Filipe melesi pho ya nsindo ya be

¹⁰ Nali na nkyisa boikye onte ya Nkolo pho ya obokye okuli weninya phowa ya bée oka nga, na pho ya obokye konzumunya, kasi toikaka zwa nde nzela ya ieweninya. ¹¹ Siiwo pho nakayee. Pho naekola onte ya maphoo maso ikyekyela nde ili na nga. ¹² Naefe ibika onte ya ikaya na ibika onte ya ezwele. Naekola onte ya maphoo maso nana ndengye iso iba na itonda nana iba na nzala, na ibika onte ya ewzele na ibika onte ya ikaya. ¹³ Nakokyi ikyela maso mamana, pho ya Klisto ookonkuya. ¹⁴ Emba, bée okyesi bolaa, ookabi bée na nga ngongo ya nga. ¹⁵ Bée koloebe, bée bato ba Filipi, o etatele yaikyemiimola Simo Elaa, waamana nga o Makedeniya, imbelele me Ingomba sonoso tesaikaka umunya lowoo la iphuti sa nga, manya nde bée. ¹⁶ Pho o Tesaloniki, bée waunva ntomela nsindo mbala yonoyo naa ibale yasengyelaka na nga. ¹⁷ Teli obokye nalukye mosindo, kasi nalukye nde obokye obote mbuma nzikye o bitoma ba bée. ¹⁸ O maboko ma nga nali na iso iengyesi na nga, naa ileka. Nazwe na sindo itomesi bée na Epafrodite, emba unwanwa eye, nali na iso phele. Nsindo ya bée ili ndokolo malasi ma solo elaa, mbeka ekyeanole na ekyesambe Nwaphongo. ¹⁹ Emba Nwaphongo wa nga amoetenza na iso isengyesi na be, ikokana na bonene phe, na ná nkyemo ye onte ya Yesu Klisto. ²⁰ Le obokye nkyemo ibe na Nwaphongo ango wa banga pho ya bipha na bipha. Ame.

Ndongolo ya suka

²¹ Longolo basantu baso onte ya Klisto Yesu. Babi baali na nga baelongosi.

²² Basantu baso baelongosi, konza bali o ingambi sa Sezare.

²³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebee na bee baso.*

* **4:23** 4.23 Bakokyi na iwo obokye: Na ná Bolobo pha be.

Mokanda nwa Polo oka Bakolose Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko. Yo taikaka eba baanosi ba Kolose. Moto owa baebaka eli nde nwebi ne Epafras moto owaimolaka Simo Elaa omoo. Emba amba yaimola Polo obokye batati inyangola masimo masuu manyakune onte ya baanosi. Babateya obokye: Pho ya iyeba Nwaphongo, esengyesi obokye bato bakumole na boikye malobo mabangye bee «Bakonzi ba ikolo na munse», bambe kula na mibele na ikumola mibeko ndengye na ndengye mikyekyi ntoma.

O etee eya ntubo, Polo aphe Nwaphongo melesi pho ya ndengye eyalobikya Klisto. Yo alekyi malobo miso, eli nde yo oli mokonzi nwa Ingomba (1.3-2.3). O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi obokye bakyebe na mateya ma boole (2.4-25). Asokya na iteya mobesi mowa molongoba na bato ba Klisto na ba Ingomba. Ebe onte ya mabota naa onte ya mokyisi. Bobele amba beya baanosi (3-4).

Mateya maa boole matokolo imbele siso. Nabo mawenene ndokolo mali nde manyakune, mango maso mabende bato pho bamanya maumunya ma bee oka Klisto. Nzuka eli nde yo oli munene, yo moto owa manya bato o boombo bosoo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- Bakolose 1.1-8: Ibeya
- Bakolose 1.9-2.19: Klisto ali nza na etoma ye eli iye?
- Bakolose 2.20-4.6: Bomoo boonyakune onte ya Klisto
- Bakolose 4.7-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, nali toma ya Yesu Klisto bo wazinga Nwaphongo. Nga na nwebi na banga Timote, ² toekomele mokanda mumu, bee basantu baa Kolose, baakolo bebi na banga onte ya Klisto. Le obokye ngolu na bese ikyiute oka Ango wa banga Nwaphongo ibee na bee.

Polo kaphe Nwaphongo melesi

³ Tophe Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto melesi pho ya bee o mabondesi ma banga ma nkolo iso. ⁴ Tooka simo ya ianola sa bee oka Yesu Klisto, na pho ya lozingo looli na bee oka basantu basoo, ⁵ na molemo nwa bee mi yaebongyisela Nwaphongo o ikolo. Molemo nwaokaka bee phanza o nzela ya lloba saa phele, sili Simo Elaa. ⁶ Simo me Elaa eyakomaka nnono oka bee, eenyango o munse munso, kyeembe na bota mbuma ikyikole nde bowa kyela yango onte ya bee, tata mokolo nwaokaka bee na nwa ebaka bee na phele ngolu ya Nwaphongo. ⁷ Ikokana na mateya maephkye Epafras, ekamba ya banga na nwebi wa etoma, owakyela etoma pho ya bee ndokolo owaakolo moto wa etoma wa Klisto. ⁸ Aloimola ndengye ya lozingo laephe Bolobo.

⁹ Yango mena, o mopha nwaka banga, tata mokolo nwa looka banga, toloole ibondele pho ya bee. Toongye na Nwaphongo obokye aephe saakolo zebi na malondo maute na Bolobo phe. ¹⁰ Na bomoo, wambabika bookozingye Nwaphongo, waamba na kyela iso ikyimophe nkyisa. Wamokyela na maphoo maso mabote mbuma iinda, wamba na kola na iyeba Nwaphongo sakolo iyeba. ¹¹ Bamokuya o maphoo maso na mwiya nwa nkyemo ye, emba na bomoo wamokoma na ilendendala na na ikanga motema o bimekyi bisoo.

Zembo pho ya Klisto ooli mokonzi nwa ikolo na munse

¹² Na nkyisa, phe Tata melesi, pho eli yo owakyela bokye ozwe na bee iyalo o ilaka sa basantu onte ya moo.

¹³ Alomanya o bokonzi pha enzombi, amba lobuya o bokonzi pha Nwana we wa lozingo. ¹⁴ Onte ye tokando, masumu ma banga malimbisami.

¹⁵ Ali elalaa ya Nwaphongo otowenene, Mwana owa boo onte ya bikelamo bisoo,

¹⁶ pho iso yakyelama onte ye, o ikolo na o se,

bikelamo biwenene na biteebiwenene,

ebe na phembō iso ikiyangyele mokyisi
 ŋwa enzombi,
 iso yakyelamaka nde ne na phō ye.

¹⁷ Emba iyo ali o boo pha maphōo maso,
 iso ili nde phō ye,

¹⁸ emba iyo alii moto ŋwa nzoto, nzoto me
 eli Ingomba.

Ali etatele,

Ŋwana owa boo onte ya bawe,
 phō afe o maphōo maso moto wa boo.

¹⁹ Phō Ŋwaphongo asepele
 imizasa mobimba nwe munso onte ya
 Klisto.

²⁰ Na nzela ye, ná phō ye, Ŋwaphongo
 abongya na phō iso.

Na nzela ya malongo maasweya ŋwana
 we o ekulusu, Ŋwaphongo abuya
 bose ebe na ose ebe na o ikolo.

²¹ Emba b̄e baabaka phanza
 babutu, b̄e baabaka na bitoma bibe
 baweniyaka bonguna bookusi na
 Ŋwaphongo, ²² kyeka obokye unwanwa
 eye Ŋwaphongo aebongya phō ya nzoto
 ya Ŋwana, na iwa se, phō ya eweninya o
 boo phe basantu, sa mooya na sa intōo.
²³ Kasi esengyesi obokye, na ianola,
 ophile na bokusi b̄e sakatusa, samana o
 molemo ŋwa Simo Elaa eya okaka b̄e,
 eya imolaka b̄e bikyelamo biso bili o
 mokyisi, emba inga Polo, nabuto moto
 wa etoma phō yaimola Simo me Elaa.

Ebasi ya Polo

²⁴ Unwanwe eye nali na nkyisa onte
 ya malosi maokye nga phō ya b̄e.
 Na nzoto ya nga, nakokya malosi
 ma Klisto mata baa o nzoto ye ili
 Ingomba. ²⁵ Nabuto moto wa etoma wa
 Ingomba, kokokana na etoma eyampe
 Ŋwaphongo phō ya b̄e. Etoma me
 eli iunva iyimola Iloba sa Ŋwaphongo,
²⁶ sekyele eyabombama minyabipha
 emba Ŋwaphongo aeweninye unwanwa
 oka basantu b̄e. ²⁷ Azingaka
 ibateya ezwele na nkyemo ya sekyele
 eyabombama me onte ya bapakano.
 Klisto ali onte ya b̄e, molemo ŋwa
 nkyemo! ²⁸ Eli yo okoimole banga.
 Toimole moto munso, toteya na moto

munso na zebi sisō, phō ya ibuya moto
 munso moto olongoba onte ya Klisto.
²⁹ Yango eli ntina ya etoma ekyenwane na
 nga, ya ebasi ekye kambe nga na bokusi
 pha Klisto bookyele na mwiya onte ya
 nga.

2

¹ Phō nazingye obokye b̄e oebe ebasi
 ye ekusi ekyenwane nga phō ya b̄e, phō
 ya ba Laodikiya, na phō ya basuu baikye
 bate baika na nvene nga mampenza.
² Nazingye obokye na bomō, mandondo
 ma b̄e malenzame na laakolo lozingo,
 bazwe ezwele ye eso, na saakolo iyeba,
 na iyeba sekyele ya Ŋwaphongo eli Klisto.
³ Ezwele eso ya zebi na ya boebi ya
 bombama onte ye. ⁴ Nawō babona phō
 obokye moto sayaekosa na molete ŋwa
 iwōo. ⁵ Nabō na nzoto sili onte ya b̄e,
 kasi na bolobō nali na b̄e, nali na nkyisa
 ya ieyeba obokye ophisi bitemi ba b̄e na
 bokusi pha ianola sa b̄e oka Klisto.

Phakolo bomōo boute nde na Klisto

⁶ B̄e waanola Yesu Klisto iba Nkolo
 ya b̄e, yango mena b̄e ikala nde
 ibenga nzela ye. ⁷ Nyosa ne nkanga
 ophikame nde mi yo. Obe na ná ianola
 sikusi bo waeteyaka b̄e, emba ophokye
 Ŋwaphongo melesi imbēle sisō.

⁸ Okyēbe obokye moto na mōnōmō
 saebisa o izengye sa zebi sa bomoto
 siiwenene ndokolo eli makolo malondo
 nzuka eli nde mateya maute na bato. Iso
 miina kyiute na phembō ya mokyisi kasi
 na Klisto phe. ⁹ Phō mobimba muso ŋwa
 Ŋwaphongo mozasi o nzoto ya Klisto.
¹⁰ Emba ooli b̄e onte ya Klisto, otondi
 na phaakolo bomōo. Yo ali oikolo sa
 phembō iso. ¹¹ Baebelēkye nde onte ya
 Klisto. Ibēle me teli sikyelame na nsee ya
 bato, simanya b̄e etee ya nzoto kasi eli
 ibēle saaka Klisto.* ¹² Phō waabatisamaka
 b̄e, yabaka ndokolo wakundamaka ne
 molōngō mōnōmō. Wamba kula kundwa
 ne molōngō o nzela ya ianola siili na b̄e
 mi phembō ya Ŋwaphongo, owamokun-
 dola onte ya bawe. ¹³ B̄e babaka phanza
 bawe phō ya bofe pha b̄e na wataka

* **2:11** 2.11 Ibēle sa ka yesu Klisto sili obokye kamanya mofesi ŋwa moto mokasi ŋwaa masumu.

ba b̄e ngbotu, akuli ebuya na bom̄o molonḡo n̄e. Alolimbisa bofe pha banga bos̄o. ¹⁴ Aziminye mobeko mwa baka molophunde, amolem̄olo na imobakya o ekulusu. ¹⁵ Nwaphongo amanya mwiya n̄wa ph̄embo iso, aiphe s̄o omiyo ma bato bas̄o na bowa ilonga Nwana w̄e o ekulusu. ¹⁶ Boebe babona moto saeyoya ph̄o ya ntoma naa ph̄o ya maleku naa ph̄o ya eselek̄o naa ph̄o ya bokombe pha sika, naa ph̄o ya sabata. ¹⁷ Iso mina ili nde elalaa ya maph̄o mamoya, kasi lona lakolo low̄o eli nde Klisto. ¹⁸ Moto mon̄om̄o saeiya. B̄e bakumisa na imiuya sa b̄ole, baasambele banze, baaumunya nde maph̄o mawene b̄e ond̄o, bato m̄e bali na maumunya nde ma bomoto, m̄e maabaphe mawala. ¹⁹ B̄e, tebaangane na Klisto, ooli mot̄o. Ka eli nde mot̄o moophe nzoto iso ieyengyesi na yango obokye mantonga na nsoti ibee elele ȳonȳo. Emba eli Nwaphongo okokosa ina nzoto.

²⁰ Bo umbo waa na Klisto molonḡo ombi na mana o boombo pha maph̄o ma mokyisi mumu, ph̄o ya'ye koanole ukula kyelela mibeko ndokolo bom̄o pha b̄e botabaa nde o maph̄o ma mokyisi mumu? ²¹ Sakpa! Sameka! Sakuma! ²² Eso meena eli nde maph̄o maam̄ot̄o bo moto kamakyelele. Mena eli mibeko na mateya maaute na bato! ²³ Maph̄o m̄e mawenene bina ndokolo maph̄o maa zebi, matome moto isambela na bokusi ph̄o ye mampenza, imiuya, na imba miweninya bolosi. Kasi mibeko m̄e temili na ntina ph̄o mikokya nde maph̄o ma bomoto.

3

¹ Bo waakwa b̄e na Klisto, luka mbolo ili o ikolo, wazasi Klisto o eb̄oko ya boloo ya Nwaphongo. ² Umunyaka maph̄o mali o ikolo, kasi maa munse phe. ³ B̄e waawa, na bom̄o, emba bom̄o pha b̄e pha mibomba na Klisto, onte ya Nwaphongo. ⁴ Ph̄o Klisto ali phaakolo bom̄o pha b̄e, na b̄e m̄e, wamowenene n̄e onte ya nkyem̄o ye.

Moto oomokasi na moto oomunyakune

⁵ Na bom̄o, ole bitoma biibe ba b̄e ba mokyisi: Bondumba, sokoto, ph̄owa ya nzoto, looto, ph̄o looto eli isambela bikyeko. ⁶ Kyeka maph̄o maabangye ȳo ya Nwaphongo. ⁷ Phanza wataaka ba b̄e o maph̄o mama, mobesi n̄wa b̄e n̄wabaka bom̄o m̄e. ⁸ Unwanwa eye, na b̄e m̄e, omanya maph̄o mas̄o maama: Ȳo, itomb̄o, kabu, bitoo, maloba mas̄o mabe m̄e satokolo o nok̄o ya b̄e. ⁹ Sa katelana onte ya b̄e ph̄o wamanya moto oomokasi na maph̄o mabaka yo kakyele. ¹⁰ Emba b̄e olati moto omunyakune, iyo oobuto na phakolo boebi boomulinya na elala ya Nwaphongo wamokyela. ¹¹ Unwanwa, tewakuli ba Baela naa Bayuda, bato babele b̄e naa bato ba teika bele be, babutu, moto owatanga, moombo, moto wa somi, tefali na bokyese. Kasi Klisto ali maph̄o mas̄o na ali na o iso.

¹² Ph̄o b̄e oli baalo Nwaphongo, basantu b̄e bazinga yo, olate ndondo ya ngolu, ndondo elaa, ndondo ya imiuya, bonyile, na ikanga motema. ¹³ Ndekokuyane onte ya b̄e, bo nwebi akyesi bofe olimbisane onte ya b̄e. Bo waelimbisa Nkolo ya banga, na b̄e okyele nde bom̄o m̄e. ¹⁴ Emba epkele elekyi ntina eli, ilata lozingo: Bookyesi bom̄o, wamoba b̄e bas̄o elele ȳonȳo na ná ndondo ȳonȳo. ¹⁵ Le obokye bose boephe Klisto, bokonza mandondo ma b̄e, ph̄o obokye Nwaphongo aebanga ph̄o obokye obe b̄e bas̄o nzoto ȳonȳo, ndekomophe melesi mbala na mbala m̄e.

¹⁶ Le obokye Iloba sa Klisto na ezwele ya sango sizwe eziye onte ya be. Oteyanakye, ombakye na kyebisana na zebi sis̄o siikokyi. O mandondo ma b̄e, tubela Nwaphongo membo ma imophe melesi, omokumole na membo masuu maute na Bolobo. ¹⁷ Iso iikokyi b̄e iwo naa ikyela, oikyele na nkombo ya Nkolo Yesu, na iphe Tata Nwaphongo melesi na nzela ye.

Mozalesi n̄wa ibota

¹⁸ Basi, ndekomuiya obo pha bampele ba b̄e, ndengye ekokyi o miyo ma Nkolo.

19 Bampele, zingaka basi ba b̄εε, saphinyoaka na b̄εε.

20 Bana, kumolaka baboti babe na maphoo maso, kyeka maphoo mazingye Nkolo oka b̄εε. 21 Batata, satombiyaka bana babe, pho b̄εε sabaa na ngongo.

22 Baombo, kumolaka bakolo ba b̄εε ba wawa o se o maphoo maso. Sa bakumolaka nde o miyo ma be, bokokyele bato baayoko obokye babasambakye. Kasi obakumole na motema monomo ya bato baalote Nkolo. 23 Na bo kokyele etoma ye, oekyele na ndondo elaa, ndokolo koekyelele Nkolo kasi bato phe. 24 Eba obokye, Nkolo amoephe ilaka ndokolo mbano. Nkolo okokyelele b̄εε eli Klisto. 25 Moto okokyele bofe amozwa etumbu na bofe bokyele yo. Pho Nwaphongo tali na mbelkye.

4

1 B̄εε bankolo, baka na baombo ba b̄εε na bosembo na ná phele, eba obokye na b̄εε me, oli na Nkolo monomo o ikolo.

Maphoo ma isokya

2 Baka na etungu ya ibondede, obakye na ná bokyengyi pha iphekye Nwaphongo melisi. 3 Bondelkye na pho ya banga obokye Nwaphongo alozibolele mozibo nwa iimola Simo ye. Na bomo, na moimula sekyele ya Klisto enyolesi nga o boloko. 4 Le obokye na eimole mboka eso bokokyi nga ieyimola. 5 Ndekomitambusa na bosembo o miyo ma bato batebali baklisto. Kyelaka babona imbele siso sizwe b̄εε nkonzoo ya ibaa na be. 6 Le obokye mowosi nwa b̄εε mobakye na lelele bo ya mokpa, baka na yela yaibusisa moto munso na ndegye ekokyi.

7 O maphoo mankyekyi, wamozwa masimo maso maanyakune na Tishike, nwebi na nga okozingye nga, yo owakolo moto wa etoma, ooli ekamba ya nga o etoma ya Nkolo.

8 Na etomesi yo nde pho aya eyimole masimo ma banga, ambe na lenza mandondo ma b̄εε. 9 Namotomi yo na Onezime, owakolo nwebi okozingye banga, auta nde oka b̄εε oomo. B̄εε bamoeyimola maphoo maso malekane

wawa. 10 Nwebi na nga wa boloko Aristarke, aelongosi, na Malako, nwana nyango na Balanabasi. Ombo zwa mateya pho ye: Bo akomi oka be, omoyambe na bola. 11 Yesu ookobangye b̄εε Yusitu aelongosi me. Onte ya Bayuda eli nde b̄εε bakyela na nga etoma pho ya bokonzi pha Nwaphongo, baabaka banzuya moo. 12 Epafra owauta oka b̄εε aelongosi. Yo moto wa etoma wa Yesu Klisto oototwe ibondede pho ya b̄εε obokye oteme nzi, ombakye na kyela maphoo maso maali o phowa ya Nwaphongo. 13 Nga nali nzoka ya bokowene yo bolosi boikye ya b̄εε, na pho ya baanosi ba Laodikiya na Ba Ierapolis. 14 Luka, nwebi na banga owa muunganga na Demasi baelongosi.

15 Olongoloko bebi bali o Laodikiya, na Nimifa na ingomba siangane o ingambi se.

16 Bo otangyi mokanda mumu waumbo, omotomele ingomba sa Laodikiya bamotangye me. Na b̄εε otangye mokanda nwa motoma nga o Laodikiya.

17 Pho ya isokya, wo na Alisipe obokye: Ndekoefe na etoma eephe Nkolo, oekyele na bolaa.

18 Eye molongolo mookomi nga Polo na maboko manga mampenza, b̄εε sabunga obokye nali o boloko.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na b̄εε!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu phenephe na ileka mbula mako matano o sima ya ikundwa sa Yesu. Mokanda me mokokyi iba mokanda nwa ntubo nwaakoma Polo. Mokokyi iba na mokanda nwa ntubo onte ya nkanda iso ya Sangola Eenyakune.

Tesaloniki yabaka mokyisi mozale mokonzi nwa manyete ma Makedoniya. Polo akomaka omoo imbanga se sa ibale. Bato baikye baanolaka mateya me, emba tamba nde kooko omoo phoo Bayuda ba omoo baambyaka mobulu. Yango mena amba mana o Tesaloniki, amba ya kyende o Bere (Bitoma 17.1-10).

Sima ya nkolo, wakoma yo Koliti, nwebi ne Timote amba moimola bo walekanaka maphoo o Tesaloniki. Emba Polo amba ya balongolo. Amba na balenza obokye bakyende nde o boo. Amba na babuyisela eyano o motuna nwaabaka bee bamitune phoo ya lowoo la ikundwa sa bawe na phoo ya iya sa Nkolo na nkyemo iso.

O moo nwa loloo, baanosi baayoko bamitune phoo ya ndengye eya mosuka maphoo ma mokyisi. Mokanda mumu mokokyi ilolingola mayele phoo moloimole nyango wa lowoo: Esengyesi obokye toteya obokye toli bato ba mokyisi nwa Nwaphongo, tombe na baa na ianola obokye nonoo itekye tomooba na Nkolo elele yonoyo phoo ya bobele (4.17).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Batesaloniki 1.1: Ibeya
- 1 Batesaloniki 1.2-10: Melesi phoo ya mobesi na ianola sa bato ba Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 2.1-3.13: Etoma ya Polo o Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 4.1-12: Mobesi moanole Nwaphongo
- 1 Batesaloniki 4.13-5.11: Iya sa Nkolo Yesu
- 1 Batesaloniki 5.12-28: Mateya na ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki sili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye ngolu na bose ibe na bee.

Ianola sa bato ba Tesaloniki

² Nkolo iso tophe Nwaphongo melesi phoo ya bee wa eyumunya banga o mabondesi ma banga. Imbele siso, ³ toeyumunya phoo ya ianola sa bee sili na bitoma, na lozingo la bee lookusi, na na imilenza sa bee o molemo, ikyite na Nkolo wa banga Yesu Klisto, o boo pha Nwaphongo Ango wa banga. ⁴ Babi na banga ba lozingo, eba na bolaa obokye Nwaphongo aeyolo. ⁵ Phoo waaya banga eyimola Simo Elaa, teyabaka nde na maloba pha, kasi na na bokusi pha Bolobo. Na iso yaabaka banga towoo ili ya phele. Wabaka banga na bee, koebe mobesi nwa banga. Tokyelaka babona phoo ya bolaa pha bee. ⁶ Emba bee, wamba lomkola banga na Nkolo, waa yamba bee loba onte ya minyoko na nkyisa ya Bolobo. ⁷ Yango mena, baanosi baso ba Makedoniya na ba Akaye, babuto iyemekola. ⁸ Emba uta na bee, loba sa Nkolo sioka, teli nde o Makedoniya na Akaye, kasi simo ya ianola sa bee oka Nwaphongo, enyango mboka eso obokye tolosengyesi na ikula woo. ⁹ Phoo moto na moto kaimole, wa woo yo phoo ya bee, ndengye eya loyamba bee na ndengye eya le bee bikeko phoo ya iyekpana oka Nwaphongo phoo ya imokyelela, yo ooli na bomoo na owa solongo. ¹⁰ Emba koziya Nwana we owa mouta o ikolo, eli Yesu owakundola Nwaphongo onte ya bawe. Iyo aalomanya o yoo ya Nwaphongo ekye ye.

2

Etoma eya kyelaka Polo o Tesaloniki

¹ Babi, bee mampeza koloebe na bolaa obokye, waloyamba bee, teli phoo ya pha. ² Kasi bee koebe obokye nabo touti inyokomo na itolama o Filipe, Nwaphongo olophokye bokusi pha

ikanga motema pho ya iya eyimola Simo Elaa onte ya minyoko. ³ Pho mateya ma banga temali maimamela, teloli na mamunya mabe, telookatele moto. ⁴ Kasi Nwaphongo alomeka pho ya ilophe Simo Elaa. Yango mena toteya nde bomoo, telolukye isepelisa bato, kasi nde Nwaphongo okomekwe mandondo ma banga. ⁵ Yango mena waateya banga, toloowo maphoo ma moletε, bεε koebe, tololi na maumunyama ma obokye olophe ekpele, nzoka ya banga Nwaphongo. ⁶ Tolombaa na luka ngambo oka bato, naa oka bεε, na oka bato basuu. ⁷ Emba tokokakyi iba bato banene onte ya bεε phele, pho toli batoma ba Klisto. Kasi tobaka onte ya bεε nde na bonyile, ndokolo nyango wa bana kabanza bana bεε mampenza. ⁸ Toezingaka na boikye, yango mena toloeyimolaka nde Simo Elaa ya Nwaphongo yango na yango, kasi toambyaka na bomoo pha banga mampenza, pho oli na motuya mwikye pho ya banga. ⁹ Bεbi, bεε umunya minyoko na nkuka ya banga, tokyela etoma oka bεε na moo na mokolo, pho banga saba ephesi ya monomo na bεε waaba banga toeyimole Simo Elaa ya Nwaphongo.

¹⁰ Bεε oli manzoka ma banga, ebe na Nwaphongo, pho mobesi nwa banga o boo pha bεε baanosi, teloika kyela masumu, tobaka na bosembo, na moto monomo takokyi ilooya na lowoo lonolo. ¹¹ Emba bεε koebe na obokye tokyela na monomo na monomo onte ya bεε ndokolo ango na bana be. ¹² Toekuyaka, toelenzaka, toongaka na bεε na bokusi obokye mobesi nwa bεε mosepelisa Nwaphongo okoebangye obokye onyolo o bokonzi phe na o nkyemo ye.

Polo akuli samba ianola sa Batesaloniki

¹³ Kyeka ntina ekye phe banga Nwaphongo melesi imbelele siso, waoka bεε Iloba sa Nwaphongo saeyimola banga, wasaanola, teli ndokolo Iloba sa bato kasi nde boli sango phele obokye Iloba sa Nwaphongo. Iloba me sikyele

onte ya bεε, bεε baanosi. ¹⁴ Emba bεε obuto imekola mangomba ma Nwaphongo maali o Yuda, maanola Yesu Klisto. Pho bεbi na bεε mampenza baenyokolo bo wanyokoloko Bayuda banaa nyango na bεε. ¹⁵ Bεε baboma Nkolo Yesu na baimosi, balonyokoloko me. Tebaikaka sepelisa Nwaphongo, emba bali banguna ba bato baso. ¹⁶ Balokatele iteya Iloba sa Nwaphongo oka bato batebali Bayuda pho babikye. Na bomoo, masumu ma bεε makule butwa nde maikye. Nonoo waa kaa yoo ya Nwaphongo mi be.

Polo ali na phowa ya ikula butwa o Tesaloniki

¹⁷ Bande, pho ya banga, na bokabwa banga na bεε pho ya nwanana imbelele, itakye na miyo kasi o ndondo toli elele yonoyo. Toli na phowa ekusi ya ekula ya ewene yango mena tokyele na ndenge iso obokye toyee. ¹⁸ Tobaka na phowa ekusi ya iyaa oka bεε. Nga mampenza Polo, mbala na mbala nalukaka na iya oka be, kasi molemba abaka kalokutole nde bokutosi. ¹⁹ Bεε oli molemo mwa banga na nkyisa ya banga na eboko ya banga ya nkyemo oboo pha nkolo Yesu imbelele sa moya yo. Teli bomoo? ²⁰ Nde phele, bεε oli nkyemo ya banga na nkyisa ya banga.

3

¹ Yango mena, bo tewaakulaka banga koka iziya tomba wene obokye toikale banga mampenza o Atene. ² Emba toetomele Timote nwebi na banga, kakyele na banga etoma ya Nwaphongo ya iyimola Simo Elaa ya Klisto. Pho ayaekuya na ielenza o ianola sa bεε. ³ Pho ya obokye moto salota o boo pha minyoko. Pho bεε mampenza koebe obokye tobangama pho ya mango. ⁴ Waabaka banga oka bεε, toeyimolaka obokye tosengyesi iwene minyoko bookyelami wango, bεε koloebe. ⁵ Yango mena, na nga sikokakyi kula ziya, natomi Timote aya nzwela masimo ma ianola sa bεε, pho naile obokye molemba aumbo eemeka, emba etoma ya banga onte ya bεε ekye pha.

⁶ Uḡwanḡwa eye Timote auti oka b̄e, ambi na loyelela na Simo Elaa ya ianola sa b̄e na lozingo la b̄e. Awo yokye b̄e otaba iloumunya nkolo iso na bolaa, oli na ná phowa ekusi ya ikula lowene nde booli banga na phowa ya ikula ewene. ⁷ Yango mena, b̄ebi, onte ya minyoko ma banga miso na bimekyi ba banga biso, tozwe bokusi pho ya ianola sa b̄e. ⁸ Emba uḡwanḡwa eye mandondo ma banga mauti pho b̄e ophisi nzela ya Nkolo na bokusi. ⁹ Melesi iye mikokyi banga iphe Nwaphongo pho ya b̄e, pho ya nkyisa ikyi okye banga pho ya b̄e o boo pha Nwaphongo wa banga? ¹⁰ Na moo na mokolo tobondela na etungu pho tozwe kongo ya ikula ewene obokye tokokya ikyizangye o ianola sa b̄e.

¹¹ Le obokye Nwaphongo yo mampenza, Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu baingole nzela o boo pha banga pho ya obokye toyee oka b̄e. ¹² Le obokye Nkolo akosa, ambe na tonza na boikye lozingo looli onte ya b̄e na lozingo looli na b̄e pho ya bato baso, ndengye ya lozingo loezingye na banga. ¹³ Na bomo, le obokye Nkolo alenza mandondo ma b̄e. Emba mokolo ḡwaamoya yo na bansatu b̄e banso, yo sa yaezwa na mapho mabe onte ya b̄e na obokye obe samooya o boo pha Ango wa banga Nwaphongo.

4

Mobesi mozingye Nwaphongo

¹ B̄ebi, pho ya isokya, toteyaka lolengye la mobesi mokokyi iba na b̄e pho ya isepelisa Nwaphongo. Nde phele komikambe nde bomo. Kasi uḡwanḡwa eye, toongye na b̄e emba tombe na ebondo na nkombo ya Nkolo Yesu obokye: Kula lendendala.

² B̄e koebe mateya maeteyaka banga bo wa wo Nkolo Yesu. ³ Kyeka phowa ya Nwaphongo: Eli obokye b̄e obe bato bansatu ombe na ba sakyela bondumba.

⁴ Moto na moto onte ya b̄e aebe ikpa ḡwanḡwasi na ndengye ya bonsatu na ya ngambo. ⁵ Samile obokye phowa ebe eekonza ya bato baayoko baate baefe

Nwaphongo. ⁶ Moto sakosa nwebi ne, yo samba na mokyela bofe mi lowo lalona. Pho Nkolo kaambebelele mi mapho maso mamana, nde bo waunva ewole banga na bo waekyebisa banga. ⁷ Pho Nwaphongo taika lobanga obokye toikale ikyela mapho maa sokoto, kasi mapho ma bosantu. ⁸ Yango mena, moto okole mateya mama, taale moto, kasi kale Nwaphongo okoephē Bolobo phe.

⁹ Pho ya lowo lokyeki izinga b̄ebi, telosengyesi iyekomela mokanda. Pho b̄e, Nwaphongo yo mampenza aeteya ndengye ekokyi b̄e izingana onte ya b̄e. ¹⁰ Emba eli nde lona lozingo lalona loweninya b̄e oka b̄ebi baso ba Make-doniya mobimba. Kasi bande, banga tolenza obokye okule kyela na bolaa koleka. ¹¹ Ba na phowa ekusi ya iba bose, ya ikyeka nde mapho ma b̄e mampenza na ya ikyela etoma nde na maboko ma b̄e mampenza, nde bo wawoko banga phanza. ¹² Pho mobesi ḡwa b̄e mobe ḡwa kaa o miyo ma bato bate bali baklisto, emba otofe ephesi ya moto.

Mokolo ḡwaa moya Yesu

¹³ B̄ebi, tozingye obokye toeyimole phele eso pho ya lowo lokyeki bawe, pho ya obokye obe saba na ngongo ya bato basuu baate bali na molemo. ¹⁴ Emba bo banga toanole obokye Yesu awa amba kundwa, nde bomo me, baawa onte ya Yesu, Nwaphongo aabayamba elele yonyo na Yesu.

¹⁵ Emba kyeka uḡwanḡwa eye loewole banga, eli iloba sa Nkolo: Banga baali na bomo, baamoikala noko o iya sa Nkolo, etelokyende na ḡwana bokyiki o boo pha baawa. ¹⁶ Waamookana iya samoambya yo, na ḡwesi ḡwa mokonzi ḡwa baanzelu na ilela sa mumbenzo ḡwa Nwaphongo, Nkolo yo mampenza amouta o ikolo: Emba baawa onte ya ianola Klisto bamokundwa phanza.

¹⁷ Sima banga baamoba na bomo imbele me, banga ná b̄e tomunetwa o mampata, pho yaikye vana na Nkolo o ikolo. Emba banga baso tomoba na Nkolo pho ya bobele. ¹⁸ Yango mena, kuyanaka b̄e na b̄e na mateya mamana.

5

Tokyengyekye

¹ Bande, pho ya lowo lokyeki imbele na bileko, tewali ntina obokye toekomele mokanda pho ya lango. ² Pho b̄e mampenza koebe na bolaa obokye mokolo nwa Nkolo n̄wamoya ndokolo waaye mwibi na mokolo. ³ Imbele sa mowo bato obokye: «Eye b̄ose, eye bokyengi», emba nde o sina imbele sasina ephambo ya bayelela mbala ȳonȳo ndokolo bolosi pha eswete ekyeokye n̄wan̄wasi owa ekama bo kalukye ifota, emba moto n̄onȳo m̄onȳomo etakokye ilota. ⁴ Kasi b̄e, bande, b̄e toli o enzombi, pho ya obokye mokolo me moebalikyinya ndokolo mwibi. ⁵ B̄e baso oli bana ba moo, bana ba nzanga: Teloli bana ba mokolo, na ba enzombi. ⁶ Yango mena, banga salala ebu ya bato baayoko, kasi tokyengyekye emba tombe na mibanza. ⁷ Baalale ebu, balale na mokolo, emba balangye maleku, balangye na mokolo. ⁸ Kasi banga baali bato ba nzanga, tobanza nzoto ya banga na bolaa, tolate ianola na lozingo ndokolo etobu ya ebasi, tolate o moto eboko ya molemo n̄wa lobiko.

⁹ Pho Nwaphongo taika loolo pho ya kabu ye, kasi aloolo pho ya obokye alobikya na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ¹⁰ Awa pho ya banga pho ya obokye na bo tokyekye na bo tolasa ebuu tobee na bomoo isanga ne. ¹¹ Yango mena, kuyinya b̄e na b̄e emba ombe na sungana b̄e na b̄e, nde bokokyele b̄e phanza.

Maloba ma isokya

¹² Bande, toongye na b̄e obokye okumole baamiphe mpasi ya ikyela etoma onte ya b̄e, baateya Nkolo pho ya iyebanza na iyeteya nzela ¹³ Ba na b̄e na ikumo siikye, na lozingo pho ya etoma ya be. Ba na b̄ose onte ya b̄e.

¹⁴ Bande, toongye na b̄e obokye oteya bato ba bokoo, okuya bato bali na ibale, sunga bato bate bali na bokusi, kanga motema na bato baso. ¹⁵ Kyeba obokye moto sabuya bofe pho ya bofe, kasi

nkolo iso, luka ikyela bolaa b̄e na b̄e na na bato baso.

¹⁶ Ndekobe na nkyisa nkolo iso, ¹⁷ b̄ondelake sa ema, ¹⁸ phakeye Nwaphongo melesi mi maphoo maso, pho Nwaphongo kazingye obokye okyelake babona, b̄e baangana na Yesu Klisto.

¹⁹ Sakubya etoma ya Bolobo Bosantu, ²⁰ sasemola maloba ma baimosi. ²¹ Kyitolela maphoo maso na bolaa: Ombe banza loolaa, ²² omizile na maphoo maso maabe.

²³ Le obokye Nwaphongo owa b̄ose, yo mampenza aebuya mobimba basantu. Le obokye abanza molimo n̄wa b̄e, na mokali n̄wa b̄e, na nzoto ya b̄e, ibe sa mooya pho ya mokolo n̄wa moya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ²⁴ Okoebangye ali moto okokokya mambunu me: Ekuli ba nde yo owa mokyela.

²⁵ Bande, b̄ondelake na pho ya banga me.

²⁶ Beya baanosi baso na ikoo na ikoo.

²⁷ Naeyongye na kombo ya Nkolo obokye: Mokanda mumu motangyeme o boo pha bebi baso.

²⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na b̄e.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

O mokanda mumu, Polo akuli butolela lowo la iya sa Nkolo Yesu (kyeka mokanda nwe nwa ntubo oka Batesaloniki). Pho lowo me labaka lotungyisa bato ba Tesaloniki.

- Bakyi onte ya bée babaka bawo békýe mokolo me mokomi phenephe (2.2). Polo kambe baimola bobo: Yambo ya obokye Nkolo Yesu aye na nkyemo, esengyesi obokye «Mooti» amiweninya, Zabulu owamoluka ibungya bato ba Nwaphongo na iikyela Nkolo ziko (2.1-12). Yango mena Polo kaongye na baanosi baphile Simo Elaa nzii, bée saphembe na ibondéle (2.13-3.5)

- Baanosi bayoko balekye ikyela etoma pho nde ya iziyya suka ya mokyisi, emba bambaka butwa nde iza ntoma ya bato basuu. Polo katomisa bato baa bokoo obokye babengye mobesi nwa baamiambya o etoma. Pho bée mampenza bakokye imibikya. «Moto ootozingye ikyela etoma, yo samba na za» (3.10).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Batesaloniki 1.1-2: Ibeya
- 2 Batesaloniki 1.3-4; 11-12: Polo kabondéle Nwaphongo pho ya bato ba Tesaloniki
- 2 Batesaloniki 1.5-10; 2.1-12: Mateya pho ya iya sa Nkolo Yesu Klisto
- 2 Batesaloniki 2.13-3.15: Mateya pho ya mobesi mobongyi na moanosi
- 2 Batesaloniki 3.16-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki siili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bese ikyiute oka Nwaphongo Tata na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée.

Nwaphongo amosambisa bato mokolo nwa moya Nkolo Yesu

³ Bande, tosengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya bée, embi ba nde bomoo, pho ianola sa bée sikole na bokusi, na lozingo loli na bée onte ya bée, lokole onte ya monomo na monomo na bée basoo. ⁴ Yango mena banga tomiphambe na bée onte ya mangomba ma Nwaphongo, pho ya ikanga sa bée sa motema na ianola sa bée onte ya minyoko miso na bimekyi bizwe bée. ⁵ Iso miina ili elembo ya bolombe pha bosomebo pha Nwaphongo, ntina me eli ya iyebuya bato baalongoba pho ya Bokonzi pha Nwaphongo bookyele bée bolosi.

⁶ Yango mena, Nwaphongo na bolombe phe amoenza mabeku oka bato baenyokolo. ⁷ Emba amoephe bée banyokolo be, iyema na banga elele yonyoy, imbele saa mowenene Nkolo Yesu, owamouta o ikolo na banze bée ba mwiya. ⁸ Amoya onte ya itumbu sa nwenya, pho ya iya phe etumbu oka bato baate baefe Nwaphongo na baate bakuummole Simo Elaa ya Nkolo wa banga Yesu. ⁹ Etumbu ya bée yamoba iwa sa bobele na bobele, itakye na boo pha Nkolo na ná nkyemo ya bokonzi phe. ¹⁰ Imbele sa moya yo, mokolo me, basantu bée baamophe nkyemo na bato basoo baanola Nwaphongo baamosamba. Emba bée baanola simo eyaeyimolaka banga wamoba o motango nwa be. ¹¹ Kyeka ntina ekye bondéle banga imbele siso pho ya bée, pho Nwaphongo wa banga awene obokye olongoba na mbela eya ebanga yo, obokye na mwiya nwe, akyele obokye okokya bolaa bosoo bozingye yo ambe na buya ianola sa bée sibe na bitoma. ¹² Na bomoo nkombo ya Nkolo wa banga Yesu yamoba na kyemo onte ya bée, emba bée onte ye, pho ya ngolu ya Nwaphongo wa banga ná ya Nkolo Yesu Klisto.

2

Yaamoya o boo pha iya sa Nkolo

¹ Bande, pho ya lowo lokyeki iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto na pho ya iyangana sa banga phenephe ne,

toongye na b̄e obokye: ² Saoto mau-munya ma b̄e izele na sa lota pho ya iwene sa baimosi, pho ya Iloba na pho ya mokanda monom̄o baiteye ndokolo yiuti na banga, yamba ekyela obokye oanole obokye mokolo n̄wa Nkolo mokomi. ³ Moto saekatela naa na ndengye iye. Pho oboo pha obokye mokolo mamuna mokokye, bato baikye bamole Nwaphongo emba na moto mobe amiweninya. Moto me eli yo moto wa mophe yo etumbu. ⁴ Iyo amotemele iso ikyi bangye b̄e manzambe na iso ikyi kumole b̄e, amokoma nono ikye zala o Ingambi sinene sa Nwaphongo pho ya iwo yokye ali Nwaphongo.

⁵ Tokuli na eba obokye naewolekye maphoo mamana wataka nga ba oka b̄e? ⁶ Emba inwanwa eye, b̄e koebe ekpele ekyemozimbe pho ya obokye amiweninya nde o imbele se. ⁷ Pho sekyele ya ikyela bofe kyekyele lolu etoma, esengyesi nde imanya okoezimbe unwanwa eye. ⁸ Emba moto mobe amiweninya, Nkolo Yesu amba mooto na muwe n̄wa munoko nwe emba aamounva na mwiya n̄wa iya se. ⁹ Waamoya moto o mobe na mwiya n̄wa Molemba, amiweninya na bitoma bikusi ndengye na ndengye, na bilekyesako, na mayaa babole. ¹⁰ Naa na malondo maso matemali na bosembo pho ya ikatela bato bamobunga, pho tebalka yamba lozingo la bosembo lokokakyi ifabikya. ¹¹ Yango mena, Nwaphongo kabatomele mwiya mwa ifabungya, mokyele obokye baanole maphoo ma bole, ¹² pho ya obokye ba phe etumbu bato baso baale ianola maphoo maa phele kasi bawene bolaa nde o ikyela maphoo matemali ma bosembo.

Nwaphongo aloolo pho tobikye

¹³ Kasi pho ya banga, bande ba lozingo la Nkolo, toengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya b̄e, pho Nwaphongo aeyolo tata etatele pho obikye na nzela ya Bolobo boemanya masumu, na na ianola sa b̄e sa maphoo ma phele. ¹⁴ Nwaphongo aebanga pho ya izwa ibiki na nzela ya Simo Elaa eya imola banga pho ya obokye ozwe

nkyemo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, bebi, phila na bolaa ombe na banza na bokusi mateya maso maeteyaka banga, na n̄wesi ikolo naa na mokanda. ¹⁶ Le obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza na Nwaphongo Ango wa banga owalozinga na owalophe na ngolu ye, nbondi sa bobele na bobele na molemo moolaa, ¹⁷ baebondo, bambe naekuya o maphoo maso malaa makyele b̄e na maawo b̄e.

3

Bondele pho ya banga

¹ Pho ya isokya, bande, bondele pho ya banga, pho ya obokye Iloba sa Nkolo sikyende o boo izele emba bato basikumole bookokyele b̄e me. ² Bondele na pho ya banga obokye tomane o nsee ya bato baa yoo na ya banguna: Pho baso tebali na ianola.

³ Nkolo yo ookokokya iso ikyiwo yo: Amoekuya, amba na ebanza pho Munguna saekyela bofe. ⁴ Pho ya b̄e, toli na ianola na nkombo ya Nkolo obokye ikyiwo banga na b̄e, koikyele, wamba na ikala nde ikyela. ⁵ Le obokye Nkolo akambe mandondo ma b̄e pho ya izinga Nwaphongo na na iititala ya Klisto.

Moto munsu aengyesi ikyela etoma

⁶ Bande, towo na b̄e o nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Obe itakye na nwebi munsu owa bokoo na otookye mateya maeteya banga. ⁷ B̄e mampenza koebe ndengye'ye esengyesi b̄e ikyela pho ya ibenga matambe ma banga. Waba banga onte ya b̄e, toloika ba bato ba bokoo. ⁸ Toloika onga na moto ipa sa iza, kasi onte ya minyoko na iphembe, na moo na mokolo, tokyelaka etoma pho banga sabaa ephesi ya monom̄o na b̄e.

⁹ Nde phele, tokokaka iyeyonga, kasi tozingaka ibaa ndakyisa ya imekola pho ya b̄e. ¹⁰ Kasi waabaka banga oka b̄e, toephekye mobeko mumu: Bo moto tazingye ikyela etoma, yo samba na zaa! ¹¹ Emba tookye bawo obokye wali onte ya b̄e bato ba bokoo, tebakyele ekpele kasi banyolo nde o maphoo ma bato. ¹² Towo

na bato baabana, tombe na balenza na nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Bakyele etoma ya bée bose emba bazee ipa siizwe bée mampenza.

¹³ Pho ya bée, bande, bée saotwa ikyela bolaa. ¹⁴ Bo moto tatosee ikyiewole banga o mokanda mumu, okyebé ne, bée sakula ba ne pho aokye so. ¹⁵ Samba mokpa ndokolo mbomi, kasi omooya bo ookooya bée nwebi.

Mapambosi na ibeya sa suka

¹⁶ Le obokye Nkolo owa bose aephe yo mampenza bose nkolo iso na ndengye iso. Nkolo abe na bée baso.

¹⁷ Eli nga mampenza Polo oekomesi munkanda mumu na eboko ya nga mampenza na oebeye. Mena eli elembetele ekyekyele nga o nkanda ya nga. Eli mokomesi nwa nga. ¹⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na bée baso.

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Timote Maphoo ma etatele

Ango wa Timote abaka Moela, nyango abaka Moyuda owa butwa moklisto. Polo avanaka na Timote pho ya mbala eya ntubo o mokyisi na nkombo Listre (Bitoma 16.1-4), mena yabaka o imbanga sa Polo sa ifale. Kobanda wawana, Timote abutwaka monomoo baabaka bakye mitambula na Polo o mabanga me maikye ma iimola simo elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo manene maato:

- 1 Timote 1.1-20; 4.1-5: Polo kakye-bisa Timote pho ya mateya ma bole, na maphoo makyekyi mibeko ma Bayuda na bato batebali bayuda
- 1 Timote 2-3: Polo kaphe Timote molongo nwa ibongya losambo, na mobesi mosengyesi iba na bakambi ba Ingomba
- 1 Timote 4.6-6.21: Polo kateya Timote ndengye esengyesi yo ikyela etoma ye onte ya baanosi, pho abe awaakolo moto wa etoma wa Yesu Klisto

O mokanda nwe, Polo kaongye na banga obokye banga satosaka nde mibeko ma Ingomba na bakambi ba sango, kasi tobe na sakolo ianola pho yaikumola Yesu Klisto, mobikye wa banga (2.3-6).

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, pho ya ndingyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga na Yesu Klisto molemo nwa banga, ² oka we Timote, owakolo nwana wa nga o ianola, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Bateye ba bole

³ Bo wawoko nga na we imbele sa kyekye nga o Makedoniya, ba o Efese pho ya ikatela bato baayoko bee sateya

mateya maa bole. ⁴ Obakatele bee sami-ambya o bikoo ba pha na itondoloko mabota saunva. Maphoo mamana mabote nde miko kasi nwango nwa Nwaphongo phe, mookokyisame onte ya ianola. ⁵ Ntina ya motindo me eli lozingo looute o ndondo elaa, na maumunya malaa na ianola sa phele. ⁶ Pho ya iba sabenga nzela eye, bato bayoko babungyi nzela, babengi bowole bowole phaazanga ntina. ⁷ Bamitate iba bateye ba mibeko, nzuka tebaebe naa maphoo mawo bee naa maphoo mateya be.

Eyaakolo ntina ya mobeko

⁸ Pho toebe obokye mobeko ali molaa bo moto kamokyelele ndokolo mobeko. ⁹ Pho, toebe na bolaa bobo: Mobeko temoli pho ya moto o molaa, kasi pho ya bato baatebatosa na batombi, bato babe na bato ba masumu, baatebakumole Nwaphongo ebe na mbolo iisantu, babomi ba bato, ebe ba ango ebe ba nyango, ¹⁰ baakyele bondumba, baalale na bebi na bee bampele, baaungye ba baombo, bakati ba bole, baakate seleka ya bole, na maphoo maso maatemele mateya ma phele. ¹¹ Mateya me eli Simo Elaa ya nkyemo ya Nwaphongo owa ngambo eya mpe bee pho naebanza.

Polo aphe melesi pho ya ngongo ya Klisto

¹² Naphe melesi na owampe bokusi, Yesu Klisto Nkolo wa banga: Eli yo moto owa wene obokye nakokyi amba nkpa o etoma ye, ¹³ nga owabaka phanza motiyosi, munyokosi na moto wa nkamba. Kasi anzokyele ngongo pho nakyelaka saeba ntina, na izanga ianola. ¹⁴ Phele, ngolu ya Nkolo wa banga, ebe na ianola, na lozingo looli onte ya Yesu Klisto yatonda mi nga.

¹⁵ Iloba sisi sili sa phele, sikokyi ianolama na bato baso obokye Yesu Klisto aya o mokyisi pho ya ibikya bato ba masumu boli nga, inga moto owa o boo. ¹⁶ Kasi bo anzokyelaka ngongo, eli pho ya obokye oka nga, moto owa o boo, Yesu Klisto ateya ndondo ye elaa, ndokolo ndakyisa pho ya bato bamoanolela, pho ya bomoo pha bobele.

¹⁷ Oka mokonzi owa bobele,
Nwaphongo ooli nde yo monomō,
ootowe, ootowenene,
ngambo na nkyemo
pho ya bobele na bobele. Amē.

Inwana ebasi elaa

¹⁸ Timote, njwana wa nga, kyeka mobeko moephe nga, ikokana na noko ya baimosi baakalakala pho ya we. Noko me ibe bokusi pha we o ebasi elaa ekye njwane we; ¹⁹ na ianola na maumunya malaa. Bato baayoko balekye ikyela babona, emba bamba zinza ianola sa be. ²⁰ Onte ya bee wamozwa Imene na Alegizandre, na baambya oka Zabulu, pho baekole iba sakula tiyola Nwaphongo.

2

Mateya pho ya ibondela

¹ Naongye na bee obokye o boo pha maphoo maso, nde koongye, nde kobondela, nde konyingonele, nde kophe melesi, pho ya bato baso. ² Pho ya bakonzi na baaloangyele, pho tobe bose na ikyela maphoo malaa na ma kaa. ³ Kyeka maphoo malaa na masepelisa Nwaphongo Mobikye wa banga, ⁴ okozingye obokye bato baso babikye emba baebe bosembo.

⁵ Pho Nwaphongo ali nde yo monomō, na mobongye ali nde yo monomō onte ya Nwaphongo na bato, moto monomō: Yesu Klisto,

⁶ owa miambya pho ya iikola bato baso.

Mena eli Simo eya imola bee o imbele sa mekama, ⁷ na pho ya simo me nakyelamaka na nga owakolo toma, na wo nde phele, siikate, nga nali nganga mayele wa nkyisi onte ya ianola na onte ya bosembo.

Bampele na babasi o losambo

⁸ Nazingyi obokye bampele babondela o bilele biso, batombe maboko masantu o ikolo, sa kabu na na bookaaa.

⁹ Pho ya babasi, balate molato molongoba, bee sa lekyinya ndelo: Naa na itonga suwe, naa na bayaka ba wolo, naa na mbongyesi ya motuya. ¹⁰ Kasi balate nde bitoma bilaa, bolongobaa na babasi bakyele etoma ya bosembo.

¹¹ Imbele sa mateya, njwanwasi asengyesi ikala bose na imiuya sisō. ¹² Nga, siiphe nzela obokye njwanwasi kateya na aangyele lele. Aikale bose. ¹³ Eli nde Adama owa kyeka bee phanza. Ewa sima. ¹⁴ Emba teli Adama owa kosaka be, kasi eli njwanwasi owa kosama, amba buka mibeko. ¹⁵ Na bo ebe bomō, njwanwasi amobika na ibota se, kasi ambe nde banza ianola, lozingo na bosantu phe sa mawala.

3

Bakambi ba ingomba

¹ Lowoo loowo nga lolo loli nde phele: Bo moto ali na phowa ya iba mokambi, mena kazingye etoma eli elaa. ² Mokambi njwa ingomba, yo sa ba moto wa maphoo mabe obokye bato bamooya, lele wa njwanwasi monomō, yo sa ba moto wa looto, abe na maumunya malaa, mobesi molaa, kayambe babutu, akokye na iteya, ³ yo sa ba munwe njwa maleku, sa ba munwani njwa bibasi, kasi moto wa bonyile, yo sa ba moto wa maoka, na moto wa phowa enene ya baphalanga, ⁴ aebe ikamba ingambi se ambe na teya bana bee imiuya na kaa eso: ⁵ Bo moto taakokye ikamba ingambi se mampenza, amba koka ibongya ingomba sa Nwaphongo ndengye'ye? ⁶ Kasi yango sa ba moto naino otookoki o ianola, pho yo sa kaa, bo mawala mamozibi miyo, o mazengye mabekya Molembe. ⁷ Elaa na obokye bato baate bali baklisto bawoo na bolaa pho yee, pho yo sa zwa soo, yo saamba na ikaa mbala yonyo o mazengye ma Molembe.

Ba diakre

⁸ Ba diakre nde bomō me, basengyesi iba bato ba kaa, basengyesi iba nde na ewole yonyo, bee samiambya o maleku naa na iluka baphalanga na manzela maa soo. ⁹ Basengyesi ibanza bosembo pha baaweninya ianola sa bee na ndondo yonyo. ¹⁰ Na bee me basengyesi ibameka phanza, emba sima, bo tebabazwe na lowoo loobe, bakoki imba kyela etoma ya bee ya bo diakre.

¹¹ Na babasi nde bomɔ me, basengyesi iba babasi bakumole be, baate bali na ewole ebe, baate bali na lootɔ, baakokya maloba ma bée o maphɔɔ masɔ.

¹² Ba diakre basengyesi ilonga nde nwanwasi mɔnɔmɔ, baangyele mangambi ma bée na bana ba bée na bolaa. ¹³ Pho baakyele etoma ya diakre na bolaa bazwe ikumo sa bato basɔ, na bokusi pha ianola boli na Yesu Klisto.

Sekyele eenene

¹⁴ Naekomele babona na iumunya obokye namoya zwana na we mizele.

¹⁵ Kasi na bo nazimbane, wamoeba nde me imikamba o ingambi sa Nwaphongo, sili ingomba sa Nwaphongo oli na bomɔɔ, ikonzi na iingo ya bosembo. ¹⁶ Nde phele, sekyele ya ikumola maphɔɔ ma Nwaphongo eli enene!

Yo owamiweninyaka onte ya nzoto,
Boloɔɔ amolongya,
baanzelu bamowene,
bato baate baaebe Nwaphongo baoka
simo ye,
o munse munso bamoanola,
azwa nkyemo ya Nwaphongo.

4

Bato baateya mateya ma boole

¹ Boloɔɔ kawɔ polele obokye: O imbele sa suka, bato bayɔkɔ bamoangana ianola sa be, bamobenga maloba ma bakose na mateya ma maloba mabe, ² pho ikosa sa banyamabole na isɔsɔlɔ sa bato babana simbo zika. ³ Bamokatela malonga; bamokyisa ntoma iyɔkɔ, nzuka Nwaphongo aikyela pho ya obokye baanosi, bée baebe maphɔɔ ma phele, baize, bambe mophe melesi. ⁴ Pho iso yakyela Nwaphongo ili ndaa, ekpele yɔnɔyɔ teli ya ile bo tophe Nwaphongo melesi o boo pha iye zaa. ⁵ Pho na loba sa Nwaphongo na ná ibondesi ibuto petɔ.

Moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto

⁶ Teya bebi maphɔɔ masɔ mamana: Wa moba moto wa etoma omolaa wa Yesu Klisto, okookye maloba ma ianola na iteya sila sabenga we. ⁷ Ka pho ya bikoo biibe na bowolebowole pha bakasi bababasi, obile.

Omikuya we mampenza nde o mobesi nwa moto wa Nwaphongo. ⁸ Pho ikuya sa nzoto sili na ntina mi maphɔɔ makyi, kasi mobesi nwa moto wa Nwaphongo, nwango, moli na ntina o maphɔɔ masɔ. Nwango moli na mbunu ya bomɔɔ, ya bomɔɔ pha lolɔ, na ya bomɔɔ pha moya. ⁹ Iloba me sili sa ianola, emba sango siso sikokyi iyambama. ¹⁰ Pho bo tookye mpasi na bo tonwane, molemo nwa banga moli mi Nwaphongo oli na bomɔɔ, iyo oli mobikye wa bato basɔ, konza baanosi.

¹¹ Kyeka isengyesi we iyimola na iteya. ¹² Moto satiyola bolengye pha we. Kasi ba ndakyisa pho ya baanosi na ewole ya we, na mobesi nwa we, na lozingo la we, na ianola sa we, na ná ndondo elaa. ¹³ Tee nɔnɔ waamoya nga, omiambya na itanga makomi ma Nwaphongo, na ilenzaka na ná iteyaka. ¹⁴ Sa langa na ikabo sa ngolu siili onte ya we, sazwa we na munoko nwa baimosi na wa etandela bankumu maboko. ¹⁵ Kyeka losengyesi we ibanza o ndondo ya we. Kyela lowo lowaa o losengyesi we ilendendala. Yango mena bitoma ba we biamowenene o miyo ma bato basɔ. ¹⁶ Kyeba na we mampenza na ná mateya ma we. Lendendala i mango. Bo okyesi babona, waamibikya we mampenza, wamobikya na baaeyokye.

5

Baanosi bakyese

¹ Saoya munanga na bokusi, kasi omoteya ndokolo ɔngɔ. Ba na banzenga ndokolo banaa nyɔngɔ, ² baphomba baa babasi ndokolo ba nyɔngɔ, bangɔndɔ ndokolo mankanasa ma we, na bopeto bosɔ.

Mazengye

³ Kumola mazengye, bali maakolo mazengye. ⁴ Bo bozengye boli na bana naa na mankokɔ, eli nde bée basengyesi iteya o boo ianola sa bée o mabota ma bée mampenza na ibuyisa baboti ba bée bolaa. Kyeka maphɔɔ mali malaa o miyo ma Nwaphongo. ⁵ Pho ya oli owaakolo bozengye, owa ikala nde yo mampenza, molemo nwe nde Nwaphongo kambe

na lendendala na moo na mokolo na inyingonelaka na ná maḅondesi. ⁶ Kasi okoumunya nde o bisengo ali mowe, na bo ali na ḅomḅo. ⁷ Kyeka na isengyesi we ikatela, pho ḅée sazwa mooya. ⁸ Bo moto taabanza ḅato ḅée, konza ḅali ne ingambi sonḅo, aoti ianola se, ali moḅe koleka na moto otoanole Nwaphongo.

⁹ Nwanwasi ḅamunyḅa o molongo ḅwa mazengye nde bo ali na mambula koleka mako motoḅa, ambaka zala nde na lele monḅo. ¹⁰ Esengyesi obokye aebane pho ya bitoma ḅée bilaa: Owa kosa ḅana, kayambe ḅato, akunyola makolo ma ḅato ḅakyelele Nwaphongo, kasungye ḅato ḅaanyḅokolo ḅe, okomiambya o bitoma biso bilaa. ¹¹ Kasi pho ya mazengye ma ḅangondo, waabamanya. Pho, imbele samooka ḅée maphowa, ḅamokubolela Klisto lokukyi, ḅamozinga ikula zala malonga, ¹² ḅamosambisama pho ḅale ianola sa ḅée saa ḅoo. ¹³ Oombi kula ḅa ḅée na sa etoma, ḅakye mikyē tsho tsho o mangambi ma ḅato, teli nde pho tebali na bitoma, kasi ḅakuli ḅa ḅakyesi ḅa tḅko na iwḅo maphḅo sa mokyito, ḅawḅ ḅowḅle ḅowḅle. ¹⁴ Yango mena nazingye obokye mazengye ma ḅangondo ḅakule zala malonga, ḅabote ḅana, ḅabatele mangambi ma ḅée pho ḅanguna ḅa ḅanga sazwa nzela ya ilo yḅo na ḅobe. ¹⁵ Pho ḅana ḅaunva bunga nzela, ḅabenga Molemba. ¹⁶ Ka bo moanosi owa ḅwanwasi ali na mazengye o ibota se, abasungye. Te esengyesi obokye ḅabe ephesi ya ingomba, pho ya obokye ingomba asungye nde bali maakolo mazengye.

¹⁷ Bankumu, ḅaakambe etoma na ḅolaa, ḅasengyesi izwa ngambo elekyi, konza ḅaawene mpasi na etoma ya iyimola na ya iteya simo ya Nwaphongo.

¹⁸ Pho Makomi mawḅ ḅobo: Sakanga munḅko ḅwa ngḅmbe waekyelele yango etoma ya mbuma ya ble, naa:

Moto wa etoma akokyi na iphuti se.

¹⁹ Koanole bo ḅaphundi nkumu nde na nḅko ya manzoka mabale na maato.

²⁰ Baakyele masumu, oḅaoya o miyo ma ḅato ḅaso, pho ḅayḅko ḅaile me.

²¹ Naongye na we o miyo ma Nwaphongo

na ma Yesu Klisto na ma ḅanze ḅaḅo Nwaphongo obokye otosa mitindo mimi sale miiyḅko, okyele na ḅaso nde ndengye yonḅyo. ²² Sawelana itandela moto maḅko, saangana o masumu ma ḅato. We mampenza o mibatele obe petḅo. ²³ Sa nywaka nde maa na maa, kasi nywaka na ḅwana vinyḅ pho ya ḅolosi pha we phaa motema, pho kolḅo na okana.

²⁴ Masumu ma ḅato ḅayḅko maebane sataa na ḅasambisa, kasi maaka ḅayḅko mambe ya ebana nde sima. ²⁵ Bitoma bilaa na bie biebane nde ḅomḅ me, na bitebili bilaa tebikokyi ifombama.

6

¹ Bato ḅaso ḅaali ḅaombo, ḅasengyesi ikumolaa ḅa nkolo ḅa ḅée na maphḅo maso, pho ya obokye ḅée satiyola nkombo ya Nwaphongo ná mateya ma ḅanga.

² Baali na ḅa nkolo ḅaanola Nwaphongo, ḅée sale ibakumola pho ya obokye ḅali ḅebi na ḅe. Kasi ḅakule ḅakyelele na koleka, pho ḅali ḅaanola Nwaphongo na ḅebi ḅa lozingo, ḅasengyesi na bitoma bilaa ḅa ḅe.

Mateya ma ḅoolle

Kyeka maphḅo masengyesi we iteya na ilenza. ³ Bo moto kateya mateya masuu, bo tabengye maloba maphēle maaka Nkolo wa ḅanga Yesu Klisto na mateya malongobaa na ianola ⁴ mḅna lolendo lomozi miyo. Ali moto otoebe ekpele, moto wa ḅolosi okokyemiluka miko na ḅatḅko. Zuwa, maoka, bitoo na maumunya maabe maso maute wawana.

⁵ Baikye ziko saema, pho maumunya ma ḅée mali mabe. Bazanga maphḅo ma phēle, ḅaumunya obokye imiambya o maphḅo ma Nwaphongo eli nzela ya izwa ezwele.

Eyaakolo ezwele

⁶ Nde phēle, eli nzela ya izwa eyaakolo ezwele, imiambya o maphḅo ma Nwaphongo, pho ya moto okokyekyele nde iili ne. ⁷ Pho toloikaka ya na ekpele o mokyisi mumu, nde ḅomḅ, tomobutwa maḅko pha sa ekpele. ⁸ Emba bo toli na ntoma na bitobu, mena wekye oka ḅanga wakokyi. ⁹ Ka pho ya ḅazingye ibutwa

bato ba ezwele, babisa o izengye sa bimekyi, onte ya maphowa mabobubusi na maazanga ntina, maatomisa bato o iwa na o ibunga. ¹⁰ Pho phowa ya baphalanga, eli sina ya maphoo maso maabe. Pho ya imiambya mi yango, bato baayoko babunga itakye na ianola, bamba na nyokolo mokali nwa bée na matungyisi maikye.

Polo kaphe ndongo ya maphoo

¹¹ Pho ya we, moto wa Nwaphongo, lota maphoo mamana. Luka bosembo, imiambya o maphoo ma Nwaphongo, ianola, lozingo, iittala, bonyile. ¹² Nwana ebasi elaa ya ianola, zwa bomoo pha bobele na bobele pha ebangaka na be, bo waimola we na bolaa o miyo ma manzoka maikye. ¹³ Nawo na we o miyo ma Nwaphongo ookophe mbolo iso bomoo, na o boo pha Yesu Klisto owa imolaka na bolaa ianola se o boo pha Poso Pilata: ¹⁴ Banza mibeko na iba sa intono siibe na sa mooya, nono waimiweninya sa Nkolo wa banga Yesu Klisto.

¹⁵ Imiweninya me samobaa o imbele saameka Nwaphongo, moto wa nkyisa na mokonzi nde monomo, Mokonzi wa ba bakonzi, na Nkolo wa ba nkolo. ¹⁶ Iyo mampenza etaawe, kazale o moo motemokokyi bée izwa, moto nono monomo naino tamoweni etambe na mowene. Nkyemo ná mwiya nwa bobele na bobele ibee ne!

Amé.

¹⁷ Oka bato ba ezwele ba mokyisi mumu, wo na bée obokye bée saba na lolendo naa sakyela molemo nwa bée o ezwele eteekoko, kasi bakyele molemo nwa bée nde oka Nwaphongo, yo okolophe mbolo iso na boikye, pho ya obokye tosepele na yango. ¹⁸ Wo na bée bakyele bolaa, babe bato ba ezwele ya bitoma bilaa. Babe na ngolu, babakye na ná bebi. ¹⁹ Emba bamobokya pho ya bée mampenza ezwele elaa ná ekyekoko o imbele sa moya, pho ya izwa phaakolo bomoo.

Ibeya sa suka

²⁰ O Timote, banza na bolaa maphoo maso maephe be. Sa nyolo o bowole bowole boobe na miko ma boebakye pha boole. ²¹ Bato baayoko bawenekye obokye bali na boebakye pha ndengye mena babungyaka ianola sa be.

Le obokye ngolu ebe na we!

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Timote Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu o Loma (1.17).

Imbele sasina abaka o boloko (2.2). Atataka imiwene ndokolo akomi o suka ya etoma ye (4.6) na bato baso baabaka ne bamoengyibinyaka (4.10, 16). Yango mena amba komela Timote, nwebi ne wa motema pho ya imophe mitindo. Aphe Nwaphongo melesi pho ya lozingo na ianola sa Timote.

Aongyi ne nde ikanga motema onte ya mampasi na nkaka ikyiwenne baimosi ba Simo Elaa. Alendendale pho alongye ebasi ndokolo tuluku ya Yesu Klisto. Akyebe na bato balukye nde inyosa miko, ambe na phila mateya ma Nkanda ya Nwaphongo mazwaka yo tata imbele sa-taaka ba yo naino nwengye.

O mbomela, kambe imola bampasi bawene yo mampenza, emba kambe na phe Nkolo melesi pho amobanza (4.6-22).

Toma Polo anwana nde eyaakolo ebasi na bolaa pho ya Simo Elaa. Yango mena o mokanda nwe kaongye na na baanosi obokye banwane ebasi me bo waenwana yo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Timote 1.1-2: Polo kabeya Timote
- 2 Timote 1.3-2.13: Polo kaphé Nwaphongo melesi, kambe na lenza Timote pho ya etoma ya iyimola Simo Elaa
- 2 Timote 2.14-4.5: Mateya ndengye na ndengye
- 2 Timote 4.6-18: Mampasi mawenekye Polo
- 2 Timote 4.19-22: Ndongolo

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, na mokano nwa Nwaphongo, pho ya mbunu ya bomoo eli oka Yesu Klisto, ² oka ya we Timote, nwana wa nga wa lozingo, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose

pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Polo kaphé melesi

³ Nakyelele Nwaphongo na maumunya malaa bo wakyelaka bankoko ba nga, nambe na mophe melesi waeumunya nga onte ya mabondesi ma nga imbele siso na moo na mokolo. ⁴ Waumunya nga mbembe ya we, nali na phowa ikye ya ikula ewene pho natonde na nkyisa. ⁵ Naumunya ianola sa phele sili na we, ianola sabaka phanza na nkoko ya we Loisi na nyongo Enisi. Nali na na ianola obokye ianola me sili na onte ya we.

⁶ Yango mena naeyebusa obokye oitinya njwenya njwa ikabo sa Nwaphongo sili onte ya we tata wa etandelaka nga maboko. ⁷ Pho Bolobo phaalophe Nwaphongo teli pha ibale, kasi Bolobo pha bokusi, pha lozingo na pha imizila. ⁸ Saoka soo ya iwo pho ya Nkolo wa banga na pho ya nga ooli moto wa boloko pho ye. Kasi nyokomo na nga molongo pho ya Simo Elaa, na bokyeyelakye nde mwiya njwa Nwaphongo, ⁹ owa lobikya na owa lobanga na mbela esantu. Teli pho ya bitoma ba banga, kasi pho ya mokano nwe na na ngolu ye. Ngolu me, eya lophekye bee o boo pha ikyela mokyisi o nte ya Yesu Klisto. ¹⁰ Unwanwa eye ngolu me ewene na iya sa Mobikye wa banga, Yesu Klisto. Eli yo moto owa sukyisa bokusi pha iwa, angyengyise bomoo bote boli na suka na nzela ya Simo Elaa, ¹¹ eyankyela bee moteye, toma na molakyisi. ¹² Yango mena naanole mina minyoko. Kasi simiokyele soo, pho naebe moto nza oanosi nga, emba nali na boanolakye obokye ali na bokonzi pha ibanza maphoo mawa mampe yo o maboko nono o mokolo me.

¹³ Bengaka nde maloba maa phele ma oka we na nga, onte ya ianola na lozingo ili onte ya Yesu Klisto. ¹⁴ Banza maphoo malaa na nzela ya Bolobo boli onte ya banga.

¹⁵ Koebe obokye bato baso ba Azi bandota. Onte ya bee Fizele na Elemzene. ¹⁶ Le obokye Nkolo aokyele

ibota sa Onezifole ngongō, pho mbala nzikye ankuyaka, taambaka na oka soo ya minyololo ma nga. ¹⁷ Kasi obokomakye phe o Loma, anduka bobole bobele tee nōnō wakyē nzwa yo. ¹⁸ Le obokye Nkolo akyele obokye Nwaphongo amokyele ngongō mokolo me. Emba isungyi siso saampe yo o Efese, kosiebe na bolaa.

2

Anola iyalo sa we saa minyoko

¹ Na we, ηwana wa nga, omilenza na ngolu eli onte ya Klisto Yesu. ² Yaekola we na nga o boo pha manzoka maikye, oiteya oka bato ba bosembo bakokyi bēe mampenza ikula iteya bato basuu.

³ Anola iyalo sa we sa minyoko ya tuluku molaa wa Klisto Yesu. ⁴ Te wali moto obokye bo anyosi o etoma ya botulukuku, akule miambya o maphoo bokyele bato baa lombo, bo kalukye isepelisa moto owa amokpa o etoma. ⁵ Nde bomō, moto okomekane na bebi o maano ma ikyilingana mbangu, amolonga nde bo atose mibeko. ⁶ Eli nde oka mobasi ηwa manzabi okokume, oko taazwa phanza iyalo se sa mbuma. ⁷ Umunya ikyi wo nga. Pho ya maphoo mayoko, Nkolo amoewosolisa mango.

Umunya Yesu owa kundwa

⁸ Umunya Yesu Klisto owa kundwa onte ya bawe, wa bosoo Davidi, bokowo Simo Elaa ekyimole nga.

⁹ Na ekyewenele nga bolosi nōnō o ikangyema na nyololo ndokolo mwibi. Kasi Iloba sa Nwaphongo tesi kokyi ikangyema! ¹⁰ Yango mena naititale mi maphoo maso pho ya bato baolo Nwaphongo, pho obokye na bēe bazwe loboiko, looli onte ya Klisto Yesu, na nkyemo ya bobele. ¹¹ Iloba sisi sili saa phele:

Bo towee ne molongo,
tomobika ne molongo.

¹² Bo toititasi ne molongo,
tomoba bakonzi ne molongo.

Bo tomoanga,
ne aloangana me.

¹³ Bo tozangyi bosembo,

yo amoikala ifa na bosembo,
pho yo takokyi imiangana yo mampenza.

Teya o solongo Iloba saa phele

¹⁴ Maphoo maso mamana, kula maimola o boo pha Nwaphongo obokye bale miko o maloba, pho temali na ntina, kasi maoto nde bato bamaokye. ¹⁵ Kyela na bokusi omiteya o boo pha Nwaphongo ya moto owa koka, moto wa etoma otoeyokyele soo, okoteya o solongo Iloba sa phele. ¹⁶ Lota bowole bowole bote boli na ntina. Kasi bamiambya mi phango, bamitangole na moo na moo na Nwaphongo. ¹⁷ Mateya ma bēe mali ndokolo phota ekyebiya soti. Nde boli Imene na Filetos. ¹⁸ Bale Iloba sa phele, bekye ikundwa sa bawe saunva kyelama. Mena bato nde ianola sa bato baikye.

Iwangya saawangya Nwaphongo

¹⁹ Kasi Iwangya siikusi saawangya Nwaphongo sili. O ikolo sa iwangya me bakoma bobo: Nkolo kaebe baaka yee, emba na obokye: Moto munsō owa mobanga nkombo ya Nkolo,
alote maphoo maabe.

²⁰ Onte ya ingambi sinene, tewali nde manzongo ma wolo na wolo na ma palata, wali omō na ma nzete na ma yondo. Mana mali pho ya bitoma ba kaa, mayoko mali pho ya bitoma bitebili na kaa. ²¹ Bo moto ale maphoo me mabe mamana, amoba nzongo eya kaa, ebuto esantu, eya ntina pho ya nkolo wa yango, elaa pho ya bitoma biso biilaa.

Moto wa etoma wa Nkolo

²² Yango mena, lota maphowa manso ma bonzenga, luka bosembo, ianola, lozingo, bose na bato baso babangye nkombo ya Nkolo na ndondo elaa. ²³ Le ika ziko na maphoo ma mpamba na ma bobubusi. Koebe obokye me matokolo maoka. ²⁴ Kasi moombo ηwa Nkolo takokyi iyoka, kasi aengyesi ifa moto molaa o boo pha bato baso, aebe iteya, akangakye motema. ²⁵ Bato baiikye ziko ne, asengesi ibateya na bonyile. O koebe nza, naa Nwaphongo amobongola ntema ya bēe pho baebe maphoo maa

phela, ²⁶ emba babutolele maumunya malaa, bamane o manzengye ma zabulu okobaakya obokye bakyele mokano nwe?

3

Nkolo ya suka

¹ Oebaka na bolaa lowo lolo: Minyoko ma moya o nkolo ya suka. ² Pho bato bamoba na eleme, bato balooto la baphalanga, bato baamikumisa na bato baa lolendo, bato baatiyole Nwaphongo na mbolo isantu, batemesi ba baboti ba be, bato batebaaphe melesi na bato babakyele bolaa. ³ Bamoba bato baa bikiyi, bato baatebaokye bato ngongo, bato baakatele bebi maphoo, etebabe na molongo, batombi, banguna ba maphoo malaa. ⁴ Bamungya bebi na be, batembe izele, bamotonda na lolendo, bamoba nde bikamba ba bisengo ba mokyisi kasi ba Nwaphongo phe. ⁵ Bamiteya ndokolo bato baanola, kasi tebaanole muna mwiya. Sakula ba na bato babana! ⁶ Pho bato ba bee bayoko, banyolo o mangambi, bakosa basi bali na ntema nkoo, baanyanya masumu na baabengye maphowa ndengye na ndengye. ⁷ Basi me, balukye iyekola imbele siso, kasi tebakokye ikoma o zebi sa phela. ⁸ Nde bomoo na Yanesi na Yambesi batemelekye Mose, nde bomoo, bato babana batemele maphoo ma phela. Bato baotono maumunya, tebali na ianola sikusi. ⁹ Kasi etebakyende itakye, pho bobubusi pha bee pha mowenene na bato baso, ndokolo phaka bato babale babana.

Mateya ma suka

¹⁰ Kasi we, wabenga na bolaa mateya ma nga, mobesi nwa nga, nyango ya nga, ianola sa nga, ikanga motema sa nga, lozingo la nga, ilendendala sa nga, ¹¹ minyoko ma nga, mampasi maaoka nga o Antioshe, na o Ikoniumu, na Listre. Minyoko bo mawene nga! Emba i miso mamina Nkolo ambikya! ¹² Kasi bato baso bazingye ibika na ianola onte ya Klisto Yesu bamunyokomo. ¹³ Kasi pho ya bato baabe na baakate, bamokyende nde o bobo, na ikatela bebi na imikatela bee mampenza. ¹⁴ Kasi iwe, ikala nde o

maphoo maekola we na maanola we ya bayoko: Pho koebe nza owa eteya mango. ¹⁵ Tata bonwana pha we, koebe ya koma bee o Buku pha Nwaphongo, maphoo me mali na bokonzi pha eyeyimola zebi sikambe o lobiko o nzela ya ianola siili onte ya Klisto Yesu. ¹⁶ Maphoo maso makomama o buku pha Nwaphongo, makomama na mwiya nwa Nwaphongo, mali na ntina pho ya iteya, ianolisa, pho ya itutola bato, na ibateya nzela ya bosembo, ¹⁷ pho moto wa Nwaphongo abe moto oo bongyi, na ookokyi pho ya ikyela bitoma biso bilaa.

4

Imola Simo Elaa

¹ Nawo na we o boo pha Nwaphongo na pha Yesu Klisto, owa moya sambisa bato baali na bomoo na baawa, o nkombo ya iya se na ya bokonzi phe, naeyongye obokye: ² Imola Simo Elaa, oeyimole na etungu, na bo baanosi na bo tebaanosi. Ooya, lenza, kyebisa, kanga motema nkolo iso na phowa ya iteya. ³ Pho imbele samoya, bato bayoko etebakule anola mateya ma phela, kasi bamobenga nde phowa ya bee na pho ya isepelisa maato ma be, bamizinga na moluku nwa bateye baabawole maphoo mazingye bee iyoka. ⁴ Etebakule laa matoo o maphoo ma phela, bamolaa matoo nde o bikoo. ⁵ Kasi pho ya we, omikyengye na maphoo maso, anola minyoko, teya obokye oli moimosi wa Simo Elaa, kokya etoma ya we.

Imbele sa nga sa ikyende sikokyi

⁶ Pho ya nga, kyeka obokye nambo miambya mbeka na imbele sa nga sa ikyende sikokyi. ⁷ Nanwani ebasi elaa, naumbo ikyiingana sa nga, nabanze ianola. ⁸ Tata unwanwa eye eboko ya bosembo eya munpe Nkolo kyenziya. O mokolo me, iyo munanga owa bosembo, etaephe nde nga mampenza, kasi amoephe na bato baso baaziya na phowa imiweninya se.

Mateya ma suka

⁹ Kyela bokusi oya mbenga izele. ¹⁰ Pho Demasi andota pho ya phowa ya mokyisi mumu. Akyende o Tesaloniki, Kelesa akyende o Galati, Tito akyende o Dalmati. ¹¹ Naikala wawa nde na Luka. Waamoya we, oyakaka na Malako, pho ya etoma, ali na ntina iikye pho ya nga. ¹² Natoma Tishike o Efese.

¹³ Munkoto nwa nga nwaika nga o Troas oka Kalaposi, omumpilelaka wa moya we, na babuku, konza bakyla bee na ngobo ya nyama.

¹⁴ Alegizandele owa itusi ankyela bofe boikye. Nkolo aamobuyisela bofe bonkyesi yo. ¹⁵ Na we, kyeba ne me. Pho atemele mateya ma banga na bokusi.

¹⁶ Wasamba nga mbala eya ebandele, nono moto monomo taika ba phenephe na nga, bato baso bandotaka. Bee sababenga na lowo me. ¹⁷ Nkolo, yo abaka phenephe na nga. Ampe bokusi, pho ya obokye na nzela ya nga Simo Elaa iemolame na bolaa embe na okana na oka bato bate baefe Nwaphongo. Namba na tokolo o munoko nwa gbogbo. ¹⁸ Nkolo amuntokolo o maphoo maso maabe, amba na mbikya pho ya bokonzi phe pha ikolo. Nkyemo ibe ne pho ya bofele na bofele. Ame.

Ndongolo

¹⁹ Beya Prisile na Akilasi na ibota sa Onezifolo. ²⁰ Elasite aikala o Koliti. Naika ika Tolofime na bolosi o Milete.

²¹ Kyela bokusi obokye oye o boo pha imbele saa seekye. Ebulus, Pudas, Linos, Klodia na bebi baayoko baso baelongosi.

²² Nkolo afe na molimo nwa we.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na bee baso.

Mokanda nwa Polo oka Tito Maphoo ma etatele

Tito yo taikaka ba Moyuda (kyeka o Bagalatia 2.1-3). Abaka nde moanosi, na nwebi na Polo o etoma ya imola Simo Elaa. Eli yo moto awa yengoloko bookaa onte ya banosi ba Kolinti na Polo (2 Bakolinti 7.6-16). Tito azwaka mokanda nwa Polo mumu wabaka yo o Kelete; Polo atomaka Tito o Kelete pho akye kyeka, ambe na bongya maphoo ma ingoma sa esanga me (1.5).

O ebandele ya mokanda nwe, Polo akomi maphoo maso na bokuwe (1.1-4). Ateye mobesi mokokyi iba na bakambi ba ingomba (1.5-16). Aphe mateya ndengye na ndengye pho ya masanga mabato bali o Ingomba: Oka bankoko, oka bakasi (Emba bee basengyesi iteya bangondo), oka banzenga, na oka baombo (2.1-15). Esengyesi obokye banosi babikye na bookaa, bale ikabana onte ya bee (3.1-11). Emba asukye mokanda nwe na mateya masuu na na ndongolo (3.12-15).

Mokanda mumu tebaika mokomela nde Tito yo mampenza (1 na 2 Timote). Maphoo mawoomo omo eli maphoo malekane o mangomba maso, oka bakambi ba mangomba, na oka banosi bali onte ya Ingomba.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Tito 1.1-4: Etatele
- Tito 1.5-16: Mateya pho ya bakambi ba Ingomba
- Tito 2.1-15: Mateya pho ya moto munsu onte ya Ingomba
- Tito 3.1-11: Mobesi nwa baanosi
- Tito 3.12-15: Ndongolo

Polo kabeya Tito

¹ Inga Polo, moombo nwa Nwaphongo, toma wa Yesu Klisto pho ya ikamba bato baolo Nwaphongo pho ya ianola na pho ya iyeba maphoo maphela maakoka na laakolo losambo, ² onte ya molemo nwa bomoo pha bobele phaa lakyela

Nwaphongo o etatele ya mokyisi, yo ootokate. ³ O imbela sa meka yo, aweninya loba se onte ya simo eya mpekye yo, ikokana na ndigyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga.

⁴ Nakomele we Tito, owaakolo nwana wa nga onte ya ianola saangana banga obokye: Ngolu na bese pha Tata Nwaphongo na Klisto Yesu Mobikye wa banga ibe na we.

Etoma ya Tito o Kelete

⁵ Bo naeyika Kelete, eli pho ya iyunva ibongya maphoo maso maikalaka ombe na kyela bankumu o mokyisi monomo na monomo, bo wa woko nga na we. ⁶ Monomo na monomo na bee abe na mobesi molaa, lele oli na nwasi monomo, bana bee babe baanosi, bee sa ba na mobesi moke na izanga itosa. ⁷ Pho mokambi nwa Ingomba ali moto okokyekye maphoo ma Nwaphongo, esengyesi obokye abe na mobesi molaa: Yo sa ba munzobo, munywe nwa maleku, munwani nwa bibasi, molukyi nwa baphalanga na mayele mabe. ⁸ Asengyesi iba moto okokumbele babutu, ekambaya maphoo maala, moto oko sosolo maphoo, moto wa bosembo, mosantu, moto okoebe imikamba, ⁹ amiambya na loba sa phela na bokusi, loba silongoba na mateya mateya yo. Na bomu, amokoka ilenza bato bayoko na mateya malongoba na iweninya mabunga ma bato babaikyele ziko.

Bateye ba bole

¹⁰ Pho bato baikye onte ya baabele tebatosa, bali bato ba bowole bowole na bakose ba bato. ¹¹ Esengyesi obokye obakangye munoko. Bato mabota maso na ikyemiteya pho ya izwa baphalanga na mayele mabe, lotelosegyesi ikyelama. ¹² Monomo na be, moimosi nwa bee mampenza, awo yokye:

«Bato ba Kelete, bato nde bole, manyama ma vale, bato ba boko na looto.»

¹³ Lowo me loli nde la phela. Yango mena obaoya na bokusi pho babee na saakolo ianola. ¹⁴ Bee samiambya o biko

ba Bayuda na o mitindo ma bato bate baanole maphoo ma phele.

¹⁵ Mbolo iso ili peto pho ya bato bali peto. Kasi pho ya bato bali na mbindo na bale ianola, ekpele yonyo teli peto. Kasi mayele ma bée na maumunya ma ntema ya bée mali na mbindo. ¹⁶ Bawo bekye baebe Nwaphongo, kasi na bitoma ba bée bamoangane. Bali bakolo bato babe, batombi, tebakokyi na etoma elaa eso.

2

Mateya maa phele makokyi na bato baso

¹ Pho ya we, teya maphoo malongoba na mateya ma phele. ² Bato baakotwa bée ekangaka ntema, babe bato ba kaa, bato ba mayele, bato baatonda na saakolo ianola, bato baatonda na lozingo, na ná ilendedala.

³ Babasi baakotwa, nde bomo, basengyesi ifa ya bato baala: Sawole bato na bofe, bée saba baombo ba maleku. Bateya maphoo maala, ⁴ bateya bangondo izinga bampele ba bée na bana ba be, ⁵ babe bato bate baamikpe, bate bakyele baphemba, bamiambya o etoma ya mangambi ma be, batosa balo ba be, pho moto satiyola loba sa Nwaphongo.

⁶ Nde bomo, lenza na banzenga obokye bamizile ⁷ o maphoo maso. We mampenza osengyesi ifa ndakyisa na bitoma ba we bilaa: Mateya ma phele, ma kaa. ⁸ Maloba ma we mabee malaa, mate makokyi bée iikyela ziko, pho ya obokye motemesi yo sazwa na lowo loobe la iwo pho ya banga, kasi azwe soo.

⁹ Baombo batosa ba nkolo ba bée o maphoo maso. Babasepelisakye, bée sabaikyela ziko, ¹⁰ na sabaiabela na ekpele yonyo. Baweninyakye imbele siso obokye bali bakolo baombo, emba bamokumola o maphoo maso maateya ma Nwaphongo Mobikye wa banga.

Molemo nwa baklisto

¹¹ Pho ngolu ya Nwaphongo yamiweninya, etatele ya lobiko pho ya bato baso. ¹² Ngolu me kyeloteya ile mobesi moobe na maphowa ma

mokyisi mumu, pho ya obokye tobikye o imbele sisi na bokyebi, na bosembo na ná isambela Nwaphongo, ¹³ na iziya sa molemo moola na imiweninya sa nkyemo ya Nwaphongo wa banga o munene na Mobikye wa banga Yesu Klisto. ¹⁴ Amiambya yo mampeza pho ya banga, pho ya ilomanya o bofe bosso na ipetolo bato be, obokye batonde na phowa iikye pho ya bitoma bilaa.

¹⁵ Yango mena osengyesi iwoo, ilenza na iooya na bokonzi bosso. Moto saetiyola.

3

Kalenza ikyela bitoma bilaa

¹ Okulaka wo na bée baso obokye baengyesi imiuya o boo pha bakambi na pha bakonzi, baengyesi ibatosa, bambe ba phenephe na ikyela etoma eso elaa, ² Bée satola moto, bée saoka, bamiteya bato balaa, baweninya bonyile imbele siso oka bato baso.

³ Pho na banga me, phanza, tobaka bibubusi, batombi, bato babunga nzela, baombo bamaphowa mabe na ba bisengo ba pha. Tokyela bofe, tobaka na zuwa, toinanaka. ⁴ Kasi wawenenekye bolaa na lozingo la Nwaphongo mobikye wa banga, ⁵ taika lobikya nde pho ya bitoma ba bosembo bakyele banga, kasi nde pho ya ngongo ye, imbele sa lokunyola bée na maa, na mwiya nwa Bolobo, tobotama mbala eya ifale, tokoma bato ba sika. ⁶ Bolobo me, Nwaphongo alophe phango na boikye na nzela ya Yesu Klisto Mobikye wa banga, ⁷ pho obokye, na ngolu ye, tobuto bato balaa, emba na molemo tobutwe mandomi ma bomoo pha bobele.

⁸ Iloba me sili nde sa phele, emba nazingye obokye obe na bokyebi pho ya sango, pho obokye bato baso baali na ianola oka Nwaphongo bamiambya mobimba o bitoma bilaa. Kyeka lowo loola na laa ntina pho ya bato.

⁹ Kasi miko ma phaa, itondolo mabota, maoka na iwelana pho ya mibeko, omale. Pho eli maphoo ma phaa na mazanga ntina. ¹⁰ Moto okokabole bato na miko me, bo omokyebise mbala eya yambo na

eya ibale, bo taokyi, omumanya onte ya b̄εε. ¹¹ Koebe obokye moto wa ndengye mena, abunga nzela, ali moto wa masumu, kamiingya yo mampenza.

Ndongolo

¹² Wa moetomela nga Artemasi naa Tishike, kyela bokusi obokye oya nzwa o Nikopolis. Pho nakani iba imbele sa s̄εkyε nde om̄o.

¹³ B̄ongya na bolaa imbanga sa Zenasi ooli avoka na Apolo, pho b̄εε sa zanga ekpele.* ¹⁴ Baaka banga basengyesi iyekola na bokusi ikyela bitoma bilaa m̄ε, pho ya ikokya maph̄o masengyesi izele. Emba bamobota mbuma.

¹⁵ Bato baso bali na nga baebeya. Beya bato baso balozingye onte ya ianola.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na b̄εε baso.

* **3:13** 3.13 Avoka: Moto okosambele mossu low̄o na imoambelela.

Mokanda n̄wa Polo oka Filemō Maphōō ma etatele

Filemō abaka moanosi mōnōmō wa kaa onte ya ingomba sa Kolose. Abaka nwebi na Polo (Etee ya 1). Ambaka baa na moombo mōnōmō nkombo ye Onesime, owa molotaka. Waba Polo o bōlōkō, aesi ya vana na Onesime, amba ya mobatisa. Polo aesi ya kana obokye kamobuya oka kolo ye Filemō. Amba ya mokomela mokanda phō ya imoonga obokye ayambe Onesime ndokolo moombo phe (phō moombo munsō awalotaka koloye abaka kazwe etumbu ekusi), kasi Filemō amokpe ndokolo nwebi moanosi.

Polo amba ya komela nwebi ne Filemō na bokonde bōsō, taikaka mōbalimisa bōbalimise, tamba na moonga na bokusi, tambaka na bunga obokye Filemō ali kolo wa Onesime. Kasi aongaka ne nde obokye aumunya. Na bōmō, mokanda mumu moteya baanosi basō ndengye ekyebongya lozingo la Klisto maphōō na mobesi n̄wa ma bato.

Mokanda n̄wa Filemō moli na maphōō mama:

- Etee ya 1-3: Ibeya
- Etee ya 4-7: Polo kakumole Nwaphongo phō ianola na munzaka n̄wa Filemō
- Etee ya 8-22: Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime
- Etee ya 23-25: Ndōngōlō

Ibeya

¹ Inga Polo, moto wa bōlōkō phō ya Yesu Klisto, na Timote, toebeye iwe Filemō nwebi na banga wa etoma. ² Tobeye na Apia, nkanasa wa banga, na Alisipe, nwebi na banga wa ebasi, na ingomba siangane o ingambi sa we. ³ Le obokye ngolu na bōse pha Nwaphongo Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto ibe na bēe.

⁴ Naphe Nwaphongo wa nga melesi nkolo iso phō ya we waabōndele nga.

⁵ Phō naokye bawō phō ya lozingo loli na we oka bato ba Nwaphongo na ianola sili na we oka Nkolo Yesu. ⁶ Le obokye iyangana sawe na banga o ianola sibe sikusi, phō ya iteya bōlaa bōsō bōli na banga onte ya Klisto. ⁷ Nwebi, natondi na nkyisa bōikye na ná nzoto nkusi phō ya lozingo la we, olenze ntema ya bato ba Nwaphongo.

Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime

⁸ Yango mena, nabo nali na makokyi onte ya Klisto ma iephe etoma esengyese we ikyela, ⁹ kasi nazingye na bōikye o nkombo ya lozingo ieyonga lowō lolo. Phele nga Polo, oli phomba, unwanwa eye nambi na kula ba o bōlōkō phō ya Yesu Klisto. ¹⁰ Naongye na we phō ya nwana wa nga, Onezime, owa bota nga onte ya bōlōkō. ¹¹ Taikaka ba phanza na ntina phō ya we, kasi uwanwa eye, abuto na ntina phō ya banga basō, ebe we ebe nga.

¹² Naetomesi yo, iyo oli ndokolo ndondo ya nga solongo. ¹³ Bo taaba nga o bōlōkō phō ya Simo Elaa, nabakyi na phowa ya ikala ne wawa phō ansungye o elele ya we. ¹⁴ Kasi sikyi anola ikyela babona sataa etuna, phō ya obokye bōlaa me phango saba ndokolo pha ikandindisa, kasi boute na phowa ya we.

¹⁵ Naumunya obokye Onezime atangwaka na we phō ya bana nkolo, phō ya obokye ambe ya ebutwela phō ya bōbele. ¹⁶ Takuli ba nde moombo na moombo kasi abuto na ntina iikye koleka moombo: Abuto nwebi wa lozingo, na bōikye phō ya nga, amba kula leka phō ya we, ebe o miyo ma bato na ma Nkolo.

¹⁷ Bo konpke ndokolo nwebi na we o nzela ya ianola, omokpe ndokolo eli nde nga. ¹⁸ Ka bo aekyela bōbe naa bo ali na mbōngō ya we, namoeyita. ¹⁹ Eli nga Polo okoekomele mokanda mumu nde na mabōkō ma nga mampenza. Eli nde nga owamoeyitela. Emba simbe na kula eyimola obokye na we oli na mbōngō ya nga, emba mbōngō me eli nde we mampenza. ²⁰ Nwebi, phō ya iangana sa banga onte ya Nkolo, kyela bōeyongyi nga, o nkombo ya Klisto, kuya ndondo ya nga. ²¹ Naebe na bōlaa botosi pha we

yango mena naekomele. Naebe obokye wamokyela koleka ikyi wōō nga.

²² Nawō na ná we βοβειε obokye o mbōngyisa elele ya imilangya, pho nalemele obokye, pho ya iyonga sa bēē oka Nwaphongo, namokula ekomela omō.

Ndōngōlō

²³ Epafra, nwebi na nga wa bōlōkō pho ya Yesu Klisto, aelōngōsi. ²⁴ Maalako, Aristarke, Demasi na Luka, bēbi na nga baetoma na bēē baelōngōsi. ²⁵ Le obokye Ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebe na bēē.

Mokanda nwa Polo oka Baebele Maphoo ma etatele

Mokanda mumu o imokyeka, mowenene ndokolo bamotomelaka baanosi baali Bayuda. Mobaenza pho babaka banyokomo emba baunvaka na le ianola sa bee. Moto owakoma mokanda mumu taebane.

Etatele ya mokanda mumu kyeweninya saa obokye Nwaphongo amiweninyaka oka banga na nzela ya Nwana we Yesu Klisto (1.1-3). Mateya ma mokanda me makabana na bite bibale binene.

- Etee eya o boo (1.4-10.18) kyeteya obokye Yesu ali na mwiya mokusi. Taiki leka nde Baimosi na baimosi (1.1), kasi alekyi na banze, na Mose na Zozuwe. Oli yo Nganga ya Nwaphongo o munene o sangola eenyakune, aleki banganga ba Nwaphongo banene baso ba sangola eekasi. Amiambyaka nde mbala yonyo bobele ndokolo mbeka, alekyi na mam-beka maso ma Isalayele ma kalakala.

- Etee eye ibale (10.19-13.25) kyekuya baanosi pho baphile nde ianola, babengye mobesi nwa basantu ba Sangola eekasi, bakyekyele nde Yesu Klisto. Pho ya isukya, mokanda mumu moamba mateya na mibeko ndengye na ndengye.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Baebele 1.1-3: Nwaphongo amiweninye na bato na nzela ya Nwana we Yesu Klisto
- Baebele 1.4-2.18: Klisto alekyi banze
- Baebele 3.1-4.13: Klisto alekyi Mose na Zozuwe
- Baebele 4.14-7.28: Klisto alekyi Banganga baanene ba Nwaphongo

Nwaphongo awo na nzela ya Nwana we

¹ Waakalakala Nwaphongo awolekye bankoko ba banga mbala nzikye na na ndengye nzikye na nzela ya baimosi, ² o nkolo ya suka iye, alowosi na nzela ya Nwana we owateye yo ndomi ya maphoo

maso, nde na nzela ye me, akyela munse munso. ³ Yo, ooli ingyengye sa nkyemo ye, na bonene pha boekondo phe. Emba aphisi maphoo maso na mwiya nwa Iloba se. Waunva yo ikunyola masumu ma bato baso, akye zala o boloo pha Bonene pha Nwaphongo, o ikolo.

Nwana wa Nwaphongo alekyi banze

⁴ Abutwa na mwiya ileka banze, yango mena azwa nkombo ya ngambo eelaa koleka maaka be.

⁵ Pho nzaa onte ya baanzelu owaunva wole Nwaphongo nono mbala yonyo obokye:

«Iwe oli mpenza nwana wa nga, loloo, nga nabutoo ongo.»

Naa obokye:

«Nga, namoba ango emba yo amoba nwana wa nga.»

⁶ Kasi wakula kamba yo nwana owa bola o mokyisi, awo yokye:

«Baanze ba Nwaphongo baso bamokusamele.»

⁷ Emba oka banze, kawo bobo:

«Kabuya banze bee biweele, na bato bee ba etoma itumbu sa mwenya.»

⁸ Kasi oka Nwana we awo:

«Mumbanga nwa bokonzi pha we, O Nwaphongo, nwamoba pho ya bipha na bipha.

Emba motuu nwa bosembo eli motuu nwa bokonzi pha we.

⁹ Wazinga bosembo, waina bofe, yango mena, Nwaphongo, Nwaphongo wa we aeyinga mauta maa nkyisa, koleka bebi na we.»

¹⁰ Aamba kula wo bobo:

Eli iwe, Nkolo, owakyela munse o etatele, emba ikolo elii bitoma ba maboko ma we.

¹¹ Iso miina yamowa, kasi iwe, wamoikala.

Na iso yamokotwa ndokolo etobu.

¹² Emba bokokyele bee na munkoto, wamoizinga,

ndokolo etobu, bamo ba endinya, kasi iwe, oli nde bomo, mambula ma we etemaakome o suka.

¹³ Emba nzaa onte ya banze owaunva yo wole nono mbala yonyo obokye:

«Zala o boloo pha nga,

tee nono owamobuya nga banguna ba we,
eteyisa ya makolo ma we.»

¹⁴ Te bali bée baso malobo maakeyele bitoma naa maatome yo pho ya bolaa pha bato basengyesi izwa ilaka sa lobiko?

2

Lobiko loonene

¹ Yango mena, esengyesi obokye banga tophile na bolaa koleka mapho maoka banga, bo phe tomobunga. ² Pho bo mapho maawomoko na nzela ya banze mazwe elele, emba bo bato babukaka mibeko naa bate bamitosaka bazwaka etumbu eyalongobanaka na bomo,* ³ banga tomoba sazwa etumbu ndengye'ye bo toleminye lobiko laa ntina ndengye mena? Nkolo yo moto owatataka iloimola phanza. Emba sima bato baalokaka bakulaka loanolela obokye loli phele. ⁴ Nwaphongo akulaka ne lenzaka bonzoka pha bée ebe na bilembetele, ebe na ná bilekyesako, na ná mapho maa ikamwa ndengye na ndengye, emba alokabela na maalo ma Bolobo bosantu bowazingaka yo.

Yo, ookokambe bato o ibika

⁵ Pho, teli oka baanzelu obokye abaphe bokonzi oikolo sa mokyisi nwaa moyaa moowole banga. ⁶ Nzuka moto monomo, kawo elele yonyo pho ya nwango obokye:

«Moto yo nzaa obokye omoumunya?

Naa nwana wa moto obokye omookyele nkaa?

⁷ Wamouya pho ya nwana imbele mokuwe o se ya baanzelu, emba wamolasa nkyemo na ngambo.

⁸ Wauya bikpele biso o se ya makolo me.»

Pho amokyela mokonzi nwa mbolo iso, ekpele na yonyo tekokyi iba o nze ya bokonzi phe. Kasi unwanjwa eye, tolootaa wene obokye mbolo iso ili o se ya bokonzi phe. ⁹ Kasi pho ya nwana imbele mokuwe, bo wamouyaka bée ose ya baanzelu, towene Yesu, pho ya minyoko ma iwa se, bamolasa eboko ya nkyemo na ya ngambo, obokye na ngolu

ya Nwaphongo, alekane o nzela ya iwaa pho abikya bato baso.

¹⁰ Emba wamoanelaka obokye, eli yo, pho ya nza na ná nzela ya nza mapho maso makyelama. Akamba bana baikye o nkyemo, ali motati wa ibikyi sa bée na nzela ya minyoko miakokya yo. ¹¹ Pho ebe okobuya mosantu na baabuya bée basantu, bée baso bauta elele yonyo. Yango mena, na nzela me tali na soo ya ifabanga baande, ¹² na ya iwo obokye:

«Namoimola nkombo ya we oka baande na nga,

onte ya ingambi sa Nwaphongo, namoetubela meembo.»

¹³ Namba na kula kyela ndondo ya nga eso nde oka ye.

«Ekule baa na nga na bana baampe Nwaphongo.»

¹⁴ Yango mena, pho bana baangana na malongo na ná nzoto, emba ne nde bomo me, aangana na bée nde ndengye yonyo, pho na iwa se, abuya phaa owabaka na bokonzi pha iwa o mafoko, kyelukye iwo obokye Molemba, ¹⁵ na ikandola bato baabaka na boilakye pha iwa, baabutwa bomo pha bée mobimba baombo. ¹⁶ Pho o solongo, taikyi ya sunga banze, kasi aesi nde ya sunga mboto ya Abalayama. ¹⁷ Yango mena, asengyelaka na nzela eso uulana na baande ne, obokye abutwe nganga o munene owaa okookye ngongo na okobanza etoma eya mophe Nwaphongo eya imanya masumu ma bato. ¹⁸ Pho onte ya bo wa nyokomo yo, bo wa zwa yo mampenza bimekyi, ali na makokyi ma isunga bato baazwe bimekyi.

3

Yesu alekyi Mose na Zozuwe

¹ Yango mena, baande baasantu, bée bazwa mbela ya ikolo molongo, wene Yesu obokye ali toma na nganga wa Nwaphongo oo munene wa itatola sa banga. ² Ali na ianola oka owa moolo, ndokolo bowabaka Mose onte ya ingambi se siso. ³ Pho yo abaka na kaa ya nkyemo koleka Mose. Pho motongyi nwa ingambi ali na ngambo koleka sina ingambi. ⁴ Pho

* 2:2 2.2 Iphuti

ingambi na ingambi sili na motongyi nwa sango. Emba motongyi wa maso eli Nwaphongo. ⁵ Emba Mose abaka na ianola onte ya ingambi se sisō, ndokolo moto wa etoma pho ya bonzoka pha mapho maamo wo be. ⁶ Kasi Klisto ali ndokolo Nwana, emba ali o ikolo sa ingambi se. Ingambi se, eli banga, bo tokyele ntema ya banga o mambunu ma Nwaphongo na ilendendala na ná molemo.

Bato ba Nwaphongo bamoema

⁷ Yango mena, Bolobo bosantu kawo bofo: «Lolo, bo okyi nwesi nwe, ⁸ sakyela ntema bokusi, ndokolo imbele saatomboko bakoko ba bēe, mokolo nwa mekaka bēe Nwaphongo o bokye.

⁹ Omō, baongo bamekaka pho ya iluka iyeba bozindo,

emba bawenekye bitoma bianga

¹⁰ mbula mako mane.

Yango mena nabaokyelaka yoo

emba namba wo ngakye: “Ntema ya bato baba kyibungye nkolo iso,

bato baba tebaebe manzela ma nga.”

¹¹ Pho, na yoo ya nga, nakata seleka ngakye:

Tomokyeka bo bamunyolo o elele eya bongya nga pho ya iyema!»

¹² Kyeka, baande, kyeba obokye monomo na bēe saba na motema mobe moobalole izanga ianola na Nwaphongo oli moambee wa bomoo. ¹³ Kasi lenzana onte ya bēe mokolo na mokolo botaaba wango lolo, pho ya obokye monomo onte ya bēe, isumu sango samokosa pho ya ibutwa na motema bokusi. ¹⁴ Pho, tobutwa bebi ba Klisto, bo tomophila na bokusi nōno o suka motesi nwa tataka na banga ianola. ¹⁵ Emba bawo obokye:

«Lolo, bookyi nwesi nwe, sa kyela ntema bokusi ndokolo imbele saatomboko ba nkoko ba bēe baakasi.»

¹⁶ Pho, banzaa baokaka, emba bamba motombele? Ka teeli nde baso baatokoloko o Ezipito na nzela ya Mose?

¹⁷ Emba abaka na yoo na ba nzaa mbula

mako mane? Teli na bato baakyelaka masumu, baawaka o bokye? ¹⁸ Emba oka ba nzaa akataka seleka obokye etebanyolo o eemele ye, bo teebe nde baalekye itosa? ¹⁹ Emba towene obokye tebaikaka koka inyolo pho ya izanga ianola.

4

¹ Na bomō, tokyebe na bokusi, obokye monomo na bēe sa zanga, bo taaba mbunu eyaloikyela yo eya inyolo o eemele ye. ² Pho o solongo, tooka Simo Elaa baloteya yango nde bo waeyokaka bankoko ba banga baakasi. Kasi Iloba sa bateyaka bēe tesaikaka ba na mbano pho ya be, pho tebaikaka ba monomo o ianola na baasiokaka. ³ Pho banga tonyolo o eemele ye, banga baanola, nde bo wawo yo obokye: «Nde bo wakata nga seleka na yoo yanga, ete baanyolo o eemele ya nga!» Na bo obokye bitoma tata o etatele ya mokyisi biaunvaka.

⁴ Pho awo o elele yonyo pho ya mokolo nwa sambo obokye: «Emba Nwaphongo aemaka o mokolo nwa sambo o bitoma be.»

⁵ Emba ekuli baa nde o elele me eye: «Ete baanyolo o eemle ya nga.»

⁶ Na bomō, bookuli wee baa obokye bakyi bamunyolo omō, emba bato baaphanza baatataka iyoka Simo Elaa tebaika nyolo pho ya iba satosa, ⁷ akuli bongya mokolo mosuu: Nkombo ya nwango lolo. O zembo sa Davidi, awo omō banda kalakala, nde bo wa woko bēe obokye: «Lolo, bo ookyi nwesi nwe, sakyela ntema bokusi.»

⁸ Pho bo Zozuwe abaemyaka, Nwaphongo nde tabawolekye pho ya mokolo mosuu sima ya nkolo iye. ⁹ Yango mena, iyema saa Sabata saikala pho ya bato ba Nwaphongo.* ¹⁰ Pho moto oonyosi o eemele ye, ne anyosi ne me o iyema sa etoma ye nde bo wa mieminyaka Nwaphongo o etoma ye mampenza. ¹¹ Yango mena, towele inyolo o eemle me, pho ya obokye mokyeesi nwa ibaa satosa, nwango sabenda moto na monomo o yakyi.

* 4:9 4.9 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

¹² Phō Iloba sa Nwaphongo sili na bomōo na ná bokusi, sili na mwiya na ná bootu koleka mumphata munso mooli na bootu na mbale na mbale. Sango sinyolo nōnō o ikye kabola ezisi na bolōbō, mantonga na phōngō. Sili na ikokyi sa isambisa maphowa na maumunya ma ndondo. ¹³ Emba tewali ekyelamo yōnōyō eyamibomba o boō phe. O miyo me, iso ili nde bolumbu, te wali na ekpele eya mibomba o miyo me. Eli oka ye tomotōndōlō maphōo masō.

Yesu, nganga wa Nwaphongo oo munene

¹⁴ Ooli banga na nganga wa Nwaphongo oo munene owa lōbō, owa lekana o ikolo, Yesu, Nwana wa Nwaphongo, tophile na bokusi ianola siitatole banga. ¹⁵ Phō tololi na nganga nwa Nwaphongo otokokye iyoka mpasi na banga o imbele sitesili banga na bokusi. Nde ya banga, bamumekaka o maphōo masō, kasi taikakyele isumu. ¹⁶ Yango mena, tosusinya na bokamba bosō o kyiti ya bokonzi ooli ngolu na ianola sisō, phō balookyele ngōngō na ngolu, phō ya obokye balosungye botosengyesi.

5

Klisto, nganga wa Nwaphongo omunene okookye ngōngō

¹ Phō nganga wa Nwaphongo munso oomunene, oosi bēē onte ya bato, bamoteyē phō ya ikyelela Nwaphongo phō ya bato. Etoma ye eli ya iambya bilambo na mambeka phō ya masumu. ² Ali na makokyi ma isōsōlō phō ya batebaebe, bambe na bunga. Phō ne me alii mboka esō na bokōō. ³ Emba phō ya bokōō me, asengyesi iambya phō ye mampenza na phō ya bato, mambeka phō ya masumu. ⁴ Phō moto taamiphe ngambo mena yo mampenza, baezwe na mbela ya Nwaphongo, bo wabaka ya ngo phō ya Alona.

⁵ Yango mena, na Klisto taika miphe yo mampenza nkyemo ya ibutwa nganga ya Nwaphongo. Aezwa na owa wō ne

obokye: «Oli nwana wa nga wa lele, lolō, nga nabutoo oṅgō o eboti. ⁶ Bo wakula yo wō bisuu obokye: Olee nganga ya Nwaphongo phō ya bobele na bobele o molōngō nwa Melekisedeke». ⁷ Eli yo owa, onte ya bomōo phe o mokyisi, ambya nsambo na imilela na nwangye munene na mbembe oka okokyi imobikya o iwa. Emba bamookaka phō ya imiuya se. ⁸ Na bo abaka Nwana, aekola itosa na nzela ya minyoko me, ⁹ emba, bo waunva mokokya bēē na iso, amba butwa phō ya bato basō baamotosa ntina ya lobiko la bobele. ¹⁰ Nwaphongo amotokolo nganga oo munene wa Nwaphongo o molōngō ya Melekisedeke.

Sa leē ianola

¹¹ Phō ya lowōo lolo, toli na maphōo maikye maiwō, kasi mali makusi phō ya ima wōo na imalimbola, phō bēē obuto na zunu sa iyoka. ¹² Phō bo wasengyelaka bēē imbele sisō ibutwa bateye, okuli sengyela obokye baeteya maphōo maa etatele ma mateya ma Nwaphongo. Obuto baasengyesi na maoku, kasi na ntoma iinkusi phe. ¹³ Phō moto munso otaaba naino o maoku, taika meele na lowōo lookyekyi bosembo, phō ali nwana mokyee. ¹⁴ Kasi phō ya ba phomba, ntoma iinkusi ili phō ya be, phō bēē bameele, bali na boomakye phaekusa bēē ikyesinya lowōo loola na loobe.

6

¹ Yango mena, toikye o sima mateya ma etatele maakyekyi Klisto, tokyende oboo bii mateya ma boomakye maa bophomba, banga sakula butolela mateya maa etatele maa ibongola motema o ilee bitoma baawa na ianola Nwaphongo, ² mateya maa batisimo na itanda maboko, emba na ikundwa onte ya bawee na moambo nwa sukā. ³ Eye eli maphōo maamokyele banga bo Nwaphongo alophe nzela.

⁴ Phō tewakokyi ikyelama obokye bato baaunva ingola Nwaphongo miyo, baameka bolaa pha ikabo sa ikolo, baabutwa bebi ba Bolōbō

* 6:4 6.4 Ibutwa o saa ya boebakye.

Bosantu,*⁵ baameka bolaa pha iloba sa Nwaphongo na siya ya mokyisi nwaa moya,⁶ emba bakula kaa; obokye bakule bongola ntema, mena bakule bakya Nwana wa Nwaphongo oekulusu mbala eya ibale pho ya be mampenza, na imopheε so o miyo ma bato.

⁷ Pho waanywe manyete mambula ma-munole mbala na mbala, katokolo ndemo ilongoba pho ya bato baazingye imabala manzabi, mango mazwe impambosi oka Nwaphongo. ⁸ Kasi bo matokosi nde ba kata na milo, temali na ntina, kyembe nde ikala obokye bamawambe, maamba na suka nde naimatumba.

⁹ Kasi pho ya beε baande ba lozingo, waa woo banga babona, toli na ianola obokye oli o mophaa moolaa koleka, mophaa njwa lobiko. ¹⁰ Pho Nwaphongo tali na mbelekye obokye abungye etoma ya we, na lozingo looteye we pho ya nkombo ye waa salisaka we basantu na boo taa ba we ifasalisa. ¹¹ Emba phowa ya banga eli obokye monomo na monomo na beε akule teya phowa eekusi ye me pho molemo njwa beε motonde nono o suka; ¹² obokye beε sabutwa bakoo, kasi bamekosi ba bato bawaa o nzela ya ianola na ya ilendendala na bazwe ilaka sa mambunu maa baikyela be.

Mbunu ya Nwaphongo eya bobele

¹³ Waikyela Nwaphongo Abalayama mbunu, wate waba na moto mosuu oomolekyi na bonene pho akate seleka na nkombo ye, amba kata seleka nde na nkombo ye mampenza ¹⁴ yo kye: «E, namoepambola na boikye, namba na ephe ibota siinene».

¹⁵ Emba waalendendala yo o iziya, Abalayama azwaka mbunu eyamoikye-laka Nwaphongo. ¹⁶ Waakate bato seleka na nkombo ya moto oo balekyi na bonene, seleka me pho ya beε kyeweninya obokye baumbo miko miso. ¹⁷ Na bomo, Nwaphongo kalukye iweninya na bolaa oka mandomi ma mbunu ye ndengye eetekokyi beε imanya meko me, maakatela yo seleka. ¹⁸ Na nzela

ya maphoo mabale maatemaekpane, maatemakokyi na Nwaphongo ikata boole, bii ilolenzana na bokusi, banga baika lota phoo iso, pho ya iphila molemo mooli o boo pha banga. ¹⁹ Molemo me moli pho ya banga ndokolo longo ya molimo. Moli nde phele na bokusi, emba munyolo motema njwa etobu eyaziba beε o tempelo.† ²⁰ Eli elele eya kye nyolo owakye oboo pho ya banga, Yesu, owabutwa nganga ya Nwaphongo oomunene pho ya bobele na bobele, o molongo njwa Melekisedeke.

7

Melekisedeke, mokonzi na nganga ya Nwaphongo

¹ Melekisedeke mona abaka mokonzi njwa Saleme na nganga ya Nwaphongo owa ikolo. Akyekye benga Abalayama o nzela, wautaka yo o mabita maa longaka yo bakonzi, amba mopambola. ² Emba Abalayama amba mophe monomo pho ya iko mi mbolo iso yaazwaka yo o mabita. Naino ali na nkombo ekyelimbolame obokye «mokonzi wa bosembo», emba o sima ambikula naba mokonzi wa Saleme, kyelukye iwo obokye «mokonzi wa bose». ³ Yo ooli sa ango, sa nyango, naa sa mankoko naa sa etatele pho ya nkolo ye, naa sa suka pho ya bomoo phe. Kasi aulana na njwana wa Nwaphongo ooli nganga ya Nwaphongo pho ya bobele. ⁴ Kyeka bonene pha moto mona, nkoko Abalayama amophekye monomo pho ya iko, iyalo siilekyi bolaa o mbolo yazwaka yo o mabita. ⁵ Nzuka, nde bana bampele ba Levi bazwe bonganga pha Nwaphongo ikokana na mibeko, iyonga monomo pho ya iko oka bato kokokana na mibeko, kyelukye iwo obokye bebi na be, batokolo o piko ya Abalayama. ⁶ Kasi iyo, otoli oibota sabe, azwe monomo pho ya iko oka Abalayama emba amba na pambola mokolo mbunu. ⁷ Nzuka toanole obokye moto oli osima ka pambolame nde na moto okomolekye. ⁸ Emba wawa, bana ba Levi baawe bazwe monomo pho ya iko, Kasi oka oyo, Melekisedeke, oko

† 6:19 6.19 Etobu eye eli ndokolo lokala naa ekpekyete ekyekabole bitee ba ingambi.

wō b́e obokye ali na bomō. ⁹ Emba tokokyi iwo obokye, na nzela ya Abalayama, ebe na levi, owabaka kazwe monomō phō ya iko, abaka kaphute ne monomō phō ya iko. ¹⁰ Phō wataaka ba yo Levi o mokyeya nwa nkoko ye, eli waabayō ka kye vana na Melekisedeke.

¹¹ Bo tokomakyi o saakolo ikoka silaa na bonganga pha Levi, eli phō mobeko nwaaphēkye b́e bato nwa utaka phō ye. Nde amba kula sengyela na nganga ya Nwaphongo mosuu wa ye o molongō nwa Melekisedeke, o elele ya obokye aute o molongō nwa Alona?

¹² Phō iyendinya manganga, kyeongye iyendinya mibeko. ¹³ Emba moto okowole munkanda motangyemi ali wa ibota site sili na ná moto monomō owa baka o etoma ya ikyela o etumbelo. ¹⁴ Phō bato basō baebe obokye Nkolo wa banga auta o ibota sa Yuda, wa ibota site-saika wō Mose o nkanda yaawō yo phō ya banganga. ¹⁵ Lowō me lombikula ya butwa la phele imbele sikuli ya tokolo nganga monomō owaulana na Melekisedeke, ¹⁶ emba taika koma o bonganga phō ya mobeko nwa ifa wa sina ibota, kasi phō ya mwiya nwa bomō bote bōli na mbomela. ¹⁷ Phō bawō obokye:

«Oli Nganga ya Nwaphongo phō ya bobele
o molongō nwa Melekisedeke.»

¹⁸ Emba toli na bowakye pha mobeko nwa phanza phō ya bokō phā nwanō na izanga ntina sa nwanō. ¹⁹ Phō mobeko nwa Mose tenwaika bongya na ekpele yōnyō. Kasi nwalonyōsa o nwakolo molemo moolaa, mowaa na nzela ya nwanō tobubane phenephe na Nwaphongo.

²⁰ Emba bo wabaka nwanō, te nwyakyelamaka bokyelela sa kata seleka. Phō baabaka sa katela b́e seleka, eli baa ibota sa Levi baabutwaka banganga. ²¹ Kasi phō ye bakataka seleka na nzela ya owa wō phō ye obokye: «Nkolo akati seleka emba etaakule ebutolela: “Oli nganga ya Nwaphongo phō ya bobele.”» ²² Kokokana na seleka eya ndengye mena, Yesu abutwa ne ndanga ya

eyaakola sangola eekusi na eelaa koleka. ²³ Emba baikye babutwaka banganga ba Nwaphongo, kasi iwa sabakatela iikala o mokyisi phō ya ikyelaka etoma me. ²⁴ Kasi yo, booli yo phō ya bobele, ali na bonganga pha bobele bote booambiya be. ²⁵ Emba na bomō, ali na makokyi ma ibikya phō ya bobele bato bawaa, na nzela ye, baye oka na Nwaphongo, phō ali nkolo iso na bomō phō ya iyonga phō ya be. ²⁶ Emba nganga ya Nwaphongo o munene owa ndengye mena, ali phele owakokaka na banga, mosantu, tali na bofe, sa isumu, bamokabinya na bato ba masumu, abutwa o ikolo koleka. ²⁷ Tali na ntina ya bosenga pha mokolo na mokolo, ndokolo banganga ba Nwaphongo banene baayoko, baambya bilambo mokolo na mokolo, naino phō ya masumu ma b́e mampenza, sima phō ya maaka bato. Phō yo alokyela nde mbala yōnyō phō ya bobele, waamiambya yo mampenza. ²⁸ Nzuka mobeko nwa Mose mokyele bato ndokolo banganga ba Nwaphongo baanene. Bato bate balongobana; kasi iloba sa seleka siye o sima ya mobeko sikyele Nwana owa koka na iso, nganga ya Nwaphongo oomunene phō ya bobele.

8

Yesu, nganga ya Nwaphongo oomunene wa banga

¹ Nzuka, lowō laa ntina o maphō maawō banga lango lolo, toli na nganga ya Nwaphongo oomunene, oozasi o boloo pha mumbanga nwa bokonzi nwaa bonene o ikolo. ² Kakyele etoma ya maphō maa bosantu na o nwakolo molaku nwaatongama na Nkolo kasi na moto phe.

³ Phō, nganga ya Nwaphongo oomunene munso bamoolo phō ya iambya bilambo na itumba mambeka. Yango mena asengyesi obokye ne azwe nwana ekpele wa ilambela. ⁴ Bo abaka o mokyisi, nde tabaka na nganga ya Nwaphongo, phō wali bato bawaa ba ambya bilambo kokokana na mobeko. ⁵ Kasi etoma ya be, eli eyaulana, na elala

ya maphoo ma ikolo, nde bo wawoko Nwaphongo na Mose waalukaka yo na iyunva itonga molaku obokye:

Kyeka, amba wo ne,
wamokyela iso kobenga ndakyisa ya bo wateyaka bée o ikolo sa ngomba.

⁶ Kasi uwanwa eye, azwe etoma ya bonganga eelekyi na bolaa koleka. Pho ali mobongye nwa sangola elaa, eli o ikolo sa mambunu maala koleka.

⁷ Pho bo sangola eya ebandle teyabaka na maphoo maabe, nde tebaeyendinyaki na sangola eya ibale. ⁸ Pho, baezwa na mooya, yango mena Nwaphongo awo yo kye:

Kyeka: Kyewo Nkolo, nkolo kyiye namokyela sangola eenyakune na ibota sa Isalaye

na ná ibota sa Yuda

⁹ etebe ndokolo sangola eyakylaka nga na baango ba bée

mokolo nwa bakpaka nga mieboko pho ya ibatokolo o mokyisi nwa Ezipito.

Pho bée mampenza te baika maambya mi sangola ya nga,

na nga sikulaka bakyeke na miyo, kyewo Nkolo.

¹⁰ Pho kyeka sangola eyamoba na nga na ibota sa Isalaye

o nsima ya nkolo miina, kyewo Nkolo: Waamoambya nga mibeko ma nga, naamikoma o maumunya ma bée na o mandondo ma be.

Na mobaa Nwaphongo wa be, ba mobaa ibota sa nga.

¹¹ Monomo na monomo onte ya bée etakule teya nwebi ne

naa nwana nyango na iwo obokye: Eba Nkolo!

pho baso bamunzeba, tata o baakyiki nono o baphomba.

¹² Pho ya obokye namobaa na ngongo pho ya bobbe pha be

na masumu ma be, esikule maumunya na mbala.

¹³ Waawo yo na sangola eenyakune, kakotole sangola eekasi. Nzuka ekpele eekotosi be, eli phenephe na ilemo.

¹ Sangola eya ebandle ya baka na mokyeesi nwa losambo, na elele esantu o munse.

² Na bomo, molaku monomo nwa kyelamaka, mena molaku nwa ebandle, ba mobangaka elele esantu, wa teya bée tala, mesa ma mapa maabonzele be.

³ O nsima ya etobu eya ibale eekyezibe molaku, mobangye bée Mosantu nwa basantu.

⁴ Na elele ekye tumbe bée malasi eya kyela bée na itela, na mobeta nwa sangola eya zinga bée eso na itela.

Onte ya mobeta me, kopho yonyo eya kyela bée na itela yabaka na mana, na ingenda sa Alona sa leboloko na ba mesa ba sangola.

⁵ O ikolo sa mobeta me, bakeluba ba nkyemo baezingaka na elala ya bée ekye teya obokye Nwaphongo ali.

Kasi tolokoyi iwo maphoo wawa. ⁶ Waunva bée ibongya maphoo maso, banganga ba Nwaphongo, banyolo imbele siso onte ya molaku nwa ebandle, pho ya ikyela etoma ya be.

⁷ Kasi o molaku nwa ibale, kyenyo omo nde nganga ya Nwaphongo o munene mbala yonyo pho ya mbula.

Kasi tanyolo sa malongo ma iyambya pho ya bobbe phe na pho ya phaka bato.

⁸ Bolobo bosantu ateya babona obokye nzela ya elele esantu naino teemiweninye, naino botaba molaku nwa ebandle.

⁹ Mena eli eyele pho ya imbele sisi: Mabonza na mambeka maambyame, temaakoya nono o ndondo ya moto okosambe.

¹⁰ Eli nde pho ya ntoma, maleku na imikunyola ndengye na ndengye.

Eli nde mokyeesi nwa bomoto nwa anolamaka nono o imbele saakylaka Nwaphongo molongo nwa sika.

¹¹ Kasi Klisto atokosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphoo maala ma moya.

Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na maboko ma bato, kyelukye iwo obokye temoli onte ya bikpele biakylama o munse mumu.

¹² Teli na malongo ma mambosi na ma mangombe, kasi na malongo me mampenza, anyolo nde mbala yango yonyo

¹³ Kasi Klisto atokosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphoo maala ma moya.

Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na maboko ma bato, kyelukye iwo obokye temoli onte ya bikpele biakylama o munse mumu.

¹⁴ Teli na malongo ma mambosi na ma mangombe, kasi na malongo me mampenza, anyolo nde mbala yango yonyo

Mbeka ya Klisto

¹¹ Kasi Klisto atokosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphoo maala ma moya.

Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na maboko ma bato, kyelukye iwo obokye temoli onte ya bikpele biakylama o munse mumu.

¹² Teli na malongo ma mambosi na ma mangombe, kasi na malongo me mampenza, anyolo nde mbala yango yonyo

¹³ Kasi Klisto atokosi, iyo nganga ya Nwaphongo o munene wa maphoo maala ma moya.

Eli nde na molaku molekyi bonene na molekyi na bolaa, mote nwaika kyelama na maboko ma bato, kyelukye iwo obokye temoli onte ya bikpele biakylama o munse mumu.

9

Losambo la munse na losambo la Ikolo

pho ya bobele o elele eya Mosantu nwa basantu, alozwela ikandolama saa bobele. ¹³ Pho bo malongo ma mambosi na maa mangombe, na mbutu ya nwana wa ngombe ootumbi be, maasweya bee pho ya ibuya basantu bato baso baali na sokoto pho ya ikunyola nzoto ya be. ¹⁴ Ya mobaa boo koleka na malongo ma Klisto, yo owaa, na nzela ya Bolobo pha bobele, amiambya yo mapenza oka Nwaphongo ndokolo mbeka eteli na intono, amokunyola boebakye pha banga na bitoma biawa pho ya obokye tokyelele Nwaphongo ooli na bomoo.

¹⁵ Emba pho ya bomoo, yo ali mobongye wa sangola eenyakune, pho ya obokye iwa see saya pho ya iloikola o bohe phaakyelaka banga o se ya sangola ya ebandle, obokye baabangama na Nwaphongo bazwe ilaka sa bobele saabalakyela yo. ¹⁶ Pho bo mowee aikyi ika maloba, esengyesi obokye waebane phele obokye moto me awa. ¹⁷ Pho maloba maikye ika mowee mazwe esika nde bo yo awee. Kasi temali na ntina bo moto me ata baa na bomoo. ¹⁸ Yango mena, na sangola eya ebandle nde teyatataka bo malongo temasweyaka. ¹⁹ Pho Mose waimolaka yo bato baso motindo monomo na monomo kokokana na mobeko, amba ya kpa malongo ma mangombe [na maa mambosi], na maa, na munyengu mootane, na etakyi ya nwete nwa isope, amba nyakyela ebe buku phango mampenza, ebe na bato baso.* ²⁰ Yokye: «Eye eli malongo ma sangola eyatomisa Nwaphongo pho ya bee». ²¹ Emba amba na nyaka nde bomoo me malongo o molaku na o mbolo iso yabaka bee bakyelele pho ya losambo. ²² Eli nde na malongo, bo kowo mobeko, bapetole mbolo iso, emba bo malongo tematangyi, ilimbisama sa masumu te sili.

Mbeka ya Klisto kyemanya masumu

²³ Yango mena, esengyesi obokye ndakyisa ya mbolo iili o ikolo ikunyolame na ndengye mena, Kasi mbolo ya ikolo

yango mampenza kyiongye ikunyolama na mambeka maalaa koleka mbolo ya wawa ose. ²⁴ Pho, Klisto taika nyolo nde o Mosantu nwa basantu nwaakyelama na maboko ma bato, nwaa ulinya bee na nwaa phele. Kasi anyolo nde o ikolo solongo pho awenene unwanwa eye oboo pha Nwaphongo pho ya banga. ²⁵ Emba teeli pho ya obokye amiambyakye yo mapenza mbala na mbala ndokolo nganga ya Nwaphongo oomunene ookonyolo o Mosantu nwa basantu mbula na mbula na malongo ma mosuu. ²⁶ Pho wasengyelaka we obokye anyokomo mbala na mbala banda wa etatele ya mokyisi. Kasi unwanwa eye, o imbele saa suka, amba ya miweninya nde mbala yonyo pho ya imanya masumu na nzela ya mbeka ye mapenza. ²⁷ Emba bowa kyelama we pho ya bato iwaa nde mbala yonyo, o sima me kyembe ya moambo, ²⁸ nde bomoo me, Klisto amiambya mbeka nde mbala yonyo pho ya bato baso, pho ya imanya masumu ma baikye. Amokula miweninya mbala eya ibale sa masumu, oka baamoziya pho ya lobiko.

10

¹ Pho mobeko moli elalaa ya maphoo malaa ma moya, temoli eyaakolo ekpele me solongo. Mbula na mbula baambya mambeka nde ma ndengye yonyo mbala na mbala, te maunva koka ibongya bato baasusane na Nwaphongo. ² Bo phe, bato baambya mambeka mamana nde te baunva le, pho tebakuli baa na na boebakye pha masumu, obokye bakunywa na masumu ma bee mbala yonyo pho ya bobele? ³ Kasi, na nzela ya mambeka maamana, bato bamikundolele masumu ma bee mbula na mbula. ⁴ Pho malongo ma mangombe na ma mambosi te mali na mwiya nwa imanya masumu.

⁵ Yango mena Klisto, walukaka yo inyolo o mokyisi, amba wo yokye.* Mambeka na makafo, tokuli maanola kasi ombongyisesi nzoto.†

* **9:19** 9.19 O nkanda iyoko tebaika koma malongo ma mambosi. * **10:5** 10.5 Eye eli bo wakoma bee o Meembo 40.7-9. † **10:5** 10.5 Kyelukye iwoo obokye onkyelesi naa o mbuye na nzoto.

6 Manyama maatumbe bée oikolo sa etumbelo na mambeka maambya bée pho ya masumu tokuli sepela na me.

7 Emba namba wo nga kye: Kyeka, naye, iyakyela phowa ya we, O Nwaphongo.

Nde bo wakomama we pho ya nga o buku bosanto.

8 Phanza awoko yokye:

Na mambeka, na makabo, na makabo maatumbe bée na nwenya, na makabo maambyame pho ya masumu,

toika mazinga naa toika sepela na me, me mawaa mambyame boko ongye mobeko. 9 O sima kambe wo yokye: Kyeka, naesi, pho ya iyakyela phowa yawe.

Amanye mokyelesi nwa phanza nwa iambya mambeka pho ya izasa mokyelesi nwa ifale.‡ 10 Nde oena phowa ye, tobutoo basantu na nzela ya ikabo sa nzoto ya Yesu Klisto, mbala yonyo pho ya bobele.

11 Nzuka ba nganga ba Nwaphongo baso babaka bateme mokolo na mokolo pho ya ikyela etoma na iyambyaka mambeka maambya bée mbala na mbala, kasi mambeka me temakokyi imanya masumu, 12 Nzuka, Klisto aambya nde mbeka yonyo pho ya masumu, emba ambi zala pho ya bobele na bobele o eboko ya boloo ya Nwaphongo. 13 Banda inwanwa eye, kaziya obokye Nwaphongo akyele banguna bée ose ya ekyitele ya makolo me. 14 Pho nde na ikabo sonoso, abuya o ibongso oboo pha Nwaphongo pho ya bobele, bato baabuya yo bansatu.

15 Emba Bolobo bonsatu boloumole me, o sima ya iwo:§

16 Kyeka sangola eya mokyela nga na bée osima ya nkolo mina,

Nkolo awo obokye:

Na mokyela mibeko manga o mandondo ma bée,

namba makuluta o maumunya ma bée,*

17 Kambe kula bakya obokye: Emba esikule oumunya masumu ma bée na bofe pha bée.

18 Nzuka, elele eeli ilimbisama sa masumu, tewakuli ba ntina ya ambya ikabo pho ya imanya masumu.

Tosusinya oka Nwaphongo

19 Yango mena, baande, tofe na bokamba pha inyolo o Mosantu nwa basantu na nzela ya malongo ma Yesu. 20 Aloingolela yo nzela yonyo enyakune na ya bomoo, na nzela ya etobu, ekye lukye iwo obokye nzoto ye mame. 21 Emba toli na nganga monomo wa Nwaphongo o munene ooli mokambi nwa ingambi sa Nwaphongo.

22 Yango mena, le obokye tosusane na Nwaphongo na ndondo eya phele na na mokyito munso nwa ianola, mandondo maakunywa na bofe bosoo na nzoto ya banga ikunyolame na maa ma peto. 23 Sabophekye, toikalakye o itatoli sa molemo nwa banga, pho moto oikiyi mbunu mena ali okokokya mambunu.

24 Tokyengyelene bana na bayoko, pho ya ikuyana na izingana na o bitoma bilaa. 25 Salee isanga sa banga, ndokolo bowa meele baayoko ikyela, kasi tokuyinyakye bana na bayoko wawene bée obokye mokolo nwe moli phenephe.

26 Pho bo tokyele masumu na nko osima ya izwa pha boebi boikye phaa phele, tewakuli ba na mbeka yonyo pho ya imanya masumu, 27 kasi nde iziya isambisama sonoso siikusi na mbambisa ya nwenya nwa mozikya batombi. 28 Moto oole itosa mobeko nwa Mose amowaa sa ngongso, bo bato babale na baato baefundi, eli nde iwa. 29 Bée umunya etumbu ekusi ewaa eya mo baa na moto owamokyita Nwana wa Nwaphongo na makolo, na owa mosemola malongo ma sangola eyamobuya mosantu, na owamoto la Bolobo pha ngolu? 30 Pho toebe owawo obokye:

Nga moto owamoe yambelela, namophe

moto na moto bo okokyi ne!

Amba kula wo yokye:

‡ 10:9 10.9 Eye eli mokyelesi nwaa suka.

§ 10:15 10.15 Kyeka na Yilimiya 31.33-34.

* 10:16 10.16 Ikuluta

Nkolo amosambisa bato ɓe.

³¹ Eli lowɔɔ lonɔlo lokusi ikaa o maboko ma Nwaphongo olii na bomoo.

³² Umunya nkolo ya etatele, nde wa ingwa ɓe miyo, waititala o ebasi eekusi na eya bolosi.†

³³ Mbale ena omiambye o miyo ma bato na bito na ná minyoko, mbale eyoko oanga na bato me baokye mpasi.

³⁴ Emba pho ozwe na ɓe iyalo o minyoko ma bato ɓa boloko emba wamba na yanola na nkyisa waebololo ɓe mbolo ya ɓe, na boebakye obokye oli

na ezwele elekysi bolaa na ekyekoko pho ya ɓobe.

³⁵ Sabungya molemo nwa ɓe, nwango moli na mbano enene.

³⁶ Pho osengyesi nde na ititala pho ya ikokya phowa ya Nwaphongo emba wamowene ikokyisama sa mbunu eyaeyikelaka yo.

³⁷ Pho eikasi nde nwan fote, nde imbele sikyiki,

emba okoye, amoya, eta osa.‡

³⁸ Moto wa nga owa bosembo amobika na ianola se,

emba bo ale ianola se,

molimo nwa nga temokoyi izwa lowo la isepela onte ye.

³⁹ Banga, nde phele, tololi bato bakoyi ile ianola sa banga pho ya bobo, toli bato ɓa ianola pho ya lobiko la milimo ma banga.

11

Bitoma ba ianola

¹ Unwanwa eye, ianola eli elikya ya maphoo maalemele banga, mokyito nwa maphoo maanole banga obokye mamokyelama nabo naino tolomaweni na miyo.

² Nde na nzela ya ianola sa ɓe, bankoko ɓa banga ɓazwaka itatoli silaa.

³ Na ianola, tososolo obokye ikolo na munse yakyelamaka na iloba sa Nwaphongo.

Kyelimbole obokye bikpele biwenene na miyo biute na bitebiwenene.

⁴ Na ianola, Aɓele aphekye Nwaphongo mbeka elaa koleka eyaka Kaina. Nde pho ya ianola, amba zwa itotali obokye abaka moto wa bosembo, emba Nwaphongo

amba phe itatoli silaa pho ya makabo me. Nde na ianola, na bo awa, ataaba iwoo.

⁵ Na ianola, Enoka anetwaka o ikolo pho yo sa waa, emba tebakula mozwa pho Nwaphongo amobayaka o ikolo. Pho o

boo pha inetwa se, azwaka itatoli obokye abaka moto molaa oka Nwaphongo.

⁶ Nzuka sa ianola moto takoyi isepelisa Nwaphongo, pho moto okosusinya na Nwaphongo asengyesi imoanola obokye alii na obokye kaphute bato ɓaamolukye.

⁷ Na ianola, Nowa akyebisamaka na maphoo mate mataaka wenene na miyo, atosaka, atongaka masuwa pho ya ibikya ingambi se.

Na nzela me, anyetekye mokyisi, emba amba butwa ndomi ya bosembo pho ya ianola.

⁸ Na ianola, waazwaka Abalayama mbela, atosaka ikyende o elele ewaa eyaunvaka yo izwa pho ya ilaka, amba yakyende saɓa biikye yo.

⁹ Na ianola, akyekye zala omanyete ma moikyelaka ɓe mbunu ndokolo mobutu.

Azalaka o ndalaku yo na Izake na Yakobo, ɓaazwaka ne mbunu me yonoyo.

¹⁰ Pho Abalayama abaka kaziya mokyisi nwa phikama na bokusi, mowaa mowangye na motongyi eli Nwaphongo.

¹¹ Na ianola, Sala ne me, bowabaka yo ekomba, azwaka makoyi ma ikula bota, na bo mambula me malekanaka, pho abaka na ianola oka owa moikyelaka mbunu.

¹² Yango mena, uta nde na moto monomo, baikye ɓabotamaka. Emba ɓabaka nde ɓawee, moluku ndokolo ɓanyasesi ɓa ikolo o motiya, na ndokolo munsengye moikye o mokukulu nwa maa maanene.

¹³ Kokokana na ianola, ɓaso ɓaba ɓawa, teɓaika zwa mambunu, kasi ɓamawenekye, ɓambaka na mabeya na itakye. Emba ɓamba ya mieɓa obokye ɓali ɓabutu na bato ɓa imbanga o munse.

¹⁴ Pho bato ɓaawo maphoo mamana ɓaweninya saa obokye ɓali oiluka mokyisi nwa ɓe mampenza.

¹⁵ Emba bo ɓakulaka ɓa ɓaumunya mokyisi me bi wautaka ɓe, nde ɓazwaka imbele saikula butwa.

¹⁶ Kasi unwanwa, ɓali na phowa ekusi ya mokyisi moolaa koleka nwa ɓe

† 10:32 10.32 Ibutwa o saa ya boebakye. ‡ 10:37 10.37 Habakuku 2.3-4.

mampenza, kyelukye iwoo obokye mokyisi nwa ikolo. Yango mena Nwaphongo tali na soo na be, obokye bamobangye Nwaphongo wa be, pho ababongyisa mokyisi.

¹⁷ Na ianola, Abalayama aambyaka Izake mbeka wamekamaka yo, emba nwana we nde yo monomo aambyamaka, yo owazwaka mambunu ¹⁸ oka owawolekye yo obokye Nde na nzela ya Izake amba zwa mankoko.

¹⁹ Aanolaka obokye Nwaphongo ali na nwiya nwa iakola bawee. Yango mena na ndengye ya ete, akulaka zwa nwana we, ndokolo aakoo nde o iwaa.

²⁰ Na ianola, na pho ya maphoo mamoya, Izake apambolaka Yakobo na Esau. ²¹ Na ianola, Yakobo, phenephe na iwa, apambolaka bana ba Zozefu monomo na monomo, emba amba ya kusamela Nwaphongo amisungye na motuu nwe. ²² Na ianola, Zozefu, wakoma yo phenephe na iwa, amba yawo pho ya itokolo sa bana ba Isalayele o boombo, amba na ambya mibeko pho ya mpee ye.

²³ Na ianola, Mose, wabotamaka yo, baboti bee ba mobombaka pho ya makombe maato, pho bawenekye obokye nwana me abaka munzenga, emba tebaikaka na lota mibeko nwaaphekye mokonzi Falo. ²⁴ Na ianola, Mose, abutwaka moto munene, alekye obokye bamobangye nwana wa nwaswa wa Falo.

²⁵ Aoloko inyokomo molongo monomo na bato ba Nwaphongo, o elele ya obokye asepele nono imbele sonso na masumu.

²⁶ Awenekye itiyolama sa Klisto ndokolo ezwele elekyi bonene koleka nkyita ya Ezipito, pho abaka kakyekyele iphuti saa moya. ²⁷ Na ianola, amanaka o Ezipito sa lota yoo ya mokonzi Falo, pho alendentalaka ndokolo moto oko wene moto oto wenene.

²⁸ Na ianola, akyelaka eseleko ya Ilekana amba na ya inga malongo o nzibo ya mandaku pho ya obokye mooti yo sa kuma bana ba bolaa ba Isalayele. ²⁹ Na ianola, ba akalaka maa maanene ma mangola ndokolo ikyito; waya meka bato

ba Ezipito iya akala na be, bazindaka. ³⁰ Na ianola, bikuka ba Yeliko ba bukukwa o sima ya ibizolongana nkolo sambo. ³¹ Na ianola, Laba, nwaswa wa ndumba, taikaka waa na ba tombi, pho ayambaka banongyi na bose.

³² Emba na mbe kula wo bo, nazangye na imbele pho ya iwo maphoo makyekyi Zedeyo, Balaka, Samisona, Zefete, ebe Davidi na Samwele, na baimosi ba Nwaphongo baso.* ³³ Na ianola, bee babololoko manyete ma nkyisi iinsuu, bakyelaka etoma na bosembo, bazwaka ma mbunu, bakangaka noko ya ba kprokpo, ³⁴ bazimia mwiya nwa nwenya, balotaka iwaa saa bootu pha sendo, babutwaka na bokusi o makoo ma be, babutwaka bakusi o mabita, bawiinyaka banwani ba nkyisi ya babutu. ³⁵ Babasi bazwaka bawee ba bee na nzela ya iyakwa. Kasi baayoko banyokomoko nono o iwaa, balekye ikandolama obokye bakome o iyakwa silekyi bolaa.

³⁶ Baayoko babaekyeyekye bambaka na bawanda phimbo, emba baayoko bababakaka maphanga na iba vaka o boloko. ³⁷ Babamaaka mabanga, babaphaphaka na mibale, bababomaka na sendo, babaka bakye miengyebana, ma ngobo ma mapate, na ma mambosi, babola, babakangaka, babanyokoloko. ³⁸ Nzuka mokyisi tenwaikaka longobana pho ya be, babaka bakyemiengyebana o mabokye na o mangomba, o mabanga na o mabela ma manyete.

³⁹ Emba bee baso babana, bozwaka itatoli kouta na Nwaphongo pho ya ianola sa be, kasi tebaika zwa mbunu eyabaikyelaka be. ⁴⁰ Pho Nwaphongo abomba ekpele elaa koleka pho ya banga, obokye sa banga, tebakokaka ibaa bato baa ibongo.

12

Ikanga motema onte ya imekama.

¹ Yango mena, toli na banga me, na moluku nwa manzoka maalozinga, tovakye biphesi biso bilophe bozito, ebe na isumu, emba tokyilingane na ilendendala

* **11:32** 11.32 Eye eli elele ekokakya iba Debola kas Balaka phe (Basambise 4).

siso pho ya izwa mbano eeli o boo pha banga. ² To kyeke miyo oikolo oka Yesu moto ooli motati na mosukyee wa ianola, iyo owa lee nkyisa yaamolakyelaka be, aanola bolosi pha ekulusu saoka soo emba akyezala oeboko ya boloo ya mumbanga nwa bokonzi pha Nwaphongo. ³ Umunya moto owaa owanola bolosi pha bato ba masumu baamotemelekye, obokye bee sa otwa, bee samba na phembe o mandondo ma be. ⁴ Bee naino tolendendasi nono o itangya malongo o ebasi ya bee na isumu. ⁵ Bee obungyi maphoo ma ilenza maewole yo ndokolo oka bana?

Nwana wa nga, sa tiyola etumbu ya Nkolo,

sa phembe o ndondo ya we waeyoya yo.

⁶ Pho Nkolo kaphe etumbu nde oka moto oko zingye yo,

kawande bana baso bayambe yo.

⁷ Ititala o etumbu ekye zwe be. Nwaphongo kaekpe ndokolo bana. Wali nwana obokye ango takoyi imophe etumbu? ⁸ Bo tozwee etumbu ndokolo bana baso, mena oli bana ba makango kasi baakolo bana phe.

⁹ Toli na ba ango babanga ba nzoto baa loteya, emba tobatosa, tolokoyi na ileka, imiuya oka tata wa malobo na obokye izwa ne bomoo? ¹⁰ Pho be, babaka balophe bitumbu pho ya ndambo ya nkolo, ikokana na maumunya ma be, etumbu eyaka ye nde pho ya bola pha banga, pho yailumola bonsatu phe. ¹¹ Etumbu eso, o sina imbele, tekoyi iba lowo la nkyisa, kasi lowo la ngongo. Kasi sima, etumbu me kyebote oka bato baephe bee mbuma ya bose na ya bosembo. ¹² Yango mena, tomba maboko ma bee maaphembi, ombe nakuya mabongo maanyibi, ¹³ emba kyela manzela mateme yoo pho ya makolo ma bee, obokye ekolo ya moto okokpekusa sakula kyende imbale, kasi abikye.

¹⁴ Luka iba bose na bato baso, na iba mosantu, pho sa bosantu moto na monomo etawene Nkolo. ¹⁵ Kyeba obokye moto samimanya o ngolu ya Nwaphongo, na obokye na munkanga monomo nwa

bololo nwanjo satokolo, sapha na mobulu, emba nwanjo saoto bato baikye.

¹⁶ Kyeba obokye bato baa bondumba naa bato basemole bikyila, ya Esau owaungyaka bobola phe pho ya ntoma ya moza monomo. ¹⁷ Pho, bee koebe obokye walukaka yo sima izwa ipambosi, bamumanyaka emba tewabaka na malondo masu ma ibongola ipambosi me, ebe na pho ya inyingonela se na mbembe ye.

¹⁸ Pho Bee toikiyi susinya phenephe na ekpele ekyekume be, nwenya munene, enzombi, mokolo, eweele ekusi, ¹⁹ lokyito la mumbenzo naa toko ya ngesi nwa milimo. Bato bamookaka baongaka na mbebe obokye bee sakula bakyzinza iloba. ²⁰ Pho tebabaka na bokusi pha ikoka mobeko me: Moto owamokuma ngomba, na boebe nyama ya vale, baamumaa mabanga! ²¹ Lowo la boobo yabaka lawo Mose obokye: Naweni boobo, natekyenele.

²² Kasi bee osusinye phenephe na ngomba ya Siyona na na mokyisi munene nwa Nwaphongo oli na bomoo, Yelusaleme eya ikolo. Bee osusinye phenephe na miluku ma baanzelu bali o ikyita sa eseleko. ²³ Bee osusinye na na isanga sa bana babotama o boo, bakoma bee mankombo o ikolo. Bee osusinye phenephe na na Nwaphongo, munanga nwa bato baso. Bee osusinye na na bato ba bosembo babutwa baabongo. ²⁴ Bee osusinye phenephe na Yesu, mowosi pho ya sangola eenyakune, na malongo manyangwa maawo na bolaa koleka maka Abele.

²⁵ Kyeba obokye bee sale iyoka moto okowo na bee! Pho tebaika zanga etumbu imbele salekye bee iyoka moto owaabakyebisaka o mokyisi. Emba na banga botokubolesi okolowole uta o ikolo, etolozangye etumbu me. ²⁶ Iyo, ngesi nwe nwaningyinyaka manyete, kawo unwanwa eye bobo: Mbala eya suka, esinyinginya nde manyete na manyete, kasi na ikolo me. ²⁷ Maloba me mbala eya suka maimole ilemo sa iso ikyimbya o izangya bose o mokyisi nwa kyelama,

pho ya obokye yikale nde itikokyi bée ibunzinya.

²⁸ Pho banga tozwe bokonzi botebokokyi bée inyingyinya, tophile ngolu mena na bolaa. Na ngolu me, tokyelele Nwaphongo na ndengye ekyesambe yo, na imiuya na ná ilota. ²⁹ Pho Nwaphongo wa banga ali nwenya mooto.

13

Sakolo ingomba

¹ Le obokye lozingo lobee onte ya be. ² Sabunga ikumbela babutu baaye oka bée, pho na ikumbela sasina, baayoko bakumbelaka baanzelu, saeba. ³ Umunyaka bato baa boloko, ndokolo olii o boloko na bée molongo, emba na baanyokolo bée ndokolo konyokomo na bée molongo.

⁴ Le obokye bolonga bokumolame na bato baso, na ntangye ya bolonga yango saotono na sokoto ya bondumba, pho bato baa bondumba na baakyele baphemba, Nwaphongo aabasambisa.

⁵ Le obokye looto la baphalanga lango sakamba mofesi nwa bée. Ba na nkyisa na nwana bozwakye boli na be, pho Nkolo yo mampenza awo yokye: «Phe, esi ekatusa na mbala, esimbe na ele.»

⁶ Pho na ianola siso tokokyi iwo obokye: «Nkolo ali moto okonzambelele, esilote ekpele.

Moto amunkela iye?»

⁷ Umunya bato baekambe, baeyimola iloba sa Nwaphongo. Kyeka ndengye eyasukya bée bomoo pha be, mekola ianola sa be. ⁸ Yesu Klisto ali nde ndengye yonoyo, yana na lolu, amobaa bomu, nde pho ya bobele na bobele. ⁹ Bée saebungya na mateya masuu ma ndengye na ndengye. Pho eli bola obokye ndondo ekute na ngolu kasi na ntoma phe, pho teyaika sunga bato baaibengaka.

¹⁰ Banga toli na etumbelo, baakyele o molaku tebakokyi iza ntoma ikyiute o etumbelo me. ¹¹ Pho manyama makpe nganga wa Nwaphongo oomunene malongo pho ya ikye na mango o ete ya tempelo elekayi Mosantu nwa basantu pho ya

ilimbisa masumu, bamatumbe o ebonga ya mokyisi. ¹² Emba Yesu, pho ya ibuya bato baso basantu na malongo me mampenza, aoka mpasi o ebonga ya mokyisi. ¹³ Yango mena, totokolo o ebonga ya mokyisi pho ya ikyevana ne na inyanya soo eyaokaka yo. ¹⁴ Pho tololi o se wawa na mokyisi nwa bobele, kasi toli o iluka mokyisi nwaamoyaa. ¹⁵ Na nzela ye, tophe Nwaphongo imbele siso mbeka ya imokumisa, kyelukye iwo obokye mbeka ekyetokolo o bibaa bitondolo nkombo ye. ¹⁶ Sabunga ikyela bola na isungana, pho eli nde mambeka mandengye mena masepelisa Nwaphongo.

¹⁷ Tosa bakambi ba bée, obe na imiuya pho ya be. Pho bée bakyengye pho ya milimo ma bée, bamba na tondolo pho ya mango oka Nwaphongo. Kyela obokye bakokya etoma ya bée na nkyisa, na saikyemi miima, pho nde tewabee na itomba pho ya bée.

¹⁸ Naongye obokye obondolekye pho ya banga, pho toli na ianola obokye teloli na maumunya mabe o mandondo ma banga, naa na phowa ya imitamwisa na bola o maphoo maso. ¹⁹ Naloongye na bée na bokusi obokye okyele babona, pho naebutolele izele.

Ibondole saa suka

²⁰ Le obokye Nwaphongo owa bose owa tokolo Nkolo wa banga Yesu onte ya bawe, na nzela ya malongo ma sangola eya bobele, yo ooli Mobanze oomunene wa mampate, ²¹ emba Nwaphongo me aebuya na bokalanganakye oo maphoo maso malaa, pho ya ikyela phowa ye. Akyele onte ya banga maphoo maasepelisa, na nzela ya Yesu Klisto okokyi na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

²² Baande, naongye na bée ikanga motema pho ya maloba maekuya na nga mama! Pho naekomele nde bana maloba. ²³ Naeyimole obokye nwebi na banga Timote bamotokolo o boloko. Bo aesi izele, namoyaekyeka banga ne. ²⁴ Longolo bakambi ba bée baso na basantu baso. Baa Itali baelongosi. ²⁵ Le

Mokanda njwaakomaka Zake Maphoo ma etatele

Zake akomaka mokanda mumu pho ya iteya baanosi mozalesi mosengyesi na b̄e ibaa onte ya b̄e na ná bato bate bali baanosi.

Zake kateya obokye malondo maute nde na Nwaphongo, emba toengyesi imoonga mango na ianola sis̄o (1.2-8). Amba ya ambya sima mitindo pho ya maphoo makyekyi ezwele, ibaa pha, maphoo ma nkaka ndengye na ndengye, bimekyi na mateya ma phele maawenene na bitoma (1.9-27). Akatela na bokusi lowo la ikyeka maboo onte ya isanga (2.1-130). Emba aweninya obokye o maphoo maso, lolekyi na ntina eli nde ianola na bitoma bilaa (2.14-26). Kaongye na banga obokye tobanzakyekye noko ya banga (3.1-12), amba na loteya malondo ma phele mauta na Nwaphongo (3.13-18). Kakyebisa bato banyosa mobulu, bamiambya nde o maphoo ma mokyisi, baayoo b̄ebi na b̄e, na banyokolo basi ba b̄e (4.1-5.6). Kaongye na baanosi baso baeb̄e ikanga motema, ba bee bato ba losambo na basalise ba b̄ebi baabungi (5.7-20).

Mokanda mumu mongye na baanosi obokye ianola sa b̄e siweninya bitoma pho ianola sitesiweninya bitoma sawa (2.26).

Maphoo mali o mokanda mumu

- Zake 1.1: Maphoo ma etatele
- Zake 1.2-18; 2.1-13; 5.7-20: Mateya ndengye na ndengye
- Zake 1.19-27: Iyoka na ikyela
- Zake 2.14-26: Ibaa na ianola kyeongye na ikyela bitoma
- Zake 3.1-18: Munoko njwa moanosi
- Zake 4.1-5.6: Moanosi na maphoo ma mokyisi

Ibeya

¹ Inga Zake, moombo njwa Nwaphongo na njwa Nkolo Yesu Klisto, naebeya

b̄e mabota iko mbuka mabale makyeminyangwa o nkyisi iso.*

Ianola na zebi

² B̄ebi na nga, bo bimekyi ba ndengye na ndengye biekomesi, ba na nkyisa. ³ Oebe obokye, bo ophisi ianola sa b̄e onte ya imekama, wamokoka ikanga motema. ⁴ Kasi ikanga motema sibe saa phele pho obe bato balongobana o maphoo maso, pho ya obokye b̄e sazanga ekpele yoooyo.

⁵ Bo ebe obokye monomo na b̄e azangyi zebi, asiongye na Nwaphongo, aamophe sango. Pho Nwaphongo kaphe bato baso na motema molaa, sa mooya. ⁶ Aongye na ianola sis̄o, yo saba na ziko. Pho moto okoikye ziko, aula na kanda ya maa manene matombe eweela na mbale na mbale. ⁷ Moto wa ndengye mena yo saumunya obokye amozwa njwana ekpele oka Nkolo, ⁸ pho ali moto wa ntema ifale, kabongole maumunya me imbele sis̄o o maphoo me.

Bobola na ezwele

⁹ Mobola asepele na bobola phe, yo samiwene pha, ¹⁰ emba moto wa ezwele amiuya pho ezwele yamounva, o iwa se amoikala pha ndokolo phulele ekyeungye o ngonda. ¹¹ Pho moo motokosi, mungasi, munyibye munkata, phulele ya njwango ekaa, emba bolaa pha njwango boumbo. Eli nde bomo na moto wa ezwele, onte ya bitoma be, amounga.

Bimekyi

¹² Nkonzo ili na moto okokangye motema o bimekyi. Pho oteye yo ikanga motema se, amozwa eboko ya bomoo phalakyela Nwaphongo bato baamozingye. ¹³ Bo moto amekami, yo sa wo obokye: «Eli Nwaphongo okomekye.» Pho Nwaphongo tazingye bobe, tambe na meka moto. ¹⁴ Moto na moto kamekame nde na phowa ye mampenza, ekyemokosa na ekye motome ikyela bobe. ¹⁵ Emba phowa ekusi kyebote isumu, bo isumu sikosi, sibangye iwaa.

* 1:1 1.1 Zake oyo eli mosi wa Yesu. Bitoma ba batoma 12.17. Galatiya 1.19.

¹⁶ Bēbi na nga ba lozingo, bēe samikosa. ¹⁷ Bolaa bosō na makabo masō maala maakoka o ikolo, maute oka Tata owakyela saa, bokombe na banyasēsisi. Ali nde ndengye yōnyō, yo taekpane, oka ye enzombi teeli. ¹⁸ Bo wazinga yo, alobota na iloḅa sa phele phō ya obokye tobe o ikolo sa bikelamo bēe biso.

Iyoka na ikyela

¹⁹ Bēbi na ga ba lozingo, eba maphōo mama na bolaa, moto munso akyele bokusi aokye, kasi yo sa wō mizele, yo saoka yōo mizele. ²⁰ Phō moto wa yōo, takokya maphōo ma Nwaphongo ma bosembo. ²¹ Yango mena, manya maphōo masō maasokōto na ma koo. Yamba na bolaa iloḅa sa phika Nwaphongo onte ya bē, sango sikokyi ibikya milimo ma bē.

²² Ba bakyelesi ba ikyiwo Iloḅa, kasi saba nde baokyi na matoo. ²³ Phō moto okookye iloḅa, kasi tambe sikyelela, yo mōna aula na moto okyekiyo bo phe o talatala. ²⁴ Amiwēni yo mampenza, wakute yo mana wamō, sakōko amibungyi bo miwēnekyi yo. ²⁵ Kasi moto owa mophila mibeko miilaa, ma bosōmi, taokye nde iloḅa bookyi phō ya isibunga mizele, kasi kasikyelele. Yo mōna amōba na nkōnzō o maphōo maakyele yo.

²⁶ Bo moto kaumunya obokye ali mosambesi, kasi tauya lole le, kamikosa yo mampenza, losambo le loli la pha. ²⁷ Losambo loote loli na intōno siibe oka Tata Nwaphongo, eli: Ikyeka biika na mazengye onte ya ngōngō ya bēe, na imibanza i maphōo masō maabe ma mokyisi.

2

Sakyeka maḅoo ma bato

¹ Bande na nga, sakyela bokyese na sakyeka ma ḅoo ma bato bēe bato baanola Nkolo wa banga Yesu Klisto owa nkyemō. ² Phō bo moto mōnōno alati mumpete nwa itela, na bitobu bingyengye, anyōsi o losambo la bēe, ekuli na yanyōlo na mōbola alati bitobu biakakwa, ³ bo okyekiyo nde moto olati bitobu bingyengye, ombi wō ne obokye: «Iwe, zala o elele elaa eye;» emba oka

mōbola kombe wō ne obokye: «Iwe, kye teme wana, naa zala o se phēnephe na mbata ya nga». ⁴ Mena tokyesi bokyese bēe mampenza, tomibuye bananga baa maumunya mabe?

⁵ Bēbi na nga ba lozingo, okyemela: Teli Nwaphongo moto owa olo bābola o mokyisi phō ya ibabuya bato ba ezwele na mandomi ma bokonzi pha lakyela yo baamozingye o nzela ya ianola? ⁶ Kasi bē, kotiyole bābola. Teli bato ba ezwele ba enyōkōlo? Teli nde bēe bakye na bēe o tilibinale? ⁷ Teli bēe batiyole nkombo elaa eya ephē bēe?

⁸ Phele, kokyele bolaa bo otose mōbeko nwa mokonzi, bo wakomama nwangō o buku pha Nwaphongo obokye: «Zinga nwebi na we bokomizingye we mampenza». ⁹ Kasi bo kokyeye maḅoo ma bato, kokyele isumu. Emba mōbeko moephunde phō iwe tookumole Nwaphongo. ¹⁰ Emba na bo moto mōnōmō atose mibeko ma Nwaphongo misō, kasi ambi ikpa nde i mōnōmō, mena aikpe nde na misō. ¹¹ Phō owa wō obokye: «Sakyela baphemba», akula na wō obokye: «Saboma moto.» Yango mena, na bo tokyesi baphemba kasi obomi moto, oikpe nde na mibeko. ¹² Mōbeko nwa Nwaphongo moambya bosōmi. Yango mena tokyelekakye mōbeko mē, o maphōo masō mawō bēe na makyele bē. Phō mokōlo nwa moesambisa Nwaphongo, amokyeka mōbeko mē. ¹³ Phō o mokōlo nwa isambisa, isambisa samōba sikusi phō ya moto otookyele bēbi ngōngō. Kasi okookye bēbi ngōngō, taile mokōlo nwa mosambisa Nwaphongo bato.

Ianola na bitoma

¹⁴ Bande na nga, bo moto awō obokye ali na ianola, kasi takyele ikyi wō Nwaphongo, ianola se saamobikya? ¹⁵ Bo nwebi mōnōmō wa lele naa wa nwanwasi azangyi bitobu na toma ya iza nkōlo iso, ¹⁶ emba mōnōmō na bēe ambi wō ne yokye: «Kyende na bolaa, kye oto nwenya, kye za na bolaa!» kasi toikiyo mophe mbolo izangyi yo, ombi kyela iye? ¹⁷ Phō ya ianola eli nde bomō. Bo kowō

obokye oli na ianola, kasi bo ianola me tesili na bitoma, ianola sa we sawa.

¹⁸ Kasi moto mɔnɔmɔ akokyi iwɔ obokye: «Iwe oli na ianola, na nga nali na bitoma.» Bo moto awɔ babona, namobuisela obokye: Onteya ianola sa we site sili na bitoma emba nga, na moeteya bitoma banga biute na ianola sa nga. ¹⁹ Iwe, koanole obokye Nwaphongo ali nde mɔnɔmɔ? Owɔɔ na bolaa. Bilima bianole na be nde bomɔ, bimbe tekyenele na boɔbo. ²⁰ Iwe oli ebubusi! Kozingye naeteya obokye ianola sizangyi bitoma sili nde pha? ²¹ Umunya ango wa banga Abalayama, abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo ndengye'ye? Eli phɔ ya bitoma be, phɔ ambyaka nwanawɛ Izake o ikolo sa etumbele. ²² Oweni, ianola se, sitambule elele yɔnɔyɔ na bitoma. Bitoma bɛɛ bikokya ianola se. ²³ Yango mena, ya komama o buku pha Nwaphongo bofo: «Abalayama aba na ianola oka Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo.» Emba bamba butwa imobanga na nkombo ya ekamba ya Nwaphongo. ²⁴ Oweni, moto kabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phɔ ya bitoma be, kasi teli nde na ianola bofele.

²⁵ Kula umunya Laba nwanwasi owa bondumba. Abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phɔ ya bitoma be, phɔ ayambaka bato baatomaka bɛɛ phɔ ya iya kyengye mokyisi, amba baloya mi nzela esu. ²⁶ Emba eli nde bomɔ, bo moemo motokɔsi o nzoto ya moto, moto me abuto mowe. Nde bomɔ me na ianola sitesili na bitoma, sawa.

3

Kyeba na lole

¹ Bande na nga, onte ya be, baikye sazinga iba bateye, koebe obokye esambiseli enene eli phɔ ya banga. ² Phɔ banga basɔ tokyele bofe. Bo moto taakyele bofe wa wɔ yo, ali moto owa longobana, ali na makokyi ma ibatela nzoto ye iso. ³ Bo tokyele ebuni o nokɔ ya ba punda phɔ ya obokye balotosa, emba tokambe nzoto ya bɛɛ iso. ⁴ Kyeka na masuwa: Na bo mabe manene, bo ewele

ekusi kyemaukye, mopusee wa masuwa kamakambe mbale ezingyi yo nde na nwanawɛ yenda mokyikyi. ⁵ Nde bomɔ, lole ali nwanawɛ enango mokyikyi, kasi okomitata na maphɔɔ manene. Kyeka obokye nde na nwanawɛ etete okokyi izikya ngonda enene! ⁶ Lole la moto loli ndokolo nwanawɛ. Lole ali mokyisi nwanawɛ bofe moli o nzoto ya banga, kaso nzoto ya banga mobimba. Lole kalosa nwanawɛ moɔto bomɔɔ pha moto bosɔ. Nwanawɛ me moute o ibela sa nwanawɛ motemozime. ⁷ Moto ali na malondo makyela obokye manyama masɔ ma ngonda, na manyosi, na manyama malande na ibu ebe na swe ibutwe imotosa. ⁸ Kasi lole, moto na mɔnɔmɔ takokye ikyela obokye lomotosa. Lole ali ekpele yɔnɔyɔ ebe, atonda na ngyengyi ikyi bome. ⁹ Na lole topambole Nkolo na Tata, nde na lole, tolakye na bofe bato bali elalaa ya Nwaphongo. ¹⁰ O munoko mɔnɔmɔ kyetokolo mapambosi na bilakyesi bibe. Babi na nga, yango saba babona. ¹¹ Elele yɔnɔyɔ ekyetokolo maa, kyetolo maa ma leele na ma bololo? ¹² Babi na nga, nwete nwanawɛ fige nwanawɛ unva bota mbuma ya olive naa nwete nwanawɛ vinyɔ nwanawɛ unva bota mbuma ya fige? Nde bomɔ, elele ekyetolo maa ma mokpa tekokyi itokolo maa ma leele.

Zebi siute na Nwaphongo

¹³ Oli moto wa zebi na na malondo onte ya bɛɛ nza? Ateya mobesi molaa, akyele bitoma bɛɛ bisɔ na bonyile pha zebi. ¹⁴ Kasi bo oli na ndondo eya tonda na zuwa na na molimo nwanawɛ imekana, samitata, samba na kata boole o maphɔɔ ma phele. ¹⁵ Zebi sa ndengye mena tesiute o ikolo, sili sa mokyisi, sili sa bonyama, sili sa bozaabulu. ¹⁶ Phɔ elele eli zuwa na imekana, elele me eli na mobulu na na bofe ndengye na ndengye. ¹⁷ Kasi zebi siute o ikolo, sili phanza sa sokoto, sima, siambya bofe na bonyile, siambya botosi, satonda na motema nwanawɛ ngongo na mbuma indaa, tesiikyesinya bato, tesikatele bato. ¹⁸ Mbuma ya bosembo kyiphikame onte ya bofe na bato bakyele bitoma bia bofe.

4

Ekamba ya mokyisi, moinele njwa Nwaphongo

¹ Biḃasi na maoka onte ḃée kyiute bi? Kyiute na maphowa ma ḃée maanwane onte ya ntema ya ḃe? ² ḃée komengyele mbolo, kasi watewaizwe ḃe, kombe ḃoma ḃato. Watonda na zuwa mi maphoo maso, kasi ḃotokoye imazwa, kombe ooka, kombe butwa injwana. Toombe na zwa mbolo me pho toeḃe iyonga. ³ Na ḃo koongye, ḃée otoo izwe, pho koongye na ḃoḃe, koongye mbolo ikyi sepelisa phowa ya ḃée mampenza. ⁴ Bakyesi ḃa ḃaphemba, toeḃe obokye izinga mokyisi eli iina Nwaphongo? Moto ookyesi ekamba na mokyisi amikyesi moinele njwa Nwaphongo. ⁵ Naa koununya obokye eli nde ḃowole wa wo buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ali na zuwa pho Bolobo pha kyela yo onte ya ḃanga.» ⁶ Kasi Nwaphongo akula lophe ngolu ekuli leka ḃonene. Yango mena kawo obokye: «Tazingye ḃato ḃa lolendo, kasi kaphē ngolu oka ḃato ḃa miuya.» ⁷ Yango mena, kumola Nwaphongo, temele Zabulu, emba yo amolota itakye na ḃe. ⁸ Susana pheneḃe na Nwaphongo, emba yo amosusana pheneḃe na ḃe. Kunyola se ya ḃe, ḃato ḃa masumu, kunyola mandondo ma ḃe, ḃato ḃa ntema ibale! ⁹ Ba ḃato ḃa ngongo, na eyakolo ngongo, lela. Kyela obokye ntolo ya ḃée ibutwe ngonde, emba nkyisa ya ḃée ibutwe ngongo! ¹⁰ Omiuya o ḃoo pha Nkolo, emba yo amoetomba.

Sawole nwebi na ḃoḃe

¹¹ Bande, sawonelekye na ḃoḃe. Moto okowole nwebi na ḃoḃe na kamosambisa, kawole na ḃoḃe moḃeko kambe na mosambisa. Kasi ḃo kosambisa moḃeko, mena obuto munanga emba tokuli ḃa mokumosi wa moḃeko. ¹² Nzuka moambye njwa mibeko na munanga ali nde monomo. Eli nde yo moto okokyi ibikya na iboma. Kasi iwe oli nza, iwe, pho ya isambisa nwebi na we?

Saba moto wa lolendo

¹³ Unwanwa eye, kyeba, ḃée ḃato ḃaawo obokye: «Lolo naa yana tomokye

o mokyisi muna, tomokye kyela mbula yonyo omo, tomokyela mumbongu, emba tomozwa ḃaphalanga.» ¹⁴ Kasi toeḃe yaamoya yana pho ya ḃomoo pha ḃe, pho ḃée oli ndokolo lonzumbe, lowenene njwana imbele, sima lolemo. ¹⁵ Elekyi ḃolaa iwo obokye: «Bo Nkolo azingyi, tomoḃa na ḃomoo, tomokyela lowo lolo naa lona.» ¹⁶ Kasi komitate na maloba ma lolendo. Lolendo loso la ndengye mena loli loḃe. ¹⁷ Moto okoeḃe ikyela ḃolaa, kasi taabokyele, mena kakele isumu.

5

Ngongo ya ḃeḃe ḃato ḃa ezwele

¹ Emba unwanwa eye, ḃeḃe ḃato ḃa ezwele, lela, kyimela na ngongo pho ya mampasi maeziya! ² Ezwele ya ḃeḃe ephosi, bitobu ḃa ḃeḃe bize muunse. ³ Itela na ḃaphalanga ḃa ḃeḃe bakyesi mabembe, emba mabembe me mamaimola ḃoḃe pha ḃeḃe, mamooto nzoto ya ḃeḃe ndokolo baitumbi na nwinya. Suka ya mokyisi ekomi pheneḃe, kasi ḃeḃe oli nde ibokya ezwele. ⁴ ḃée ole iphuta ḃato ḃaetoma, ḃanoko mbuma o manzabi ma ḃe. Okyemela ḃo milele ḃeḃe na ḃe! Ilela sa ḃeḃe sioka o matoo ma Nkolo wa batuluku ḃaso. ⁵ Obakyi na ḃomoo ḃolaa na pha ḃomboti o mokyisi. Koze na ḃolaa, ombi na iisa ndokolo manyama maziya mokolo njwa imaboma. ⁶ Waphekye moto molaa etumbu, waboma moto wa ḃosembo, kasi yo taika na ekpetele kapha.

Ikanga motema na ibondela

⁷ Bande, kanga ntema tee nono mokolo njwaamoya Nkolo. Kyeka mobasi wa inzabi: Kaziya mbuma indaa ya motoko o manyete na ikanga motema tee nono wa wamunoko yo mbuma yaa ntubo na yaa suka. ⁸ Na ḃe, kanga ntema me, oititale, pho mokolo njwaamoya Nkolo mokomi pheneḃe.

⁹ Bande, ḃeḃe sakyekyemi miima onte ya ḃeḃe, pho ḃeḃe saesambisa. Kyeka munanga atemi o nzibo. ¹⁰ Bande, pho ya mampasi na ikanga motema, benga matambe ma baimosi ḃa Nwaphongo ḃaawoko o nkombo ya Nkolo. ¹¹ Towo obokye ḃali

bató ba nkónzò phó bakangaka ntema. Waoka simo ya ikanga motema ya Yóbó, emba waweneé yaa mophekye Nkolo o suka. Phó Nkolo atonda na bolaa na ná ngóngó.

¹² Bande na nga, o boó pha iso, sakata seleka na nkombo ya ikolo naa ya munse naa seleka ya ndengye ye. Le obokye «εε» ya bée ebe εε, emba «phe» ya bée ebe phe, phó ya obokye bée sasambisama.

¹³ Bo moto monómó onte ya bée ali na mpasi, abondéle. Bo ali na nkyisa, akombe. ¹⁴ Bo moto monómó onte ya bée ali na bolósi, abangye bankumu ba ingomba, babondéle phó ye, sima ya imoolólo mauta na nkombo ya Nkolo.

¹⁵ Ibóndési sa ianola samobikya moto owa bolósi; Nkolo aamoteya, emba na bo akyelaka masumu, amoolimbisa. ¹⁶ Yango mena yambolaka masumu onte ya bée na bée, bondélekye phó ya bée na bée phó obikye. Ibóndési sa moto wa bosembo sili na mwiya moikye, sikyele etoma. ¹⁷ Eliya abaka moto boli banga, abondélekye na bokusi obokye mbula yango sanó, emba mambula temaikaka nó o mokyisi mambula maato na makombe motóba.

¹⁸ Emba amba kula ya bóndéle, bóbéle ikolo samba yaambya mbula, manyete mamba kula ya bota mbuma.

¹⁹ Bande na nga, bo moto monómó onte ya bée abungyi nzela, emba nwebi mosu amobuye o nzela elaa, ²⁰ oebe obokye, moto oamanye moto wa masumu o nzela ebe, abikye nwebi ne o iwaa, na bo masumu mabakyi maikye, mamolimbisama.

Mokanda nwa ntubo nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Petelo abaka o Loma, imbele sakomela yo baanosi ba nkyisi nsuu baokaka Simo Elaa na bato basuu. Baanosi baikye onte ya bée bautaka o nkyisi nsuu. Bée tebabaka Bayuda obo pha ya ikoma baklito. Petelo abaka kalukye ibalenza pho bato bate baebe Nwaphongo babaka babanyokolo.

Petelo kakumole Nwaphongo pho ya bolaa pha bombela yo baanosi. Nabo baokye pasi, ebongyi nde obokye bakangane na Klisto. Bo wakyela Klisto (2.21-24), waloteya maphoo masengyesi moto na moto ibenga, ebee bankumu ba Ingomba na ebee banzenga.

Baanosi basengyesi iphila ianola sa bée nabo baokye pasi. Bo bakyesi babona, bamoba bakumole bitoma binene ba Nwaphongo (2.9). Emba bate bali baanosi, waamowene bée «bitoma ba bée biilaa, bamokumola Nwaphongo mokolo nkwamiweninya yo na be» (2.12).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 1 Petelo 1.3-12: Ibika pho ya ianola
- 1 Petelo 1.13-2.10: Ibaa na bomoo pha mosantu
- 1 Petelo 2.11-4.19: Ephesi ya moanosi imbele sa mpasi
- 1 Petelo 5.1-11: Ikyelela Nwaphongo
- 1 Petelo 5.12-14: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Petelo, toma wa Yesu Klisto, naekomele bée baolo be, baakyeminyangwa, baali babutu, o nkyisi ya basuu, o Pontis, o Galati, o Kapadose, o Azi na o Bitini. ² Tata Nwaphongo aunva eyolo phanza kokokana na bowenekye phe, na nzela ya Bolobo Bosantu aebuya basantu, pho ya itosa Yesu Klisto na obokye okunyalame na malongo me. Le obokye ngolu na bose inukane oka be.*

* 1:2 1.2 Ietenza

Molemo moambya bomoo

³ Tokumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Na ngongo ye enene, akula lobota na nzela ya ikundwa sa Yesu Klisto onte ya bawe pho ya molemo moambya bomoo, ⁴ na pho ya ilaka siitesiotono, siitesili na sokoto, siitesikotwe, saabongya bée o ikolo pho ya bée. ⁵ Bée, mwiya nwa Nwaphongo moebanza na nzela ya ianola pho ya ibikiyi siili phenephe na imiweninya o imbele sa suka.

⁶ Bée ba na nkyisa, na bo ebe obokye, unwanwa eye konyokomo na bimekyi ndengye na ndengye pho ya nwana imbele mokuwe, ⁷ itela mpenza okootono, bamokunyole na nwenya, nde bomoo me ianola sa be, siili na motiya koleka itela, simekame pho ya iteya bo sili saa phele. Na bomoo wamozwa ikumo, nkyemo na ngambo imbele saamiweninya Yesu Klisto. ⁸ Yo, okozingye bée nabo naino tomoweni, okoanole bée naino samowene. Kumba na nkyisa yaa nkyemo iteikokyi bée iwoo, ⁹ pho ozwe mbano ya ianola sa bée: Lobiko sa mikali ma bée.

¹⁰ Baimosi balukaka, baambaka na kyemituna pho iyeba lowoo lokyekyi lobiko me, emba baimolaka na pho ya ngolu eya eyokyela be. ¹¹ Na nzela ya Bolobo pha Klisto phabaka onte ya bée, baimosi baluka iyeba imbele iye na ndengye'ye maphoo mateyaka Bolobo phanza pho ya minyoko ma Klisto na nkyemo yaambaka ya mobenga yamokokyisama. ¹² Babaweninyaka obokye maphoo me temabaka pho ya bée mampenza, kasi pho ya be. Emba unwanwa eye bateye ba Simo Elaa baeyimola maphoo me, bée baawoko na mwiya nwa Bolobo Bosantu phaa batomoleka bée uta o ikolo, emba banze na bée mampenza balukye obokye bamaebe.

Mobesi nwa bosantu

¹³ Yango mena, omibongya pho ya isosolo, ingola miyo ma bée, kyela molemo munso onte ya ngolu eyamoeyelela na nzela ya imiweninya

sa Yesu Klisto. ¹⁴ Ya bana ba fotosi, sabenga maphowa maabe ma bée maa phanza, ma imbele sabaka bée o ibunga. ¹⁵ Kasi, booli owa ebanga mosantu, na bée obutwe basantu o mobesi nwa bée mobimba, ¹⁶ pho bakoma obokye: «Ba basantu, pho nga nali mosantu.»

¹⁷ Emba bo kobangye Tata, iyo otooli na mbelekye, yo okosambisa moto na moto nde na bitoma be, nde komizile imbele siso sitaaba bée o mokyisi. ¹⁸ Koebe obokye tebaika eyikola o mobesi moobe nwa nwa bée na ba ongo ba bée na mbolo ikyitongo booli ba phalanga na itela, ¹⁹ kasi na malongo ma motiya ma Klisto ndokolo nwana wa mpate otoli na mooya na ná intongo.† ²⁰ Mena mokyisi sataa kyelama, amoolo. Unwanwa eye o imbele sa suka sisi, Nwaphongo amoweninye pho ya bée. ²¹ Na nzela ye, bée koanole Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe na owa mophe nkyemo, pho ya obokye ianola sa bée na molemo nwa bée ibe oka Nwaphongo.

²² Bookunyosi bée mikali ma bée na itosa maphoo phele pho ya lozingo la phele la bana ba Nwaphongo, na ndondo elaa zingana na boikye onte ya bée. ²³ Pho bakula ebota mbala eya ibale, teli na mumboto mootongo, kasi motemootongo na nzela ya iloba sa Nwaphongo sili na bomoo na sili pho ya bobele na bobele. ²⁴ Pho moto munso ali ndokolo munkata, emba nkyemo ye iili ndokolo phulele ya munkata, bo munkata muungyi, phulele ya nwango kyeka. ²⁵ Kasi maphoo maawo Nkolo mali pho ya bobele. Maphoo me, eli Simo Elaa eya eyimola be.

2

Nwaphongo aeolo pho obe bato be

¹ Yango mena, le kabu eso na malondo maso maabe, nzitako na imengyela na iwole nwebi na bofe. ² Bokozingye bana bautami ibotama maoku matemali na sokoto, na bée zinga maoku ma iloba,

pho na mango, wamokola pho ya lobiko. ³ Pho wameka ndengye'ye eli Nkolo, wamowene molaa.

Ikonzi sa etoma ya Ingomba

⁴ Susana ooli yo, ifanga sa bomoo, saavaka bato kasi saalomo, simbi na baa na motiya oka Nwaphongo.* ⁵ Bée mampenza, ndokolo mabanga ma bomoo ma Nwaphongo, ominyosa pho ya itonga ingambi sa Bolobo, pho ya bonganga bosantu, pho ya iambya mambeka ma bolobo oka Nwaphongo, maamosepelisa na nzela ya Yesu Klisto. ⁶ Yango mena, o buku pha Nwaphongo tozwe obokye: «Kyeka, nateye ntondo yonyo ya moloo eya eolonga na eya motiya o Siyona, emba owamiabya mi yango etazwe soo.»

⁷ Yango mena, ngambo eli pho ya bée baanosi. Kasi pho bato bate bali na ianola, eli nde ikonzi savaka batongyi ba mangambi sibuto ntondo ya moloo, ⁸ emba simbi na kula baa ikonzi sibakytinya bato na ikonzi siambya soo. Bazume mi sango pho tebaanole lloba. Emba pho ya bée wamekamaka nde babona. ⁹ Kasi bée, oli ibota saolo be, bosoo pha banganga ba mokonzi, mokyisi mosantu, bato baakpa Nwaphongo, pho ya obokye oimole bitoma binene ba owaebanga obokye omane o enzombi, otokolo o saa ye elaa. ¹⁰ Bée batebaikaka ba phanza bato be, unwanwa eye obuto bato ba Nwaphongo. Bée batebaikaka oka bée ngongo, kasi unwanwa eye baeyokyesi ngongo.

Basali ba Nwaphongo

¹¹ Bande baa lozingo, naelenza bée baakye kaa bo kaa na babutu o nkyisi ya basuu, obokye ole maphowa maabe ma nzoto, mango maanwane ebasi na Mokali. ¹² Ba na mobesi molaa onte ya bapakano, pho na bo baekatesi boole obokye olii bato babe, waamowene bée bitoma ba bée bilaa, bakumole Nwaphongo mokolo nwaa moya yo.

¹³ Pho ya Nkolo, omiuya oboo pha makonzi maso ma mokyisi. Ebe mokonzi oomunene okolekye baayoko, ¹⁴ ebe

† 1:19 1.19 Kyeka na o 2 Petelo 3.10, 14 * 2:4 2.4 Ifanga sa bomoo eli ndokolo ntondo ekyephile ingambi siso.

bakambi, baatome yo pho ya iphe bato bakyele bofe etumbu naa pho ya isamba baakyele bolaa. ¹⁵ Pho phowa ya Nwaphongo eli baabona obokye baakyele bolaa bakangye noko ya bibubusi baatebaebe ekpele. ¹⁶ Ba ya masomi. Saamba nde mibomba o bosomi pha bee pho ya ikyelaka bofe. Kasi kyela bo ya basali ba Nwaphongo. ¹⁷ Kumola bato baso, zinga bebi nawe baanosi, kaya Nwaphongo, kumola mokonzi.

Basali na bankolo ba be

¹⁸ Bee basali bakyele o mangambi, omiuya oka bankolo ba bee na mokaya munsu, yango sabaa nde oka baali bato balaa na baa bose, kasi ebe na oka baa bikiyi. ¹⁹ Pho mena eli ngolu obokye oititale, pho ya ikumola Nwaphongo, o minyoko mienyokolo nde na pha. ²⁰ Ngambo ye eya mozwa we bo oititasi waewande bee bo okesi bofe? Kasi bo okyesi bolaa, bambe kula enyokolo, ombi ititala na iuya mo, mena eli ngolu o miyo Nwaphongo. ²¹ Pho baebanga nde pho ya bomu, pho na Klisto yo mampenza anyokomo pho ya bee, aika eteya nzela pho ya obokye obengye matambe me. ²² Yo otoikakyela isumu, na o munoko nwe tewaika tokolo boole. ²³ Iyo owa tola be, kasi taika buya eto, o munyoko nwe, taika kanela moto, kasi amiambyaka nde oka okotene bolombe na bosembo. ²⁴ Yo oowa, mi nzoto ye mampenza, anyanyaka masumu ma banga o ekulusu, pho ya obokye, towee na masumu, tombe bika pho ya bosembo. Iyo owaebikya na maphota me. ²⁵ Pho bee wabaka ndokolo mampate maabunga, kasi unwanjwa eye obutolesi mookosi na mokyengyesi wa mikali ma bee.

3

Basi na bampele

¹ Nde bomu me, bee babasi, omiuyakye oka bampele ba bee, pho obokye na bato bakyi bale ianola Iloba, na nzela ya mobesi nwa basi ba be, sa iloba, babutwe ianola, ² okowene bee mobesi nwa bee molaa na nwa mokaya. ³ Bolangangalake pha bee

phango sa ba nde pha ibanda: Itonga suwe, ilata bayaka ba itela, bitobu bilaa. ⁴ Kasi ebe mobesi nwaamibomba o ndondo, bolangangalake bookoko, ndondo ya bonyile na ya bose, eeli na motiya munene o boo pha Nwaphongo. ⁵ Nde bomu babona, bo wamibongyaka babasi basantu wa kalakala baabaka na molemo oka Nwaphongo, bamuiyaka oka bampele ba be, ⁶ ya Sala, owa tosaka Abalayama, abaka kamobangye «nkolo we». Bee obuto nde phele bana bee ba babasi, waakyele bee bolaa na sa nwana ibale.

⁷ Bampele nde bomu me, zala na basi ba bee na bolaa na boebakye obokye babasi bali bikelamo bikoo. Obaphakye mokaya, pho basengyesi izwa na bee ilaka sa ngolu ya bomu, pho ya obokye ekpele na yonyo saba ibaku o mabondesi ma bee.

Inyokomo pho ya lowo lolaa

⁸ Pho ya isukyisa, ba na bookaa, ndondo ya ngongo, ozingane na lozingo la bana ba ibota sonso, obe na boboto na na imiuya, ⁹ sabuya bofe pho ya bofe, naa etoo pho ya etoo. Kasi pambola, pho baebanga nde pho ya ikyela bomu, pho ya obokye ozwe na bee ipambosi. ¹⁰ Pho ookozingye iba na bomu bolaa, na iwene nkolo indaa, abanza lole lee o bofe na bibaa bee pho ya iba sakata boole. ¹¹ Ale bofe, akyele bolaa, alukye bose ambe na bobenga. ¹² Pho miyo ma Nkolo mali mi bato ba bosembo, na matoo me maokye mabondesi ma bee. Kasi bato bakyele bofe, Nkolo kabakubolele lokukyi.

¹³ Emba yamba ekyela bofe nza, bokomiphe ikyela bolaa? ¹⁴ Kasi boonyokomi pho ya bosembo, oli bato ba nkyisa. Saila iekyele be, samba na mitungyisa. ¹⁵ Kasi ambya mandondo ma bee oka Klisto, obokye ali Nkolo. Ombe na mibongya nkolo iso pho ya itondolo o boo pha moto munsu owa moetuna, iyimola molemo moli onte ya bee. ¹⁶ Kasi obaumole na bonyile na na botosi, obe na maumnya malaa o ndondo. Pho na bo bakati boole na nkombo ya be, bazwe soo pho ya mobesi nwa bee molaa onte ya

Klisto. ¹⁷ Pho eli bolaa obokye onyokomō pho kokyele bolaa, bo mena eli phowa ya Nwaphongo, na obokye onyokomō pho kokyele bofe.

¹⁸ Pho Klisto yo mampenza anyokomō pho ya masumu mbala yonoyō pho ya bobele, iyo moto molaa pho ya bato babe, pho ya obokye akye na bēe oka Nwaphongo. Bamoboma o nzoto, kasi Bolobō pha Nwaphongo phakula mobuya na bomō. ¹⁹ Yango mena amba na kye teya mikali maakangyema o bolokō, ²⁰ oka baalekye ianola kalakala, waba Nwaphongo kataakanga motema, mi nkōlo yabaka Nowa kataatonga masuwa, manyolokō nde ndambo ya bato, kyelukye iwō: Bato ηwambi mabikaka sa waa na maa. ²¹ Maa me mafaka elembo ya batisimo ekyebikya unwanwa eye, batisimo etebokunyole mbindo ya nzoto, kasi eli imiambya oka Nwaphongo na maumunya malaa o ndondo na nzela ya ikundwama sa Yesu Klisto, ²² iyo, owa kyende o ikolo, ooli o ebokō ya boloo eya Nwaphongo, baanzelu, bakonzi na siya iso bamiuya oka yee.

4

Mobesi moonyakune

¹ Yango mena, pho Klisto anyokomō o nzoto, na bēe me, ba nde na maumunya ndengye me, pho moto owa nyokomō o nzoto asukya isumu, ² pho ya ibika mi nkōlo itaaba we o mokyisi, sa bika na maphowa maanzoto, kasi obikye kokana na bookozingye Nwaphongo. ³ Pho imbele siilekaa, olōbi kokya na boikye, phowa ya bapakano na imiambya o mobesi mofe, o imengyela, o malanga, o ngaanga, o mabusi na ikumisa bikyeko. ⁴ Bakamwe pho bawene obokye bēe tokuli kilingana na bēe o mobesi mofe mote mokuya na be, emba bambe etola. ⁵ Bamokye tondolo oka owa mibongya pho ya isambisa bali na bomō na baawa. ⁶ Yango mena, Simo Elaa baeyimolaka na oka baawa, pho ya obokye o sima ya ibasambisa ndokolo bato o bonzoto, na nzela ya Bolobō, babikye bookozingye Nwaphongo.

Mobesi ηwa baanosī onte ya be

⁷ Mbomela ya maphō maso eli phenephe. Yango mena, ba na malondo na ná imizila pho ya ibondela. ⁸ O boo pha maphō maso, zingana na bokusi onte ya bēe na lozingo la Nwaphongo, pho lozingo kazibe boikye pha masumu.

⁹ Yambanaka onte ya be, sankā eya ikyemingungubana. ¹⁰ Moto na moto akyelele ikabo sazwa yo oka Nwaphongo o etoma pho ya bolaa pha bebi, na bomō, wamoba baangyesi balaa ba ngolu ya Nwaphongo eya kyemikabana. ¹¹ Bo moto ali na ikabo sa iwō, aimole maphō ma Nwaphongo. Bo moto ali na ikabo sa ikyelela bebi, asikyelele nde na bokusi phaamophe Nwaphongo, pho na nzela ya Yesu Klisto, Nwaphongo azwe nkyemo iso, pho nkyemo na mwiya ili o mafoko me pho ya bipha na bipha. Ame!

Minyoko pho ya ibaa moklisto

¹² Bande baa lozingo, bēe sakamwa bo oli onte ya ηwenya ηwa bimekyi, ndokolo kyeyelele lowo lonolo loonyakune. ¹³ Kasi kumba pho ozwe na bēe iyalo o minyoko ma Klisto, pho ya obokye otonde na nkyisa nzikye wamowenene nkyemo ye. ¹⁴ Nkyisa ili na bēe bo baetole pho ya nkombo ya Klisto, pho nkyemo na Bolobō pha Nwaphongo ili mi bēe. ¹⁵ Moto onte ya bēe sanyokomō ndokolo mobomi wa bato, naa mwibi, naa mokyisi ηwa maphō maafe, naa ndokolo moto wa nzangaa. ¹⁶ Kasi bo ebe nde pho ali moklisto, yo saoka so, akumole nde Nwaphongo pho ya nkombo me. ¹⁷ Pho eli imbele sa isambisa, siitate phanza o ingambi sa Nwaphongo. Emba bo sitati na banga mpenza, yamba suka ya bato bale ianola Simo Elaa ya Nwaphongo? ¹⁸ Emba bo moto wa bosembo abikyi na nkaka, yamba baa bo pho ya moto mofe na owa masumu?

¹⁹ Yango mena, bato banyokomō ikokana na bookozingye Nwaphongo, baikale nde ikyela bolaa bambe na ambya mandondo ma bēe oka owaakolo Mokyisi.

5

Mookosi wa etonga ya Nwaphongo

¹ Emba, nalenza bankumu baali onte ya b̄e. Na nga nali nkumu booli b̄e, nali na nzoka ya minyoko ma Klisto, namozwa iyalo o nkyemo yaamoweninya yo. ² Okolo etonga ya Nwaphongo eya ephe b̄e, oebanza na phowa eso bo kozingye Nwaphongo, kasi na imikandindisa phe, pho ya looto la ezwele phe, kasi pho oli na phowa yaikyelela Nwaphongo. ³ Saluka iwenele bato baaephe b̄e obokye obakolo, kasi b̄e ba nde ndakyisa pho ya etonga. ⁴ Emba waamoya mokonzi nwa bakosi ba mampate, wamozwa eboko ya nkyemo etetono.

⁵ Nde bomo, banzenga, omiuya oka bankumu. B̄e baso, ba na bomiuyakye o mobesi nwa b̄e na bebi, pho Nwaphongo kale bato baa lolendo, kasi kaphe ngolu ye oka bato baamiuya.

⁶ Yango mena, omiuya o se ya eboko ya Nwaphongo eya mwiya, pho ya obokye aetombe o imbele saameka yo. ⁷ B̄e uya mi yo maumunya maso maetungyisa, pho yo kaezikyele.

⁸ Ba na bokyebi, kyengye. Munguna nwa b̄e, Zabulu, kaina kyemizongana ndokolo gbogbo kyebule, kyelukye moto wa ibuta. ⁹ B̄e omotemele nguu na iphila ianola sa b̄e, na boebakye obokye minyoko miiwene b̄e, na bebi na b̄e o mokyisi bamiwene me.

¹⁰ Unwanwa ye wamunyokomo pho ya nwana imbele mokuwe, emba Nwaphongo owa ngolu eso, owaebanga o nkyemo ye yaa bobele na nzela ya Klisto Yesu, amokula ebongya yo mampenza, amoekuya, amoelenza, amoeteye na bokusi. ¹¹ Bokamba bobee ne pho ya bobele na bobele! Ame.

Ndongolo

¹² Naekomesi nwana mokanda mumu na nzela ya Silive, okokpe nga ndokolo owaakolo nwebi, pho ya ielenza na ieyimola obokye ophisi na bokusi nde oeyakolo ngolu ya Nwaphongo. ¹³ Baaolomo baali o Babilone, baelongosi. Ebe na nwana wa nga Malako, aelongosi.

¹⁴ Beyinya onte ya b̄e na ikoo na ikoo na na iyambana. Le obokye bese bobee na b̄e baso baali onte ya Klisto.

Mokanda nwa ibale nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Mokanda nwa ibale nwa Petelo nwaakomelaka yo baklisto baa Ingomba sa kalakala (1.1). Lowoo lee lokusi pho ya ikoma mokanda mumu labaka na boikye pho ya iimola baanosu obokye bée saanola maphoo ma bateye ba boole na maphoo ma sokoto maute na mateya ma bée.

Mokanda mumu moteya mobesi moolongoba na moanosu. Mobesi me eli iphila maloba ma Nwaphongo na mateya ma bato bawenekye Yesu na miyo ma bée mampenza na baaokaka mateya me. Bateye ba boole baunva nyolo onte ya baanosu. Mateya ma bée mabungya bato (2.1-22). Basemole bato baaziya iyaa sa Nkolo baambe na woo obokye etaaye. Nzuka bo Nkolo kangombinya iyaa, eli pho bato baso babongole ntema.

Nono lolu eye, bateye ba boole bali nde omu, yango mena mokanda nwa ibale mumu molenza baanosu obokye baikale nde iyeba Nkolo na bolaa pho ya obokye mateya ma boole mamana mango sababungya.

Maphoo mali o mokanda mumu

- 2 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 2 Petelo 1.3-21: Nwaphongo abanga amba na lolu baanosu
- 2 Petelo 2.1-22: Bateye ba boole
- 2 Petelo 3.1-18: Mbunu ya iyaa sa Nkolo

Ibeya

¹ Nga Simo Petelo, moombo na toma wa Yesu Klisto, naekomele, bée bazwa na banga iyalo sa ianola saamotuya ndengye yonoyo, na nzela ya bosembo pha Nwaphongo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose inukane oka bée na nzela ya iyeba Nwaphongo na Yesu, Nkolo wa banga.

Mbela na Iyolo sa Nwaphongo

³ Pho, mwiya nwe Nwaphongo nwalophe maphoo maso masengyesi na banga pho ya ibika phaakolo bomoo pha imiambya oka Nwaphongo, na nzela ya phaakolo boebakye pha banga, pho yo owalobanga pho ya kyemo ye mampenza na na nzela ya mobesi molaa nwe mampenza. ⁴ Na nzela me, alophe mbolo ilekyi na motiya moikye na iinene bowaloikyelaka bée mbunu, pho ya obokye na nzela ya yango bée obutwe na bookaa na Nwaphongo, bée baali satazwama o bootonokye boute na phowa ya mokyisi.

⁵ Emba nde pho ya bomu me, kyela na bokusi bosu oangyinya o ianola sa bée mobesi molaa, o mobesi molaa oangyinya zebi, ⁶ o zebi oangyinya imizila, o imizila oangyinya ilendendala, o ilendendala oangyinya imiambya oka Nwaphongo, ⁷ o imiambya oka Nwaphongo oangyinya izinga bebi baanosu, o izinga bebi baanosu oangyinya lozingo. ⁸ Pho bo maphoo maso malaa maamana mali onte ya be, bo maambe na nukana, etemaele sa etoma naa sa bota mbuma pho ya phaakolo boebakye pha Nkolo wa banga Yesu Klisto. ⁹ Kasi oka moto otooli na maphoo maso maamana, apholo miyo, ali na lolanda, kabungye obokye aunva kunywama na masumu me maakasi.

¹⁰ Yango mena, baande, kyela na bokusi pho ya ikuya mbela eya ebanga bée na iyolo sa eyolo be. Bo bée okyesi bomu, otookaa na mbala. ¹¹ Na bomu, wamopheme makokyi maso ma inyolo o Bokonzi pha bobele pha Nkolo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto.

¹² Yango mena, namoekundolelaka nkolo iso maphoo mamana, na bo komaebe, na bo obokye okuti onte ya phele eya lolu eye. ¹³ Kasi naanole na bosembo obokye, boota ba nga naino na bomu o munse mumu, namoeyumolaka na ieyebusaka, ¹⁴ pho naebe na bolaa obokye imbele sanga sa imana o munse mumu sili phenephe; bo wanveninya Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza. ¹⁵ Kasi namokyela na bokusi obokye o sima

ya iwaa sa nga, bée oikale imbelele siso ikyelela maphoo maamana.

Baawene nkyemo ya Klisto

¹⁶ Pho, teli na ibenga bikoo biabongya bée na bolaa obokye toeteya mwiya na iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto, kasi eli pho banga tobaka manzoka maawene na miyo ma banga mampenza bonene phe. ¹⁷ Pho azwa ngambo na nkyemo uta na Tata Nwaphongo, waaokana njwesi uta o bonene pha nkyemo ya Nwaphongo, obokye: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.» ¹⁸ Emba njwesi me banga mampenza tomooka moute o ikolo imbelele sabaka banga ne o ikolo sa ngomba eesantu.

¹⁹ Emba toanole na bokusi maphoo maawo baimosi, mi mango, oli na elongyi ya imakyelela miyo ndokolo bokokyekyele bée tala ekyelole o elele ya enzombi, noko waamoyee bunya na obokye maanguma atokolo o mandondo ma bée. ²⁰ O soo pha maphoo maso, oeba na bolaa obokye: Moto takokyi ilimbola simo noko yonyo eyakoma baimosi na ndengye ye mampenza. ²¹ Pho, simo noko yonyo ya baimosi teyautaka na phowa ya bomoto, kasi yautaka nde na nzela ya Bolobo Bosantu obokye bato bambe woo maphoo mautaka na Nwaphongo.

2

Baimosi ba boole

¹ Kasi bo wabaka Baimosi ba boole o nte ya bato ba Isalayele, nde bomoo me, bateye ba mibeko baa boole bamobaa onte ya bée. Bamoyaa na malondo na mateya maabe na maooto, bamokoma noko o iangana Moteye owa baikola. Bamibangyela bootonokye pha mbal-akaka.* ² Emba, bato baikye baababenga o bondumba pha be: Pho ya be, nzela eya phele yamobutwa ya iwamba. ³ Emba na nganga ya be, bamoekosa na maloba pho ya iekpela mbolo ya bée. Pho ya be, tata kalakala, bolombe pha bée bokokyi, na bootonokye pha bée eteboolale. ⁴ Pho

ya bomoo, Nwaphongo taika na oka banze bakyelaka bofe ngongo, kasi abavakaka o lifelo o enzombi ekusi, abasundola amba na babomba omoo phoo ya iziya moambo. ⁵ Taika oka na mokyisi njw phanza ngongo, kasi imbelele satomaka yo mpela enene eya zinzaka mokyisi njw bato baabe, abikyaka nde Nowa, moto owa njwambi na bato baayoko sambo, iyo owabaka kateya maphoo ma bosembo. ⁶ Amba na phe nkyisi ya Sodomo na Gomola etumbu, aizikya yabutwa nde mbutu phoo ebe ndakyisa phoo ya bato baabe baamoya sima. ⁷ Emba, amba kandola Lota moto wa bosembo, owabaka kawene nkaka na mobesi njw bondumba bookusi phabaka bato babana bakyele. ⁸ Pho moto wa bosembo mona, abaka kabe onte ya be, kabawene, kabaokye: Mokolo na mokolo molimo nwe njw bosembo njwabaka munyokomo, phoo ya bitoma ba bée ba soo. ⁹ Nkolo kaebe imanya bato baa molongo onte ya bimekyi, emba kambe na bomba bato baabe phoo ya ibaphe etumbu o mokolo njw mosambisa yo mokyisi. ¹⁰ Amophe etumbu na boikye oka bato baabengye phowa ya bonzoto, basemole bokonzi pha Nwaphongo. Bamilemele, bato ba lolendo, tebaaile iwamba nkyemo. ¹¹ Nzuka banze baabalekye na bokusi na na mwiya, tebaawole nkyemo me na bofe naa iyiphunda oka Nkolo. ¹² Kasi bato baba bali ndokolo bato baabanza nga mayele na baapholo, bali ndokolo manyama makyelama obokye bamabome na mazenngye, batole eteebe be, na bée bamowa ndokolo bokowe manyama. ¹³ Yango mena, bamozwa iphuti sa bofe bokyele be. Bawene bolaa ikokyaka phowa ya bée eebe nzanga nzanga. Bali soo na sokoto waangane bée na bée phoo ya iza, bambe kumba na boole boekatele be. ¹⁴ Miyo ma bée matonda na phowa ya ikyela baphemba, tebaotwe ikyela masumu. Bakosa bato bate bali na ianola sikusi. Bali bato ba mandondo maa meele na looto. Bali bana ba lakyema na bofe. ¹⁵ Bale nzela eya yoo, babungyi

* 2:1 2.1 Bato ndokolo mabota: Bato batebaebe phaphongo.

obengyi bée nzela ya Balama nwana wa Bosolo. Iyo owa zingaka baphalanga baa mophekye bée pho ya ikyela bofe. ¹⁶ Kasi amba zwa mooya pho ya bofe phe. Yango mena mpunda otoowo, yawako na ngesi nwa moto emba ya katelaka bobubusi pha moimosi. ¹⁷ Bato baba bali ndokolo bitima bitebili na maa, ndokolo lonzumbeloukame na eweεε, elele ya enzombi eya phii baeεε pho ya be. ¹⁸ Bazwe bato na iwoko maphoo maa lolendo na maa bobubusi, bakyelele maphowa ma bée maa nzoto pho ya ibisa bato baute itokolo o isanga sa bato baabikye na mobesi mofe. ¹⁹ Babalakele bosomi, nzuka bée mampenza bali baombo ba maphoo ma bootokye, pho moto munso ali moombo nwa ekpele ekyemokonza. ²⁰ Pho, bo bée bamana o bootokye pha mokyisi na boebakye Nkolo wa banga na Mobikye Yesu Klisto, bo bambi kula mileε ikonza na maphoo maabe, basukyi na bofe koleka na phaabaka na bée phanza. ²¹ Pho ebakyi bolaa pho ya bée saefa nzela ya bosembo, na obokye baeyebi, bambi kula kubolela mobeko mosatu nwa Nwaphongo nwa baphekye bée lokukyi. ²² Maphoo maabayesi, eli nde mawo bée na bite obokye: «Nva akuli butolela biloo be», naa obokye: «Ngulu na bo euti iyoko unwanwa eye, kye kule kye miemba mungyinda.»

3

Mbunu ya iya sa Nkolo

¹ Unwanwa eye, baande na nga, baa lozingo, eye eli mokanda nwa ibale moekomele nga. Onte ya nkanda me iso ibale, pho ya ieyebusa, naumole maakolo maumunya ma bée. ² Umunya maphoo mawoko baimosi basantu phanza na mibeko ma Yesu Nkolo na Mobikye wa banga maa ephokye batoma ba bée. ³ Phanza oefe obokye, mi nkolo ya suka, baekyi baaminyosa nde na maphowa maabe ma bée mampenza ma boekyi bamotokolo. ⁴ Emba bamowoo bekye: «Ena mbunu ya iya se yango ewa? Pho banda waawa bankoko ba banga, maphoo maso make nde bomo bo

wabaka mango banda o etatele ya mokyisi!» ⁵ Pho babungye obokye ikolo sabaka uta kalakala, na munse nwatokokolo onte ya maa, emba na nzela ya maa Nwaphongo akyelaka munse na iloba se.

⁶ Nde na nzela ya maa me, mokyisi mookasi nwanwaka na mpela ya maa. ⁷ Kasi ikolo na munse ya lololol eye, yabombama nde na sina iloba me. Saikyela imbale pho ya iiboma na nwenya o mokolo nwa moambo na nwa mootono bato baabe.

⁸ Kasi lowoo lonolo lolol, baande ba lozingo, bée salobunga: Oka Nkolo, mokolo monomo moli ndokolo mambula nkoto, emba mambula nkoto mali ndokolo mokolo monomo. ⁹ Nkolo tali na ndombo o ikokya mbunu ye boko umunya baayoko obokye wali ndombo. Kasi kakangye nde motema pho ya bée, ootozingye yo obokye moto noko monomo awe, kasi obokye bato baso babongole ntema.

¹⁰ Kasi mokolo nwa Nkolo nwa moba ndokolo mwibi. O mokolo me, ikolo samolemo na toko yonoyo ekusi, emba bikpele biamozika na nwenya, biamootono, munse na bitoma bée biso ete ikule wenene.

¹¹ Pho bikpele me bibi biso biamotono na ndengye mena, bée osengyesi ibaa bato baa ndengye'ye na nzela ya mobesi mosantu, na ya imiambya oka Nwaphongo. ¹² Bée koziya, kombe na welinya obokye mokolo nwa Nwaphongo moye izele. Yamobaa mokolo mowaa, ikolo samozika na nwenya, emba bikpele biso biamozika, biamunyangwa. ¹³ Kasi ikolo siinyakune na munse muunyakune, ili yango ikyiziya banga bowaloikyelaka yo mbunu, omo elele eyamozala bosembo.

¹⁴ Yango mena, baande ba lozingo, na boziyakye maphoo mamana, kyela bokusi obokye obee obo pheε na bose, sa intono, na sa mooya. ¹⁵ Emba owene ikanga motema sa Nkolo ya banga eli obokye bée obikye, ndokolo na bowaekomelaka nwebi na banga owa lozingo Polo, na zebi saamophekye Nwaphongo. ¹⁶ Ekuli ba nde bookowo yo o nkanda ye iso pho ya maphoo mama. Wali omo maphoo

maayoko mali makusi pho ya imasosolo. Maphoo mawaa bato bate baebe na batebaika ekola bamalimbole na bofe, nde bokyele bee na Nkanda insuu pho ya imioto sa bee mampenza.

¹⁷ Yango mena, bee baande ba lozingo, bokoebe bee phanza, ba na bokyebi, samile obokye na ibunga sa bato baabe baebungya, ombe kaa omane o motesi mookusi nwa bee. ¹⁸ Kasi kola onte ya ngolu na ya iyeba Nkolo wa banga na Mobikye, Yesu Klisto. Le obokye nkyemo ibe ne unwanwa eye na pho ya biphaa na biphaa. Ame!

Mokanda nwa Yoane nwa ntubo Yoane Maphoo ma etatele

Bawo bekye Yoane akoma nkanda iyato, nabo taika koma nkombo ye omo. Mokanda nwe nwa ntubo temoebane naa bamotomelaka banza. Kasi moteya maphoo maabaka malekane oka banosi ba mangomba makyekye njwango. Mangomba mayoko maikye ma imbele me mabaka male ibenga nzela ya Nwaphongo pho ya imiphe o maphoo ndengye na ndengye. Yango mena mokanda mumu mowole maphoo manene mabale:

- Ilenza banosi obokye babikye na isanga sa phele na Nwaphongo na na Nwana we Yesu Klisto. Ibika simiweninya na nzela ya lozingo la bebi.
- Ikyela bokusi pho ya isukya mateya ma boole maoto bophele pha Simo Elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo mama:

- 1 Yoane 1.1-4: Maphoo ma etatele
- 1 Yoane 1.5-2.29: Moo na enzombi
- 1 Yoane 3.1-24: Bana ba Nwaphongo na bana ba molemba
- 1 Yoane 4.1-6: Maphoo ma phele na maphoo ma boole
- 1 Yoane 4.7-21: Laakolo lozingo loute oka Nwaphongo
- 1 Yoane 5.1-21: Ianola siphes bato bomoo pha bobele

Iloba sa bomoo

¹ Yaabaka o etatele,
yaaokaka banga,
yaawenekye banga na miyo ma banga,
yaalembetelaka banga
na yaakumaka banga na maboko
Eli yo Iloba saalophe bomoo
² — pho bomoo phamiweninya,
na banga towenekye
yango mena towo
tombe na eyimola bomoo pha bobele na
bobele,

phaabaka oka Tata, phamba ya
miweninya oka banga —
³ yaawenekye banga na ya okaka banga,
toeyimole yango na be me,
pho na be oangane na banga.
Emba iyangana sa banga eli iyangana na
Tata
na na Nwana we Yesu Klisto.

⁴ Emba toekomele babona
pho nkyisa ya banga ibe ya phele.

Nwaphongo ali moo

⁵ Kyeka simo eyaoka banga ne,
yango ekyembe eyimola banga eye:
Nwaphongo ali moo,
oka ye, tewali nono njwana enzombi.

⁶ Bo towo obokye: Toangana ne,
bibi totambule o enzombi,
mena tokate
tolombe kyela na maphoo ma phele.

⁷ Kasi bo totambule o moo
boli yo mampenza moo,
mena banga baso toangana elele yonyo,
emba malongo ma Yesu, Nwana we, mal-
okunyole masumu maso.

⁸ Bo towo obokye: Teloli na masumu,
tomikatele banga mampenza,
na maphoo ma phele temali onte ya
banga.

⁹ Kasi bo toyambole masumu ma banga,
oli yo moto okokokya maphoo malakyi yo,
na oli yo moto wa bosembo,
alolimbisa masumu ma banga,
amba na lokunyola na bofe pha banga
bosoo.

¹⁰ Bo towo obokye: Teloli bato ba ma-
sumu,
mena tomobuye moto wa boole,
na iloba se tesili onte ya banga.

2

Klisto ali avoka wa banga

¹ Bana banga,
naekomele babona pho be sakyela ma-
sumu.

Kasi bo monomo na be anikyela isumu,
toli na avoka monomo oka Tata,
eli Yesu Klisto, oli moto wa bosembo.

² Pho yo ali mbeka pho ya masumu ma
banga.
Teembi ba pho ya masumu maka banga
na banga,

kasi na pho ya ma mokyisi mobimba.

Kumola mobeko nwa lozingo

³ Emba na bomɔ, toanole obokye to-moebe:

Bo tokumole mibeko me.

⁴ Moto okowɔ obokye: «Namoebe», kasi takumole mibeko me, ali moto wa boole, na maphoo maphela temali onte ye.

⁵ Kasi moto okobanza Iloba se, nde phela, onte ye, lozingo la Nwaphongo lowene.

Na bomɔ, toebe obokye toangana ne.

⁶ Moto okomitate obokye aangana na Nwaphongo, esengyesi obokye atambule yo mampenza o manzela matambulaka Klisto.

⁷ Bebi na nga ba lozingo, mobeko moekomele nga temoli muniyakune,

kasi mobeko nwa kalakala, nwazwa beeta uta o etatele. Mobeko me nwa kalakala, eli Iloba saoka beeta.

⁸ Nabo babona, eli mobeko munyakune moekomele nga — yango eli phela onte ye na onte ya beeta

pho enzombi kyemane na nwakolo moo moombo ngala.

⁹ Moto okomitate obokye ali o moo, bibi kaine nwebi ne, ali o enzombi.

¹⁰ Okozingye nwebi ne ali o moo, tali na na ekpele yonyo onte ye pho ya imobakytinya.

¹¹ Kasi moto okoine nwebi ne ali o enzombi, katambule onte ya enzombi tambe naeba biikyeyo, pho enzombi emozibi miyo.

Moanosi o boo pha mokyisi na baatemela Klisto

¹² Bana ba nga, naekomele lango pho: «Masumu ma beeta malimbisami pho ya nkombo ye, yo Yesu.»

¹³ Batata, naekomele lango pho: «Koebe oli uta o etatele.» Banzenga, naekomele lango pho: «Olongyi moto mobe.»

¹⁴ Bana ba nga, naekomele lango pho: «Koebe Tata.»

Batata, naekomele lango pho:

«Koebe oli uta o etatele.»

Banzenga, naekomele lango pho:

«Oli bakamba,

na Iloba sa Nwaphongo sili na beeta, oli na balongyi ba moto mobe.»

¹⁵ Sazinga mokyisi naa ili o mokyisi.

Bo moto kazingye mokyisi, lozingo la Tata teloli ne,

¹⁶ pho iso ili o mokyisi

— phowa ya nzoto,

phowa ya miyo,

na lolendo la imiambya o mbolo ya mokyisi —

teyute na Tata,

kasi kyiute na mokyisi.

¹⁷ Nzuka mokyisi nwamolekana, iyo na maphowa me.

Kasi moto okokyele boozingyi Nwaphongo amoba pho ya bobela.

¹⁸ Bana ba nga, eli imbele sa mbomela.

Waoka baimole

obokye motemesi wa Klisto kaye.

Nzuka tata unwanwa eye, batemesi ba Klisto bali.

Na beeta toebe obokye eli imbele sa mbomela.

¹⁹ Batokolo nde oka banga,

kasi tebabaka ba banga.

Bo babaka ba banga,

nde baikalaka na banga.

Kasi esengyelakyi obokye amiweninya

obokye bato baso, na bo bali,

tebali ba banga.

²⁰ Kasi pho ya beeta, wazwa mauta maeyinga Bolobo,

na beeta baso koebe.

²¹ Sikyi ekomela

obokye toebe maphoo ma phela,

kasi obokye komaebe,

na obokye lowo loso loli la boole

teloute na maphoo ma phela.

²² Moto wa boole eli nza,

bo tebe moto okoangane

obokye Yesu tali Klisto?

Kyeka motemesi wa Klisto,

moto akoangane Tata na Nwana.

²³ Moto munsu okoangane Nwana aanga na Tata.

Ka okoanole Nwana
aanosi na Tata me.

²⁴ Pho ya b̄ēe, simo eyaoka b̄ēe uta o
etatele

ebe na b̄ēe.

Bo ebe na b̄ēe,

simo eyaoka b̄ēe uta o etatele,

na b̄ēe, wamoba na Nwana na ná Tata.

²⁵ Mena eli mbunu eya elakyele yo mam-
penza:

Bom̄o pha bobele na bobele.

²⁶ Kyeka lolukakye nga ekomela

pho ya bato balukye iyekatela.

²⁷ Pho ya b̄ēe, mauta maeyinga yo

mali na b̄ēe

emba tosengyesi obokye baeteya.

Kasi pho mauta me maeteya o maph̄o
maso,

— emba mauta me mali ma phele

temambe na kata —,

pho maeteya,

oli ne.

²⁸ Yango mena, bana ba nga, ba ne,

pho wamotokolo yo,

tobe na sakolo ianola

emba banga satonda na sōo itakye ne,

imbele saamoya yo.

Ba na bosembo, sakyela masumu

²⁹ Pho b̄ēe koebe obokye ali moto wa
bosembo,

eba obokye moto munso oli ne na
bosembo, abotama ne.

3

Bana ba Nwaphongo

¹ Kyeka ndengye ya lozingo loikye
laalophe Tata ndokolo ikabo,

obokye tofangame bana ba Nwaphongo,
emba tombi nde ba bom̄o!

Yango mena mokyisi temokokye iloeba,

pho tenwaika eba Nwaphongo.

² Bande na nga ba lozingo,

tata unwanwaeye toli bana ba
Nwaphongo,

kasi ndengye eyamoba banga naino
teewene.

Toebe obokye, wa mowenene yo,

tomoulana ne,

pho tomowene boli yo.

³ Emba moto munso okokyele molemo
ndengye mena mi yo

kamibuya peto boli yo peto.

⁴ Moto okokyele isumu

kakyele na bofe.

Pho isumu ali bofe.

⁵ Kasi b̄ēe koebe obokye iyo aya pho ya
iya manya masumu,

emba iyo taika kyela isumu.

⁶ Moto muso owaangana ne takokye ikula
kyela isumu.

Moto munso okokyele isumu tamowene
tambe na moeba.

⁷ Bana ba nga,

moto saekosa.

Moto okokyele maph̄o ma bosembo ali
moto wa bosembo,

nde boli yo moto wa bosembo.

⁸ Moto okokyele isumu ali moto wa Zab-
ulu,

pho tata o etatele Zabulu ali mokyese wa
masumu.

Kyeka ntina ya boyakakye pha Nwana wa
Nwaphongo:

Iyaoto bitoma ba Zabulu.

⁹ Moto munso obotami na Nwaphongo

takule kyela isumu,

pho mumboto nwe moli onte ye,

emba takokye ikula kyela isumu,

pho abotama na Nwaphongo.

¹⁰ Na yango waebane bana ba
Nwaphongo na bana ba Zabulu.

Moto munso otokyele maph̄o ma
bosembo tali wa Nwaphongo,

ebe na otozingye nwebi ne.

Zinga bebi ya Nwana wa Nwaphongo

¹¹ Pho eye eli simo eyaokaka b̄ēe tata o
etatele:

Obokye tozingane onte ya banga.

¹² Ya Kaina phe:

Wauta yo na moto mofo, atena nwana
nyango nkyingo.

Amotenaka nkyingo pho ya'ye?

Bitoma b̄ēe babaka bibe,

kasi baka nwana nyango babaka bilaa.

¹³ Bebi, b̄ēe sakamwa,

fo mokyisi moeyini.

¹⁴ Banga toebe obokye towaa tomba
akwa,

pho tozingye bebi na banga.

Moto otozingye ali mowe.

¹⁵ Moto munso okoine nwebi ne, ali
mofomi.

Emba b̄e koebe obokye mobomi wa bato
na monom̄o tali na bom̄o pha
bobēe
onte ye.

¹⁶ Na ndengye eye, tata l̄o toebe lozingo
e obokye:

Iyo Yesu, ambya bom̄o phe pho ya banga,
na banga me, tosenyesi iyambya bom̄o
pha banga pho ya bebi.

¹⁷ Bo moto monom̄o ali na mbolo ya
mokyisi mumu
emba kambe wene nwebi ne akayee,
tambi mooka ngonḡo,
ndengye'ye lozingo la Nwaphongo lamba
ba onte ye?

¹⁸ Bana ba nga,
banga sazinga nde na maloba ma
munoko,
kasi na bikyela na na maphōo ma phēe.

¹⁹ Na bom̄o tomoeba obokye toli bato
bawo maphōo ma phēe,
na o boo phe tomouya mandondo ma
banga,

²⁰ pho bo mandondo ma banga malooya,
Nwaphongo alekyi mandondo ma banga
na bonene, kambe na eba maphōo
maso.

²¹ Bebi na nga ba lozingo
bo mandondo ma banga temalooya,
tomosolola na Nwaphongo sa bolotakye.

²² Na ekpele eso eyamoonga banga,
aalophe yango,
pho tokumole mibeko me
tombe na kyela ikyi mosepelisa.

²³ Kyeka mobeko nwe:
Ianola Nwana we Yesu Klisto
na izingana banga na banga,
bo walophe yo lango ndokolo mobeko.

²⁴ Moto okokumole mibeko me ali onte ya
Nwaphongo, emba Nwaphongo ali
onte ye me.

Na bom̄o toebe obokye ali onte ya banga,
na nzela ya Bolobo phaalophe yo ndokolo
ikabo.

4

*Isosolo milimo na nzela ya ianola Yesu
Kiliso*

¹ Bande na nga ba lozingo,
saanola milimo miso,
kasi omimikye,

pho ya iyeba bo mili ma Nwaphongo.
Pho baimosi baikye ba boole banyangwa
o mokyisi.

² Na bobo, wamoeba Bolobo pha
Nwaphongo:

Molimo munso moanole obokye Yesu
Klisto aya na nzoto,
moli nwa Nwaphongo.

³ Emba molimo munso moote moanole
Yesu,
temoli nwa Nwaphongo,
eli molimo nwa motemesi wa Klisto,
nwa ooka b̄e bawo obokye moye,
emba tata unwanwa eye, moli o mokyisi.

⁴ Bana ba nga, b̄e baali ba Nwaphongo,
oli balongyi ba baimosi babana,
pho oli onte ya b̄e
ali munene koleka oli onte ya mokyisi.

⁵ Be, bali ba mokyisi,
bambe na wo mowosi nwa mokyisi,
emba mokyisi mobaokye.

⁶ Banga, toli ba Nwaphongo.
Moto okozingye iyeba Nwaphongo,
kalookye.

Moto otoli wa Nwaphongo, talokye.
Na yango toebe

Bolobo pha maphōo ma phēe na bolobo
pha boole.

Nwaphongo ali lozingo

⁷ Bande na nga ba lozingo,
tozingane banga na banga,
pho lozingo loute na Nwaphongo,
emba moto munso okozingye
abotama na Nwaphongo, aeba na
Nwaphongo.

⁸ Moto otozingye, taebe na Nwaphongo,
pho Nwaphongo ali lozingo.

⁹ Kyeka ndengye eya wene lozingo la
Nwaphongo onte ya banga:

Nwaphongo atoma Nwana we nde
monom̄o o mokyisi,
pho ya obokye tobe na bom̄o pho ye.

¹⁰ Kyeka boli lozingo:
Teli banga bazinga Nwaphongo,
eli nde yo owa lozinga
na owa toma Nwana we ndokolo mbeka
pho ya masumu ma banga.

¹¹ Bebi na nga ba lozingo,
bo Nwaphongo alozinga babona,

na banga tosengyesi izingana banga na banga.

¹² Nwaphongo, na moto mɔnɔmɔ taika mowene.

Bo tozingane banga na banga, Nwaphongo ali onte ya banga, emba lozingo le onte ya banga lowene.

¹³ Na bobo toebe obokye: Toli onte ye, ne ali onte ya banga. Alophe Bolobo phe.

¹⁴ Emba banga, towɔ phɔ tomowene, obokye Tata atoma Nwana we ndokolo Mobikye wa mokyisi.

¹⁵ Moto munso okowɔ obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo, Nwaphongo ali onte ye, ne ali onte ya Nwaphongo.

¹⁶ Emba banga, toebe phɔ toanola, lozingo loweninya Nwaphongo onte ya banga.

Nwaphongo ali lozingo: Moto ooli na lozingo ali onte ya Nwaphongo, Nwaphongo ne ali onte ye.

¹⁷ Na bomɔ, lozingo onte ya banga lowene, obokye tolokoyi ilota mokolo nwa mosambisa bee mokyisi, phɔ boli yo, na banga me, nde boli banga o mokyisi mumu.

¹⁸ Onte ya lozingo tewali ilota, kasi lakolo lozingo lomanya ilota, phɔ ilota kabangye etumbu, emba moto okolote tali na lakolo lozingo.

¹⁹ Banga, tozingye, phɔ yo moto wa o boo wa ilozinga.

²⁰ Bo moto mɔnɔmɔ kawɔ obokye: «Nazingye Nwaphongo», bibi kaine nwebi ne, ali moto wa boole.

Phɔ moto otozingye nwebi ne okowene yo, takoyi izinga Nwaphongo otowene yo.

²¹ Emba kyeka mobeko nwaalophe yo: Moto okozingye Nwaphongo, azingye na nwebi ne me.

5

Ianola Nwana wa Nwaphongo eli sina ya lozingo

¹ Moto munso okoanole obokye Yesu ali Klisto

ali nwana wa Nwaphongo. Emba moto munso okozingye Nwaphongo, kazingye na bana ba Nwaphongo.

² Na babona toebe obokye tozingye bana ba Nwaphongo, bo tozingye Nwaphongo tombe na kyelela mibeko me.

³ Phɔ izinga Nwaphongo eli bobo: Ikumola mibeko me.

Emba mibeko me temili ephesi, ⁴ phɔ nwana wa Nwaphongo munso ali molongyi wa mokyisi.

Emba elonga eya longa mokyisi, eli ianola sa banga.

⁵ Molongyi wa mokyisi nza, bo teebe nde moto owaanola obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo?

⁶ Eli yo owa ya na nzela ya maa na ya malongo, Yesu Klisto.

Taika ya nde na maa bobele, kasi aya na na maa na na malongo. Eli Bolobo okoimole, phɔ Bolobo ali phele.

⁷ Baimole bali bee baato,

⁸ Bolobo, maa na malongo.

Emba bee baso baato bawɔ nde munoko mɔnɔmɔ bekye:

⁹ Bo toanole munoko nwa bato, munoko nwa Nwaphongo molekyi bonene,

phɔ munoko nwa Nwaphongo nwango mumu:

Awɔ phɔ ya Nwana we.

¹⁰ Okoanole Nwana wa Nwaphongo ali na munoko me onte ye.

Otoanole Nwaphongo kamobuya moto wa boole, phɔ taanole munoko nwaa wɔ Nwaphongo phɔ ya Nwana we.

¹¹ Emba kyeka munoko me:

Nwaphongo alophe bomoo pha bobele, emba bomoo me boli onte ya Nwana we.

¹² Oli na Nwana ali na bomoo, otoli na Nwana wa Nwaphongo, tali na bomoo.

Maloba ma suka

¹³ Naekomesi maphoo maso mamana

pho oebe obokye oli na bomoo pha
 bobele,
 bee bali na ianola o nkombo ya Nwana
 wa Nwaphongo.

14 Kyekya lowo lokyele obokye banga
 salota o boo phe:

Bo tomoongye ekpele yonoyo bookozingye
 yo,
 kalookye.

15 Emba okoebe banga obokye kalookye
 waamoongye banga,
 toebe obokye tozwe imoongye banga.

16 Bo moto monomo kawene nwebi ne
 kakele isumu,

isumu site sikambe moto me o iwa,
 abondela, emba Nwaphongo amophe
 moto okokyele isumu mona bomoo,
 bo isumu me sikyesi yo tesikambe o iwa
 phela.

Wali isumu sikambe o iwa:

Teli pho ya sango ekyewo nga obokye
 obondela.

17 Bobe bosoo boli isumu.

Kasi masumu masoo temaakambe o iwa.

18 Toebe obokye moto munso oli nwana
 wa waphongo takule kyela isumu,
 pho Nwana wa Nwaphongo kamobanza,
 emba Moto moebe tali na makokyi mi yo.

19 Toebe obokye toli baaka Nwaphongo,
 kasi mokyisi munso mokyimele o se ya
 bokonzi pha Moto moebe.

20 Toebe obokye Nwana wa Nwaphongo
 aya

amba na lophe mayele

pho ya iyeba Owa phela.

Emba toli baaka Owa phela, onte ya
 Nwana we Yesu Klisto.

Iyo ali Owa phela, ali Nwaphongo, ali na
 bomoo pha bobele.

21 Bana ba nga,

kyeba na bikyeko.

Mokanda nwa Yoane nwa ibale Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu kamibangye na nkombo ya «Nkumu». Na maphoo mawo yo maweninya obokye baanosi baakomele yo babaka bamokumole. Atomaka mokanda me oka Ingomba sonoso sibangye yo: «Mwasi owa olo Nwaphongo na bana be» (Etee ya 1-2).

Kalenza baanosi obokye baphile bophelolu maphoo ma phele, bambe na ba na lozingo (1-6). Kabakyebisa obokye be sabenga mateya maa bole (7-11). Pho ya isokya, kaimole imbanga saamokye yo oka be.

Nde bowakomaka yo o mokanda nwa ntufo, o mokanda mumu Yoane kaongye na baanosi baso obokye baingole miyo, bambe na phila sakolo ianola.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Etee ya 1-3: Maphoo ma etatele
- Etee ya 4-11: Laakolo lozingo, na ikyebisa pho ya mateya maa bole
- Etee ya 12-13: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe nwanwasi owa olo Nwaphongo na bana ba we,

baazingye nga phelephela

teli nga mampenza,

kasi na bato baso baali na zebi sa maphoo ma phele,

² pho ya maphoo ma phele mali onte ya banga

emba maa moba na banga bobele:

³ Le obokye Nwaphongo Ango wa banga na

Yesu Klisto, Nwana wa Tata, balophe ngolu,

balookye ngongo, balophe na bose,

pho tobikye onte ya phele na lozingo.

⁴ Nasepesi na boikye

iya wene bana ba we batambule o nzela ya maphoo malaa,
ndengye eyawo mobeko nwa zwa banga na Tata.

⁵ Emba unwanwa eye, mama, naongye na we
— siiekomele wawa mobeko munyakune, kasi nwaazwaka banga tata o etatele —, obokye

tozingane banga na banga.

⁶ Kyeka boli lozingo:

Totambule o nzela ya mibeko me.

Mena eli mobeko nwa oka be tata o etatele,

pho ya obokye otambule o nzela me.

⁷ Pho bakosee baikye banyangwa o mokyisi.

Tebaanole obokye Yesu Klisto aya na nzoto.

Yo mona, mokose na motemesi wa Klisto!

⁸ Nde kokyebe,

pho be sabungya mbuma ya bitoma ba be,

kasi ozwe eyaakolo mbano.

⁹ Moto muso okolofo phunda o boo

tambe ikala o mateya ma Klisto,

tali na Nwaphongo.

Okoikale o mateya,

iyo ali na na Tata na na Nwana.

¹⁰ Bo moto aesi oka be

taiki ya na mateya mamana,

samoyamba

samba na munyangyela.

¹¹ Owaamunyangyela

aanga o bitoma ba moto me biibe.

¹² Nali na maphoo maikye ma iyekomela,

kasi siki zinga iyekomela na lokasa na maa ma mokanda.

Pho naumunya iyaa oka be

na iyaa ewole yango nga mampenza,

pho banga baso tobe na nkyisa.

¹³ Bana ba nkanasa ya we owa olo be, baelongosi.

Mokanda Yoane nwa iyato Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda nwa iyato mumu kamibangye «Nkumu» (kyeka na o mokanda nwa Yoane nwa ifale). Amotomelaka Gayusi pho ya imokyebisa obokye yo sabenga mobesi nwa Diotrefe, kasi alukye nde obokye apha Demeteliusi maboko.

Mokanda mumu moteya obokye owakolo moanosi eli nde yo okozingye bebi baso.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-4: Maphoo ma etatele
- Etee ya 5-8: Basambi ianola sa Gayusi
- Etee ya 9-12: Bobe pha Diotrefe na bolaa pha Demeteliusi
- Etee ya 13-15: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe Gayusi wa lozingo, okozingye nga phele. ² Nwebi owa lozingo, nazingye obokye obe na bolaa o maphoo maso, emba nzoto ya we ibakye nkusi, na molimo nwa we mobe nde bomoo.

³ Nali na nkyisa boikye pho bebi baaesi wawa, banzimosi maphoo malaa mali onte ya bomoo pha we obokye iwe, kotambule onte ya phele. ⁴ Nkyisa ya nga boikye, eli nde ya iyoka obokye bana ba nga batambule onte ya phele.

Gayusi owakolo moanosi

⁵ Nwebi wa lozingo, komiweninya owakolo moanosi waasungye we bebi ebee na babutu. ⁶ Baesi ya imola ngolu ya we o boo pha ingomba. Okyelaka nde babona pho baunve etoma ya bee na bolaa bookosepele Nwaphongo. ⁷ Emba nde pho ya Nkombo ya Klisto, bakye o imbanga, kasi tebaikiyi zwa na ekpele oka bato baatebaebe Nwaphongo. ⁸ Emba banga, tosengyesi isunga bato me, pho

tomiweninya obokye na banga toanga na bee o ikyela maphoo ma phele.

Diotrefe na Demeteliusi

⁹ Nakomesi ingomba sa bee nwana mokanda. Kasi Diotrefe, okozingye iba nde o boo o maphoo maso, taanole maphoo ma banga. ¹⁰ Emba na wamoya nga, namoimola bobo phe bosoo, yo okolotemele na malofo mabe: Emba otosepele yo na maphoo mamana, yo mampenza kale na iyamba bebi, na baazingye ibayamba, kambe kula bakatela, kambe na bawiinya o ingomba. ¹¹ Nwebi owa lozingo, samekola maphoo maabe kasi malaa. Moto okokyele bolaa ali owaaka Nwaphongo, moto okokyele bobo taebe Nwaphongo. ¹² Ka pho ya Demetiliusi, bato baso bamowole nde na bolaa. Na maphoo malaa mawo pho ye. Kasi na banga me, tomowole nde na bolaa, emba koebe obokye munoko nwa banga moli nde phele.

Ndongolo

¹³ Nabakyi na maphoo maikye maekomela, kasi sizingye ekomela mango na maa ma mokanda. ¹⁴ Pho naumunya iyewene mi nkolo ikyi ye, emba tomba solola. ¹⁵ Le obokye boso bobo na we! Bebi baelongosi. Longolo na bebi, monomo na monomo.

Mokanda njwaakomaka Yuda Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu ali Moyuda, pho molimbolesi nwe njwa maphoo ma sangola eekasi mobengye bateye ba Mibeko ba Bayunda (Etee ya 6-7).

Mokanda mumu moingole banosi miyo pho bakyebe na bato baatati itokolo mateya ma boole, na ibenga mobesi njwa soo. Esengyesi obokye bakyele mandondo ma bée nde o bolaa boziya bée (Etee ya 20-21).

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-2: Maphoo ma etatele
- Etee ya 3-16: Mobesi, mateya na suka ya bateye ba boole
- Etee ya 17-23: Mateya pho ya iphila nde ianola
- Etee ya 24-25: Kaa ya Nwaphongo

Ibeya

¹ Nga Yuda, moombo njwa Yesu Klisto, njwana nyango na Zake, naekomele bée bato baso baabanga be, baazinga Tata Nwaphongo na babanza bée pho ya Yesu Klisto. ² Nwaphongo aeyokye ngongo, aephe bose na lozingo loikye.

Bateye ba boole

³ Bande na nga, nazingaka na boikye iyekomela mokanda pho ya lowo la lobiko lookyeki banga baso. Naweni obokye nasengyesi ilokyela pho ya iyelenza obokye onwane ebasi ya ianola sapho Nwaphongo bato bée pho ya bobele. ⁴ Pho bato basu baabe banyosi onte ya bée, bato ngolu ya Nwaphongo wa banga na ikyela bondumba bambe na angana Moteye nde monomo wa banga Nkolo Yesu Klisto. Bée babana baunva batangyela etumbu bo kowo buku pha Nwaphongo.

⁵ Na bokoebe bée maphoo maso mana phanza, obokye Nkolo, waunva yo ibikya bato bée o mokyisi njwa Ezipito, amba ya boma sima batebaikaka

moanola. ⁶ Ebe na banze batebaikaka ikala o etesi ya bée na balekye elele ekyebe be, ababomba na maphanga o enzombi pho ya iziya mokolo munene njwa mosambisa yo mokyisi. ⁷ Kula umunya na pho ya Sodomo na Gomola na nkyisi inene ya mambale, yamiambyaka o maphoo ndengye yonyo ma bondumba na ilalinya babasi na babasi naa bampele na bampele, na bée bakymele ndokolo ndakyisa o etumbu ya njwenya motemozime.

⁸ Eli nde ndengye yonyo na bateye baabole babana, na njwaa njwa bée baoti nzoto ya be, batiyole bokonzi pha Nkolo, batole banze ba nkyemo. ⁹ Nzuka ebe na Mikayele, mokonzi njwa banze, waba yo na Zabulu bawele nzoto ya Mose, taika motola, kasi awo nde obokye: «Nkolo aephe etumbu!»

¹⁰ Kasi bato babana batole maphoo mate maasolo be. Bali ndokolo manyama mazanga malondo, basolo nde maphoo maababungya. ¹¹ Ngongo ya be, pho babengyi nzela ya Kaina. Pho ya iphuti, bamile o mabunga ma Balama, baunva naotono pho batombi ndokolo Kole. ¹² Eli bée bato baoto ntoma ikyi ze bée o ibota, imbele siangane bée na bée na soo phe walunde bée ntoma. Bali ndokolo mampata maatemanye mbula maukye ewele. Bali ndokolo nzete itibote mbuma na bo imbele me sikokyi, baiphikola, ya waa mbala ibale. ¹³ Bali ndokolo kanda eenene, batokolo maphoo ma soo ndokolo kanda kyephambe lulu. Bali ndokolo banyaseesi baakye miengyebana, bamobomba bée o elele ya enzombi ekusi pho ya bobele.

¹⁴ Nde pho ya bée me, moimosi Enoka, nkoko owa sambo tata oka Adama, awoko yokye: «Kyeka Nkolo kaye yo na moluku njwa banze bée basantu ¹⁵ pho ya isambisa mokyisi na iweninya bato babe sobe pha bée na maloba mabe mamowole be.»

¹⁶ Eli nde be! Bato baamiime na bakymimilela, babengye nde maphowa ma be, noko ya bée kyitokolo maphoo manene, bakyele molete na bato pho babakabele.

Maloba maikuya

¹⁷ Bande na nga, pho ya b̄e, umunya maloba maewolekye batoma ba Nkolo wa banga Yesu Klisto phanza. ¹⁸ Bawoko na b̄e bobo: «O imbele saa suka, basemosi baabengye nde maphowa ma b̄e maabe bamoya.» ¹⁹ Eli nde be! Baaya kabola bato, bali na maumunya ma mokyisi, tebali na Bolobo. ²⁰ Kasi b̄e, bebi na nga, omiteye nde o ikolo sa ianola sa b̄e siantu, onga na Nwaphongo onte ya Bolobo. ²¹ Phila lozingo la Nwaphongo, bootaba b̄e iziya obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto na ngongo ye aephe bomoo pha bobele. ²² Bato baataaba na ziko obaokyele ngongo, ²³ obabikya, obatokolo o nwenya. Pho ya baayoko, obaokyele ngongo. Kasi nde kokyebe na be, saphila na bo munkoto pho nwaunva ototo na maphoo ma b̄e ma sokoto.

Ipambosi

²⁴ Nwaphongo ali na mwiya nwa iyebanza pho b̄e sakaa na obokye b̄e sabaa na bobo noto botobo. Eli nde yo moto okokyi iyekomya oka ye o kyemo ye, pho omowene omba baa na nkyisa nzikye. ²⁵ Ali Nwaphongo nde yo motomoto na Mobikye wa banga o nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye nkyemo, bonene, mwiya na bokonzi ibe ne uta o etatele, unwanwa eye na pho ya bobele na bobele. Ame.

- Iweninyama 22.6-11: Nkolo Yesu aikyi mbunu: «Waikasi fonte, naye.»

Mokanda nwa Iweninyama sa Maphoo Maphoo ma etatele

Yoane, mokomi nwa mokanda nwa mbomela nwa Bibilia, amokomaka pho ya ilenza ianola sa bato. Pho bakonzi ba Loma, babaka bamiwene ndokolo manzambe. Yango mena babutwaka inyokolo baanosi pho bée babaka baanole nde Nkolo mōnōmō Yesu. Tebabaka baanole na ikusamela mokonzi oomunene wa Loma naa ekyeko ye.

Imbele me bamba boma baanosi baikye. Bamba akya na Yoane, bamba motoma o mosanga nwa Patimos (1.9). Omō, anzelu wa Nkolo Yesu amba moteya maphoo masengyesi iya sima ya bana nkolo (1.1). Yoane awene obokye minyoko mamina mili ndokolo mianyokoloko bato ba Babilone na ba Ela bato ba Isalayele. Maulane nana manyokoloko Bayuda Nkolo Yesu. Yango mena Yoane abenga ndengye eyakomama wango o nkanda ya Isaya, Ezekiyele na Danyele, na ndengye eya wō Nkolo Yesu.

Maphoo mali o mokanda mumu mabengana bobo:

- Iweninyama 1-3: Maphoo maweninyama phanza na Nkanda yaakomela Yoane Mangomba
- Iweninyama 4-5: Ngambo ya Nwaphongo na ya Klisto o ikolo
- Iweninyama 6-7: Buku pha mangyende sambo. Ingomba, mokyisi munyakune nwa olo Nwaphongo
- Iweninyama 8-11: Mbenzo sambo
- Iweninyama 12-13: Ingomba na Munguna Zabulu, na manyama mabale
- Iweninyama 14: Nwana wa mpate na bato bée. Nwaphongo moteni nwa malombe ma bato ba mokyisi
- Iweninyama 15-16: Bisenzo sambo
- Iweninyama 17-20: Babilone enyango, nyama baelongyi, moimosi owa boole na Zabulu
- Iweninyama 21-22.5: Ikolo na munse munyakune, Yelusaleme enyakune

Etatele

¹ Iweninyama sa maphoo sawenekye Yesu Klisto. Nwaphongo amoweninya sango pho ya iteya basali bée maphoo masengyesi iya unwanwa eye. Klisto atomaka anzelu we pho ya ikye siweninya oka Yoane mosali nwe, ² owa anola obokye iso yaawene yo ili Iloba sa Nwaphongo na ikyi wō pho ya Yesu Klisto. ³ Nkyisa ili na moto okotangye Iloba sisi, na baaokye maloba ma baimosi emba bambe bomba iso yaakoma bée omō, pho imbele me sikomi phenephe.

Nkanda o mangomba ma Azi

⁴ Inga Yoane, nakomele mangomba sambo mali o Azi. Be ozwe ngolu na bōse ikyiute na Iyo ooli, owabaka na okoye, ikyiute na ná Malobo sambo mali o boō pha mumbanga nwe nwa bokonzi, ⁵ ikyiute na ná Yesu Klisto, nzoka okowō nde bo wawenekye yo, Nwana owa bola onte ya bawe, Mokonzi nwa bakonzi ba mokyisi. Oka okolozingye, owalokunyola masumu ma banga na malongo me, ⁶ owalobuya bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya Ango Nwaphongo, nkyemō na bokonzi ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame!

⁷ Kyeka, kaye onte ya mampata, moto munso aamowene, ebe na bamumaaka ikongo. Mabota maso ma mokyisi mamunyingonela pho ye. E! Ame!

⁸ «Nali Etatele na Mbomela», kyewō Nkolo Nwaphongo, iyo ooli, owabaka na ookoye, Ekambambasi.

Yoane aweni Klisto o ndoto

⁹ Inga Yoane, nwebi na bée okookye mpasi bo okookye bée pho ya bokonzi na ikanga sa motema onte ya Yesu, bantomaka o mosanga nwa Patimos pho ya Iloba sa Nwaphongo sabaka nga nateya na pho ya bosembo pha baka nga naimole pho ya Yesu. ¹⁰ Mokolo nwa Nkolo, Bolobo phamba ya nzwa, emba namba yaoka o sima ya nga njwesi mokusi, ndokolo mumbenzo, ¹¹ mowō obokye: «Maphoo maawene we,

omakome o buku bōnōbō, ombe botoma o mangomba sambo mama: O Efese, o Similine, o Pelegame, o Tiatile, o Saledesi, o Filadelfi na o Laodikia.»

¹² Namba ya miekpinya pho ya ikyeka ηwesi ηwabaka munvōle. Emba waamiekpinya nga, naesi yawene mabele sambo makyela bēe na itela.

¹³ Emba onte ya mabele, moto mōnōmō owa ulana na ηwana wa moto abaka omō. Alataka etubu aanda na nkamba ya itela eyamoiphiaka bontolo. ¹⁴ Moto nwe na suwe ye yabaka intane ndokolo nkungye ya mpate, ndokolo mangbandangbala. Emba miyo me mabaka ndokolo ingyengu sa ηwenya. ¹⁵ Makolo me mabaka ndokolo ebuni ya motuya eekunyo o itumbu sa ηwenya, emba ηwesi nwe ηwabaka ndokolo bokyele kanda ya maa ma ebale eenene. ¹⁶ O eboko ye ya boloo, aphilaka banyasesi sambo, emba munoko nwe ηwabaka motokolo mumphata mootu. Boo phe phabaka bongyengye ndokolo boko ngale moo. ¹⁷ Wa mowene nga, namba ka ndokolo mowe o makolo me, emba amba yalangya eboko ye ya boloo o ikolo sa nga, amba ya wo yokye: «Salota! Nali moto owa o boo na owa mbomela. ¹⁸ Na oli na bomoo. Nawaka, emba kyeka, nali na bomoo pho ya bobele na bobele, naphisi maphungola ma iwaa na ma mokyisi ηwa bawe. ¹⁹ Yango mena koma maphoo maso maweni we, malekane unwanwa eye na maamoya sima. ²⁰ Pho ya lowo lokyekyi banyasesi sambo baaweni we o boloo pha nga na mabele sambo makyela bēe na itela, sekyele, eli bobo: Banyasesi sambo eli banze ba mangomba sambo, emba mabele sambo eli mangomba sambo.»

2

Mokanda ηwa Ingomba sa Efese

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Efese bobo: «Eye kyewo oophisi banyasesi sambo o boloo phe, okotambule onte ya mabele sambo makyela bēe na itela. ² Naebe bitoma bya we, etoma ya we na ilendendala sa we, na obokye tokokyi anolela bato baakabu. Walomya

bamiphambe obokye bali batoma nzuka tebali bomō, wamba na bawene bato ba boole. ³ Oli na ilendendala, waoka mpasi pho ya nkombo ya nga, kasi toika phembe. ⁴ Kasi loteloli na nga mbale na we eli obokye, wabungya lozingo la etatele labaka na we. ⁵ Yango mena, umunya bii kaa we. Bongola motema, kyela bitoma baphanza. Bo phe, namoya oli we, emba bo tobongosi motema, namumanya ibele sa we waabe sango. ⁶ Emba lowo lawe lonolo lola lango lolo: Koine bitoma ba Banikolaite nde boko biine nga.»

⁷ «Ooli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, namophe ya iza, mbuma ya ηwete ηwa bomoo mooli o inzabi sa Nwaphongo.»

Mokanda ηwa Ingomba sa Similine

⁸ Komela anzelu owa Ingomba sa Similine bobo:

«Eye kyewo moto owa o boo na owa mbomela, owa waka emba owa kula butwa na bomoo. ⁹ Naebe mpasi ya we, bobola pha we, kasi oli na ezwele. Emba mabole ma baamisambole obokye bēe bayuda kasi tebali bomō. Bali isanga sa Molembe. ¹⁰ Salota pho ya mpasi eyamooka we. Kyeka, Molembe amovaka bakyi baka ya we o boloko pho ya iye-meka, emba wamunyokomo nkolo iko. Oititale nabo nono oiwa; namba ephe mbano ya bomoo pha bobele.» ¹¹ «Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, etawe iwaa sa ibale.»

Mokanda ηwa Ingomba sa Pelegame

¹² Komela anzelu wa Ingomba sa Pelegame bobo:

«Oka maphoo ma moto ooli na mumphata ηwa bootu na mbale na mbale. ¹³ Naebe elele ekyezale be, Molembe akyela eziye ye omō. Ebe na nkolo yaboma bēe Antimpasi, owaakolo nzoka ya nga oka bēe, waabuya Molembe eziye ye, waphila nde nkombo ya nga, toika le inzanola. ¹⁴ Kasi nali na we na ηwana mooya. Wali bakyi oka ya we baphila mateya ma Balama maatomisa

Balaka ibekyisa bana ba Isalayele izengye na baatomisa iza manyama mambya bee mambeka o bikyeko na ikyela bondumba. ¹⁵ Nde oka ya we me, wali na baaphila mateya ma Banikolaite. ¹⁶ Yango mena, bongola motema. Bo phe, njwana bonte, naye oka ya we, namunjwana na bee na muphata njwa munoko njwa nga.

¹⁷ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, namophe Mana maa bombama. Namophe ibanga siitane, emba o ikolo sa ibanga me, bakoma nkombo eenyakune eteebe na moto, manya nde owa ekpa.»*

Mokanda njwa Ingomba sa Tiatile

¹⁸ Komela anzelu wa Ingomba sa Tiatile bobo:

«Oka maphoo mawo Nwana wa Nwaphongo, yo owa miyo ndokolo itumbu sa njwenya na makolo ndokolo ebuni eya motiya. ¹⁹ Naebe bitoma ba we, lozingo la we, ianola sa we, etoma ya we na ilendendala sa we. Bitoma ba we bia mbomela bilekye bia etatele na boikye. ²⁰ Kasi lote loli na nga na we mbale eli obokye we koanolele Zezabele. Nwasi mona kamitangye moimosi wa Nwaphongo, kakosa basali banga na ibateya obokye bakyele bondumba, baze na manyama mambye bee mambeka o bikyeko. ²¹ Namolesi njwana imbele pho abongole motema, kasi taanole ibongola motena pho ya ile bondumba phe. ²² Kyeka, namolangya o ntangye ya bolosi ebee na batambule ne o ikyemikyela baphemba bo tebele bitoma me. ²³ Namoboma bana be, emba Mangomba maso mamoeba obokye nali okoebe maumunya na maphowa ma bato, emba namophe moto na moto ikokana na bitoma be.»

²⁴ «Kasi nawo na bee bali o Tiatile, bate baika anola mateya mamana, bate baikaluka iyeba bozindo pha basekyele ba Molemba obokye: Siikule ephisa ephesi esu. ²⁵ Lowo lonolo nde obokye, looli na bee olophile na bokusi nono

waamoya nga. ²⁶ Moto owamobanza bitoma ba nga nono o suka, namophe bokonzi o ikolo sa nkyisi. ²⁷ Emba amotambwisa nkyisi me na phimbo ya ebuni ndokolo boobole bee mambongo makyela bee na yondo. ²⁸ Naamophe maanguma okongyengye wa mumbengu nde bo wampe Tata bokonzi.† ²⁹ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!»

3

Mokanda njwa Ingomba sa Sarde

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Sarde bobo:

«Eye kyewo oli na Malobo sambo ma Nwaphongo na banyasesi sambo: Naebe bitoma ba we, komitate obokye oli na bomoo, nzuka oli mowe. ² Ba na bokyengyi! Kuya njwana ndambo oli na we pho yo sa waa. Pho sikyiweni bitoma ba we bilaa o miyo ma Nwaphongo wa nga. ³ Yango mena, umunya maphoo mazwa we na maoka we. Omabanza ombe na bongola motema. Bo tokyengyi, namoya ndokolo mwibi, sanko eya obokye oebe imbele sa moeyelela nga.» ⁴ Kasi o Sarde, oli na ndambo ya bato bate baika oto bitobu bia be. Bamotambula na nga, balati bitobu bitane, pho bali na kaa.

⁵ Yango mena, «owa molonga amolata bitobu biitane. Esikunyole nkombo ye o buku pha bomoo. O boo pha Tata na baanzelu be, namoanola obokye oli moto wa nga.

⁶ Oli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda njwa Ingomba sa Filadelfi

⁷ Komela anzelu owa Ingomba sa Filadelfi bobo:

«Eye kyewo Mosantu, Owakolo, ophisi iphungola sa Davidi, bo aingosi, na moto takokyi ikanga. Emba bo akangyii na moto takokyi iingola. ⁸ Naebe bitoma ba we. Kyeka, naingosi mozibo o boo pha we obokye na moto monomo takokyi imokanga. Na oli we nde na

* **2:17** 2.17 Mana eli ntoma yaphkye Nwaphongo bana ba Isalayele O isobe. † **2:28** 2.28 Nyasesi owa mumbengu.

ηwana bokusi, obanze maloba ma nga, tombi na nzangana. ⁹ Kyeka, naephe bato ba isanga sa Molemba, baakate obokye bali Bayuda. Kyeka, namokyela obokye baya kusama o makolo ma we, emba bamoeba obokye naezinga. ¹⁰ Pho wakanga motema pho ya ibanza maloba ma nga. Na nga me namoebanza o imbele sa mpasi eyamoyelela mokyisi pho ya imeka bato baso. ¹¹ Waikasi bonte naye. Phila na bokusi yaazwa we pho ya obokye moto saebololo mbano yawe.»

¹² «Owa molonga, namoteyε ntondo onte ya tempelo ya Nwaphongo wa nga pho yo sakula tokolo. Emba namokoma o ikolo se nkombo ya Nwaphongo na nkombo ya mokyisi ηwa Nwaphongo wa nga, Yelusaleme eenyakune ekyeute o ikolo oka Nwaphongo wa nga, na nkombo ya nga eenyakune.

¹³ Oli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda ηwa Ingomba sa Laodikiya

¹⁴ Komela anzelu owa Ingomba sa Laudikia bobo:

«Eye kyewo Ame, Nzoka o molaa na owaakolo, etatele ya iso yaakyela Nwaphongo: ¹⁵ Naebe bitoma ba we, toli mpiyo na ηwenya. Ndobakyi naa mpiyo naa ηwenya. ¹⁶ Kasi pho ya obokye oli ndeleku, emba toli naa mpiyo naa ηwenya, na moelowa na munoko ηwa nga. ¹⁷ Pho kowo obokye: “Nali na ezwele, nali na mbolo nzikye, sikuli sengyela na ekpele.” Kasi toebe obokye oli mobola, moto wa ngongo, moto wa mpasi, moto owa pholo miyo, ombi kula ba na bolumbu. ¹⁸ Yango mena naeteya bobo: Oya omba itela saakunyola bee na ηwenya oka nga pho obutwe moto wa ezwele, oya omba na bitobu bitane pho ya iziba bolumbu pha we. Oya omba na muno mokokyi bee ikyela o miyo pho okule wene. ¹⁹ Nga naoya nambe phe etumbu oka bato baso bazingye nga. Yango mena, lendendala ombe na bongola motema. ²⁰ Kyeka, nga na temi o mozibo, na komole. Bo moto aokyi ηwesi ηwa nga, ambi nzibola na munyolo

o ingambi see, nga namozaa nee, emba nee amozaa na nga.»

²¹ «Owa molonga, naamophe nzela ya izala na nga o mumbanga ηwa nga ηwaa bokonzi. Bo wa longa nga, na bo wakye zala nga na Tata o mumbanga nwe ηwa bokonzi.

²² Oli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba!»

4

Bokokumbele bee Nwaphongo o ikolo

¹ O sima ya maphoo mamana, nambakula ya wene ndokolo o ndoto: Mozibo monomo moziboo o ikolo.

Emba ηwesi monomo mokusi ndokolo mumbenzo ηwaokaka nga phanza, ηwa woko bobo: «Baa oni! Namoteya maphoo masengyesi iya sima.»

² Mbala yonyo Bolobo boesi ya mpila. Ikyeka bobo, mumbanga monomo moli o ikolo, moto monomo azasi mi ηwango.

³ Owazalaka mi mumbanga me abaka kangyengye ndokolo mabanga ma zasipe na saladowane. Seleka ya zingaka muna mumbanga na ingyengye ndokolo ibanga sa emerode. ⁴ Mbanga mako mabale mbuka ine yazingaka muna mumbanga, emba o ikolo sa ina mbanga, bankumu mako mabale mbuka bane bazalaka mi yango, balati bitobu bitane. O nzoto ya be, balataka biboko bia itela. ⁵ Nkakasi, nyesi na bingyinsi yaba kytokolo o muna mumbanga. O boo pha muna mumbanga, ba tala sambo babaka balole na bokusi. Eli Malobo sambo ma Nwaphongo. ⁶ O boo pha mumbanga, naesi yawene ndokolo ebale enene ya maa ma sangyisangyi ndokolo molangyi.

Onte ya mumbanga na o mambale, manyama mane matonda na miyo na o boo na o sima. ⁷ Nyama eya boo yaulana na gbogbo, eya ibale yaulana na ngombe eya moloo. Eya iyato yabaka na boo ndokolo pha moto emba eya ine yaulanaka na koko ekyephumbwe.

⁸ Manyama mane me mabaka yonyo na yonyo na mapapusa motoba matonda na miyo o mambale na onte. Na moo na mokolo temaemaka iwo obokye:

«Mosantu, mosantu, mosantu! Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi, yo owabaka, ooli na ookoye!»

⁹ Emba, imbele siso saba manyama me makumbele nkyemo, maphe ngambo na melesi oka moto oozasi o mumbanga nwa bokonzi, moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele, ¹⁰ bankumu mako mabale mbuka bane babaka bakyminyokye maboo o se o boo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, babaka bakumisa Moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele. Babaka bavakye biboko ba bee o boo pha mumbanga nwa bokonzi bambe wo beekye:

¹¹ «Nkolo Nwaphongo wa banga, okokyi na nkyemo, ngambo na mwiya. Pho eli we moto owakyele mbolo iso, wazingaka obokye ibee, yango mena yakyelama.»

5

Nwana wa Mpate okokyi izibola buku

¹ Emba namba yawene o eboko ya boloo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, buku bonobo phaakoma bee na o motena na o ibanda, babobaka na mangyende sambo. ² Namba ya wene anzelu monomo owa mwiya kaanwane na ngesi mokusi yokye: «Okokyi iingola mangyende mama nza pho ya izibola buku bobo?»

³ Kasi ebe o ikolo, na o se naa o se ya manyete, moto na monomo takokaka iingola buku me naa ivaka ziyo omo.

⁴ Nalelaka na boikye pho tewazwanaka na moto monomo owakokaka ingola buku me na ivaka ziyo omo. ⁵ Kasi monomo onte ya bankumu amba wo na nga yokye: «Salela! Kyeka, owaunva, gbogbo ya ibota sa Yuda, nkoko wa mokonzi Davidi, amoingola mangyende sambo, amba zibola buku.»

⁶ Emba namba ya wene nwana wa mpate monomo owabaka ndokolo bamobomi atemi onte ya mumbanga nwa bokonzi, alungami na manyama mane, na na bankumu makoo mabale na bane. Abaka na membe sambo, na miyo sambo mali malobo sambo ma Nwaphongo matoma yo o mokyisi muso.

⁷ Nwana wa Mpate amba ya susinya, amba ya kpa na eboko ye eya boloo buku pha baka na ozasi o mumbanga nwa bokonzi. ⁸ Emba wakpa yo buku me, manyama mane na bankumu mako mabale mbuka bane bamba ya kusama o boo pha nwana wa mpate. Monomo na monomo aphilaka isangyi na bakopho bakyele bee na itela batondi na malasi, eli mabondesi ma basantu. ⁹ Babaka batube zembo siinyakune bekye: «Iwe okokyi na ikpa buku na naiboingola mangyende; pho baebomaka, na malongo ma we, waikola pho ya Nwaphongo bato ba mabota maso, nkoko iso, bato baso, na nkyisi iso. ¹⁰ Obabuye bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya imokyelela. Emba bamoba bokonzi ba mokyisi.»

¹¹ Bobele namba kula ya kyeka, namba yaoka nyesi ya baanzelu baikye. Babaka miluku na miluku, mankoto na mankoto bazingyi mumbanga nwa bokonzi, ebe na manyama na bankumu. ¹² Babaka batube na bokusi, bekye: «Nwana wa mpate owa boma bee, akokyi na izwa mwiya, ezwele, zebi, bokusi, ngambo, nkyemo na nkuma.»

¹³ Namba yaoka bikyelamo biso bakyelama o ikolo, o se, o se ya manyete na o ikolo sa mpiko eenene, biabaka bitube bee biso obokye: «Nkuma, ngambo, nkyemo na bokonzi pho ya bobele na bobele ibe na oozasi o mumbanga nwa bokonzi na na nwana wa mpate.» ¹⁴ Emba manyama mane mabaka maanole mekye: «Ame!» Bobele bankumu bamba ya kusama maboo o se.

6

Nwana wa mpate kaingole mangyende

¹ Bobele namba yawene Nwana wa mpate kaingole buku. Waingola yo ingyende sa etatele mi mangyende sambo mabaka bee na buku me, namba yaoka nyama eya o boo pha manyama mane kyeanwane ndokolo engyinzi, obokye: «Yaka!» ² Sima, namba ya wene mpunda etane. Moto owa baaka o ikolo sa yango aphisit itumbu. Bamba ya muuma pho

akukosi mabita, ambi kula kyende pho ya ikukola mabita.

³ Waingola yo ingyende sa ibale, naesi yaoka nyama eya ibale kyeanywane: «Yaka!» ⁴ Bobele mpunda esuu esi yatokolo, yabaka mangola ndokolo nwenya. Moto owa baaka o ikolo sa yango, bamophe mumphata moanda, aesi yazwa bokonzi pha imanya bose o mokyisi pho ya obokye bato babukane.

⁵ Waingola Nwana wa mpate ingyende sa iyato, naesi yaoka nyama eya iyato kyeanywane: «Yaka!» Namba yawene punda iindo. Moto owa baaka o ikolo sa yango, aphi o mafoko ekoo ekyemekye na bese bozito pha mbolo. ⁶ Emba namba yaoka ndokolo nwenya onte ya manyama mane, mowo obokye: «Kilo yonyo ya ble* kyebukane na nzanga yonyo ya etoma. Emba bakilo baato ya olze† pho ya nzanga ya etoma. Kasi saoto manzabi ma mauta na maa vinyo‡!»

⁷ Bobele waingola Nwana wa mpate ingyende sa ine, naesi yaoka nyama eya ine kyeanywane: «Yaka!» ⁸ Namba ya wene mpunda yonyo eya bulua. Moto owa baaka o ikolo sa mpunda me kombo ye Iwa, na mokyisi nwa bawe momobengye. Babaphelkye bokonzi o ete yonyo mi bitee bine ba manyete pho ya iboma na mumphata, na nzala, iwa na manyama ma kabu ma mokyisi. ⁹ Imbele saa ingola Nwana wa mpate ingyende sa itano, naweni o se ya etumbelo mikali ma bato baaboma bese pho ya Iloba sa Nwaphongo na pho ya bonzoka pha bese pha iimola Simo Elaa. ¹⁰ Babaka baanywane na bokusi bekye: «Owakolo Mokonzi mosantu, nono imbele iye saamoya we yaambinya bato ba mokyisi, na ibaphe etumbu pho ya malongo ma banga?» ¹¹ Bobele, amba yaphe moto na moto etobu eentane. Amba yaonga na bese obokye baziya nwana bokyi bofo, pho motuya nwa bebi na bese bayoko basengyesi bese ibaboma bowababoma bese mokokye.

¹² Bobele namba ya wene Nwana wa mpate kaingole ingyende sa motofa. Imbele me, manyete mamba ya nyingana na bokusi. Munyete nwa indaka ndokolo etobu eyindo, emba bokombe bosso phabutwaka ndokolo malongo. ¹³ Banyasesi ba ikolo bamba ya biya, bayakaa o se ndokolo mbuma ya fige naino iiteiosi ibiye na ewele. ¹⁴ Ikolo samba yalem ndokolo iyakyi sianda sizingyi be. Mangomba maso na misanga maphikwaka o bilele bia bese. ¹⁵ Bakonzi ba mokyisi, bato banene, bakonzi ba batuluku, bato ba ezwele na bato ba mwiya, bato baso ebe baombo naa mansomi, bamba kyemibomba o mabiko ma mabanga mali o mangomba. ¹⁶ Bamba butwa iwo na mangomba na na mabanga obokye: «Olokaalele, olobombe itakye na Moto ozasi o mubanga nwa bokonzi pho yo salowene, na itakye na yoo ya Nwana wa mpate! ¹⁷ Pho mokolo muunene nwa yoo ya bese mokokyi. Owamoteme nza?»

7

Elembetele ya Nwaphongo

¹ O sima ya maphoo mamana, namba ya wene banze bane batemi o mambale maso mane ma manyete. Bateye biwese bine ba manyete pho ya obokye na ewele yonyo salekana o manyete, na o ikolo sa mpiko eenene naa mi nnete. ² Emba namba ya wene anzelu omoyoko kaute bitokolo munyete. Mwanze me aphilaka elembetele ya Nwaphongo oli na bomoo. Na nwenya mokusi, amba ya anyanela banze bane bazwaka makokyi ma ikyela mokyisi na mpiko eenene bofe: ³ Yokye: «Sakyela mokyisi bofe, naa mpiko eenene naa nzete! Tosengyesi itaunva ikyela elembetele o mambanda ma bato ba etoma ba Nwaphongo wa banga.» ⁴ Emba namba yaoka motuya nwa bakyelaka bese elembetele o mambanda ma bese. Babaka bato nkoto munkama na makoo mane mbuka ine, ba mabota maso ma bana ba Isalayele.

* 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo loso. † 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo maanza. ‡ 6:6 6.6 Mauta ma olive.

⁵ Nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Yuda, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Luβeni, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Gadi, ⁶ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Asele. Nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Nefitali, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Manase, ⁷ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Simeyo, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Levi, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Isakale, ⁸ nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Zabulo, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Zozefu, nkoto iko mbuka ibale ba ibota sa Benzame. Bēe baso bazwaka elembetele ya Nwaphongo o mbanda.

Moluku nwa bato baolmo

⁹ O sima ya mapho mamana, namba kula yakyeka. Namba yawene moluku mwikye nwa bato mootemokoki na moto itanga. Yabaka nkyisi iso, mabota maso, bato baso na noko iso. Batemekye o boo pha mumbanga nwa bokonzi na o boo pha Nwana wa mpate. Balati bitobu bianda bitane na nkanga ya mabila o maboko. ¹⁰ Babaka baanwane na nyasi inkusi bekye: «Tobikiyi na Nwaphongo wa banga ozasi o mumbanga nwa bokonzi, yo na Nwana wa mpate.» ¹¹ Emba banze baso balungyaka mumbanga nwa bokonzi, bankumu na manyama mane mamba kaa o boo pha mumbanga nwa bokonzi maboo o se, bamba kumisa Nwaphongo. ¹² Babaka bawo bekye:

«Ame!

nkuma, nkyemo, zebi, melesi, ngambo, mwiya na bokusi

ibe na Nwaphongo wa banga pho ya bobele na bobele! Ame!»

¹³ Monomo na bankumu amba ya ntuna: «Bato balati bitobu biitane, bali banza, bambi uta bi?» ¹⁴ Namba ya mobuyisa ngakye: «Nkolo, kyeebe nde we.» Amba ya wo na nga yokye: «Eli bato banyokolo bee na boikye. Bakunyola bitobu bia bee na malongo na Nwana wa mpate, yango mena bitobu ba bee babutwa bitane.»

¹⁵ Yango mena batemi o boo pha mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo.

Bamokyelele o Tempelo ye na moo na mokolo,
emba oozasi o mumbanga nwa bokonzi aababomba o se ya molaku nwe.

¹⁶ Ete bakule oka nzala,
ete bakule oka phowa ya maa,
moo na mowewe itikule fatumba.

¹⁷ Pho Nwana wa mpate ooli onte ya mumbanga nwa bokonzi amoba mokoosi wa be.

Amokye na bee o elele ekyetokolo maa,
maa maambya bomoo,
Emba Nwaphongo amokunyola mbembe
ikyitokolo o miyo ma be.

8

Nwana wa mpate kaingole ingyende sa sambo

¹ Waingola Nwana wa mpate ingyende sa sambo, ikolo samba yaikala bose phenephe na ete ya ngonga. ² Emba namba ya wene banze sambo baateme o boo pha Nwaphongo. Bamba ya baphe mbenzo sambo.

³ Mwanze mosuu amba ya teme phenephe na etumbelo. Aphilaka etumbele ya malasi eya kyela bee na itela, bamba mophe malasi maikye. Amba mabonzela na mabondesi ma basantu baso o ikolo sa etumbelo eya kyela bee na itela eli o boo pha mumbanga nwa bokonzi. ⁴ Bobele zungu sa malasi samba uta o eboko ya anzelu, samba baa o boo pha Nwaphongo elele yonyo na mabondesi ma basantu. ⁵ Sima, anzelu amba ya kpa etumbele ya malasi, amba ya etonza na mwenya nwa etumbelo, amba evaka o se. Bobele bingyinsi biamba yakyela, nyasi yamba okona, nkakasi yamba kyela na manyete mamba nyingana.

Mbenzo motoba ya etatele

⁶ Baanze sambo baaphilaka mbenzo sambo, bamba mibongya pho ya iyulela.

⁷ Mwanze owa o boo amba yaulela mumbenzo nwe. Mangbandangbala na jwenya na malongo yamba yakaa o se molongo. Etee yonyo ya manyete mi biato, mopha monomo nwa nzete mi biato na nkata imbyo yazikaka.

⁸ Mwanze owa ibale amba yaulela mumbenzo nwe. Ekpele yonyo eyaulana na ngomba enene ya mwenya yamba kye kaa o mpiko eenene. Etee yonyo ya mpiko eenene mi biato yamba butwa malongo. ⁹ Ndambo yonyo ya bikyelamo biibe o mpiko eenene mi biato yamba wa, na ndambo yonyo ya masuwa mi biato yamba otano.

¹⁰ Mwanze owa iyato amba yaulela mumbenzo nwe. Nyasesi monomo omunene amba biya o ikolo, kangyengye ndokolo yanzi. Amba kye ka o etee yonyo ya ebale mi biato na o bilele bitokolo maa. ¹¹ Nkombo ya nyasesi me eli (Bololo). Mophaa nwa maa monomo mi biato nwa butwaka bololo, emba bato baikye bamanywaka maa me ma bololo mamana bawaka.

¹² Mwanze owa ine amba yaulela mumbenzo nwe. Etee yonyo ya moo mi biato, na etee yonyo ya bokombe mi biato, na etee yonyo ya banyasesi mi biato ya nyinganaka. Bitee bianyinganaka biamba butwa enzombi. Nzanga ebungye ndambo yonyo ya saa ya yango mi biato na mokolo nde bomo mobungye ndambo yonyo ya enzombi ya yango mi biato.

¹³ Bobele namba kula yakyeka. Naesi yawene koko yonyo kyephumbwe o ikoloo. Naesi yaoka kyanwane na bokusi obokye: «Eye Ngongo! Eye Ngongo! Eye Ngongo pho ya bato ba mokyisi, pho ya mbenzo ya mbomela yamoulela Baanze baato!»

9

¹ Bobele anzelu wa itano amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yawene nyasesi monomo auti o ikolo amba ka o se. Emba bamba mophe iphungola sa ibela siinene siizindo. ² Nyasesi me amba yazibola sina ibela me siinene siizondo. Zungu samba ya tokolo omo ndokolo zunguu sitokolo o itumbu siinene. Emba munyele na muuwe yabuwaka sindo. ³ Bobele ntete yamba tokolo o sina zungu, yamba nyangwa o mokyisi. Bamba iphe bokonzi ndokolo boli na maphalakasa ma manyete. ⁴ Bamba katela ntete

me obokye yango saoto nkata, ndemo na nzete. Kasi ikyele bofe nde bato batebali na elembetele ya Nwaphongo o mbanda. ⁵ Tebaikaka phe ntete nzela ya iboma bato me, kasi nde ya ibanyokolo na bokusi makombe matano. Bolosi bokyele waatwe ntete me boli ndokolo waatwe iphalakasa moto. ⁶ Nkolo me, bato bamoluka iwa kasi ete basizwe. Bamoima iwa kasi iwa saabalota.

⁷ Ntete yaulanaka na mapunda mafongya bée pho ya ebasi. O nzoto ya yango, yalataka biboko ndokolo na eboko ya itela. Mafoo ma yango mafaka ndokolo mafoo ma bato. ⁸ Yabaka na suwe ndokolo suwe ya babasi, emba mino ma yango mafaka ndokolo mino ma gbogbo. ⁹ Mantolo ma yango mafaka ndokolo ilati ebuni, toko ya maala ma yango yabaka ndokolo toko ya mitomba mbila moibende bée na mapunda maikye maakyilingane o ebasi. ¹⁰ Ntete me yabaka na bitengu ndokolo nyela ya maphalakasa. Emba na bitengu me, yakokaka ikyela bato bofe pho ya makombe matano. ¹¹ Mokonzi nwa ntete eli anzelu wa ibela siinene siizindo. Na munoko nwa Ebele bamobangye «Abado», emba na munoko nwa baela bamobangye «Apoliyoni»,* kyelukye iwoo obokye «Mooti». ¹² Ngongo eya o boo eleka. Kyeka mangongo mabale maakule yaa o sima.

Mumbenzo nwa motoba mooka

¹³ Bobele anzelu owa motoba amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yaoka nwesi monomo moute o matuu ma etumbelo eya itela eeli o boo pha Nwaphongo. ¹⁴ Nwesi me nwanoko na anzelu owa motoba owa philaka mumbenzo obokye: «Ingola banze bane bakanga bée phenephe na ebale ya Efrate.» ¹⁵ Bamba ya ingola banze bane babaka baziya nde sina imbele, muna mokolo, bona bokombe na ena epha eya sengyelaka bée iboma ndambo yonyo ya bato mi maato. ¹⁶ Emba namba yaoka motuya nwa batuluku banwane na mam-punda. Babaka familiyo nkama ibale.

* 9:11 9.11 Kyelukye iwoo obokye: «Mooti».

17 Nabawenekye, ndokolo o ndoto, mampunda na baná baa mabaa. Balataka bibende ba mangola ndokolo nwenya, bulee ndokolo ifanga sa motiya, boli ndokolo mobulubutu mookusi. Nzoto ya mapunda yabaka ndokolo nzoto ya gbogbo, emba noko ya bée yabaka kyilowe nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi. 18 Nwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mootumbe yaabaka noko ya bée kyilowe, eli mangongo maanene maato maabomaka ndambo yonoyo ya bato ba mokyisi mi maato. 19 Pho bokonzi pha mampunda boli o noko na o nyela ya be. Nyela ya bée yaulana na manzo, nyela me ili na nzoto ikyibasungye na ikyela bofe.

20 Kasi mangongo maanene me temaika boma bato baso. Bato baikalaka tebaika le bitoma ba maboko ma bée bibe, baikalaka nde ikumisa malobo maabe, bikyeko biakyela bée na itela, na bibuni, na mabanga naa na nzete, bitebikoyi iwene, naa iyoka, naa itambula. 21 Bato me tebaikaka le iboma, mpee, ikyela bondumba na iba.

10

Mwanze na buku bookyiki

1 O sima ya maphoo me, namba ya wene anzelu mosu, mokusi, kaute o ikolo. Impata sonoso simozingyi ndokolo alati etobu, nkyemo izingyi boo phe. Boo phe phabaka ndokolo munyele, makolo me ndokolo makonzi ma nwenya. 2 O eboko ye, aphilaka buku bokyiki bozibosi bée. Amba ya teye itambe se sa boloo o ikolo sa mpiko eenene, itambe sa bowe o ikolo sa manyete. 3 Amba yaanwana na ngesi mokusi ndokolo gbogbo kyebule. Waunva yo iyanwana, bingyinsi sambo bamba ya okana. 4 Emba waunva ika bingyinsi sambo, naunvaka koma maphoo maokaka nga. Naesi yaoka ngesi monomo mouti o ikolo mowo na nga obokye: «Maphoo maawo bingyinsi sambo maikale ingyende, samba na makoma.»

5 Bobele anzelu owa wenekye nga atemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa

manyete, amba yakata seleka Nzambe, 6 na nkombo ya Nwaphongo ooli na bomoo pho ya bobele na bobele, owa kyela ikolo, muse, mpiko eenene na iso ili omo. Mwanze yokye: «Nkolo eteikule ba! 7 Kasi nkolo yamooka bée anzelu owa sambo atati iulela mumbenzo nwe, yamoba ikokyisama sa sekyele ya Nwaphongo, bowaeyimola yo basali bée baimosi.»

8 Emba ngesi nwa okaka nga moute o ikolo nwanba kula wo na nga obokye: «Kyende, kpa buku boingosi bée o maboko ma anzelu otemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete.»

9 Namba ya susana phenephe na anzelu, namba ya mobondo obokye ampe buku bookyiki. Amba ya wo na nga yokye: «Obokpe obozee. O ibu sa we, buku me phamoba bololo, kasi o munoko phamoba lele ndokolo boo.»

10 Namba yakpa buku me bookyiki o maboko ma anzelu namba ya bozaa. O munoko nwa nga, phabaka na lele ndokolo boo, kasi waunva nga ibozaa, pha butwaka bololo o nkundu ya nga. 11 Bobele bamba ya wo na nga: «Osenyesi ikula imola yaabongya Nwaphongo pho boiyke pha bato, pho ya nkyisi, pho ya noko, na pho ya bakonzi.»

11

Manzoka mabale

1 Bobele, bamba ya mpe emekyelo ya phanda. Baamba ya wo na nga obokye: «Teme, kyende meka phanda pha tempelo ya Nwaphongo, na etumbelo. Oombe na tanga motiya nwa bato baakumisa Nwaphongo omo. 2 Ole mokpengba nwa tempelo, samumeka, pho baunva molele bato batebaebe Nwaphongo. Bée bamokyita mokyisi mosantu na makolo makombe mako mane mbuka mabale. 3 Emba namotoma manzoka ma nga mabale obokye nkolo nkoto na mikama mibale mbuka mako motoba, balate mangoto,* baumole maphoo ma nga.»

* 11:3 11.3 Balataka ngoto pho ya iteya obokye bali na ilaka.

⁴ Manzoka mabale me, eli nzete ibale ya olive na mabele mabale matembi o boo pha Nkolo wa mokyisi. ⁵ Bo moto monomome amekyi ibakyela bobo, nwenya nwanomokolo o noko ya bese, emba nwanomoboma baini ba be. Nde phele, bo moto amekyi ibakyela bobo, mowesi nwa bese mosengyesi iba ndengye mena. ⁶ Manzoka me mali na bokonzi pha ikanga ikolo, emba na mbula tekoki na ino mi nkolo ikyimole bese maphoo ma Nwanomongo. Bali na bokonzi pha ibuya maa malongo na pha itoma bisenzo biikye o mokyisi nde bozinyi be. ⁷ Emba wamunva bese iwo maphoo pho ya Nwanomongo, nyama ekyetokolo o ibela siinene siizindo yamoya nwan na be, yabaleka na bokusi, yababoma. ⁸ Bibembe ba bese bamoikala o musongo nwa mokyisi munene mooya bese na nkombo ya Sodom na Ezipito, nde elele me eya bakaka bese Nkolo o ekulusu. ⁹ Pho ya nkolo iyato na ndambo, bato baso, noko iso, na nkyisi iso yaamoyaa pho ya iyakyeke bibembe me, emba etebaanole obokye babikunde. ¹⁰ Bato baso ba mokyisi bamoba na nkyisa pho ya iwa sa be, bamokumba, bamoumana mbolo, pho baimosi ba Nwanomongo babale babana tebaikaka balese bese. ¹¹ Kasi sima ya ina nkolo iyato na ndambo mina, moemo nwa bomoo mouti na Nwanomongo, mobanyolesi, emba baamba ya teme. Emba bato babaka babakyeke, babuto na phakolo bobbob. ¹² Baamba yaoka nyesi mokusi o ikolo mobawole obokye: «Baa o ni!» Baamba ya baa o ikolo onte ya impata, o miyo ma baini ba be. ¹³ Nde o sina imbele, manyete mamba ya nyingana na bokusi penza. Etee yonyo ya mokyisi mi bikoo yaamba ya beko, emba bato koto sambo bamba wa o etokya me. Baabikaka, na bona bobob, bamba kumisa Nwanomongo owa ikolo.

¹⁴ Ngongo eya ibale elekaa. Kyeka, waikasi nwan bonte bobo, ngongo eya iyato kyeye.

Mumbenzo nwa sambo

¹⁵ Bobele, anzelu owa sambo amba yaulela mumbenzo nwe. Nyasi nkusi yamba ya okana o ikolo, kyiwobokye: «Unwanwa eye, bokonzi pha mokyisi bobuto oka Nkolo wa banga na Klisto we, amobaa na bokonzi pho ya bobele na bobele!» ¹⁶ Bankumu mako mabale mbuka bane baabaka bazasi o mbanga ya bese o boo pha Nwanomongo, bamba kaa maboo o se, bakumisa Nwanomongo ¹⁷ bekye: «Nkolo Nwanomongo ekambambasi, iwe owabaka na ooli, toephe melesi pho okyelesi mwiya nwa we munene emba oteye bokonzi pha we. ¹⁸ Emba bato ba nkyisi iso batombi, kasi nde yoo ya we eesi. Eli nde imbele sa iyunva bato batoko mokyisi, isambisama pho ya bawe. Eli imbele samophe we mbano oka basali ba we baimosi, basantu na baakumole nkombo ya we, ebe bato pha ebe bato baanene!»

¹⁹ Emba tempelo ya Nwanomongo eli o ikolo yamba zibwa. Mobeta nwa sangola nwanamba wenene o tempelo ye. Bobele nkakasi yamba ya wanda, nyasi ya bato yamba yaokana, binyinzi, manyete mamba nyingana na mbula ekusi eya mangbandangbala yamba nob.

12

Nwanwasi na Dalagona (nyama eli ndokolo Mungoto)

¹ Elekyesako yonyo enene etokosi o ikolo: Nwanwasi monomome alati munyele ndokolo etobu, bokombe o se ya makolo me, emba o moto nwe alati eboko ya bokonzi ya banyasesi iko mbuka babale. ² Abaka na ibu, abaka kaanwane nzanga pho ya bolosi pha eswete ya ibota.

³ Bobele elekyesako esuu ekuli tokolo o ikolo: Yabaka Dalagona yonyo enene ya mangola ndokolo nwenya. Yabaka na nzoto sambo na membe iko, emba moto monomome na monomome nwalataka eboko ya bokonzi. ⁴ Nwela nwe nwanomoboko mopha monomome nwa banyasesi ba ikolo mi biato, abavakaka o se. Dalagona yamba kye teme o boo pha nwan omokyeke ibota pho aze nwan me wa motokolo yo. ⁵ Bobele, amba ya bota nwan wa lele. Eli yo moto owamokamba

mabota maso na bokusi na phimbo ya ebuni. Emba bamba ya kye na nwana we phenephe na Nwaphongo na ná mumbanga nwe nwa bokonzi. ⁶ Bobele nwanwasi amba lota o bokye. Nwaphongo amobongyisa elele yonyo omo pho bamozeya nkolo nkoto na nkama ibale mbuka mako motoba.

⁷ Bobele, ebasi yamba ba o ikolo. Mikayele na banze bee bamba ya nwana na Dalagona. Emba Dalagona na banze baaka yee me banwanaka na be, ⁸ kasi taika koka. Yango mena Dalagona na banze bee tebakulaka ba na elele o ikolo. ⁹ Bamba movaka onze, Dalagona omunene, nzoo eekasi, yo owa laa bee nkombo ya Zabulu na Molemba, mokose wa mokyisi mobimba. Bamovakaka yo na banze bee o se.

¹⁰ Bobele, namba yaoka nyesi monomo mokusi o ikolo mowo obokye:

«Uñwanwa eye, eli imbele sa Nwaphongo wa banga saibikya, sa bokonzi, na sa mwiya;

Masiya we aweninye bokonzi phe.

Pho bamovaka o ifanda,

iyo owabaka kasongyele bebi na banga na moo na mokolo o boo pha Nwaphongo wa banga.

¹¹ Kasi bee bamolongyi na malongo ma Nwana wa mpate,

na pho ya bonzoka pha bee pho ya Iloba sa Nwaphongo.

Baanola iyambya bomoo pha bee nono o ibaa salota iwa.

¹² Yango mena ba na nkyisa,

ikolo na bato baazasi omo.

Ngongoo eli na bee, mokyisi na mpiko eenene,

pho Zabulu auti oli bee,

atondi na yoo ekusi,

pho aebi obokye takuli ba na nkolo nzikye.»

¹³ Wa wene Dalagona obokye bamovakayi o se, amba tata iwinya nwanwasi owabotaka nwana wa lele.

¹⁴ Kasi bamba ya phe nwasi mapapusa mabale ma koko enene pho aphumbwe obokye abee itakye na nzoo, o elele eya mobongyisa bee pho ya imozeya bipha biato na ndambo. ¹⁵ Bobele, nzoo yamba

ya lowa maa maikye ndokolo ebale o sima ya nwanwasi pho mamozinza. ¹⁶ Kasi manyete mamba ya sunga nwanwasi,

emba manyete mamba ingwa mamba ya mina ebale eya lowaka Dalagona.

¹⁷ Bobele, na yoo ekusi eli ne na nwanwasi, Dalagona amba buya mabita me nde na mumboto nwa nwanwasi me nwaikalaka, eli baakumole mibeko ma Nwaphongo na bali manzoka ma Yesu.

¹⁸ Bobele, Dalagona amba ya kye teme o mokukulu nwa ebale eenene.

13

Manyama mabale ma kabu

¹ Bobele, namba ya wene nyama yonyo eya kabu etokosi o mpiko eenene. Yabaka na membe iko na ná nzoto sambo. O ikolo sa zembe sonoso na sonoso, yalataka eboko ya bokonzi, emba o ikolo sa nzoto me bakomaka nkombo ekyetole Nwaphongo. ² Nyama eyawenekye nga yaulanaka na ngo. Makolo ma yango mabaka ndokolo maka ulusu, emba munoko nwa yango ndokolo nwa ka gbogbo. Emba Dalagona amba ephe bokusi phe, mumbanga nwe nwa bokonzi na bokonzi bonene. ³ Moto monomo mi nzoto ya Nyama mena nwabaka ndokolo mozokyi phota ya iwa, kasi phota enene mena yamba bela. Mokyisi munso nwa kamwaka, nwanwa butwa ibenga ena Nyama. ⁴ Emba baso bamba ya kumbela Dalagona pho aphekye Nyama bokonzi. Bamba na ya kumbela Nyama bekye: «Ookoka na Nyama nza? Ookokyi inwana na yango nza?»

⁵ Nyama yamba ya pheeme nzela ya imitata na ya itola. Emba yamba ya pheeme bokonzi pha ikyela etoma makombe mako mane mbuka mabale. ⁶ Yamba ya ingola munoko pho ya itola Nwaphongo, pho ya itola nkombo ye, na elele ezasi yo na bato baali ne o ikolo. ⁷ Nyama yamba ya pheeme makokyi ma inwana mabita na basantu na maibanyete. Yamba kula ya pheeme bokonzi oikolo sa mabota maso, bato baso, noko iso, na nkyisi iso. ⁸ Bato baso bali o mokyisi, tata o etatele ya mokyisi, batebaika bee koma nkombo

o buku pha bomoo pha njwana wa mpate owa boma be, bamokumbela nyama me.

⁹ Oli na mato ma ioka, aokye

¹⁰ Owa lakyema mobokami, bamoboka. Owalakyema obokye amowa na sendo, amowa na sendo.

Eli imbele sa basantu sa ilendendala na sa iphila ianola.

¹¹ Bobele, namba yawene nyama eya ibale kyetokolo o manyete. Yabaka na membe mabale ndokolo njwana wa mpate, kasi yabaka kyewo ndokolo Dalagona. ¹² Eli na bokonzi bosoo boli na nyama eya obo eya tokoloko o mpiko eenene, kyebokyelele o boo pha nyama me. Nyama eya tokoloko o manyete na bato basoo bali o mokyisi bakumbelaka nyama eya tokoloko o mpiko eenene eyazokaka phota ya iwa eya belaka.

¹³ Yakyelaka bilekyesako binene, nono o iuya njwenya mouti o ikolo nono o se o miyo ma bato basoo. ¹⁴ Pho ya makoyi maephe be maikyela bilekyesako biso babina o miyo ma Nyama eya o boo, yazwa nzela ya ikosa bato basoo ba mokyisi. Nyama me yaabatoma nono o iteye ekyeko pho ya ngambo ya nyama eyabaka na phota ya sendo eyakulaka butwa na bomoo. ¹⁵ Bobele, bamba phe nyama me makoyi maiphe ekyeko ya nyama bomoo, na ndengye obokye ebutwe iwo na iboma moto munsoo owa moba sakumbela ena ekyeko. ¹⁶ Bobele, nyama me yamba tomisa bato basoo na bokusi, baphomba na bangyengye, bato ba ezwele na babola, bansomi na baombo obokye bazwe elembetele o eboko ya boloo naa o mbanda. ¹⁷ Emba moto takoyi iomba na iungya ekpele botali na elembetele me, naa nkombo ya nyama naa motango mokokaa na nkombo ye.

¹⁸ Wawa waongye zebi. Moto oli na malondo atokolo tina ya motango njwa nyama, pho eli motango njwa moto. Emba motango nwe eli nkama motaba na mako motaba mbuka motaba (666).

14

Nwana wa mpate na bato baikola yo

¹ Bobele, namba kula yawene Nwana wa mpate atemi o ikolo sa ngomba ya

Siona. Abaka yo na bato nkoto mukama na mako mane mbuka ine (144.000). Nkombo ya Nwana wa mpate na nkombo ya ango makomamaka o mambanda ma be. ² Bobele naesi yaoka njwesi monomo mouti o ikolo, njwaulanaka na toko ya kanda ya ebale enene na na toko ya engyinsi eekusi. Emba molomba njwa okaka nga njwabaka ndokolo waaboko bawandi ba isangyi. ³ Bobele bato me babaka batube zembo siinyakune oboo pha mumbanga njwa bokonzi na oboo pha bikyelamo bine bili na bomoo na oboo pha bankumu. Moto takokaka ieba zembo me, bote yabaka nde bato nkoto mukama na mako mane mbuka ine (144.000) baikola be o mokyisi. ⁴ Be tebaika eba babasi, tebaikaka oto nzoto ya be. Babaka babengye Nwana wa mpate bilele biso biikyende yo. Be baikolamaka onte ya bato ndokolo mbuma ya boo pho ya Nwaphongo na pho Nwana wa mpate. ⁵ Noko ya be teyaika woo bole, tebali na mooya.

Imbele sa itenela bato bolombe sikoyi

⁶ Bobele, nambakula yawene anzelu mosuu kaphimbwe o ikolo owoo. Abaka na Simo Elaa eya bobele ya iyimola bato basoo bali o mokyisi, bato basoo, mabota masoo, noko iso. ⁷ Abaka kawo na njwesi mokusi: «Lota Nwaphongo, omokumbele! Pho imbele se sa isambisa bato sikoyi. Kumbela mokyisi wa ikolo na munse, wa mpiko eenene na bilele bitokolo maa o manyete!»

⁸ Emba anzelu mosuu owa ibale amba ya benga owa o boo, amba wo yokye: «Ekaa, ekaa, Babilone eenene! Yango eyabaka kyenweya bato ba nkyisi iso maleku ma yoo ya bondumba pha yango!»

⁹ Bobele, anzelu mosuu owa iyato, owabaka kababengye, amba wo na njwesi mokusi yokye: «Bo moto akumbesi nyama na ekyeko ya yango, bo azwe elembetele o mbanda naa o eboko, ¹⁰ amunyweya maleku maabongyi be o kopho ya yoo ya Nwaphongo, sa nkaa ya imakonda. Moto me amowene mpasi onte ya njwenya na onte ya mobulubutu mootumbe, o boo pha banze basantu na

o boo pha Nwana wa mpate. ¹¹ Bato baso bakumbele nyama na ekyeko ya yango, na ozwe elembetele na nkombo ya yango, etebaeme na moo na mokolo. Zungu sa nwenya siibanyokolo samobaka sibaa pho ya bobele na bobele.»

¹² Yango mena, eli imbele sa ilendendala pho ya basantu babombe mibeko ma Nwaphongo na sa iphila ianola oka Yesu. ¹³ Bobele namba yaoka nweni monomo mouti o ikolo, mowo obokye: «Koma bobo: Tata unwanwa eye, nkyisa ili na bato baawa onte ya Nkolo.» Bolobo yokye: «Nde phele, baeme pho ya bitoma bia be, pho bitoma bia bee bibabengye.»

Inoko mbuma ya mokyisi

¹⁴ Bobele namba kula yawene: Yabaka impata sitane. Emba namba yawene ndokolo nwana wa moto azasi o ikolo sa impata me. O moto nwe, alataka eboko ya bokonzi eyakyela bee na itela, emba o maboko, aphisu sengu ootu. ¹⁵ Bobele anzelu mosuu amba ya tokolo o tempelo. Amba yaanwanela na nweni mokusi ozasi o ikolo sa impata, yokye: «Kyelela sengu ya we, noko mbuma. Imbele sikokyi sa inoko mbuma, pho mbuma ya mokyisi iosi!»* ¹⁶ Bobele owazalaka o ikolo sa ipata amba ya vaka sengu o mokyisi, emba bamba yanoko mbuma o mokyisi mobimba.

¹⁷ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o tempelo eli o ikolo. Ne me aphilaka sengu eotu.

¹⁸ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o etumbelo. Abaka na bokonzi o ikolo sa nwenya, amba yaanwanela na nweni mokusi anzelu owaphilaka sengu eotu, yokye: «Kyelela sengu ya we eotu, noko bikango ba mbuma ya vinyo bili o mokyisi, pho mbuma ye iosi.» ¹⁹ Bobele anzelu amba ya vaka sengu ye o mokyisi, amba ya noko mbuma ya vinyo yabaka o mokyisi, amba ivaka o isungu sa yoo ya Nwaphongo. ²⁰ Bamba ya kye ama ina mbuma o ebonga ya mokyisi, emba isungu me sabutwaka itokolo nde malongo. Malongo me mamba ya luka

bakilometele mikama miato, bo iteye mpunda omo nde ezindi nono o munoko.

15

Baanze sambo na bisenzo baa mbomela

¹ Bobele, namba yawene o ikolo elekyesako esuu enene na ya ikamwa: Banze sambo baphisi bisenzo sambo baa mbomela. Pho yoo ya Nwaphongo yamokokiyisama na bisenzo babina.

² Bobele, namba ya wene ndokolo mpiko eenene eya talatala baeyangyinye na nwenya. Baalanga o ebasi ya nyama, batebaikazwa elembetele ye na motango nwa nkombo ye, batemi o ikolo sa mpiko eenene eya talatala, baphisi masangyi ma Nwaphongo. ³ Babaka batube zembo sa Mose, mosali wa Nwaphongo, na zembo sa Nwana wa mpate:

«Nkolo Nwaphongo Ekambambasi,
bitoma ba we bili binene na ba ikamwa!
Mokonzi wa nkyisi insu,
manzela ma we mali ma bosembo na ma phele!

⁴ Nkolo, owa moba sa elota nza?
Owa moba sakumola nkombo ya we nza?
Pho we mampenza oli mosantu.
Bato ba nkyisi iso bamoya kusama o boo pha we,
pho bato baso bamowene bitoma ba we ba bosembo.»

⁵ O sima, namba yawene o ikolo, tempelo eli na mobeta nwa sangola eingo, ⁶ emba banze sambo baphilaka bisenzo sambo bamba tokolo omo. Balataka bitobu bia nkungye ya nyama, bitane, binyengye. O mobimbi, bamizekyitinye na mokaba nwa itela. ⁷ Nyama yonyo onte ya manyama mane me yamba yaphe banze sambo bakopho sambo baakyela bee na itela, batondi na yoo ya Nwaphongo oli na bomoo pho ya bobele na bobele. ⁸ Bobele, tempelo yamba tonda na zungu pho ya nkyemo ya Nwaphongo na ya mwiya nwe. Bobele, na moto takokaka inyolo o tempelo, nono wakokya banze sambo bisenzo sambo.

* 14:15 14.15 Iimbele ya bakawa

16

Bakopho sambo ba yo ya Nwaphongo

¹ Bobele, namba yaoka njwesi mokusi moute o tempelo, mowo na banze sambo obokye: «Kyende kye sweya bakopho sambo ba yo ya Nwaphongo o mokyisi.»

² Emba anzelu owa o boo amba yakye sweya kopho ye o mokyisi. Bobele ingata sonoso siikyele bolosi samba ya tokolo bato baso babaka na elembetele ya nyama na babaka bakumole ekyeko ya yango.

³ Mwanze owa ibale amba ya sweya kopho ye o mpiko eenene. Maa mamba ya butwa ndokolo malongo ma ebembe, emba ekpele eso ekyebikye o motema njwa maa yamba waa.

⁴ Mwanze owa iyato amba ya sweya kopho ye o bibale binene na o bilele bitokolo maa. Emba maa maso mamba ya butwa malongo.

⁵ Bobele namba ya oka anzelu oli mokonzi njwa maa kawo yokye:

«Oli na bosembo, iwe Mosantu ooli, na owabaka,
pho oli owaakolo moteni wa malombe.

⁶ Pho bowasweyaka bee malongo ma basantu na baimosi,
ombikula baphe nde malongo obokye banywee.

Bazwe lokokyi na be.»

⁷ Bobele, namba yaoka njwesi monomo moute o etumbelo mowo obokye:

«Ee, Nkolo Nwaphongo ekambambasi,
malombe ma we mali ma phele na ma bosembo.»

⁸ Bobele anzelu owa ine amba ya sweya kopho ye o munyele, emba munyele njwamba ya pheeme nzela ya izikya bato na njwenya nwe. ⁹ Emba bato bamba zika na mbambisa nkusi. Bamba butwa itola nkombo ya Nwaphongo oli na bokonzi o ikolo sa bisenzo. Kasi tebaikaka bongola ntema ya bee obokye babutwe imokumbela.

¹⁰ Mwanze owa itano amba ya sweya kopho ye o ikolo sa mumbanga njwa bokonzi njwa nyama. Emba bokonzi phe phamba ya butwa o enzombi. Bato bamba butwa imitwa lole pho ya bolosi.

¹¹ Bamba tola Nwaphongo owa ikolo

pho ya minyoko na mangata ma be, kasi tebaika le bitoma ba bee biibe.

¹² Bobele anzelu owa motoba amba ya sweya kopho ye o ebale ya Efrate, emba ebale yamba oma pho ya ibongyisela bakonzi baute mbale ekyetokolo munyele nzela. ¹³ Emba namba ya wene malobo maato maabe maaulana na mangboku matokolo, bona o munoko njwa dalagana, booyoko o munoko njwa nyama, na booyoko bosuu o munoko njwa moimosi owa boole. ¹⁴ Eli malobo ma bazabulu makyele bilekyesako. Mamba kye oka bakonzi ba mokyisi mobimba, pho mabaangyinya pho ya mabita ma mokolo munene njwa Nwaphongo Ekambambasi.

¹⁵ Kyeka, naye ndokolo mwibi. Nkyisa na owa mokyengyele na owa mobanza bitobu bee pho yo sakye bolumbu naa yo sa oka so.

¹⁶ Malobo me mamba angyinya bakonzi o elele ekyebangye bee na munoko njwa ba Ebele «Armagedo.»

¹⁷ Bobele anzelu owa sambo amba ya sweya kopho ye o muuwe. Nwesi monomo mokusi njwamba ya tokolo o tempelo, moute o mumbanga njwa bokonzi, mowo obokye: «Waumbo!»

¹⁸ Bobele, yamba ya baa nkakasi, bingyinsi na manyete inyingana na bokusi. Manyete manyinganaka na bokusi na ndengye yonyo obokye naino toloweni bomo tata boli moto o mokyisi.

¹⁹ Mokyisi munene njwamba kabana na bitee biato, emba nkyisi iso iyoko yamba bukwa. Emba Nwaphongo amba ya umunya Babilone enene. Amba ephe kopho etondi na maleku ma yo ye. ²⁰ Misanga miso milemo na mangomba maso temakuli wenene.

²¹ Mangbandangbala manene maazito mambauta o ikolo mamba ya kalela bato. Ingbandangbala sonoso sabaka na bozito pha bakuyilo makoo mane. Emba bato bamba tola Nwaphongo pho ya esenzo ya mangbandangbala, pho esenzo me yataaka kula leka boobo.

17

Babilone, eyakolo ndumba

¹ Bobele monomo na banze sambo baaphilaka bakopho sambo aamba yasunya oli nga. Aamba yawo na nga yokye: «Yaka. Namoteya moambo nwa ndumba oomunene okobe o mokukulu nwa mpiko eenene. ² Bakonzi ba mokyisi balala ne. Bato ba mokyisi balangaka maleku ma bondumba phe.»

³ Bobele Bolobo phamba ya nyolele, emba anzelu amba yakye na nga o bokye. Namba yakyewene nwasi monomo azasi o ikolo sa nyama eya mangola, eyakomamaka nzoto mobimba na mankombo maitola. Nyama me yabaka na nzoto sambo na membe iko. ⁴ Nwasi me, alataka bitobu ba mangola ba motiya, biingyengye ndokolo itela na ndokolo mabanga ma motiya na bayaka. O eboko, aphilaka kopho ya itela etondi na maphoo mabe ma sokoto ya bondumba phe. ⁵ O mbanda ye, bakoma nkombu yonyo ya sekyele: «Babilone oomunene, nyango wa mandumba na wa maphoo ma bobo ma mokyisi.» ⁶ Bobele, namba yawene nwasi me alangyi malongo ma basantu na malongo ma manzoka ma Yesu. Waamowene nga, nakamwaka na bokusi koleka. ⁷ Ndokolo anzelu kambe ya wo na nga yokye: «Kokamwe pho ya'ye? Namoyimola sekyele ya nwanwasi na ya nyama eemunyanye, eeli na nzoto sambo na na membe iko. ⁸ Nyama eeweni we mena yabaka, kasi tekuli ba. Yamotokolo o ibela sinene siizindo, emba yamoya lekana nono o ewele ya yango. Emba bato ba mokyisi batebaika koma bee nkombu o buku pha bomoo tata etatele ya mokyisi, bamokamwa wamowene bee nyama. Pho nyama me yabaka, tekuli ba, kasi yambakula yaa.»

⁹ «Wawa waongye ibaa na malondo na na zebi sa ikokolela maphoo. Nzoto sambo eli makosi sambo elele eezasi nwanwasi me. Makosi me mambe na teya bakonzi sambo. ¹⁰ Bakonzi batano baunva waa, owa motoba alii. Owa sambo naino taesi; kasi waamoya yo, ngala ye etekoko. ¹¹ Nyama eyabaka, emba tekuli ba, eli nde yango nyama eya nwanwasi. Eli o motango nwa manyama sambo, kasi kye ya lekana nono o ewele

ya yango bobele.»

¹² «Membe iko maaweni we eli bakonzi iko bali naino sakyelela bokonzi pha be. Kasi bamokyelela bokonzi pha bee na nyama nde pho ya nwanwasi imbele mokuwe. ¹³ Bee baso bali nde na phowa yonyo: Iphe mwiya nwa bee na bokonzi pha bee oka nyama.

¹⁴ Bamuwana na nwanwasi wa mpate, kasi nwanwasi wa mpate aabanyete, pho ali Nkolo wa ba nkolo na Mokonzi nwa bakonzi. Aabanyete yo na baabanga be, baabo be, na baamiamba ne phele.»

¹⁵ Bobele anzelu amba yawo na nga yokye: «Maa maaweni we, elele ekyezale nwasi owa ndumba, eli bato, moluku nwa bato, nkyisi na noko. ¹⁶ Membe iko maweni we na nyama eweni we, yamoina nwasi owa ndumba. Baamole bombonzi, baamoika na bolumbu. Bamoza nsoti ye, bamba na motumba o nwanwasi. ¹⁷ Pho Nwanwasi akyesi o mandondo ma bee maumunya maikokya phowa ye. Baamakokya na booka. Bamoamba bokonzi pha bee o maboko ma nyama nono imbele samokisama maphoo ma Nwanwasi.»

¹⁸ «Emba nwanwasi oweni we, eli mokyisi muunene moli na bokonzi oikolo sa bakonzi ba mokyisi.»

18

Ikaa sa Babilone

¹ Sima me, naesi ya wene anzelu mosuu kaute o ikolo. Abaka na bokonzi bonene, emba nkyemo ye yaweninyaka munse munsu. ² Bobele, amba yaanwasi na nwasi mokusi yokye:

«Ekaa, Ekaa, Babilone eenene!

Ebuto eziye ya bazabulu, na ibombo sa malobo maso maa sokoto, na [ibombo sa mambulu na manyama] maso maasokoto na ma inganga.

³ Pho yabaka kyenweya bato ba nkyisi iso maleku ma yo ya bondumba pha yango.

Bakonzi ba mokyisi bakyele ne bondumba, na baungye ba mbolo ba mokyisi bamikumee na bomboti phe.»

4 Bobele namba ya oka njwesi mosuu o ikolo mowō obokye:

«Mana oka ye, bēe bato ba nga!

Pho bēe saangana ne o masumu me, naa sanyolo o bisenzo biili nde pho ye.

5 Pho masumu me manukaa nōnō o ikolo, Emba Nwaphongo amba na umunya bitoma be biiḡe.

6 Omokyele nde bowakyelaka yo bēbi, lookyesi yo, omobuyisa lango mbala ibale.

O kopho eyasobinyaka ne maleku me, omosobinyisa omō mbala ibale.

7 Nde bo wamikumolaka yo na bomboti phe,

nde bomō me omobenza minyoko na mangōnde.

Pho o ndondo ye abaka kamiwole obokye:

“Nazasi ya mokonzi,

sili bozengye,

esimbe nakyela ngōnde nōnō mokolo mōnōmō.”

8 Pho ya bomō, bisenzo biso bamoyelela nde na mokolo mōnōmō:

Iwa, mangōnde, zilo,

emba amba na zika na njwenya.

Pho Nkolo Nwaphongo owamosambisa ali Ekambambasi.»

9 Emba bakonzi ba mokyisi baakyelaka ne bondumba na baakumaká ne baamolela, bamba na miima pho ye, wamowene bēe zunguu sa bozikakye phe.

10 Bamoteme itakye pho ya ilota minyoko me, bamba wō bēkye:

«Eye ngōngō! Eye ngōngō!

Mokyisi muunene, Babilōne, mokyisi mookusi,

nde na imbele sikuwe bofo moambo muumbo enyete!»

11 Na baungye ba mbolo balele, bakyele ngōnde pho ye; pho na moto taakule omba mbolo ya bēe.

12 Mbolo ya bēe me eli: Itela, ebuni ya phalanga, mabanga mamotiya, mayaka, bitobu ba bakyele bēe na kungye nsanda na bitobu bamingola, nzete ya solo mpimbo, mbolo ya membe ma mbongo, nzete ya motiya, bibuni, na mabanga ma marbre, 13 na mbolo ikyi bongya ntoma, na malasi, na yombō, na mpaka ekye tumbe bēe pho ya iyambya zungu sa solo, na maleku na mauta, na falini na ble, mangombe na

mampate, mampunda na mitomba mbila, na baombo na baakyelemi. 14 Emba iso yaamengyelaka we ibuto itakye nawe. Iso ya bomboti na iindaa iyeloti, otokule izwa nōnō mokolo mōnōmō.

15 Baungye ba mbolo baakumaká ne, bamobutwa itakye ne pho ya ilota minyoko. Bamolela, bamokyele ngōnde, 16 bamowō bēkye:

«Eye ngōngō, eye ngōngō!

Mokyisi muunene njwa lataka bitobu ba mangola na ba motiya,

na biingyengye ndokolo itela,

na ndokolo mabanga ma motiya na mayaka.

17 Pho nde na njwana imbele sikuwe ezwele eso yōtō!»

Emba batambuse baso ba avinyo na ba masuwa na baso bakyele mabanga, bakyele bitoma na balobi o mpiko eenene, bamba butwa itakye ne. 18 Wa wene bēe zungu sa njwenya mozikya mokyisi muunene, bamba butwa ilika nyangye:

«Mokyisi iye mokokanakyi na mokyisi muunene mumu!»

19 Bamba ya phila maboko o nzoto, baamba ya lika nyangye, bazase ngōnde, bēkye:

«Eye ngōngō, eye ngōngō!

Mokyisi muunene njwaakumiá bato baso bali na masuwa o mpiko eenene,

mombi otōnō nde na njwana imbele mokuwe bofo!»

20 Ikolo, kumba pho ya iotōnō sa njwango!

Na bēe basantu, ba toma na bēe baimosi, kumba me pho Nwaphongo

omosambise pho ya bofo phakeyelaka yo.

21 Bobele anzelu mōnōmō oomokusi, amba tomba ibanga sōnōsō saulana na munzelo muunene, amba sikumbya o mpiko eenene, amba wō yokye:

«Kyeka, nde bomō bofo, bowamovaka bēe Babilōne, mokyisi muunene.

Emba etebakule mowene.

22 Etebakule oka tōko ya isangyi oka ya we,

nyesi ya batubi, baulesi ba maphengo na mbenzo.

Etebakule zwa na motusi mōnōmō oka ya we.

Na tōko ya munyilele etekule okana oka ya we.

²³ Saa ya tala etekule ngyengye oka ya we. Ete bakule oka njwesi na munzenga molongyi na ekamba ye, pho baungye ba we ba mbolo babaka bato banene ba mokyisi, pho bonganga pha we bokose nkyisi iso.»

²⁴ Emba oka ya we bazwa malongo ma baimosi, ma basantu na ma bato baso baboma b̄e o mokyisi.

19

¹ O sima ya mapho mamana, namba yaoka ndokolo nyesi nkusi ya moluku njwa bato o ikolo, kyiwo obokye:

«Aleluya! Lobiko, nkyemo na mwiya ili na Nwaphongo wa banga!*

² Pho yo katene malombe me o phele na na bosomebo.

Pho anyeti njwanjwasi owa ndumba oomunene owa otoko mokyisi na bondumba phe.

Aenzee malongo ma basali b̄e mi yo.»

³ Bobele bamba kula yawo b̄ekye:

«Aleluya!

Emba zungu sa izika sa mokyisi muunene me sibaa o ikolo pho ya bobele na bobele!»

⁴ Bakumu mako mabale mbuka bane na manyama mane bamba ya kusama o boo pha Nwaphongo, bamba mokumbela ozasi yo o mumbanga njwa bokonzi, b̄ekye: «Ame! Aleluya!»†

Eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpante

⁵ Bobele njwesi monomo njwamba uta o mumbanga njwa bokonzi mowo obokye:

«Kumisa Nwaphongo wa banga b̄e basali b̄e baso, b̄e bamolote, ebe b̄e bato pha, ebe b̄e bato banene!»

⁶ Bobele nakuli yaoka ndokolo toko ya moluku nwikye njwa bato, na ndokolo toko ya maa maikye, na ndokolo njwesi monomo njwa bingyinzi bikusi kyiwo obokye:

«Aleluya, pho Nkolo Nwaphongo wa banga Ekambambasi aweninye bokonzi phe.

⁷ Tosepele, tobe na nkyisa, tomokumole pho eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpata ekokyi.

Njwasi we amibongye.

⁸ Bamolase etobu ya motiya eya peto ekye ngyengye.

Pho etobu me, eli bitoma ba bosomebo ba basantu.»

⁹ Bobele amba yawo na nga: «Koma: Nkyisa ili na bato baabangyi b̄e o eseleko ya bolonga pha Nwana wa Mpate.» Amba kula wo na nga yokye: «Eye eli phele maloba ma Nwaphongo.»

¹⁰ Bobele, namba yaka o makolo me pho ya imokusamela. Amba yawo na nga yokye: «Sakyela babona! Nali na nga nde mosali boli we, na boli b̄ebi na we bali manzoka ma Simo ya Yesu. Kusamela nde Nwaphongo. Pho maloba ma Yesu, eli Bolobo pha iimola mapho.»

Masiya alongyi

¹¹ Bobele, namba yawene ikolo siziboo, ikyeka bobo, punda etane, emba moto owabaaka mi yango nkombo ye Owaakolo na Owa phele phele, yo kasambisa, kambe na njwana ebasi na bosomebo. ¹² Miyo me malole ndokolo njwenya, o moto nwe, alati biboko biikye ba bokonzi. Bamokoma o nzoto nkombo yonyo ekyebe nde yo mampenza.

¹³ Alati munkoto monomo munyakata na malongo. Nkombo ye «Maloba ma Nwaphongo.» ¹⁴ Emba batuluku ba ikolo babaka bamobengye o sima ba baa o ikolo sa mampunda batane, balati bitobu ba motiya, bitane, na ba peto.

¹⁵ Bobele, mumphata mootu njwamba tokolo o munoko nwe pho ya iwanda nkyisi. Amoikamba na phaakolo bokusi. Amokyita mbuma ya vinyo o isungu sa yoo ekusi ya Nwaphongo Ekambambasi.

¹⁶ Emba o ikolo sa munkoto nwe na ebelo ye bakoma nkombo: «Mokonzi njwa bakonzi na Nkolo ya bankolo.»

¹⁷ Bobele, namba ya wene anzelu monomo atemi onte ya munyela. Amba yaanwana na mambulu maso mabaka maphumbwe o ikolo na njwesi mokusi, yokye: «Yaka, angana b̄e baso pho ya

* **19:1** 19.1 Alleluya kyelukye iwoo obokye tokumole Nwaphongo. † **19:4** 19.4 Ame kyelukye iwoo: Le obokye ebee babona.

eseleko enene ya Nwaphongo! ¹⁸ Pho oya zaa nsoti ya bakonzi, nsoti ya bakonzi ba batuluku, nsoti ya baakusi, nsoti ya bapunda na baaba o ikolo sa bée, nsoti ya mansomi maso na ya baombo me, ebe ya bato baa ngambo na ya bato pha!»

¹⁹ Bobele, namba yawene nyama na bakonzi ba mokyisi na batuluku ba bée baanga pho ya inwana ebasi na oozasi o ikolo sa mpunda na batuluku be. ²⁰ Bobele, bamba yaakya nyama yo na moimosi wa bole. Na bilekyesako bakyelaka yo o boo pha nyama, akosaka bato bazwaka elembetele ya nyama na baabaka bakusamele ekyeko ya yango. Bée baso babale, bamba bavaka bamoo o itumbu sa nwenya na mobulubutu mootumbe. ²¹ Emba baaikalaka bamba baboma na mumphata nwaatokoloko o munoko nwa oozasi o ikolo sa mpunda, emba mambulu maso mamba ya mitonzaa na nsoti ya bée.

20

Mambula nkoto

¹ Bobele, namba yawene anzelu monomo kaute o ikolo, aphisii iphungola sa ibela siizindo na munyololo monomo munene o eboko ye. ² Amba yaakya Dalagona, nzoo eekasi, eeli Zabulu na Molembe nde yo, amba ya ebaka maphanga pho ya mambula nkoto. ³ Amba ya evaka o ibela siizindo, saakangaka yo na iphungola na ná ingyende pho yango sakula kosa bato ba nkyisi nono waamokoka mambula nkoto. Sima me, yamoonga obokye baeyingole pho ya nwana imbele sikuwe.

⁴ Bobele, namba yawene mbanga ya bokonzi. Baazalaka mi yango, babaphkye bokonzi pha isambisa. Namba na yawene mikali ma bato baabomaka bée pho ya bonzoka pha bée pho ya Yesu na pho ya iloba sa Nwaphongo. Na baabomaka bée pho tebaikaka kumbela nyama naa ekyeko ya yango, na baatebaika zwa elembetele o mbanda naa o eboko. Bamba kula butwa na bomoo, bamba ya baa na ngala ya bokonzi bée na Klisto mambula nkoto.

⁵ Eye eli ikundwa sa ntubo.

Bawe baayoko tebaikaka butwa na bomoo oboo pha obokye mambula nkoto mamana makokye.

⁶ Nkyisa na bosantu ilii na baaikundwa sa ntubo.

Iwa sa ibale tesili na bokonzi o ikolo sa be,

bamoba banganga ba Nwaphongo na Klisto,

emba bamobaa na ngala ya bokonzi ne mambula nkoto.

Ekpee ya Molembe

⁷ Emba bo mambula nkoto malekaa, bamba ya tokolo Molembe o boloko,

⁸ emba amokye kosa bato o matuu mane ma munse, nkyisi me baibangye Goge na Magoge. Abaangyinya pho ya ebasi, motango nwa bée moli ndokolo munsengye nwa mpiko eenene.

⁹ Bobele, bamba ya nyangwa o mokyisi mobimba, balungyaka nganda ya basantu na mokyisi nwaalobo bée zinga. Emba nwenya nwaautaka o ikolo nwanamba ya bazikya.

¹⁰ Bobele, Molembe owaabakosaka, bamba mokumbya o itumbu sa nwenya na mobulubutu moozikya, o elele eli nyama na moimosi owa bole. Baamunyokolo na moo na mokolo pho ya bobele na bobele.

Moambo njwaa suka

¹¹ Bobele, naesi ya wene mumbanga monomo muunene motane, na oozasi mi njwango. Na ikolo na munse ya lotaka itakye ne, ya lemoko bobele.

¹² Namba yawene bawee, baangambo na baapha batemi oboo pha mumbanga nwa bokonzi. Emba bamba yaingola ba buku. Bamba ya ingola na buku fosuu, eli buku pha bomoo. Bamba ya sambisa bawe ikokana na bitoma ba be, nde bo wakoma bée o ba buku.

¹³ Bobele, mpiko eenene yamba yaambya bawe ba yango, iwaa na mokyisi nwa bawe bamba yaambya bawe ba be. Moto na moto asambisamaka kokokana na bitoma be. ¹⁴ Bobele, bamba ya bavaka iwaa na mokyisi nwa bawe o itumbu sa nwenya. Itumbu sa nwenya elii iwa sa ibale

¹⁵ Bo moto nkombo ye teyakomamaka o buku pha bomoo, bamovakaka o itumbu sa nwenya.

21

Ikolo siinyakune na munse muunyakune

¹ Bobele, namba yawene ikolo siinyakune na munse muunyakune. Pho ikolo sa etatele na munse nwa etatele yalemoko, na mpiko eenene teyakulaka ba. ² Namba na yawene mokyisi mosantu, Yelusaleme eenyakune, kyeute o ikolo oka Nwaphongo, emibongye ndokolo nwana ngondo oomilangyingyise pho ya ikye vana na lele we.

³ Namba oka nyesi monomo munene motokolo o mumbanga nwa bokonzi, mowo obokye: «Kyeka molaku nwa Nwaphongo onte ya bato. Amozala elele yonyo na be, emba bee bamoba bato be, emba yo amoba Nwaphongo wa be. ⁴ Aabakunyola mbembe o miyo ma be. Iwa etesikule baa. Ngonde etekule baa ilela etesikule baa, minyoko etemikule baa, pho mapho ma maakasi malekana.»

⁵ Emba owabaka azasi o mumbanga nwa bokonzi yokye: «Kyeka, nakyele mapho maso manyakune!» Amba kula wo yokye: «Koma mapho mama pho mapho me mali ma phele, makoyi bato ilemela.» ⁶ Amba kula ya wo na nga yokye: «Waumbo! Nga nali alfa na omega, etatele na mbomela. Moto oli na phowa ya maa, naamophe maa ma bomo nde pha oelele ekyetokolo maa. ⁷ Molongyi amozwa ilaka saasina, emba nga namoba Nwaphongo we, emba yo amoba nwana wa nga. ⁸ Kasi bato ba ibale, na baale ianola, bato ba mpee, na babomi ba bato, bato baakyele bondumba, banganga, baakumisa bikyeko, na bato ba boole, iyalo sa bee sili o itumbu sa nwenya moolole na mobulubutu mootumbe: Mena eli iwaa sa ibale.»

Yelusaleme eenyakune

⁹ Bobele, monomo na banze sambo baphilaka bakopho sambo baatondi na bisenzo sambo ma mbomela, amba yawo na nga yokye: «Yaka, namoeteya nwasi okolukye Nwana wa mpate ilonga.»

¹⁰ Bolobo amba yakye na nga o ikolo sa ngomba enene na eanda. Amba ya nteya mokyisi mosantu, Yelusaleme, eyautaka o ikolo oka Nwaphongo. ¹¹ Nwaabaka mungyengye na Nkyemo ya Nwaphongo. Bongyengyeyke me phabaka ndokolo ibanga sonso sa motiya siiweninya na mbale na mbale. ¹² Mokyisi me nwa lungamaka na bikuka biinene na bianda. Mokyisi me nwabaka na na mabala iko mbuka mabale. O ikolo sa mabala me yabaka banze iko mbuka babale na mankombo makomama omo. Mankombo me eli mankombo ma mabota iko mbuka mabale ma bana ba Isalayele. ¹³ Bii tokolo munyele wali mabala maato, biikye waa munyele mabala maato, bii boo likolo mabala maato na bii boo ngyele mabala maato. ¹⁴ Emba bikuka bialungyaka mokyisi babiwangyaka na makonzi iko mbuka mabale. O ikolo sa mana makonzi, bakomaka mankombo ma batoma iko mbuka babale ba Nwana wa mpate.

¹⁵ Mwanze owabaka kawo na nga aphilaka mumekyele nwa phanda nwakyela bee na itela. Amekaka phanda pha mokyisi, pha mabala na pha bikuka. ¹⁶ Phanda pha mokyisi me phabaka ndengye yonyo mambale maso mane. Amba ya meka phanda pha mokyisi na mumekyele nwa phanda nwaakyele bee na itela. Nwabaka na phanda pha ba sitade nkoto iko mbuka ibale (12.000).* ¹⁷ Bobele amba yameka bonene pha bikuka. Babaka na bonene pha bakude munkama na mako mane mbuka ine (144), anzelu amekaka phanda me nde bokomekye bato.† ¹⁸ Emba ekuka me baetongaka na mabanga ma zasipe. Mokyisi bamokyelaka na itela sikunyosi be, nwaulanaka na molangyi mungyengye. ¹⁹ Makonzi maso maphisi bikuka ba mokyisi mali ma mabanga ma motiya makomela be. Ikonzi sa etatele sili sa zasipe, sa ibale sa saphile, sa iyato sili saa kalesedwane, sa ine saa emerode, ²⁰ sa itano sili sa saladwane, sa motoba

* **21:16** 21.16 Sitade, eli mumekyele nwa ba Ela. Sitade yonyo ekoka na ba metele mikama motoba na mako nwambi (680 m). † **21:17** 21.17 Kude eli emekyele ya ba Ela ekoka na ba satimetele mako matano (50 cm), phanda me babokpe banda o moololu na suka ya munse nwaanda.

sa kolonoline, sa sambo sa kilisolite, sa ηwambi sa belile, sa ibuwa sa topaze, sa iko sa kilizopalase, sa iko na monomo sa yaseti, sa iko mbuka ibale sa ametisite. ²¹ Emba mabala iko mbuka mabale eli mayaka iko mbuka mabale. Ibala sonoso na sonoso basikyelaka na yaka yonyo. Musongō ηwa mokyisi ηwabaka na itela sakunyola bée siweninya na mbale na mbale.

²² Kasi onte ya mokyisi, sikawene tempelo. Pho tempelo ye eli Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi na Nwana wa mpate. ²³ Emba mokyisi me temosen-gyesi na munyela naa na bokombe pho ya imoweninya. Pho nkyemo ya Nwaphongo kyimoweninya, na Nwana wa mpate ali tala ya ηwango. ²⁴ Nkyisi yamotambula na saa ya ηwango, na bakonzi ba mokyisi bamoeyelela nkyemo ya be. ²⁵ Mabala ma mokyisi me etebaamazibe na mokolo monomo, pho omo mokolo etemoobe. ²⁶ Emba nkyisi iso yamoya na nkyemo na ná kaa ya bée omo. ²⁷ Emba ekpele yonyo ya sokoto etenyolo omo, ebe baakyele maphoo maabe maaso naa maabole. Kasi yamunyolo omo nde baakoma bée mankombo o buku pha bomoo pha Nwana wa mpate.

22

¹ Bobele, amba ya nteya ebale ya maa ma bomoo mangyengye ndokolo ibanga sa motiya siweninya na mbale na mbale, maute o mumbanga ηwa bokonzi ηwa Nwaphongo na Nwana wa mpate. ² Onte ya musongō ηwa mokyisi, o maphanga ma ebale, yabaka ηwete monomo ηwa bomoo ηwaabaka mobote mbuma iko mbuka ibale na mbula. Nwabaka mobote mumbuma monomo na bokombe bonobo, emba maakyi ma ηwete me mabaka mabikya nkyisi. ³ Etewakule ba ilakama.

Emba mumbanga ηwa bokonzi ηwa Nwaphongo na Nwana wa mpate ηwamoba o mokyisi me, emba basali bée baamokumbela. ⁴ Emba bamowene boo phe, nkombo ye bamoekoma o mambanda ma be. ⁵ Emba etewakule ba mokolo, etebakule sengyela na tala

naa na munyela pho Nkolo Nwaphongo amoba saa ya be, bamoba bakonzi pho ya bobele na bobele.

Iya sa Yesu

⁶ Bobele, anzelu amba yawo na nga bobo: «Eye eli maphoo ma phele na maakoyi bato ilemela.» Nkolo Nwaphongo okophe Bolobo oka baimosi, amba ya toma anzelu we pho ya iteya basali bée maphoo masengyesi ηwana bonte iya.

⁷ «Kyeka, namoya izele. Nkyisa na moto owamobanza maphoo mawo moimosi o buku bobo.»

⁸ Eli nga Yoane, moto awaoka na owawene maphoo mamana. Waawene na waaoka nga, namba yakaa o makolo ma anzelu owanteyaka maphoo mamana pho ya imokumbela. ⁹ Bobele, amba ya woo na nga yokye: «Sakyla babona! Nali moto wa etoma nde boli we na bebi na we baimosi, na baso baabanza maphoo ma buku bobo. Kokusamele nde Nwaphongo!» ¹⁰ Bobele, amba kula ya wo na nga yokye: «Maphoo ma moimosi maali o buku bobo, we samakanga ingyende, pho imbele sikomi phenephe. ¹¹ Moto ootoli na bosembo aikale nde iba sa bosembo. Emba moto wa bosembo aikale nde na bosembo phe, moto wa maphoo sokoto aikale nde na sokoto mee, emba mosantu akule mibuya mosantu.»

¹² «Kyeka, namoya izele. Emba iphuti sa nga sili na nga. Namophe moto na moto ikokana na bitoma be. ¹³ Nga nali Alfa na Omega, moto owa o boo na owa mbomela, etatele na suka.»

¹⁴ Nkyisa ili na bato baakunyola bitobu ba bée. Pho bamoba na bokonzi pha iza mbuma ya ηwete ηwa bomoo na pha inyolo o mabala ma mokyisi muunene. ¹⁵ Kasi manva, na banganga, na bato ba bondumba, na babomi ba bato, baakumisa bikyeko, na moto munsō okokyele na owa zinga boole, bamoikala o nze.

¹⁶ «Nga Yesu, natomi anzelu wa nga pho abe nzoka ya maphoo maso ma-mana o mangomba. Nga nali munkanga

* 22:16 22.16 Nyasesi owa mumbengu.

ηwa ifota sa Davidi, nali maanguma okongyengye waa mumbengu.»*

¹⁷ Βοβειε, Βολοβο na ηwasi okolukye βέε ilonga, βεkye: «Yaka!» Moto okookye awoo ne yokye: «Yaka!» Ooli na phowa ya maa aye. Okozingye maa ma bomoo, aya makpaa nde pha.

Maphoo ma mbomela

¹⁸ Nga naesi nzoka oka moto munso ookokye maphoo ma baimosi mali o buku bobo. Bo moto abakyise lowo losuu

mi mango, Nwaphongo aamobakyisela bisenzo biawoomo o buku bobo. ¹⁹ Emba bo moto amanye ndambo ya maphoo mi buku pha baimosi bobo, Nwaphongo amumanya iyalo se sa mbuma ya ηwete ηwa bomoo, na saa mokyisi mosantu, yaawoomo o buku bobo.

²⁰ Nzoka ya maphoo mama kawo yokye: «Eε, Namoya izele!» Ame, yaka, Nkolo Yesu!

²¹ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu ebe na bato baso.